DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

ROCZNIK 1933

WE LWOWIE
NAKŁADEM KURATORJUM O. S. LW.
1933.

Z DRUKARNI I LITOGRAFJI PILLER-NEUMANNA WE LWOWIE.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA, OKÓLNIKI, OGŁOSZENIA

Str.

Str.

ORGANIZACJA SZKÓŁ I KURSÓW.

(Prawo publiczności, uprawnienia, nazwy).

KSIĄŻKI, CZASOPISMA.

RUCH SŁUŻBOWY.

ROK XXXVII. NUMER 1.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 stycznia 1933 r.

TREŚĆ:

1.

Czas przeznaczony na urządzanie obchodów i imprez.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 3 stycznia 1933 r. Nr. O. 521/33 do dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych oraz rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Zdarzają się jeszcze obecnie wypadki, że niektóre imprezy np. przedstawienia kinoteatralne urządzane są dla młodzieży szkolnej za zezwoleniem PP. Dyrektorów i Inspektorów w godzinach szkolnych. Przypominam zatem, że normalna nauka nie może być dla tych celów przerywana lub skracana bez specjalnego pozwolenia Kuratorjum.

Wskazanem jest, aby wszelkie obchody i imprezy szkolne, mające w myśl zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 25 sierpnia 1932 r. L. I. Pol. 2570/32 [1]) odbywać się w godzinach pozaszkolnych, były urządzane w sobotę lub w dniu poprzedzającym dzień wolny od nauki.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.* wr.

2.

Nieurzędowe ankiety.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 12 grudnia 1932 r. Nr. O. 21411/32 do dyrekcyj państw. i prywatn. szkół średnich ogólnokształcących, zakladow kształcenia naucz., szkół zawodowych oraz rad szkolnych pow. (miejskiej we Lwowie).

Zdarzyły się w ostatnich czasach przypadki zwracania się różnych instytucyj i stowarzyszeń bezpośrednio do dyrekcyj (kierownictw) szkół z żądaniem udzielenia szczegółowych informacyj, dotyczących organizacyj szkół, życia szkolnego, stosunków wychowawczych, pedagogicznych, finansowych i t. p., przyczem żądania te ujęte były w formę ankiet, kwestjonarjuszów lub formularzy statystycznych.

Ponieważ zwracanie się instytucyj lub osób postronnych bezpośrednio do dyrekcyj (kierownictw) szkół w wymienionych sprawach, z pominięciem władz szkolnych, jest niewłaściwe i budzi szereg poważnych zastrzeżeń natury ogólnej i organizacyjno-szkolnej, przeto opierając się na poleceniu Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 25 listopada 1932 Nr. I. Org. 1050/32 (okólnik Nr. 173) zarządzam co następuje:

1) Zabrania się dyrekcjom (kierownictwom) szkół:

a) udzielania odpowiedzi na ankiety, kwestjonarjusze i t. p., skierowane do nich przez instytucje i osoby postronne z pominięciem władz szkolnych;

b) udzielania tymże instytucjom i osobom ustnych informacyj w powyższym zakresie (wywiadów i t. p.), pod co nie należy podciągać informacyj udzielanych radom i opiekom rodzicielskim oraz opiece domowej ucznia.

2) Udzielanie zezwoleń na zbieranie takich informacyj, zarówno piśmiennych jak i ustnych, należy do decyzji kuratora okręgu szkolnego.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 591.

3) Formularze statystyczne, ankiety i t. p., nadsyłane bezpośrednio do szkół, winny być bez wypełnienia przesyłane w drodze służbowej władzom szkolnym II instancji.

Zarazem wyjaśniam, iż dyrekcje (kierownictwa) szkół mają obowiązek wypełniania formularzy statystycznych, nadesłanych bezpośrednio, tylko dla Głównego Urzędu Statystycznego.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.* wr.

3.

Dodatek ekonomiczny na dzieci ponad lat 18.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 162 z dnia 27 października 1932 r. Nr. BP. 15024/32.

Nr. BP. 31417/21. Ministerstwo W. R. i O. P. podaje do wiadomości okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 27 września 1932 r. L. D. III. 12134/I/32 w sprawie dodatku ekonomicznego na dzieci ponad 18 lat:

„Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów i Ministerstwem W. R. O. P. wyjaśnia co następuje:

Przez słowa „uczęszczają do szkół publicznych“, użyte w art. 4 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), oraz w art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów i prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) należy rozumieć nietylko faktyczne uczęszczanie do szkół państwowych, publicznych i szkół prywatnych z uprawnieniami szkół państwowych (publicznych), lecz także pobieranie nauki w szkołach prywatnych, nieposiadających uprawnień szkół państwowych (publicznych), jak również kształcenie się w domu z tem jednakże zastrzeżeniem, że nauka ta odbywać się będzie podług systemu i programu szkół państwowych (publicznych). Okoliczność, że nauka dziecka odpowiada wspomnianym wymogom, winna być w odpowiedni sposób wykazana przez osobę uprawnioną do pobierania dodatku ekonomicznego. Wykazanie to może nastąpić drogą np. składania odpowiednich egzaminów wstępnych, końcowych, lub nawet częściowych.

Przez szkoły publiczne w rozumieniu powołanych przepisów rozumieć należy wszystkie szkoły państwowe, publiczne szkoły powszechne, wydziałowe i dokształcające, oraz wszystkie legalnie istniejące szkoły prywatne wszelkich kategoryj, stopni i typów. Co do legalności istnienia szkół prywatnych miarodajne są, o ile chodzi o obecne przepisy, postanowienia ustawy z dnia 11 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343).

Równocześnie uchyla się wyjaśnienie, podane okólnikiem Prezydjum Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 1922 r. L. 7853[1]) w sprawie określenia pojęcia szkoły publicznej, jak również ewentualne inne wyjaśnienia, dotyczące omówionej wyżej sprawy.

Podając powyższe do wiadomości, Ministerstwo Skarbu uprasza o wydanie dalszych zarządzeń“.

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka.* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1922 r., str. 223.

4.

Odprawa.

Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 12 listopada 1932 r. Nr. BP. 15830/32.

Zwrot odpraw nauczycieli zwolnionych i ponownie przyjętych do pracy kontrakt.

Nr. BP. 34760/32. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że odprawa wypłacona nauczycielowi zwolnionemu na podstawie art. 69 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli nie podlega zwrotowi w razie przyjęcia takiego nauczyciela ponownie na służbę kontraktową, a należna mu odprawa winna być wypłacona w całości.

W wypadkach wątpliwych należy stosować przez analogję wyjaśnienie okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 21 lipca 1927 r. L. 1744/DB/2[1]).

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka.* wr.

5.

Wkładki emerytalne.

Nr. BP. 32772/32. Ministerstwo w pewnym konkretnym przypadku oznajmiło, że nauczyciel, który otrzymał ze służby państwowej bezpłatny urlop dla celów określonych w art. 38 lit. b. ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r., w brzmieniu noweli z dnia 18 marca 1932 r. poz. 239 Dz. U. R. P. z roku 1932 i opłacał przez czas urlopu wkładki ubezpieczeniowe do Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, winien w razie ubiegania się o policzenie mu tego czasu do wysługi emerytalnej uiścić narazie wkładki emerytalne, przewidziane w art. 7 omawianej ustawy z dnia 11-go grudnia 1923 r., sprawa zaś wkładek ubezpieczonych, uiszczonych do Z. U. P. U. będzie mogła być rozważana dopiero po wydaniu przez Radę Ministrów rozporządzeń zapowiedzianych w ustępie 6-tym art. 7 ustawy emerytalnej.

6.

Zaliczanie lat służby do uposażenia.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 186 z dnia 20 grudnia 1932 r. (Nr. BP. 18466/32) w sprawie zaliczenia lat służby w razie bezpośredniego przejścia nauczyciela szkół powszechnych do szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz do zakładów kształcenia nauczycieli.

Nr. BP. 38942/32. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, po porozumieniu się z Ministerstwem Skarbu (pismo tegoż Ministerstwa z dnia 30-go listopada 1932 r. Nr. D. III. 17750/1/32), że nauczycielom, przechodzącym z jednej kategorji szkół do innej, należy przy wymiarze uposażenia uwzględniać cały czas zaliczony w szkole dotychczasowej kategorji. Dotyczy to

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 330 (328—330).

zarówno czasu zaliczalnego, jak i sposobu zaliczenia. W szczególności odnosi się to do postanowień art. 99 i 106 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r., dotyczących tylko nauczycieli czynnych w dniu wejścia w życie tej ustawy, t. j. w dniu 1 października 1923 r., ponieważ praw nabytych na podstawie tych artykułów nauczyciele nie tracą w razie przejścia do innej kategorji szkoły, w której otrzymują uposażenie według przepisów innego rozdziału ustawy uposażeniowej.

Prawa raz nabyte w nauczycielskiej służbie państwowej polskiej nie mogą być utracone przez nauczyciela, który nie występuje ze służby państwowej. Jeżeli zatem nauczyciel uzyskał już raz zaliczenie do uposażenia okresu służby w b. państwach zaborczych lub pracy zawodowej, zaliczona w ten sposób służba winna być traktowana odtąd tak, jak służba państwowa polska, nie podlegająca żadnym ograniczeniom przy późniejszem przejściu nauczyciela do innej kategorji szkoły.

Wyjaśnienia powyższe mają zastosowanie tylko do nauczycieli, których przejście z jednej kategorji szkoły do innej nastąpiło bez żadnej przerwy w służbie.

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka.* wr.

7.

Zwalnianie od nauki języka obcego w szkołach powszechnych.

Nr. I. 21257/32. Wskutek zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28 listopada 1932 r. Nr. II. P. 9277/32 (okólnik Nr. 169) Kuratorjum upoważnia P. Inspektorów szkolnych do indywidualnego zwalniania na życzenie rodziców uczniów od nauki języka obcego w wypadkach, gdy uczeń, który uczył się w oddziale szóstym publicznej szkoły powszechnej języka obcego, przeszedł z tego oddziału do oddziału VII innej publicznej szkoły powszechnej, gdzie naucza się innego języka obcego.

W wypadku zwolnienia ucznia od nauki języka obcego w oddziale VII (wyjątkowo w oddz. VI i VII) należy zgodnie z zarządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 marca 1930 r. Nr. II. 5502/30 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4 (224), poz. 53) [1]) wpisać na świadectwie ukończenia szkoły interesowanego ucznia ocenę z języka obcego z oddziału szóstego z uwagą, że w oddziale VII uczeń ten był zwolniony z nauki tego języka.

P. o. Naczelnika Wydziału: (—) *St. Dworski.*

8.

Praktyka przedegzaminowa w publicznych szkołach powszechnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 565 z dnia 17 grudnia 1932 r. (Nr. I. 19638/32) do rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Nawiązując do rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 lipca 1932 r. Nr. II. S. 5396/32, okólnik Nr. 115 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 55, — Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 516), oraz tu-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 212.

tejszego rozporządzenia z dnia 12 września 1932 r. Nr. O. 12592/32, okólnik Nr. 360 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 555), Kuratorjum wyjaśnia, że praktykę przedegzaminową dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich organizować będzie tylko w tych publicznych szkołach powszechnych, w których całość pracy wychowawczej i dydaktycznej stoi na odpowiednim poziomie i gdzie jest nauczyciel danego przedmiotu (przedmiotu głównego, objętego kwalifikacją naukową kandydata), posiadający nietylko kwalifikacje formalne (W. K. N. lub dyplom dla szkół średnich), ale który daje także pod względem pedagogiczno-dydaktycznym pełną gwarancję, iż praktyką kandydata celowo i skutecznie pokierować potrafi. Nauczyciel taki musi oczywiście udzielać sam przedmiotu praktyki w oddziałach V do VII przynajmniej w 8 godzinach tygodniowo.

Inspektor szkolny, przedkładając podanie kandydata Kuratorjum z wnioskiem przychylnym, winien niedwuznacznie stwierdzić, że wszystkie powyższe warunki rzeczywiście zachodzą.

Podania o zorganizowanie praktyki, adresowane do Kuratorjum, składają kandydaci bądź na ręce kierownika szkoły powszechnej, w której pragną praktykę odbywać, bądź wprost do rady szkolnej powiatowej, wymieniając jedynie szkołę, upatrzoną dla odbywania praktyki. Prośby, wniesione inną drogą, pozostaną bez rozpatrzenia.

Do podania należy dołączyć życiorys oraz dokumenty wymienione w ostatnim ustępie § 6 rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 lipca 1926 r. Nr. II. 7722/26 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 416 § 6, punkt c). Wszystkie dokumenty winny być załączone w oryginale a nie w odpisach. Świadectwa moralności i zdrowia (te ostatnie wystawione przez lekarza urzędowego) winny nosić datę tego roku kalendarzowego, w którym kandydat wnosi podanie.

Przyjęte podanie przesyła kierownik szkoły radzie szkolnej powiatowej, a we wniosku, szczegółowo umotywowanym, winien również stwierdzić, iż znane mu jest rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 3 lipca 1926 r. Nr. II. 7722/26, ogłoszone w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 128 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z roku 1926, str. 415).

O ile podanie zostanie złożone bezpośrednio w biurze rady szkolnej powiatowej, przesyła je inspektor szkolny kierownictwu danej szkoły, celem dołączenia umotywowanego wniosku, bada, czy zachodzą warunki wymagane do zorganizowania praktyki, zawarte w ustępie pierwszym niniejszego okólnika i przedkłada podanie ze swoim wnioskiem Kuratorjum.

Ostateczny termin składania podań w kierownictwie szkoły względnie w radzie szkolnej powiatowej upływa z dniem 31 maja danego roku. Po upływie tego dnia podań przyjmować nie wolno.

Przyjęte podania mają być przesłane do rady szkolnej powiatowej najpóźniej do dnia 5 czerwca, do Kuratorjum do dnia 15 czerwca (wprost do Wydziału Szkolnictwa Powszechnego Kuratorjum).

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.* wr.

9.

Nadzór nad prywatnemi szkołami powszechnemi i przedszkolami.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 166 z dnia 7 listopada 1932 r. (Nr. I. Org. 1012/45/32). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 166).

Wobec ujawnionych przez niektórych pp. kuratorów wątpliwości, czy kurator okręgu szkolnego może na podstawie ust. 1 § 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) zlecić inspektorom szkolnym nadzór nad prywatnemi szkołami powszechnemi oraz przedszkolami, — wyjaśniam, że nadzór nad szkołami powszechnemi i przedszkolami przekazany został w § 2 na równi z innemi szkołami (z wyjątkiem szkół artystycznych) kuratorom okręgów szkolnych. Kuratorzy mogą zlecić inspektorom szkolnym dokonywanie poszczególnych lub wszelkich funkcyj nadzoru nad temi szkołami, z tem jednak zastrzeżeniem, że wszelkie orzeczenia, wydawane w sprawach szkół prywatnych na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), względnie na podstawie powyższego rozporządzenia, wydawane być winny przez kuratorów okręgów szkolnych.

Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz.* wr.

10.

Organizacja roku szkolnego w państwowych szkołach zawodowych.

Postanowienie Ministra W. R. i O. P. z dnia 6 grudnia 1932 r. Nr. III. TP. 5162/32).

Nr. III. 21708/32. W związku z § 5, ustęp 2, rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 18 listopada 1932 r. o organizacji roku szkolnego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 99)[1]) postanawiam, że wymienione rozporządzenie nie obejmuje następujących państwowych szkół zawodowych:

1) średnich szkół technicznych typu zasadniczego i wyższego,
2) szkół mistrzów maszynowych i budowlanych,
3) szkół nadzorców drogowych,
4) szkół rolniczych średnich i niższych wszelkich typów i specjalności z wyjątkiem szkół ogrodniczych średnich i niższych.

Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz.* wr.

11.

Opłaty za druki w państwowych szkołach zawodowych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 189 z dnia 28 grudnia 1932 r. (Nr. III. HG. 4538/32).

Nr. III. 416/33. W związku z wątpliwościami, jakie nasunęły się dyrekcjom niektórych szkół zawodowych co do pobierania od uczniów opłat za druki, Ministerstwo wyjaśnia, iż poczynając od daty wejścia w życie zarządzenia z dnia 24 sierpnia 1932 r. Nr. III. TP. 3643/32 o opłatach szkol-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 614.

nych w szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 75) [1]), t. j. od dnia 1 września 1932 r., w stosunku zaś do szkół rzemiosł budowlanych od dnia 1 listopada 1932 r., zaświadczenia i druki szkolne (np. dla celów wojskowych, uzyskania ulg kolejowych i t. p.) winny być wydawane uczniom bezpłatnie.

Wydatki, związane ze sporządzeniem tych druków, mają dyrekcje szkół zawodowych pokrywać z tej części „Taksy administracyjnej", która pozostaje do ich dyspozycji.

Podsekretarz Stanu (—) *K. Pieracki.*

WYROKI N. T. A.

Zaliczenie lat służby.

Orzeczenie N. T. A. z dnia 29 września 1932 r. L. Rej. 5722/30.

Nr. B. P. 38795/32. S. D., nauczycielka szkoły powszechnej w Kniażpolu, powiatu dobromilskiego, dnia 12 grudnia 1929 r. wniosła do władz szkolnych prośbę o zaliczenie do jej służby nauczycielskiej czasu pracy nauczycielskiej od 1 grudnia 1917 r. do 15 czerwca 1918 r. w b. państwie austrjackiem oraz pracy od 10 września 1920 r. do 30 czerwca 1924 r. w szkole ćwiczeń przy seminarjum nauczycielskiem S. S. Bazyljanek w Drohobyczu. Decyzja z dnia 24 marca 1930 r. Nr. I. 9943/30 Kuratorjum O. S. Lw. załatwiło odmownie prośbę D. Od tej decyzji D. odwołała się do Ministerstwa W. R. i O. P., które orzeczeniem z dnia 13 maja 1930 r. Nr. II. 10880/30 nie uwzględniło odwołania D. Na powyższe orzeczenie D. wniosła skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Rozpatrując skargę D. i zważywszy:

1) że skarżąca w Państwie Polskiem po raz pierwszy została mianowana nauczycielką szkoły powszechnej dopiero w 1928 r.;

2) że w myśl art. 108 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 roku (Dz. U. R. P. poz. 904) przy mianowaniu nauczycieli szkół powszechnych po dniu wejścia w życie tej ustawy władze szkolne będą mogły zaliczyć im czas służby w szkołach państwowych państw obcych lub czas pracy zawodowej, dającej kwalifikacje i doświadczenie, uzdolniające ich do służby nauczycielskiej w szkolnictwie powszechnem i to tylko w wypadkach, przewidzianych w tym artykule, w szczególności jeżeli wykażą, iż zaszły ważne okoliczności, które uniemożliwiły im wcześniejsze wstąpienie do służby w publicznem szkolnictwie w Państwie Polskiem ;

3) że, jak wynika z powyższego, nawet w razie udowodnienia wspomnianych okoliczności, zaliczenie takim nauczycielom czasu służby państwowej zaborczej oraz pracy zawodowej zależy od swobodnego uznania władzy szkolnej, której również przysługuje ocena, czy, jak w sprawie niniejszej, praca zawodowa skarżącej w prywatnem seminarjum nauczycielskiem żeńskiem S. S. Bazyljanek w Drohobyczu na stanowisku nauczycielki gimnastyki i ćwiczeń daje kwalifikacje i doświadczenie, uzdolniające do służby nauczycielskiej w szkolnictwie powszechnem;

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 517.

4) że zatem wspomniany wyżej art. 108 ustawy uposażeniowej, przekazując całkowitemu uznaniu władzy pozwanej przy wymiarze uposażenia prawo zaliczenia służby nauczycielskiej w b. państwie zaborczem lub czasu pracy zawodowej, ogranicza to prawo jedynie w interesie Skarbu Państwa do wypadków przewidzianych w tym artykule;

5) że powołana przez zastępcę skarżącego na rozprawie uchwała Najwyższego Trybunału Administracyjnego o przekazaniu sprawy niniejszej do rozprawy w niczem nie przesądza dopuszczalności skargi D. do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, ponieważ w myśl art. 18 ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. z r. 1926, poz. 400) w sprawach, wymienionych w art. 14 tej ustawy, a więc i w wypadku oczywistej niewłaściwości Trybunału, może być zarządzona rozprawa;

6) że w myśl art. 3 punkt b. ustawy z dnia 3 sierpnia 1922 r. Dz. U. R. P. z r. 1926, poz. 400, z pod orzecznictwa Najwyższego Trybunału Administracyjnego zostały wyłączone sprawy, w których władze administracyjne uprawnione są do rozstrzygnięcia według swobodnego uznania —

z tych wszystkich powodów Najwyższy Trybunał Administracyjny skargę, jako niedopuszczalną, oddalił.

Organizacja szkół.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 7 grudnia 1932 r. Nr. IV. Szt. 9196/32 udzieliło na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), p. Stanisławowi Łukasiewiczowi w Czortkowie prawa na otwarcie szkoły muzycznej pod nazwą: Szkoła Muzyczna St. Łukasiewicza w Czortkowie.

P. Kurator O. S. Lw. udzielił zezwolenia:

1) rozporządzeniem z dnia 12 grudnia 1932 r. Nr. III. 21622/32 p. Jakóbowi Eisnerowi w Stanisławowie, na otwarcie i prowadzenie w Stanisławowie, przy ulicy 3-go Maja Nr. domu 6, prywatnych kursów pod nazwą: Kurs Stenografji Polskiej Jakóba Eisnera w Stanisławowie;

2) rozporządzeniem z dnia 12 grudnia 1932 r. Nr. III. 20667//32 p. Antoninie Markiewiczowej w Sanoku na otwarcie i prowadzenie w Sanoku w lokalu Publicznej Szkoły Powszechenj Męskiej im. Grzegorza z Sanoka prywatnych kursów kroju i szycia dla dorosłych pod nazwą: Prywatny Kurs Kroju i Szycia Antoniny Markiewicz, mistrzyni w Sanoku.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 17 grudnia 1932 r. Nr. BP. 18938/32 przydzieliło **p. Wilhelma Słabego,** profesora państwowego gimnazjum im. M. Kopernika w Toruniu, do Kuratorjum O. S. Lw. w charakterze instruktora harcerstwa (Nr. B. P. 38817/32).

S p e n s j o n o w a n i. Bilik Adam, pozostający w stanie nieczynnym adjunkt kancelaryjny (IX. st. sł.) Kuratorjum O. S. Lw.

Pannenko Józef, pozostający w stanie nieczynnym rachmistrz (X. st. sł.) Kuratorjum O. S. Lw.

Inspektoraty.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 24 października 1932 r. Nr. B. P. 15686/32 przeniósł **p. Jana Lubowieckiego,** inspektora szkolnego w Łańcucie, w stan spoczynku (Nr. B. P. 36457/32).

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

M i a n o w a n i.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporzadzeniem z dnia 16 grudnia 1932 Nr. B. P. 18249/32 zamianował **p. Jerzego Ostrowskiego,** prowizorycznego urzędnika w V. st. sł., p. o. okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie, dyrektorem państwowego gimnazjum II. w Rzeszowie.

Bazylewiczowa Marja, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Przewodowie (Sokal);

Chimiak Eugenjusz, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Michalewicach (Rudki);

Hałasowski Karol, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Kukizowie (Lwów); Hnidecowa Petronela, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Sieniginowie (Stryj);

Ignatowicz Bolesław, nauczycielem gimnazjum II w Stryju;

Janowski Jan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Wojsławicach (Lesko);

Kornand Maksymiljan, nauczycielem gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi; Kozłowski Władysław Ludwik, nauczycielem gimnazjum II. w Stryju;

Lewicki Emil, kierownikiem 6-klasowej szkoły w Podbużu (Drohobycz);

Łucki Mikołaj, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Horożannie Małej (Rudki);

Pelczarski Bolesław, kierownikiem 6-klasowej szkoły w Skołoszowie (Jarosław);

Radwański Jan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Czerteżu (Sanok);

Stabryło Władysław, nauczycielem gimnazjum I im. Marszałka J. Piłsudskiego w Stryju; Sygiericz Olga, kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Elżbiety w Stryju.

P r z e n i e s i e n i.

Adamowicz Józefa, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Z. Krasińskiego w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły im. król. Jadwigi w Stanisławowie; Andrzejowska Barbara, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Hniliczkach (Zbaraż), do 1-klasowej szkoły w Nowem Siole (Zbaraż); Antoszewski Bolesław, nauczyciel w Kutach Starych, zrezygnował z przeniesienia do Lwowa;

Babij Józef, nauczyciel 6-klasowej szkoły w Ostrowie (Przeworsk), do 6-klasowej szkoły w Urzejowicach (Przeworsk); Balcerowa Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Rączynie (Jarosław), do 3-klasowej szkoły w Zamiechowie (Jarosław); Bellitzajowa Marja, nauczycielka 6-klasowej szkoły męskiej w Dolinie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Dolinie; Burbeła Justyn, kierownik 2-klasowej szkoły w Poździmierzu (Sokal), do 2-klasowej szkoły w Opulsku (Sokal);

Chytreńki Grzegorz, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Piotrowie (Horodenka), do 2-klasowej szkoły w Izakowie (Horodenka); Czarnecka Wanda, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Mikulińcach (Tarnopol), do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Jadwigi w Tarnopolu; Czechowa Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Szlachcińcach (Tarnopol), do 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Tarnopolu; Czyhin Jan, kierownik 5-klasowej szkoły w Gajach (Lwów), do 5-klasowej szkoły w Prusach (Lwów);

Daverio Elżbieta, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Świdowej (Czortków), do 3-klasowej szkoły w Szulhanówce (Czortków); Dąbrowski Józef, kierownik szkoły w Chołoniowie (Horochów), do 2-klasowej szkoły w Sieniawie (Sanok); Drelichowska Felicja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Byczkowcach (Czortków), do 3-klasowej szkoły w Kamionce Nowej (Rawa Ruska);

Figlusowa Natalja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Kosowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kosowie; Frankiewicz Kazimierz, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Bohorodyczynie (Tłumacz), do 4-klasowej szkoły w Chocimierzu (Tłumacz);

Gąsior Jan, kierownik 2-klasowej szkoły w Hołodówce (Rudki), do 2-klasowej szkoły im. św. Mikołaja we Lwowie na Pasiekach; Gonekowa Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Z. Krasińskiego w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły im. król. Jadwigi w Stanisławowie; Górska Jadwiga, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Rudnie Wielkiej (Rzeszów); do 3-klasowej szkoły w Białej (Rzeszów); Greczkówna Anna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Miłoszowicach (Lwów), do 7-klasowej szkoły w Jaryczowie Nowym (Lwów); Greczyńska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kozowej (Brzeżany), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Zbarażu; Gruszkiewicz Olga, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Tysowicy (Turka), do 1-klasowej szkoły w Jasienicy Zamkowej (Turka);

Haśkowa Tacjana, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Krasicach (Przemyśl), do 1-klasowej szkoły w Zalesiu (Przemyśl); Hefkaluk Stanisław, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Wałach (Sambor), do 1-klasowej szkoły w Kurzanach (Brzeżany); Hrycajowa Bronisława, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Strzeliskach Starych (Bóbrka), do 7-klasowej szkoły w Strzeliskach Nowych (Bóbrka);

Iwasiowa Olga, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Niebyłowie (Kałusz), do 3-klasowej szkoły w Mysłowie (Kałusz);

Jurkiewiczówna Irena, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Nahujowicach (Drohobycz); do 4-klasowej szkoły w Uszni (Złoczów);

Kamińska Marja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Świlczy (Rzeszów), do 2-klasowej szkoły w Rudnie Wielkiej (Rzeszów); Kędziersi Henryk, kierownik 4-klasowej szkoły w Słobódce Dżuryńskiej (Czortków), do 4-klasowej szkoły w Chocimierzu (Tłumacz); Koczyrkiewicz Roman, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Dubnie, okręg szkolny łucki, do 7-klasowej szkoły w Pruchniku-Mieście (Jarosław); Ks. Komarnicki Michał, nauczyciel

szkoły im. św. Jadwigi w Przemyślu, do 7-klasowej szkoły męskiej w Żółkwi; Kondratówna Leontyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Piramowicza w Drohobyczu, do 7-klasowej szkoły męskiej im. A. Mickiewicza w Drohobyczu; Krzaklewski Tomasz, profesor gimnazjum w Brzeżanach, do gimnazjum V we Lwowie; Kulczycki Jan, kierownik 2-klasowej szkoły w Husnem Wyżnem (Turka), do 2-klas. szkoły w Tysowicy (Turka);

Leoczko Grzegorz, nauczyciel 4-klasowej szkoły w Zawoju (Kałusz), do 3-klasowej szkoły w Berłohach (Kałusz); Lisiewiczówna Zofja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Barszczowicach (Lwów), do 3-klasowej szkoły w Dobrzanach (Lwów);

Łozowianka Władysława, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Starem Siole (Bóbrka); do 7-klasowej szkoły im. św. Alojzego w Stanisławowie;

Markiewiczowa Emilja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Haliczu (Stanisławów), do 6-klasowej szkoły w Jezupolu (Stanisławów); Mądrowa Leontyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Hrubieszowie (okr. lubelski), do 7-klasowej szkoły męskiej im. św. Zofji we Lwowie (filji); Michaluniówna Ludwika, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Stobiernej „Krzywe" (Rzeszów), do 6-klasowej szkoły w Świlczy (Rzeszów); Morawska Wiktorja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Czołhanach (Dolina), do 5-klasowej szkoły w Lisowicach (Dolina); Mościcka Albina, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Zubrzy (Lwów), do 5-klasowej szkoły w Gajach (Lwów); Mościcki Jan, nauczyciel 4-klasowej szkoły w Zubrzy (Lwów), do 5-klasowej szkoły w Gajach (Lwów);

Nowotarska Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Z. Krasińskiego w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły im. kr. Jadwigi w Stanisławowie; Nykołynowa Teresa, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Lisowicach (Dolina), do 2-klasowej szkoły w Zaderewaczu (Dolina);

Pachorkowa Aniela, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Wołkowie (Przemyślany), do 5-klasowej szkoły w Zubrzy (Lwów); Papierkowska Stefanja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Rakowcu (Nadwórna), do 3-klasowej szkoły w Rusowie (Śniatyn); Piechowska Helena, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Tryńczy (Przeworsk), do 7-klasowej szkoły w Kańczudze (Przeworsk); Purkholzerowa Mieczysława, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Rumnie (Rudki), do 2-klasowej szkoły w Łówczycach (Rudki);

Rozwadowska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Jadwigi w Tarnopolu, do 7-klasowej szkoły w Mikulińcach (Tarnopol);

Saganowa Teresa, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. św. Alojzego w Stanisławowie, do 6-klasowej szkoły w Starem Siole (Bóbrka); Szczepański Franciszek, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Kurzanach (Brzeżany), do 1-klasowej szkoły w Wałach (Sambor);

Topolnicki Dionizy, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Korostowie (Stryj), do 2-klasowej szkoły w Pianowicach (Sambor); Tregerowa Nadja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Kobakach (Kosów), do 3-klasowej szkoły w Tudiowie (Kosów);

Wais Kazimierz, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Klimkówce (Sanok), do 1-klasowej szkoły w Desznie (Sanok); Warzenica Aleksander, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Malechowie (Lwów), do 2-klasowej szkoły w Rzęśnie Ruskiej (Lwów); Wilhelmi Zuzanna, nauczycielka szkoły w Tłuczani (Wadowice), do 7-klasowej szkoły w Dolinie; Wnuk Józef, nauczyciel 3-klasowej szkoły na Dolnej w Samborze, do 7-klasowej szkoły w Samborze; Wojtunowa Janina, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Desznie (Sanok),

do 3-klasowej szkoły w Klimkówce (Sanok); Wojtasiewiczowa Kazimiera, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Zbarażu, do 7-klasowej szkoły w Kosowej (Brzeżany); Wołoszczak Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Żełdcu (Żółkiew), do 3-klasowej szkoły w Błyszczywodach (Żółkiew), Wróbel Michał, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Kocurowie (Bóbrka), do 3-klasowej szkoły w Boryniczach (Bóbrka);

Zazula Władysław, kierownik 5-klasowej szkoły w Draganówce (Tarnopol), do 2-klasowej szkoły w Zagrobeli (Tarnopol).

Spensjonowani.

Awgulewiczowa Zofja, nauczycielka w stanie pozasłużbowym, zamieszkała w Częstochowie;

Bantnowa Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Staszica we Lwowie, Bedzykowa Tekla, nauczycielka szkoły w Sieniawie (Sanok); Benesz Mikołaj, kierownik szkoły w Czerniejowie (Stanisławów); Bezwińska Kazimiera, nauczycielka szkoły w Łanowcach (Borszczów); Boberówna Marja, nauczycielka szkoły w Cisowej (Przemyśl); Buczkowska Bronisława, nauczycielka szkoły w Hucisku (Bóbrka); Budzicka Anna, nauczycielka szkoły w Jeżowie Nowym (Jaworów); Burghardtowa Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. kr. Jadwigi w Stanisławowie; Byjosowa Anna, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. M. Konopnickiej we Lwowie;

Czechowicz Józef, nauczyciel 2-kl. szkoły w Korytnikach (Przemyśl);

Danyluk Mikołaj, nauczyciel szkoły im. Kołłątaja w Drohobyczu;

Ekiertówna Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. św. Jadwigi w Przemyślu;

Fiutowski Konrad, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Złoczowie; Fokowa Eleonora, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. ks. Kordeckiego we Lwowie;

Gałdzicka Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Szerszeniowcach (Borszczów); Gilewiczówna Anastazja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konarskiego we Lwowie; Gładysz Wojciech, kierownik 3-klasowej szkoły w Harcie Dolnej (Brzozów); Gładyszowa Emilja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Tarnobrzegu; Goldblat Samuel, profesor II-go gimnazjum w Stanisławowie;

Hilbergowa Fajga, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. kr. Sobieskiego we Lwowie; Hryciewiczówna Emilja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Pietniczach (Stryj);

Klimko Jan, kierownik szkoły Nr. 50 we Lwowie - Zniesienie; Kmiecikowa Wilhelmina, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Borkach Wielkich (Tarnopol); Krajewska Julja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Budzanowie (Trembowla); Krawiec Jan, kierownik szkoły w Majdanie (Kolbuszowa);

Letyńska Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Białokiernicy (Zborów); Liniewska Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Kaplińcach (Brzeżany); Ks. Lutecki Władysław, profesor szkoły w Lesku

Łazor Piotr, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Jahłuszu (Rohatyn); Łucki Ignacy, instruktor szkoły przemysłu drzewnego w Kołomyi;

Maciulska Nikodema, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Orzeszkowej w Tarnopolu; Michałowiczowa Krystyna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Bujanowie (Żydaczów); Mikułowiczówna Antonina, nauczycielka seminarjum naucz. żeńskiego w Brzeżanach;

Olankowska Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. król. Jadwigi w Drohobyczu; Oliwianka Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Białej (Rzeszów);

Paczosińska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. St. Konarskiego we Lwowie;

Sobkówna Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Trościańcu Wielkim (Zborów); Szablówna Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Zagrobeli (Tarnopol);

Thal Kazimierz, nauczyciel gimnazjum II w Stanisławowie; Toeglowa Adela, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. św. Jadwigi w Przemyślu; Trześniowski Józef, kierownik szkoły w Miejscu Piastowem (Krosno); Turzańska Bronisława, nauczycielka szkoły w Babiczach (Radziechów);

Uzarska Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. św. Stanisława w Stanisławowie;

Warzenica Józef, kierownik 4-klasowej szkoły w Zulinie (Stryj); Warczakowa Bronisława, nauczycielka 2-klas. szkoły w Kniażem (Złoczów);

Ks. Zalitacz Aleksander, nauczyciel religji gr.-kat. 7-klasowej szkoły w Jaworowie; Zyśkówna Władomira, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Lipowcu (Drohobycz).

Przeniesione w stan pozasłużbowy.

Kielarska Helena, nauczycielka 5-kl. szk. w Wyszatycach (Przemyśl);
Machalska Marja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Boguchwale (Rzeszów).

Zwolnieni.

Strusińska Cecylja, nauczycielka szkoły w Sokalu;
Wronowska Antonina, nauczycielka szkoły w Ulanowie (Nisko).

Zmarli.

Bochenkowa Salomea, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Trembowli, zmarła dnia 14 listopada 1932 r.

Fiderkiewiczowa Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Kopytowej (Krosno), zmarła dnia 7 listopada 1932 r. w 43 roku życia, a 23 roku służby nauczycielskiej;

Nowak Józef, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Rozwadowie (Tarnobrzeg), zmarł dnia 11 grudnia 1932 r. w 58 roku życia, a 35 roku służby nauczycielskiej;

Pikas Grzegorz, kierownik 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Gwoźnicy - Górnej, powiatu rzeszowskiego, zmarł dnia 11 grudnia 1932 r. w 45 roku życia, a w 25 roku służby nauczycielskiej;

Szarycki Marceli, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej im. H. Sienkiewicza we Lwowie, zmarł dnia 19 grudnia 1932 r. w 50 roku życia, a w 28 roku służby nauczycielskiej;

Tysiakowa Michalina, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Tudiowie (Kosów), zmarła dnia 9 grudnia 1932 r. w 53 roku życia, a w 33 roku służby nauczycielskiej;

Wacykiewiczowa Czesława, nauczycielka 4-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Dublanach, pow. Sambor, zmarła dnia 20 listopada 1932 r. w 29 roku życia, a w 8 roku służby.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Bóbrka	Zagóreczko	2-kl.	koeduk.	—	pol.-r	2 ubik.	7185 m²	Konkurs 2-gi
1	Brzozów	Grabownica	4 „	„	—	polski	2 „	—	
1	„	Harta Górna	3 „	„		„	—	—	Konkurs 2-gi
1	Dobromil	Rudawka Birczańska	2 „		—	„	4 „	—	
1	Kałusz	Perekosy	3 „		—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konkurs 4-ty
1	Kosów	Żabie-Ilcia	3 „	„	—	„	3 „	1.1 ha	„
1	Lesko	Serednica	2	„	—	pol.-r.	3 „	—	
2	„	Skorodne	2 „	„	—	„	3 „	¼ mg	
3	„	Stankowa	2 „	„	—	„	3 „	4562 m²	
4	„	Teleśnica Oszw.	2 „	„	—	„	3 „	1059 m²	
1	Lwów	Lwów	7 „	żeńska	im. St. Staszica Nr. 34	polski	—	—	
2	Lwów-powiat	Czyżyków	2 „	koed.	—	pol.-r.	—	¾ mg	Konkurs 2-gi
3	„	Stroniatyn	2 „	„	—	ruski	2 „	2 mg	„
4	„	Szczerzec	7 „	„		polski	—	0·2 ha	
1	Łańcut	Grodzisko Dolne	7 „	„	—	„	3 „	—	Konkurs 2-gi
2	„	Sarzyna	5 „	„	—	„	3	1 ha 12 a	„
3	„	Żołynia	7 „	męska	im. św. J. Kantego	„	3 „	—	
1	Mościska	Husaków	4 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	1½ mg	Konkurs 3-ci
2	„	Makuniów	2 „	„	—	ruski	2 „	2¼ mg	Konkurs 5-ty
3	„	Myślatycze	3	„	—	polski	3 „	—	Konkurs 6-ty

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowo złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
4	Mościska	Nikłowice	3 klas	koed.	—	polski	2 ubik.	—	
5	„	Pnikut	3 „	„	—	„	2 „	—	Konkurs 2-gi
6	„	Stojańce	4 „	„	—	„	3 „	—	Konkurs 6-ty
7	„	Strzelczyska	3	„	—	„	2 „	—	Konkurs 2-gi
8	„	Trzcieniec	4 „	„	—	„	2 „	—	Konkurs 2-gi
9	„	Wószczyszczowice	3 „	„	—	pol.-r.	2 „	—	Konkurs 6-ty
1	Nadwórna	Babcze	3 „	„	—	ruski	3 „	50 m²	
2	„	Bednarówka	2 „	„	—	polski	3 „	3 mg	
3	„	Dzwiniacz	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	$3^1/_2$ ha	
4	„	Glinki	2 „	„	—	„	3 „	1·14 ha	
5	„	Kryczka	2 „	„	—	ruski	—	$^1/_8$ mg	
6	„	Markowa	3 „	„	—	„	3 „	1 ha	
7	„	Nadwórna	7 „	męska	im. St. Konarskiego	polski	4 „	2 mg	Pierwszeństwo z w. k. n.
8	„	Starunia-Krasna	3 „	koed.	—	pol.-r.	2 „	2 mg	
9	„	Pasieczna Nr. 2	2 „	„	—	„	3 „	—	
1	Przemyśl	Przemyśl	7 „	męska	im. Grz. Piramow	polski	4 „	—	
2	„	„	7 „	„	Tad. Czackiego	„	4 „	—	
3	„	„	7 „	żeńska	Konarskiego	„	4 „	—	
4	„	„	7	męska	im St. Kostki	„	—	—	
5	„	Korytniki	2 „	koeduk.	—	„	3 „	—	
6	„	Krasiczyn	4 „	„	—	„	3 „	—	
7	„	Bolestraszyce	4 „	„	—	„	—	—	Konkurs 2-gi
1	Przeworsk	Gorliczyna	4 „	„	—	„	2 „	2 mg	
2	„	Urzejowice	6 „	„	—	„	—	$1^1/_2$ mg	Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Rawa Ruska	Machnów	2 „	„	—	ruski	—	—	Konkurs 2-gi

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z ... ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Sambor	Chyrów	7 kl.	żeńska	—	polski	-	—	
2	"	Czyszki	3 "	koeduk.	—	"	3 ubik.	2 mg	
3	"	Manasterzec	2	"	—	pol.-r.	3 "	1 mg	
4	"	Olszanik	3 "	"	—	"	3 "	2 mg	
5	"	Radłowice	3 "	"	—	polski	3 "	1 mg	
6	"	Stary Sambor	7 "	męska	—	"	4 "	2 mg	
1	Stryj	Tucholka	2 "	koeduk.	—	pol.-r.	3 "	1½ ha	Konkurs 3-ci
1	Trembowla	Darachów	5 "	"	—	"	3 "	1 ha	
1	Żydaczów	Czerteż	3 "	"	—	"	3 "	2 mg	

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15-go marca 1933 r.

Unieważnienia konkursów.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . szkoły	Język wykładowy	Unieważnia się konkurs ogłoszony: na posadę	Unieważnia się konkurs ogłoszony: w Dz. Urz. Kur. O.S.L. Nr.	Uwaga
1	Zborów	Meteniów	2 kl.	koed.	—	ruski	kierow	11/32 poz. 7	

Konkurs na stanowisko kierowniczki Pryw. Szkoły Zawodowej T. S. L. w Rawie Ruskiej.

Rada Nadzorcza Żeńskiej Szkoły Zawodowej T. S. L. w Rawie Ruskiej przyjmie kierowniczkę (kwalifikacje do szkół średnich i znajomość krawiecczyzny).

Zgłoszenia nadsyłać do Dyrekcji Żeńskiej Szkoły Zawodowej T. S. L. w Rawie Ruskiej.

Kierownik (—).

Ogłoszenia.

Kurs wychowawczy w Rzeszowie.

W dniach od 21 listopada do 1 grudnia 1932 r. odbył się w Rzeszowie 10-dniowy Kurs wychowawczy dla nauczycieli państwowych i prywatnych gimnazjów i seminarjów nauczycielskich w sali II-go gimnazjum państwowego. Na kurs powołano 60 nauczycieli z zachodniej części tut. okręgu szkolnego.

Kurs otworzył swem przemówieniem p. Kurator Gadomski, podkreślając konieczność zwrócenia bacznej uwagi na zagadnienia związane z wychowaniem młodzieży. Szereg aktualnych problemów wychowawczych poruszyły wykłady pp.: nacz. Gałeckiego, instr. minist. Mrozowskiej, instr. minist. dr. J. Kuchty, wizyt. minist. dr. J. Zaleskiego, wizyt. minist. J. Michałowskiej, nacz dr. M. Ziemnowicza, nacz. dr. K. Sośnickiego, posł. M. Jaworskiej, wizyt. Z. Gerstmanna i prof. St. Sokołowskiego, po których rozwijała się zawsze ożywiona dyskusja. Z uznaniem uczestników spotkał się praktyczny pokaz z dziedziny wychowania harcerskiego.

Kurs wywołał żywe zainteresowanie wśród nauczycielstwa i przyczynił się niewątpliwie do pogłębienia i ożywienia pracy wychowawczej na terenie szkół tut. Okręgu Szkolnego.

Pamiątkowe pocztówki Fr. Żwirki i St. Wigury.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 9 grudnia 1932 Nr. O. 20940/32.

Przy Zarządzie Głównym L. O. P. P. powstał Komitet Fundacji ku czci ś. p. por. Franciszka Żwirki i inż. St. Wigury, zadaniem którego jest skoordynowanie szerokiej inicjatywy społecznej, dążącej do utrwalenia wartości, jakie pozostawili po sobie zmarli bohaterowie, oraz zebrania niezbędnych funduszów na następujące cele:

1) Ufundowanie kapitału, którego odsetki pobierać będzie wdowa po ś. p. poruczniku Żwirce, celem zapewnienia wychowania i wykształcenia pozostałego syna;

2) Ufudowanie kapitału na stypendjum im. ś. p. inż. Stanisława Wigury;

3) Budowanie samolotów polskich na zawody międzynarodowe w r. 1934. Wreszcie — w razie trwania Komitetu poza r. 1934 — na cele konstrukcji nowych płatowców, motorów i na rozwój lotnictwa sportowego.

Ze względu na to, że Lidze chodzi specjalnie o utrwalenie w młodzieży tych wszystkich ideałów, którym tak wiernie służyli, Zarząd Główny wydaje w najbliższym czasie pocztówki z Ich fotografiami.

W związku z powyższym komunikatem zawiadamiam, że Ministerstwo W. R. i O. P. nie znajduje przeszkód do zainteresowania szkół akcją L. O. P. P.

P. o. Naczelnika Wydziału: (—) *R. Koestlich.*

Akcja ubezpieczeniowa Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny.

Nr. O. 20608/32. Zarząd Główny Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny zainicjował i przeprowadza akcję ubezpieczeniowo-oszczędnościową w P. K. O. na specjalnie dogodnych warunkach.

Ponieważ akcja powyższa idzie po linji interesów pracowników, przeto Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 18 listopada 1932 r. Nr. I. Org. 2522/17/32 odniósł się do niej przychylnie i zezwolił na propagowanie tej akcji wśród pracowników podległych Mu władz, urzędów i instytucyj.

W związku z powyższem zechcą PP. Inspektorzy szkolni i Dyrektorzy w sposób najbardziej dogodny i celowy ułatwić przedstawicielom Federacji porozumienie się z nauczycielstwem.

Delegaci winni wykazać się upoważnieniem Kuratorjum do przeprowadzenia akcji.

P. o. Naczelnika Wydziału: (—) *R. Koestlich.*

Ulgi kolejowe.

Uzupełnienie wykazu zakładów naukowych, których wychowańcom przysługują ulgi taryfowe [1].

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 15 grudnia 1932 r. Nr. I. Org. 2540/131/32 zawiadomiło Kuratorjum, że wychowańce: 1) Szkoły Muzycznej im. Chopina w Stanisławowie; 2) Filji Lwowskiego Konserwatorjum Muzycznego im. K. Szymanowskiego w Stryju — posiadają prawo do ulg taryfowych.

Wypłata pensji za order „Virtuti Militari" za rok 1933.

Pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 21 listopada 1932 r. Nr. B. P. 17960/32.

Nr. B. P. 37412/32. Opierając się na piśmie Ministerstwa Skarbu z dnia 10 listopada 1932 r. Nr. D. III. 17005/32 Ministerstwo W. R. i O. P. zawiadamia, iż pensja orderowa, przypadająca kawalerom orderu „Virtuti Militari" za rok 1933 ma być wypłacona jednorazowo w pełnej wysokości w terminie, począwszy od dnia 2 stycznia 1933 r., na zasadach ustalonych zarządzeniem Ministerstwa Skarbu z dnia 4 marca 1929 r. Nr. D. VII. 312/2.

Szef Biura Personalnego: (—) *Dr. A. Owsionka.*

Opłaty stemplowe od podań.

Pismo Izby Skarbowej I we Lwowie L. W. V. 133285/32.

Nr. B. P. 34761/32. Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 5 listopada 1932 r. Nr. D. V. 43944/5/32 oznajmiło, iż podania o przekazanie wierzycielowi raty należności ściągniętych z poborów służbowych urzędnika wolne są od opłaty stemplowej na mocy punktu 13, art. 141, ustawy o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. Nr. 41 ex 1932, poz. 413).

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 24 i 609.

Legitymacje dla emerytów.

Pismo Izby Skarbowej I we Lwowie z dnia 30 grudnia 1932 r. L. W. I. 159183/32.

Nr. B. P. 493/33. Wobec przejęcia na mocy art. 10 ustawy z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239) oraz rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 735) od dnia 1 listopada 1932 r. agend emerytalnych przez władze skarbowe. Ministerstwo Skarbu pismem z dnia 15 grudnia 1932 r. Nr. D. I. 59299/Em/32, wystosowanem do Izby Skarbowej I we Lwowie, oznajmiło, że władze te będą również wydawały legitymacje emerytom, którzy przeszli w stan spoczynku z polskiej służby państwowej.

Należy zatem w przyszłości w sprawie prolongowania ważności legitymacyj emerytowanych nauczycieli względnie wydania nowych książeczek legitymacyjnych zwracać się do Izby Skarbowej I we Lwowie.

Komisje egzaminacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

Nr. I. K. N. 20883/32. P. Kurator O. S. Lw. zamianował na podstawie art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) oraz w myśl § 3 zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 grudnia 1928 r. Nr. I. 7702/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929 Nr. 1, str. 19), zawierającego przepisy o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych:

1) p. Jadwigę Tymoszykównę, nauczycielkę szkoły w Sokalu, na resztę okresu 1932—1934 członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Sokalu (rejon X);

2) p. Wandę Rozwodównę, nauczycielkę szkoły ćwiczeń Państw. Seminarjum Naucz. Żeńskiego w Kołomyi, na resztę okresu egzaminacyjnego 1932—1934 członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli w Kołomyi (rejon IV).

Komisja Dyscyplinarna przy Kuratorjum O. S. Lw. dla urzędników i niższych funkcjonarjuszów.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 listopada 1932 r. Nr. BP. 16900/32.

Nr. B. P. 34664/32. Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 października 1932 r. o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonarjuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 790) powołuję:

1) p. Ludwika Matkowskiego, radcę Kuratorjum, na przewodniczącego, 2) p. Stefana Kokurewicza, radcę Kuratorjum, na zastępcę przewodniczącego

oraz 3) p. Romana Koestlicha, okręgowego wizytatora szkół, p. o. naczelnika wydziału, 4) p. Stanisława Dworskiego, p. o. naczelnika wydziału, 5) p. Eugenjusza Balińskiego, okręgowego wizytatora szkół, 6) p. Władysława Dajewskiego, p. o. okręgowego wizytatora szkół, 7) p. Mieczysława Piątkowskiego, okręgowego wizytatora szkół, 8) p. dr. Karola Zagajew-

skiego, okręgowego wizytatora szkół, 9) p. Macieja Kuchciaka, zastępcę inspektora szkolnego, 10) p. Edwarda Koreleskiego, radcę Kuratorjum, 11) p. Seweryna Lehnerta, radcę Kuratorjum, 12) p. Tomasza Humelicza, referendarza, 13) p. Stanisława Lasiotę, referendarza, 14) p. Jana Skurskiego, asesora, 15) p. Tadeusza Kaflińskiego, asesora, 16) p. Stefana Dybczaka, asesora, p. o. naczelnika rachuby, 17) p. Zdzisława Sabińskiego, księgowego, 18) p. Stanisława Wojnarowicza, adjunkta kancelaryjnego, 19) p. Józefa Oleksę, rejestratora, 20) p. Szczepana Korola, starszego woźnego, 21) p. Michała Sałyka, starszego woźnego — na członków Komisji Dyscyplinarnej przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego dla urzędników i niższych funkcjonarjuszów, pełniących służbę przy Kuratorjum oraz władzach i szkołach podległych temuż Kuratorjum.

Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz.*

Gminy.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 928) zostały zniesione w powiecie kolbuszowskim:

1) gminy wiejskie: Brzezówka, Wola Domatkowska, Bukowiec, a terytorja ich włączone do gminy wiejskiej Domatków w tymże powiecie;

2) gmina wiejska Ranischau, a terytorjum jej włączono do gminy wiejskiej Raniżów w tymże powiecie;

3) gmina wiejska Zapole, a terytorjum jej włączono do gminy wiejskiej Nowa Wieś w tymże powiecie;

4) gminy wiejskie: Leszcze, Poręby Huciskie, a terytorja ich włączono do gminy wiejskiej Hucisko w tymże powiecie.

Kradzież pieczęci.

Nr. I. 15193/32 Rada Szkolna Powiatowa w Nadwórnej ogłasza, że między 15 a 16 sierpnia 1932 r. skradziono w publicznej szkole powszechnej w Rosólnej okrągłą pieczęć z orłem państwowym pośrodku i napisem w otoku:

„Kierownictwo publicznej szkoły powszechnej w Rosólnie — Управа прилюдної школи вселюдної в Росільній“.

Zakłady naukowe i egzaminy szkolne, wystarczające do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej.

Nawiązując do ogłoszenia w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 50, p. t. Zakłady naukowe i egzaminy szkolne, wystarczające do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej, podaje się do wiadomości, że w Dz. U. R. P. Nr. 92 z 1932 r., poz. 791, ogłoszono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17-go października 1932 r., zmieniające względnie uzupełniające na zasadzie art. 11 i 119 ustawy z dnia 17-go lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 164),

rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8-go listopada 1929 r. (Dz. U. R. P. P. Nr. 88, poz. 663) w sprawie zakładów i egzaminów wymaganych do osiągnięcia stanowiska urzędnika państwowego.

W szczególności nowe brzmienie otrzymał § 3, w którym są wymienione zakłady, których ukończenie przed odrodzeniem Państwa Polskiego uprawnia do zajmowania stanowiska urzędniczego w II. kategorji, tudzież § 6, określający świadectwa, stanowiące dowody wykształcenia średniego.

Falsyfikaty.

Komunikat Mennnicy Państwowej z dnia 12-go października 1932 r. w sprawie fałszywych monet 10-cio złotowych.

Min. W. R. i O. P. z dnia 26 października 1932 r. Nr. I. R. 10457/32.

W ostatnich czasach pojawiły się w obiegu falsyfikaty monet srebrnych 10-złotowych.

Falsyfikaty te wykonane są ze stopu cyny, cynku i antymonu sposobem odlewu i posrebrzane. Są one znacznie lżejsze od monet prawdziwych i posiadają dźwięk zbliżony do dźwięku monet prawdziwych.

Wygląd zewnętrzny falsyfikatu: ząbki na otoku monety są miejscami zalane i naogół niewyraźne, co jest najbardziej charakterystyczną cechą falsyfikatu; kanty monety fałszywej są nierówne; litery napisu „Rzeczpospolita Polska — złotych 10 złotych" są nieostre, lecz zaokrąglone; wizerunek głowy kobiecej oraz kłosy są mniej wyraźne, niż na monecie prawdziwej.

Przy bardziej szczegółowych oględzinach falsyfikatu widoczne są na obydwóch jego stronach miejsca zalane i chropowate, t. j. cechy właściwe odlewom.

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 12-go listopada 1932 w sprawie fałszywego banknotu 20-złotowego II-giej emisji z datą 1-go września 1929 r. (Typ VI).

Min. W. R. i O. P. z dnia 25 listopada 1932 r. Nr. I. R. 11863/32.

Falsyfikat wykonano na papierze zwyczajnym, gładkim, podczas gdy banknoty autentyczne drukowane są na papierze rypsowym. Znak wodny na marginesie, przedstawiający podobiznę króla Kazimierza Wielkiego i skrót „20 zł.", jest na falsyfikacie nieudolnie naśladowany tłuszczem lub farbą drukarską.

Rysunki figur symbolicznych niewyraźne, często kolor farby bronzowej występuje słabiej, a niebieski silniej niż na banknocie autentycznym, wskutek czego figury te posiadają odcień niebiesko-bronzowy.

Tło w medaljonach na odwrotnej stronie falsyfikatu jest koloru szarozielonego, zamiast niebieskiego, z lekkim odcieniem zielonym.

Rysunki na falsyfikacie są zamazane — nieuplastycznione.

Druk tekstów i klauzuli rozlany, wobec czego litery łączą się u podstaw.

Podpisy, oznaczenie serji i cyfry numeru różnią się wykrojem od autentycznych i utrzymane są w kolorze ciemno-niebieskim, podczas gdy na banknocie autentycznym numeracja i podpisy są w kolorze granatowym.

Falsyfikat wykonany jest niezbyt udatnie, różni się zasadniczo kolorem i wykonaniem rysunków na przedniej stronie, wobec czego nie jest trudny do rozpoznania.

Koszta podróży służbowych, delegacyj, przeniesień.

Sprostowanie.

Obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 grudnia 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 933, sprostowany został następujący błąd w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych, którego jednolity tekst ogłoszono w obwieszczeniu Ministra Skarbu z dnia 6 lipca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 651 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 578).

W tekście § 14 po ustępie drugim tego paragrafu wstawić należy oznaczenie „§ 15".

Książki, Czasopisma.

„Niepodległość".

Nr. O. 21522/32. Instytut Badania Najnowszej Historji Polski, którego założycielami są PP.: Marszałek Piłsudski, Jędrzejewicz, Prystor, Sławek i Świtalski, wśród szeregu wydawnictw, odnoszących się do dziejów walk wyzwoleńczych, wydaje od trzech lat czasopismo „Niepodległość", poświęcone wysiłkom wyzwoleńczym od r. 1863 do r. 1918.

Wobec braku materjałów, odnoszących się do tego okresu historji Polski, czasopismo „Niepodległość" może być pomocne w nauce najnowszych dziejów Polski, zarówno dla nauczycieli jak i dla uczniów.

Z tych względów wskazanem byłoby, aby Dyrekcje, Rady Szkolne, zamówiły je w redakcji czasopisma „Niepodległość" w Warszawie, Aleje Ujazdowskie 1—3—5.

Całość w zeszytach od 1—20, z których część już wyszła, kosztuje 100 (sto) złotych, płatnych w 10-ciu ratach po 10 zł. (konto P. K. O. 3306).

„Skaut".

Nawiązując do okólnika Nr. 574 z dnia 24 grudnia 1932 r. (O. 23089/32) w sprawie drużyn harcerskich, Kuratorjum zwraca ponownie uwagę na miesięcznik p. t. „Skaut", wydawany przez Zarząd Oddziału Lwowskiego Zwiazku Harcerstwa Polskiego.

„Skaut" jest najstarszem pismem harcerskiem w Polsce, propagującem już od r. 1911 harcerskie wychowanie młodzieży.

Przystępna cena prenumeraty, wynosząca rocznie tylko 3 zł. 50 gr., ułatwi Dyrekcjom i Kierownictwom dostarczenie „Skauta" gronom pedagogicznym oraz czytelniom szkolnym dla szerokich rzeszy chętnych czytelników z pośród uczniów zakładu.

Adres redakcji i administracji: Lwów, ul. Długosza 1. — Nr. konta P. K. O. 152.818.

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być regulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedyńczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. O. Nr. 30.009 — Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka 1. 4.

Cena ogłoszeń: Cała strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3

ROK XXXVII. NUMER 2.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 lutego 1933 r.

TREŚĆ:

1.

Zarządzenie obowiązujące podczas mrozów.

Okólnik Kuratorjum O. Lw. Nr. 30 z dnia 25 stycznia 1933 r. (Nr. O. 2493/33) [1]).

Kuratorjum przypomina okólnik Ministerstwa W. R. i O. P., ogłoszony w Dz. Urz. Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 6/24, str. 292 i poleca stosowanie zarządzeń w okólniku zawartych.

---

[1]) Okólnik podano do wiadomości dyrekcjom zakładów i inspektorom w osobnych odbitkach.

Szczególnie w wypadku utrzymywania się niskiego stanu temperatury należy wyrozumiale traktować nieobecność w szkole uczniów, nieposiadających odpowiedniej odzieży i obuwia, dojeżdżających i dochodzących do szkoły z odległych stron miasta i nieobecność — ewentualnie w porozumieniu z opieką domową — usprawiedliwiać.

Poza tem należy dążyć, aby przez racjonalne wykorzystanie norm opałowych osiągać w salach szkolnych właściwą temperaturę.

Zamykanie szkół, przewidziane w wymienionem zarządzeniu Ministerstwa, stosować należy tylko w ostatecznym wypadku, t. j. wtedy, gdy już żadną miarą nie można ogrzać sali do + 10° C, zamknięcie bowiem szkoły w wielu wypadkach może narazić ubogą dziatwę szkolną na konieczność przebywania w gorszych warunkach w domu.

W każdym razie młodzież, która przybyła do szkoły nie wiedząc o jej zamknięciu z powodu nieodpowiednich warunków temperatury wewnątrz sal szkolnych, winna znaleźć chwilowe schronienie w obrębie budynku szkolnego i dopiero po ogrzaniu się odejść do domu.

Przepisane w czasie przerw przewietrzanie sal szkolnych należy przeprowadzać szybko, zwłaszcza gdy młodzież wychodzi na niedostatecznie ogrzane korytarze.

Wyprowadzanie młodzieży na boiska szkolne dopuszczalne jest tylko w tym wypadku, gdy młodzież może otrzymać ze szatni tam przechowane okrycia.

Ponadto Kuratorjum uważa za wskazane pouczenie młodzieży przez lekarzy szkolnych, względnie przez nauczycielstwo, o konieczności i sposobach zabezpieczenia części ciała nieosłoniętych lub bardziej narażonych na działanie niskiej temperatury otoczenia.

P. o. Naczelnika Wydziału: (—) *R. Koestlich.*

2.

Uposażenie nauczycieli czasowo przydzielonych lub przeniesionych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 176 z dnia 2 grudnia 1932 r. (BP. 17721/32) w sprawie wykonania rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 30 maja 1932 r. o przystosowaniu art. 58 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli do wprowadzenia w życie nowego ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 486 [1]*). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9 z 1932 r., poz. 111).*

Celem jednolitego stosowania przepisów ustawy uposażeniowej do nauczycieli szkół średnich i zakładów kształcenia nauczycieli, czasowo przydzielonych lub przeniesionych z urzędu do szkół innego typu lub stopnia, jako też uzupełniających w tych szkołach brakującą im do etatu liczbę godzin, zarządzam co następuje:

1) nauczyciele szkół średnich i zakładów kształcenia nauczycieli, przydzieleni lub przeniesieni do szkół innego typu lub stopnia, otrzymują nadal uposażenie według norm określonych w punktach dla tej kategorji szkół, z której zostali przydzieleni lub przeniesieni, obowiązani są natomiast na nowem miejscu służbowem do udzielania nauki w wymiarze godzin

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 414.

ustalonym dla kategorji szkół, do których zostali przydzieleni lub przeniesieni, przyczem jednak korzystają z przysługujących im ewentualnie zniżek godzin nauczania w wymiarze 1, 2 i 3 godzin ze względu na 15, 20 i 25 lat policzalnych pracy nauczycielskiej;

2) godziny nadliczbowe nauczycieli wymienionych w poprzednim punkcie płatne są według norm tego szkolnictwa, do którego zostali przydzieleni lub przeniesieni;

3) nauczyciele szkół średnich i zakładów kształcenia nauczycieli, którzy brakującą im do ustawowego wymiaru w swoich szkołach liczbę godzin muszą uzupełnić w szkole innej kategorji (typu lub stopnia), uzupełniają brakujące godziny taką samą (bez przeliczenia) liczbą godzin w szkole innej kategorji. Gdy jednak ze względu na plan naukowy tej szkoły muszą wziąć większą liczbę godzin niż im do ustawowego wymiaru brakuje, opłacani są za tak powstające godziny nadliczbowe według norm tego szkolnictwa, na którego etacie pozostają, t. j. szkolnictwa średniego względnie zakładów kształcenia nauczycieli.

Podsekretarz Stanu (—) *K. Pieracki.*

3.

Opłaty szkolne.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 8 lutego 1933 r. Nr. O. 3202/33. (Pismo Min. W. R. i O. P. z dnia 24 stycznia 1933 r. Nr. II. S. 10192/32).

Prośby rodziców w sprawie zwolnienia.

Wobec zbyt często napływających do Ministerstwa próśb rodziców i opiekunów, a nawet osób postronnych w sprawie zwalniania od opłat szkolnych za dzieci, uczęszczające do szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli, tak państwowych jak i prywatnych, zechcą Dyrekcje przypomnieć uczniom i opiece rodzicielskiej, iż właściwą instancją do załatwiania tego rodzaju próśb są dyrekcje szkół.

Opieka rodzicielska winna więc zwracać się w wymienionej powyższej sprawie do dyrekcyj szkół, a nie do Ministerstwa W. R. i O. P.

P. o. Naczelnika Wydziału: *R. Koestlich.*

Pobieranie taksy administracyjnej w szkołach.

Okólnik Kuraorjum O. S. Lw. z dnia 23 lutego 1933 r. Nr. O. 3923/33 do dyrekcyj państw. szkół średnich ogóln.-kształ., zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli.

W wyjątkowych zasługujących szczególnie na uwzglednienie wypadkach Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem Nr. 16 z dnia 31-go stycznia 1933 r. (II. S. 11097/32) zezwoliło na niewydalanie uczniów szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli ze szkół w razie niezapłacenia przez opiekę domową ucznia należnej taksy administracyjnej.

Zależnie od ważnych okoliczności, mogą Dyrekcje odroczyć termin płatności tej taksy względnie pobierać ją w ratach miesięcznych przez cały rok szkolny, najdalej do 15-go maja.

Wymienione powyżej odroczenia względnie rozłożenia na raty taksy administracyjnej mogą mieć jednak miejsce w zupełnie wyjątkowych wypadkach, przyczem należy sprawę powyższą traktować indywidualnie.

P. o. Naczelnika Wydziału: (—) *R. Koestlich.*

Uzupełnienie wykazu szkód w spawie zwrotu opłat szkolnych.

Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem Nr. 190 z dnia 31-go grudnia 1932 r. (BP. 18880/32), ogłoszonym w Monitorze Polskim z dnia 24-go stycznia 1933 r. Nr. 19, podało do wiadomości, że w wykazie prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli (dział II) województwa lwowskiego i prywatnych szkół artystycznych (dział IV) województwa stanisławowskiego, w których nauka uprawnia w roku szkolnym 1932/33 do zwrotu opłat szkolnych (okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 1-go września 1932 r. Nr. BP. 13179/32,[1]) należy dodać:

Lwów. 10. Pryw. Sem. Naucz. Koed. im. Bolesława Prusa, oraz zmienić kolejność numeracji następnych pozycyj;

Stryj. 8. Filja Lwowskiego Kons. Muz. im. K. Szymanowskiego.

Zwalnianie od opłat dzieci funkcjonarjuszów państw.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 33 z dnia 24 stycznia 1933 r. (Nr. II. 1801/33) do dyrekcyj szkół średnich ogólno-kształcących.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 12-go stycznia 1933 r. Nr. I. R. 12673/32 orzekło, że zwalnianie w pewnych wypadkach dzieci funkcjonarjuszów państwowych od całości taksy administracyjnej, obowiązującej w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, może mieć miejsce tylko w granicach 10% liczby uczniów całej szkoły, zmniejszonej o liczbę dzieci funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Kuratorjum podaje to do wiadomości i stosowania.

P. o. Naczelnika Wydziału: (—) *L. Jus.*

4.

Poprawne określanie jednostek miar.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 12 z dnia 13 stycznia 1933 r. (Nr. O. 834/33) do dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólno-kształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych oraz rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Urzędy, władze i instytucje niejednokrotnie używają błędnych nazw jednostek miar i w pisowni nazw tych jednostek stosują skróty w sposób nieprawidłowy, niezgodny ze zwyczajami międzynarodowemi.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 498.

W celu usunięcia tych niedomagań, które często mogą być powodem szeregu niejasności i nieporozumień, wydane zostały przez Główny Urząd Miar „Tablice legalnych jednostek miar".

Podane w tych tablicach nazwy jednostek miar i wzajemne ich stosunki obowiązują wszystkie władze państwowe w myśl postanowień art. 2 Dekretu o miarach z dnia 8-go lutego 1919 r. (Dz. U. R. P. z r. 1928, poz. 661), skróty zaś jednostek miar w tychże tablicach podane, ustalone oddawna w Głównym Urzędzie Miar, są zgodne ze zwyczajami międzynarodowemi w tej dziedzinie, oraz w ostatnim czasie przyjęte zostały przez komisję fachową Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Wymienione w tych tablicach nieliczne reguły, dotyczące prawidłowej pisowni, mają na celu unikanie wszelkich dwuznaczności przy posługiwaniu się najprostszemi znakami matematycznemi, oraz możność odczytywania liczb jednym rzutem oka bez potrzeby rachowania cyfr.

Ze względu na to, że ujednostajnienie jednostek miar, a więc także ich nazw i skrótów, jest niezmiernie ważne zarówno z punktu widzenia gospodarczego, jak i usprawnienia pracy w urzędach, Kuratorjum zarządza wskutek polecenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 1-go grudnia 1932 Nr. I. Org. 1021/3/32 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 112) co następuje:

1) nazwy i skróty jednostek miar winny być stosowane tylko tak, jak zostały podane w „Tablicy legalnych jednostek miar...." wydanej przez Główny Urząd Miar;

2) przy wyrażaniu miary długości, powierzchni, objętości, kątów, wagi (masy) i temperatury nie mogą być stosowane żadne inne jednostki nie wymienione w tej tablicy;

3) we wszystkich aktach urzędowych winny być stosowane wskazówki zawarte w tej tablicy, dotyczące pisowni liczb i znaków matematycznych.

Dyrekcje państwowych szkół średnich ogólno-kształcących, zakładów kształcenia naucz., szkół zawodowych otrzymują po 1 egzemplarzu „Tablicy legalnych jednostek miar..." Rady szkolne pow. (Miejska we Lwowie) otrzymują większą ilość tablic, które należy rozesłać po 1 egzemplarzu do wszystkich szkół powszechnych.

Stosownie do okólnika Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 12-go grudnia 1932 roku zakupią Dyrekcje zakładów (szkół) prywatnych potrzebną ilość egzemplarzy tablic.

Z powodu wyczerpania nakładu tablic w Urzędzie Miar zamówienia należy kierować wprost pod adresem: Polski Komitet Normalizacyjny, Warszawa, Elektoralna 1. 2.

P. o. Naczelnika Wydziału: *R. Koestlich.*

Tablica legalnych jednostek miar[1]) oraz niektóre zasady pisowni liczb i znaków matematycznych do użytku w urzędach, szkołach, redakcjach czasopism i t. p.

Jednostki długości.

mrm = mirjametr *; **km** = kilometr; **hm** = hektometr; **m** = metr; **dcm** = decymetr; **cm** = centymetr; **mm** = milimetr; μ = mikron.

Jednostki powierzchni.

mrm^2 = mirjametr kwadratowy *; **km**^{2} = kilometr kwadratowy; **ha** lub **hm**^{2} = hektar czyli hektometr kwadratowy; **a** = ar; **ca** lub **m**^{2} = centar czyli metr kwadratowy; **dcm**^{2} = decymetr kwadratowy; **cm**^{2} = centymetr kwadratowy; **mm**^{2} = milimetr kwadratowy; μ^2 = mikron kwadratowy *.

Jednostki objętości.

mrm^3 = mirjametr sześcienny albo kubiczny *; **km**^{3} = kilometr sześcienny; **hm**^{3} = hektometr sześcienny; **s** lub **m**^{3} = ster czyli metr sześcienny; **dcs** = decyster; **dcm**^{3} = decymetr sześcienny; **cm**^{3} = centymetr sześcienny; **mm**^{3} = milimetr sześcienny; μ^3 = mikron sześcienny *.

kl = kilolitr; **hl** = hektolitr; **dkl** = dekalitr; **grn** = garniec; **l** = litr czyli kwarta; **kka** = kwaterka; **dcl** = decylitr; **ml** = mililitr.

Jednostki kątów.

P = kąt pełny czyli obrót; — = kąt półpełny; **D** = kąt prosty; **d** lub ^{0} = stopień kątowy; ′ = minuta kątowa; ″ = sekunda kątowa.

Jednostki masy.

t = tonna; **kwn** lub **q** = kwintal; **mrg** = mirjagram; **kg** = kilogram; **dkg** = dekagram; **g** = gram; **mg** = miligram; **kr** = karat.

Jednostka temperatury.

C lub ^{0} = stopień temperatury.

Wskazówki dotyczące pisowni liczb i znaków arytmetycznych.

Od ..... do .... oznacza się znakiem ÷ lub .... Np. §§ 3 ÷ 8 znaczy od §-u 3-go do 8-go włącznie (Znak .... używa się raczej we wzorach matematycznych). Używanie znaku mniej (minus) nie jest właściwe w tym wypadku.

W ułamku dziesiętnym mieszanym oddziela się część ułamkową od części całkowitej przecinkiem w dole wiersza lub kropką w górze wiersza: 3,14 albo 3·14.

Liczby, zawierające powyżej trzech cyfr, należy dzielić odstępami na grupy trzycyfrowe, zaczynając od końca. Liczby dziesiętne ułamkowe

---

[1]) Jednostki wyliczone stanowią ogół legalnych jednostek miar (Dz. U. R. P. r. 1928, poz. 661, art. 2 ÷ 7 i Dz. U. R. P. r. 1930, poz. 258). Tylko te jednostki (Dz. U. R. P. r. 1928, poz. 661, art. 8) mogą być używane dla pomiarów przestrzeni, masy i temperatury w obrocie publicznym, jak również we wszystkich aktach i czynnościach urzędowych oraz we wszystkich umowach rządowych, gdy zachodzi potrzeba wyrażenia miary.

Jednostki legalne oznaczone gwiazdką (*) są rzadko stosowane.

Skróty jednostek miar pisze się zawsze bez kropki na końcu.

dzieli się na grupy trzycyfrowe, zaczynając od przecinka. Np. 21 248 345 3,141 59 258 663,147 8. Nie należy natomiast podziału tego uskuteczniać zapomocą kropek lub przecinków.

Mnożenie oznacza się jednym z dwu znaków × lub . Kropkę stawia się w połowie wysokości wiersza: $3 \times 4 = 12$ $3 \cdot 4 = 12$.

Dzielenie oznacza się jednym ze znaków: : — / Np. $3 : 4 = \frac{3}{4} = 3/4$. Ostatniego znaku używa się tylko w tym wypadku, kiedy to jest potrzebne dla dogodności lub pośpiechu pracy pisarskiej albo dla zaoszczędzenia miejsca.

5.

Zakupy zagraniczne.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 31 z dnia 24 stycznia 1933 r. Nr. O. 2408/33.

Kuratorjum O. S. Lw. zauważa, że niektóre dyrekcje i rady szkolne powiatowe zamawiają bezpośrednio u firm zagranicznych wyroby pochodzenia zagranicznego, a następnie zwracają się do Kuratorjum O. S. Lw. o przychylne zaopinjowanie próśb o zwolnienie od cła zakupionych i sprowadzonych już z zagranicy przedmiotów, stawiając w ten sposób Kuratorjum przed faktem dokonanym.

Podając do wiadomości P. P. Dyrektorów i Inspektorów szkolnych okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 103 z dnia 17-go czerwca 1932 r. Nr. I. Org. 1412/2/32 tudzież instrukcję, normującą sposób dokonywania zakupów zagranicznych, Kuratorjum O. S. Lw. poleca stosować się ściśle do wymienionej instrukcji i wszelkie prośby w sprawie zezwolenia na zakupienie przedmiotów pochodzenia zagranicznego przedkładać Kuratorjum przed zawarciem jakichkolwiek umów. W przeciwnym bowiem razie Kuratorjum O. S. Lw. nie będzie opinjować przychylnie próśb o zwolnienie od cła przedmiotów zakupionych przez szkoły, chociażby nawet przez to dyrekcje, rady szkolne, miały ponieść stratę.

P. o. Naczelnika Wydziału: *R. Koestlich.* w. r.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr. 103 z dnia 17 czerwca 1932 r. (Nr. I. Org. 1412/2/32).

Nr. O. 1117/32. Komitet ekonomiczny Ministrów na posiedzeniu w dniu 19-go marca 1932 r. powziął w sprawie zakupów zagranicznych następującą uchwałę:

1. Komitet Ekonomiczny Ministrów uchwala poniżej podaną instrukcję ogólną w sprawie zakupów zagranicznych przez wszystkie instytucje państwowe.

2. Komitet Ekonomiczny Ministrów poleca Ministrowi Spraw Wewnętrznych zastosowanie w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu postanowień powyższej instrukcji do zakupów zagranicznych dokonanych przez instytucje samorządowe.

3. Wykonanie niniejszej uchwały poleca się Ministrowi Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych.

Instrukcja w sprawie zakupów zagranicznych.

§ 1. Nabywanie przez wszystkie instytucje państwowe (władze centralne, podległe im urzędy, przedsiębiorstwa państwowe skomercjalizowane i nieskomercjalizowane, oraz wszystkie instytucje państwowe) przedmiotów pochodzenia zagranicznego może się odbywać wyłącznie z zachowaniem przepisów zawartych w niniejszej instrukcji.

§ 2. Jako zakup przedmiotu pochodzenia zagranicznego należy zasadniczo uważać nabycie surowców, półfabrykatów, wyrobów gotowych, oraz innych materjałów, pochodzących częściowo lub w całości z poza obszarów Rzeczypospolitej Polskiej, choćby nawet były nabyte w kraju.

§ 3. Minister Przemysłu i Handlu na wniosek zainteresowanego Ministra ustali, że zakup niektórych przedmiotów pochodzenia zagranicznego nie podlega przepisom niniejszej instrukcji.

§ 4. Minister Przemysłu i Handlu orzeka, jakie przedmioty wyrabiane w całości lub częściowo z surowców i półfabrykatów pochodzenia zagranicznego, mogą być uważane za przedmioty pochodzenia krajowego.

§ 5. Przy zawieraniu umów z dostawcami przedmiotów pochodzenia krajowego należy bezwarunkowo umieszczać klauzulę obowiązującą dostawców do wykonania dostarczonych przedmiotów wyłącznie z surowców i półfabrykatów pochodzenia krajowego. Wyjątki od powyższego przepisu są dopuszczalne zgodnie z postanowieniami § 4.

§ 6. W razie uzasadnionej konieczności zakupienia przedmiotów pochodzenia zagranicznego, z wyjątkiem wyłączonych w myśl § 3, powinna zaintersowana instytucja państwowa przed zawarciem umowy zwrócić się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu w trybie, który ustali Minister Przemysłu i Handlu, z wnioskeim o wyrażenie zgody na dokonanie zakupu.

Dopiero po uzyskaniu zgody Ministerstwa Przemysłu i Handlu może zainteresowana instytucja przystąpić do zakupu, jako też wystąpić z ewentualnym wnioskiem do Ministerstwa Skarbu o przyznanie ulg celnych, o ile one przysługują, względnie do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o pozwolenie na przewóz towarów reglamentowanych.

§ 7. Zakupywane przedmioty pochodzenia zagranicznego powinny zasadniczo pochodzić z krajów, z któremi Polska posiada uregulowane stosunki handlowe. W razie konieczności zakupu w innych krajach, należy tę okoliczność uzasadnić we wniosku do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, zgłoszonym w myśl § 6.

§ 8. Sprawy nieuzasadnione przedstawia Minister Przemysłu i Handlu Komitetowi Ekonomicznemu Ministrów do decyzji.

§ 9. Ewidencję zakupów zagranicznych prowadzi Ministerstwo Przemysłu i Handlu i co trzy miesiące przedstawia Komitetowi Ekonomicznemu Ministrów.

§ 10. Nadzór nad przestrzeganiem niniejszej instrukcji powierza się poszczególnym ministrom, każdemu w zakresie jego działania.

Podając powyższa instrukcję do wiadomości, polecam jak najściślejsze przestrzeganie zasad, w niej ustalonych.

Wyszczególnienie przedmiotów pochodzenia zagranicznego, niepodlegających niniejszej instrukcji (§ 3), jako też przedmiotów wyrabianych w całości lub częściowo z surowców i półfabrykatów pochodzenia zagranicznego, które uważane będą za przedmioty pochodzenia krajowego (§ 4), podane będzie oddzielnie do wiadomości.

Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz.*

6.

Kodeks postępowania cywilnego.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 180 z dnia 9 grudnia 1932 r. (Nr. I. Org. 1023/13/32) o traktowaniu spraw prowadzonych przez Prokuratorję Generalną jako bardzo pilnych.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 113).

Z dniem 1-go stycznia 1933 roku wchodzi w życie kodeks postępowania cywilnego, ogłoszony rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 29-go listopada 1930 (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 651), znowelizowany rozporządzeniem z 27-go lutego 1932 roku (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 802). Kodeks ten, normujący jednolicie dla całego Państwa postępowanie przed sądami cywilnemi w sprawach spornych, wprowadza daleko idące zmiany przepisów dotąd w tej materji na obszarze Rzeczypospolitej obowiązujących. Cechą jego charakterystyczną w porównaniu z dotychczasowemi przepisami dzielnicowemi jest przyspieszenie toku przewodu sądowego, wskutek czego niektóre zasadnicze czasokresy do wnoszenia pism procesowych zostały znacznie skrócone.

I tak dla wnoszenia skargi apelacyjnej oznacza kodeks czasokres 14-to dniowy od doręczenia Prokuratorji Generalnej wyroku, dla skargi kasacyjnej czasokres miesięczny, a dla zażaleń od postanowień, wydawanych przez sądy w toku sporu, czasokres jedno - tygodniowy.

Podkreślić również wypada przepis art. 398 kodeksu, w myśl którego w sprawach o ochronę lub przywrócenie posiadania, wnoszenie pism dozwolone jest w czasokresie 1 miesięcznym od chwili, gdy powód o zakłóceniu się dowiedział.

Zaznaczam przytem, że za chwilę, w której powód dowiaduje się o zakłóceniu, uważać należy, w sprawach Skarbu Państwa, moment dojścia wiadomości o fakcie naruszenia do kompetentnej władzy państwowej.

Przyspieszenie toku spraw przez skrócenie powyższych czasokresów ma specjalne znaczenie dla Prokuratorji Generalnej, która prowadząc spory sądowe w imieniu Skarbu Państwa i instytucyj skarbowych zmuszona jest zbierać materjał faktyczny, niezbędny do należytego pełnienia funkcji zastępcy sądowego w drodze korespondencji z właściwemi władzami.

Wobec tego, że zebranie powyższych informacyj następować będzie musiało w bardzo krótkim czasie, leży w interesie Skarbu Państwa, by zainteresowane władze dostarczały Prokuratorji Generalnej niezbędnego materjału procesowego możliwie najszybciej, zbierając go i porządkując jak najstaranniej.

Z uwagi na poruszone wyżej okoliczności polecam, by wszystkie sprawy, w których toczą się spory, prowadzone przez Prokuratorję Generalną, były oznaczone i traktowane jako b a r d z o p i l n e.

Równocześnie przypominam zarządzenie ministerjalne z 2-go maja 1931 roku Nr. I. Prez. 1711/31 [1]), zawierające wykaz podlegających mi władz i urzędów, upoważnionych do bezpośredniego zwracania się do Prokuratorji Generalnej.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 350.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 12 stycznia 1933 r. Nr. O. 22437/32.

Podając powyższy okólnik P. Ministra W. R. i O. P. do wiadomości z poleceniem ścisłego przestrzegania, przypominam, że w myśl zarządzenia P. Ministra W. R. i O. P. z dnia 2-go maja 1931 r. Nr. I. P. 1711/31 do bezpośredniego zwracania się do Prokuratorji Generalnej i jej oddziałów upoważnione jest Kuratorjum O. S. Lw. zatem Dyrekcje i Rady Szkolne Powiatowe (Rada Szkolna Miejska) mogą zwracać się do Prokuratorji Generalnej wyłącznie za pośrednictwem Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

P. o. Naczelnika Wydziału: *R. Koestlich.* wr.

7.

Zarachowywanie zwrotu kosztów zastępstwa nauczycieli urlopowanych na studja.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 3 z dnia 16 stycznia 1933 r. (I. R. 7340/32).

Nr. B. P. 2594/33. Celem zastosowania jednolitego sposobu postępowania przy regulowaniu zadłużeń nauczycieli przenoszonych, którzy korzystali z urlopów na studja za zwrotem kosztów zastępstwa, Ministerstwo zarządza, co następuje:

W razie przejścia nauczyciela, który nie zwrócił w całości należnych odeń kosztów zastępstwa, z jednego kuratorjum do drugiego, to ostatnie na podstawie otrzymanego zawiadomienia o wysokości zadłużenia, dopisuje w swych księgach przychodów budżetowych kwotę należną od przeniesionego i baczy, by należność uregulowana została w oznaczonych terminach.

Kuratorjum okręgu szkolnego, w księgach którego uskuteczniony był pierwotny zapis z tytułu należności za zastępstwo, przesyłając akta nauczyciela, przeniesionego do innego kuratorjum, dołącza zawiadomienie o wysokości zadłużenia z powyższego tytułu i równocześnie odpisuje to zadłużenie w swych księgach przychodów budżetowych.

Naczelnik Wydziału: (—) *A. Nowak.* wr.

8.

Amnestja w stosunku do grzywien szkolnych.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr. 4 z dnia 20 stycznia 1933 r. (II. P. 10139/32).

Nr. I. 2601/33. W związku z zapytaniem jednego z kuratorjów Ministerstwo wyjaśnia, że na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21-go października 1932 roku o amnestji (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 782) należy zaniechać postępowania karnego, a wszczęte już postępowanie umorzyć, w stosunku do wszystkich przestępstw przeciwko przepisom o obowiązku szkolnym, o ile one były popełnione przed dniem 1-go września 1932 roku.

Wyjaśnia się również, że niewykonane w części lub w całości kary, nałożone za wyżej wymienione przestępstwa, na mocy tegoż rozporządzenia zostały darowane.

W z. Dyrektora Depart.: (—) *St. Bugajski*, Naczelnik Wydz.

9.

Kwalifikacje zdrowotne uczniów seminarjów nauczycielskich.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr. 2 z dnia 16 stycznia 1933 r. Nr. I. WF. 4357/33).

(Nr. I. K. N. 2646/33). W okólniku Ministra W. R. i O. P. z dnia 6-go grudnia 1928 r. Nr. H. Fiz. 1019/28 w sprawie kwalifikacyj zdrowotnych uczniów seminarjów nauczycielskich (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, z r. 1929, poz. 3[1]) w ustępie piątym zdanie: „W razie stwierdzenia przez lekarza szkolnego tej przydatności dyrekcja seminarjum wydaje mu normalne świadectwo dojrzałości“ należy w ten sposób rozumieć, że dyrekcja wymienia oryginalny dyplom na duplikat, w którym nie wykreśla się ustępu o uprawnieniu do pełnienia obowiązków nauczycielskich, ani też nie umieszcza się poprzedniej klauzuli o nieprzydatności fizycznej do zawodu. Fakt wydania duplikatu należy z powołaniem się na okólnik z dnia 6-go grudnia 1928 roku zaznaczyć na oryginalnym dyplomie, który pozostaje w aktach dyrekcji odnośnego seminarjum.

W razie zwinięcia zakładu, którego abiturjent był uczniem, zgłasza się zainteresowany, celem uzyskania ponownego orzeczenia o przydatności fizycznej do zawodu nauczycielskiego, bezpośrednio do kuratorjum tego okręgu szkolnego, na którego terenie składał egzamin dojrzałości.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki*, wr.

10.

Taksy za egzamin nauczycielski dla nauczycielek rzemiosł i gospodarstwa.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 11 z dnia 21-go stycznia 1933 r. (III. RP. 199/33).

Nr. III. 3486/33. Z mocą obowiązującą od 1-go stycznia 1933 r., odnośnie do rozporządzenia z dnia 15-go lutego 1928 r. Nr. III. L. 510/28 zarządzam pobieranie opłat w państwowych seminarjach nauczycielek rzemiosł i gospodarstwa za egzamin dla kandydatek na nauczycielki przedmiotów zawodowych w żeńskich szkołach zawodowych:

a) taksa za egzamin 25 zł. b) taksa za wydanie świadectwa 5 zł. c) taksa za wydanie duplikatu 10 zł.

Kandydatki dopuszczone do egzaminu praktycznego ponoszą wszelkie koszta związane z przeprowadzeniem egzaminu.

Taksa wymieniona w punkcie a) jest przeznaczona na wydatki kancelaryjne, związane z przeprowadzeniem egzaminów i na wynagrodzenia egzaminatorów.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 176.

Taksy w punkcie b) i c) stanowią dochód Skarbu Państwa i winny być wpłacone przez zainteresowanych przy pomocy znaczków stemplowych, które dyrekcja szkoły nakleja na wydanych świadectwach.

Minister: (—) *J. Jędrzejewicz.*

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

Pan Kurator O. S. Lw. dopuścił p. Józefa Szotowskiego do służby przygotowawczej w Oddziele Rachuby w tut. Kuratorjum.

Inspektoraty.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 29-go listopada 1932 r. zamianował p. **Józefa Follprechta,** nauczyciela państwowego gimnazjum w Tłumaczu prowizorycznym zastępcą inspektora szkolnego w Stanisławowie. (Nr. B. P. 35975/32).

Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 12-go stycznia 1933 r. Nr. BP. 19897/32 przeniósł **p. Franciszka Grodzickiego,** prowizorycznego inspektora szkolnego w Tarnobrzegu, na równorzędne stanowisko prowizorycznego inspektora szkolnego w Nisku, (Nr. BP. 2658/33).

Zmarli: **Ignacy Wyszatycki,** zastępca inspektora szkolnego w Rzeszowie, zmarł dnia 6-go stycznia 1933 roku, w 37 roku życia, a 1-szym roku służby inspektorskiej.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

Mianowani.

Feitówna Felicja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Mostach (Lwów).

Gardjasz Marjan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Wierzbicy (Rawa Ruska).

Hrabar Stefan, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Ćwitowej (Buczacz.

Jaeschke Augustyn, kierownikiem 7-klasowej szkoły koedukacyjnej im. Mickiewicza w Przemyślu.

Kulikowski Józef, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Ujkowicach (Przemyśl).

Marnicka Joanna, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Uhrynowie (Podhajce); Marczak Eugenjusz, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Hurczu (Lubaczów).

Reinlender Stanisław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Poddębcach (Rawa Ruska).

Stocka Helena, kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej im. E. Orzeszkowej w Drohobyczu.

Tarejowa Ludmiła, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Łopuszance-Chomina (Turka).

Żołna Sylwester, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Świerzowej Polskiej (Krosno).

P r z e n i e s i e n i.

Chmielewska Kamila, nauczycielka w Perehińsku, cofnięto przeniesienie do Doliny; Czepkówna Irena, nauczycielka szkoły w Studziance (Przeworsk), do 3-klasowej szkoły w Dąbrowie (Przeworsk).

Dudek Roman, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Słobódce Bołszowieckiej (Rohatyn), do 7-klasowej szkoły w Bołszowcach (Rohatyn).

Fałendysz Józef, nauczyciel gimnazjum III. w Tarnopolu, do gimnazjum I. w Tarnopolu.

Gągola Piotr, kierownik 2-klasowej szkoły w Gliniku Średnim (Krosno), do 7-klasowej szkoły w Frysztaku (Krosno); Gągolowa Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Gliniku Średnim (Krosno), do 7-klasowej szkoły w Frysztaku (Krosno); Gdulówna Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Żyrawce (Lwów), do 1-klasowej szkoły w Czerepinie (Lwów); Geretówna Melanja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Słobodzie Złotej (Brzeżany), do 3-klasowej szkoły w Kotowie (Brzeżany); Gorczycówna Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Frysztaku (Krosno), do 2-klasowej szkoły w Gliniku Średnim (Krosno); Gromadzka Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Bóbrce, do 7-klasowej szkoły męskiej w Bóbrce.

Hnatiukowa Anna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Bocześnikach (powiatu wołożyńskiego, okręgu szkolnego wileńskiego), do 1-klasowej szkoły w Głuchowie (Sokal).

Jakubiszyn Ludwik, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Drohobyczce (Przemyśl), do 2-klasowej szkoły w Średniej (Drohobycz); Jamioł Karol Ludwik, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej im. A. Mickiewicza w Złoczowie, do 7-klasowej szkoły im. H. Sienkiewicza we Lwowie.

Klimoczukowa Agnieszka, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Winnikach (Lwów), do 6-klasowej szkoły w Siemianówce (Lwów); Krzyńska Stanisława, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Maćkowicach (Przemyśl), do 5-klasowej szkoły w Wyszatycach (Przemyśl); Kułynycz Stanisław, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Mostkach (Lwów), do 1-klasowej szkoły w Dębiance (Lwów).

Langdo Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Pilchowie (Tarnobrzeg), do 1-klasowej szkoły w Bojańcu (Nisko); Lewicki Józef, profesor gimnazjum II. w Stanisławowie, do gimnazjum z r. j. n. w Stanisławowie, z powierzeniem pełnienia obowiązków dyrektora.

Łobazowa Aniela, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Monasterzyskach Ohladowskich (Radziechów), do 2-klasowej szkoły w Krzywem (Radziechów).

Maćków Michał, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. w Stanisławowie, do gimnazjum II. w Stanisławowie; Mosiewiczówna Irena, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Frysztaku (Krosno), do 2-klasowej szkoły w Gliniku Średnim (Krosno); Myhal Tacjana, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Myszkowie (Zaleszczyki), do 2-klasowej szkoły w Nagórzanach (Zaleszczyki).

Nowakówna Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Błotni (Przemyślany), do 7-klasowej szkoły w Narajowie - Mieście (Brzeżany).

Olejnik Helena, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Ciemierzyńcach (Przemyślany), do 1-klasowej szkoły w Majdanie Lipownickim (Przemyślany), Oleksińska Czesława, nauczycielka 3-klasowej szkoły im. T. Kościuszki w Budach Łańcuckich (Łańcut), do 5-klasowej szkoły w Dębnie (Łańcut).

Palatzka Leokadja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Myślatyczach (Mościska), do 2-klasowej szkoły w Groedlowie ad Skole (Stryj); Piechowska Helena, nauczyceilka 4-klasowej szkoły w Tryńczy (Przeworsk), do 7-klasowej szkoły w Kańczudze (Przeworsk); Pietraszkowa Józefa, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Jabłonówce - Kolonji (Kamionka Str.), do 1-klasowej szkoły w Rudzie za Bugiem (Kamionka Str.); Płauszewska Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męsk. w Starym Samborze (Sambor), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Starym Samborze (Sambor); Pochwałowska Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Narajowie Mieście (Brzeżany), do 3-klasowej szkoły w Błotni (Przemyślany); Pogorzelska Franciszka, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Buczaczu, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Trembowli.

Rozmusowa Weronika, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konopnickiej w Kołomyi, przydzielona czasowo do 7-klasowej szkoły męskiej w Kosowie, do 7-klasowej szkoły męskiej w Kosowie; Ruferowa Bronisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Bołszczowcach (Rohatyn), do 1-klasowej szkoły w Bojanowie - Wsi (Nisko).

Sałdat Dymitr, kierownik 2-klasowej szkoły w Torkach (Sokal), do 3-klasowej szkoły w Łuce (Horodenka); Schebestowa Kazimiera, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Olszewnicy (okręgu szkol. lubelskiego), do 7-klasowej szkoły męskiej w Chodorowie (Bóbrka); Seltenreich Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Dermaniu (powiatu zdołbunowskiego), do 7-klasowej szkoły im. T. Czackiego w Przemyślu; Seredocha Tymoteusz, kierownik 2-klasowej szkoły w Żernicy Wyżnej (Lesko), do 2-klasowej szkoły w Leszczowatem (Lesko); Stein Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Dunajowie (Przemyślany), do 1-klasowej szkoły w Ciemierzyńcach „Goły Koniec“ (Przemyślany); Ks. Szajda Władysław, nauczyciel 7-klasowej szkoły mieszanej w Kulikowie (Żółkiew), przydzielony do Zakładu Głuchoniemych we Lwowie, do szkół powszechnych (Zakładu Głuchoniemych) we Lwowie; Szeremethówna Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Ożydowie (Złoczów), do 3-klasowej szkoły w Kniażem (Złoczów); In. Syrek Jan, nauczyciel gimnazjum I. w Tarnopolu, do gimnazjum III. w Tarnopolu; Szajnowska Jadwiga, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Dachnowie (Lubaczów), do 4-klasowej szkoły w Nowem Siole (Lubaczów).

Wawrykowa Janina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Krotoszynie (Lwów), do 1-klasowej szkoły w Polance (Lwów); Wiśniewski Czesław, nauczyciel szkoły ćwiczeń seminarjum naucz. w Siedlcach (okręgu lubelskiego), do 7-klasowej szkoły w Rozwadowie (Tarnobrzeg); Wójcika Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Mołodyczu (Jarosław), do 6-klasowej szkoły w Pawłosiowie (Jarosław).

Zinkowa Helena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Kotowie (Brzeżany), do 3-klasowej szkoły w Słobodzie Złotej (Brzeżany).

Spensjonowani.

P. Minister W. P. i O. P. rozp. z dnia 18-go października 1932 r. Nr. BP. 15570/32 przeniósł **p. Dżerdżą Daniela,** dyrektora gimnazjum z r. j. n. w Stanisławowie, w stan spoczynku.

L. BP. 38492/32. W związku z przejściem p. Józefa Weisbluma, profesora państwowego gimnazjum I. w Stryju, w stan spoczynku P. Kurator O. S. Lw. wyraził mu uznanie i podziękowanie za długoletnią owocną, sumienną i wybitną pracę nauczycielską i wychowawczą.

Bandrowska Eugenja, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr. 49 im. Słowackiego we Lwowie - Zamarstynowie; Bem Feliks, nauczyciel gimnazjum w Żółkwi; Bojcun Stefan, nauczyciel 6-klasowej szkoły w Chołojowie (Radziechów).

Czabanowska Aniela, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Czerepinie (Lwów); Czechowicz Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tyczynie (Rzeszów).

Dadakówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Stradczu (Gródek Jagielloński); Demkowicz Daniel, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Gusztynie (Borszczów); Długoszewski Zygmunt, nauczyciel gimnazjum w Zbarażu; Dyczkowski ks. Mikołaj, nauczyciel religji gr. kat. 7-klasowej szkoły w Perehińsku (Dolina).

Filarówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Długiem (Krosno).

Goldblat Samuel, profesor gimnazjum w Stanisławowie.

Hołowiecka Teofila, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Brzazie (Dolina).

Klimko Paweł, kierownik 2-klasowej szkoły w Podbereźcach (Lwów); Kocan Stanisław, kierownik 4-klasowej szkoły w Chiszewicach (Rudki); Królowa Stanisława, nauczycielka szkoły w Byble (Przemyśl); Kusińska Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Antoniego we Lwowie.

Magalasowa Stefanja, nauczycielka szkoły ćwiczeń II. seminarjum naucz. żeń. we Lwowie.

Orellowa Celestyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr. 27 im. M. Magdaleny we Lwowie; Orzechowska Władysława, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Adamach (Kamionka Str.).

Parfiniewiczowa Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Gródku Jagiell.; Podgórska Marja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Toporowie (Radziechów).

Roskoszowa Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr. 50 we Lwowie - Zniesieniu.

Semeniuk Jan, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Wyrowie (Kamionka); Solecka Bronisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. J. Słowackiego w Tarnopolu; Stefaniówna Olga, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Szewczenki w Kołomyi; Steinerówna Zofja, nauczycielka 4-klasowej szkoły

w Łapszynie (Brzeżany); Stepków Józef, profesor filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie; Süssowa Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Rohatynie; Szlamówna Henryka, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeń. w Kolbuszowej; Szymańska Ludwika, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Koniuszkowie (Brody).

Trusiewicz Wira, nauczycielka szkoły w Skniłowie (Lwów); Turkowa Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Zawadowie (Jaworów).

Ungeheuer Józef, kierownik 7-klasowej szkoły im. T. Czackiego w Przemyślu.

Werberówna Marja, nauczycielka szkoły w Dyczkowie (Tarnopol); Wichliński Włodzimierz, kierownik 2-klasowej szkoły w Węgierce (Jarosław); Wysocki ks. Mikołaj, nauczyciel religji rzym. kat. 7-klasowej szkoły w Czortkowie.

Zieliński Jan, kierownik 7-klasowej szkoły w Zaleszczykach.

Żurawska Elżbieta, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. A. Mickiewicza we Lwowie.

Przeniesienia w stan pozasłużbowy.

Dobrzańska Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Sarnkach Górnych (Rohatyn).

Zwolnieni.

Buliński Mieczysław, pozostający w stanie nieczynnym nauczyciel gimnazjum w Rohatynie.

Kania Albin, pozostający w stanie nieczynnym profesor gimnazjum XI. we Lwowie.

Zmarli.

Baranówna Marja Helena, nauczycielka Pryw. Gimn. Koed. im. H. Sienkiewicza w Drohobyczu, zmarła dnia 19-go stycznia 1933 r. w 28 roku życia, a w 5 roku służby nauczycielskiej.

Jakubowski Łukasz, kierownik 2-klasowej szkoły w Jacowcach (Zbaraż), zmarł dnia 24-go grudnia 1932 r. w 60 roku życia, a 39 roku służby nauczycielskiej.

Kalinowski Jan, kierownik szkoły w Szówsku (Jarosław), zmarł dnia 25-go grudnia 1932 r.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Borszczów	Sapohów	2-kl.	koeduk.	—	pol.-r.	3 ubik.	591 sąż	Konkurs 2-gi
1	Brzozów	Harta Dolna	3 „	„	—	polski	3 „	2 mg	
2	„	Wara	3 „	„	—	„	3 „	1½ mg	„
1	Czortków	Krzywołuka	2 „	„	—	pol.-r.	—	¾ mg	Konkurs 3-ci
2	„	Dawidkowce	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
3	„	Słobódka Dżurzyńsk.	4 „	„	—	polski	3 „	1¼ mg	
1	Dolina	Cisów	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	1 mg	
2	„	Czołhany	3 „	„	—	ruski	2 „	2 mg	
3	„	Ilemnia	2 „	„	—	„	2 „	4 mg	
4	„	Łopianka	2 „	„	—	„	—	114 a	
5	„	Perehińsko	4 „	żeńska	—	pol.-r	2 „	½ mg	
6	„	Wełdzirz	4 „	koed.	—	„	3 „	7 mg	
7	„	Wola Zaderewac.	2 „	„	—	ruski	2 „	2 mg	
1	Gródek Jagiell.	Gródek Jag. Lwowskie Przedm.	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
1	Jarosław	Szówsko	5 „	„	—	polski	4 „	½ ha	
2	„	Manasterz	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	5 mg	
1	Kamionka Strum	Obydów	2 „	„	—	polski	3 „	1 mg	Konkurs 3-ci
1	Kołomyj-	Św. Józef	3 „	„	—	„	3 „	58·34 a	
2	„	Kamionka Wielka-Garby	2 „	„	—	„	2 „	52 a	Konkurs 4-ty
3	„	Rosochacz	5 „	„	—	pol.-r.	—	71 22 a	Konkurs 2-gi
4	„	Tekucza	2 „	„	—	„	3 „	1·15 ha	Konkurs 3-ci

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
			szkoły						
1	Kopyczyńce	Czarnokoniecka Wola	2 kl.	koed.	—	polski	2 ubik.	4579 m²	
2	"	Howiłów Wielki	3 "	"	—	pol.-r.	—	2 mg	
3	"	Krogulec	2 "	"	—	"	3 "	2 mg	
4	"	Krzyweńkie	4 "	"	—	"	4 "	1284 sążni	Pierwszeństwo z w k. n. lub egz. wydz.
5	"	Niżborg Nowy	3 "	"	—	"	4 "	1.600 sążni	
6	"	Probużna	7 "	"	—	"	—	1200 sąż	Pierwszeństwo z w. k. n. lub egz. wydz.
7	"	Samołuskowce	3 "	"	—	polski	3 "	2 mg	
8	"	Szydłowce	2 "	"	—	pol.-r.	—	—	
9	"	Trybuchowce	2 "	"	—	"	—	1 mg	
10	"	Wierzchowce	2 "	"	—	polski	3 "	2 mg	
11	"	Żabińce	2 "	"	—	"	3 "	$^3/_4$ mg	
1	Kosno	Iwla	2 "	"	—	"	3 "	—	
2	"	Kobylany	2 "	"	—	"	—	—	
3	"	Myscowa	2 "	"	—	ruski	3 "	67a 10 m²	
4	"	Przybówka	2 "	"	—	polski	3 "	$1^1/_2$ mg	
5	"	Tylawa	2 "	"	—	ruski	3 "	1320 m²	
6	"	Gogolów	3 "	"	—	polski	3 "	0·28 a	
7	"	Kombornia	3 "	"	—	"	—	—	
8	"	Łęki ad Dukla	3 "	"	—	"	2 "	$1^1/_2$ ha	
9	"	Węglówka	3 "	"	—	ruski	3 "	8·4 a	
10	"	Lubatowa	4 "	"	—	polski	4 "	1 ha 60 a	
11	"	Krosno	7 "	żeńska	—	"	—	—	
1	Lubaczów	Cewków	4 "	koed.	—	"	3 "	$3^1/_2$ mg	
2	"	Huta Róż.	2 "	"	—	"	3 "	—	
3	"	Płazów	2 "	"	—	"	—	$1^1/_2$ mg	
4	"	Lubaczów	7 "	męsk.	—	"	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
			szkoły						
1	Lwów miasto	Lwów	7 kl.	koed.	Zniesienie nr. 50	polski	3 ubik.	¾ mg	
2	„	„	7 „	żeńska	St. Staszica Nr. 34	„	—	—	
1	Nisko	Jarocin	3 „	koed.	—	„	3 „	1½ mg	
1	Przemyśl	Małkowice	2 „	„	—	pol.-r.	—	—	Konkurs 2-gi
1	Przemyślany	Jaktorów	2 „	„	—	„	3 „	3782 ha	
2	„	Kimirz	2 „	„	—	polski	3 „	4·925 m²	
3	„	Podhajczyki	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	4 mg	
1	Rudki	Hołodówka	2 „	„	—	„	3 „	⅓ mg	
2	„	Bu[illegible]cze	2 „	„	—	„	—	1040 m²	
3	„	Koniuszki Królewskie	2 „	„	—	„	—	—	
4	„	Laszki Zw.	3 „	„	—	„	3 „	½ mg	
5	„	Podhorce	5 „	„	—	polski	3 „	1475 m²	Pierwszeństwo w. k. n. Konkurs 2-gi
6	„	Rudki	7 „	żeńska	—	„	4 „	—	Pierwszeństwo z w. k. n.
7	„	Szołomienice	3 „	koeduk.	—	pol-r.	3 „	—	Konkurs 2-gi
8	„	Uherce Wien.	2 „	„	—	„	3 „	—	„
9	„	Wołoszczańce	2 „	„	—	„	3 „	½ mg	„
1	Sanok	Niebieszczany	4 „	„	—	polski	—	—	
2	„	Trepcza	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	½ mg	
1	Stryj	Stynawa Niżna	3 „	„	—	„	—	1 ha	
1	Śniatyn	Podwysoka	3 „	„	—	„	3 „	40 a	
1	Tarnobrzeg	Rozwadów	7 „	„	—	polski	4 „	—	Pierwszeństwo z w. k. n. lub egz. wydz.
1	Tłumacz	Tłumacz	7 „	żeńska	—	„	—	¼ mg	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n. lub egz. wydz.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Turka	Husne Wyżne	2 kl.	koeduk.	—	pol.-r.	3 ubik.	1 mg	
2	"	Jabłonów	2 "	"	—	"	3 "	1 mg	
3	"	Niedzielna	2 "	"	—	"	3 "	—	Konkurs 2-gi
4	"	Jasienica Zamkowa	2 "	"	—	"	2 "	2 mg	
5	"	Turze Górn.	2 "	"	—	"	—	—	
6	"	Tysowica	2 "	"	—	ruski	2 "	—	
7	"	Wysocko Niżne	2 "	"	—	pol.-r.	—	—	
1	Żółkiew	Przystań	2 "	"	—	ruski	3 "	1 mg	Konkurs 5-ty
2	"	Dalnicz	2 "	"	—	polski	3 "	2 mg	Konkurs 3-ci

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca kwietnia 1933 r.

Ogłoszenia.

Wykaz świadectw i druków szkolnych (signa[1]).

A. Świadectwa szkolne.

I. Szkoły powszechne.

Półroczne.

1) P la 6 — 7 klas. 2) P 2a 3, 4, 5 klas. 3) P 3a 1 i 2 klas. 4) PR la 6, 7 klas. 5) PR 2a 3, 4, 5 klas. 6) PR 3a 1 i 2 klas. 7) PN la 6—7 klas. 8) PN 2a 3, 4, 5 klas. 9) PN 3a 1 i 2 klas.

---

[1]) Ministerstwo W. R. i O. P. ogłosiło w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9 z 1932 r. poz. 116, wykaz świadectw i druków szkolnych, oraz urzędowych, drukowanych w Drukarni Państwowej w Warszawie według ustalonych wzorów.

Wykaz oprócz znaków (signum) podaje w skrótach tekst świadectw, względnie druków, ich tło, format, źródło, gdzie można je nabyć, tudzież cenę.

Wykaz niniejszy podaje nazwy (signa) druków, których źródłem nabycia jest na tutejszym terenie Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21. Druki oznaczone gwiazdką sprzedaje tylko Drukarnia Państwowa w Warszawie.

Roczne.

10) P 1 6—7 klas. 11) P 2 3, 4, 5 klas. 12) P 3 1 i 2 klas. 13) PR 1 6—7 klas. 14) PR 2 3, 4, 5 klas. 15) PR 3 1 i 2 klas. 16) PN 1 6—7 klas. 17) PN 2 3, 4, 5 klas. 18) PN 3 1 i 2 klas.

Ukończenia.

19) P 4 6 i 7 klas. 20) P 5 3, 4, 5 klas. 21) P 6 2 klas. 22) P 7 1 klas. 23) PR 4 6 i 7 klas. 24) PR 5 3, 4, 5 klas. 25) PR 6 2 klas. 26) PR 7 1 klas. 27) PN 4 6 i 7 klas. 28) PN 5 3, 4, 5 klas. 29) PN 6 2 klas. 30) PN 7 1 klas.

Egzaminu nadzwyczajnego.

31) P 8 (pełne). 32) P 9 (uzupełn.).

Szkół wydziałowych.

33) WP 1 półroczne. 34) WP 2 roczne. 35) WP 3 ukończenia. 36) WP 4 odejścia.

Uwaga: Tekst świadectw poz. 4, 5, 6, 13, 14, 15, 23, 24, 25, 26 jest polsko-ruski, 7, 8, 9, 16. 17, 18, 27, 28, 29, 30 polsko-niemiecki.

II. Szkoły ćwiczeń.

1) CP półroczne. 2) C 1 roczne. 3) C 2 ukończenia.

III. Zakłady kształcenia nauczycieli szkół powszechnych i kursy nauczycielskie.

1) SP półroczne (państw.). 2) SI roczne (państw.). 3) SO odejścia (państw.). 4) SP 1 półroczne (pryw.). 5) RS roczne (pryw.). 6) SO 1 odejścia (pryw.). 7) RSO odejścia (państw.). 8) RSO 1 odejścia (pryw.). 9) SDU orygin. dyplom. naucz. i odpisy *. 10) SDU 2 orygin. dyplom. naucz. i odpisy *.

Pedagogja.

11) PNP orygin. dyplom naucz i odpisy *.

Kursy nauczycielskie państw.

12) DU orygin. dyplom naucz. i odpisy *.

Kursy nauczycielskie pryw.

13) DU 1 orygin. dyplom naucz. i odpisy *.

Uwaga: Tekst świadectw poz. 7, 8, 10 jest polsko-ruski.

IV. Seminarja ochroniarskie.

1) OP półroczne. 2) OR roczne. 3) OZ zaświadczenie. 4) OU orygin. ukończenia i odpisy *.

V. Wyższe kursy nauczycielskie.

1) WKN deklaracja w spr. przyj. 2) WKN zaświadczenie przyjęcia. 3) WKN świad. egzamin. uzup. 4) WKN świad. dla płatnie urlop. 5) WKN świad. dla bezpł. urlop. 6) WKN świad. dla eksternów. 7) WKN zaświadczenie tymczas. o zgłoszeniu się do częśc. egzaminu. 8) WKN Protokół egzaminu.

VI. Egzaminy nauczycielskie.

1) SPP świad. egzaminu prakt. 2) ZPP zaświadcz. o wyniku ujemnym egzaminu. 3) PP 1 protokół egzaminu. 4) PP 2 sprawozd. statyst. prezesa kursów.

VII. Kursy wakacyjne.

1) KWp karta wpisowa. 2) KWZ zaświadczenie.

VIII. Seminarja zawodowe żeńskie.

1) USZŻH Państw. szkoła zawod. żeńska, oddz. sem. naucz. haftu w Krakowie. USZŻK j. w. oddz. krawiec. 3) USZŻG j. w. oddz. gosp. domow. 4) USR 1 państw. semin. naucz. rzemiosł. 5) USG 1 państw. semin. naucz. gospodarstwa. 6) USG 2 prywatne seminarjum naucz. gospodarstwa. 7) USR 2 prywatne seminarjum naucz. rzemiosł. 8) WSR 1 państw. seminarjum naucz. rzemiosł. 9) WSR 2 pryw. seminarjum naucz. rzemiosł. 10) WSG 1 państw. seminarjum naucz. gospodarstwa. 11) WSG 2 prywatne seminarjum naucz. gospodarstwa. 12) WSZŻHK państw. szk. zawod. żeńska, oddz. semin. haftu lub krawiectwa w Krakowie. 13) WSZŻG j. w. oddz. semin. gospodarczego świadectwa nauczycielskie. 14) NSR państw. semin. naucz. rzemiosł. 15) NSG państw. semin. naucz. gospodarstwa. 16) NSZŻH państw. szkoła zawod. żeńska, oddz. sem. naucz. haftu w Krakowie. 17) NSZŻG j. w. oddz. sem. naucz. gospod. domowego. 18) NSZŻK j. w. oddz. sem. naucz. krawiec.

IX. Gimnazja.

(Świadectwa szkolne i odpisy).

1) GP półroczne państw. 2) GR roczne państw. 3) GO odejścia państw. 4) GP 1 półroczne pryw. 5) GR 1 roczne pryw. 6) GO 1 odejścia pryw. 7) GPR półroczne państw. 8) GRR roczne państw. 9) G 13 C półroczne państw. 10) G 13 D roczne państw. 11) GE 6 świad. dla eksternów z odpisami *. 12) G 1 or. (egz. zwycz. typ matem. - przyr. *). 13) G 2 or. (typ j. w. egzamin. rozszerzony *). 14) G 3 or. (typ. j. w. egzamin dla eksternów). 15) G 4 or. (typ. humanistyczny egzamin zwyczajny *). 16) G 5 or. (typ. j. w. egzamin rozszerzony *). 17) G 6 or. (typ. j. w. egzamin dla eksternów *). 18) G 7 or. (typ. nowy klasyczny egz. zwyczajny *). 19) G 8 or. (typ. klasyczny egzamin rozszerzony *). 20) G 9 or. (typ klasyczny dla eksternów *). 21) G 10 or. (typ dawny klasyczny egzamin zwyczajny *). 22) G 11 or. (typ j. w. egzamin rozszerzony *). 32) G 12 or. (typ j. w. egza

min dla eksternów *). 24) G 14 or. (typ humanistyczny egz. zwyczajny z językiem niepolskim *). 25) G 17 or. (typ human. i matem. przyr. dla eksternów z językiem niepolskim *). 26) G 18 or. (typ dawny i nowy klas. dla eksternów z językiem niepolskim *). 27) G 20 or. (typ matem.-przyr. zwycz. dla Korpusu Kadetów *). 28) G 21 or. (typ human.-handlowy egzamin zwyczajny *). 29) G 22 or. (typ matem.-przyr. z uwzględn. przedmiotów handlowych *). 30) G 19 or. (egzamin uzupełniający *). 31) G 19 odpisy, egzamin uzupełniający *). 32) G 14A or. (typ humanistyczny egzamin zwyczajny i rozszerz. *). 33) G 16A or. (typ dawny klasyczny egz. zwyczajny i rozszerz. *). 34) G 13B or. (typ matem.-przyr. egz. zwyczajny i rozszerz. *). 35) G 14B or. (typ humanistyczny egz. zwyczajny i rozszerz. *). 36) G 15B or. (typ nowy klasyczny egzamin zwyczajny *). 37) G 16B or. (typ dawny klasyczny egz. zwycz. i rozszerz. *).

Uwaga: Tekst świadectw poz. 7, 8, 32, 33 jest polsko-ruski, 9, 10, 34, 35, 36, 37 polsko-niemiecki.

X. Egzaminy specjalne.

1) SPR 1 orygin., świadectwo upoważniające do odbycia skróconej służby wojsk. (i odpis) *. 2) SPR protokół egzaminu.

XI. Liceum.

1) L orygin. świadectwo licealne (i odpis) *.

XII. Państwowe prawosławne seminarja duchowne.

1) DP świadectwo półroczne. 2) PPSD świadectwo roczne. 3) DO świadectwo odejścia. 4) S III or. świadectwo dojrzałości (i odpis) *.

XIII. Kursy i szkoły zawodowe żeńskie.

Ukończenia.

1) UŚr. ZPŻ 1 państw. średnia szkoła zawodowa lub przemysłowa. 2) UŚr. PHŻh 1 państw. śr. szkoła przemysłowo-handlowa, dział handlowy. 3) U Śr. PHŻp j. w. dział przemysłowy. 4) U Niż. ZPŻ 1 państw. szkoła niższa zawodowa lub przemysłowa. 5) UKZŻ let. 1 państw. kursy zawod. 2—3 letnie. 6) UKZŻ mies. 1 państw. kursy zawodowe miesięczne. 7) U Śr. ZP 2 pryw. średnia szk. zawodowa lub przemysł. 8) U Śr. PHŻh 2 pryw. średnia szk. przemysłowo-handlowa dział handlowy. 9) U Śr. PHŻp 2 j. w. dział przemysłowy. 10) U Niż ZPŻ 2 pryw. niższa szk. zawod. lub przemysłowa. 11) UKZŻ let. 2 pryw. kursy zawod. 2—3 letnie. 12) UKZŻ mies. 2 pryw. kursy zaw. miesięczne.

Postępów.

13) W Śr. ZPŻ 1 państw. szk. średnia zawod. lub przemysł. 14) W Śr. PHŻp 1 państw. szk. średnia przemysł.-handlowa dział przemysłowy. 15) W Śr. PHŻh 1 j. w. dział handlowy. 16) W Niż. ZPŻ 1 państw. szk. niższa zawod. lub przemysł. 17) WKZŻ let. 1 państw. kursy zawodowe 2—3 letnie.

18) W Śr. ZPŻ 2 pryw. szk. średnia zawod. lub przemysł. 19) W Śr. PHŻh 2 pryw. szk. średnia przemysł.-handlowa dział handlowy. 20) W Śr. PHŻp 2 j. w. dział przemysłowy. 21) W Niż. ZPŻ 2 pryw. szk. niższa zawod. lub przemysłowa. 22) WKZŻ let. 2 pryw. kursy zawod. 2—3 letnie.

XIV. Szkoły rzemieślniczo-przemysłowe.

Ukończenia.

1) ZRPU 1 szkoła państw. 2) ZRPU 2 szkoła prywatna.

Postępów.

1) ZRPW 1 szkoła państw. 2) ZRPW 2 szkoła prywatna.

XV. Zawodowe szkoły dokształcające i kursy.

Ukończenia.

1) PDZU 1 publiczna szkoła. 2) PDZU 2 publiczna szkoła niezaliczona przez prawo przemysłowe do rzemiosł. 3) ŻPDZU 1 żeńska publ. szkoła. 4) PDZU 2h publ. szkoła handl. 5) PDZE świad. dla ekst. komisji egzamin. przy szk. publ. 6) PDZE 1 j. w. egzamin uproszczony *. 7) DZU 1 pryw. szk. korzystająca z pełnych uprawnień szkół publ. 8) DZU 2 j. w. niezaliczona przez prawo przemysłowe do rzemiosł. 9) ZTU krótkoterminowe kursy terminatorów rzem. *.

Postępów.

10) PDZW 1 szkoła publiczna. 11) ŻPDZW 1 szkoła publiczna żeńska.

Dowody uczęszczania.

12) DUZ 1 szkoła publiczna. 13) DUZ 2 szkoła prywatna.

XVI. Świadectwo czeladnicze.

ZCU złożenia egzaminu na czeladnika.

XVII. Szkoły handlowe.

Ukończenia.

1) UH 1 państwowa szkoła handlowa. 2) ULH 1 państw. liceum handlowe. 3) ULH 1a świad. ukończ. kursu dla abiturjentów przy Państw. Szkole Ekonomiczno-Handlowej we Lwowie *. 4) UH 2 pryw. szkoła handlowa. 5) ULH 2 pryw. liceum handlowe. 6) UPK pryw. 1-o roczna szkoła przysposobienia kupieckiego.

Postępów.

7) WH 1 państw. szkoła handlowa. 8) WLH 1 państw. liceum handlowe. 9) WLH pryw. szkoła i liceum handlowe. 10) WPK pryw. 1-o roczna szkoła przysposobienia kupieckiego.

XVIII. Konserwatorja muzyczne[1]).

Końc. K. M. we Lwowie, oryginały (i odpisy)*.

XIX. Szkoły wyższe.

1) F 1 świad. egzam. częśc. na stopień magistra *. 2) F 2 dyplom magistra *. 3) WF dyplom magistra wychow. fiz. *. 4) DL 1 dyplom lekarza *. 5) N dyplom nauczyciela szkół średnich orygin. (i odpisy) *.

XX. Dyplomy i świadectwa rel. mojżesz.

1) DM dyplom egz. uproszczonego na nauczyciela religji mojżesz. orygin. (i odpisy) *. 2) DM Specjalny dyplom egz. specjalnego na naucz. rel. mojżeszowej w pryw. szkołach średnich orygin. (i odpisy) *. 3) SUM 1 Świadectwo kwal. zawodowych do nauczania w pryw. szk. powszechnych z hebrajskim językiem nauczania (egzamin uzupełniający).

XXI. Wyższe i średnie szkoły techniczne zawodowe męskie[1]).

USW Państwowa Szkoła Wiertnicza w Borysławiu*.

XXII. Szkoła przemysłu artystycznego.

PSZiA ukończenia oryginały (i odpisy) *.

XXIII. Zniżki kolejowe.

ZK (bloki po 100 kart.).

XXIV. Legitymacje uczniowskie.

a) gimnazjalne: Legit. N *.
b) seminarjalne: Legit. C *.
c) szkół zawodowych: Legit. Z *.

B. Szkolne druki kancelaryjne.

I. Gimnazjalne.

1) G teczka kandydata z prośba o przyjęcie i świadectwem lekarskiem do klasy. 2) G tecz. 1. Teczka dla kandydata do klasy I. 3) G ks. ew. Księga ewidencyjna uczniów. 4) G kat. okr. Katalog okresowy. 5) G kat. gł. Katalog główny. 6) G prot. dojrz. Protokół egzaminu dojrzałości. 7) G prot. dojrz. ekst. Protokół egzaminu dojrzałości dla eksternów.

II. Gimnazjalne i seminarjalne.

1) Dzien. Lekc. Dziennik lekcyjny. 2) Dzien. pod. Dziennik podawczy.

[1]) Na terenie Kur. O. S. Lw.

III. Seminarjalne.

1) S tecz. Teczka dla kandydata na kurs wraz z prośbą o przyjęcie i świadectwem lekarskiem. 2) S ks. ew. Księga ewidencyjna uczniów. 3) S kat. okr. Katalog okresowy. 4) S kat. gł. Katalog główny. 5) S ks. styp. Księga stypendjów. 6) S prot. dypl. Protokół egz. dyplomowego. 7) S prot. dojrz. ekst. Protokół egz. dojrzałości dla eksternów. 8) S prot. dypl. ekst. Protokół egz. dyplomowego dla eksternów. 9) S zaśw. Zaświadczenia dla eksternów o egzaminie z wynikiem ujemnym.

C. Druki urzędowe.

1) Wyk. st. sł. urz. Wykaz stanu służby urzędniczej. 2) Wyk. st. sł. naucz. Wykaz stanu służby dla nauczycieli. 3) Wyk. kwal. naucz. Wykaz kwalifikacyjny dla nauczycieli.

Pomoc lekarska.

Sanatorja.

Nr. B. P. 28218/32. Ministerstwo Opieki Społecznej (Departament Służby Zdrowia) pismem z dnia 24 września 1932 r. Nr. Z. O. 30/b/29/2 podało do wiadomości, że na podstawie § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 marca 1932 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254) uznaje Szpital Dzieciątka Jezus w Lublinie i Sanatorjum „Odrodzenie" w Zakopanem za nadające się do leczenia funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin na koszt Skarbu Państwa.

Opłaty dodatkowe z tytułu komornego.

Wykładnia art. 7 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406).

Nr. II. 527/33. Prokuratorja Generalna Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie pismem z dnia 24 października 1932 r. L. dz. 57001/5716/31 IV. F. 62/1269 (wystosowanem do Ministerstwa W. R. i O. P.) w kwestji, czy zobowiązania przyjęte przez lokatora w ważnej umowie, zawartej przed wejściem w życie ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406), dotyczącej ponoszenia opłat, wymienionych w art. 7 ust. 1 a, b i c i uiszczanych przez lokatora w czerwcu 1914 r., trwają nadal po wejściu w życie tej ustawy i po przekroczeniu na jej zasadzie 50% względnie po osiągnięciu 75% podstawowego komornego — oznajmiła, że Sąd Najwyższy w Warszawie orzeczeniem z dnia 30 grudnia 1930 r. Nr. III. L. R. 590/30 rozstrzygnął analogiczne pytanie (opłacanie podatku wodociągowego) w sensie przeczącym. Mimo odmiennego stanowiska w tej sprawie Prokuratorja Generalna z uwagi na treść tego wyroku, powziętego w komplecie siedmiu sędziów, a więc będącego wynikiem głębokiego rozważania problemu i świadomie przeznaczonego do obowiązującego wyjaśnienia prawa, zaleca władzom szkolnym stosować tę wykładnię Sądu Najwyższego przy wykonywaniu umów.

Falsyfikaty.

Zawiadomienie Banku Polskiego z dnia 12-go stycznia 1933 r. w sprawie falsyfikatu biletu bankowego 100 zł. z datą 28-go lutego 1919 r. (typ VII).

(Min. W. R. i O. P. z dnia 12 stycznia 1933 r. Nr. I. R. 273/33).

Nr. O. 2079/33. Falsyfikat jest wykonany na papierze innego składu i wyglądu, niż banknot autentyczny. Znak wodny w medaljonie jest wykonany mechanicznie przez wytłoczenie rysunku portretu, wskutek czego występuje wyraźnie na powierzchni papieru. Portret Kościuszki nieudolnie cieniowany, wobec czego twarz, krawat i kołnierz nie występują plastycznie; charakterystyczne te szczegóły widoczne są na pierwszy rzut oka. Rysunki giloszowe i kompozycyj ornamentacyjnych są miejscami niewykończone, linje poprzerywane, drobne szczegóły zamazane. Godło Państwa, orzeł, występuje strzępiasto, upierzenie nieuplastycznione, tło pod orłem nieudolnie naśladowane, linje zalane, przerywane, nie wykazują stopniowego pogłębienia barwy tła, jak to ma miejsce na banknocie autentycznym. Napisy w tekście grube, zalane, litery nie wykazują ostrości konturów. Cyfry numeru ścieśnione, nierówne, o odmiennym wykroju.

Całość falsyfikatu nie wykazuje przejrzystości w wykonaniu i wykończeniu rysunków i jest utrzymana w kolorach brudnych, wobec czego falsyfikat można dość łatwo rozpoznać.

Opisy falsyfikatów banknotów 100-złotowych typu V i VI nie były podawane do wiadomości z powodu szybkiego wykrycia warsztatów, w których je wykonano.

Komunikat Mennicy Państwowej w sprawie fałszywych monet srebrnych 2-u i 5-cio złotowych.

(Min. W. R. i O. P. z dnia 5 stycznia 1933 r. Nr. I. R. 29/33).

Nr. O. 1477/33. W ostatnich czasach pojawiły się w obiegu falsyfikaty nowych monet srebrnych 2-u złotowych i 5-cio złotowych.

Falsyfikaty te wykonane są ze stopu cyny, cynku i antymonu sposobem odlewu i posrebrzane. Posiadają one dźwięk zbliżony do dźwięku monet prawdziwych, są jednak od nich lżejsze.

Wygląd zewnętrzny falsyfikatu: Ząbki na otoku falsyfikatu są miejscami zalane i naogół niewyraźne. Litery napisu „Rzeczpospolita Polska" i wartości monety są zaokrąglone i bardziej wypukłe, niż na monetach prawdziwych, co stanowi charakterystyczną cechę falsyfikatu. Rysunek orła jest również wyższy i mniej wyraźny. Wizerunek głowy kobiecej oraz kłosy są mniej wyraźne, niż na monecie prawdziwej. Przy szczegółowych oględzinach falsyfikatu widoczne są na obydwuch stronach miejsca zalane, t. j. cechy właściwe odlewom.

Książki, Czasopisma.

Wydawnictwa Stow. „Służba Obywatelska".

Nr. I. 1544/33. Kuratorjum podaje do wiadomości P.P. Inspektorów szkolnych, że nakładem Warszawskiego Koła Stowarzyszenia „Służba Obywatelska" ukazały się następujące wydawnictwa: 1) Jaki obrać zawód.

cz. I. zawody rzemieślnicze; 2) Jaki zawód obrać, cz. II. zawody społeczno-wychowawcze; 3) Jaki zawód obrać, cz. III. zawody biurowo-handlowe. Cena każdej części 25 gr.

Ze względu na konieczność kierowania młodzieży żeńskiej po ukończeniu szkoły powszechnej do odpowiednich zawodów, Kuratorjum zaleca: a) nabycie kilku egzemplarzy wymienionych wyżej wydawnictw dla żeńskich szkół powszechnych w powiecie, do bibljotek nauczycielskich i bibljoteki Rady Szkolnej Powiatowej; b) poinformowanie nauczycielstwa o powyższem wydawnictwie, co ułatwi wychowawcom udzielanie porad rodzicom dziewcząt opuszczających szkołę powszechną.

Wydawnictwa powyższe należy zamawiać bezpośrednio w Warszawskiej Poradni Zawodowej, Warszawa, ul. Wspólna 81.

Symbol Polskiego Morza.

Nr. O. 1815/33. Celem wzmożenia propagandy morskiej, wydał Zarząd Główny Ligi Morskiej i Kolonjalnej obraz propagandowy według projektu prof. Tadeusza Pruszkowskiego pod nazwą „Symbol Polskiego Morza"

Obraz wykonany jest w 6-ciu kolorach rozmiaru 35 × 50 cm., na kartonie nadającym się do bezpośredniego zawieszania na ścianie, jak również do oprawienia w ramy.

Cena bez ram za 1 egzemplarz wynosi 1 zł..

Zamówienia kierować należy na adres Zarządu Głównego Ligi Morskiej i Kolonjalnej w Warszawie, ul. Nowy Świat Nr. 35.

Pp. Dyrektorzy i Inspektorzy szkolni zechcą w miarę możności poprzeć zamierzenia Ligi w kierunku rozpowszechnienia obrazu.

Parametr i Młody Matematyk.

Nr. O. 3201/33. Ministerstwo W. R. i O. P. zaprenumerowało rocznik II. czasopisma „Parametr", poświęconego nauczaniu matematyki, z dodatkiem „Młody Matematyk", dla państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, państwowych szkół średnich ogólnokształcących i dla inspektorów szkolnych.

Czasopismo rozsyła nadal Księgarnia św. Wojciecha w Poznaniu. Dotąd ukazało się siedem zeszytów rocznika. W razie nieotrzymania kolejnego zeszytu winna dyrekcja szkoły lub inspektor szkolny niezwłocznie reklamować w administracji czasopisma (Poznań, Al. Marcinkowskiego 22).

Dla uproszczenia sprawy i ograniczenia liczby pism urzędowych, Ministerstwo zarządzeniem z dnia 23-go stycznia 1933 r. Nr. II. S. 146/33 zwolniło dyrekcje i inspektoraty od obowiązku nadsyłania pokwitowań z odbioru wymienionego wydawnictwa, z tem jednak zastrzeżeniem, że wszystkie kolejne numery rocznika II-go winny być w posiadaniu państwowych gimnazjów, zakładów kształcenia nauczycieli i inspektoratów szkolnych.

Jednocześnie Kuratorjum zawiadamia, że począwszy od III-go rocznika wydawnictwa „Parametr" i „Młody Matematyk" obowiązkową prenumeratę tego wydawnictwa opłacać będą dyrekcje gimnazjów państwowych i zakładów kształcenia nauczycieli z własnych funduszów.

Trzy zaległe numery (5, 9 i 10) II rocznika wydawnictwa roześle redakcja w czasie najbliższym dyrekcjom gimnazjów państwowych i zakładów kształcenia nauczycieli, oraz inspektorom szkolnym.

Świat i życie.

Nr. O. 2608/33. Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcyj i nauczycieli szkół wszelkich typów na podjęte przez Książnicę - Atlas wydawnictwo p. t. „Świat i Życie“, wydawane pod redakcją prof. Z. Łempickiego.

Wydawnictwo to, wychodzące zeszytami, ma być encyklopedją dla młodzieży. Składać się będzie z dwóch części: pierwsza 4 tomowa, zawierać będzie w alfabetycznym porządku szereg artykułów ze wszystkich dziedzin kultury, tom czwarty stanowić będzie ich uzupełnienie, a zarazem indeks do pierwszych czterech tomów.

Dzieło to, w założeniu swem niezmiernie pożyteczne, może odegrać poważną rolę jako uzupełnienie materjału przerobionego w szkole, może też służyć jako cenny środek naukowy, zwłaszcza w pracowniach humanistycznych i przyrodniczych.

Warunki nabycia: pojedynczy egz. każdego zeszytu 6 zł. z przesyłką 6.85 zł. Prenumerata: 1 egzempl. miesięcznie 4.80, półrocznie 23.30, rocznie 45.15. Przy prenumeracie zbiorowej kilku egzemplarzy znaczny opust. Szczegóły w bezpłatnych prospektach, które wysyła na żądanie S. A. Książnica - Atlas, Lwów, Czarneckiego L. 12.

Z zagadnień wychowawczych.

Nr. O. 22954/32. W związku z likwidacją b. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łódzkiego Kuratorjum Warszawskie przejęło większą ilość egzemplarzy I. i II. tomu wydawnictwa p. t. „Z zagadnień wychowawczych“.

Tom I. tego wydawnictwa zawiera referaty, wygłoszone na zjazdach dyrektorów Okręgu Szkolnego Łódzkiego w roku szkolnym 1930/31, a mianowicie:

1) I. Roliński: O potrzebie humanistyki i filozofji w wykształceniu nauczycielskiem. 2) Br. Brycki: Procesy myślenia i ich stosunek do zagadnień wychowawczych. 3) St. Seweryn: Uwagi o wychowaniu obywatelsko-państwowem. 4) St. Seweryn: Nauczanie literatury polskiej w szkołach średnich a wychowanie obywatelsko-państwowe. 5) J. Lechicka: Wychowanie państwowe przy nauczaniu historji. 6) S. Rieger: Samorząd w szkole średniej. 7) R. Taubenszlag: Samorząd uczniowski w praktyce szkolnej. 8) St. Seweryn: Harcerstwo a wychowanie obywatelsko - państwowe. 9) A. Perelman: Szkoła twórcza, jako czynnik wychowania obywatelskiego. 10) Z. Lorentz: Regjonalizm w szkole, jako czynnik wychowawczy. 11) S. Zbyszewska: Cele i zadanie szkolnictwa zawodowego w Polsce w współczesnym ustroju szkolnym.

Tom II-gi zawiera referaty, wygłoszone w roku szkolnym 1931/32, na tematy następujące:

1) J. Lechicka: Znaczenie wychowawcze geografji i nauki o Polsce współczesnej. 2) E. Krak: Wartości obywatelsko - społeczne w wychowaniu fizycznem. 3) R. Petrykowski: Klasa szkolna jako grupa społeczna. 4) I. Roliński: Znaczenie i zadania organizacyj rodzicielskich. 5) J. Zennerman: Współdziałanie domu ze szkołą w świetle nowych potrzeb w wychowaniu i nauczaniu. 6) A. Skocka: O pozaszkolnych

zainteresowaniach i upodobaniach młodzieży. 7) A. P e r e n s: Z metodyki wycieczek. 8) Br. B r y c k i: Zadania, cele i organizacja pracy dydaktycznej i wychowawczej w rejonie. 9) J. L e c h i c k a: Realizacja poczynań wychowawczych na terenie Okręgu Szkolnego Łódzkiego. 10) J. K r a s i c k a: Współczesna włoska szkoła średnia.

Cena każdego tomu wynosi 6 zł. (sześć), może być wpłacana ratami miesięcznemi po 1 zł. na konto czekowe P. K. O. 24.444 (Wydawnictwa Kuratorjum O. S. Warszawskiego).

Zamówienia należy kierować bezpośrednio do Administracji Wydawnictw K. O. S. Warsz. Warszawa - Bagatela 12.

„Młody Technik".

Pod redakcją p. Leona Rudawskiego, nauczyciela gimnazjum i kierownika Ogniska Metodycznego Robót Ręcznych w Poznaniu, wychodzi od 2-ch lat miesięcznik „Młody Technik".

Pismo to, poświęcone zajęciom praktycznym młodzieży szkolnej, ma na celu współdziałanie ze szkołą w kształceniu zdolności twórczych młodzieży i zbliżenie do życia praktycznego przez zainteresowanie zagadnieniami technicznemi.

„Młody Technik", dostosowany poziomem do umysłowości młodzieży przyniesie znaczne korzyści młodzieży szkół powszechnych, średnich i zakładów kształcenia nauczycieli, będzie też skuteczną pomocą w pracy nauczycieli robót ręcznych.

„Polskie Zeszyty Ilustrowane".

Nr. O. 21022/32. Kuratorjum zwraca uwagę na „Wydawnictwo Polskich Zeszytów Ilustrowanych" Warszawa, ul. Jerozolimska 26), które ma na celu popularyzację nauki, sztuki i kultury polskiej w ilustracji i opisach na okładkach zeszytów szkolnych, wydawanych serjami np. historyczna, literacko-naukowa, sztuki, krajoznawcza, przyrodnicza i t. p.

Ze względów na swą wartość wydawnictwo nadaje się do rozsprzedaży w sklepach szkolnych.

Na życzenie wydawnictwo wysyła bezpłatnie szczegółowe prospekty z wzorami linjatur.

„Bukwar".

Nr. O. 22265/32. Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 22 listopada 1932 r. do Nr. I. Pr. 2999/32 zatwierdziło do użytku szkolnego, jako podręcznik dla uczniów szkół powszechnych z ruskim językiem nauczania, książkę p. t. „Bukwar — persza czytanka dla wseludnych szkił". Wydanie II. Lwów, Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, 1932.

„Czasopismo Przyrodnicze".

Nakładem Wydawnictwa Towarzystwa Przyrodniczego im. St. Staszica w Łodzi, Park Sienkiewicza, wychodzi „Czasopismo Przyrodnicze", którego ostatni zeszyt 7/8 1932, rocznik VI, zawiera następującą treść: J. M a s z e w s k a - K n a p p e: Poprzednicy Maeterlincka: Dr. I. I w i ń-

ski: Azbest — przędza kamienna; Dr. Sokołowski: Kilka uwag o psychologji ptaków; J. Maszewska-Knappe: W sprawie psychologji ptaków; E. Grabda: Walka o lasy podmiejskie; St. Rogowicz: Ogrody dydaktyczne; Dr. W. Gorjaczkowski: Służba ochrony roślin w Polsce; Prof. Dr. A. Wodziczko: Utrudnienia dla wychowanków gimnazjów bez łaciny na naszych uniwersytetach; E. Jarmulski: Zjawiska cieplne; E. M. Potęga: Spis nasion wymiennych szkolnego ogrodu botanicznego w Łodzi. — Komunikaty i sprawozdania: E. J. Jerzy Kirschensteiner. XIV Zjazd Lekarzy i Przyrodników w Poznaniu. Z życia Towarzystwa Przyrodniczego im. St. Staszica. Sprawozdanie z działalności Zakładu Botaniki Ogólnej Uniwersytetu Poznańskiego. Dr. A. Łaszkiewicz. W sprawie artykułu A. Xiężopolskiego. Wydawnictwa przyrodnicze.

Wydawnictwa nadesłane.

Dr. Walerjan Kwiatkowski, Wychowanie państwowe a twórczość Wyspiańskiego. Lwów. Nadład Drukarni Urzędniczej, 1932.

Dr. Al. Herz i *Ł. Kipowa,* W poszukiwaniu nowych metod pracy oświatowej. Warszawa, 1932. Wydawn. Powsz. Uniwersytetu Korespondencyjnego.

Wydawnictwa „Naszej Księgarni" w Warszawie.

B. Suchodolski, Ideały kultury a prądy społeczne;
R. Maunier, Wprowadzenie do socjologji;
E. Barker, Charakter narodowy i kształtujące go czynniki;
I. Huber, Jak wykonać samemu pomoce naukowe ze szkła i innych materjałów;
A. Litwin, Organizacja nauczania w szkołach powszechnych niższych stopni;
E. Zarembina i *Z. Roguska,* Pożegnanie szkoły.
Lwowskie Wiadomości Muzyczne i Literackie, nr. 68.

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być regulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedyńczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. O. Nr. 30.009 — Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

Cena ogłoszeń: Cała strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3

ROK XXXVII. NUMER 3.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 marca 1933 r.

TREŚĆ:

1.

Oświata i wychowanie.

Nr. O. 5693/33. Ministerstwo Wyznań R. i O. P. zwraca uwagę, że od stycznia b. r. czasopismo „Oświata i Wychowanie“, wydawane przez Ministerstwo, wysunęło na plan pierwszy sprawę informowania o zmianach przeprowadzanych w szkolnictwie w związku z nową ustawą o ustroju szkolnym, oraz z reformą programową.

Kierownicy szkół, nauczyciele, rodzice i instytucje społeczne, znajdą w opracowaniach, pomieszczonych w tem czasopiśmie, autoryzowane oświetlenie zagadnień, związanych z reformą naszego szkolnictwa.

Wszyscy, którzy pragną podążać za rozwojem na tem polu, oraz otrzymać działalność swą organizacyjno - pedagogiczną na właściwym poziomie, winni tedy uważać za swój obowiązek stale i dokładnie zapoznawać

się z treścią artykułów wymienionego czasopisma, które, informując szczegółowo o zasadniczych posunięciach władz szkolnych, zawierać będą także aprobowany przez nie komentarz.

Prenumerata roczna pisma (10 zeszytów, każdy około 60—100 stronic druku) wynosi 10 zł., półroczna zł. 6 (I-sze półrocze) i zł. 4 (II-gie półrocze). Prenumeratę wpłacać należy na konto czekowe P. K. O. Nr. 30.203 „Oświata i Wychowanie".

W związku z powyższem zachęcam Dyrekcje, Rady Szkolne i Nauczycielstwo do zaprenumerowania tego czasopisma.

Jednocześnie polecam, by Dyrekcje wszystkich szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych zarówno państwowych jak i prywatnych podały do wiadomości Kuratorjum do dnia 15-go kwietnia 1933 ilość egzemplarzy zaprenumerowanych przez Dyrekcje i osoby z grona nauczycielskiego.

Sprawozdanie negatywne należy również przedłożyć.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

2.

Dobór programów przy urządzaniu szkolnych obchodów, przedstawień, jasełek i wieczorów literackich.

Okólnik Kuratorjum O. S. L. z dnia 17 lutego 1933 r. Nr. O. 4119/33.

Przy urządzaniu obchodów, przedstawień, jasełek, wieczorów literackich i t. p. dla młodzieży szkolnej organizatorzy ich niezawsze zwracają dostatecznie baczną uwagę na to, aby treść wystawianych lub wygłaszanych utworów, jak również charakter tych uroczystości szkolnych, odznaczały się wybitnemi wartościami wychowawczemi i służyły jako środek skutecznego oddziaływania kulturalnego na młodzież. W związku z tem wskutek polecenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 4-go lutego 1933 I. Org. 1011/16/32 Kuratorjum zwraca specjalną uwagę na konieczność dopilnowania przez dyrekcje i kierownictwa szkół, aby uroczystości, przedstawienia i zbiorowe rozrywki, organizowane bądź na terenie szkoły, bądź poza nią, ale z udziałem i dla młodzieży szkolnej, nie zawierały momentów, mogących dotknąć uczucia religijne lub narodowe uczniów, jak również wpłynąć ujemnie na wzajemne współżycie uczniów różnych wyznań czy narodowości.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

3.

O bibljotekach szkolnych i czytelnictwie.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr. 8 z dnia 25 stycznia 1933 r. (Nr. II. P. 494/32).

Doszło do wiadomości Ministerstwa, iż nauczyciele, względnie kierownicy bibljotek szkolnych dla młodzieży w szkołach powszechnych, średnich ogólnokształcących i zawodowych przy zakładaniu bibljotek szkolnych i przy ich powiększaniu natrafiają częstokroć na trudności, związane z odpowiednim wyborem książek.

W związku z powyższem Ministerstwo zwraca uwagę na działalność istniejącej przy Ministerstwie od 1923 r. Komisji Oceny Książek do czytania dla młodzieży szkolnej. Rezultaty pracy Komisji w postaci wykazów książek poleconych, względnie dozwolonych do bibljotek szkolnych z zaznaczeniem wieku czytelnika, dla którego książki te są odpowiednie, były pomieszczane w miarę postępu prac Komisji, począwszy od roku 1925 w Dz. Urz. Min. (z roku 1925 Nr. 11, z roku 1926 Nr. 12, z roku 1927 Nr. 4 i Nr. 12, z roku 1928 Nr. 7).

Spis książek zakwalifikowanych dodatnio przez Komisję w tym okresie jest wydany w oddzielnej książce p. t. „Spis książek poleconych do bibljotek szkolnych przez Komisję Oceny Książek do czytania dla młodzieży szkolnej przy Ministerstwie W. R. i O. P. w latach od 1923 do 1928 roku włącznie", Warszawa 1929, Skład główny Książnica - Atlas T. N. S. S. i W.

W wydawnictwie tem pomieszczono prócz wykazów książek również zwięzłe ich charakterystyki, które były uprzednio ogłaszane w Bibljografji Pedagogicznej (R. 1924 — 1928).

Od roku 1930 Komisja pracuje jako komisja oceny książek z zakresu literatury pięknej do czytania dla młodzieży, a zarządzenia dodatnie są w dalszym ciągu systematycznie ogłaszane w Dz. Urz. Min. (w roczniku 1930 r. str. 318, 422, 483, 516 i 619, w roku 1931 w dziale: podręczniki, wydania autorów, wydawnictwa pomocnicze oraz w dziale: książki do bibljotek, zatwierdzone przez Ministerstwo W. R. i O. P., skorowidz do Dz. Urz., rok 1931, str. 30 — 42 i 42 — 52; w roczniku z 1932 r. w numerach 1, 2, 3, 5, 7, 8 i 9).

Jakkolwiek opublikowane dotychczas wykazy książek dozwolonych do bibljotek szkolnych nie wyczerpują całego materjału, znajdującego się na rynku księgarskim, stanowią jednak ważną podstawę do zorjentowania się w tej dziedzinie i ewentualnego wyboru. Ministerstwo przypomina w tej sprawie wskazówki okólnika z dnia 23-go kwietnia 1925 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 103 [1]), zwraca również uwagę na „Przedmowę pomieszczoną we wspomnianem wyżej wydawnictwie p. t. „Spis książek poleconych do bibljotek szkolnych".

W z. Dyrekt. Depart. Nacz. Wydz.: (—) *W. Gałecki.*

Nr. O. 3044/33. Podając do wiadomości powyższy okólnik Ministerstwa, Kuratorjum poleca PP. Dyrektorom (kierownikom) szkół średnich ogólnokształcących zawodowych i Inspektorom Szkolnym zaopatrzyć zakłady i inspektoraty szkolne w wydawnictwo „Spis książek poleconych do bibljotek szkolnych" — Warszawa 1929, Składnica główna Książnica - Atlas oraz zwrócić uwagę nauczycielstwa na sprawę racjonalnego doboru książek do bibljotek dla młodzieży.

Dziennik Urzędowy Kuratorjum O. S. Lwowskiego będzie przedrukowywać wykazy książek dozwolonych do bibljotek szkolnych, ogłaszane w Dz. Urz. Min.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 346.

4.

Sprawozdania o kradzieżach i nadużyciach powodujących stratę Skarbu Państwa.

Nr. O. 5140/33. Przypominam, że sprawę zabezpieczenia szkół przed kradzieżą i sposobu postępowania władz szkolnych na wypadek kradzieży normuje okólnik Kuratorjum O. S. L. z dnia 8-go lipca 1932 Nr. O. 1090/32. W myśl zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 18-go lutego 1931 roku Nr. I. R. 2171/31 Kuratorjum ma obowiązek bezzwłocznego przedkładania Ministerstwu W. R. i O. P. sprawozdań dyrekcyj i rad szkolnych o wszelkich dokonanych kradzieżach, nadużyciach i wogóle faktach, powodujących stratę Skarbu Państwa, bądź uszczerbek majątku administracyjnego przez podległych funkcjonarjuszy.

Sprawozdania powyższe zechcą zatem Dyrekcje i Rady Szkolne przedkładać Kuratorjum bezzwłocznie po ujawnieniu powyższych faktów.

Kuratorjum zauważa, że odpisanie z księgi inwentarza przedmiotów skradzionych lub zagubionych może nastąpić każdorazowo tylko za zgodą Ministerstwa W. R. i O. P.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 296 z dnia 8 lipca 1932 r. (Nr. O. 1090/32) w sprawie zabezpieczenia szkół przed kradzieżą.

Wobec coraz częściej powtarzających się wypadków kradzieży w państwowych szkołach średnich, ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładach kształcenia nauczycieli, zwracam uwagę Dyrekcjom tych szkół, by zastosowały w większym stopniu, niż dotychczas, środki bezpieczeństwa nad powierzonemi im zakładami, a przedewszystkiem, by nie przechowywały pieniędzy skarbowych, lub pochodzących ze zbiórek wśród młodzieży na cele humanitarno - społeczne, w podręcznych kasach, niedostatecznie zabezpieczonych przed kradzieżą.

W wypadku stwierdzenia kradzieży winna Dyrekcja poszkodowanego zakładu, niezależnie od wdrożonego dochodzenia policyjnego, przeprowadzić dochodzenia służbowe, w celu ustalenia okoliczności, przy których kradzież popełniono, a w szczególności wyjaśnienia, czy poniesione straty nie zostały spowodowane brakiem nadzoru, oraz wogóle zaniedbaniem niezbędnych środków ostrożności ze strony władz szkolnych.

Protokóły dochodzenia winny Dyrekcje szkół przesyłać do Kuratorjum wraz ze szczegółowem sprawozdaniem o kradzieży.

5.

Konto czekowe Izby Skarbowej I. w Oddziale P. K. O. we Lwowie.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 87 z dnia 27 lutego 1933 r. (Nr. O. 5139/33).

Kuratorjum zawiadamia, że z powodu przeniesienia konta czekowego Izby Skarbowej I. we Lwowie z Centrali P. K. O. w Warszawie do Oddziału P. K. O. we Lwowie ulega zmianie numer konta, a mianowicie: konto Nr. 38.000 zmienia się na konto Nr. 502.000.

Wobec powyższego, poczynając od dnia 1-go marca 1933 r. wszelkie wpłaty, dokonywane dotychczas na konto czekowe Izby Skarbowej I. we

Lwowie Nr. 38.000 (zwrot uposażeń na wznowienie kredytu, część z taks administr. dla Kuratorjum, opłaty za egzamina i kursa na fundusze specjalne Kuratorjum i t. p.), uskuteczniać należy na konto czekowe Nr. 502.000 Izby Skarbowej I. we Lwowie.

P. o. Naczelnika Wydziału: (—) *R. Koestlich.*

6.

Kursy kierowników szkół powszechnych.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 187 z dnia 22 grudnia 1932 r. (Nr. II. P. 9129/32). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 115).

Nr. I. 356/33. Niezależnie od stosowanych już form i sposobów planowego dokształcania kierowników publicznych szkół powszechnych (zjazdy, kursy wieczorowe, specjalne konferencje rejonowe, kursy wakacyjne i t. p.) Ministerstwo — ze względu na wprowadzanie ustawy ustrojowej i związaną z tem konieczność realizowania nowych programów pracy — uważa za potrzebne organizowanie w ciągu najbliższych lat 10-dniowych kursów dla kierowników publicznych szkół powszechnych podczas roku szkolnego.

2. Organizatorami tych kursów winni być z reguły inspektorowie szkolni jednego lub kilku sąsiednich inspektoratów, do kuratorjum natomiast należeć będzie zatwierdzanie wniosków, szczegółowych programów, prelegentów i kosztorysów, oraz czuwanie nad planowością i skutecznością podjętej akcji.

3. Uczestniczyć w tych kursach winni przedewszystkiem ci kierownicy, którzy będą umieli następnie stworzyć ze swych szkół ośrodki pracy pedagogiczno - dydaktycznej wydatnie oddziaływujące na inne szkoły w kierunku podniesienia ich poziomu.

4. Przy ustalaniu terminów, przeznaczonych na odbycie kursów, należy zwrócić uwagę, by 10-dniowa nieobecność kierownika nie zaciążyła zasadniczo na normalnym biegu pracy szkolnej; wykluczone też będą terminy, w których ze względu na wewnętrzne życie szkoły i jej organizację obecność kierownika jest konieczna.

5. Na wymienionych kursach 10-dniowych należy opracować zagadnienia umieszczone w podanym poniżej programie, co nie wyklucza tematów związanych z potrzebami regionalnemi lub lokalnemi.

Podany w okólniku ramowy program winien być całkowicie przystosowany do istotnych, bieżących i najbliższych potrzeb danego terenu. Zależnie od tych potrzeb należy traktować podany program elastycznie, t. j. pewne jego części opracowywać w szerszym, inne w wąskim tylko zakresie.

W s t ę p. Szkoła powszechna w ustawie ustrojowej, a w związku z tem główne wytyczne pracy i właściwe zadania kierownika publicznej szkoły powszechnej.

C y k l I. S p r a w y o b w o d u s z k o l n e g o. Znaczenie i konieczność dokładnego poznania własnego obwodu szkolnego, jego genezy stosunku do obwodów sąsiednich, struktury etnograficznej, społecznej, oświa-

towo-kulturalnej, gospodarczej i t. p. Ewidencja dzieci w wieku szkolnym oraz związane z tem ustalanie potrzeb na lata następne.

Aktywny stosunek kierownika szkoły do oświatowo-kulturalnych potrzeb obwodu. Wzajemność oddziaływania szkoły i środowiska. Obwód miejski i wiejski.

C y k l II. O r g a n i z a c j a p r a c y p e d a g o g i c z n o - d y d a k t y c z n e j. Psychologiczne podstawy działania pedagogicznego. Analiza programów. Typy i właściwe spożytkowanie nauczycieli. Organizacja i plan pracy zespołowej oraz pomoc w organizowaniu pracy indywidualnej nauczycieli w dziedzinie: a) wychowania, b) nauczania, c) opieki społecznej nad dziećmi, d) współpracy z opieką domową. Organizacja „zajęć cichych". Organizacja jednego dnia szkolnego. Opieka i nadzór nad przebiegiem i skutecznością pracy szkolnej. Hospitowanie (cele, rodzaje, metody i skutki). Współpraca z radą pedagogiczną. Opieka nad nauczycielem początkującym. Dalsze kształcenie się nauczycieli. Współdziałanie z kierownikami i nauczycielami szkół.

C y k l III. O r g a n i z a c j a r o k u s z k o l n e g o. Frekwencja, klasyfikacja i promowanie. Problem drugoroczności. Projekt organizacji szkoły. Zapisy, selekcja, dzieci opóźnione w rozwoju. Sprawozdanie roczne kierownika szkoły. Uruchomienie szkoły. Sprawozdanie z organizacji szkoły.

C y k l IV. S p r a w y a d m i n i s t r a c y j n o - g o s p o d a r c z e. Objaśnienia niewłaściwie rozumianych, ważniejszych przepisów, odnoszących się do kierownika szkoły. Jego stosunek do władz. Kancelarja szkolna (księgi i akta, zakładanie, prowadzenie i przechowywanie, terminarz prac, korespondencja urzędowa). Budynek i inwentarz szkoły. Stosunki z samorządem terytorjalnym, wyjednywanie materjałów i funduszów oraz umiejętne gospodarowanie niemi. Koordynacja wszystkich prac kierownika szkoły.

7. Odpisy zatwierdzonych programów kursów będzie podawało Kuratorjum do wiadomości Ministerstwa najpóźniej na tydzień przed rozpoczęciem kursu.

8. Kosztorys kursu winien być opracowany w/g następujących norm:

Opłaty dla delegatów — po 10 zł. za godz. wykładów lub ćwiczeń (prowadzenie dyskusji niepłatne).

Ryczałt dla zamiejscowych uczestników kursu na podróż (pół III-ej klasy) i utrzymanie dla zamiejscowych (wskazane urządzenie wspólnej kuchni i zorganizowanie na okres trwania kursu życia o charakterze internatowym.

Kierownictwo kursu: od 75 — 100 zł.

9. Ilość uczestników nie powinna być zasadniczo większa ponad 50 (na jednym kursie).

10. Przed końcem czerwca każdego roku przedłożą Kuratorja Ministerstwu szczegółowe sprawozdania z całorocznej akcji i wyników pracy nad dokształcaniem kierowników szkół oraz wnioski w tej sprawie na następny rok szkolny, co będzie podstawą przydziału kredytów na ten cel.

Kredyty na organizowanie kursów w bieżącym roku szkolnym przekazane będą osobnemi pismami na podstawie wniosków kuratorjów.

Szczegóły niniejszego zarządzenia omawia dołączona instrukcja.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

Instrukcja w sprawie kursów dla kierowników publicznych szkół powszechnych.

Zadaniem organizowanych w ciągu roku szkolnego kursów dla kierowników publicznych szkół powszechnych jest poruszyć najważniejsze i najpilniejsze zagadnienia związane z kierowaniem szkołą powszechną, ukazać sposoby i możliwości ich rozwiązywania, podnieść poczucie roli i odpowiedzialności kierowników oraz usprawnić ich technicznie w wykonywaniu czynności, związanych z powierzonemi im obowiązkami.

Niezależnie od związanych z potrzebami lokalnemi spraw i zagadnień, należy we wstępie każdego kursu wskazać na tle zadań, jakie w myśl ustawy ustrojowej ma spełnić szkoła powszechna, główne dziedziny i właściwe kierunki, oraz zasięg pracy kierownika szkoły zgodnie z interesem społeczeństwa i państwa, podkreślić jego właściwy stosunek do ustawy ustrojowej oraz odpowiedzialność za jakość i wyniki jej wykonania, tak, by na tem można oprzeć przepracowanie zagadnień całego kursu.

W szczególności w cyklu I-ym, dotyczącym obwodu szkolnego, trzeba podkreślić rolę kierownika jako organizatora obwodu szkolnego, odpowiedzialnego za stopień realizacji powszechności nauczania i jego czynne, oparte na znajomości środowiska, ustosunkowanie się do dostrzeżonych i zanalizowanych potrzeb oświatowych zarówno aktualnych, jak i na najbliższe lata; ponadto należy wyjaśnić społeczne znaczenie szkoły dla środowiska i podać różnice charakterystyczne obwodu miejskiego i wiejskiego oraz wynikające stąd dla kierownika szkoły wskazania praktyczne.

Cykl II-gi obejmuje największą ilość zagadnień podstawowych dla pracy kierownika w samej szkole i dlatego winien się oprzeć na syntetycznem ujęciu, bez zbytniego teoretyzowania, najnowszych zdobyczy psychologji dziecka w wieku szkolnym w zastosowaniu do praktyki pedagogicznej.

Odpowiednikiem tego zagadnienia odnośnie do nauczycieli jako odrębnych osobowości psychicznych będzie omówienie typów nauczycieli i wysnucie stąd wskazań praktycznych co do właściwego użycia poszczególnych sił nauczycielskich — zależnie od typu psychicznego, zainteresowań i przygotowania nauczycieli oraz rodzaju powierzonego odcinka pracy szkolnej.

W nawiązaniu do wyników powyższych rozważań należy opracować zagadnienie pracy zbiorowej, podkreślając jako podstawę i warunek dodatnich wyników pracy wytworzenie harmonijnego zespołu, działającego według ułożonego planu i podziału pracy przy wydatnym współudziale kierownika szkoły.

Przy omawianiu spraw wychowawczych należy położyć nacisk na czynne wychowanie obywatelsko-państwowe, które wolne od czczych frazesów winno przenikać każdą dziedzinę pracy szkolnej, zarówno wychowawczej, jak i dydaktycznej. Instytucje i zabiegi wychowawcze, oparte w znacznej mierze na zasadach samowychowania, winny się odznaczać przedewszystkiem ciągłością działania oraz jakością i wynikiem pracy, nie zaś ilościowem rozbudowaniem. Podkreślić też należy rolę bibljotek szkolnych i czytelnictwa dzieci oraz należytego zorganizowania tego działu pracy.

Z wychowaniem winno być jak najściślej zespolone nauczanie, będące równorzędnym obok wychowania, składnikiem pracy szkolnej. Wobec zaś konieczności ujmowania przez kierownika szkoły całokształtu tej pracy i zespalania różnych poczynań w jednolite działanie, należy — bez wchodzenia w szczegóły — zanalizować pod kątem widzenia tych potrzeb obowiązujące programy szkolne. Zwracać przytem trzeba uwagę przedewszystkiem na ich podstawy i myśli przewodnie oraz omawiać tylko główne cele i zasadnicze metody nauczania poszczególnych przedmiotów.

W związku z organizacją nauczania należy omówić zasady opracowania rozkładów materjału nauczania, rocznych i okresowych rozkładów lekcyj, celowości i konstrukcji konspektów lekcyjnych oraz organizację korzystania z pomocy naukowych i pracowni szkolnych lub centralnych. Nie można przytem pominąć i organizacji prac piśmiennych oraz pracy domowej uczniów.

Jeżeli zajdzie konieczność omówienia organizacji pracy przy oddziałach połączonych, należy to wykonać specjalnie dokładnie, by usprawnić ten rodzaj pracy i umniejszyć ilość zła tkwiącego obecnie w tym odcinku pracy szkolnej.

W opracowaniu zagadnień, dotyczących organizacji opieki społecznej nad dziećmi, należy uwzględnić akcję dożywiania, dostarczania odzieży i podręczników, umożliwienie przebywania zimą w ogrzanych izbach szkolnych, korzystania w czasie feryj z kolonij i półkolonij i t. d.

Dziedzina ta łączy się ściśle z współpracą kierownika szkoły z opieką (domową, konferencją indywidualną, klasową i zbiorową, planowy dobór treści programowej, opieki klasowe i opieka szkolna, koła przyjaciół i wychowanków szkoły, koła rodzicielskie, udział w obchodach i uroczystościach), której wynikiem jest oddziaływanie szkoły na dom, biorący żywy udział w życiu szkoły.

Organizacja jednego dnia szkolnego winna ujmować w przykładowem rozwinięciu szczegółowem przekrój dobrze zorganizowanej pracy szkolnej w ciągu jednego racjonalnie skonstruowanego dnia szkolnego, przy uwzględnieniu realnych warunków działania szkoły.

Nadzór kierownika będzie skuteczny tylko przy odpowiedniem ułożeniu się stosunków między nim a gronem nauczycielskiem. Koordynacja, poszanowanie inicjatywy nauczycieli przy wymaganiu obowiązkowości od siebie i drugich, ciągła i wnikliwa obserwacja życia szkoły, wytworzenie atmosfery wzajemnego zaufania, szczerego zainteresowania, rzetelnej pracy oraz współodpowiedzialności za działalność szkoły, to najważniejsze, choć nie jedyne środki działania, które winien sobie uświadomić uczestnik kursu.

W zagadnieniu hospitacji należy zwrócić szczególniejszą uwagę na zaznajomienie się z dokumentami klasy lub oddziału (ów), konferencję wstępną z nauczycielem (nauczycielami) oddziału, obserwację oddziałów w czasie lekcyj, badanie prac piśmiennych, (rysunki, roboty), konferencję pohospitacyjną indywidualną i z komisją klasową, badanie skutków hospitacji oraz plan i ewidencję przeprowadzonych hospitacyj.

Współpraca z radą pedagogiczną wymaga w szczególności ułożenia rocznego planu pracy w nawiązaniu do pracy w roku poprzednim, ustalenia terminów i liczby posiedzeń, opracowania ich programu z koniecznem uwzględnieniem ogólniejszych tematów pedagogiczno-dydaktycznych.

Przy omawianiu zagadnienia opieki nad nauczycielem początkującym należy zwrócić uwagę na konieczność stopniowego wprowadzania w całokształt i technikę pracy szkolnej i zaznajomienia się z przepisami szkolnemi przy stosowaniu wyrozumiałości i pozostawieniu pewnej swobody w kształtowaniu metod pracy. Wpływać też winien kierownik na możliwie wczesne zgłaszanie się nauczycieli do egzaminu praktycznego. Opieka nad dalszem kształceniem się wszystkich nauczycieli od najmłodszych do kierownika włącznie winna się ujawniać w budzeniu i podtrzymywaniu zainteresowań pedagogiczno - dydaktycznych i naukowych, w radach i wskazaniach metodycznych, w prenumerowaniu czasopism zawodowych, w organizowaniu czytelnictwa, szkolnych bibljotek nauczycielskich oraz specjalnych zespołów samokształceniowych i w dążeniu do tworzenia w szkole ośrodków pedagogicznych lub dydaktycznych.

To ostatnie dążenie prowadzi do współdziałania ze szkołami innych kategoryj w tej samej miejscowości oraz w miejscowościach sąsiednich.

W opracowywaniu zagadnień cyklu III-go należy przerobić szczegółowo w związku z odnośnemi artykułami ustawy ustrojowej przepisy o obowiązku szkolnym, normy i zasady selekcji dzieci nowowstępujących do szkoły i sprawę frekwencji, zwłaszcza w obwodach wiejskich w niektórych okresach roku szkolnego. Specjalnego i odpowiedniego opracowania wymaga problem drugoroczności, będącej klęską dzisiejszego szkolnictwa powszechnego. Projekt organizacji szkoły i sprawozdanie z organizacji szkoły nadaje się do opracowania w formie ćwiczeń uczestników na tle rzeczywistych stosunków własnych obwodów szkolnych.

W cyklu IV-tym przy omawianiu sprawy budynku i inwentarza szkoły należy położyć nacisk na stosunki higjeniczne, boisko i estetyczny wygląd budynku i sal szkolnych, zwracając równocześnie uwagę uczestników na konieczność co najmniej równomiernej troskliwości o teren szkolny, jak i o teren użytkowany przez kierowników.

Na szczególną uwagę zasługuje sprawa zaopatrywania szkoły w najniezbędniejsze i najprostsze pomoce naukowe; w związku z tem należy w czasie trwania kursu urządzić wystawę takich pomocy, by zaznajomić uczestników naocznie z licznemi możliwościami rozwiązywania tego zagadnienia.

Pod koniec kursu mogą uczestnicy swobodnie poruszać sprawy związane ze stanowiskiem kierownika szkoły a nieuwzględnione w programie kursu.

Końcowy wreszcie temat winien wskazać w oparciu o przerobiony materjał możliwość i sposób realizacji zadań i prac kierownika przy właściwem ustosunkowaniu się do nich, ich rozplanowaniu i koordynacji.

Forma zajęć na kursie może być rozmaita: wykłady prelegentów, referaty uczestników, dyskusje, ćwiczenia, hospitacje i pokazy — w zależności od tematu, czasu przeznaczonego na jego opracowanie oraz od osoby prelegenta.

Należy jednak dawać przewagę formom dopuszczającym uczestników do współpracy i czynnego udziału w kursie, by wykorzystując ich wiadomości i doświadczenie, dochodzić wspólnym wysiłkiem do ustalania i zalecania zupełnie wyraźnych wytycznych postępowania. Unikać natomiast należy teoretyzowania, akademickich dyskusyj oraz sztucznie wyreżyserowanych pokazów.

Mając to na uwadze, należy ze szczególną troską dobierać prelegentów, nietylko teoretycznie przygotowanych do opracowania jakiegoś zagadnienia, ale posiadających gruntowną znajomość szkoły powszechnej, jej zadań i roli, jaką winien spełnić jej kierownik. Niezależnie od tego należy każdy temat omówić szczegółowo z prelegentem. Liczbę prelegentów należy ograniczyć do niezbędnego minimum.

Również i dobór uczestników kursu nie może być przypadkowy. Wobec konieczności organizowania kursów tylko w ograniczonej ilości, należy, unikając dezorganizacji pracy szkolnej, wybierać z pośród kierowników szkół takich kandydatów, którzy, mając żywe i głębokie zainteresowanie dla szpraw szkolnych, dają gwarancję, że potrafią nietylko z pożytkiem pracować na kursie i zdobyte tam wiadomości i wskazania rozumnie wprowadzić w życie, ale, że staną się ich propagatorami wśród swych kolegów, robiąc z kierowanych przez siebie szkół ośrodki pracy pedagogiczno-dydaktycznej.

Dla osiągnięcia jak najlepszych wyników ważne też jest należyte przygotowanie i obmyślenie nawet w drobnych szczegółach strony organizacyjnej i gospodarczej kursu. Wybór odpowiedniej miejscowości (dogodna komunikacja, łatwość wygodnego pomieszczenia i zdrowego a niedrogiego wyżywienia uczestników), wyznaczenie dobrego kierownika, wyszukanie stosownego, odpowiednio urządzonego lokalu na zajęcia, celowe i trafne zorganizowanie pokazów i hospitacyj, ekonomiczne wyzyskanie czasu przy szczegółowem rozplanowaniu zajęć, oto okoliczności, które obok innych, warunkują powodzenie i skuteczność kursu.

Z całym naciskiem jednak Ministerstwo podkreśla konieczność wytworzenia takiej atmosfery pracy na kursie, by uczestnicy po jego ukończeniu szli do pracy zachęceni i podniesieni a nie przybici i zniechęceni.

Najpóźniej w dwa tygodnie po ukończeniu kursu winien jego kierownik przedłożyć kuratorjum szczegółowe sprawozdanie z kursu i jego wyników. Sprawozdanie winno uwzględniać następujące dane:

1) Przebieg chronologiczny zajęć na kursie z podaniem dni i godzin zajęć, tematów, form pracy (wykład, referat i t. d.) oraz nazwisk prelegentów.

2) Spis uczestników kursu z podziałem według stopni organizacyjnych szkół, w których pracują.

3) Ocenę krytyczną celowości i przydatności programu kursu według opinji prelegentów i kierownika, wnioski co do potrzeby ewentualnych zmian w programie i sposobu przeprowadzenia kursu.

4) Sprawę doboru prelegentów na kursy w świetle zdobytych doświadczeń.

5) Różne uwagi i wnioski.

Sprawozdania te dostarczą częściowego materjału do sprawozdań rocznych, jakie kuratorja będą przedkładać Ministerstwu, opierając się ponadto i na spostrzeżeniach zebranych w czasie wizytacyj tych kursów.

W końcu zwraca Ministerstwo uwagę na konieczność otoczenia szczególną opieką uczestników kursów w celu ułatwienia im racjonalnego wprowadzania w życie nabytych wiadomości oraz podtrzymania chęci dalszego doskonalenia się.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 22 z dnia 19go stycznia 1933 r. (Nr. 1-356/33).

Kuratorjum podaje do wiadomości powyższy okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. oraz instrukcję w sprawie kursów dla kierowników publicznych szkół powszechnych.

Jakkolwiek w myśl wskazań Ministerstwa W. R. i O. P. organizatorami kursów winni być Panowie Inspektorowie, to jednak projektowanie może nastąpić dopiero po ścisłem porozumieniu się z Panami Wizytatorami Okręgowymi, albowiem ilość kursów musi być ograniczona i Kuratorjum układa plan sieci kursów dla swego okręgu.

Niemal z reguły organizować się będzie kursy dla kilku powiatów.

Przy skierowywaniu kierowników na kurs zechcą Panowie Inspektorowie stale przestrzegać postanowienia zawartego w punkcie 4-tym okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. Dopuszczalnem jest więc uczestnictwo tylko takich kierowników, którzy dają rękojmię należytego spożytkowania wiadomości wyniesionych z kursu. Przewiduje się naogół udział kierowników szkół wyżej zorganizowanych (6 i 7-klasowych) nie wyklucza się jednak dopuszczenia na kursy w drodze wyjątku również kierowników szkół niżej zorganizowanych oraz nauczycieli pełniących obowiązki kierowników, jeżeli posiadają odpowiednie walory.

Podany program obowiązuje w ogólnych zarysach dla wszystkich kursów.

Zwraca się uwagę na konieczność bardzo troskliwego doboru prelegentów. Referaty powinny pomijać zbytnie teoretyzowanie, a ujmować sprawy ze strony praktycznej.

Projekty ułożone po porozumieniu się z Panami Wizytatorami i przedkładane Kuratorjum powinny zawierać tematy, nazwiska prelegentów, dokładny rozkład pracy na każdy dzień, oraz szczegółowy kosztorys.

W wyjątkowych wypadkach mogą być zaliczane koszty dojazdu zamiejscowych prelegentów, naogół jednak należy stosować jak najdalej posuniętą oszczędność.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

7.

Propaganda hodowli morwy białej i jedwabników.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 21-go marca 1933 r. Nr. I. O. P. 650/33 do Rad Szkolnych Powiatowych.

Na terenie trzech południowo wschodnich województw istnieje przeszło 14.000 gospodarstw rolnych, które starają się o zaprowadzenie u siebie hodowli morwy białej i jedwabników. Na wymienionym terenie niema żadnej prawie gminy (o warunkach sprzyjających rozwojowi drzew morwy białej), której ludność nie słyszałaby już o stosunkowo wysoko dochodowem ubocznem zajęciu rolnika, jakiem jest hodowla prządek jedwabnika.

Ilość drzewek i krzewów w szkółkach wynosi conajmniej 10 miljonów roślin. Obecna ich wartość według cen rynkowych przenosi 2.000.000 zł.

Powyższa ilość materjału morwowego daje możność wyprodukowania przeszło 500.000 kg surowca jedwabnego w każdym sezonie hodowlanym, o wartości 3.000.000 zł. Z surowca tego przemysł może wykonać tkanin jedwabnych wartości około 10.000.000 zł.

Dla otrzymania jak najlepszych wyników ze swej hodowli musi jednak hodowca być w stałym kontakcie z Inspektoratem Jebwabniczym przy M. T. R. we Lwowie, by otrzymywać konieczne wskazówki. Dla ułatwienia tego kontaktu byłoby rzeczą pożądaną, by Grona Nauczycielskie szkół powszechnych nawiązały łączność korespondencyjną z Biurem Jedwabniczem M. T. R., celem posunięcia na racjonalne tory całej akcji hodowlanej. Pomoc Grona nauczycielskiego wyrażałaby się w zawiadomieniu okolicznej ludności o tem, że np. co 15-go i 1-go każdego miesiąca odejdzie do Towarzystwa Rolniczego we Lwowie korespondencja, w której ze strony miejscowego kierownictwa szkoły powszechnej przedłożone będą pytania z dziedziny hodowli morwy białej i jedwabników. W kolejności napływania zapytań Inspektorat Jedwabnictwa M. T. R. przesyłać będzie możliwie odwrotną pocztą wskazówki hodowlane na ręce miejscowego kierownictwa szkoły, które następnie będą mogły być podane do wiadomości zainteresowanych.

Jeśli każdy z PP. Kierowników szkół, lub ktoś z Grona nauczycielskiego przypilnuje wykonania zaleceń, poświęcając na to nieco czasu, wówczas w niedługim czasie hodowla morwy białej i jedwabników będzie mogła być skierowaną na właściwe tory rozwoju. Pomyślnie przeprowadzona hodowla prządek i uzyskany z tego efekt w postaci sprzedanego surowca, zachęci innych do wprowadzenia u siebie tegoż rodzaju hodowli.

Wiele setek szkół na terenie swych ogródków posiada już drzewa morwowe, lub krzewy i z wiosną przystąpi niezawodnie do przeprowadzenia próbnych hodowli prządek. Biuro Jedwabnictwa M. T. R., Lwów, ul. Kopernika / 20. może przesłać kierownictwom szkół porcje jajeczek różnych ras wraz z broszurką za cenę 1 zł. 50 gr. Kwotę powyższą można przesłać w znaczkach pocztowych.

Z przeprowadzonego wychowu można w bardzo prosty sposób sporządzić gablotkę, przedstawiającą rozwój prządki morwowej, co w zbiorze przyrodniczym szkoły stanowić będzie bardzo ciekawy dział.

Szkoły, które nie posiadają jeszcze hodowli morwy, mogłyby zainteresować się tem. Na żądanie Biuro Jedwabnicze M. T. R. wysyła porcję nasion najlepszej odmiany wraz z broszurą, w cenie 1 zł. Ilość ziemi potrzebnej na założenie małego rozsadnika wynosi około 1 m^2.

Podając powyższe do wiadomości PP. Inspektorów, Kuratorjum poleca zwrócić uwagę nauczycielstwu szkół powszechnych na tę akcję ważną ze względów społecznych, gospodarczych i państwowych i zachęcić je do intensywnego współdziałania w kierunku popierania akcji hodowli morwy białej i jedwabników [1]).

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r. str. 141, 164 tudzież 128 i 591 (Gabloty biologiczne); z 1932 r., str. 260.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 18 lutego 1933 r. Nr. BP. 2355/33 przeniósł **p. Edwarda Koreleskiego,** radcę Kuratorjum O. S. Lw., w stan spoczynku.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 18 stycznia 1933 r. Nr. BP. 18598/32 powierzyło obowiązki instruktora wychowania fizycznego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego na rok szkolny 1932/33: **p. Janinie Burdowej** i **p. Ludmile Tomkiewiczównie,** nauczycielkom Państw. Gimnazjum Żeńskiego im. Król. Jadwigi we Lwowie, tudzież **p. Janowi Bożydarowi** 2 im. **Dąbrowskiemu,** nauczycielowi Państw. Gimnazjum II. im. K. Szajnochy we Lwowie.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 13 stycznia 1933 r. Nr. BP. 18381/32 przeniósł **p. Tadeusza Pachorka,** prowizorycznego inspektora szkolnego w Przemyślanach, na równorzędne stanowisko prowizorycznego inspektora szkolnego w Stryju.

P. Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 28 stycznia 1933 r. Nr. BP. 800/33 przeniósł **p. Kościelnego,** inspektora szkolnego w Kopyczyńcach, w stan spoczynku.

Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 23 lutego 1933 r. Nr. BP. 2753/33 przeniosło p. Adolfa Krukiewicza, urzędnika kancelaryjnego IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Kopyczyńcach, w stan nieczynny.

Szkoły średnie ogólno-kształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

M i a n o w a n i:

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 28 stycznia 1933 r. Nr. BP. 1010/33 zamianował **p. dr. Czesława Frankiewicza,** dyrektora państwowego gimnazjum męskiego w Chełmie, dyrektorem państwowego gimnazjum im. K. Ujejskiego w Kamionce Strumiłowej.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 3 lutego 1933 r. Nr. BP. 718/33 zamianował **p. Stanisława Umańskiego,** nauczyciela i p. o. dyrektora II. państwowego gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Stanisławowie, dyrektorem II. państwowego gimnazjum im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Stanisławowie.

Czerniuk Michał, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Komarowie (Stanisławów);

Fischer Franciszek, kierownikiem 7-klasowej szkoły w Kulikowie (Żółkiew);

Hrynyk Bazyli, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Iwaniu Złotem (Zaleszczyki);

Jabłoński Włodzimierz, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Jurjampolu (Borszczów);

Marksowa Eugenja, kierowniczką 4-klasowej szkoły w Kosmaczu (Kołomyja);

Sosiewicz Marjan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Horpinie (Kamionka Strum.); Stusiuk Michał, kierownikiem 6-klasowej szkoły w Sielcu Bełzkim (Sokal).

Przeniesieni.

Arsenicz Piotr, kierownik 2-klasowej szkoły w Hryniówce (Stanisławów), do 2-klasowej szkoły w Osławie Czarnym (Nadwórna);

Baczyńska Henryka, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 10 im. Mickiewicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 14 im. Staszica we Lwowie; Borecki Wiktor, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 2 im. św. Antoniego we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 16 im. św. Zofji we Lwowie; Bühnowa Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr. 49 im. Słowackiego we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 38 im. Żółkiewskiego we Lwowie;

Cabicar Ludwika, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Elżbiety w Stryju, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. J. Słowackiego w Stryju; Chomin Michał, kierownik 7-klasowej szkoły w Rudkach, do 7-klasowej szkoły w Kamionce Strumiłłowej; Ciecierska Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. A. Mickiewicza w Jarosławiu, do 7-klasowej szkoły im. P. Skargi w Jarosławiu; Ciecierska Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. P. Skargi w Jarosławiu, do 7-klasowej szkoły im. Czackiego w Przemyślu; Ciupka Ignacy, kierownik 3-klasowej szkoły w Dzibułkach (Żółkiew), do 3-klasowej szkoły w Macoszynie (Żółkiew); Cwenarska Jadwiga, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Kuhajowie (Lwów), do 2-klasowej szkoły w Kościejowie (Lwów); Czaplicka Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 37 im. św. Zofji we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 21 im. Isakowicza we Lwowie; Czosnykowska Helena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Pomoniętach (Rohatyn), do 2-klasowej szkoły w Sknilowie (Lwów);

Falewska Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły mieszanej Nr. 46 we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 13 im. Sobieskiego we Lwowie;

Gdulowa Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Brzozdowcach (Bóbrka), do 1-klasowej szkoły w Brzeżance (Rzeszów); Gęsiorska Włodzimiera, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 26 im. Lenartowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły Nr. 42 im. Szaszkiewicza we Lwowie, Gorczyński Władysław, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Zborowie, do 7-klasowej szkoły Nr. 50 we Lwowie;

Iwanicki Roman, nauczyciel szkoły w męskiej w Skolem (Stryj), do 6-klasowej szkoły w Chołojowie (Radziechów);

Jasińska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 36 im. Zimorowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 31 im. Reja we Lwowie;

Karaiś Stanisław, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Seredynkach (Tarnopol), do 3-klasowej szkoły w Dubowcach (Tarnopol); Kiniarzowa Matylda, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 20 im. T. Czackiego we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 24 im. Kordeckiego we Lwowie; Kipiniak Adam, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 7 im. Lenartowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 14 im. Staszica we Lwowie; Krupa Jan, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Hołoskowie (Tłumacz), do 2-klasowej szkoły w Piotrkowie (Horodenka);

Lazarusówna Fryderyka, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr. 33 im. Sobieskiego we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 31 im. Reja we Lwowie; Lewicka Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 15 im. Zimorowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 21 im. Isakowicza we Lwowie; Lorkiewiczówna Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 13 im. Sobieskiego we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 34 im. Staszica we Lwowie;

Magura Marjan, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Howiłowie Wielkim (Kopyczyńce), do 7-klasowej szkoły męskiej w Chorostkowie (Kopyczyńce); Mościńska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły Nr. 45 im. kr. Jagiełły we Lwowie, do 2-klasowej szkoły Nr. 44 we Lwowie (Hołosko Małe);

Nosek Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 22 im. Konarskiego we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 18 im. św. Anny we Lwowie;

Olearczykowa Mścisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 21 im. Isakowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 15 im. Zimorowicza we Lwowie; Ostrowska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 24 im. Staszica we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 2 im. św. Antoniego we Lwowie;

Pachorek Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 26 im. Lenartowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 38 im. Żółkiewskiego we Lwowie; Pilewska Wanda, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 18 im. św. Anny we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 31 im. Reja we Lwowie; Polakowska Anna, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 7 im. Lenartowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 32 im. Sienkiewicza we Lwowie;

Inż. Rafiński Józef, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 1 im. św. Anny we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 16 im. św. Zofji we Lwowie; Rączka Jan, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Dobrosinie (Żółkiew), do 7-klasowej szkoły Nr. 49 im. J. Słowackiego we Lwowie; Rollinger Stanisław, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Kamieniopolu (Lwów), do 7-klasowej szkoły Nr. 48 im. ks. Bandurskiego we Lwowie; Rymarczuk Józef, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Jakubówce (Zaleszczyki), do 2-klasowej szkoły w Myszkowie (Zaleszczyki);

Sowińska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 9 im. św. Marcina we Lwowie, do 7-klasowej szkoły Nr. 25 im. T. Kościuszki

we Lwowie; Stempler Franciszek, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Popowcach (Zaleszczyki), p. o. obecnie w Brazylji, do 3-klasowej szkoły w Sadkach (Zaleszczyki); Surmińska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły kolejowej Nr. 40 we Lwowie, do 7-klasowej szkoły Nr. 47 im. św. Kazimierza we Lwowie (Lewandówka); Szaryngerowa Zofja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Trościańcu (Buczacz), do 3-klasowej szkoły w Sokoli (Mościska); Ślepecka Stefanja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Zubówmostach (Kamionka Str.), do 2-klasowej szkoły w Kuhajowie (Lwów); Świątkówna Józefa, nauczycielka szkoły w Książu (powiatu śremskiego), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Przeworsku; Ślepecki Jan, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Kościejowie (Lwów), do 2-klasowej szkoły w Kuhajowie (Lwów); Śliwowa Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Rogóżnie (Sambor), do 3-klasowej szkoły w Rogóżnie (Sambor); Sobolewska Marja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Rodatyczach (Gródek Jag.), do 7-klasowej szkoly męskiej w Gródku Jagiellońskim;

Tarnawska Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 31 im. Reja we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 33 im. Sobieskiego we Lwowie; Tatomirowa Seweryna, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Cieszanowie (Lubaczów), do 7-klasowej szkoły im. ks. Ostrogskiej w Jarosławiu; Trzcińska Stefanja, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Trójcy (Śniatyn), do 7-klasowej szkoły męskiej w Zabłotowie (Śniatyn);

Wiśniewska Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 28 im. św. Marcina we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 19 im. św. Antoniego we Lwowie; Wolański Władysław, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Sadkach (Zaleszczyki), do 1-klasowej szkoły w Popowcach (Zaleszczyki); Wokrojówna Irena, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Woli Wielkiej (Lubaczów), do 7-klasowej szkoły męskiej w Lubaczowie; Wygodzianka Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 21 im. Isakowicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 12 im. Sienkiewicza we Lwowie;

Żukowska Anna, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 37 im. św. Zofji we Lwowie, do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 15 im. Zimorowicza we Lwowie.

Spensjonowani.

Bąkowa Bronisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Narajowie-Mieście (Brzeżany);

Czernecka Emilja, nauczycielka szkoły w Tartakowie (Sokal);

Dietzówna Stanisława, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. J. Słowackiego w Przemyślu;

Dr. Flizak Sebastjan, profesor gimnazjum w Sanoku;

Georg Antonina, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Lelechówce (Gródek Jag.); Golińska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Hoffmanowej w Przemyślu;

Kamecka Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Łopuszce Małej (Przeworsk); Kiczurówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Tuchli (Jarosław); Kornaszewski Artur, kierownik 7-klasowej szkoły w Rożnowie (Kosów); Krynicka Bronisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. T. Kościuszki we Lwowie;

Lachowiecka Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. Konarskiego we Lwowie;

Łuczenkowa Marja, nauczycielka szkoły w Cisowie (Dolina);

Mahler Leib, nauczyciel szkoły im. św. Alojzego w Stanisławowie;

Ojakówna Marcela, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Hofmanowej w Stanisławowie;

Paszczak Michał, profesor gimnazjum z r. j. n. w Przemyślu; Piterowa Helena, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Domaradzu (Brzozów); Plesowicz Aniela, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Horysławicach (Mościska);

Szymańska Ludwika, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Koniuszkowie (Brody);

Ślużarowa Kazimiera, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konarskiego we Lwowie;

Tullisówna Agnieszka, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Dolinie-Broczkowie (Dolina);

Władyczówna Stanisława, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Poczopińcach (Tarnopol);

Zubrejowa Marja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Brzózie Królewskiej (Łańcut).

Zmarli.

Orellowa Celina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Marji Magdaleny we Lwowie, zmarła dnia 25 lutego 1933 r., mając lat 55.

Popiel Dionizy, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Brodach, zmarł dnia 21 lutego 1933 r., w 35 roku życia, a w 6 roku służby nauczycielskiej;

Semeniuk Jan, nauczyciel 1-klasowej szkoły powszechnej w Wyrowie, pow. kamioneckiego, zmarł dnia 28 lutego 1933 r., w 51 roku życia, a w 25 roku służby zawodowej.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Borszczów	Cygany	3-kl.	koeduk.	—	polski	1 ubik.	2 mg	Konkurs 4-ty
1	Brody	Hołoskowice	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	1/2 mg	Konkurs 3-ci
1	Brzeżany	Horodyszcze	3 „	„	—	„	4 „	1 h 70 a 40 m²	
1	Dolina	Bełejów	2 „	„	—	ruski	2 „	1 mg	Konkurs 2-gi
2	„	Roztoczki	2 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konkurs 2-gi
3	„	Kalna	2 „	„	—	„	3 „	3 mg	Konkurs 2-gi
1	Jaworów	Jaworów-Nakoneczne Koniec	2 „	„	—	„	3 „	2000 m²	
1	Lwów	Grzęda	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konkurs 4-ty
1	Rawa Ruska	Karów	4 „	„	—	„	3 „	—	Konkurs 2-gi
2	„	Smolin	3 „	„	—	„	3 „	—	Konkurs 2-gi
3	„	Uhnów	5 „	męska	—	„	—	—	Konkurs 2-gi
4	„	Żurawce	5 „	koed.	—	ruski	3 „	—	Konkurs 2-gi
1	Rzeszów	Biała	3 „	„	—	polski	3 „	0·60ha	
1	Złoczów	Białykamień	6 „	„	—	„	4 „	2 mg	Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Żółkiew	Kłodzienko	2 „	„	—	ruski	3 „	2/3 mg	Konkurs 2-gi
2	„	Lubella	4 „	„	—	„	3 „	2/3 mg	Konkurs 2-gi
3	„	Borowe	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konkurs 4-ty

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca maja 1933 r.

Unieważnienia konkursów.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . szkoły	Język wykładowy	Unieważnia się konkurs ogłoszony na posadę	w Dz. Urz. Kur. O.S.L. Nr.	Uwaga
1	Krosno	Krosno	7 kl.	żeńska	—	polski	kierow.	2/33	

Wolne stanowiska nauczycieli podwładnych.

W powiecie krośnieńskim.

Posada nauczycielki śpiewu i gimnastyki w 7-klasowej szkole żeńskiej w Krośnie.

Ogłoszenia.

Należytość za abonament i rozmowy telefoniczne.

Nr. O. 23227/32. Ministerstwo Poczt i Telegrafów przy piśmie z dnia 26 października 1932 r. Nr. TE. 2310 przesłało wykaz władz i urzędów podległych Ministerstwu, które zalegają z uregulowaniem należności telefonicznych za abonament i rozmowy. Z wykazu tego wynika, że w niektórych wypadkach zaległości sięgają jeszcze roku 1928.

W związku z powyższem na skutek polecenia Ministerstwa z dnia 19 grudnia 1932 r. Nr. I. R. 11040/32 zechcą Dyrekcje i Rady Szkolne Powiatowe dołożyć starań, by wspomniane należności uregulowane zostały w czasie możliwie najkrótszym, gdyż opłaty za abonament i rozmowy wstawiane są jako dochód do budżetu przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon“, które obowiązane jest do wpłacania do Skarbu Państwa znacznych sum z dochodów.

Nieuregulowanie we właściwym czasie przez urzędy państwowe opłat, które stanowią dochód budżetowy, stwarza poważne trudności i uniemożliwia prowadzenie racjonalnej gospodarki.

Ulgi kolejowe dla wycieczek szkolnych.

Nr. 4308/33. Wskutek zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 7 lutego 1933 Nr. I. Org. 2540/17/33 Kuratorjum oznajmia, że Ministerstwo Komunikacji decyzją z dnia 30 stycznia 1933 r. Nr. Hou 133 przedłużyło do dnia 31 grudnia 1933 r. moc obowiązującą rozporządzenia z dnia 1 czerwca 1932 r. Nr. Hou 654/32 i z dnia 13 stycznia 1933 r. Nr. Hou 32 [1]) w sprawie

---

[1]) Przyznana rozporządzeniem Min. Komunikacji z dnia 1 czerwca 1932 r. Nr. Hou 654/32 (okólnik z dnia 12 czerwca 1932 r. Nr. O. 946/32) 75% zniżka opłaty taryfowej dla wycieczek do 31 sierpnia 1932 r., została zarządzeniem tego minister-

stosowania 75% zniżki do przejazdów państwowemi kolejami normalnotorowemi i wąskotorowemi uczestnikom zbiorowych wycieczek szkolnych.

Legitymacje nauczycieli polskich zagranicą.

Nr. B. P. 5939/33. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 7 lutego 1933 r. Nr. I. Pol. 234/33 zawiadomiło, że nauczyciele etatowi, pełniący za urlopem obowiązki oświatowe zagranicą, mogą przesyłać legitymacje urzędnicze, celem przedłużenia ich wartości na rok 1933, w drodze służbowej do odnośnych kuratorjów okręgów szkolnych.

Gminy.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lutego 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 13, poz. 88, zniesiona została gmina wiejska Pacław w powiecie dobromilskim, województwie lwowskiem, a terytorjum jej włączono do gminy wiejskiej Kalwarja w tymże powiecie i województwie.

Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 lutego 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 14, poz. 95, gmina Dryszczów wyłączona została z powiatu rohatyńskiego w województwie stanisławowskiem, i włączona do powiatu podhajeckiego w województwie tarnopolskiem.

Komisje egzaminacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

Na podstawie art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej P. z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258), oraz w myśl § 3 zarządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 grudnia 1928 r. Nr. I. 7702/28 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929, Nr. 1, str. 191, zawierającego przepisy o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, p. Kurator O. S. Lw. zamianował na resztę okresu egzaminacyjnego 1932—1934:

1) rozporządzeniem z dnia 17 lutego 1933 r. Nr. I. K. N. 3781/33 p. Ludwikę Kiełtyczynę, nauczycielkę szkoły ćwiczeń w Przemyślu, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Przemyślu (rejon VII);

2) rozporządzeniem z dnia 28 lutego 1933 r. Nr. I. K. N. 4885/33 p. dr. Kazimierza Golańskiego, nauczyciela Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Sokalu, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Sokalu (rejon X).

Pomoc lekarska.

Sanatorja.

Nr. O. 3856/33. Ministerstwo Opieki Społecznej zarządzeniem z dnia 23 grudnia 1932 r. Nr. Z. O. 30/O/39 uznało na podstawie § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 marca 1932 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin (Dz. U.

---

stwa z dnia 18 listopada 1932 r, Nr. Hou 1798 przedłużona do dnia 30 kwietnia 1933 r. (okólnik z dnia 6 grudnia 1932 r. Nr. O. 20606/32) a rozporządzeniem z dnia 13 stycznia 1933 r. Nr. Hou 32 (okólnik z dnia 11 lutego 1933 r. L. O. 3438/33) rozszerzona również na przejazdy państwowemi kolejami wąskotorowemi.

R. P. Nr. 27, poz. 254) Sanatorjum Akademickie w Zakopanem za nadające się do leczenia na koszt Skarbu Państwa uczniów i uczenic szkół średnich i wyższych, będących członkami rodzin funkcjonarjuszów państwowych i uprawnionych do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej na zasadzie pkt. 6 § 1 wymienionego rozporządzenia.

Kierowanie dzieci funkcjon. państwowych do Domu Zdrowia w Ustroniu.

Nr. O. 3856/33. Ze względu na niedostateczną liczbę zgłoszeń do Domu Zdrowia w Ustroniu (Wojew. Poznańskie) Ministerstwo Opieki Społecznej pismem z dnia 23 grudnia 1932 r. Nr. Z. O. 30/a/12/4 przypomina, że lekarze umówieni i powiatowi, wysyłając dzieci funkcjonarjuszów państwowych na leczenie sanatoryjne, winni kierować je przedewszystkiem do wymienonego sanatorjum w Ustroniu zarówno w okresie wakacyjnym jak i w okresie szkolnym, o ile nie stoi temu na przeszkodzie potrzeba specjalnego leczenia szpitalnego lub inne umotywowane względy.

O wolne miejsca i warunki przyjęcia należy każdorazowo porozumieć się bezpośrednio z zarządem Domu Zdrowia w Ustroniu (poczta Opatów n/Prosną, Woj. Poznańskie).

Książki, Czasopisma.

Pisma Wybrane.

Nr. O. 3366/33. Nakładem kwartalnika „Zrąb“ ukazała się książka „Pisma Wybrane“ J. Piłsudskiego, zaopatrzona przedmową Kazimierza Kosińskiego. Wydawnictwo to, uznane zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 31 listopada 1932 r. Nr. I. Pr. 4410/32 za nadające się do użytku szkolnego i do bibljotek szkolnych wszelkich typów, zarówno dla nauczycieli jak i dla uczniów, poleca Kuratorjum uwadze p. dyrektorów (kierowników) szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych.

Cena egzemplarza oprawnego wynosi 8 zł. nieoprawnego 6 zł 50 gr z rabatem w wysokości 25%.

Zamówienia przyjmuje Redakcja kwartalnika „Zrąb“, Warszawa, Nowy Świat 30.

Echa Leśne.

Nr. O. 3199/33. Kuratorjum zwraca uwagę Dyrekcyj i nauczycieli na wychodzące od kilku lat czasopismo „Echa Leśne“ uznane zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 7-go listopada 1932 r. Nr. II. 64/31 jako dozwolone do bibliotek szkół wszelkich typów.

„Echa Leśne“ prowadzą akcję propagandową wśród społeczeństwa w kierunku umiłowania lasu i zawierają odpowiednie artykuły ze szczególnem uwzględnieniem działu krajoznawczego i ochrony pomników natury.

Biorąc pod uwagę, że systematyczne zaznajamianie młodzieży szkolnej z niezastąpioną wartością lasu pod względem gospodarczym, zdrowotnym, kulturalnym, obrony kraju i tp. jest rzeczą nieodzowną oraz, że skuteczność tej akcji wśród młodzieży szkolnej jest zależna od pomocy nauczycieli, czytających czasopismo „Echa Leśne", Kuratorjum zaleca nabywanie czasopisma bo bibliotek szkolnych.

Cena pojedynczego numeru 1 zł. 40 gr. Prenumerata na warunkach ulgowych dla szkół i nauczycieli kwartalnie 3 zł., półrocznie 5 zł. 50 gr., rocznie 10 zł. 50 gr.

Adres: Warszawa - Żórawia Nr. 13.

Książki ruskie do bibljotek szkolnych.

Zarządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 14-go listopada 1932 r. Nr. I. Pr. 8963/31.

Książki dozwolone do bibljotek szkół pow. z r. j. n.

London Dż. Daleka kraina. Perekład K. Dżunkiwskoj. Kijów. Wyd. Knyhospiłka. 1926. *Czajkowskyj A.* Odarka. Stanisławów—Kołomyja. Wyd. Biblj. dla ukr. mołodiży. 1921. Naszi Kazky. II. Kijów. Lipsk. Wyd. Ukraińska Nakładnia. *Czajkowskyj M.* Opowidannja pro syły pryrody. Wydanie 3. Lwów. Nakł. Tow. „Proświta". 1924. *Rusowa S.* Sered ridnoj pryrody. Kijów—Lipsk. Ukr. Wyd. w Katerynosławi. *Kabarowska S.* Taras pastuszok. Lwów. Wyd. „Dobra Knyżka". 1925. *T. L.* W światyny. Piśla legendy Selmy Lagerlef. Lwów. Wyd. Tow. „Proświta" 1906. *Tompson E.* Moi znakomi. Perekłała C. Kułykiwna. Lwów—Kijów. Wyd. „Mołoda Ukraina" 1925. *Franko I.* Wiwczar. Charków. Wyd. „Ruch". 1926. *Franko P.* W pralisach Brazylji. Kołomyja. Wyd. „Oka" 1928. *Opilskyj J.* „Idu na was". Wydanie 2. Lwów. Wyd. Księg. Nauk. Tow. im. Szewczenki, 1928. *Bauberger W.* W peczeri pustynnyka. Część II. Per. I. Bidnyj. Żółkiew 1924. *Did Modest.* Dwi kazky. Lwów. Wyd. „Świt dytyny" 1927. *Conan Doyle.* Propaszczyj świt. Per. C. Bolskoj. Lwów. Wyd. Ukraińskoï Spiłky, 1922. *Grimm bracia.* Kazky. Perekaz. M. Charczenka, F. Supruna, D. Korzuna ta inszych pid redakcjeju I. M. Truby. Katerynosław—Wiedeń. Wyd. Katerynosławskoho Wydawnyczoho Tow. „Stežka do domu", 1920. *Bonzels W.* Pczoła Maja ta ji pryhody. Per. Dm. Wachnjak. Lwów. Wyd. „Ridnoji Szkoły", 1927. *Sara Kru* (z anglijśkoho). Lwów. Wyd. Rusk. Tow. Pedag. 1908. *Zennwre A.* Ułycznyk. Lwów. Wyd. Rusk. Tow. Pedag. 1907. Podoroż pana Cikawśkoho. Kijów—Lipsk. Ukr. Nakładnia. *Dolja M.* Zołota rybka. Lwów. New York. Winnipeg. Wyd. M. Matwijczuka, 1927. *Sonewyćkyj M.* Pryhody Odesseja. Lwów—Kijów. *Huonder A.* „Świata Kernycja". Per. W. Jacenkiw. Żółkiew, 1923. *Selanśkyj L.* Bajky Ezopa. Kołomyja. Hałycka Nakładnia. *Kowaliw St.* W ostatnij ławci. Tom 3. Lwów. Wyd. Ukr. Rusk. Wydawnyczoi Spiłky, 1911. *Finn Fr.* Zertwa dytyny, z angl. I. Bidnyj. Żółkiew. Nakł. Wyd. Studentśkyj wistnyk „Postup", 1924. *Kipling R.* Jak werblud distaw horb. Stanisławów. Nakł. Wyd. „Bystrycia", 1920. *Bujno M.* Skarb. Stanisławów, 1920. *Zawadowycz R.* Kniaź Marcypan. Lwów. Nakł. Wyd. „Świt dytyny", 1924. *Gogol M.* Wij. Per. I. Krewećkyj. Wydanie 2. Lwów. Nakł. Liter. Nauk. Biblioteki, 1917. Sztukar Matery Bożoj. Przemyśl. Nakł. Wyd. Ukr. Biblj. E. Unsinga. *Czechow.* Kasztanka. Per. M. Gruszewśka. Lwów. 1901. *Czubińskyj P.* Ukraiński narodni kazky. I tom. Kijów. Wiedeń. Lwów. Wyd. „Czajka". *Kowaliw St.* Szczasływa babunia. *Kowaliw St.* Pysanka. Tom II. Lwów. Wyd. Ukr. Rusk. Wyd. Spiłka, 1910.

Książki dozwolone do bibljotek szkół średnich i semin. naucz. z r. j. n.

Łepkyj B. Ne wbywaj. Kijów. Lipsk *Łepkyj B.* Połtawa. Nad Desnoju. Lwów. Nakł. Knyh. Nauk. Tow. im. Szewczenki. *Łepkyj B.* Baturyn. Kijów. Lipsk. Ukraińska Nakładnia. *Ustjanowycz M.* Mest' Werchowyncia. Lwów. Nakl. Tow. „Proświta", 1927. *Rudanskyj St.* Wybir iz tworiw. Lwów. Nakład Knyharni Nauk. Tow. im. Szewczenki, 1927. *Kostomariw M.* Kudejar. Lwów. Nakład Knyharni Nauk. Tow. im. Szewczenki, 1928. *Łepkyj B.* Motrja. Tom. I. Kijów. Lipsk. Ukraińska Nakładnia.

Zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 lipca 1932 r. do Nr. I. Pr. 8858/31.

Książki zatwierdzone do bibljotek szkół pow. z r. j. n.

Bydzynowskyj T. Jesły na tebe chto kamenem, ty na neho chlibom. Lwów. 1898. Komitet wydawnyctwa knyżoczok ljudowych. *Podolanyn.* Misiać maj. a) Z żytia sowistnoho czołowika i b) Zabobony na seli. Lwów, 1894. Komitet wyd. knyż. ljud. *Łukowycz.* Misjaci: siczeń i ljutyj. Z nad berehiw Zbrucza. Lwów, 1894. Kom. wyd. knyż. ljud. *Budzynowskyj.* Misiać czerweń. Rozhowory towarisziw o prawach pryrody i zastosowanju ich w żytju praktycznim. Lwów. 1894. Kom. wyd. knyż. ljud. *Nowakowśkyj M.* Dwi syroty. Lwów, 1897. Kom. wyd. knyż. ljud. *Oleszczuk M.* Ksenja. Lwów, 1895. Kom. wyd. knyż. ljud. *I. z Berlih.* Pid Zborowom. Opowidanje z 1649 roku. Lwów, 1894. Kom. wyd. knyż. ljud. *Zahajkewycz Szcz.* Dobra dońka. Lwów, 1898. Kom. wyd. knyż. ljud. *Selskyj Duszpastyr.* Mohyła w poli. Lwów, 1898. Kom. wyd. knyż. ljud. *Selskyj Duszpastyr.* Misjaci: siczeń i ljutyj. Żytje św. i wsiochwalnych Apostołiw Chrystosowych. Lwów, 1896. Kom. wyd. knyż. ljud. *Tokarskyj St.* Czty pamjat' otca twoho. Lwów, 1898. Kom. wyd. knyż. ljud. *Wasyl z nad Dnistra.* Misiaci: siczeń i ljutyj. Markjan Szaszkewycz. Lwów, 1897. Kom. wyd. knyż. ljud.

Zarządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 22-go listopada 1932 r. do Nr. I. Pr. 3313/32.

Ministerstwo zatwierdziło książkę p. t. *Czajkowśkyj A.* Odarka. Powistka dla ditej. Wydanie 2. Lwów, Nakładom M. Matwijczuka, 1931 — do użytku szkolnego jako książkę dozwoloną dla bibljotek szkół powszechnych z r. j. n.

Zarządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 22-go listopada 1932 r. do Nr. I. Pr. 8857/31.

Książki zatwierdzone do bibljotek szkół pow. z r. j. n.

Kornijenko W. Zaporożskyj Kład. (Kazka). Wydanie 2. Ukraińske Wydawnyctwo w Katerynosławi. Wiedeń—Katerynosław, 1919. *Halyczanka O.* W honorach. Opowidanje. Lwów. Wyd. Ukr. Towarystwa Pedagogicznoho, 1913. *Scharrelmann H.* Mizyńczyk. Perekław. O. Horaćkyj. Lwów. Ukr. Pedag. Tow. „Sekcja wydawnycza", 1919. *Czajkowskyj M.* Za syłu sońcia. Lwów. Ukr. Tow. Pedag. Lwów, 1925. *Robinzon Kruzo.* Popularne ilustrowane wydania. Perekład zładyła H. M. Lwów. Nakładom M. Matwijczuka, 1929. *Ewald K.* Dwonohyj. Perekład W. Krasnopilskyj. Lwów. Nakładom „Ridnoji Szkoły", 1927. *Herz B.* Pryhody kaczoryka. Perekład zładyła H. Koroboczka. Zowka. Nakładom M. Matwijczuka, 1927. *Haseńko H.* Naja z dżungliw. Kijów—Wiedeń. Wydawn. H. Haseńka, 1920. *Łysećkyj P.* M-e-e-e-e-e-e. Lwów. Nakładom „Ridnoji Szkoły", 1927. *Selańskyj L.* Orleańska diwczyna. Lwów. Wyd. Rusk. Tow. Pedag. 1912. *Geijerstam G.* Wakacji nad morem. Perewid K. Małyćkoj. Lwów. Nakładom Ukr. Tow. Pedag. 1925.

Zarządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 9-go września 1932 Nr. I. P. 1623/32.

Książki dozwolone do bibljotek szkół z r. j. n.

Dżonatan Swift. Guliwer u wełetniw. Za anglijskim oryginałom zładyw Jura Szkrumeljak. Nakł. Wydawn. „Świt dytyny". Lwów, 1931. *Dżonatan Swift.* Guliwer u Liliputiw. Za anglijskim oryginałom zładyw Jura Szkrumeljak. Nakładom Wydawn. „Świt dytyny". Lwów, 1931 — dla dzieci od 8 do 12 lat. *Redjard Kipling.* Słoniatko. Perekław Jura Szkrumeljak. Nakładom Wydawn. „Świt dytyny". Lwów, 1931 — dla dzieci 8 letnich.

Książki nadesłane.

Księgarnia św. Wojciecha.
Poznań—Warszawa—Wilno—Lublin.

H. Grotowska. Mali mieszkańcy dużego domu. (Bibljoteczka Przyrodnicza). Z 21 rycinami.

Janina Antoniewiczówna. Mały ogródek. (Bibljoteczka Przyrodnicza). Z 22 rycinami.

A. B. Dobrowolski. Życie w krainach lodu. Bibljoteczka Przyrodn.).

A. M. Rusiecki i *A. Zarzecki.* Matematyka. Podręcznik dla uczniów szkoły powszechnej. Oddział V. Wydanie II.

A. M. Rusiecki i *A. Zarzecki.* Mathematik. Lehrbuch für Schüler der Volksschulen. V Schuljahr.

A. M. Rusiecki i *A. Zarzecki.* Nauczanie matematyki. Przewodnik dla nauczycieli szkoły powszechnej. Oddział IV.

Władysław Stiller. Stanisław Skowron. Pojedyńcza księgowość rzemieślnicza. Podręcznik do nauki w publicznych szkołach dokształcających zawodowych oraz w zawodowych kursach dokształcających dla czeladników i mistrzów. Przykłady treści ogólnej. Wydanie drugie.

Władysław Stiller. Stanisław Skowron. Księgowość gospodarstwa domowego. Podręcznik dla nauczycieli i uczni do nauki w publicznych szkołach dokształcających zawodowych. Wydanie drugie.

Dom Książki Polskiej w Warszawie.
Hurtownia dla księgarzy i wydawców. Warszawa, Plac Trzech Krzyży 8.

Wacław Gąsiorowski (Wiesław Sclavus). Dobosz woltyżerów. Powieść historyczna z epoki napoleońskiej. Wydanie drugie.

Helena Zakrzewska. Pojednanie. Opowieść o niedźwiedziu tatrzańskim z ilustracjami Leli Pawlikowskiej.

Wacław Gąsiorowski (Wiesław Sclavus). Pigularz. Powieść. Wydanie czwarte.

Książnica—Atlas.
(Lwów—Warszawa).

Ks. Dr. Franciszek Sieczka. Wskazówki metodyczne do ćwiczeń matematycznych. Cz. I.

Ks. Dr. Franciszek Sieczka. Ćwiczenia matematyczne do rozwiązywania ustnego dla wyższych klas szkół średnich. Część pierwsza. Arytmetyka i Algebra.

———————

Polonista. Dwumiesięcznik. Rocznik III. Zeszyt I. Styczeń—Luty. 1933.
Treść: *Dr. Juljusz Saloni.* Nowa ortografja P. A. U. *Dr. Stanisław Peliński.* Lektura „Ogniem i Mieczem" i „Pana Tadeusza". *Samuel Kleinerman.* Karty ortograficzne. *Dr. Stanisław Jodłowski.* Z dydaktyki głosowni.
Sprawozdania i oceny: I. Głosy prasy polskiej. II. Głosy prasy obcej. III. Oceny książek: *Gaertner Łempicki.* Służ Państwu. (H. Wóycicka). Poradnik językowy. (H. S.).
Kronika. Dział informacyjno-literacki: *Stefan Essmanowski.* Życie i praca pisarza polskiego. *Kazimierz Wyka.* O aktualności Stanisława Brzozowskiego.
Recenzje i sprawozdania: Nowe wydanie Literatury Polskiej Korbuta (A. Drogoszewski). Antologja myśli polskiej (autoreferat B. Suchodolskiego). Nauki Polskiej tom XV. (K. Czachowski).
Korespondencje: Kraków (W. Weintraub).

A. Ferrière: **Samorząd uczniowski.** (Bibljoteka Przekładów Dzieł Pedagogicznych. T. XVIII). Książnica-Atlas, Lwów—Warszawa, 1933.
Znany przedstawiciel „nowego wychowania", prof. Ferrière rozpatruje w swej książce doniosłą kwestję samorządu uczniowskiego. Celem samorządu uczniowskiego winno być, zdaniem autora, przeciwdziałanie ślepemu posłuszeństwu, wyrabianie krytycyzmu i zdolności do zbiorowego działania. Są to cechy niezbędne dla obywatela nowoczesnego państwa.

Juljusz Adamski, dyrektor gimnazjum państwowego. **Koło rodzicielskie i Patronaty klasowe.** (Bibljoteka Zagadnień Pedagogicznych Nr. 1). Nakładem Księgarni Wydawniczej J. Szkolnika w Rohatynie, ul. Piłsudskiego 6.
Treść: I. Współpraca domu i szkoły. A) Tradycja współdziałania domu i szkoły. B) Współpraca domu i szkoły na terenie K. O. S. Lw. II. Wytyczne współpracy domu i szkoły. III. Syntetyczne ujęcie problemu współpracy domu i szkoły. IV. Regulamin Koła Rodzicielskiego i Patronatów klasowych. V. Działalność Kół Patronatowych. VI. Terminarz prac Kół Rodzicielskich i Patronatów klasowych.

Kurs Organizacyjny i Społeczno-oświatowy Związku Nauczycielstwa Polskiego we Lwowie. Lwów, 1932. Cena 1 zł 50 gr.
Treść: Zadania Państwa i Społeczeństwa w dobie kryzysu gospodarczego. Problemy pedagogiki pozaszkolnej. Ideologja Związku Nauczycielstwa Polskiego. Realizacja wychowania obywatelskiego. Metody i formy pracy społeczno-oświatowej. Zagadnienia ustroju szkolnego. Zagadnienie prasowe. Nasza taktyka. Sprawy gospodarcze Związku.

Zofja Zawiszanka. **„Świt wielkiego dnia".** Opowieść z dzieciństwa Marszałka Piłsudskiego. W barwnej okładce i z rycinami St. Norblina. Str. 336. Cena zł 9, w opr. zł 10.50. Dom Książki Polskiej, Warszawa, 1933.
„Świt wielkiego dnia" przedstawia w zajmującej powieści atmosferę dworu polskiego — rodzinnego domu Marszałka Piłsudskiego, w latach siedemdziesiątych ub. stulecia, gdzie wzrastał jako dziecko do lat 7-miu w otoczeniu rodziców i rodzeństwa.
Książkę, wydaną bardzo starannie, zdobi piękna, symboliczna okładka St. Norblina oraz ryciny, wykonane na podstawie fotografij rodzinnych.

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być regulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedynczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. O. Nr. 30.009 — Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

Cena ogłoszeń: Cała strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3.

ROK XXXVII. NUMER 4.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 kwietnia 1933 r.

TREŚĆ:

1.

X-ty Tydzień L. O. P. P.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 16 marca 1933 r. Nr. O-5822/33.

Wzorem lat ubiegłych Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej organizuje w roku bieżącym „X Tydzień L. O. P. P." w dniach od 14-go do 21-go maja 1933 r. włącznie.

Z tegorocznym obchodem „Tygodnia" zbiega się jubileusz X-lecia istnienia tej organizacji, to też Liga zamierza w bieżącym roku urządzić „Tydzień" na większą skalę, szczególnie pod względem imprez lotniczo-gazowych, celem wykazania społeczeństwu wyników prac L. O. P. P. w dziedzinie przygotowania ludności cywilnej do obrony przeciwlotniczo-gazowej i zachęcenia do dalszej akcji na rzecz L. O. P. P.

Mając na uwadze pożyteczną działalność Ligi ze stanowiska państwowego, zachęcam gorąco PP. Dyrektorów i Inspektorów Szkolnych oraz Nauczycieli do popierania Ligi w jej poczynaniach związanych z urządzeniem „Tygodnia".

Zarazem przypominam ogłoszony w N-rze 4-tym Dz. Urz. K. O. S. Lw. z r. 1932 okólnik z dnia 13 kwietnia 1932 r. Nr. O. 517/32, w którym zalecono organizowanie w czasie Tygodnia L. O. P. P. pogadanek i odczytów, oraz wskazano na potrzebę tworzenia nowych szkolnych Kół L. O. P. P.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.* wr.

2.

Organizacja prac instruktorskich w zakresie wychowania fizycznego w Kuratorjum O. S. Lw.

Nr. O. 18185/32. Kuratorjum podaje do wiadomości wyciąg z okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 157 z dnia 20 października 1932 r. (I. W. F. 677/32) w sprawie organizacji prac instruktorskich w zakresie wychowania fizycznego.

1. Celem podniesienia poziomu nauczania ćwiczeń cielesnych oraz organizacji wychowania fizycznego w szkołach, podległych bezpośrednio lub pośrednio kuratorjom okręgów szkolnych, Ministerstwo powołuje do współpracy w charakterze fachowych organów kuratorjów okręgowych instruktorów wychowania fizycznego.

2. Instruktorzy wychowania fizycznego powoływani są na wniosek kuratora okręgu szkolnego z pośród wybitnych nauczycieli ćwiczeń cielesnych.

3. Instruktor obowiązany jest w zasadzie do nauczania w wymiarze 6 godzin tygodniowo. Przez czas pełnienia funkcyj instruktorskich instruktor nie może być obarczany żadnemi zajęciami dodatkowemi ze strony szkoły, praca jego w tym czasie w charakterze nauczyciela nie podlega ocenie ze strony dyrektora, lecz wyłącznie ze strony kuratorjum.

4. Instruktor wychowania fizycznego jest bezpośrednim kierownikiem wychowania fizycznego w jednej z tych szkół, w której jest na etacie.

Zadaniem okręgowego instruktora wychowania fizycznego jest:

a) Umiejętne zorganizowanie w siedzibie kuratorjum na terenie jednej ze szkół średnich ogólnokształcących lub zakładu kształcenia nauczycieli,

jednej ze szkół powszechnych, oraz jednej ze szkół zawodowych, własnych ośrodków instruktorskiej pracy w zakresie wychowania fizycznego.

b) Badanie organizacji wychowania fizycznego i stanu nauczania ćwiczeń cielesnych w szkołach okręgu, oraz opracowywanie i realizacja planów prac, zmierzających do podniesienia poziomu organizacji nauczania ćwiczeń cielesnych w szkołach okręgu.

c) Instruowanie w kierowanych przez niego ośrodkach wychowania fizycznego nauczycieli poszczególnych kategoryj szkół, organizowanie lekcyj pokazowych, konferencyj i kursów metodycznych, oraz czuwanie nad całością i czystością obowiązującego systemu wychowania fizycznego i obowiązujących metod prowadzenia ćwiczeń cielesnych.

d) Sprawowanie opieki fachowej nad praktykantami (kandydatami na nauczycieli ćwiczeń cielesnych szkół średnich).

e) Udział w akcji wychowawczej kuratorjum w zakresie opieki nad organizacją gier i sportów w szkołach, nad szkolnemi kołami sportowemi, szkolną akcją wycieczkową, harcerstwem, hufcami szkolnemi p. w., organizowanie wychowania fizycznego w osiedlach, kolonjach wakacyjnych i t. p.

f) Współpraca z okręgowymi wizytatorami higjeny szkolnej nad podniesieniem wychowania higjenicznego i należytem postawieniu kontroli lekarskiej nad wychowaniem fizycznem w szkołach.

Do specjalnych obowiązków instruktorskich w dziale pracy metodyczno instruktorskiej należy:

a) Odwiedzanie lekcyj ćwiczeń cielesnych zarówno w celu zapoznania się ze stanem wychowania fizycznego jak przedewszystkiem w celu udzielania nauczycielom rad i wskazówek w sprawach programu, metody i techniki prowadzenia ćwiczeń cielesnych, organizacji gier i zabaw oraz sportów w szkołach, wreszcie w sprawach sprzętu i urządzeń wychowania fizycznego.

b) Organizowanie konferencyj metodycznych dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli łącznie z nauczycielami innych szkół i większych ośrodków szkolnych, rejonów lub całych okręgów.

c) Organizowanie w porozumieniu z inspektorami szkolnymi konferecyj nauczycielstwa szkół powszechnych poświęconych sprawom programowym i metodycznym wychowania fizycznego.

d) Organizowanie kilkudniowych kursów metodycznych nauczania ćwiczeń cielesnych dla nauczycielstwa szkół powszechnych (zwłaszcza kursów gier i zabaw).

e) Stworzenie w powiatach ośrodków wychowania fizycznego szkół powszechnych i prowadzenie w nich pracy przy pomocy wyszkolonych na kursach nauczycieli.

f) Organizowanie wakacyjnych kursów wychowania fizycznego dla nauczycielstwa szkół powszechnych, uwzględniając metodę i systematykę ćwiczeń gimnastycznych w zakresie programu szkoły powszechnej.

g) Organizowanie specjalnych konferencyj i kursów metodycznych dla nauczycieli ćwiczeń cielesnych w szkołach zawodowych różnych typów.

h) Branie udziału w konferencjach okręgowych lub miejscowych lekarzy szkolnych, na których są rozpatrywane sprawy związane z wychowaniem fizycznem.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.* wr.

3.

Schemat wydatków i dochodów na rok budżetowy 1933/34.

Kuratorjum podaje niżej schemat wydatków i dochodów budżetowych według preliminarza budżetowego na rok 1933/34, celem posługiwania się nim przy wpłacaniu dochodów, dokonywaniu wydatków i prowadzeniu księgowości oraz przy przedkładaniu sprawozdań i rachunków.

Równocześnie Kuratorjum podaje na końcu schematu wydatków względnie dochodów uwagi, dotyczące zaszeregowania różnego rodzaju wydatków względnie dochodów w poszczególnych paragrafach i pozycjach budżetowych.

Schemat wydatków.

Dział 1. Rozdział 2. Władze szkolne II instancji (Kuratorjum).

§ 1. Uposażenie. Poz. 1. Urzędnicy, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi.

§ 2. Różne wydatki osobowe. Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 3. Podróże służbowe i przesiedlenia. Poz. 1. Podróże służbowe, poz. 2. Przesiedlenia.

§ 4. Środki lokomocji. Poz. 2. Utrzymanie środków lokomocji: a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.

§ 8. Inne wydatki. Poz. 1. Komisje dyscyplinarne, poz. 2. Zjazdy rad szkolnych powiatowych, poz. 3. Drobne wydatki.

Dział 1. Rozdział 3. Nadzór szkolny.

§ 1. Uposażenie. poz. 1. Urzędnicy, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi.

§ 2. Różne wydatki osobowe. Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 5. Pomieszczenie. Komorne i należności uboczne.

§ 9. Remont i konserwacja budowli.

Dział 3. Wydatki ogólne i wychowanie fizyczne.

§ 7. Wydawnictwa.

§ 11. Zasiłki na opłaty szkolne.

§ 12. Wychowanie fizyczne młodzieży.

§ 16. Wydatki ogólne oświatowe.

§ 17. Zakłady naukowe specjalne.

Dział 4. Rozdział 1. Szkoły powszechne, specjalne i ochronki.

§ 1. Uposażenie. Poz. 1. Nauczyciele i urzędnicy. Poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, poz. 4. Zastępstwo chorych i urlopowanych nauczycieli: a) koszty zastępstwa bezzwrotne, b) koszty zastępstwa zwrotne.

§ 2. Różne wydatki osobowe. Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 5. Pomieszczenie. Poz. 1. Komorne i należności uboczne, poz. 2. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku: a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.

§ 11. Zasiłki i stypendja.

Dział 4. Rozdział 2. Kształcenie nauczycieli (seminarja nauczycielskie).

§ 1. Uposażenie. Poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne.

§ 2. Różne wydatki osobowe. Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 11. Zasiłki i stypendja. Poz. 1. Stypendja dla nauczycieli i kandydatów na nauczycieli, poz. 2. Stypendja dla uczniów, poz. 3. Zasiłki dla burs i instytucyj opiekujących się młodzieżą.

Dział 4. Rozdział 3. Szkoły średnie.

§ 1. Uposażenie. Poz. 1. Nauczyciele i urzędnicy, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne.

§ 2. Różne wydatki osobowe. Poz. 1. Wynagrodeznie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

Dział 4. Rozdział 4. Oświata pozaszkolna.

§ 8. Inne wydatki.

§ 11. Zasiłki i stypendja. Poz. 1 .Zasiłki dla instytucyj samorządowych i społecznych oraz stypendja dla studjujących, poz. 2. Prace oświatowe wydziału oświaty pozaszkolnej i zasiłki dla instytucyj państwowych.

Dział 5. Rozdział 1. Szkoły przemysłowe, handlowe i gospodarstwa domowego.

§ 1. Uposażenie. Poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, poz. 4. Dodatkowe wynagrodzenie specjalistów.

§ 2. Różne wydatki osobowe. Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 11. Zasiłki i stypendja. Poz. 1. Stypendja dla uczniów, poz. 2. Szkolnictwo prywatne, poz. 3. Zasiłki dla burs i instytucyj opiekujących się młodzieżą.

Dział 5. Rozdział 2. Szkoły rolnicze.

§ 1. Uposażenie. Poz. 1. Urzędnicy i nauczyciele, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenie za godziny nauczycieli kontraktowych oraz za nadetatowe wykłady i zajęcia szkolne, poz. 4. Dodatkowe wynagrodzenia specjalistów, poz. 5. Świadczenia w naturze.

§ 2. Różne wydatki osobowe. Poz. 1. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 3. Podróże służbowe i przesiedlenia. Poz. 1. Podróże służbowe, poz. 2. Przesiedlenia.

§ 5. Pomieszczenie. Poz. 1. Komorne i należności uboczne, poz. 2. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku: a) wydatki osobowe, b) wydatki rzeczowe.

§ 6. Wydatki biurowe. Poz. 1. Inwentarz, poz. 2. Materjały pisarskie, poz. 3. Druki, poz. 5. Wydatki pocztowe, telegraficzne i telefoniczne.

§ 8. Inne wydatki. Poz. 1. Wycieczki naukowe, poz. 2. Środki lokomocji, poz. 3. Drobne wydatki.

§ 9. Remont i konserwacja budowli.

§ 10. Urządzenie lokali szkolnych i pomoce naukowe.

§ 11. Zasiłki i stypendja. Poz. 1. Stypendja dla uczniów, poz. 2. Zasiłki dla prywatnych szkół średnich, poz. 3. Zasiłki dla burs.

§ 12. Organizacja i urządzenie szkół i gospodarstw przy szkołach.

§ 13. Szkoły samorządowe. Poz. 1. Uposażenie nauczycieli, poz. 2. Zasiłki na wynagrodzenia nauczycieli szkół zimowych, poz. 3. Zapomogi dla nauczycieli, poz. 4. Opłaty ubezpieczeniowe, poz. 5. Podróże służbowe i przesiedlenia, poz. 6. Zasiłki na budowę i urządzenie szkół, poz. 7. Pożyczki na budowę i urządzenie szkół, poz. 8. Zapomogi na prowadzenie szkół.

§ 14. Szkoły prywatne niższe. Poz. 1. Zasiłki na uposażenie nauczycieli, poz. 2. Zapomogi na prowadzenie szkół niższych.

§ 15. Dokształcanie nauczycieli. Poz. 1. Dokształcanie nauczycieli seminarjów i szkół rolniczych, poz. 2. Kursy rolnicze dla nauczycieli szkół powszechnych.

Dział 7. Rozdział 1. Szkoły artystyczne.

§ 1. Uposażenie. Poz. 1. Profesorowie, nauczyciele i urzędnicy, poz. 2. Funkcjonarjusze niżsi, poz. 3. Wynagrodzenia za godziny nauczycieli kontraktowych, za nadetatowe zajęcia szkolne oraz wykłady i ćwiczenia zlecone, poz. 4. Dodatkowe wynagrodzenia specjalistów.

§ 2. Różne wydatki osobowe. Poz. 1. Wynagrodzenie za nadliczbowe godziny pracy i zapomogi, poz. 2. Umundurowanie, poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe.

§ 5. Pomieszczenie. Opał, oświetlenie i utrzymanie porządku.

§ 10. Pomoce naukowe.

Uwagi.

Do § 1. poz. 1. Pobory urzędników oraz nauczycieli etatowych i kontraktowych, nauczających w pełnej ilości godzin, przewidzianej etatem dla danej kategorji przedmiotów.

Do § 1. poz. 2. Pobory funkcjonarjuszów niższych etatowych i prowizorycznych.

Do § 1. poz. 3. Wynagrodzenie nauczycieli i instruktorów kontraktowych, nauczających w większej lub mniejszej ilości godzin, przewidzianej etatem dla danej kategorji przedmiotów. Wynagrodzenie nauczycieli i instruktorów etatowych za godziny nadliczbowe oraz nauczycieli w szkołach dokształcających tytułem udziału Państwa w pokrywaniu kosztów prowadzenia tych szkół.

Do § 2. poz. 2. Umundurowanie woźnych etatowych i prowizorycznych.

Do § 2. poz. 3. Opłaty ubezpieczeniowe do kas chorych i Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych oraz Zakładu Ubezpieczeń od wypadków za nauczycieli, urzędników i funkcjonarjuszów niższych.

Do § 3. poz. 1. Diety i koszty podróży służbowej nauczycieli i urzędników.

Do § 3. poz 2. Wydatki na przesiedlenia t. j. ryczałty na koszty przesiedlenia oraz zwrot kosztów przejazdu i przewozu urządzenia domowego.

Do § 5. poz. 1. Czynsz za lokal i należności uboczne, jak czyszczenie kominów, wywóz śmieci i t. d. w tych wypadkach, gdy do opłacania ich Skarb Państwa jest obowiązany.

Do § 5. poz. 2a. Wydatki na pomoce przy sprzątaniu oraz wynagrodzenie dozorcy czyli wszystkie wydatki związane z utrzymaniem porządku.

Do § 5. poz. 2b. Wydatki na opał, światło (opłata za zużycie prądu, gazu, żarówki) i wydatki związane z utrzymaniem porządku (szczotki, ścierki, mydło, soda, pyłochłon, przenośne piecyki szamotowe, linoleum).

Do § 6. poz. 1. Zakup i naprawa inwentarza biurowego, gabinetu dyrektora, kancelarji szkolnej i kierownika warsztatu, pieczęcie metalowe, oprawa i szklenie portretów i obrazów przeznaczonych dla kancelarji szkolnej, naprawa biurowej maszyny do pisania, godła Państwa, zakup lamp, kinkietów do kancelarji.

Do § 6. poz. 2. Zakup materjałów pisarskich wyłącznie tylko do użytku biura, stemple kauczukowe.

Do § 6. poz. 3. Zakup druków, przekazów pocztowych, zleceń wypłaty.

Do § 6. poz. 5. Opłaty pocztowe, depesze, abonament telefonów, oraz rozmowy telefoniczne.

Do § 8. poz. 3. Pokrywanie różnych drobnych wydatków, które nie znajdują pokrycia w poprzednich pozycjach. Pokrywanie wydatków na podróże w obrębie tej samej miescowości (tramwaje miejskie).

Do § 9. Naprawa i czyszczenie pieców, wstawianie szyb, założenie i naprawa instalacji elektrycznej, gazowej, centralnego ogrzewania, wodociągowej i kanalizacyjnej, malowanie okien, ścian i podłóg; naprawa zamków do drzwi oraz zakup kluczy do drzwi; a nadto wszelkie wydatki mające jakikolwiek związek z remontem i konserwacją lokalu. Motor elektryczny do studni. Remont mieszkań służbowych w gmachach dzierżawionych przez Państwo.

Do § 10. 1) Zakup i naprawa inwentarza szkolnego, naprawa zamków i dorobienie kluczy do szaf szkolnych, oprawa i szklenie szaf szkolnych, potretów i obrazów, znajdujących się w klasach. Lampy stojące i wiszące dla sal szkolnych.

2) Wydatki na pomoce naukowe, remont i instalacja maszyn oraz naprawa maszyn do pisania w szkołach handlowych i maszyn do szycia w szkołach przemysłowych.

Do § 12. Kupno inwentarzy żywych i martwych, uszlachetnionych nasion, nawozów sztucznych, urządzenie gospodarstw oraz wydatki na opłacenie obciążeń, wynikających z umów dzierżawnych i zapisów.

Do § 13. poz. 8. Zapomogi na kupno nasion i nawozów sztucznych, uzupełnienie inwentarza, wycieczki szkolne, wynagrodzenie nauczycieli nieetatowych, remont i t. p.

Schemat dochodów.

Dział 1. Rozdział 2. Władze szkolne II. instancji.

§ 1. Zwrot uposażeń. Zwrot uposażenia jednego urzędnika w VII st. sł. przez Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. § 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania. § 8. Różne dochody. § 10. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie (Część dochodu ze sprzedaży książek).

Dział 1. Rozdział 3. Nadzór szkolny (Inspektoraty).

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania. § 5. Pomieszczenie. § 8. Różne dochody.

Dział 4. Rozdział 1. Szkoły powszechne, specjalne i ochronki.

§ 1. Zwrot kosztów zastępstw nauczycieli urlopowanych (urlopy na studja). § 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania. § 8. Różne dochody. § 11. Świadczenia gmin na cele szkolne.

Dział 4. Rozdział 2. Kształcenie nauczycieli.

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania. § 8. Różne dochody.

Dział 4. Rozdział 3. Szkoły średnie.

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania. § 8. Różne dochody.

Dział 4. Rozdział 4. Oświata pozaszkolna.

§ 7. Wydawnictwa.

Dział 5. Rozdział 1. Szkoły przemysłowe, handlowe i gospodarstwa domowego.

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania. § 8. Różne dochody. § 11. Świadczenia gmin na cele szkolne. § 12. Szkolne zakłady wytwórcze (dochód z warsztatów i pracowni szkolnych). § 13. Zwrot funduszu obrotowego.

Dział 5. Rozdział 2. Szkoły rolnicze.

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania.
§ 6. Sprzedaż druków.
§ 8. Różne dochody.
§ 12. Opłaty uczniów: poz. 1. opłaty wstępne, poz. 2. opłaty za egzaminy, poz. 3. opłaty za duplikaty świadectw, poz. 4. opłaty za korzystanie z urządzeń i za zużycie materjałów do ćwiczeń praktycznych.
§ 13. Zwrot funduszu obrotowego, zwrot części funduszu obrotowego w szkołach ogrodniczych.

Budżet nadzwyczajny.

§ 13. Zwrot pożyczek na budowę szkół rolniczych.

Dział 7. Rozdział 1. Szkoły artystyczne.

§ 2. Częściowy zwrot kosztów umundurowania.
§ 8. Różne dochody.

Uwagi.

Do § 2. Zwrot 25% kosztów umundurowania woźnych etatowych i prowizorycznych.
Do § 5. (w Dz. I. R. 3). Zwrot czynszu za lokale w gmachach dzierżawionych przez Skarb Państwa.
Do § 11. Częściowe pokrycie przez magistraty wydatków osobowych szkół na terenie Kuratorjum O. S. Lw. w (Dz. 4. R. 1. na kwotę 23.540 zł, w Dz. 5. R. 1. na kwotę 15.520 zł).
Do § 13. Zwrot części funduszu obrotowego udzielonego w latach ubiegłych na prowadzenie warsztatów.

Wydatki pokrywane przez Ministerstwo W. R. i O. P. z funduszu specjalnego „Taksa administracyjna".

Dział 1. Rozdział 2. (władze szkolne II. instancji).

Podróże służbowe naczelników wydziałów, okręgowych wizytatorów szkół, p. o. wizytatorów, dyrektorów szkół dokształcających oraz instruktorów z wyjątkiem instruktorów oświaty pozaszkolnej (§ 3), wydatki na pomieszczenie (§ 5), wydatki biurowe (§ 6), oraz drobne remonty (§ 9).

Nadto z tego funduszu opłaca się wyrównanie poborów p. o. wizytatorów.

Dział 1. Rozdział 3 (inspektoraty szkolne).

Wydatki na podróże służbowe, przesiedlenia i ryczałty inspektoratów (§ 3), wydatki biurowe inspektoratów (§ 6), inne wydatki (§ 8).

Dział 4. Rozdział 1. (szkoły powszechne, specjalne i ochronki).

Wydatki na podróże służbowe i przesiedlenia (§ 3), wydatki biurowe (§ 6), wydatki na remont i konserwację budowli instytutów specjalnych (§ 9), na urządzenie lokali szkolnych i pomoce naukowe (§ 10), oraz na dokształcanie nauczycieli szkół powszechnych.

Dział 4. Rozdział 2. (kształcenie nauczycieli).

Podróże służbowe i przesiedlenia (§ 3), pomieszczenie (§ 5), ewentualnie inne wydatki, określone osobnemi zarządzeniami Ministerstwa.

Uwaga. Resztę wydatków rzeczowo administracyjnych pokrywają dyrekcje zakładów z części opłat uczniów na „Taksę administracyjną", pozostającej do dyspozycji dyrekcji (50%) zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 31 sierpnia 1931 r. Nr. 19620/31 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1931, str. 473).

Dział 4. Rozdział 3. (szkoły średnie).

Podróże służbowe i przesiedlenia (§ 3), komorne (§ 5, poz. 1), oraz inne wydatki, określone osobnemi zarządzeniami Ministerstwa.

Uwaga. Resztę wydatków rzeczowo administracyjnych pokrywają dyrekcję zakładów z części opłat uczniów na „Taksę Administracyjną“, pozostającej do dyspozycji dyrekcji (25%) — zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 31 sierpnia 1931 Nr. II. 19619/31 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1931, str. 471).

Dział 5. Rozdział 1. (szkoły przemysłowe, handlowe i gospodarstwa domowego).

Podróże służbowe i przesiedlenia (§ 3), komorne (§ 5), oraz inne wydatki, określone osobnemi zarządzeniami Ministerstwa.

Uwaga. Resztę wydatków rzeczowo administracyjnych pokrywają dyrekcje zakładów z części opłat uczniów na „Taksę administracyjną“, pozostającej do dyspozycji dyrekcji (30%) — zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 24 sierpnia 1932 r. Nr. III. T. P. 3643/32 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1932, str. 519).

Dział 7. Rozdział 1. (szkoły artystyczne).

Podróże służbowe i przesiedlenia (§ 3), pomieszczenie (§ 5), wydatki biurowe (§ 6), pomoce naukowe i urządzenie lokali szkolnych, gry i zabawy oraz inne wydatki.

Uwaga. Resztę wydatków rzeczowo administracyjnych pokrywają dyrekcje zakładów z części opłat uczniów, pozostającej do dyspozycji dyrekcji zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 26 sierpnia 1931 r. Nr. V. 3265/31 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1932, str. 11).

4.

Postępowanie w sprawach zaskarżonych do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr. 19 z dnia 20 lutego 1933 r. (I. Org. 1023/16/32).

Nr. O. 5507/33. Celem osiągnięcia jednolitości postępowania w wypadkach zaskarżenia zarządzeń i orzeczeń władz podległych Ministerstwu W. R. i O. P. do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, podaję szereg wytycznych, jakiemi należy kierować się przy załatwianiu spraw na skutek skarg wniesionych do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

I. 1. Władza, której decyzja została zaskarżona do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, obowiązana jest po otrzymaniu z Trybunału odpisu skargi przesłać Trybunałowi w wyznaczonym terminie swoje akta, dotyczące przedmiotu skargi, oraz przedstawić odpowiedź na skargę zgodnie z art. 63 rozporządzenia Prezydenta Rzeczp. o N. T. A., przestrzegając w tym względzie zasad następujących:

a) Termin, wyznaczony przez Trybunał na udzielenie aktów, winien być ściśle przez władzę pozwaną dotrzymany; opracowanie odpowiedzi

winno nastąpić zasadniczo bezzwłocznie i nie powinno być odkładane bez uzasadnionej przyczyny do ostatnich dni wyznaczonego terminu z uwagi na skutki prawne niedotrzymania tego terminu przewidziane art. 64, ust. 2 rozporządzenia.

W wyjątkowych wypadkach, kiedy odpowiedź na skargę nie może być przesłana w terminie wyznaczonym przez N. T. A. z przyczyn od władzy niezależnych, władza może prosić w myśl art. 111 ust. 1 rozporządzenia o N. T. A. o przywrócenie terminu, o ile tylko oczywiście zachodzą okoliczności przepisem tym przewidziane.

b) Akta winny być kompletne, a przedewszystkiem zawierać wszystkie dokumenty istotne dla sprawy, jak decyzję zaskarżoną, decyzję pierwszej instancji, odwołania stron, dowody doręczeń tak pierwszej, jak i drugiej instancji i t. p. Wobec zdarzających się wypadków odsyłania przez władze Najwyższemu Trybunałowi Administracyjnemu nadesłanych przez Trybunał odpisów skargi — zwraca się uwagę na niewłaściwość tego rodzaju postępowania; władza pozwana winna odpis skargi zachować u siebie, celem przesłania go władzy centralnej, zgodnie ze wskazówką zawartą poniżej w ustępie trzecim części III niniejszego okólnika.

c) Akta należy ułożyć w porządku chronologicznym, poszczególne karty ponumerować i jeśli to możliwe zeszyć, oraz dołączyć spis aktów z numeracją odpowiadającą numeracji kart. Akta, co do których władza stawia wniosek o wyłączenie z pod przeglądu przez skarżącego, należy ułożyć, względnie zeszyć oddzielnie i sporządzić dla nich spis.

2. Do odpowiedzi na skargę (patrz niżej dział II) należy dołączyć odpis odpowiedzi (art. 63, ust. 1, rozporządzenia o N. T. A.); jeżeli orzeczenie władzy zostało zaskarżone przez kilka stron oddzielnemi skargami, a władza odpowiada na nie jedną repliką, wówczas należy dołączyć do odpowiedzi tyle odpisów, ilu jest skarżących (analogiczne zastosowanie art. 59, ust. 1, pkt. 2 łącznie z art. 64, ust. 1, rozporządzenia o N. T. A.).

3. Zwraca się uwagę, że w myśl nowego prawa o Najwyższym Trybunale Administracyjnym temu ostatniemu nie przysługuje już prawo samodzielnego zarządzenia wstrzymania wykonania decyzji w wypadku, gdy władza, która wydała zaskarżoną decyzję, odmówi zadośćuczynienia odpowiedniej prośbie strony. Obecnie prawo wstrzymania wykonania decyzji przysługuje w myśl art. 62, ust. 2 i 3, rozporządzenia o N. T. A. tylko władzy pozwanej; w konsekwencji nowego stanu prawnego w tej kwestji należy przyjąć, że przeciwko odmownej decyzji władzy pozwanej, wydanej w myśl art. 62, ust. 2, rozporządzenia o N. T. A. — o ile władza ta nie jest władzą naczelną — służy stronie prawo odwołania do wyższej instancji w myśl zasad ogólnych (art. 82 i 84 postępowania administracyjnego).

II. 1. Jednocześnie z przesłaniem Trybunałowi akt sprawy, należy w myśl art. 63, ust. 1, rozporządzenia o N. T. A. przesłać wyczerpującą odpowiedź na skargę, zawierającą uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia lub zarządzenia oraz odparcie zarzutów strony, zawartych w skardze. W odpowiedzi swej winna władza przedewszystkiem podnieść ewentualne formalne braki wniesionej skargi, zwracając uwagę Trybunałowi: na jej niedopuszczalność, na niedotrzymanie terminu jej wniesienia, wreszcie na brak legitymacji strony — czy to do wniesienia skargi, jako całości, czy to do podnoszenia w niej poszczególnych konkretnych zarzutów przeciw zaskarżonej decyzji, zwłaszcza, gdy te ostatnie przekraczają granice uprawnienia do zaskarżenia decyzji władz, wynikające z art. 49 rozporządzenia

o N. T. A., albo też, gdy strona, nie będąc do tego ustawowo upoważniona, występuje w skardze z zarzutami natury publiczno-prawnej tego rodzaju, że wystąpienie to ma raczej charakter obrony interesu publicznego, aniżeli interesów samej strony.

2. Uzasadniając swą decyzję, władza winna przedewszystkiem bronić jej pod kątem widzenia jej zgodności z obowiązującem prawem, a zasadniczo z pominięciem obszernych przedstawień stanu faktycznego i rozważań co do celowości zaskarżonej decyzji — chyba że:

a) poruszenie w odpowiedzi strony faktycznej sprawy okaże się konieczne, celem udowodnienia, że stan faktyczny uzasadnia zastosowanie tego przepisu prawnego, na którym władza pozwana oparła zaskarżone orzeczenie lub zarządzenie, albo też

b) że strona prawna sprawy tak ściśle wiąże się ze stanem faktycznym, że nie dadzą się one od siebie oddzielić, wobec czego dodatkowe omówienie stanu faktycznego nie da się pominąć zwłaszcza, gdy obrona decyzji motywami wyłącznie natury kasacyjnej mogłaby nie wystarczyć.

3. Władza pozwana winna w odpowiedzi swej zawsze zwrócić uwagę na te okoliczności faktyczne i środki dowodowe w skardze przytoczone, które nie były wysuwane przez stronę, przed wydaniem zaskarżonej decyzji w toku postępowania administracyjnego, a przeto nie mogły być wogóle przedmiotem rozważań w ostatniej instancji administracyjnej, a to celem odpowiedniego wykorzystania ekscepcji co do nieprzytoczenia tych okoliczności i środków dowozowych w postępowaniu instancyjnem (art. 83. ust. 3, rozporządzenia o N. T. A.).

4. Jeżeli rozstrzygnięcie sprawy, będącej przedmiotem skargi, jest przez ustawę pozostawione swobodnemu uznaniu władzy, wówczas moment ten należy zawsze podnieść przedewszystkiem w odpowiedzi na skargę (art. 6, pkt. 2, roz. o N. T. A.), przyczem w miarę potrzeby należy również wykazać, że w konkretnym wypadku zachodzą prawem przewidziane warunki, dopuszczające względnie uzasadniające — zgodnie z ustawą — wydanie decyzji na podstawie swobodnego uznania władzy.

5. Oprócz tego, na podstawie art. 65, ust. 2, rozporządzenia o N. T. A., władza, przesyłająca akta i odpowiedź Trybunałowi, winna w razie potrzeby wskazać, które akta ze względów publicznych nie nadają się do przeglądania przez strony i prosić o ich wyłączenie. Ponadto w wypadku, gdy strona zgodnie z art. 72 rozporządzenia o N. T. A. nie zgłosi w skardze wniosku o przeprowadzenie rozprawy, władza winna w swej odpowiedzi postawić odpowiedni wniosek w zależności od okoliczności konkretnej sprawy.

6. O ile w związku z opracowywaniem odpowiedzi na skargę zarzuty w niej zawarte okażą się uzasadnione, należy zawczasu wykorzystać uprawnienia wynikające z art. 90 rozporządzenia Pr. R. z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem do zmiany orzeczenia i w myśl art. 69, ust. 1, rozporządzenia o N. T. A. powiadomić Najwyższy Trybunał Administracyjny o zmianie decyzji.

III. 1. Zastępstwo władz przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym, nie będące zresztą w myśl art. 75 rozporządzenia o N. T. A. obowiązkowem, sprawować będzie w zasadzie delegat Ministerstwa, ażeby uniknąć rozbieżności w traktowaniu spraw analogicznych. Zastępstwo to, o ile w konkretnych wypadkach nie będą wydane odmienne zarządzenia przez Ministerstwo, ograniczy się jednak z reguły do spraw, nastręczających

szczególne wątpliwości lub mających zasadnicze znaczenie, zwłaszcza, gdy Ministerstwo uzna, że złożona na skargę odpowiedź władzy II. instancji nie wyczerpuje sprawy i wymaga uzupełnienia.

2. W tym celu należy w każdym poszczególnym wypadku zaskarżenia ostatecznych decyzyj do Najwyższego Trybunału Administracyjnego przedkładać Ministerstwu odpisy: a) skargi, b) odpowiedzi na nią oraz c) zaskarżonej decyzji ostatniej instancji.

IV. W razie zaskarżenia do Najwyższego Trybunału Administracyjnego orzeczenia Ministerstwa, wydanego w toku odwołania lub na skutek przedstawionego przez władzę niższej instancji wniosku, Ministerstwo zażąda w każdym poszczególnym wypadku przedłożenia sobie akt przedmiotowych wraz z dowodem doręczenia. Przedłożenie tych akt Ministerstwu winno nastąpić bez niepotrzebnej zwłoki ze względu na bieg terminów przewidzianych w rozporządzeniu o N. T. A. Przedłożyć należy Ministerstwu wszystkie posiadane we władzach II. i I. instancji akta, dotyczące przedmiotu objętego skargą, a w miarę potrzeby także akta, znajdujące się w odnośnych zakładach szkolnych, naukowych i t. p. W razie, gdyby w ciągu 2 tygodni od otrzymania zawiadomienia z Ministerstwa, czy to skompletowane akta, czy też dowód doręczenia zaskarżonej decyzji nie mogły być Ministerstwu przesłane, należy przesłać w tym terminie akta posiadane, akta zaś brakujące oraz dowód doręczenia dodatkowo w każdym razie przed upływem terminu do wniesienia odpowiedzi na skargę; gdyby i to było niewykonalne, należy o tem, przed upływem terminu do wniesienia odpowiedzi na skargę, zawiadomić Ministerstwo z podaniem powodów opóźnienia, a to celem umożliwienia mu wniesienia prośby przewidzianej w art. 111, ust. 1, rozporządzenia o N. T. A.

Akta winny być kompletne, ułożone w porządku chronologicznym, zeszyte, ponumerowane oraz zaopatrzne w spis aktów z numeracją odpowiadającą numeracji kart (por. zresztą wyżej I. 1, b i c).

V. 1. Z treścią wyroków N. T. A., wydanych w sprawach, w których zaskarżoną była, czy to decyzja wydana w toku instancji przez Ministerstwo, czy też ostateczna decyzja władz Ministerstwu podległych, należy stale zapoznawać wszystkich urzędników referujących urzędu.

2. We wszystkich sprawach, w których wyrok N. T. A. nie był przesłany przez Ministerstwo, należy przesłać Ministerstwu odpisy odnośnych wyroków z równoczesnem zawiadomieniem, w razie wyroku uchylającego zaskarżone orzeczenie, jakie wydano zarządzenia na skutek tego wyroku.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

5.

Opłaty pocztowe.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 5 kwietnia 1933. Nr. O. 4907/33.

Wskutek zarządzenia Ministerstwa Poczt i Telegrafów z dnia 18 października 1932 Nr. P. W. 657/1 i pisma Dyrekcji Poczt i Telegrafów we Lwowie z dn. 14 listopada 1932 Nr. P. B. 920/32 wyjaśniam, że przesyłanie w listach urzędowych kalendarzy, nalepek, losów i t. p. na cele pewnych towarzystw kulturalno-oświatowych przez urzędy i zakłady podległe

Kuratorjum, nie może być uważane za wykonywanie służby publicznej, a przesyłki listowe, zawierające korespondencje w sprawie sprzedaży tego rodzaju wydawnictw, albo też zawierające takie wydawnictwa, nie mają charakteru przesyłek urzędowych w rozumieniu art. 23 pkt. 1 b) lub 1 c) ustawy o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. Nr. 12 z r. 1931, poz. 57).

Wobec tego przesyłki takie nie korzystają ze zwolnienia od opłat pocztowych, lecz podlegają normalnej opłacie.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.* wr.

6.

Fundusz Pracy.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 14 kwietnia 1933 r. Nr. B. P. 12134/33.

Stosownie do postanowień ustawy z dnia 16-go marca 1933 roku o „Funduszu Pracy", ogłoszonej w Dz. U. R. P. Nr. 22 z 31-go marca 1933 roku i okólnika Min. W. R. i O. P. Nr. 37 z dnia 29-go marca 1933 roku (B P. 4479/33), Kuratorjum zawiadamia, że funkcjonarjuszom państwowym, pobierającym uposażenie służbowe lub wynagrodzenie za najemną pracę z funduszów Skarbu Państwa, będzie potrącało opłatę w wysokości 1% (jeden procent) od pełnego uposażenia wzgl. wynagrodzenia wraz z wszelkiemi dodatkami, t. j. od sumy brutto.

Ponieważ ustawa o Funduszu Pracy obowiązuje od dnia 1-go kwietnia b. r., a listy płatnicze za miesiąc kwiecień 1933 r. zostały wysłane przed ogłoszeniem ustawy, przeto w listach płatniczych za miesiąc maj b. r. Kuratorjum wyjątkowo potrąci 2% poborów, a w następnych miesiącach normalnie 1% poborów.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

7.

Zaliczki na uposażenie.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 167 z dnia 7 kwietnia 1933 r. (Nr. B. P. 12479/33).

P. Minister W. R. i O. P. okólnikiem Nr. 38 z dnia 27 marca 1933 r. Nr. BP. 4233/33 w sprawie przyznawania zaliczek na uposażenie zwrócił szczególną uwagę, by w prośbach petentów o zaliczkę na uposażenie okoliczności, uzasadniające przyznanie zaliczki i jej wysokość, były udowodnione w sposób nienasuwający żadnych wątpliwości.

Prośby bez odpowiedniego wiarygodnego udokumentowania nie będą wogóle rozpatrywane, lecz zwracane bez rozpatrzenia, względnie ich uzupełnienia według wymogów odnośnych zarządzeń.

Zwracam jednocześnie uwagę, że w wypadkach przedkładania nienależycie udokumentowanych próśb, będę niemile zmuszony wyciągać w stosunku do P. P. Dyrektorów (Inspektorów) odpowiednie konsekwencje służbowe.

Zarazem P. Minister W. R. i O. P. zwrócił szczególną uwagę na to, by prośby o zaliczki zwrotne były przedkładane jedynie w wyjątkowych

wypadkach i tylko wtedy, jeżeli istnieje pewność racjonalnego użycia zaliczki.

W związku z powyższym zwraca Kuratorjum uwagę na wydane już w tej sprawie okólniki, a to okólnik Kur. O. S. Lw. z 14 stycznia 1928 Nr. O. 2731/27 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 1 ex 1928), rozporządzenie Rady Min. z dnia 4 maja 1931 Nr. 6702/IV. Og. (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 6—7 ex 1931) i okólnik K. O. S. Lw. z dnia 29 marca 1932 r. Nr. BP. 2076/32 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 4 ex 1932), których bezwzględnie należy przestrzegać.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

8.

Uposażenie naucz. kontraktowych szkół powszechnych z wyższemi studjami.

Pismo Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 23 marca 1933 r. Nr. B. P. 350/33.

Nr. B. P. 11614/33. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, iż nauczycielom kontraktowym w publicznych szkołach powszechnych, którzy obok przepisanych kwalifikacyj do nauczania posiadają ponadto studja wyższe, należy przyznawać wynagrodzenie według tych samych norm, jak i innym kwalifikowanym nauczycielom publicznych szkół powszechnych, pracującym kontraktowo t. j. według grupy X szczebla „b“ łącznie z należnemi dodatkami.

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

9.

Uposażenie nauczycieli mających ukończony Państwowy Instytut Nauczycielski lub równorzędny.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 9 lutego 1933. Nr. II. P. 612/33 w sprawie uprawnienia nauczycieli, posiadających dyplom dwuletniego Instytutu Pedagogicznego im. J. J. Ruosseau w Genewie.

Nr. BP. 6264/33. Ministerstwo wyjaśnia, iż przy przedkładaniu wniosków o przyznanie nauczycielowi szkoły powszechnej uposażenia w myśl postanowień art. 43, ust. 2, ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), określonego w art. 32 wymienionej ustawy na podstawie ukończenia innego zakładu, mogącego równać się ewentualnie ukończeniu Państwowego Instytutu Nauczycielskiego, należy nadesłać oryginał danego świadectwa, oraz wyszczególnienie (o ile nie jest to zawarte w świadectwie) przedmiotów, wykładanych w danym zakładzie naukowym. Nadto należy dołączyć akta osobowe nauczyciela, ubiegającego się o wspomniane uposażenie.

Naczelnik Wydziału: *St. Bugajski.* wr.

10.

Uposażenie nauczycieli szkół powsz. posiadających specjalny egzamin zawodowy.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 33 z dnia 20 marca 1933 r. (Nr. B. P. 3015/33) w sprawie dodatku, określonego w art. 45 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r.

Nr. B. P. 11616/33. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, iż prawo do pobierania dodatku, określonego w art. 45 ustawy z dnia 9-go października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), przysługuje również tym nauczycielom publicznych szkół powszechnych, którzy obok normalnych przepisanych kwalifikacyj posiadają dyplom nauczyciela szkół średnich do nauczania muzyki i śpiewu w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich lub świadectwo ukończenia Państwowego Konserwatorjum Muzycznego.

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

11.

Zwolnienie dzieci bezrobotnych pracowników umysłowych od taksy administracyjnej.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 22 marca 1933 r. Nr. O. 7571/33.

W związku z zarządzeniem Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 31 sierpnia 1931 r. Nr. II. 19619/31 i Nr. II. 19620/31 oraz z dnia 24 sierpnia 1932 r. Nr. III. TP. 3643/32 w sprawie taks i opłat szkolnych [1]) zarządzam w myśl polecenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 marca 1933 r. Nr. II. S. 1660/33, by dyrekcje szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych, oraz zakładów kształcenia nauczycieli, począwszy od przyszłego roku szkolnego 1933/34, przy zwalnianiu w całości od taksy administracyjnej brały pod uwagę w pierwszym rzędzie obok dzieci niezamożnych inwalidów wojennych również dzieci bezrobotnych pracowników umysłowych.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

12.

Ulgi kolejowe dla młodzieży szkolnej.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 46 z dnia 5 kwietnia 1933 r. (I. Org. 2540/33).

Ministerstwo Komunikacji rozporządzeniem z dnia 8 marca 1933 r. w sprawach taryfowych (Dz. Taryf. i Zarządzeń Kolejowych z dnia 9 marca 1933 r. Nr. 14, poz. 78) zmieniło i uzupełniło obowiązujące przepisy w sprawie ulgowych przejazdów uczniowskich z ważnością od dnia 1 kwietnia 1933 r. Zmiany te i uzupełnienia wyjaśnia szczegółowo okólnik Ministerstwa Komunikacji Nr. HOU. 133 z dnia 13 marca 1933 r. w sprawie ulg taryfowych dla młodzieży szkolnej, jak następuje:

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1931, str. 471, 473 i z roku 1932, str. 519.

„I. Ulga taryfowa, przewidziana dla pojedyńczych przejazdów szkolnych (Rozdz. D. I., cz. II. TOBE), przysługująca dotychczas tylko w ściśle określonych wypadkach (punkt 1 a, rozdz. D. I.), od dnia 1 kwietnia 1933 r. w myśl rozporządzenia, ogłoszonego w Dz. T. i Z. K. z r. 1933 Nr. 14, poz. 78, będzie stosowana przy przejazdach wychowańców zakładów naukowych, których ulga powyższa dotyczy (Dodatek do Dz. T. i Z. K. z r. 1932 Nr. 17, poz. 29), w ciągu całego roku w dowolnym czasie, w dowolnych relacjach i dowolną ilość razy bez względu na cel podróży. Podstawą do stosowania ulgi służy zaświadczenie szkolne, wydane przez odnośną władzę szkolną według zamieszczonego w wyżej powołanem rozporządzeniu taryfowem wzoru. Zaświadczenie uprawnia właściciela do odbycia w okresie, wskazanym w zaświadczeniu, dowolnej ilości przejazdów za opłatą ulgową w relacjach dowolnych. Przy wydawaniu biletów ulgowych kasa biletowa stempluje datownikiem na odwrotnej stronie rzeczone zaświadczenie, wpisuje na niem numer wydanego biletu i zwraca je okazicielowi jako dowód, uzasadniający ulgę. W pociągu przy kontroli biletów organa kontrolne powinny jak dotychczas żądać od okaziciela zaświadczenia dla sprawdzenia tożsamości osoby, przedstawienia legitymacji szkolnej z fotografją (matrykułą) poświadczonej na dany rok szkolny, przyczem legitymację taką należy uznawać za ważną także w czasie wakacyj letnich, bezpśrednio następujących po okresie danego roku szkolnego. Narazie, do czasu zaopatrzenia się zakładów naukowych w zaświadczenia nowego wzoru, nie dłużej jednak niż do 31 grudnia 1933 r., należy uznawać za ważne do uzyskania zniżki kolejowej również zaświadczenia, wydane na blankietach dotychczasowego wzoru (TOBE, wzór Nr. 1). W zaświadczeniach tych zamiast stacji wyjazdu i przeznaczenia będą wpisywane w odpowiednich rubrykach słowa: „dowolnie“.

II. Poza tem zostaje przyznane młodzieży szkolnej prawo do korzystania z miesięcznych biletów uczniowskich nie jak dotychczas tylko w ciągu roku szkolnego, lecz także, w zależności od uznania przełożonej władzy szkolnej, w okresie wakacyj letnich na podstawie dotychczasowych zaświadczeń, które władzą szkolna może wydawać na pierwsze półrocze roku szkolnego i przedłużać je na drugie półrocze tegoż roku szkolnego łącznie z ferjami wakacyjnemi.

III. Ponadto wymagane do uzyskania ulgi, przewidzianej dla zbiorowych wycieczek szkolnych (Rozdz. D. II, cz. II TOBE), dotychczasowe minimum 10 osób zostaje zmniejszone na 8 osób.

IV. Pozostałe wszelkie inne postanowienia, dotyczące stosowania ulg taryfowych przy przejazdach młodzieży szkolnej, zachowują nadal swą moc obowiązującą“.

Powyższe podaję do wiadomości i stosowania. Przy wydawaniu zaświadczeń na zasadach nowego rozporządzenia należy kierować się następującemi wskazówkami: 1) wydawanie zaświadczeń zgłaszającym się uczniom (słuchaczom) odbywa się zasadniczo tylko w wypadkach, gdy uczeń (słuchacz) wolny jest od zajęć szkolnych, 2) terminy ważności zaświadczeń należy określać na czas trwania odnośnych feryj lub zwolnienia ucznia (słuchacza) od zajęć szkolnych, 3) zaświadczenia według

dotychczasowego wzoru są ważne do 31 grudnia 1933 r.; należy tylko wypełniać je według wskazówek, podanych w wyżej przytoczonym okólniku Ministerstwa Komunikacji, 4) zaświadczenia nowego wzoru zostaną wkrótce przygotowane przez Drukarnię Państwową i będą do nabycia w księgarniach, posiadających prawo sprzedaży świadectw i druków szkolnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1932 Nr. 9, poz. 117)[1]. Niniejszy okólnik należy podać do wiadomości dyrekcyj i kierownictw szkół podległych.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 170 z dnia 10 kwietnia 1933 r. (Nr. O. 9485/33).

Podaję powyższy okólnik Ministerstwa do wiadomości i stosowania.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

13.

Ferje świąteczne wielkanocne.

Zarządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 22 marca 1933 r. (Nr. I. Org. 2051/3/33)

Nr. O. 8651/33. W związku z § 6 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 18 listopada 1932 r. o organizacji roku szkolnego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 99)[2]) postanawiam co następuje:

§ 1. Ferje świąteczne wielkanocne trwają dni siedem, a mianowicie od wielkiej środy włącznie do wtorku poświątecznego włącznie.

§ 2. Zarządzenie niniejsze odnosi się do państwowych i publicznych szkół powszechnych, szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych.

§ 3. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1933 r.

Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy sprzeczne z niniejszem zarządzeniem, a w szczególności ust. 5 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 6 grudnia 1923 w sprawie dni wolnych od nauki szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 21, poz. 188).

Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz.* wr.

---

[1]) Na terenie Kuratorjum O. S. Lw. prawo to posiada Państw. Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 614.

14.

Propaganda szkolnictwa zawodowego.

Okólnik Kuratorjum O. S. L. z dnia 20 kwietnia 1933. Nr. 10209/33 do dyrekcyj wszystkich szkół średnich ogólno-kształcących, seminarjów nauczycielskich i rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie).

Nowa ustawa o ustroju szkolnictwa kładzie szczególny nacisk na rozwój i popieranie szkolnictwa zawodowego. Warunkiem tego jest należyte uświadamianie rodziców i uczniów starszych o możliwościach, jakie im daje szkolnictwo zawodowe Okręgu. Podając poniżej spis szkół zawodowych, zwracam się do pp. Dyrektorów, Inspektorów, i Nauczycielstwa z apelem, by przy każdej sposobności korzystali z informacyj, w nim zawartych, przy udzielaniu porad zawodowych w swoim zakresie działamia.

Kurator O. S. L.: *J. Gadomski* wr.

Spis szkół zawodowych.

A) Szkoły handlowe.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
1	Borysław	Szkoła Handlowa T. S. H.	7 kl. szk. powsz., 3 kl gimn.	3
2	Brody	Szkoła Handlowa D. Löwina	" " " " "	3
3	Czortków	Szkoła Handl. G. Buchsgang	" " " " "	3
4	Drohobycz	Szkoła Handlowa T. S. H.	" " " " "	3
5	Jarosław	" " T. S. H.	" " " " "	4
6	Kołomyja	" " T. S. H.	" " " " "	3
7	Lwów, Skarbkowska l. 39.	Państw. Szk. Ekonomiczno-Handlowa	4 klasy gimnazjum	4
8	Lwów, Skarbkowska l. 39.	Liceum Handlowe Tow. Lic. Handlowe	6 klas gimnazjum	2
9	Lwów, Zielona l. 8.	Państw. Szkoła Zawodowa Żeńska (oddział handlowy)	7 kl. szk. powsz., 3 kl. gimn.	3
10	Lwów, Franciszkańska l. 9.	Szkoła Handlowa T. S. H.	" " " " "	3
11	Lwów, Zygmuntowska l. 9.	Szkoła Handl. Żyd. T. S. H.	" " " " "	3
12	Lwów, Korniaktów l. 1.	Szkoła Handlowa Towarz. „Proświta“	" " " " "	3
13	Przemyśl	Państwowa Szkoła Handl.	" " " " "	3
14	Przemyśl	Liceum Handlowe Tow. Lic Handl.	6 klas gimnazjum	2
15	Rozwadów	Szkoła Handlowa T. S. Zaw.	7 kl. szk. powsz., 3 kl. gimn.	3
16	Rzeszów	Szkoła Handl. T. S. H.	" " " " "	3
17	Sambor	Szkoła Handl. T. S. H.	" " " " "	3
18	Sambor	Szkoła Handlowa im. Gotthelfa	" " " " "	3
19	Sanok	Szk. Handl. Zw. N. P.	" " " " "	3
20	Sokal	Szk. Handl. St. Kochanowskiego	" " " " "	3
21	Stanisławów	Szkoła Handlowa T. S. H.	" " " " "	3
22	Stanisławów	Państwowa Szkoła Handl.	" " " " "	4
23	Stanisławów	Liceum Handl. T. S. H.	6 kl. gimnaz.	2
24	Stryj	Szkoła Handlowa Fr. Świderskiego	7 kl. szk. pow., 3 kl. gimn.	3
25	Tarnopol	Szkoła Handlowa T. S. L.	" " " " "	3
26	Złoczów	" " T. S. L.	" " " " "	3

B) Szkoły techniczne i rzemieślnicze.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
1	Borysław	Państw. Szkoła Wiertnicza	4 kl. szk powsz. i 2 lata praktyki wiertniczej	3
2	Brzeżany	Szkoła Przem. Drzew. Tow. Szkoła Zawodowa	4 klasy szkoły powsz.	2
3	Chodorów	Niższa Szkoła Rzem. Tow. Pop. Szk. Zawod.	4 klasy szkoły powsz.	3
4	Drohobycz	Średnia Szk. Techn. T. S. Tech. (elektro-mechan.)	7 kl. szk. powsz., 4 kl. gimn.	3
5	Jarosław	Państw. Szk. Budownictwa	7 kl. szk. powsz., 4 kl. gimn.	4
6	Jarosław	„ „ Majstrów Bud.	4 klasy szkoły powsz.	4
7	Jaworów	„ „ Przem. Drzew. (oddz. stol. i zabawkarski).	„ „ „ „	3
8	Kamionka Str.	Państw. Szk. Kołodz.-kowal (oddz. lakiern. rymarski i instrumentów muz.)	„ „ „ „	3
9	Kołomyja	Państw. Szk. Przem.-Drzew.	„ „ „ „	3
10	Kołomyja	„ „ Szewcka	„ „ „ „	3
11	Krosno	„ „ Tkacka	7 kl. szk. powsz., 4 kl. gimn.	3
12	Lwów, Snopkowska l. 47.	„ „ Techniczna	7 kl. szk. powsz., 4 kl. gimn.	3
		a) Wydział drogowo-wodny		4
		b) Wydział elektromech.		4
		c) „ sztuk zdobn.		5
13	Lwów, Snopkowska l. 47.	Państw. Szkoła Majstrów Budowlanych	5 kl. szk. powsz. i świad. czel.	3
14	Lwów, Snopkowska l. 47.	Państw. Szk. rzemiosł:	4 klasy szkoły powsz.	
		a) Szk. Ślusarstwa artyst.		
		b) „ „ budow.		3—4
		c) „ Stolarstwa mebl. i bud.		3—4 3—4
15	Lwów, Snopkowska l. 47.	Szkoła Majstrów Elektrotechn. Tow. Szk. Przem.	7 kl szk. powsz. i św. wyzwol.	2 3
16	Lwów, ul. Na Błonie l. 3	Szkola Garb.-Białoskórnicza Patron. Przem. Ludowego	7 kl. szkoly powszechn.	2
17	Lwów, św. Teresy l. 28.	Szkoła Rzem. Przem. im. Korkisa	4 klasy szkoły powsz.	3
18	Przemyśl na Zasaniu	Warsztaty Stolarskie Br. Albertynów	„ „ » „	3
19	Rawa Ruska	Szkoła Krawiecka T. S. L.	4 klasy szkoły powsz.	3
20	Rudnik n/S.	Państ. Szk. Koszykarska	„ „ „ „	
21	Rzeszów	Szkoła Rzemiosł Tow. Pryw. Szk. Przem.	„ „ „ „	3
22	Stanisławów	Państwowa Szkola Przem. Drzewn.	„ „ „ „	3
23	Stryj	Państw. Szkola Tkacka	„ „ „ „	3
24	Stryj	Szkoła Rzem. Przem. Tow. Warszt. Rękodz. Żyd.	„ „ „ „	3
25	Tarnopol	Państw. Szkoła Slus. Masz.	7 klas szkoły powsz.	3

Z wyjątkiem 1, 3, 5, 6, 12, 14, 15, 16, 21 wszędzie istnieje bursa lub internat przy szkole.

UWAGA: Uprawnienia absolwentów państwowych szkół rzemieślniczo-przemysłowych w Jaworowie, Kamionce Strumillowej, Kołomyi (2 szk.) we Lwowie (2 szk.) w Stanisławowie i Tarnopolu, oraz prywatnych szkół rzemieślniczo-przemysł. we Lwowie i Stryju: Uczniowie, którzy ukończyli całkowitą naukę w jednej z wymienionych szkół, zdali egzamin szkolny z ostatniej klasy z wynikiem pomyślnym, a następnie na zasadzie postanowień rozporządzeń Ministerstwa W. R. i O. P. z 12 marca 1929 Nr. III T. —1692/29 i 14 marca 1929 Nr. III D. —1699 złożyli egzamin praktyczny przed komisją dla egzaminów na czeladników, utworzoną w myśl rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P., Przemysłu i Handlu oraz Robót Publicznych z 23 października 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 3 ex 1929 poz. 29) przy szkołach rzemieślniczo-przemysłowych, zostają czeladnikami na podstawie art. 156 rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej z 7/VI 1927 o prawie przemysłowem (Dz. U. R. P. Nr. 53 poz. 468). Absolwenci ci otrzymują świadectwa złożenia egzaminu na czeladnika.

C) Szkoły zawodowe żeńskie.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
1	Borysław	Szkoła Zaw. Żeńska T. S. L.	7 klas szkoły powsz.	3
2	Drohobycz	Szkoła Zawodowa Żeńska	" " " "	3
3	Lwów, Zielona l. 8.	Państw. Szkoła Zawod. Ż. działy: krawiecki, bieliźniarski, modniarski, hafciarski, koronkarski	" " " "	3
4	Lwów, Piekarska l. 9.	Szkoła Zaw. Żeńska Tow. Warsztatów Ręk. Żyd.	" " " "	3
5	Lwów, Sapiehy l. 30.	Szkoła Zawodowa Żeńska SS. Opatrzności Bożej	" " " "	3
6	Lwów, Długosza l. 17.	Szkoła Zawodowa Żeńska SS. Bazyljanek	" " " "	3
7	Lwów, Zadwórzańska l. 70,	Szk. Zaw. Żeń. działy: galanterji, gorseciarstwa, zielarst.	" " " "	3
8	Lwów, Rynek l. 39.	Szk. Rzemiosłowa Żeńska Spółdz. „Trud“	5 " " "	3
9	Przemyśl	Szkoła Zawod. Ż. T. S. L.	7 " " "	3
10	Przemyśl	Szkoła Zaw. Żeńska Tow. Warsztatów Ręk. Żyd.	" " " "	3
11	Rawa Ruska	Szkoła Zawod. Ż T. S. L.	" " " "	3
12	Rzeszów	Szkoła Zawod. Ż. T. S. L.	" " " "	3
13	Sambor	Szk. Zaw Ż. im. Sobińskiego	" " " "	3
14	Sambor	Szkoła Zawodowa Żeńska Fund. Gotthelfa	" " " "	3
15	Stanisławów	Szk. Zaw. Żeńska T. S. P.	" " " "	3
16	Stanisławów	Żyd. Szkoła Zaw. Żeńska	" " " "	3
17	Stryj	Szkoła Zaw. Żeńska Zw. Pracy Obyw. Kobiet	5 " " "	3
18	Żółkiew	Szkoła Zaw. Ż. Tow. Ochr. młodz. żyd.	" " " "	3

UWAGA: Absolwentki wszystkich powyższych szkół mają te same uprawnienia jak absolwenci szkół męskich (zob. poprzedni rozdział B).

D) Szkoły rolnicze i ogrodnicze.

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
1	Albigowa (pow. Łańcut)	Ludowa Szkoła Rolnicza (żeńska)	5–7 klas szkoły powsz.	1
2	Bereżnica (p. Stryj)	Państw. Szkoła Rolnicza (męska)	" " " "	1½
3	Gródek Jagielloński	Państw. Szk. Roln. (męska)	" " " "	1½
4	Horodenka	" " " "	" " " "	1½
5	Korczyna (pow. Krosno)	Lud. Szk. Roln. (żeńska)	" " " "	1
6	Miłocin (pow. Rzeszów)	Państw. Szk. Roln. (męska)	" " " "	3
7	Miłowanie (pow. Tłumacz)	Lud. Szkoła Roln. męska Tow. „Proświty“ ukraiń.	" " " "	1
8	Mokrzyszów (p. Tarnobrzeg)	Lud. Szkoła Roln. (męska)	" " " "	1½
9	Olesko (pow. Złoczów)	" " " (żeńska)	" " " "	1

L. p.	Miejscowość	Nazwa szkoły	Warunki wstępu	Ilość lat nauki
10	Pohorce (pow. Rudki)	Lud. Szkoła Roln. (żeńska)	5-7 klas szkoły powsz.	1
11	Przemyśl	" " " "	" " " "	1
12	Ruda (p. Żydaczów)	Lud. Szkoła Roln. (żeńska)	" " " "	1
13	Rzeszów	Państw. Szkoła Mleczarska	7 " " "	1
14	Suchodół pow. Krosno)	Państw. Szk. Roln. (męska)	5-7 " " "	1½
15	Witków (pow. Radziechów)	Lud. Szkoła Roln. (żeńska)	" " " "	1
16	Wulka Kap. pod Lwowem	Państw. Szkoła Ogrodnicza	" " " "	2
17	Zaleszczyki	" " "	(w reorganizacji)	1
18	Jazłowiec (pow. Buczacz)	Seminarjum Gospodarcze	6 klas gimn.	3
19	Snopków pod Lwowem	Główna Szk. Gospodarcza (żeńska)	Matura gimn. lub lic.	3

Wszędzie istnieją bursy lub internaty przy szkole.

E. Szkoły dokształcające zawodowe.

I. Publiczne.

Męskie.

1) w Błażowej, 2) w Bolechowie, 3) w Bóbrce, 4) w Bołszowcach, 5) w Borysławiu (2), 6) w Brodach, 7) w Brzeżanach, 8) w Brzozowie, 9) w Buczaczu, 10) w Bursztynie, 11) w Chodorowie, 12) w Chyrowie, 13) w Czortkowie, 14) w Dobromilu, 15) w Dolinie, 16) w Drohobyczu (2), 17) w Gródku Jagiellońskim, 18) w Horodence, 19) w Janowie, 20) w Jarosławiu, 21) w Jaworowie, 22) w Kałuszu, 23) w Kamionce, 24) w Kolbuszowej, 25) w Kołomyj (3), 26) w Komarnie, 27) w Korczynie, 28) w Kosowie, 29) w Krośnie, 30) w Kutach, 31) w Leżańsku, 32) w Lesku, 33) w Lubaczowie, 34) we Lwowie (14), 35) w Łańcucie, 36) w Mikołajowie n/Dn., 37) w Mościskach, 38) w Nadwórnej, 39) w Nisku, 40) w Przemyślanach, 41) w Przemyślu (4), 42) w Przeworsku, 43) w Rawie Ruskiej, 44) w Rohatynie, 45) w Rozwadowie, 46) w Rzeszowie (2), 47) w Rymanowie, 48) w Rudniku n/S., 49) w Samborze, 50) w Sanoku, 51) w Schodnicy, 52) w Skolem, 53) w Śniatynie, 54) w Sokalu, 55) w Sokołowie, 56) w Sołotwinie, 57) w Stanisławowie (4), 58) w Starym Samborze, 59) w Stryju (2), 60) w Strzyżowie, 61) w Synowódzku Wyżnem, 62) w Tarnobrzegu, 63) w Tarnopolu, 64) w Trembowli 65) w Tłumaczu, 66) w Turce n/Str., 67) w Tyśmienicy, 68) w Ustrzykach Dolnych, 69) w Winnikach, 70) w Zabłotowie, 71) w Zborowie, 72) w Złoczowie, 73) w Żółkwi i 74) w Żydaczowie.

Żeńskie.

1) W Borysławiu, 2) w Drohobyczu, 3) w Jarosławiu, 4) w Kołomyj, 5) we Lwowie (2), 6) w Łańcucie, 7) w Przemyślu, 8) w Rzeszowie, 9) w Stanisławowie.

Uwaga: Cyfry w nawiasach oznaczają ilość szkół w danej miejscowości.

II. Prywatne.

Męskie.

1) Braci Albertynów we Lwowie (x), 2) im. Bernsteina we Lwowie (x), 3) im. Hriczenki U. T. P. we Lwowie (x), 4) Kongregacji Kupieckiej we Lwowie (x), 5) Tow. Powściągliwości i Praca w Miejscu Piastowem (x), 6) im. Hrińczenki w Przemyślu, 7) im. Hrińczenki w Stanisławowie, (x), 8) im. Hrińczenki w Tarnopolu.

Żeńskie.

1) im. Hrińczenki we Lwowie, 2) Tow. Warszt. Ręk. Żyd. we Lwowie.

Uwaga: Świadectwa ukończenia szkół oznaczonych (x) uznało Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z 2. VI. 1928 Nr. III. R. 5509/28 za równowartościowe ze świadectwem ukończenia dokształcającej szkoły zawodowej publicznej.

15.

Organizacja roku szkolnego.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 26 z dnia 8 marca 1933 roku (III. T. P. 1476/33) o organizacji roku szkolnego w niektórych szkołach zawodowych.

Nr. III. 6678/33. Wobec zbliżającego się terminu zakończenia bieżącego roku szkolnego i wypływającej stąd konieczności posiadania przez odnośne szkoły zawodowe zdecydowanych danych co do organizacji przyszłego roku szkolnego, wyjaśniam, że postanowienie Ministra W. R. i O. P. z dnia 6 grudnia 1932 r. Nr. III. TP. 5162/32 w sprawie rganizacji roku szkolnego w państwowych szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 9, poz. 110) [1]) pozostaje w mocy aż do czasu wprowadzenia w szkołach objętych tem postanowieniem nowej organizacji w myśl ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa.

Organizacja więc roku szkolnego w szkołach, objętych wymienionem postanowieniem Ministra W. R. i O. P., pozostaje narazie dotychczasowa, z zachowaniem okresu feryj zimowych od 23 grudnia danego roku do 7 stycznia następnego roku włącznie — zgodnie z zarządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 6 grudnia 1932 r. o ferjach zimowych — dla wszystkich wymienionych szkół, z wyjątkiem niższych szkół rolniczych żeńskich i męskich 1½-rocznych i 2-zimowych, oraz seminarjów dla nauczycielek żeńskich szkół rolniczych, w których ferje zimowe mają trwać od 23 do 28 grudnia włącznie.

Okres przerwy wielkanocnej zostanie określony osobnem zarządzeniem dla szkół wszelkich typów.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 7.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 9 z dnia 27 stycznia 1933 r. (II. S. 874/33) w sprawie organizacji roku szkolnego w prywatnych szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli.
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 3).

Nawiązując do postanowień § 5 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 18 listopada 1932 r. (I. Pr. 4482/32) o organizacji roku szkolnego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 99) [1]), Ministerstwo W. R. i O. P. oznajmia, że rozporządzenie to w zasadzie nie dotyczy prywatnych szkół średnich ogólnokształcących i prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli szkół powszechnych.

Względem jednak szkół, których organizacja, ustalona w statutach poszczególnych szkół, nie uzasadnia wprowadzenia odmiennej organizacji roku szkolnego, niż to przewiduje przytoczone rozporządzenie (np. szkoły o ustroju semestralnym), należy wysnuć odpowiednie konsekwencje przy występowaniu kuratorjów z wnioskami o nadanie praw szkół państwowych — w wypadku, gdyby dana szkoła nie wprowadziła u siebie organizacji roku szkolnego, przewidzianej w pomienionem rozporządzeniu.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

Organizacja szkół.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 1 kwietnia 1933 r. Nr. III. 1097/33 udzielił p. inż. Edwardowi Strohalowi we Lwowie (ul. Ochronek 5) zezwolenia na otwarcie i prowadzenie we Lwowie, przy ulicy Kopernika Nr. domu 20, prywatnych kursów pod nazwą: Trzymiesięczny Koed. Kurs Sprzedawców Edwarda Strohala we Lwowie.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

Pan Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 16-go marca 1933 r. Nr. B. P. 3653/33 przeniósł p. inż. Stefana Łachwę, urzędnika prowizorycznego VII. st. sł. w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, na równorzędne stanowisko do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego w Krakowie.

Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 17-go marca 1933 roku Nr. B. P. 3117/33 przeniosło p. Helenę Styrylską, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego w Krakowie, na równorzędne stanowisko do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 614.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 21-go marca 1933 roku Nr. B. P. 9462/33 wskutek upoważnienia Ministerstwa W. R. i O. P. powierzył p. Szczęsnemu Połomskiemu, nauczycielowi gimnazjum XI. we Lwowie, pełnienie obowiązków instruktora wychowania fizycznego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Spensjonowani: Helena z Rozłuckich 1-o Lemiszewska 2-o v. Zawistowska, kancelistka w XI. st. sł. w Kuratorjum O. S. Lwowskiego.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 14 stycznia 1933 r. Nr. B. P. 19896/32 przeniósł p. Henryka Hirscha, inspektora szkolnego w Stryju, na równorzędne stanowisko inspektora szkolnego w Przemyślanach.

Zmarli: Hilary Stułkowski, prowizoryczny inspektor szkolny w Śniatynie, zmarł dnia 12 marca 1933 w Stanisławowie, w 36 roku życia, a w 12 roku służby.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

Mianowani.

Folcikówna Michalina, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Słobódce Janowskiej (Trembowla);
Grzycka Natalja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Dołhem (Trembowla);
Kulak Marcin, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Ustjanowie (Lesko);
Muc Jan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Paportnie (Dobromil);
Petrinowa Marja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Wowni (Stryj);
Rizun Piotr, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Zadubrowcach (Śniatyn);
Wawron Jan, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Jasionowie (Brody); Woźniakowa Zofja, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Odenicy (Dolina); Wysocka Helena, kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Bolechowie (Dolina);
Zaklika Czesław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Zameczku (Żółkiew); Zawiślak Tadeusz, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Łukowcu Żurowskim (Rohatyn); Żyromski Wiktor, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Kamienopolu (Lwów);

Przeniesieni.

Banaś Jan, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej w Kańczudze (Przeworsk), do 7-klasowej szkoły koed. w Kańczudze; Bańska Walentyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Kolbuszowej, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kolbuszowej; Biedroń Edward, nauczyciel 2-klasowej

szkoły w Świerzowej Polskiej (Krosno), do 1-klasowej szkoły w Moderówce (Krosno);

Czochowa Teresa, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Chełmnie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Lubaczowie;

Decko Andrzej, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej im. A. Mickiewicza w Samborze, do 3-klasowej szkoły w Samborze „Dolnia“;

Fiałkowski Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Buczaczu, do 7-klasowej szkoły męskiej im. Lenartowicza we Lwowie;

Ganterowa Romana, kierowniczka 6-klasowej szkoły żeńskiej w Bohorodczanach (Stanisławów), do 5-klasowej szkoły w Pohorcach (Rudki); Grochalowa Karolina, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Dolinianach-Kolonji (Rohatyn), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Rohatynie

Ilnicka Natalja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Korszowie (Kołomyja), do 1-klasowej szkoły w Nazurnie (Kołomyja);

Jaworska Helena, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Pawłosiowie (Jarosław), do 7-klasowej szkoły im. P. Skargi w Jarosławiu;

Królowa Jadwiga, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Daszawie (Stryj), do 4-klasowej szkoły w Bratkowcach (Stryj); Kurdzielówna Eleonora, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Mikołajowie n/D. (Żydaczów), do 7-klasowej szkoły żeńskiej Nr. 19 im. św. Antoniego we Lwowie;

Lachowicz Józef, kierownik 4-klasowej szkoły w Wełdzirzu (Dolina), cofnięto przeniesienie do 2-klasowej szkoły w Odenicy (Dolina); Lisiewiczowa Jadwiga, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Nazurnie (Kołomyja), do 7-klasowej szkoły w Korszowie (Kołomyja);

Manaczyńska Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Małogoszczu (Jędrzejów), do 3-klasowej szkoły w Podwysokiej (Śniatyn); Martyniuk Adam, nauczyciel szkoły w Kasperowcach (Zaleszczyki), do 5-klasowej szkoły w Łanowcach (Borszczów); Mielecka Helena, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Ciemierzyńcach (Przemyślany), do 2-klasowej szkoły w Bziance (Sanok); Moryl Bolesław, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Spasowie (Sokal), do 7-klasowej szkoły w Tartakowie (Sokal); Muszyński Aleksander, nauczyciel 5-klasowej szkoły w Załukwi (Stanisławów), do 7-klasowej szkoły im. Marszałka J. Piłsudskiego w Haliczu (Stanisławów);

Nowotarska Józefa, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Bratkowcach (Stryj), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Skolem (Stryj);

Podhaniuk Bronisław, kierownik 2-klasowej szkoły w Ispasie Górnym (Kołomyja), do 2-klasowej szkoły w Monastyrku (Rawa Ruska); Połomski Szczęsny, nauczyciel gimnazjum im. Szczanieckiej w Łodzi, do gimnazjum XI we Lwowie; Prohazkówna Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Medyce (Przemyśl), do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Kl. Hoffmanowej w Przemyślu;

Romaniszyn Marjan Karol, kierownik 4-klasowej szkoły w Słowicie (Przemyślany), do 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 16 im. św. Zofji we Lwowie;

Seńczuk Leonard, nauczyciel 5-klasowej szkoły w Rzęśnie Polskiej (Lwów), do 1-klasowej szkoły w Wulce Hamuleckiej (Lwów); Słaby Wilhelm, profesor państw. gimnazjum w Toruniu, przydzielony w charakterze instruktora harcerstwa do Kuratorjum O. S. Lwowskiego we Lwowie,

do II gimnazjum we Lwowie; Sułżyńska Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Dubszczu (Brzeżany), do 4-klasowej szkoły w Łapszynie (Brzeżany); Superatowa Marja, nauczycielka szkoły w Romanówce (Tarnopol), do szkoły w Dyczkowie (Tarnopol);

Świątkowski Jan, nauczyciel szkoły sukienniczej w Rakszawie (w likwidacji), do szkoły koszykarskiej w Rudniku n/Sanem;

Tołaczyńska Franciszka, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Bziance (Sanok), do 5-klasowej szkoły w Ciemierzyńcach (Przemyślany); Ks. Tustanowski Franciszek, nauczyciel religji 7-klasowej szkoły w Tartakowie (Sokal), do 7-klasowej szkoły w Cieszanowie (Lubaczów); Tyśko Stanisław, nauczyciel 4-klasowej szkoły w Kunaszowie (Rohatyn), do 7-klasowej szkoły w Bołszowcach (Rohatyn).

Spensjonowani.

Badluk Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej im. H. Sienkiewicza we Lwowie; Bałandiukowa Władysława, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Woli Mazowieckiej (Tarnopol); Dr. Bilińska Helena, nauczycielka seminarjum żeńskiego we Lwowie; Bochniewiczowa Eufemja, nauczycielka 7-klasowej szkoły we Lwowie-Zniesieniu; Bringsowa Fryderyka, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. T. Czackiego we Lwowie;

Gieruszyńska Kazimiera, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Sobieskiego we Lwowie; Górska Klotylda, nauczycielka szkoły powszechnej w Podhajcach; Graffowa Neonila, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Pietruszej Woli-Zawadzie (Krosno);

Jaworska Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Wierzbnej (Jarosław);

Klebanówna Wilhelmina, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Łanach (Lwów); Koć Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. Szaszkiewicza we Lwowie;

Lubowicz Eugenjusz, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. w Przemyślu;

Łysyjowa Malwina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Bobrownikach (Buczacz);

Majeranowska Helena, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Czeremoszni (Złoczów); Mayerowa Sabina, nauczycielka szkoły im. Króla Jagiełły we Lwowie-Kleparowie;

Piluta Teodor, kierownik 6-klasowej szkoły w Hurniem (Stryj);

Salomon Jan, nauczyciel b. seminarjum nauczycielskiego w Rudniku n/Sanem; Sandek Mojżesz, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Mościskach Seredowa Olga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Żółtańcach (Żółkiew); Siechowska Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Rożnowie (Kosów); Sojowa Zofja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Tokach (Zbaraż); Stepków Józef, profesor filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie; Szyputówna Emilja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Wolicy Derewlańskiej (Kamionka Str.); Suchy Michał, kierownik 2-klasowej szkoły w Wojtkowej (Dobromil);

Waisowa Wanda, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Klimkówce (Sanok);

Zabiegłowa Marja Wanda, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. św. Antoniego we Lwowie.

Zwolnieni.

Liskowicz Zbigniew, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego męskiego w Zaleszczykach;

Towarnicka Irena, pozostająca w stanie pozasłużbowym nauczycielka szkoły w Myszkowie (Lesko).

Zmarli.

Diwinówna Mieczysława, nauczycielka szkoły powszechnej Nr. 21 im. Isakowicza we Lwowie, zmarła dnia 21 lutego 1933 r.;

Gmitrowski Karol, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Ściance (Złoczów), zmarł dnia 24 lutego 1933 r. w 44 roku życia, a w 21 roku służby nauczycielskiej;

Jaworska Marja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Iwanówce (Kołomyja), zmarła dnia 1 marca 1933 r.;

Kuczyński Stefan dr., nauczyciel XI gimnazjum we Lwowie, zmarł dnia 14 marca 1933 r.;

Ladówna Julja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Przewrotnem (Rzeszów), zmarła dnia 23 marca 1933 r. w 27 roku życia, a w 4-tym roku służby nauczycielskiej;

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Drohobycz	Dereżyce	2-kl.	koeduk.	—	polski	3 ubik.	2 mg	
2	„	Horucko	4 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	
3	„	Lisznia	5 „	„	im. Hołówki	pol.-r.	3 „	2 mg	Pierwszeństwo z w. k. n.
4	„	Opaka	5 „	„	—	„	—	2 mg	
5	„	Rabczyce	3 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	
6	„	Rybnik	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
7	„	Wacowice	3 „	„	—	polski	3 „	—	
1	Jaworów	Szutowa	2 „	„	—	„	2 „	—	
1	Kolbuszowa	Majdan	6 „	„	—	„	3 „	—	Konkurs 2-gi
2	„	Wilcza Wola	4 „	„	—	„	3 „	1·2 ha	Konkurs 4-ty
3	„	Widełka	5 „	„	—	„	3 „	0·2 ha	Konkurs 3-ci
4	„	Kopcie	2 „	„	—	„	2 „	2 mg	Konkurs 3-ci
5	„	Trzebuska	3	„	—	„	3 „	½ mg	Konkurs 2-gi
6	„	Ostrowy Tuszowskie	3 „	„	—	„	4 „	0·5 ha	Konkurs 3-ci
7	„	Domatków	2 „	„	—	„	2 „	—	Konkurs 3-ci
1	Kołomyja	Ceniawa	2 „	„	—	„	3 „	91a 27m²	Konkurs 2-gi
1	Lesko	Olszanica	2 „	„	—	„	3 „	200 m²	Konkurs ponowny
1	Nadwórna	Starunia	3 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	Konkurs 2-gi
1	Przemyśl	Małkowice	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	Konkurs 2-gi
2	„	Przemyśl	7 „	żeńska	im. św. Jadwigi	polski	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n.
3	„	„	7 „	„	im. Słowackiego	„	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
4	**Przemyśl**	Sielnica	2-kl.	koed.	—	polski	3 ubik.	66 a	
5	„	Reczpol	2 „	„	—	„	3 „	1/8 ha	
6	„	Krzeczkowa	2 „	„	—	ruski	3 „	—	
1	**Rudki**	Rudki	7 „	męska	im. Alek. Fredry	polski	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n.
1	**Sambor**	Babina	5 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
1	**Zaleszczyki**	Uścieczko	4 „	„	—	„	3 „	1 mg	Konkurs 3-ci
2	„	Zaleszczyki	7 „	męsk.	—	polski	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n.
3	„	„	7 „	żeńska	—	„	—	—	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
4	„	Kułakowce	2 „	koed.	—	„	3 „	1 mg	Konkurs 4-ty
1	**Zbaraż**	Jacowce	2 „	„	—	polski	3 „	2 mg	
1	**Żółkiew**	Butyny	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	1½ mg	Konkurs 3-ci
2	„	Dobrosin	3 „	„	—	„	3 „	¾ mg	
3	„	Dzibułki	4 „	„	—	„	3 „	2 mg	
4	„	Kupiczwola	2 „	„	—	„	3 „	1½ mg	
5	„	Rekliniec	4 „	„	—	„	—	2 mg	Konkurs 2-gi
6	„	Wiązowa	2 „	„	—	„	3 „	2 mg	
7	„	Żółkiew	7 „	żeńska	im. kr. Jadwigi	polski	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n. Konkurs 2-gi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do końca czerwca 1933 r.

Ogłoszenia.

Komisje egzaminacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

Na podstawie art. 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) oraz w myśl § 3 zarządzenia

Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 grudnia 1928 r. Nr. I. 7702/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z r. 1929, str. 19), zawierającego przepisy o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, p. Kurator O. S. Lw. zamianował na resztę okresu 1932—1934:

1) rozporządzeniem z dnia 28 lutego 1933 r. Nr. I. K. N. 4930/33 p. Józefa Folprechta, zastępcę inspektora szkolnego w Stanisławowie, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Stanisławowie (rejon XI);

2) rozporządzeniem z dnia 28 lutego 1933 r. Nr. I. K. N. 5716/33 p. Eugenjusza Szwarca, zastępcę inspektora szkolnego w Samborze i p. Władysława Lenarta, nauczyciela szkoły powszechnej w Chyrowie, członkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Samborze (rejon IX);

3) rozporządzeniem z dnia 1 marca 1933 r. Nr. I. K. N. 5024/32 p. Karolinę Chełmińską i p. Kazimierę Wrublową, nauczycielki szkoły powszechnej w Mościskach, członkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Przemyślu (rejon VII).

Policzalność do emerytury czasu urlopu bezpłatnego.

Nr. B. P. 35503/32. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 22 listopada 1932 r. Nr. B. P. 17760/32 oznajmiło, że czas urlopu bezpłatnego, udzielonego nauczycielowi dla pełnienia funkcji dyrektora wydawniczego Zjednoczonych Zakładów Kartograficznych i Wydawniczych Towarzystwa Nauczycieli Szkół Wyższych, Książnica - Atlas, Sp. Akc. we Lwowie, nie podlega zaliczeniu do wysługi emerytalnej w myśl p. b) art. 38 obowiązującej ustawy emerytalnej, ponieważ praca w nazwanem przedsiębiorstwie nie może podpadać pod pojęcie „szerzenie oświaty pozaszkolnej“, a ponadto przedsiębiorstwo to nie jest instytucją społeczną, lecz prywatnem przedsiębiorstwem handlowem (spółka akcyjna).

Ufundowanie samolotu dla lotniczki na Challenge 1934.

Nr. O. 7570/33. Celem uczczenia pamięci por. Żwirki i inż. Wigury, których zwycięstwo w zeszłorocznych zawodach przysądziło Polsce zaszczytną funkcję kierownictwa, przypadającego na rok 1934 Challenge'u w Warszawie, Komitet Kobiecy Budowy Samolotu pod honorowem przewodnictwem p. Marszałkowej Aleksandry Piłsudskiej zamierza ufundować samolot dla lotniczki na Challenge 1934.

Dla przeprowadzenia przedsięwzięcia Komitet przystępuje do zorganizowania zbiórki pieniężnej za pośrednictwem specjalnie wydrukowanych książek markowych i broszurek, między innemi i przy pomocy młodzieży szkół żeńskich.

Mając na uwadze doniosłe znaczenie rzeczonej akcji dla rozbudzenia ducha pogotowia obrony narodowej wśród szeregów kobiecych, a zwłaszcza wśród jak najszerszych warstw młodzieży żeńskiej, oraz opierając się na zarządzeniu Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 15 marca 1933 r. I. Pol. 761/33, zachęcam jak najgoręcej młodzież wszystkich żeńskich szkół

do czynnego udziału w zbiórce i poparcia jej przez młodzież szczególnie poza szkołą, gdzie entuzjazm młodzieży może bardzo skutecznie oddziałać.

Książeczek oraz broszurek, zapomocą których będzie odbywać się zbiórka, dostarczy po bezpośredniem porozumieniu z Kuratorjum poszczególnym szkołom Komitet Kobiecy Budowy Samolotu w Warszawie, ul. Wierzbowa 9.

Kolonja letnia dla naucz. nad jeziorem Narocz.

Nr. O. 8177/33. Kuratorjum podaje do wiadomości, że Komisja Wycieczkowa Okręgu Szkolnego Wileńskiego, w celu umożliwienia racjonalnego spędzenia wakacyj nauczycielstwu, organizuje w okresie feryj letnich b. r. w schronisku wycieczkowem nad jeziorem Narocz (największe jezioro w Polsce) kolonję wypoczynkową dla nauczycielstwa ze wszystkich szkół (dla pań i panów).

Schronisko położone jest nad brzegiem jeziora i wokół otoczone jest pięknemi lasami sosnowemi, posiada budynek mieszkalny z pomieszczeniem na 80 osób, z pięknemi werandami z widokiem na jezioro, świetlicę z biblioteką i czytelnią pism oraz budynek gospodarczy z kuchnią i jadalnią.

Przy schronisku jest duża i ładna plaża, basen do pływania, boisko do gier sportowych, kajaki, łodzie i żaglówki oraz zainstalowane radjo i telefon.

Dla chętnych odbywać się będzie codzień rano gimnastyka oraz organizowane będą przez fachowe siły instruktorskie gry sportowe (siatkówka, koszykówka, tenis i inne), przeprowadzona będzie nauka pływania (dla pań przez instruktorkę-kobietę), wiosłowania i żeglarstwa oraz wycieczki turystyczne lądowe po okolicy (dla zamiejscowych do Wilna) i wodne po jeziorze Narocz i innych.

Wieczory poświęcone będą życiu towarzyskiemu, koncerty radjowe, gry towarzyskie, tańce, ogniska, połączone ze śpiewem i dysputami na tematy społeczne, poruszane przez uczestników i zapraszanych prelegentów z Wilna.

Dyrekcja Kolei uruchamia na okres letni bezpośrednie połączenie z Wilna nad jezioro Narocz pociągiem t. zw. „Narocz". Dojazd do stacji kolejowej Kobylniki. Czas przejazdu z Wilna około 3 i pół godziny. Grupy nauczycielskie, liczące ponad 10 osób, mogą przy przejazdach korzystać ze zniżki 75%.

Dla ułatwienia wzięcia udziału większej ilości osób ustala się następujące okresy dwutygodniowe korzystania z wypoczynku w schronisku: I-szy okres od 18 czerwca do 1 lipca 1933; II-gi okres od 2 lipca do 15 lipca 1933; III-ci okres od 16 lipca do 29 lipca 1933; IV-ty okres od 30 lipca do 13 sierpnia 1933 r.

Opłata za korzystanie w ciągu jednego okresu wynosi 15 zł (piętnaście) wpisowe i 35 zł (trzydzieści pięć złotych) za koszty utrzymania (posiłki cztery razy dziennie: śniadanie, obiad, podwieczorek i kolacja).

Można zapisywać się na jeden okres, bądź też kilka, podając dokładnie, z których okresów chce się korzystać.

Pragnący spędzić lato nad jeziorem Narocz, winni przesłać zgłoszenie do Szkolnego Schroniska Wycieczkowego nad jeziorem Narocz, poczta Ko-

bylniki, woj. wileńskie, oraz wpłacić jednocześnie wpisowe po 15 zł za każdy okres, na konto czekowe Komisji Wycieczkowej Okręgu Szkolnego Wileńskiego, za pośrednictwem P. K. O. na Nr. 60150, opłatę za utrzymanie uiszcza się w pierwszym dniu pobytu w schronisku.

Zniżki taryfowe przy wycieczkach Wisłą.

Nr. O. 6951/33. Kuratorjum podaje do wiadomości wskutek polecenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 8 marca 1933 r. Nr. I. Org. 2540/31/33, że zarząd Żeglugi Rzecznej „Vistula“ w Warszawie wprowadza od dnia 15 maja b. r. specjalnie zniżoną taryfę turystyczną, która przewiduje na wszystkich linjach pomiędzy Sandomierzem, Warszawą i Gdańskiem zniżki dla uczącej się młodzieży przy grupowych przejazdach do 60% od taryfy normalnej.

Bliższych informacyj udziela Zarząd Warszawa, Sewerynów 3.

Biust Marszałka Piłsudskiego.

Nr. O. 5003/33. Teobald Orkasiewicz, artysta rzeźbiarz, wykonał biust Marszałka Józefa Piłsudskiego i sprzedaje odlewy tegoż biustu, noszące cechy prawdziwego podobieństwa, w cenie po 50 zł za 1 egzemplarz.

Zamówienia przyjmuje p. Teobald Orkasiewicz, Lwów, ul. Gródecka l. 143.

Maszyny do pisania.

Nr. O. 4114/33. Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego zaleca pokrywanie zapotrzebowań na maszyny do pisania maszynami F. K. produkcji Państwowej Fabryki Karabinów w Warszawie, ul. Ossolińskich 1.

Rowery marki „Łucznik“.

Nr. O. 9232/33. Państwowa Wytwórnia Uzbrojenia w Warszawie, ul. Ossolińskich 1, wyrabia rowery silnej konstrukcji marki „Łucznik“ prawie całkowicie z materjałów krajowych i sprzedaje je w cenie od 151.25 do 320 zł. wraz z wyposażeniem loco fabryka.

Przy zapłacie gotówką otrzymują urzędnicy i nauczyciele 15% opust, przy zapłacie ratalnej zaś należytość może być rozłożona na 12 rat miesięcznych.

Zamówienia i zapytania należy kierować do Biura Sprzedaży Państw. Wytwórni Uzbrojenia, Dział Rowerów, Warszawa, ul. Ossolińskich 1.

Pieczęcie unieważnione.

Rada Szkolna Powiatowa w Kałuszu podaje do wiadomości, że została skradzona pieczęć szkoły powszechnej w Kamieniu.

Pieczęć wyobraża orła polskiego z napisem w otoku: Zarząd szkoły powszechnej w Kamieniu. (L. I. 5804/33).

Unieważnia się pieczęć Pryw. Gimnazjum w Przemyślanach, skradzioną dnia 17 marca 1933 r.

Opisanie pieczęci: Na tarczy z koroną cztery pola, z tych dwa z orłami, dwa inne występują niewyraźnie, w otoku napis: Dyrekcja Polskiego Gimnazjum Koedukacyjnego im. Królowej Jadwigi w Przemyślanach.

Książki, Czasopisma.

Gazeta ścienna „Nowiny".

Nr. O. 6203/33. Zaczęła wychodzić w Warszawie bezpłatna gazeta ścienna „Nowiny", przeznaczona dla najszerszych mas ludności wsi i miasteczek. „Nowiny", wydawane raz na tydzień, będą podawały w formie krótkiej i jasnej wiadomości z kraju i zagranicy, będą omawiały najważniejsze sprawy państwowe, gospodarcze i społeczne, prace Rządu i Sejmu, ustawy i rozporządzenia władz. Osobny dział poświęcony będzie potrzebom rolników i oświacie.

Gazeta ścienna „Nowiny" będzie dużej wagi pomocą w pracy oświatowej i społecznej nauczycielstwa, przyczynić się ma do rozpowszechniania czytelnictwa i podnoszenia uświadomienia państwowego ludności wsi i miast. Pismo to, wyzyskane w sposób właściwy w pracy oświatowej, może stać się nowym i skutecznym środkiem pracy w zakresie wychowania państwowego.

„Nowiny" będą rozsyłane bezpłatnie do kół i oddziałów organizacyj społecznych, w pierwszym rzędzie do nauczycielstwa szkół powszechnych.

Wskutek polecenia Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 27 lutego 1933 Nr. I. Pol. 824/33 zechcą p. Dyrektorowie i Inspektorowie szkolni zachęcić nauczycielstwo, pod którego adresem będą nadsyłane „Nowiny", aby zajęło się zorganizowaniem umieszczenia tej gazety w najodpowiedniejszem widocznem i łatwo dostępnem miejscu (szkoła, urząd gminny, plac targowy i t. p.) i zachęciło ludność do czytania. Rozpowszechnianie i zachętę do czytania „Nowin" traktować należy jako dobrze zrozumianą obywatelską pracę społeczną nauczyciela, mającą na widoku podniesienie wśród szerokich mas czytelnictwa i uświadomienia co do najżywotniejszych zagadnień życia państwowego.

Ruch Pedagogiczny.

Nr. O. 5923/33. Kuratorjum poleca uwadze nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół powszechnych „Ruch Pedagogiczny", czasopismo poświęcone nowym prądom w wychowaniu i nauczaniu.

Przedpłata całoroczna wraz z przesyłką pocztową wynosi 8 zł. (w ratach kwartalnych po 2 zł.).

Zamówienia przyjmuje administracja „Ruchu Pedagogicznego" w Krakowie, Rynek Główny 29.

Nadesłane.

Układ okresowy pierwiastków. Nakładem „Książnicy-Atlas“ ukazała się tablica ścienna w opracowaniu prof. Stan. Pleśniewicza, przedstawiająca „Układ okresowy pierwiastków“. Wydawnictwo to godne polecenia jako jedna z dobrze wykonanych pomocy naukowych w nauczaniu chemji.

Higjena Szkolna, podręcznik dla kierowników szkół nauczycieli i lekarzy szkolnych pod redakcją dr. Stanisława Kopczyńskiego, naczelnego wizytatora higjeny szkolnej w Ministerstwie W. R. i O. P.

Treść zeszytu siódmego: *Dr. Stanisław Kopczyński.* Szkoły i urządzenia dla dzieci słabowitych (dokończenie). *Dr. Jan Bogdanowicz.* Choroby wieku szkolnego.

Treść zeszytu ósmego: *Dr. Jadwiga Matusewiczówna.* Choroby oczu i wady wzroku w wieku szkolnym. *Doc. dr. Adolf Wojciechowski.* Schorzenia układu kostnego w wieku szkolnym. *Prof. dr. Jan Szmurło.* Schorzenia górnego odcinka dróg oddechowych: nosa, gardła i krtani. Schorzenia uszu. Wady wymowy i higjena mowy.

Wydawnictwo M. Arcta w Warszawie.

„Świat i życie“. Ukazał się zeszyt III-ci wyd. „Świat i Życie“ (nakł. Książnicy-Atlasu) i zawiera artykuły następujące: Arabowie — dr. M. Jarosławski, Arasy — dr. J. Starzyński, Archeologja — J. Parandowski i prof. dr. Wł. Antoniewicz, Architekt — inż. H. Oderfeld, Archiwum — dyr. K. Konarski, Arjanie polscy — dr. Konrad Górski, Arjowie — prof. dr. St. Schayer, Arktyda — dr. J. Wąsowicz, Arogancja — prof. dr. Wł. Witwicki, Artylerja — mjr. A. Hniłko. Arytmetyka i algebra — T. Sierzputowski, Astronomja — prof. dr. E. Rybka, Asyrja — dr. A. Hertzówna, Atelier filmowe — J. B. Toeplitz, Ateny — J. Parandowski.

Skorowidz do Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.

Nr. O. 7714/33. Nakładem Wydawnictw Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego ukazał się w trzeciem wydaniu „Skorowidz“ alfabetyczny do Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P.

Skorowidz ten obejmuje wszystkie ustawy, rozporządzenia i okólniki z dziedziny szkolnictwa polskiego, zgrupowane w porządku alfabetycznym, za czas od dnia 1 października 1917 do dnia 31 grudnia 1932, które w tym czasie ukazały się w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P.

Dwa pierwsze wydania ukazały się nakładem b. Rady Szkolnej Okręgowej Łódzkiej (w roku 1927 i 1930), której agendy przejęło Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego z dniem 1 września 1932 r.

Cena 1-go egzemplarza wydania trzeciego „Skorowidza“ wynosi zł 5 (pięć).

Zamówienia kierować należy bezpośrednio do Administracji Wydawnictw Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego — Warszawa, ul. Bagatela 12.

Zamówienia można także zgłaszać na odwrotnej stronie blankietu wpłaty do P. K. O. konto czekowe Nr. 24.444.

Odbito w drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3.

ROK XXXVII. NUMER 5.

DZIENNIK URZĘDOWY
KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 maja 1933 r.

TREŚĆ:

1.

Zakończenie roku szkolnego.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 26 kwietnia 1933 r. Nr. I. Pol. 1494/33.

Nr. 0. 12593/33. W związku z przypadającem dnia 15-go czerwca świętem Bożego Ciała przesuwam termin zakończenia bieżącego roku szkolnego na dzień 14-go czerwca 1933.

Minister W. R. i O. P. *J. Jędrzejewicz.* wr.

2.

Zakupy zagraniczne.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 41 z dnia 28-go marca 1933 r. (I. Org. 1412/12/33).

L. O. 9044/33. I. Zakupy. 1. Nawiązując do okólnika Nr. 103 z dnia 17 czerwca 1932 r. (I. Org. 1412/2/32) o zakupach zagranicznych[1], zawierającego uchwałę Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dnia 19 marca 1932 r., oraz instrukcję ogólną w sprawie zakupów zagranicznych zawiadamiam, że:

a) na podstawie § 3 powyższej instrukcji ogólnej o zakupach zagranicznych p. Minister Przemysłu i Handlu decyzją z dnia 30-go lipca 1932 r. Nr. P. W. II. 9/160 ustalił, iż pomoce i środki naukowe pochodzenia zagranicznego, o których mowa w § 1, ust. 2, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 22-go lutego 1932 r. o postępowaniu celnem (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 105), nie podlegają przepisom wspomnianej instrukcji,

b) w myśl § 4 instrukcji p. Minister Przemysłu i Handlu we wskazanej wyżej decyzji orzekł, iż pomoce i środki naukowe, wyrabiane w całości lub w części z surowców lub półfabrykatów pochodzenia zagranicznego mogą być uważane za przedmioty pochodzenia krajowego.

W związku z tem na zakup pomocy i środków naukowych pochodzenia zagranicznego, wymienionych w § 1, ust. 2, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 22-go lutego 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 105), nie jest wymagane zezwolenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

2. Przed uskutecznieniem zakupu pomocy i środków naukowych pochodzenia zagranicznego należy zwrócić uwagę na następujące okoliczności:

a) czy odnośne przedmioty nie są wytwarzane w kraju, co stwierdzić należy w Izbie Przemysłowo - Handlowej, właściwej dla danego okręgu: wykaz Izb, ich siedziby i okręgi, są podane w rozporządzeniu Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 30-go listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 945) i z dnia 13-go maja 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 440). Nadto na terenie województwa Śląskiego są czynne dwie Izby Przemysłowe: w Bielsku i w Katowicach[2];

b) czy są one istotnie niezbędne do nauki szkolnej,

c) czy zakup przedmiotu pochodzenia zagranicznego nie będzie wymagał w przyszłości dalszych zakupów poza krajem (np. zakupu nowych części aparatu w razie uszkodzenia go, zużywających się części dodatkowych i t. d.).

3. Dyrekcje i kierownictwa szkół, podległych władzom szkolnym II. instancji, winny dokonywać zakupu pomocy i środków naukowych pochodzenia zagranicznego za uprzednią zgodą tych władz. W razie dokonania takiego zakupu bez uprzedniej zgody władzy szkolnej II. instancji — należy odmawiać wydania zaświadczenia, stanowiącego podstawę do zwolnienia od cła

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. Sz. Lw. z 1933 r., str. 51.

[2]) W myśl § 2 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 30-go listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 945) Izba Przemysłowo-Handlowa we Lwowie obejmuje powiaty województwa lwowskiego z wyjątkiem powiatów kolbuszowskiego, krośnieńskiego, łańcuckiego, niskiego, przeworskiego, rzeszowskiego i tarnobrzeskiego, które należą do Izby Przemysłowo-Handlowej w Krakowie, oraz województwa tarnopolskiego i stanisławowskiego.

(§ 1. ust. 2. lit. d. rozporządzenia z dnia 22-go lutego 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 105).

4. Ponieważ wśród zakupywanych przez dyrekcje i kierownictwa szkół przedmiotów pochodzenia zagranicznego poważną pozycję stanowią mikroskopy, zaznaczam, że wobec istnienia wytwórczości krajowej w tym zakresie, wystarczającej na potrzeby szkół średnich (Polskie Zakłady Optyczne, S. A. w Warszawie, ul. Grochowska 35), winny władze szkolne II. instancji poinformować o tem podległe im szkoły i zasadniczo nie udzielać zezwoleń na zakup, oraz zaświadczeń wymaganych przy zwalnianiu od cła mikroskopów pochodzenia zagranicznego.

Z tych samych względów nie należy zezwalać na zakup aparatów radjowych pochodzenia zagranicznego, gdyż produkcja krajowa jest zupełnie wystarczająca dla potrzeb szkolnych co do jakości wytwarzanych aparatów.

Należy również poinformować podległe szkoły, że Chemiczny Instytut Badawczy uruchomił, przez swój Oddział p. n. „Centrala Dostaw Aparatury dla Laboratorjów i Przemysłu", produkcję preparatów galwanotechnicznych, mogących w zupełności zastąpić preparaty pochodzenia zagranicznego. W związku z tem należy używać preparatów galwanotechnicznych wyłącznie pochodzenia krajowego i przy dokonywaniu zamówień zobowiązywać dostawców do stosowania ich przy wykonywaniu zamówienia (w myśl § 5 powołanej na początku instrukcji ogólnej w sprawie zakupów zagranicznych).

II. P r z y w ó z. 1. Pozwolenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu na przywóz jest potrzebne tylko w wypadkach sprowadzania przedmiotów zakazanych do przywozu rozporządzeniem z dnia 10 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 113).

Pisma o pozwolenie na przywóz przedmiotów zakazanych do przywozu należy bezpośrednio kierować do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Departament Handlowy, wskazując dokładną nazwę towaru (przedmiotu), jego wagę, wartość, kraj, z którego pochodzi, oraz urząd celny, który ma dokonać odprawy celnej.

2. O ile chodzi o przedmioty zakazane do przywozu rozporządzeniem z dnia 21 grudnia 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 865), prolongowanem rozporządzeniem z dnia 19 grudnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 955), w myśl lit. f, § 4, rozporządzenia z dnia 21 grudnia 1931 r. zwolnienie od cła na mocy rozporządzenia o taryfie celnej zwalnia jednocześnie od obowiązku uzyskiwania pozwolenia na przywóz.

3. Jeżeli chodzi o zwolnienie od cła maszyn i narzędzi rzemieślniczych, sprowadzanych przez szkoły zawodowe, to w myśl lit. d, § 2, rozporządzenia z dnia 22 lutego 1932 r. (Dz. U. Nr. 17, poz. 105), pozwolenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu nie jest potrzebne, natomiast kuratorja okręgów szkolnych mogą wydawać szkołom zaświadczenia na przywóz tylko po uprzedniem porozumieniu się z Ministerstwem Przemysłu i Handlu. Pisma w tej sprawie winny kuratorja okręgów szkolnych kierować do Ministerstwa Przemysłu i Handlu bezpośrednio.

III. O p ł a t y c e l n e. 1. W myśl § 11, ust. 3, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 marca 1930 r. o postępowaniu celnem (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 276) zwolnień od cła udzielają urzędy celne I klasy (wykaz urzędów celnych w Monitorze Polskim z dnia 29 sierpnia 1930 r. Nr. 199, poz. 283) we własnym zakresie na podstawie zaświadczeń władz, wymienionych w § 10, pkt. 7, tegoż rozporządzenia, w brzmieniu nadanem mu rozporzą-

dzeniem Ministra Skarbu z dnia 22 lutego 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 105).

2. O zwolnienie od cła pomocy i środków naukowych należy zwracać się bezpośrednio do urzędu celnego, w którym ma być dokonana odprawa, przedkładając wymagane zaświadczenia władz szkolnych, a w przypadkach, gdy chodzi o przedmioty zabronione do przywozu rozporządzeniem z dnia 10 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 113) — również zezwolenie na przywóz, wydane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu.

3. Spis korzystających ze zwolnienia od cła instytucyj naukowych i zakładów naukowo-badawczych, o których mowa w § 1, ust. 2, lit. c, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 22 lutego 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 105), został ogłoszony w Monitorze Polskim z dnia 10 czerwca 1932 r. Nr. 131, poz. 162) i z dnia 20 stycznia 1933 r. Nr. 16, poz. 21 (uzupełnienie) [1].

4. W zaświadczeniach na zwolnienie od cła, wystawianych przez te instytucje naukowe i zakłady naukowo-badawcze, oraz przez wyższe zakłady naukowe, winna być wyraźnie wymieniona urzędowa nazwa instytucji naukowej względnie zakładu naukowo-badawczego lub wyższego zakładu naukowego (a nie nazwy poszczególnych laboratorjów, pracowni i t. p.), gdyż urzędy celne nie posiadają dostatecznych informacyj, jakie laboratorja, względnie pracownie, wchodzą w skład wyższych zakładów naukowych oraz instytucyj naukowych, które według wyżej podanego rozporządzenia Ministra Skarbu są uprawnione do korzystania ze zwolnienia od cła.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

§ 1, ust. 2, rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 22-go lutego 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 17, poz. 105) w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia z dnia 14-go marca 1930 r. o postępowaniu celnem (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 276 [2]*).*

2. Paragraf 10 punkt 7 otrzymuje następujące brzmienie:

„a) dzieła artystów polskich — na podstawie zaświadczenia Ministra W. R. i O. P.;

b) przedmioty muzealne, przeznaczone dla zbiorów publicznych, — na podstawie zaświadczeń zarządów muzealnych;

c) środki, preparaty i przyrządy naukowe, sprowadzane do celów naukowych przez wyższe zakłady naukowe oraz instytucje naukowe i zakłady naukowo-badawcze tak państwowe, jak i prywatne — na podstawie zaświadczeń tych zakładów i instytucyj. Spis instytucyj naukowych i zakładów naukowo-badawczych, korzystających ze zwolnienia od cła, będzie ustalał i ogłaszał w Monitorze Polskim Minister Skarbu;

d) środki, preparaty i przyrządy naukowe, sprowadzane do celów naukowych przez szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, średnie i niższe szkoły zawodowe oraz szkoły powszechne i zakłady wychowania przedszkolnego — na postawie zaświadczeń kuratorjów okręgów szkolnych, Liceum Krzemienieckiego i Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. O ile chodzi o maszyny i narzędzia rzemieślnicze, sprowadzane

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 498 i z 1933 r., str. 28 „Zwrot opłat szkolnych".

[2]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 6 — 7 „Zakupy zagraniczne".

przez szkoły zawodowe, kuratorja okręgów szkolnych będą wydawały tym szkołom zaświadczenia na przywóz tylko po uprzedniem porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu.

Ze zwolnienia korzystają tak szkoły państwowe, jak i prywatne, którym przyznane zostało prawo publiczności.

Nie podlegają zwolnieniu przedmioty służące potrzebom gospodarczym i administracyjnym".

3.

Organizacja roku szkolnego 1933/34 w szkolnictwie powszechnem.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 39 z dnia 30 marca 1933 r. (II. P. 1611/33).

W dalszym etapie wprowadzania w życie postanowień ustawy o ustroju szkolnictwa z dnia 11 marca 1932 r., oraz dążąc do jak najpewniejszej realizacji powszechnego nauczania, zarządzam w związku z organizacją roku szkolnego 1933/34 w szkolnictwie powszechnem, co następuje:

1. W myśl postanowień art. 7, ust. 1, ustawy rocznikiem wstępującym do szkoły powszechnej w roku 1933 będzie na terenie całego Państwa rocznik 1926.

2. Dotychczasowe rygory, związane z niespełnianiem obowiązku szkolnego, pozostają narazie bez zmiany.

3. Nowa organizacja publicznych szkół powszechnych według art. 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) będzie wprowadzona w roku szkolnym 1934/35. Do tego czasu pozostaje obecna organizacja bez zmiany.

4. W roku szkolnym 1933/34 zajdą w programach i planach godzin następujące zmiany:

A. Publiczne szkoły powszechne z polskim językiem nauczania.

W oddziale I i II tych szkół wszystkich stopni organizacyjnych będzie obowiązywał od nowego roku szkolnego 1933/34 nowy program nauki, który zostanie ogłoszony przed końcem b. r.

Ogólny tygodniowy wymiar godzin

a) w oddziale I tych szkół nie ulegnie w porównaniu z dotychczasowym żadnej zmianie,

b) w oddziale II szkół: 1) siedmio-, sześcio- i pięcioklasowych będzie wynosił 22 godziny, 2) cztero-, trzy-, dwu- i jedno-klasowych pozostanie w dotychczasowej ilości.

W oddziale V-tym szkół siedmio-, sześcio-, pięcio-, cztero- i trzyklasowych będzie obowiązywał nowy program nauki, który zostanie ogłoszony przed końcem b. r. szkolnego.

Plan godzin V-go oddziału w szkołach siedmio- i sześcio-klasowych będzie następujący:

religja	2	godz.	rachunki z geom.	4	godz.
j. polski	5	„	rysunek	2	„
historja	3	„	zajęcia prakt.	4	„
geografja	3	„	śpiew	2	„
przyroda	3	„	ćwiczenia cielesne	2	„

razem 30 godzin tygodniowo.

Plan godzin V-go oddziału w szkołach pięcio- i mniej klasowych pozostanie dotychczasowy.

W oddziale VI-tym szkół siedmio- i sześcio-klasowych znosi się naukę obcego języka nowożytnego. W związku z tem będzie obowiązywał program przejściowy, który zostanie ogłoszony przed końcem b. r.

Plan godzin VI-go oddziału tych szkół będzie następujący:

Przedmiot	Szkoła 7-klasowa	Szkoła 6-klasowa
religja	2 godz.	2 godz.
język polski	5 „	5 „
historja	3 „	2 „
geografja	3 „	3 „
przyroda	3 „	4 „
rachunki z geometrją	4 „	4 „
rysunek	2 „	2 „
roboty ręczne	4 „	4 „
ćwiczenia cielesne	2 „	2 „
śpiew	2 „	1 „
Razem	30 godz.	29 godz.

W oddziale VII-mym pozostanie w roku szkolnym 1933/34 bez żadnej zmiany dotychczasowy program nauki i plan godzin, w którym tylko w szkołach sześcio-klasowych należy zmniejszyć ilość godzin nauki obcego języka nowożytnego, przeznaczając na nią zamiast dotychczasowych 3 godz. tylko 2 godziny tygodniowo.

B. Publiczne szkoły powszechne z niepolskim językiem nauczania z wyjątkiem szkół z niemieckim językiem nauczania.

Wobec zupełnego usunięcia nauki obcego języka nowożytnego z V-go i VI-go oddziału szkół siedmio- i sześcio-klasowych będzie obowiązywał w roku szkolnym 1933/34 w V-tym i VI-tym oddziale tych szkół następujący plan godzin:

Przedmiot	Oddział: V	Oddział: VI
religja	2 godz.	2 godz.
język polski	4 „	4 „
język nauczania	4 „	4 „
historja	2 „	2 „
geografja	3 „	3 „
przyroda	3 „	3 „
rachunki z geometrją	4 „	4 „
rysunek	2 „	2 „
zajęcia praktyczne wzgl. roboty ręczne	3 „	3 „
śpiew	1 „	1 „
ćwiczenia cielesne	2 „	2 „
Razem	30 godz.	30 godz.

Powyższe zmiany należy też wprowadzić w publicznych szkołach powszechnych z polskim językiem nauczania i obowiązkową nauką języka ruskiego z zamianą jedynie terminu „j. nauczania“ na „j. ruski“.

C. Publiczne szkoły powszechne dwujęzyczne.

Wobec zupełnego usunięcia nauki obcego języka nowożytnego z V-go i VI-go oddziału szkół siedmio- i sześcio-klasowych, będzie obowiązywał w r. szk. 1933/34 w tych oddziałach wymienionych szkół następujący plan nauki:

Przedmiot	Oddział: V		Oddział: VI	
religja	2(2)	godz.	2(2)	godz.
język polski	4	„	4	„
drugi język nauczania	(4)	„	(4)	„
historja	2	„	2	„
geografja	3	„	3	„
przyroda	(3)	„	(3)	„
rachunki z geometrją	4	„	4	„
rysunek	(2)	„	(2)	„
zajęcia praktyczne wzgl. roboty ręczne	3	„	3	„
śpiew	1	„	1	„
ćwiczenia cielesne	2	„	2	„
Razem	30	goz.	30	godz.

Cyfry w nawiasach oznaczają godziny w drugim j. nauczania.

D. Publiczne szkoły powszechne z niemieckim j. nauczania.

Obowiązujące dotąd plany godzin pozostają w roku szkolnym 1933/34 niezmienione.

5. Wymienione w ustępie 4 punkt A. zmiany programów nauki winny być w roku szkolnym 1933/34 wprowadzone we właściwych oddziałach szkół wymienionych w punkcie B., C., D. po odpowiedniem przystosowaniu.

6. Programy i plany godzin oddziałów i kategoryj publicznych szkół powszechnych powyżej nie wymienionych, pozostają w roku szk. 1933/34 bez zmiany.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki* wr.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 182 z dnia 14 kwietnia 1933 r. (I. 9391/33), zawierający instrukcje organizacyjną na rok szkolny 1933/34 [1].

Podając okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 marca 1933 r. (II. P. 1611/33) w sprawie organizacji roku szkolnego 1933/34 w szkolnictwie powszechnem do wiadomości, zarządzam co następuje:

[1]) Okólnik ten został rozesłany w osobnych odbitkach wraz z formularzami zestawienia danych liczbowych z projektów organizacji (p. 9 okól.).

1) Jak w latach ubiegłych tak i obecnie należy wysunąć na czoło zagadnień organizacyjnych sprawę jak najpełniejszej realizacji powszechnego nauczania i wytężyć wszystkie siły, aby w roku szkolnym 1933/34 znalazł się w szkołach powszechnych możliwie największy procent dzieci w wieku obowiązku szkolnego. Wobec faktu znacznej liczebności wchodzącego obecnie w okres obowiązku szkolnego rocznika 1926 przy pewnych pozostałościach jeszcze dzieci roczników dawniejszych, które należy objąć nauką szkolną, oraz wobec konieczności ograniczenia się do ilości etatów i godzin nadliczbowych, przyznanych na bieżący rok szkolny (1932/3), względnie nawet zaoszczędzenia etatów, aby móc otworzyć szkoły w punktach dotąd jeszcze bezszkolnych, osiągnięcie powyższego celu będzie możliwe tylko przy jak najekonomiczniejszem użyciu sił nauczycielskich oraz przy ich możliwie równomiernem rozmieszczeniu i obciążeniu, jako też przy jak najracjonalniejszem zorganizowaniu pracy szkolnej.

2) W związku z tem należy dołożyć usilnych starań, by przesłane przez Ministerstwo pismem z dnia 21 marca b. r. Nr II. P. 2742/33 wprost radom szkolnym powiatowym projekty organizacji szkół zostały bezzwłocznie przez kierownictwa szkół i Panów Inspektorów jak najskrupulatniej przepracowane i wypełnione jako podstawowy jednolity materjał, pozwalający na należyte przygotowanie organizacji przyszłego roku szkolnego. Wobec tego, że projekty organizacji szkół będą obecnie już po raz drugi opracowane, należy się spodziewać, iż zdobyte przy pierwszem ich wypełnianiu doświadczenie wpłynie wybitnie na podniesienie jakości i dokładności tej pracy organizacyjnej. Przy przygotowywaniu projektów organizacji szkół pamiętać należy o tem, że zasady ogólne, zawarte w zarządzeniach Ministerstwa z dnia 19 marca 1931 r. Nr. II. 6291/31 (okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 28 marca 1931 r. Nr. I. 9754/31) i z dnia 8 lipca 1931 r. Nr. II. 14893/31 (okólnik Kur. O. S. Lw. z dnia 14 lipca 1931 r. Nr. I. 22526/31 [1]) pozostają w mocy niezależnie od podanych w powyższym okólniku Ministerstwa z dnia 30 marca 1933 r. (Nr. II. P. 1611/33) planów normalnych. Redukcje oszczędnościowe lokowane w razie potrzeby zgodnie z temi właśnie zasadami ogólnemi i z zastosowaniem właściwej celowości, winny się opierać na wspomnianych planach normalnych, przyczem szczególnie unikać należy zmniejszenia ilości godzin nauki w oddziałach, w których zostaną wprowadzone w roku szk. 1933/34 nowe programy nauczania.

3) Co do kolejności przyjmowania dzieci do pierwszych oddziałów publicznych szkół powszechnych — poza pozostającemi w nich drugorocznemi — należy przestrzegać następujących norm:

a) przedewszystkiem przyjmuje się dzieci roczników starszych (1925 i 1924), które nie znalazły miejsca w szkołach w bieżącym roku szkolnym lub uzyskały na ten rok odroczenie;

b) dzieci rocznika 1926.

Należy zwrócić uwagę na konieczność pomieszczenia tych dzieci, które zgłoszą się do szkoły powszechnej ze szkół średnich ogólnokształcących zarówno państwowych jak i prywatnych naskutek zwinięcia niższych klas gimnazjalnych.

Zwrócić też należy uwagę na ścisłe przestrzeganie przepisów § 6 rozporządzenia z dnia 30 maja 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 485 [2]), doty-

---

[1]) Cytowane okólniki w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. nie ogłoszono.

[2]) Dz. Kur. O. S. L. z 1932 r., str. 412.

czących przyjmowania do publicznych szkół powszechnych dzieci, które jeszcze nie weszły w wiek obowiązku szkolnego, a ukończyły już sześć lat życia i wykazują odpowiedni rozwój fizyczny i umysłowy (art. 7, p. 4 ustawy ustrojowej z dnia 11 marca 1932 r. [1]). Przyjmowanie jednak tych dzieci jest dozwolone w wyjątkowych tylko wypadkach i tylko za zezwoleniem inspektora szkolnego, o ile to nie przeszkodzi zapisaniu do szkoły żadnego dziecka w wieku obowiązku szkolnego, które przynależy do danego obwodu szkolnego, i nie spełnia obowiązku szkolnego w inny sposób oraz nie spowoduje nadmiernego przepełnienia izby szkolnej i przeciążenia nauczyciela.

Podobnie należy baczyć na wykonanie postanowień art. 6 ust. 1 ustawy ustrojowej z dnia 11 marca 1932 r. z ograniczeniem zawartem w § 3 wspomnianego rozporządzenia z dnia 30 maja 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 485) w sprawie stosowania siedmioletniego obowiązku szkolnego.

A więc na terenie okręgu szkolnego lwowskiego dzieci urodzone przed dniem 1 września 1920 r. — przynależne do obwodów szkół 7-kl. i dzieci urodzone przed dniem 1 września 1921 r. — przynależne do obwodów szkół niżej zorganizowanych, nie podlegają obowiązkowi szkolnemu. Dzieci tych jednak ze szkół przymusowo usuwać nie należy, o ile ich rodzice lub prawni opiekunowie wyrażą zgodę dobrowolnego posyłania do szkoły w roku szkolnym 1933/34.

Należy jednak zaniechać przyjęcia tych dzieci do szkoły, o ileby ich pozostawienie w szkole miało spowodować potrzebę dodania etatu, względnie utworzenia nowego oddziału lub też nieprzyjęcie do szkoły dzieci w wieku obowiązku szkolnego, a zwłaszcza rocznika 1926.

Szczególną uwagę należy zwrócić na frekwencję roczników najstarszych, t. j. aby dzieci często bez powodu nie opuszczały szkoły bez otrzymania możliwie zaokrąglonego wykształcenia i wychowania.

4) Zgodnie z § 1 wspomnianego rozporządzenia Ministerstwa z dnia 30-go maja 1932 r. termin rozpoczęcia zapisów do publ. szkół powszechnych ustalam na dzień 22-go maja b. r. Panowie Inspektorowie Szkolni zarządzą aby termin ten został zawczasu podany do powszechnej wiadomości, przyczem godziny zapisów winny być tak obrane, iżby z jednej strony były dogodne dla ludności pracującej, z drugiej by nie hamowały normalnego biegu zajęć szkolnych. W dniu 27-go maja winny być wpisy całkowicie ukończone.

5) Na podstawie przygotowanych w myśl powyższych zasad projektów organizacyjnych i po ewentualnym ich skorygowaniu w związku z wynikami wpisów, należy przystąpić do spraw organizacji personalnej szkół.

Pamiętać należy, że do normalnych corocznie się powtarzających okoliczności, wpływających na zmiany personalne, przybędzie jeszcze obecnie, podobnie zresztą jak przy organizacji roku bieżącego — fakt zwinięcia drugich klas gimnazjów oraz drugich kursów seminarjów nauczycielskich i połączone z tem przydzielenie do szkół powszechnych pewnej ilości zbędnycl w szkołach średnich nauczycieli, których należy użyć przedewszystkiem w wyższych oddziałach szkół powszechnych. Drugi fakt, w bieżącym roku po raz pierwszy się zjawiający, to wprowadzenie w szkołach powszechnych zgodnie z okólnikiem Ministerstwa z dnia 7-go marca b. r. Nr. II. 680/33 [2].

---

[1]) Dz. Urz. K. O. S. Lw. z 1932 r., str. 270.

[2]) Patrz str. 142.

bezpłatnych praktykantów, którzy, wdrażając się w odpowiednich warunkach do pracy szkolnej, przyczynia się częściowo do zmniejszenia skutków braku wystarczającej ilości etatów nauczycielskich. W tej sprawie zostaną niebawem wydane szczegółowe zarządzenia.

Ponieważ z obu tych źródeł pochodzące siły nauczycielskie wymagają uwzględnienia odpowiednich warunków ich zatrudnienia, wyznaczonych specjalnem przygotowaniem jednych, a troska o dostarczenie właściwych warunków praktyki drugim, należy sprawę ich zatrudnienia w roku szkolnym 1933/34 traktować łącznie z całym kompleksem spraw ruchu służbowego i organizacji personalnej szkół. Oczywiście, że troska o należytą organizację pracy wychowawczej i dydaktycznej, o odpowiednie wyzyskanie przygotowania nauczycieli oraz o możliwie równomierne ich obciążenie ilością dzieci i zajęć — winna być jednym z głównych motywów działania — przyczem na szczególną uwagę zasługuje przeciążenie w szkołach najwyżej i najniżej zorganizowanych (7-o, 1-o i 2-klasówki). Ta troska zarówno o szkołę jak i nauczyciela nie powinna żadną miarą pozwolić na powierzenie stanowiska nauczyciela szkoły 1-klasowej świeżo mianowanemu kandydatowi.

Ponieważ oba powyższe fakty mogą mieć wpływ na organizację personalną szkół, zaś Kuratorjum w chwili obecnej nie może ustalić, którzy nauczyciele szkół średnich oraz seminarjów nauczycielskich będą oddani do dyspozycji szkolnictwa powszechnego, przeto celem umożliwienia swobodnego dysponowania etatami w razie przydzielenia nauczycieli szkół średnich do pełnienia obowiązków w szkolnictwie powszechnem polecam wstrzymać aż do chwili ustalenia przydziału etatów na rok szkolny 1933/34 dokonywania mianowań nauczycieli tymczasowych na etaty w chwili otrzymania niniejszego okólnika oraz na etaty, które mają się opróżnić w przyszłości. Przez etaty wolne należy rozumieć również takie etaty, które są zajęte obecnie przez nauczycieli kontraktowych.

6) Należy też zwrócić uwagę na konieczność dalszej likwidacji punktów bezszkolnych zwłaszcza tam, gdzie to ze względów państwowych jest szczególnie pożądane. Przy likwidacji punktów bezszkolnych zechcą Panowie Inspektorowie uwzględnić już zebrane materjały w tej sprawie i wnioski już przedłożone Kuratorjum.

7) W związku z najdalej posuniętą ekonomją wykorzystania sił nauczycielskich użycie ich w pracy administracyjnej jest niedopuszczalne.

Rozważyć też należy ponownie bardzo gruntownie wszelkie przypadki, w których udziela się zniżek godzin lub zezwala na podział oddziału na grupy laboratoryjne, co w razie, gdyby miało spowodować potrzebę dodania etatu lub godzin nadliczbowych, jest niedopuszczalne. Tak samo podziału na grupy należy zaniechać, gdyby przez to okazała się możność zaoszczędzenia etatu.

8) Wyzyskiwanie środków, zmierzających do jak najekonomiczniejszego użycia sił nauczycielskich, nie byłoby zupełne, gdyby nie podtrzymano dotychczasowego tak bardzo skutecznego dążenia do normalnego wymiaru sal szkolnych.

Ta tak ważna dla szkolnictwa powszechnego akcja znajduje silne poparcie w obecnych stosunkach gospodarczych, które bądź usunęły niedawny jeszcze niemal zupełny brak odpowiednich lokali, bądź skłaniają właścicieli budynków do przeróbek budowlanych (usuwanie ścian). Wyzyskanie tych sprzyjających okoliczności winno — przy troskliwych zabiegach Panów In-

spektorów i kierowników szkół — doprowadzić do zupełnego zniknięcia izb szkolnych poniżej 30 m² a w tut. warunkach doprowadzić przedewszystkiem do zlikwidowania izb poniżej 24 m². W związku z wspomnianem już zwinięciem drugich klas państwowych gimnazjów i drugich kursów państwowych seminarjów nauczycielskich będą mogły niektóre szkoły powszechne uzyskać dla swoich celów na rok szkolny 1933/34 pozostałe po nich sale szkolne. W tych wypadkach winni Panowie Inspektorowie wejść w porozumienie z dyrekcjami dotyczących zakładów i wystąpić ewentualnie do Kuratorjum z odpowiedniemi wnioskami, dołączonemi do wygotowanych projektów organizacji.

9) Powołując się na okólnik Ministerstwa z dnia 21-go kwietnia 1932 roku Nr. II. P. 2870/32 o projektach organizacji publicznych szkół powszechnych [1]) oraz na okónlik z dnia 12-go lipca 1932 roku Nr. II. P. 5806/32 w sprawie organizacji pracy w szkołach powszechnych (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 508; Nr. I. 12729/32 Kur. O. S. Lw.), w których to zarządzeniach podane normy pozostają niezmienione, dołącza się do niniejszej instrukcji formularz powiatowego zestawienia danych liczbowych z projektów organizacji publicznych szkół powszechnych w roku szkolnym 1933/34 (po 3 egzemplarze na powiat). Zgodnie z postanowieniami punktu 7 wymienionego okólnika Ministerstwa z dnia 12-go lipca 1932 r. (Nr. II. P. 5806/32 sporządzą Panowie Inspektorowie zestawienie powiatowe i po należytem uzgodnieniu w odpowiednich rubrykach oraz podsumowaniu przedłożą Kuratorjum w nieprzekraczalnym terminie do dnia 10-go maja b. r. Ponieważ dotychczasowa obserwacja przy badaniu projektów oraz sprawozdań z organizacji szkół wykazała dość duże rozbieżności pomiędzy projektami a rzeczywistem stanem szkół — zwłaszcza o ile chodzi o przewidywane liczby dzieci, które mają uczęszczać do szkoły — dołożą Panowie Inspektorowie starań, ażeby projekty organizacyjne szkół były tak skorygowane, by umożliwiły należyte przygotowanie przyszłego roku szkolnego i dały rzeczywistą podstawę do celowego rozdziału etatów.

Zestawienie powiatowe należy sporządzić w dwóch egzemplarzach i jeden egzemplarz przechować w aktach Rady Szkolnej Pow. Do zestawienia dołączą Panowie Inspektorowie szczegółowe sprawozdanie w którem należycie naświetlą, czy wyjaśnią, pewne dane zawarte w zestawieniu powiatowem tak, aby one nie mogły budzić już w Kuratorjum żadnych wątpliwości. Ponadto wystąpią Panowie Inspektorowie równocześnie z umotywowanemi wnioskami w sprawie liczby etatów oraz godzin nadliczbowych potrzebnych na rok szkolny 1933/34 oraz z ewentualnemi wnioskami o założenie nowych szkół w punktach dotąd bezszkolnych względnie o zorganizowanie tam nauki przez dochodzącego nauczyciela.

10) W trakcie organizowania przyszłego roku szkolnego zajdzie w niejednym wypadku konieczność przesunięcia pewnej liczby etatów z jednej szkoły do drugiej, a nawet zabrania pewnej liczby etatów z powiatu, ażeby wykorzystać je w innym powiecie, gdzie okażą się bardziej potrzebne, co znowu łączyć się będzie ściśle z koniecznością dokonania pewnych przesunięć na stanowiskach nauczycieli.

---

[1]) Nr. I. 8910/32. Kur. O. S. Lw. Treść podano do wiadomości okólnikiem z dnia 2 maja 1932 r., Nr. 159 (I. 8969 którego w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. nie ogłoszono.

W tej sprawie oczekuję od Panów Inspektorów ponownie dowodów jak najdalej posuniętej ogłędności, zrozumienia interesu państwowego oraz troski, aby jak najmniej był narażony interes osobisty nauczyciela i jego rodziny.

11) Nadesłane egzemplarze projektów organizacji szkół po otrzymaniu w tym względzie bliższych wskazówek z Kuratorjum i dokonaniu ewent. zmian i poprawek zatwierdzą Panowie Inspektorowie zgodnie z okólnikiem Ministerstwa z dnia 12-go lipca 1932 r. Nr. II. P. 5806/32 najdalej do dnia 1-go sierpnia b. r., poczem jeden egzemplarz zatwierdzonego formularza zwrócą kierownikowi szkoły.

Konieczność wstrzymania się od zatwierdzenia omawianych projektów zupełnie nie przeszkadza wydaniu już obecnie pewnych potrzebnych zarządzeń, związanych ściśle z organizacją przyszłego roku szkolnego, przeciwnie winni Panowie Inspektorowie wydać zawczasu szereg zarządzeń dla możliwie najwcześniejszego uregulowania niebudzących wątpliwości spraw organizacyjnych jak np. zmiany izb małych na większe, dokupna sprzętów szkolnych i t. p. tak, ażeby jeszcze przed rozpoczęciem feryj letnich sprawy te mogły być definitywnie uregulowane.

12) Poza szkołami 7-klasowemi o pełnej ilości oddziałów w szkołach pozostałych zezwala się i w roku szkolnym 1933/34 tylko na zajęcie tyleż etatów, ile jest izb lekcyjnych. Wobec tego należy we wszystkich tych wypadkach, gdzie jeszcze pomimo zakazu było więcej etatów aniżeli izb, wezwać gminę do zabezpieczenia dla szkoły najpóźniej do końca lipca ilości izb lekcyjnych, odpowiadającej liczbie przyznanych etatów. W wypadku przeciwnym Kuratorjum będzie zmuszone etaty (bezizbowe) ściągnąć i przydzielić do innych szkół, gdzie okażą się potrzebne.

13) Zwracam również ponownie Panom Inspektorom Szkolnym uwagę na potrzebę należytego uporządkowania metryk szkolnych względnie założenia nowych we wszystkich tych miejscowościach, gdzie to dotąd z różnych względów jeszcze nie nastąpiło. Rok szkolny 1933/34 będzie ostatnim rokiem, w ciągu którego będę jeszcze tolerował pewne niedomagania w tym względzie.

14) Wkońcu jeszcze raz podkreślam obowiązek Panów Inspektorów skrupulatnego przepracowania nadesłanego przez kierowników szkół materjału oraz ścisłego dotrzymania terminów. W tym celu należy już teraz opracować sobie dokładny terminarz czynności, w którymby na pierwszym planie uwzględnione były prace związane z przygotowaniem projektów organizacyjnych szkół i wniosków w sprawach językowych oraz szkół prywatnych.

Tym 3 zagadnieniom winni Panowie Inspektorowie przedewszystkiem poświęcić uwagę.

Należy również zaapelować w tej sprawie do poczucia obywatelskiego nauczycielstwa i podwładnych funkcjonarjuszy biur rad szkolnych powiatowych, od których pilności, punktualności, zależy efekt całej pracy.

Ufam, że Panowie Inspektorowie spełnią swój obowiązek tak, jak tego wymaga powaga chwili i zrozumienie zadań, jakie na nas nakłada rozpoczęta realizacja wielkiej ustawy o ustroju szkolnictwa.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

4.

Bezpłatni praktykanci szkół powszechnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 28 z dnia 7-go marca 1933 r. (II. P-680/33). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 38).

Celem umożliwienia pozostającym bez zajęcia, kwalifikowanym kandydatom na nauczycieli szkół powszechnych, praktycznego wdrażania się do zawodu nauczycielskiego, Ministerstwo zezwala na udzielanie przez kuratorjum zezwoleń na zatrudnienie ich w publicznych szkołach powszechnych w charakterze bezpłatnych praktykantów.

Praktyka winna zapewnić kandydatowi do zawodu nauczycielskiego możliwość głębszego zaznajomienia się z najważniejszemi dziedzinami pracy szkolnej w warunkach dla tego celu odpowiednich. Dlatego też szkoła, osoba kierownika, mającego bezpośredni nadzór nad praktykantem, jak i wyznaczona praktykantowi ilość godzin nauczania, winny być odpowiednio dobrane. Nie należy zatem zatrudniać praktykanta w szkołach niezupełnie odpowiadających wymienionym warunkom, w szczególności zaś należy wykluczyć całkowicie szkoły, w których praktykant miałby pracować zupełnie samoistnie.

Ponieważ praktyka jest bezpłatna, może być wyznaczona tylko w takich miejscowościach, które kandydat w prośbie o praktykę wyszczególni, podając wyraźnie podstawę swego utrzymania w wymienionej miejscowości (rodzice, rodzina i t. p.). Odstąpić od tego warunku można tylko w wyjątkowych wypadkach, gdy np. wskutek wszczętej w niektórych okręgach szkolnych zbiorowej akcji nauczycielstwa w celu przyjścia z pomocą bezrobotnym kolegom można z uzyskanych stąd funduszów zapewnić praktykantowi wystarczające na utrzymanie wynagrodzenie.

Ubiegających się o bezpłatną praktykę kandydatów należy pouczyć, że odbycie jej nie daje aktualnie żadnych specjalnych praw prócz tego, iż w razie uzyskania pomyślnych wyników rocznej praktyki będą mieć — przy równych innych warunkach — pierwszeństwo w otrzymaniu płatnych zajęć w szkołach powszechnych w charakterze nauczycieli etatowych lub kontraktowych. Bezwzględne zapewnienie realizacji tego prawa jest obowiązkiem kuratorjów.

Ponadto rok odbytej z wynikiem pomyśnym praktyki będzie — w razie spełnienia warunków, przewidzianych w art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6-go marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) — wliczany do czasu pracy nauczycielskiej, uprawniającej nauczyciela publicznej szkoły powszechnej do przystąpienia do praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych.

Należycie udokumentowane podania o zezwolenie na odbywanie praktyki winni kandydaci wnosić do właściwych kuratorjów, które w ten sposób będą bezpośrednio regulować ilość, dobór i miejsce zatrudnienia praktykantów. Wykazy imienne praktykantów winny być prowadzone zarówno w kuratorjach, jak i w inspektoratach.

Przy wizytacjach należy zwracać uwagę na ten nowy rodzaj pracowników szkolnych, by nie dopuścić do nadmiernego przeciążania ich obowiązkami.

Szczególnie troskliwą opieką winni ich otoczyć inspektorowie szkolni, udzielając im jak najchętniej rad i wskazówek fachowych, oraz interesując się żywo ich sprawami. W ciągu roku winien inspektor wyrobić sobie dokładną, na faktach opartą, opinję o pilności, sumienności i wartości pracy praktykantów oraz o stopniu ich przydatności do zawodu nauczycielskiego. Opinja ta ma być przy końcu roku praktyki wpisana do wykazu praktykantów, jako podstawa do płatnego zatrudnienia praktykanta, lub też — jeśli opinja jest ujemna — do odmówienia kandydatowi prawa odbywania dalszej praktyki.

Okres trwania praktyki nie powinien trwać dłużej niż jeden rok. W usprawiedliwionych, wyjątkowych tylko wypadkach, może być przedłużony do lat dwu.

Zechce Kuratorjum wydać w tej sprawie dalsze, konieczne zarządzenia, mające na celu poinformować inspektoraty, dyrekcje seminarjów nauczycielskich oraz interesowanych.

Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz.*

Okónik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 230 z dnia 2 maja 1933 r. (l. 7085/33) do dyrekcyj państwowych i prywatnych seminarjów nauczycielskich tudzież rad szkolnych powiatowych (miejskiej we Lwowie) w sprawie praktyki dla kandydatów na nauczycieli w szkołach powszechnych.

Nawiązując do okólnika Pana Ministra W. R. i O. P. Nr. 28 z dnia 7 marca 1933 r. Nr. II. P. 680/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1933 r., poz. 38) zarządzam co następuje:

1) Praktykę dla kandydatów na nauczycieli w szkołach powszechnych będzie Kuratorjum organizowało tylko w takich szkołach powszechnych, w których z jednej strony skład grona nauczycielskiego, zwłaszcza kierownik szkoły, daje gwarancję, iż potrafi praktykę celowo zorganizować i nią skutecznie pokierować, a z drugiej organizacja samej pracy na to pozwoli.

2) Zasadniczo polegać ma praktyka na pełnieniu przez praktykanta w zakresie przydzielonego mu oddziału, czy przedmiotu nauki, tych wszystkich obowiązków, jakie po myśli pragmatyki służbowej wzgl. innych przepisów i zarządzeń ciążą na nauczycielach etatowych.

3) Bezpośrednie kierowanie praktyką winno spoczywać w zasadzie w ręku kierownika szkoły.

Kuratorjum będzie jednak w pewnych wypadkach na wniosek inspektora szkolnego powierzać ten obowiązek jednemu z nauczycieli szkoły.

4) Tygodniowa ilość godzin lekcyjnych, przeznaczonych na praktykę, zależy od organizacji pracy w szkole, w każdym razie atoli nie może być niższa niż 14, a wyższa niż 30.

5) Przydział godzin praktyki oraz innych zajęć praktykanta w szkole i poza szkołą projektuje kierownik szkoły a zatwierdza inspektor szkolny.

Życzenia praktykanta w tym względzie, a zwłaszcza, gdy chodzi o przydział ilości godzin, winny być możliwie uwzględniane.

Zasada winno być, by prakykanta nadmiernie obowiązkami nie przeciążać.

6) Podanie o zezwolenie na bezpłatną praktykę w szkole powszechnej, adresowane do Kuratorjum, kieruje kandydat do inspektora szkolnego tego powiatu, w którym pragnie praktykę odbywać.

W podaniu winien wymienić szkołę powszechną i miejscowość, wybraną do odbycia praktyki, oraz podać wyraźnie podstawę swego utrzymania w danej miejscowości.

Do podania należy dołączyć w oryginale: a) dyplom na nauczyciela szkół powszechnych, b) metrykę urodzenia, c) świadectwo obywatelstwa polskiego, d) zaświadczenie lekarza urzędowego o fizycznej przydatności do zawodu, e) szczegółowy i własnoręcznie napisany przebieg dotychczasowego życia, f) deklarację rodziców wzgl. innych osób fizycznych, czy prawnych, iż zabezpieczą praktykantowi utrzymanie na czas trwania praktyki.

7) Kandydat, który wniósł już uprzednio do Kuratorjum O. S. Lw. prośbę o nadanie posady nauczycielskiej, winien to w swem podaniu o praktykę zaznaczyć i wymienić te dokumenty, które do podania o posadę dołączył.

W podaniu o praktykę winny się w takim razie znaleźć tylko dokumenty brakujące.

Kuratorjum zwraca jednak uwagę, iż ważność zaświadczenia o fizycznej przydatności do zawodu wygasa po upływie sześciu miesięcy od daty jego wystawienia.

O ile prośba o posadę nauczycielską została już skierowana przez Kuratorjum do jednej z rad szkolnych powiatowych, winien kandydat, ubiegający się o praktykę, wymienić w podaniu tę radę szkolną powiatową, oraz podać numer zawiadomienia, jakie w tej sprawie z Kuratorjum otrzymał.

8) Kandydaci, którzy kończą w danym roku kalendarzowym jeden z zakładów kształcenia nauczycieli, winni kierować podanie o praktykę do inspektora szkolnego przez dyrekcję tego zakładu. Dyrekcja umieści w tym wypadku na podaniu swą opinję o przydatności kandydata do zawodu, podając szczegółową jego charakterystykę.

9) Termin składania podań w radzie szkolnej powiatowej upływa zasadniczo z dniem 30 kwietnia każdego roku, zaś dla kandydatów, którzy złożą egzamin dojrzałości po tym terminie, po upływie dwu tygodni od daty złożenia egzaminu.

W bieżącym roku szkolnym wyjątkowo przesuwa się termin zasadniczy do końca maja b. r.

10) Po otrzymaniu podania bada inspektor szkolny dane zawarte w podaniu i przedkłada prośbę Kuratorjum najpóźniej w terminie przewidzianym dla składania projektu organizacji nowego roku szkolnego (w bieżącym roku wyjątkowo do 10 czerwca) względnie najpóźniej w 14 dni po złożeniu podania.

Podania należy przedkładać Kuratorjum w miarę możności sprawozdaniem zbiorowem, kierując je wprost do Wydziału Szkolnictwa Powszechnego.

11) We wniosku, który ma być wystarczająco uzasadniony, winien inspektor szkolny podać projekt wykorzystania praktykanta w danej szkole oraz stwierdzić, że kierownik szkoły względnie wyznaczony nauczyciel (punkt 3, ustęp 2) daje gwarancję skutecznego pokierowania praktyką. Wniosek negatywny winien być również należycie uzasadniony.

12) Zezwolenia na zorganizowanie praktyki udziela Kuratorjum.

13) Inspektor szkolny po otrzymaniu zezwolenia zawiadamia o tem: a) kandydata pismem według poniższego wzoru, b) kierownictwo dotyczącej szkoły, wydając równocześnie potrzebne zarządzenia, dotyczące tak zorganizowania praktyki jak i dalszego nią kierowania, c) wpisuje praktykanta do wykazu według wzoru niżej podanego.

14) Czujną ale i jak najżyczliwszą opieką winien otoczyć praktykanta w pierwszym rzędzie kierownik szkoły, udzielając mu wskazówek i rad oraz roztaczając nad jego pracą stały nadzór według planu zgóry przemyślanego i ułożonego.

Spostrzeżeniami w tym względzie winien się kierownik dzielić z inspektorem szkolnym możliwie najczęściej, pisemnie przynajmniej raz na okres klasyfikacyjny.

15) Niemniej troskliwie winien zaopiekować się praktyką inspektor szkolny. Obowiązkiem jego jest przedewszystkiem nastawić do praktyki odpowiednio kierownika i grono nauczycielskie danej szkoły, a potem częściej niż zwykle wglądać w pracę tej szkoły.

16) Najpóźniej do 15 maja każdego roku winien inspektor szkolny wpisać do wykazu praktykantów opinję o pracy praktykanta i o jego przydatności do zawodu.

Odpis tej opinji przesyła inspektor szkolny równocześnie Kuratorjum dołączając wniosek w sprawie dalszego wykorzystania praktykanta.

17) Pozwolenie na odbywanie praktyki może być w każdym czasie cofnięte. Prawo cofnięcia przysługuje Kuratorjum.

W razie potrzeby może zawiesić praktykanta w praktyce inspektor szkolny, donosząc o tem równocześnie Kuratorjum i prosząc o cofnięcie zezwolenia na praktykę.

W wypadkach, grożących dobru służby, może zawiesić praktykanta w pracy również kierownik szkoły, winien atoli, możliwie jeszcze tego samego dnia, zawiadomić o tem inspektora szkolnego, który może zarządzenie kierownika zatwierdzić lub zmienić.

18) Obsada wolnych i zwalniających się etatów i kontraktów w szkołach powszechnych wymaga od chwili wydania niniejszego zarządzenia w każdym wypadku uprzedniego zezwolenia Kuratorjum.

Wnioski w tej sprawie należy kierować wprost do Wydziału Szkolnictwa Powszechnego.

19) Pierwszeństwo przy mianowaniu nowych nauczycieli należy w przyszłości zostawiać bezwzględnie kandydatom, którzy odbędą praktykę z wynikiem pomyślnym.

O ile Rada Szkolna Pow. kandydatów z ukończoną praktyką na liście nei posiada, winna zwrócić się wpierw do Biura Personalnego Kuratorjum z prośbą o nadesłanie podań takich kandydatów.

20) Z dniem dzisiejszym tracą swą moc obowiązującą wszystkie zarządzenia Kuratorjum, dotyczące mianowania nowych nauczycieli dla szkół powszechnych, sprzeczne z zastrzeżeniami zawartemi w pp. 18 i 19.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.* wr.

Wzór Nr. 1.

Rada Szkolna Powiatowa w . . . .

Dnia . . . .

Nr. . . . .

W sprawie praktyki w szkołach
powszechnych.

Do Pana (i) . . . .
kandydata zawodu nauczycielskiego

w . . . .

Rozporządzeniem z dnia . . . . 193. . . Nr. I. . . . . ./3 . . zezwoliło Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego na zatrudnienie Pana (i) w charakterze bezpłatnego praktykanta po myśli okólnika Nr. 28 Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 7 marca 1933 r. Nr. II. P. 680/33 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1933 r., poz. 38) w publicznej . . . . kl. szkole powszechnej męskiej żeńskiej koedukacyjnej im. . . . . w . . . . od dnia . . . . 193. .

Zechce Pan (i) tedy zgłosić się bezzwłocznie u kierownika wspomnianej wyżej szkoły, gdzie otrzyma Pan (i) szczegółowe informacje dotyczące nowych obowiązków Pana (i).

Równocześnie ozajmiam, że odbywanie praktyki nie daje Panu (i) aktualnie żadnych specjalnych praw prócz tych, jakie wymieniają ustępy 4 i 5 wspomnianego wyżej okólnika Ministra W. R. i O. P.

. . . .

Inspektor Szkolny.

Wzór Nr. 2.

L. p.	Nazwisko i imię:		
Dzień, rok i miejsce (powiat) urodzenia:		Wyznanie:	
Gdzie i kiedy uzyskał kwalifikacje do szkół powszechnych?			
Zakład naukowy:		Rok:	
Numer rozporządzenia Kuratorjum O. S. Lw. zezwalającego na praktykę:			
Nazwa szkoły, w której kandydat odbywa praktykę i daty jej trwania:			
Rodzaj praktyki i nazwisko kierownika praktyki:			
Data rozpoczęcia praktyki:			
Spostrzeżenia o pracy i opinje o przydatności kandydata do zawodu:			
Dalsze losy kandydata:			

5.

Budżety gminne na cele szkolnictwa powszechnego.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 25 z dnia 7-go marca 1933 r. (II. P-667/33). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 36).

W trudnych warunkach, w jakich znajduje się obecnie szkolnictwo powszechne, niezmiernie ważną jest rzeczą, aby praca w publicznych szkołach powszechnych nie doznawała przeszkód wskutek niedostatecznego lub opóźnionego zaopatrywania szkół w środki niezbędne na potrzeby rzeczowe, a w szczególności na odpowiednie pomieszczenia oraz opał i światło.

Trudności finansowe gmin, niestety, często niekorzystnie odbijają się na ciągłości tej pracy i dlatego Ministerstwo W. R. i O. P. zwróciło się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o wydanie odpowiednich zarządzeń władzom nadzorczym nad gminami, aby przy zatwierdzaniu i nadzorowaniu wykonania budżetów gminnych zwracały baczną uwagę na dostateczne i terminowe zaopatrzenie szkół w potrzeby niezbędne dla ich normalnej pracy.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przyrzekło swoje poparcie dla tej sprawy i w związku z tem polecam pp. Kuratorom troskliwe zajęcie się sprawą dostatecznego zaopatrzenia szkół przez gminy zobowiązane do ich utrzymania i jednocześnie, dla uniknięcia zbędnych tarć pomiędzy organami administracji szkolnej i ogólnej, zwracam uwagę na konieczność przestrzegania w pracy następujących zasad budżetowych postępowania:

1) Rada szkolna miejscowa, względnie dozór szkolny, może preliminować w budżecie szkolnym gminy terytorjalnej wydatki, do ponoszenia których gmina nie jest ustawowo zobowiązana tylko o tyle, o ile na preliminowanie tego rodzaju wydatków gmina terytorjalna się zgadza (vide wyrok N. T. A. z dnia 2-go października 1931 r. L. rej. 359/29);

2) Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 17-go lutego 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) w brzmieniu ustawy z dnia 25-go listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 898) budżet szkolny gminy terytorjalnej projektuje dozór szkolny, względnie rada szkolna miejscowa, koryguje zaś rada szkolna powiatowa; budżet ten stanowi część składową budżetu gminy terytorjalnej, uchwalanego przez gminę terytorjalną i zatwierdzanego przez władzę nadzorczą powiatową, względnie wojewódzką, której przysługuje uprawnienie wprowadzania do budżetu gminnego zmian podyktowanych względami zarówno legalności, jak i celowości (o ile zmiany te nie stają w sprzeczności z ustawowemi obowiązkami gmin); uprawnienie to rozciąga się bez wyjątku na wszystkie wydatki budżetowe, a zatem i na wydatki na publiczne szkolnictwo powszechne (vide wyrok N. T. A. z dnia 28-go lutego 1929 r. L. rej. 4243/26);

3) Ze względu na ciężką sytuację finansową samorządu gminnego — normy, które, zgodnie z art. 12 ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych, określają rady szkolne powiatowe, nie powinny przekraczać norm, przyjętych w budżecie państwowym.

Zechcą pp. Kuratorowie wydać w tej sprawie odpowiednie polecenia inspektorom szkolnym.

Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz.* wr.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 190 z dnia 14-go kwietnia 1933 r. (I.-6715/33.

Podając do wiadomości powyższy okólnik Pana Ministra W. R. i O. P., polecam Radom Szkolnym Powiatowym (Miejskiej we Lwowie) ściśle zastosować się do jego postanowień a w szczególności:

1) Poddać rewizji normy, według których gminy zgodnie z art. 12 ustawy o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych mają zaopatrywać szkoły w opał, oświetlenie i materjały piśmienne oraz zapewnić szkołom usługę i utrzymanie czystości. Przyczem nadmienia się, że przy uchwalaniu norm odnośnie do opału należy stosować normy opałowe, ustalone uchwałą Rady Ministrów z dnia 9-go kwietnia 1929 r. Nr. 3179 (okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 15 czerwca 1932 r. Nr. I. R. 6593) [1]).

2) Umożliwić gminom zgodnie z § 21, rozporządzenia z dnia 5-go marca 1923 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1924, str. 158), aby zamiast funduszów na utrzymanie szkoły mogły dostarczyć odpowiednich świadczeń w naturze we wszystkich tych wypadkach, w których świadczenia te będą czynić zadość potrzebom szkoły, zaś gminie mogą ułatwić wykonanie włożonych na nią zobowiązań.

3) Zwrócić baczną uwagę przy kontrolowaniu zamknięć rachunkowych funduszów szkolnych, na celowość dokonywanych przez rady szkolne miejscowe wydatków. Ostateczny termin, do którego rady szkolne miejscowe zobowiązane są przedłożyć zamknięcia rachunkowe za poprzedni rok budżetowy, ustalam na dzień 15-go czerwca. Termin zaś, do którego winny rady szkolne powiatowe dokonać sprawdzenia rachunków i zatwierdzenia powyższych zamknięć oraz złożyć Kuratorjum sprawozdanie, ustalam na dzień 1-go września. Sprawozdanie do Kuratorjum obok sprawozdania rzeczowego winno zawierać sumaryczne zestawienie sum preliminowanych i wydatkowanych na utrzymanie publicznych szkół powszechnych w powiecie według poniżej podanego na str. 153 wzoru.
Jednocześnie zawiadamiam, że z chwilą ukazania się niniejszego zarządzenia traci moc obowiązującą okólnik Kuratorjum z dnia 16-go lipca 1929 r. nia traci moc obowiązującą okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 16-go lipca 1929 r. Nr. I. 12523/29 [2]).

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 4-go marca 1933 r. Nr. I.-4545/33.

Celem uregulowania i ujednostajnienia toku postępowania przy preliminowaniu i wydatkowaniu kredytów na wydatki, połączone z utrzymaniem publicznych szkół powszechnych, wyjaśniam co następuje:

W myśl postanowień art. 10 ustawy z dnia 17-go lutego 1922 o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 143) w brzmieniu nadanem jej ustawą z dnia 25-go listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 126, poz. 898 [3]) koszty zakładania i utrzymania publicznych szkół powszechnych są pokrywane: a) przez Skarb Państwa, b) przez gminę, c) drogą dobrowolnych świadczeń innych związków komunalnych d) z fundacji, zapisów i darowizn.

---

[1]) Patrz str. 151.

[2]) W Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. nieogłoszony.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 13.

W myśl art. 11 Skarb Państwa ponosi wszelkie wydatki na pomoce naukowe, materjały do nauki, bibljoteki i druki szkolne, gmina zaś na wszystkie inne potrzeby rzeczowe szkół, a w szczególności na 1) pomieszczenia dla szkół (w myśl ustawy o budowie publicznych szkół powszechnych) oraz 2) ich konserwacje, 3) na wewnętrze urządzenie szkół, 4) ubezpieczenie budynku szkolnego, wewnętrznego urządzenia szkoły oraz pomocy naukowych i bibljoteki, 5) oświetlenie, 6) opał, 7) na materjały piśmienne, 8) utrzymanie służby, 9) porządku i czystości.

Ponadto w myśl postanowień art. 1. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 662), zmieniających postanowienia wyżej powołanego art. 11,[1]) obowiązane są gminy dostarczać bezpłatnie mieszkań nauczycielom publicznych szkół powszechnych.

Preliminowanie kredytów na powyższe potrzeby winno się odbywać jak następuje:

W myśl art. 12 cytowanej ustawy oraz §§ 15 i 16 rozporządzenia wykonawczego do powyższej ustawy z dnia 30-go maja 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 574[2]) winna rada szkolna powiatowa przy każdej zmianie w szkole t. zn. przy organizacji nowych szkół lub podwyższeniu względnie zniżeniu stopnia organizacyjnego istniejących szkół, określić uchwałą normy, podług których gminy mają zaopatrywać szkoły w opał, oświetlenie i materjały piśmienne oraz zapewnić szkołom usługę i utrzymanie czystości.

Od powyższego orzeczenia rady szkolnej powiatowej, określającego normy, przysługuje interesowanej gminie prawo wniesienia odwołania do kuratorjum okręgu szkolnego z zachowaniem odnośnych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22-go marca 1928 roku o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341[3]).

Decyzja kuratora okr. szkol. w tych sprawach jest ostateczna. Dopiero na podstawie art. 13 ustawy, oraz § 18 wyżej powołanego rozporządzenia, zmienionego § 1 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 6-go czerwca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 570[4]), przystępują organy samorządu szkolnego w gminach wiejskich a miejskich rady szkolne miejscowe — do ułożenia projektu budżetu szkolnego (na podstawie już ustalonych przez radę szkolną powiatową norm) i przesyłają go radzie szkolnej powiatowej w terminie do 15-go września każdego roku.

Rady szkolne powiatowe po przeprowadzeniu w razie potrzeby koniecznych zmian i zatwierdzeniu projektu budżetu bez klauzuli odwoławczej przesyłają go w terminie do 1-go listopada każdego roku zarządowi gminy, celem uchwalenia pokrycia przez radę gminną.

Na podstawie tak ustalonego projektu budżetu gmina winna w swym budżecie (a to w dziale VI wydatków) przewidzieć poszczególne kredyty na wydatki objęte budżetem szkolnym, w tym porządku, w jakim je ustawa wylicza, przyczem wysokość kredytów na wydatki, do których ponoszenia gmina jest z mocy ustawy obowiązaną, winna zasadniczo odpowiadać wysokości zaprojektowanej przez władze szkolne.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 616.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1924 r., str. 158.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 3.

[4]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 558.

O ile gmina nie uchwali budżetu szkolnego według projektu rady szkolnej powiatowej, wówczas przesyła rada szkolna powiatowa zatwierdzony przez siebie projekt budżetu bezpośredniej władzy nadzorczej nad gminą (wydział powiatowy, województwo do miast objętych ustawą z r. 1889), celem przymusowego wstawienia do budżetu gminy.

W razie, gdy bezpośrednia władza nadzorcza nad gminą, uznając słuszne stanowisko gminy, nie uczyni zadość żądaniom rady szkolnej powiatowej, odpowiednie zarządzenie na skutek zażalenia rady szkolnej powiatowej wydaje bezpośrednio wyższa władza nadzorcza, w stosunku do odnośnych gmin, t. j. województwo, względnie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, po uprzedniem porozumieniu się z odpowiednim organem państwowej władzy szkolnej (Kuratorjum, Ministerstwo W. R. i O. P.).

O ile władza nadzorcza (wydział powiatowy, województwo) przy badaniu budżetu gminy, a w szczególności wydatków na szkolnictwo, jako części tego budżetu, zmniejszy sumę preliminowanych wydatków, mimo, iż gmina uchwaliła projekt budżetu bez zmiany, powinna przed wydaniem decyzji zasięgnąć opinji rady szkolnej powiatowej względnie kuratorjum. W razie zaś nieuwzględnienia przez władzę nadzorczą (wydział powiatowy, województwo) powyższej opinji, może rada szkolna powiatowa względnie kuratorjum wnieść zażalenie do bezpośrednio wyższej władzy nadzorczej, t. j. województwa względnie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które to zażalenie załatwi w trybie wyżej wskazanym.

Ewentualne zaś zażalenie wydziałów powiatowych na postępowania rady szkolnej powiatowej mogą być wnoszone do państwowych władz szkolnych II-giej instancji, t. j. kuratorjum, które zażalenia te rozstrzygną w porozumieniu z wojewodą.

W związku z powyższemi wskazówkami zwracam uwagę na postanowienia §§ 23 i 24 rozporządzenia już powołanego t. j. terminowego dostarczenia kredytów przez gminy radom szkolnym miejscowym na potrzeby związane z utrzymaniem publicznych szkół powszechnych.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

6.

Normy opałowe.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 99 z dnia 15 czerwca 1932 r. (I. R. 6593/32).

Nr. O. 1040/32. W związku z rozpoczynającym się okresem nabywania opalu na sezon zimowy, Ministerstwo przypomina, że obecnie obowiązują normy opałowe, ustalone w instrukcji, dołączonej do zarządzenia z dnia 16 kwietnia 1929 r. Nr. I R. 4153/29 w sprawie ułożenia preliminarza budżetowego na okres 1930/31.

Przesyłając ponownie wspomnianą instrukcję wraz z dopiskiem okólnika Prezydjum Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 1929 r. Nr. 10 (3179), Ministerstwo podkreśla, że niezależnie od dopuszczalnej maksymalnej normy zużycia opalu, władze i urzędy obowiązane są, ze względu na obecną sytuację, stosować w gospodarce opałowej jak najdalej posuniętą oszczędność.

Uchwała Rady Ministrów z dnia 9 kwietnia 1929 r. Nr. 3179 (okólnik Nr. 10) w sprawie norm opałowych.

Prezydjum Rady Ministrów zawiadamia, że Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 16 marca b. r. powzięła następującą uchwałę, ustalającą normy opałowe:

„W miejsce dotychczasowych obowiązujących budżetowych norm opałowych ustala się wysokość zapotrzebowania opału dla budynków wszelkich działów administracji państwowej, z wyjątkiem budynków strategicznych, kolejowych, pocztowych i górniczych, według zasad wyszczególnionych w załączonej instrukcji, opracowanej przez Ministerstwo Robót Publicznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu i Ministerstwem Rolnictwa.

Normy opałowe wchodzą w życie począwszy od sezonu zimowego 1929/30".

Równocześnie Rada Ministrów, wydzielając z pod działania wymienionej instrukcji budynki administrowane przez władze wojskowe, kolejowe, pocztowe i górnicze, postanowiła, że Minister Robót Publicznych ma się porozumieć z Ministrami Komunikacji i Poczt i Telegrafów co do zasad, na jakich możnaby zastosować normy opałowe również do budynków kolejowych i pocztowych.

Przy niniejszem załącza się odpis instrukcji.

Szef Biura Prezesa Rady Ministrów: *Rodich Laskowski.*

Instrukcja w sprawie norm opałowych.

Zapotrzebowanie opału dla budynków stałych, drewnianych i murowanych wszelkich działów administracji państwowej, z wyjątkiem budynków administrowanych przez władze wojskowe, kolejowe, pocztowe i górnicze, należy obliczyć według następujących zasad:

A. Terytorjum Państwa dzieli się na następujące strefy opałowe:

Strefa I. Województwa warszawskie, białostockie, lubelskie, kieleckie, łódzkie, pomorskie, poznańskie, śląskie, krakowskie bez 8 powiatów podkarpackich, lwowskie bez 3 powiatów, stanisławowskie bez 8 powiatów.

Strefa II. Województwa wileńskie, nowogródzkie, poleskie, wołyńskie, tarnopolskie.

Strefa III. Podkarpackie powiaty województwa krakowskiego: Żywiec, Maków, Nowy Targ, Limanowa, Nowy Sącz, Grybów, Gorlice, Jasło; lwowskiego: Krosno, Sanok, Lesko i stanisławowskiego: Turka, Skole, Dolina, Kałusz, Bohorodczany, Nadwórna, Peczeniżyn, Kosów.

B. Ilości niezbędnego opału określa się na podstawie kubatury pomieszczeń ogrzewanych, obliczonych w świetle (t. j. nie licząc objętości murów, stropów oraz ubikacyj ubocznych, nieposiadających źródeł ciepła), przyjmując za normę potrzebnej ilości węgla kamiennego o średniej teoretycznej wartości opałowej 6.000 cal/klg., łącznie z konieczną ilością drzewa na podpałkę, na 1 m^3 pomieszczenia ogrzewanego na cały okres opałowy dla lokali w domach wielopiętrowych między piętrami ogrzewanemi.

Tabela.

	ogrzewanie centralne	ogrzewanie piecami
Strefa I	8,5 kg węgla kam.	10,8 kg węgla kam.
Strefa II	10 „ „ „	12,4 „ „ „
Strefa III	10,3 „ „ „	12,9 „ „ „

Wzór do okólnika nr. 190, p. 3, na str. 149.

ZESTAWIENIE

sum preliminowanych na utrzymanie publicznych szkół powszechnych w roku budżetowym 193 __/3 __

w powiecie ______________________

Nr. kol. szkoły	Nazwa szkoły	Nazwa gmin(y) utrzymującej(ych) szkołę	Wysokość zatwierdz. budżetu szkolnego przez władze nadzorcze nad gminą	Pozostałość kasowa fund. szkol z poprzedn. roku	Kwota(y) którą gmina(y) rzeczywiście wpłaciła(y) na rachun. fund. szkoln.	Razme fundusz szkolny wynosił (pozycja (5+6)	Wysokość wszystkich wydatków na utrzymanie szkoły	Pozostałość kasowa funduszu szkol. na rok następny (poz. (7 – 8)	Niedobór kasowy funduszu szkolnego poz. 8 – 7	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

W budynkach wielopiętrowych dla lokali na parterze i dla lokali na kondygnacji najwyższej normy powyższe mnoży się przez 1,25.

Dla budynków parterowych oraz dla lokali suterenowych normy powyższe mnoży się przez 1,50.

Przy ogrzewaniu drzewem 1 m^3 drzewa miękkiego średniej jakości należy uważać za równoznacznik 150 kg węgla kamiennego, przy ogrzewaniu zaś drzewem twardem 200 kg węgla kamiennego. Przy ogrzewaniu koksem lub węglem górnośląskim, prócz pszczyńskiego, ilości opału obliczone dla węgla kamiennego należy zmniejszyć o 10%, przy ogrzewaniu zaś torfem za równoważnik 1 kg węgla kamiennego uważa się 2$^1/_2$ kg torfu.

Władze centralne mogą zgóry ustalić dodatki do powyższych norm w wypadkach gdy praca urzędowa odbywa się w warunkach wyjątkowych, jak to stała praca ponad 12 godzin, oraz tam, gdzie stały ruch publiczności naraża lokale na znaczny ubytek ciepła. Dodatek taki winien być określony procentowo, odpowiednio do istniejących warunków pracy w urzędzie, nie może jednak przekraczać 50% normy zasadniczej. W innych wypadkach normy przewidziane niniejszą instrukcją w drodze wyjątku podlegać mogą zmianom (zmniejszeniu lub zwiększeniu), przyczem potrzeba odnośnych zmian musi być stwierdzona komisyjnie; wnioski tych komisyj podlegają zatwierdzeniu przez władze centralne zainteresowanych urzędów. Szczegółowe instrukcje dla komisji wydadzą właściwe Ministerstwa w porozumieniu z Ministerstwem Robót Publicznych.

7.

Odległości domów od budynku szkolnego.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 25 kwietnia 1933 r. Nr. I. 10724/33 do rad szkolnych powiatowych.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego podaje do wiadomości, że Izba Skarbowa I we Lwowie pismem z dnia 13 kwietnia 1933 r. Nr. II. 58098/6/33 oraz Izba Skarbowa II we Lwowie pismem z dnia 10 kwietnia 1933 r. Nr. II. 24927/6/33 wydała polecenie urzędom katastralnym, by na prośby rad szkolnych powiatowych wydawały bezpłatnie zaświadczenia odnośnie do odległości najdalszych i najbliższych domów mieszkalnych od budynku szkolnego.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

8.

Organizacja roku szkolnego 1933/34 w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 40 z dnia 30 marca 1933 r. (II. S. 3069/33).

Nr. II. 9481/33. Ministerstwo oznajmia, że z końcem roku szkolnego 1932/33 zostają zniesione drugie klasy państwowych gimnazjów i progimnazjów, drugie kursy państwowych seminarjów nauczycielskich i drugie klasy publicznych szkół wydziałowych, zaś od początku roku szk. 1933/34 zostaje przekształcona klasa III państwowych gimnazjów i progimnazjów na klasę I-szą czteroletniego gimnazjum według nowego ustroju

Sprawy te będą przedmiotem specjalnego rozporządzenia Ministra W. R. i O. P

Ze względu na zbliżający się koniec roku szkolnego Ministerstwo, nie czekając na ogłoszenie wspomnianego rozporządzenia w Dzienniku Ustaw, zarządza w tych sprawach, co następuje:

1) W wypadkach, gdy klasy I-sze gimnazjum według nowego ustroju z początkiem roku szkolnego 1933/34 nie będą mogły pomieścić młodzieży, napływającej w znacznej ilości po ukończeniu sześciu oddziałów szkoły powszechnej, mogą być otwierane oddziały równoległe tych klas, jak również oddziały równoległe klas IV-tych gimnazjum według dawnego ustroju, przeznaczone dla absolwentów 7-mioklasowej szkoły powszechnej.

2) Młodzież tegorocznej klasy drugiej gimnazjów i progimnazjów państwowych i tych prywatnych, które posiadają pełne prawa gimnazjów państwowych, przechodzi do klasy I-szej gimnazjów według nowego ustroju na zasadzie promocji uzyskanej do klasy III-ej gimnazjów (progimnazjów) według dawnego ustroju. Inna młodzież, wstępująca do klasy I-ej czteroletniego gimnazjum, będzie przyjmowana na podstawie egzaminu wstępnego, który się odbędzie przed ferjami letniemi (po 15 czerwca). Do egzaminu należy dopuścić wszystkich zgłaszających się kandydatów, którzy ukończyli co najmniej 12, a nie przekroczyli 16 lat. Wśród kandydatów do egzaminu należy rozróżnić dwie grupy: a) takich, którzy się wykażą świadectwem ukończenia sześciu oddziałów szkoły powszechnej, względnie świadectwem ukończenia klasy II-giej prywatnego gimnazjum o niepełnych prawach szkół państwowych i b) takich, którzy świadectw tych nie przedłożą.

Egzamin dla kandydatów z grupy a) ma na celu sprawdzenie ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania naukowego kandydata. Za podstawę orjentacji będzie służyć przedłożone świadectwo. O zakresie wymagań egzaminacyjnych stanowi program 6 oddziałów 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej, względnie I-ej i II-ej klasy gimnazjum (progimnazjum) według dawnego ustroju — zależnie od deklaracji kandydatów. Egzamin odbędzie się z języka polskiego, przyrody, oraz z arytmetyki z geometrją. Przy egzaminie z języka polskiego należy sprawdzać również przygotowanie kandydata z historji, przy przyrodzie z geografji.

Kandydaci, którzy ukończyli 6 oddziałów publicznych szkół powszechnych 3, 4 i 5-klasowych, zdają nadto egzamin uzupełniający z języka obcego nowożytnego.

Kandydaci z grupy b) zdają pełny egzamin ze wszystkich przedmiotów w zakresie programu 6-ciu oddziałów 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej, względnie w zakresie programu klas I i II gimnazjum dawnego ustroju (zależnie od deklaracji kandydatów), z wyjątkiem rysunków, robót ręcznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych. Egzamin ten winien polegać na dokładnem zbadaniu, czy kandydat wykazuje odpowiedni rozwój ogólny, czy posiada taki zasób wiedzy i czy nabył niezbędnych sprawności, aby mógł skutecznie pobierać naukę w gimnazjum.

W poczet uczniów klasy I-ej gimnazjum mogą być przyjęci kandydaci, którzy złożyli egzamin pomyślnie. W wyjątkowych wypadkach wynik słabszy z jednego przedmiotu nie będzie stanowił przeszkody w przyjęciu, jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienie i wyniki dobre w innych przedmiotach.

Jeżeli egzamin zdało więcej kandydatów, niż jest miejsc wolnych w klasie, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać lepiej przygotowanym i bardziej zdolnym.

Kandydat, który zdał egzamin do klasy I-ej i nie został przyjęty do danego gimnazjum z powodu braku miejsca w czerwcu r. b., może być przyjęty najdalej do dnia 15 października 1933 r. bez ponownego składania egzaminu do klasy I-ej tego samego lub innego gimnazjum na podstawie zaświadczenia o złożeniu z pomyślnym wynikiem egzaminu wstępnego. W zaświadczeniu należy wymienić stopnie z poszczególnych przedmiotów egzaminu i w zakończeniu umieścić uwagę: „Zaświadczenie niniejsze nie jest równoznaczne ze świadectwem ukończenia szóstego oddziału publicznej szkoły powszechnej względnie drugiej klasy gimnazjum ośmioletniego".

Zaświadczenie takie obowiązana jest dyrekcja wydawać na życzenie kandydata.

Egzaminy wstępne do klasy IV gimnazjum według dawnego ustroju odbędą się na zasadach dotychczasowych.

3) W klasie I-ej czteroletniego gimnazjum obowiązywać będzie nowy program nauczania i odpowiednie do niego nowe podręczniki szkolne.

Zarówno program, jak i podręczniki będą ogłoszone osobnem rozporządzeniem.

Plan godzin w klasie I-ej wszystkich gimnazjów z polskim językiem nauczania prócz dotychczasowych gimnazjów klasycznych dawnego typu będzie w roku szkolnym 1933/34 następujący:

Przedmioty	Półrocze I	Półrocze II
Religja	2	2
Język polski	6	3
Język łaciński	0	5
Język obcy	6	4
Historja	3	3
Geografja	3	3
Przyroda	3	3
Matematyka	3	3
Zajęcia praktyczne	2	2
Ćwiczenia cielesne	2	2
Ogółem godzin	30	30

W gimnazjach klasycznych dawnego typu również od początku roku szkolnego 1933/34 klasa III-cia przekształci się na klasę I-szą według ustroju nowego. W szkołach tych obowiązywać będzie w klasie I-szej w roku szk. 1933/34 plan godzin jak wyżej z następującemi zmianami:

Język polski	5 godzin
Język łaciński	2 „
Język obcy nowożytny	5 „

w obydwu półroczach.

Wszystkie gimnazja z ruskim i białoruskim językiem nauczania z wyjątkiem gimnazjów klasycznych dawnego typu będą miały w klasie I-szej w roku szk. 1933/34 następujący plan godzin:

Przedmioty	Półrocze I	Półrocze II
Religja	2	2
Język polski	5	3
Język ruski (białoruski)	5	3
Język łaciński	0	5
Język obcy nowożytny	3	3
Historja	3	3
Geografja	3	3
Przyroda	3	2
Matematyka	3	3
Zajęcia praktyczne	2	2
Ćwiczenia cielesne	2	2
Ogółem godzin	31	31

Gimnazja klasyczne dawnego typu z ruskim względnie białoruskim językiem nauczania utrakwistyczne będą miały w roku szk. 1933/34 następujący plan godzin w klasie I-ej:

Religja	2
Język polski	4
Język ruski (białoruski)	4
Język łaciński	2
Język obcy nowożytny	3
Historja	3
Geografja	3
Przyroda	3
Matematyka	3
Zajęcia praktyczne	2
Ćwiczenia cielesne	2
Ogółem	31

w obydwu półroczach.

Plan godzin w klasie I-ej państwowego gimnazjum niemieckiego w Toruniu będzie analogiczny do planu godzin gimnazjów ruskich wogóle z następującemi zmianami:

	Półrocze I	Półrocze II
Język polski	6	3
Język niemiecki	4	3
Język francuski	3	3

Nadto we wszystkich gimnazjach prowadzone będą w klasie I-ej obowiązkowe popołudniowe gry i zabawy w ilości 2 godzin tygodniowo dla ucznia, a może być prowadzona po 3 godziny tygodniowo nadobowiązkowa nauka rysunku i śpiewu (muzyki).

4) W klasach I-ych czteroletniego gimnazjum, ewentualnie w otwieranych oddziałach równoległych tych klas, będzie w zasadzie obowiązywała wszędzie nauka języka łacińskiego. Klasy bez nauki języka łacińskiego mogą być tworzone tylko w tych miejscowościach, w których bę-

dzie istniała klasa I-sza nowego gimnazjum z łaciną, o ile zajdzie tego jakaś specjalna i uzasadniona potrzeba i o ile Ministerstwo wyrazi na to zgodę w każdym poszczególnym wypadku.

5) Zwalniające się wskutek likwidacji klas II-gich w gimnazjach względnie kursów II-ich w seminarjach lokale szkolne, o ile nie będą niezbędne dla tych zakładów, należy tam, gdzie zajdzie tego potrzeba, przeznaczyć na okres przejściowy na cele szkolnictwa powszechnego. Oddziałom szkoły powszechnej należy w tych wypadkach umożliwiać korzystanie również z pomocy naukowych i pracowni gimnazjum lub seminarjum.

6) W sprawach otwierania przy państwowych seminarjach nauczycielskich lub zamiast nich klas gimnazjalnych Ministerstwo zdecyduje w każdym poszczególnym wypadku na podstawie nadesłanych już przez kuratorjum wniosków.

7) W roku szkolnym 1933/34 mogą być otwierane za zewoleniem Ministerstwa nowe klasy szkół ćwiczeń przy państwowych seminarjach nauczycielskich przedewszystkiem w tych szkołach, w których w ubiegłym roku pozwolono otworzyć klasy V-te, oraz z tem zastrzeżeniem: że liczba uczniów w klasie musi dojść co najmniej do 40. W zasadzie w szkole ćwiczeń wogóle powinno być nie mniej, jak 40 uczniów w klasie. Jeżeli obecnie liczba uczniów w poszczególnych klasach nie dosięga tej wysokości, należy starać się doprowadzić do tej liczby, gdy się jednak okaże to niemożliwe, klas już istniejących zwijać z tego powodu nie należy.

8) Wolne miejsca w państwowych internatach seminarjalnych należy wszędzie tam, gdzie na to warunki pozwolą, udostępnić przedewszystkiem młodzieży, pochodzącej ze wsi, a uczęszczającej do gimnazjów państwowych. O przyjęciu do internatu decydować będzie dyrektor seminarjum, do którego należy wnieść podanie, zaopatrzone opinją dyrekcji gimnazjum. Opiekę wychowawczą i nadzór będzie spełniał dyrektor seminarjum w porozumieniu i przy pomocy dyrektorów gimnazjów, których uczniowie przyjęci zostali do internatu.

9) Całkowita likwidacja względnie komasacja państwowych seminarjów nauczycielskich z końcem roku szkolnego 1932/33 może nastąpić drogą specjalnego zarządzenia Ministerstwa w stosunku do każdego zakładu oddzielnie na wniosek kuratorjum.

10) Co do nadsyłania wniosków do Ministerstwa ustala się następujące terminy:

a) w sprawie całkowitej likwidacji względnie komasacji niektórych państwowych seminarjów nauczycielskich (ad punkt 9) do dnia 15-go kwietnia b. r.

b) w sprawach otwarcia klasy I. gimnazjum bez łaciny (ad punkt 4) oraz nowych klas szkół ćwiczeń przy seminarjach (ad punkt 7) — do dnia 1-go maja b. r.

c) do dnia 1-go maja b. r. — wnioski (według załączonego wzoru) w sprawie przyznania odpowiedniej liczby etatów dyrektorskich, nauczycielskich, godzin nadliczbowych i kontraktowych oraz etatów woźnych dla zakładów kształcenia nauczycieli i szkół średnich ogólnokształcących, w których uwzględnić należy także etaty sekretarzy, ale tylko istniejące w bieżącym roku szkolnym.

We wnioskach tych należy pomieścić wszystkie szkoły w porządku alfabetycznym według województw i miejscowości. Liczbę nauczycieli, ko-

niecznych dla każdej szkoły, należy ująć ogólnie, z tej zaś liczby w miejscu, przeznaczonem na uwagi, zaznaczyć liczbę nauczycieli, których Kuratorjum zamierza przydzielić do szkół prywatnych w charakterze a) kierowników tych szkół, b) nauczycieli.

Liczba etatów woźnych na rok szkolny 1933/34 w stosunku do bieżącego roku szkolnego zasadniczo nie będzie zmieniona, nie mniej jednak etaty woźnych we wniosku należy wykazać.

Ponieważ ilość godzin nadliczbowych i kontraktowych jest bardzo mała, należy je w związku z wykorzystaniem nauczycieli zwiniętych klas i kursów względnie całych szkół możliwie najwydatniej ograniczyć.

d) do dnia 1-go maja b. r. — wykaz tych zakładów naukowych prywatnych, które w roku szkolnym 1932/33 korzystały z etatów państwowych, z podaniem ilości etatów dla każdego zakładu.

W wykazie tym należy podać również i te zakłady prywatne, w których — zdaniem Kuratorjum — należałoby cofnąć lub przyznać etaty na rok 1933/34 i ile. Wnioski te winny być szczegółowo umotywowane.

II. Szkoły prywatne.

1. Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące, które pragną uzyskać względnie utrzymać posiadane prawa szkół państwowych, nie mogą prowadzić od roku szkolnego 1933/34 klas I-szych gimnazjów według dawnego ustroju. Natomiast klasy II. według tegoż ustroju w roku tym istnieć mogą.

2. Właściciele gimnazjów prywatnych mogą w przyszłym roku szkolnym uruchomić oddziały wyższe (ewentualnie bez siódmego) szkoły powszechnej, lecz tylko w tym wypadku, jeżeli równocześnie uruchomią oddział pierwszy, a zatem zapoczątkują w ten sposób rozwojową szkołę powszechną. Szkoła ta powinna mieć osobne kierownictwo, któreby dawało rękojmię należytego zrozumienia organizacji pracy w szkole powszechnej i podlegać będzie nadzorowi inspektora szkolnego. Wogóle powstawaniu takich szkół nie należy czynić przeszkód, jeżeli właściciele spełniają warunki, przewidziane w ustawie z dnia 11-go marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 346).

3. Dzieci, uczęszczające do klasy II-ej gimnazjum prywatnego według dawnego ustroju, należy uważać w roku szkolnym 1933/34 za spełniające obowiązek szkolny.

4. Prywatne seminarja nauczycielskie, które w roku szkolnym 1933/34 zachowują kursy II-gie, winny się liczyć z tem, że kursy te nie uzyskają praw szkół państwowych.

5. Zakładom tym nie należy czynić przeszkód w otwieraniu przy nich czteroletnich gimnazjów rozwojowych, jeżeli właściciele spełniają warunki, przewidziane w przytoczonej ustawie o szkołach prywatnych.

6. Ministerstwo przypomina, że w myśl pkt. a) § 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 30-go maja 1932 r. w sprawie wykonania niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6-go marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych, uczniowie seminarjów prywatnych, którzy wstąpili na kurs pierwszy później, niż w roku szkolnym 1931/32, nie będą dopuszczeni do składania egzaminu dla eksternów.

III. W związku ze stopniową likwidacją seminarjów nauczycielskich zauważyć się daje zmniejszenie wysiłków gron nauczycielskich w kierunku utrzymania odpowiedniego poziomu szkół. Ministerstwo zwraca uwagę na konieczność intensywniejszej pracy na wyższych kursach seminarjalnych bez względu na to, ile tych kursów w danej szkole pozostało.

Ministerstwo poleca również tak w państwowych, jak i prywatnych seminarjach nauczycielskich wprowadzić młodzież seminarjalną na tle pracy w szkołach ćwiczeń i przy nauczaniu przedmiotów pedagogicznych w zasady nowego ustroju i nowego programu szkół powszechnych.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

9.

Administracja szkół rolniczych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 21 z dnia 18-go lutego 1933 r. (I. Org-1122/1/33). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 35).

Na podstawie art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21-go maja 1932 r. o ustanowieniu urzędu Ministra Rolnictwa i Refomr Rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 480) Ministerstwo W. R. i O. P. przejęło z dniem 1-go lipca 1932 r. administrację wraz z gospodarką budżetową szkolnictwa rolniczego, objętą w okresie 1932/33 działem 4 rozdziałami 1, 2 i 3 w części XII budżetu Ministerstwa Rolnictwa.

Z dniem 1-go kwietnia b. r. t. j. od początku okresu budżetowego 1933/34, w którym wydatki szkolnictwa rolniczego przewidziane zostały w rozdziale 2 działu 5 części XIII preliminarza budżetowego, — Ministerstwo W. R. i O. P. będzie wykonywać administrację tego szkolnictwa za pośrednictwem kuratorjów okręgów szkolnych, w których czynności i zadania, związane z tą administracją sprawować będą w ramach obowiązujących w kuratorjach przepisów organizacyjnych (kompetencyjnych): w zakresie ogólnym oraz gospodarki budżetowej — wydziały ogólne względnie oddziały finansowe, w zakresie personalnym — biura personalne, w zakresie fachowo-merytorycznym — wydziały szkolnictwa zawodowego, w obrębie których sprawy szkół rolniczych należy zgrupować w referaty szkolnictwa rolniczego.

Szczegółowe zarządzenia wraz z wykazami szkół rolniczych[1]) znajdujących się na terytorjum poszczególnych kuratorjów, oraz przydziałem etatów będą osobno wydane.

Minister: (—) *J. Jędrzejewicz.*

---

[1]) Patrz str. 152.

Organizacja szkół.

Wykaz szkół rolniczych

(Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 28-go lutego 1933 r. Nr. I. R. 1640/33).

Niższe szkoły rolnicze.

Państwowe.

1. Państwowa Szkoła Mleczarska w Rzeszowie. 2. Państwowa Szkoła Rolnicza w Miłocinie (Rzeszów). 3. Państwowa Szkoła Rolnicza w Suchodole (Krosno). 4. Państwowa Szkoła Ogrodnicza w Wólce Katańskiej (Lwów). 5. Państwowa Szkoła Rolnicza w Gródku Jagiellońskim. 6. Państwowa Szkoła Rolnicza w Bereżnicy (Stryj). 7. Państwowa Szkoła Rolnicza w Horodence.

Samorządowe.

1. Męska w Mokrzyszowie (Tarnobrzeg). 2. Żeńska w Albigowej (Łańcut). 3. Żeńska w Olesku (Złoczów).

Prywatne subwencjonowane.

1. Żeńska w Korczynie (Krosno). 2. Żeńska w Przemyślu. 3. Żeńska w Pohorcach (Rudki). 4. Żeńska w Witkowie (Radziechów). 5. Żeńska w Rudzie Kochawińskiej (Żydaczów). 6. Żeńska w Miłowaniu (Tłumacz).

Średnie szkoły ogrodnicze.

1. Państwowa Szkoła Rolnicza Ogrodnictwa, Warzywnictwa i Pszczelarstwa w Zaleszczykach.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Brody	Ponikowica	5-kl.	koeduk.	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	Pierwszeństwo z w. k. n.
2	„	Czernica	3	„	—	„	—	2 mg	Konkurs 2-gi
3	„	Dubie	3 „	„	—	„	—	¼ „	Konkurs 3-ci
4	„	Nakwasza	3 „	„	—	„	2	3 mg	Konkurs 2-gi
5	„	Hołubica	2 „	„	—	polski	2 „	¾ „	
6	„	Koniuszków	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	1 ha 52 a	
7	„	Palikrowy	2 „	„	—	polski	3 „	4 mg	
8	„	Popowce	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	1 ha 15 a	
9	„	Ruda Brodzka	2 „	„	—	polski	3 „	2 mg	Konkurs 3-ci
1	Krosno	Miejsce Piastowe	2 „	„	—	„	3	—	
1	Lwów	Podbereźce	2 „	„	—	ruski	3 „	2 ha	
2	„	Gaje	5 „	„	—	„	3 „	0·12	
3	„	Rzęsna Ruska	2 „	„	—	pol.-r.	—	0·16	
4	„	Piaski	3 „	„	—	„	4 „	0·36 „	
1	Rohatyn	Chochoniów	2 „	„	—	„	—	68 a	Konkurs 2-gi
2	„	Dziczki	2 „	„	—	ruski	—	57·5 a	„
3	„	Junaszków	2 „	„	—	„	3 „	0·73 ha	Konkurs 2-gi
4	„	Podszumlańce	2 „	„	—	polski	3 „	1960 m²	Konkurs 2-gi
5	„	Rohatyn	7 „	żeńska	im. kr. Jadwigi	„	—	—	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
6	„	Sarnki Górne	3 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	98·9 a	Konkurs 2-gi

Podania o posady objęte powyższym konkursem, należy wnosić drogą służbową w terminie do końca lipca 1933 r.

Ogłoszenia.

Zbiórki publiczne.

W Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 162, ogłoszona została ustawa z dnia 15-go marca 1933 r. o zbiórkach publicznych.

W myśl art. 1 tej ustawy wszelkie publiczne zbieranie ofiar w gotówce lub w naturze na pewien zgóry określony cel wymaga uprzedniego pozwolenia władzy.

Pozwoleń udzielaja władze administracji ogólnej, o ile zaś zbiórka dotyczy celów oświatowych, pozwoleń udzielają te władze po porozumieniu się z władzą szkolną II. instancji.

Cytowana ustawa nie dotyczy między innemi zbiórek wśród młodzieży szkolnej w lokalach szkolnych, odbywajacych się na podstawie pozwolenia władz szkolnych (§ 13, p. e).

Kurs wychowawczy popołudniowy w Przemyślu.

W porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P. zorganizowało Kuratorjum O. S. Lw. w czasie od 20-go stycznia do 25-go marca 1933 r. popołudniowy kurs wychowawczy w Przemyślu, w którym wzięli udział powołani nauczyciele wszystkich typów szkół m. Przemyśla.

Prelekcje objęły 50 godzin wykładowych i 8 godzin dyskusji, odbywały się zaś stale (z jednym wyjątkiem) w piątki i soboty od godz. 16. Wykłady i pokazay wychowawcze wywołały silne zainteresowanie wśród nauczycielstwa, co stwierdziła zarówno normalna frekwencja powołanych z urzędu osób i dobrowolny udział wielkiej liczby nauczycieli w wykładach, jak również przeprowadzona wśród uczestników pisemna ankieta na temat organizacji, programu i korzyści z wysłuchanych wykładów.

Pomoc lekarska.

L. O-10705/33. Ministerstwo Opieki Społecznej pismem z dnia 23-go marca 1933 r. L. Z. O. 30/a/37/2 podało do wiadomości, że z dniem 1-go kwietnia b. r. Szpital św. Mikołaja w Busku[1]) został skreślony z listy zakładów leczniczych, uprawnionych do przyjmowania na leczenie na koszt Skarbu Państwa funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin na podstawie § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22-go marca 1932 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254[2]).

Podział administracyjny na powiaty i gminy.

Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na ogłoszony w Lwowskim Dzienniku Wojewódzkim z dnia 1-go kwietnia 1933 r. Nr. 6 i w Stanisławowskim Dzienniku Wojewódzkim z dnia 15-go kwietnia 1933 r. Nr. 5 podział administracyjny województwa lwowskiego względnie stanisławowskiego na powiaty i gminy według stanu z dnia 1-go kwietnia 1933 r.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 419, rozp. wykonawcze Min. Spraw Wewn. do § 7 (poz. 30).

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 340.

Ze względu na dokonane przez Minist. Spraw Wewnętrznych przeniesienia, zmiany, zniesienia tak powiatów jakotcż gmin, ogłoszone zestawienie jest bardzo ważne dla orjentacji co do przynależności gmin do poszczególnych powiatów.

Województwo lwowskie.

Województwo lwowskie tworzy obecnie 27 powiatów: 1) Bóbrka (90 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 2) Brzozów (55 gmin wiejskich, 1 gmina miejska); 3) Dobromil (96 gmin wiejskich, 1 gmina miejska); 4) Drohobycz (73 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 5) Gródek Jagielloński (67 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); Jarosław (106 gmin wiejskich, 3 gminy miejskie); 7) Jaworów (67 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 8) Kolbuszowa (50 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 9) Krosno (111 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 10) Lesko (152 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 11) Lubaczów (64 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 12) Lwów miasto; 13, Lwów powiat (125 gmin wiejskich, 3 gminy miejskie); 14) Łańcut 57 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 15) Mościska (76 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 16) Nisko 57 gmin wiejskich, 3 gminy miejskie); 17) Przemyśl (125 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 18) Przeworsk (46 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 19) Rawa Ruska (71 gmin wiejskich, 3 gminy miejskie); 20) Rudki (69 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 21) Rzeszów (112 gmin wiejskich, 5 gmin miejskich); 22) Sambor 113 gmin wiejskich, 4 gminy miejskie); 23) Sanok (128 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 24) Sokal (102 gmin wiejskich, 2 gminy miejskie); 25) Tarnobrzeg (98 gmin wiejskich, 1 gmina miejska); 26) Turka (98 gmin wiejskich, 1 gmina miejska); 27) Żółkiew (68 gmin wiejskich, 4 gminy miejskie).

Województwo stanisławowskie.

Województwo stanisławawskie tworzy obecnie 12 powiatów: 1) Dolina (78 gmin wiejskich i 3 gminy miejskie); 2) Horodenka (48 gmin wiejskich i 1 gmina miejska); 3) Kałusz (65 gmin wiejskich i 1 gmina miejska); 4) Kołomyja (81 gmin wiejskich i 2 gminy miejskie); 5) Kosów (42 gmin wiejskich i 2 gminy miejskie); 6) Nadwórna (57 gmin wiejskich i 2 gminy miejskie); 7) Rohatyn (97 gmin wiejskich i 3 gminy miejskie); 8) Śniatyn (37 gmin wiejskich i 2 gminy miejskie); 9) Stanisławów (87 gmin wiejskich i 3 gminy miejskie); 10) Stryj (101 gmin wiejskich i 2 gminy miejskie); 11) Tłumacz (62 gmin wiejskich i 3 gminy miejskie); 12) Żydaczów (70 gmin wiejskich i 4 gminy miejskie).

Gminy.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18-go marca 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 183) zniesiona została gmina wiejska Weinbergen w powiecie i województwie lwowskiem, a terytorjum jej włączone do miasta Winnik w tymże powiecie i województwie.

Książki, Czasopisma.

Teatr Ludowy.

Nr. O. P. 10889/33. Nakładem Instytutu Teatrów Ludowych w Warszawie wychodzi czasopismo „Teatr Ludowy". Jest to miesięcznik poświęcony zagadnieniom teatru ludowego w Polsce, zawierający cały szereg wskazówek natury organizacyjnej i porad fachowych, jakoteż materjałów z tej dziedziny. Czasopismo to winno stać się nieodłączną pomocą każdego pracownika oświatowego, prowadzącego pracę na terenie małomiasteczkowym, czy wiejskim. Zachęcić do tego powinna nietylko niesłychanie interesująca treść, ale i cena dostępna dla każdego.

Prenumerata roczna tego miesięcznika wynosi 5 zł. Dla ułatwienia prenumeraty Instytut Teatrów Ludowych w Warszawie wszedł w porozumienie z Zarządem Głównym T. S. L. Sekcji Wschodniej we Lwowie, ul. Czarnieckiego 1. I. p., który zajmuje się przyjmowaniem zgłoszeń na prenumeratę i wysyłką zamówionych egzemplarzy.

Kuratorjum zachęca ogół nauczycielstwa do korzystania z tego czasopisma, jako jedynego w tym rodzaju fachowego poradnika w dziedzinie teatru ludowego, tak popularnego dziś w pracach oświatowych, na terenie świetlic, a nawet szkół.

Polska czytanka dla V. oddziału szkół powszechnych.

Ministerstwo pismem z dnia 19-go kwietnia 1933 r. Nr. I. Pr. 3806/32 zatwierdziło książkę p. t.: Grotowska H. i Klingerowa Z. Polska czytanka dla V. oddziału szkół powszechnych. Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych. Lwów 1932 — do użytku szkolnego jako podręcznik dozwolony dla V. oddziału szkół powszechnych.

Poradnik.

Nr. O-10450/33. Kuratorjum przypomina ogłoszony w Dz. Urz. Minist. W. R. i O. P. Nr. 11 z roku 1929, poz. 157, komunikat dotyczący „Poradnika w sprawach nauczania i wychowania oraz administracji w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich".

W ostatnim czasie ukazały się numery 7 i 10 „Poradnika". Numer 7 poświęcony jest organizacji pracowni pomocom naukowym, oraz bibljografji w zakresie geografji. Numer 10 obejmuje wskazania w sprawie przeprowadzenia egzaminów dojrzałości w szkołach średnich ogólnokształcących.

Wskutek polecenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 11-go kwietnia 1933 Nr. II. S-3482/23 Kuratorjum zwraca uwagę, że dyrektorzy szkół winni dołożyć wszelkich starań, aby nauczyciele zapoznali się z treścią każdego numeru „Poradnika", w szczególności zaś z treścią numeru 10-go, która powinna się stać przedmiotem obrad. specjalnie w tym celu zwołanego posiedzenia rady pedagogicznej. Doszło bowiem do wiadomości Ministerstwa, że wielu nauczycieli nie zna dotąd poprzednich numerów „Poradnika".

Mapy wojskowe Instytutu Geograficznego.

Nr. O. 8460/33. Kuratorjum zwraca uwagę na ogłoszony w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. I/ex. 1933, poz. 24 komunikat w sprawie nabywania map Wojskowego Instytutu Geograficznego na warunkach ulgowych.

Mapy (arkusze wymiarów normalnych) w podziałce 1 : 100.000; 1 : 300.000, 1 : 25.000 mogą na warunkach ulgowych po 50 gr nabywać między innemi inspektoraty szkolne, państwowe szkoły średnie ogólnokształcące i zawodowe, oraz zakłady kształcenia naucz. na zapotrzebowania zgłoszone przez dyrekcje tych zakładów, publiczne szkoły powszechne zaś na zapotrzebowanie zgłoszone przez Kur. O. S. Lw.

Oddziały przysposobienia wojskowego, drużyny harcerskie, kluby i związki turystyczne, nabywają mapy za zapotrzebowaniem wystawionem przez Okręgowe Urzędy W. F. i P. W. (wzór zapotrzebowania jest ogłoszony w wymienionym wyżej numerze Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.).

Przed przesłaniem zapotrzebowania należy się upewnić w skorowidzu map, czy żądane mapy zostały wydane. Skorowidze map przesyła na żądanie bezpłatnie, oraz sprzedaje mapy na warunkach ulgowych generalne przedstawicielstwo map i wydawnict kartograficznych Wojskowego Instytutu Geograficznego „Samopomoc Inwalidzka“ Warszawa, ul. Sienkiewicza L. 2, dokąd naelży kierować zapotrzebowania.

Książki do bibljotek.

Komunikat Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 19 (V).

Chrzanowski Ign. Romantyzm polski wobec Konstytucji 3-go maja. Wydawnictwo Gebethnera i Wolffa, Warszawa, 1925. Bibljoteczka Uniwersytetów ludowych i młodzieży szkolnej — dla młodzieży wyższych klas szkól średnich ogólnokształcących.

Daudęt Al. Przygody Tartarina w Alpach. Przełożył F. Mirandola. Warszawa, Bibljoteka Groszowa — dla starszej grupy dzieci lat 11—15.

Goethe J. W. Cierpienia młodego Wertera. W przekładzie z przedmową P. Choynowskiego. Bibljoteczka Uniwersytetu Ludowego, 222. Warszawa, Gebethner i Wolff — dla młodzieży od lat 15.

Grey Zane. Karawany walczące. Powieść. Przełożył z angielskiego St Barszczewski. Warszawa, M. Arct, 1931 — dla młodzieży od lat 15.

Kaden-Bandrowski Juljusz. Przymierze serc. Zamość, Z. Pomarański, 1930 — dla młodzieży od lat 15.

Krasiński Z. Dzieła. Pod redakcją L. Piwińskiego. Z przedmową M. Kridla. Tomy I—VIII. Bibljoteka Arcydzieł Literatury. Warszawa, 1931 — do bibljotek szkolnych.

Kraszewski J. I. Dwie królowe (Bona i Elżbieta). Trzy części w jednym tomie. Warszawa, M. Arct, 1929 — dla młodzieży od lat 15.

Molnar Fr. Chłopcy z placu broni. Powieść z życia uczniów węgierskich. Przekład J. Mortkowiczowej. Wydanie czwarte. Warszawa, Tow. Wydawnicze, 1930 — dla dzieci lat 11—15.

Orkan Wł. Warta. (Studja, Listy, Szkice). Lwów, Zakład Narod. im. Ossolińskich — dla młodzieży od lat 15.

Petyniak-Sanecki K. Technika handlu światowego. System nauk o handlu międzynarodowym. Część ogólna. Wydawnictwo Książnicy-Atlasu. Lwów—Warszawa, 1925 — dla nauczycieli średnich szkół handlowych.

Powstanie Kościuszkowskie. Zbiór pieśni i poezyj, poprzedzony zarysem historji powstania. Zebrała i opracowała Al. Bełcikowska. Melodje dla chórów ułożył Fr. Rybicki. Wydawnictwo Wojskowego Instytutu Naukowo-Wydawniczego Warszawa, 1931 — do bibljotek uczniów szkół powszechnych.

Prus B. Przygoda Stasia. Bibljoteczka Uniw. Lud. i Młodz. Szkoln., 59. Warszawa, Gebethner i Wolff, 1930 — dla starszej grupy dzieci lat 11—15.

Rzymowski Wincenty. W walce i burzy. Tadeusz Hołówko na tle epoki. Nakładem autora. Warszawa, 1933 — polecona do bibljotek nauczycielskich szkół wszelkich typów.

Służba społeczna. Wypisy społeczne, zebrane i ułożone staraniem Krakowskiego Koła Stowarzyszenia „Służba Obywatelska". Wydawnictwo Wileńskiego Koła Stowarzyszenia „Służba Obywatelska". Wilno, 1929. Skład główny Księgarni W. Makowskiego — dla młodzieży powyżej lat 15.

Wąsowicz J. Jak powstaje geograficzna mapa szkolna. Bibljoteka geograficzno-dydaktyczna. Wydawnictwo Książnicy-Atlas. Lwów—Warszawa, 1932 — dla starszej młodzieży.

Zorilla J. Don Juan Tenorio. Dramat fantastyczny w 7-miu aktach. Przekład wolny St. Miłaszewskiego. Warszawa, Gebethner i Wolff. 1925 — dla młodzieży od lat 15.

Żabiński Albin. Księgowość spółdzielcza. Część I. Zasady księgowości spółdzielczej i przepisy prawne. Wydawnictwa Spółdzielczego Instytutu Naukowego. Kraków, 1925 — dla nauczycieli średnich szkół handlowych.

Komunikat Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 2, poz. 43 (V).

Bogatyński Wł. Hetman Jan Tarnowski. Kraków. Gebethner i Wolff, 1931 — dla starszej młodzieży.

Boguszewska H. Świat po niewidomemu. Warszawa. Nakł. tygodnika „Kobieta Współczesna", 1932 — dla młodzieży od lat 15.

Cepnik H. Ignacy Mościcki, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zarys życia i działalności. Wyd. drugie. Warszawa, Instytut Propagandy Państwowo-Twórczej, 1932 — dla młodzieży od lat 15.

Daszyńska-Golińska Z. Zarys ustawodawstwa pracy. Dopełniony tematami do ćwiczeń przez H. Witkowską. Wydawnictwo „Naszej Księgarni", Warszawa, 1930 — do bibljotek średnich szkół zawodowych zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli.

Dybczyński T. Góry Świętokrzyskie. Wydawnictwo M. Arcta w Warszawie, 1919 — do bibljotek szkolnych.

Ejsmond J. Mali myśliwi. Ilustrował M. Wisznicki. Zamość. Wyd. Z. Pomarańskiego, 1931 — dla dzieci lat 7—9.

Encyklopedja wojskowa. Wydawnictwo Towarzystwa Wiedzy wojskowej i wojskowego Instytutu naukowo-wydawniczego. Pod redakcją mjr. O. Laskowskiego w Warszawie — do bibljotek nauczycielskich.

Hoesick F. Tatry i Zakopane. Przeszłość i teraźniejszość. Wydawnictwo Księgarni Św. Wojciecha. Poznań — do bibljotek szkolnych.

Hofmann E. T. A. Panna Scudery. Opowiadanie z czasów Ludwika XIV. Kopalnie faluńskie. Opowieść górnicza. Przełożył St. Sierosławski. Złoczów. Księgarnia W. Zukerkandla — dla młodzieży od lat 15.

Hołówko T. Przez kraj czerwonego caratu. Warszawa, 1931. Dom Książki Polskiej — dla młodzieży od lat 15.

Jeleńska L. O Janku, który umiał chcieć. Dziecięctwo błogosławionego Jana Bosco. Ilustrowała M. Jaroszyńska. Poznań, Księgarnia św. Wojciecha — dla dzieci lat 9—11.

Lange A. Dywan wschodni. Wybór arcydzieł literatury egipskiej, asyrobabilońskiej, hebrajskiej, arabskiej, perskiej i indyjskiej. Warszawa. Tow. Wydawnicze, 1921 — dla młodzieży od lat 15.

Lazarusówna F. Na stogu siana. Bibljoteka Książek Różowych Nr. 120, Warszawa Nkł. Księgarni Wydawniczej „Polska Zjednoczona" — dla dzieci lat 9 — 11.

Mandukowa I. Rachunki pani domu. Wydawnictwo Związku pań domu. Warszawa, 1932 — do bibljotek szkół przysposobienia gospodarczego oraz kursów gospodarczych.

Miłaszewska W. Czarna Hańcza. Powieść. Księgarnia św. Wojciecha — dla młodzieży od lat 15.

Montgomery L. M. Dolina tęczy. Przeł. J. Zawisza-Krasucka, Warszawa, „Retor", 1932 — dla starszej grupy dzieci lat 11 — 15.

Montgomery L. M. Wymarzony dom Ani. Przeł. St. Fedyński. Warszawa. Wydawnictwo Arcydzieł Literatur Obcych „Retor" — dla starszej grupy dzieci lat 11 — 15.

Morcinek G. Wyrąbany chodnik. Powieść nagrodzona na śląskim konkursie literackim w roku 1931. Część I i II. Cieszyn. Nkł. Księg. „Dziedzictwa" — dla młodzieży od lat 15.

Mościcki H. Pod znakiem Orła i Pogoni. Szkice historyczne. Wydanie 2. Wydawnictwo Książnicy Polskiej, Lwów — Warszawa, 1923 — dla młodzieży powyżej lat 15.

Or-Ot. Ulubione baśnie. Cudowny łabędź. Czerwony kapturek. Jaś i Małgosia. Moje książeczki Nr. 1. Warszawa. M. Arct — dla dzieci do lat 9.

Or-Ot. Ulubione baśnie. Kopciuszek. Kot w butach. O czterech muzykantach. Moje książeczki Nr. 2. Warszawa. M. Arct — dla dzieci do lat 9.

Or-Ot. Ulubione baśnie. O rybaku i złotej rybce. O siedmiu krukach. Stoliczku nakryj się. Moje książeczki Nr. 3. Warszawa. M. Arct — dla dzieci do lat 9.

Or-Ot. Ulubione baśnie. Królewna Śnieżka. Śpiąca Królewna. Tomcio Paluch. Moje książeczki Nr. 4. Warszawa. M. Arct — dla dzieci do lat 9

Porter H. Pollyanna. Przeł. Wł. Juszkiewicz. Warszawa. „Retor", 1932 — dla dzieci lat 11 — 15.

Rambaud Al. Pierścień Cezara. Powieść uwieńczona przez Akademję Francuską. Przekł. St. Honesti. Poznań, Księg. św. Wojciecha — dla starszej grupy dzieci lat 11 — 15.

Rogowski J. Mazurzy pruscy. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów, 1926 — dla młodzieży powyżej lat 12.

Reymont Wł. Pisma. Wydanie zbiorowe zupełne ze wstępem A. Grzymały-Siedleckiego. Tom VIII. Na zagonie, nowele. Wyd. drugie. Warszawa. Gebethner i Wolff — dla młodzieży od lat 15.

Siebe J. Nowe opowiadania z Sianek Górnych. Tom I i II. Przetł. z niemieckiego S. Rawska. Bibljoteka Książek Błękitnych Nr. 127. Warszawa. Księg. Wydawnicza „Polska Zjednoczona" — dla dzieci lat 11 — 15.

Skarbek Fr. Mundur. Jaszczołt. Wyd. II. Bibljoteka Un. Lud. i Młodz. Szkolnej. Warszawa. Gebertlmer i Wolff, 1925 — dla starszej grupy dzieci lat 11 — 15.

Słowacki J. Dzieła. Pod redakcją M. Kridla i L. Piwińskiego. Z przedmową J. Lechonia. Bibljoteka arcydzieł literatury. Warszawa, 1930 — do bibljotek szkolnych.

Śliwiński Art. Tadeusz Kościuszko. Wydanie 2. Bibljoteczka historyczna. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa, 1922 — do bibljotek szkół powszechnych.

Tarnowski St. O „Panu Tadeuszu". Wydanie 2. Do druku przysposobił St. Pigoń. Wyd. Krakowskiej Spółki Wydawniczej. Kraków, 1923 — do bibljotek szkolnych.

Tretiak J. Historja wojny chocimskiej (1621). Wydawnictwo Krakowskiej Spółki Wydawniczej. Kraków, 1921 — dla młodzieży powyżej lat 15.

Truchim St. Koronacje polskich królów elekcyjnych. Poznań, 1931. Nakładem Księgarni I. Zamecznik — do bibljotek szkolnych.

Tyc F. Pamiętnik. Poznań, 1931. Skład Główny Dom Książki Polskiej w Warszawie — dla młodzieży od lat 15.

1863 r. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów, 1925 — dla młodzieży do lat 14.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

Odbito w drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3.

ROK XXXVII. NUMER 6.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 czerwca 1933 r.

TREŚĆ:

1.

Częściowe wykonanie ustawy z dnia 11-go marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 1-go kwietnia 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 281.

Na podstawie art. 54 ust. 2 i art. 56 ustawy z dnia 11-go marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1. Istniejące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia państwowe gimnazja ośmioklasowe i progimnazja ulegają stopniowemu przekształceniu na czteroletnie gimnazja, przewidziane w art. 21 ustawy o ustroju szkolnictwa, w sposób następujący:

a) wstrzymuje się przyjmowanie kandydatów: w roku szkolnym 1933/34 do klasy II, a w następnych latach szkolnych kolejno do klas wyższych według dawnego ustroju;

b) z początkiem roku szkolnego 1933/34 przekształca się dotychczasową klasę III według dawnego ustroju na klasę I gimnazjum 4-letniego, określonego w art. 21 ustawy o ustroju szkolnictwa; w następnych latach szkolnych tworzone będą kolejno klasy II, III i IV według nowego ustroju;

c) zorganizowanie liceów nastąpi oddzielnem rozporządzeniem. Uczniowie wstępujący w roku szkolnym 1933/34 do I klasy gimnazjum 4 letniego, utworzonego w myśl punktu b), będą po ukończeniu IV klasy tego gimnazjum mieli możność wstąpienia do klasy I liceum ogólnokształcącego.

§ 2. W istniejących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia państwowych seminarjach nauczycielskich i publicznych szkołach wydziałowych wstrzymuje się przyjmowanie kandydatów: w roku szkolnym 1933/34 do kursów (klas) II, a w następnych latach szkolnych kolejno do kursów (klas) wyższych.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.* wr.

2.

Wykonanie ustawy z dnia 11-go marca 1932 roku o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 57 z dnia 19-go kwietnia 1933 r. (II. S. 7971/32.

I. Ogłoszenie w Nr. 145 Monitora Polskiego i w Nr. 4 Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z 1932 roku wzoru statutu prywatnych szkół miało na celu uświadomienie władzom szkolnym i założycielom szkół, jakie sprawy ujęte być mają w statucie i ułatwienie stronom opracowania. na podstawie ogłoszonego wzoru. statutu szczegółowego dla danego typu szkoły.

Umieszczenie więc w § 4 wzoru statutu dla szkół powszechnych zdania „Pierwszy szczebel programowy osiąga się po 4 latach nauki, drugi po 2 dalszych latach, wreszcie trzeci po.... latach“ [2]) nie wyłącza bynajmniej możliwości zakładania prywatnych szkół powszechnych niższego stopnia organizacyjnego.

---

[1]) 6-go maja 1933 roku.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 399, wzgl. 401.

Również brzmienie ustępu 2 § 4 wzoru statutu dla szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych nie wyklucza bynajmniej możności zorganizowania szkoły średniej ogólnokształcącej narazie według dotychczasowego ustroju z równoczesną zapowiedzią przekształcenia jej w przyszłości według zasad, ustalonych w ustawie o ustroju szkolnictwa. W związku z takiem postanowieniem statutu władze szkolne mogą przed wydaniem orzeczenia, stwierdzającego wypełnienie warunków, wymaganych do założenia szkoły, żądać według swego uznania włączenia do statutu planu przejścia z jednego ustroju na drugi; mogą one żądać innych uzupełnień statutu, np. ustalenia w statucie dwu nazw szkół: jednej na okres przejściowy, a drugiej na okres po jej przekształceniu.

II. Żądanie od osób, ubiegających się o wydanie orzeczenia, stwierdzającego wypełnienie warunków, wymaganych do założenia szkoły, przedstawienia oprócz zaświadczenia władzy administracji ogólnej o nienagannem zachowaniu się pod względem moralności i w stosunku do Państwa, jeszcze innych danych osobowych, jak np. życiorysu, dowodów wykształcenia, dowodów dotychczasowej pracy i t. p. nie znajduje uzasadnienia w ustawie i winno być zaniechane.

III. Do orzeczenia, stwierdzającego wypełnienie warunków, wymaganych do założenia szkoły (wzór orzeczenia Nr. 1 i 2 ustalony w okólniku Nr. 109 z dnia 25-go czerwca 1932 roku Nr. I. Org. 300/7/32, Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4. poz. 46 [1]) winny władze szkolne załączać egzemplarz statutu szkoły, zaopatrzonego pieczęcią urzędu wraz z adnotacją: „Statut powyższy stanowi nierozdzielną część orzeczenia z dnia..... Nr. ......".

Odpis statutu należy zachować w aktach urzędowych. Stąd też można żądać przedkładania przez strony projektu statutu w 2 egzemplarzach.

Za Dyrekt. Depart. *Dr. M. Mendys.* wr. Nacz. Wydz.

3.

Badanie przydatności lokalu szkoły prywatnej.

Okólnik (Nr. 39) Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 19-go kwietnia 1933 r. Nr. SB. 28/11/3.

W związku z zapytaniem jednego z p. p. wojewodów co do trybu postępowania i zakresu kompetencji p. p. wojewodów przy orzekaniu o przydatności lokali szkół prywatnych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem W. R. i O. P. udziela następujących wyjaśnień:

Szkoły prywatne mogą być urządzane w budynkach na ten cel specjalnie wybudowanych lub przebudowanych, lub też w budynkach istniejących, które nie były przeznaczone na cele szkolne.

1. Gdy chodzi o budowę, przebudowę lub wogóle zmianę budynku, przeznaczonego na szkołę prywatną, władza, udzielająca pozwolenia na

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 roku, str. 405.

budowę, przebudowę lub zmianę odnośnego budynku, powinna ze względu na postanowienia § 10 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7-go czerwca 1932 roku o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473), przed wydaniem pozwolenia zasięgnąć opinji władz szkolnych, stosując analogicznie przepis art. 347 prawa budowlanego (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 202 z roku 1928), który ma zastosowanie przy udzielaniu pozwoleń na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynków przeznaczonych na pomieszczenie szkół powszechnych.

Omawiane pozwolenie, o ile udzieliła go wojewódzka władza administracji ogólnej (art. 384 prawa budowlanego), należy traktować równocześnie jako orzeczenie, przewidziane w § 10 wymienionego rozporządzenia z dnia 7-go czerwca 1932 r.; gdy zaś pozwolenie na budowę szkoły zostało udzielone nie przez wojewódzką władzę administracji ogólnej (art. 386 prawa budowlanego), to pozwolenie takie nie zwalnia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej od wydania orzeczenia o przydatności budynku na szkołę prywatną. Orzeczenie to będzie wydane na podstawie projektu (planu), zatwierdzonego przez właściwą władzę budowlaną.

2. W przypadkach, gdy szkoła prywatna ma być urządzona w istniejącym budynku, który uprzednio nie był przeznaczony na cele szkolne i w którym nie mają być wykonane roboty, wymagające uzyskania wyżej omawianego pozwolenia, należy zbadać budynek, a w szczególności lokal przeznaczony na szkołę, przed wydaniem orzeczenia w myśl § 10, powołanego rozporządzenia Min. W. R. i O. P.

Zgodnie z przytoczonym § 10 o „przydatności lokalu, przeznaczonego na szkołę“, orzeka wojewódzka władza administracji ogólnej, a „pod względem potrzeb szkolnych“ — władze szkolne.

3. Z brzmienia i intencji przytoczonego przepisu wynika, że władze administracji ogólnej, orzekając o „przydatności lokalu, przeznaczonego na szkołę“, powinny oceniać tę przydatność z punktu widzenia wymogów, stosowych ze względów bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzkiego, władze zaś szkolne — z punktu widzenia potrzeb, podyktowanych względami pedagogiczno - wychowawczemi.

4. Wskazanem przytem jest, by, o ile to jest możliwe, w każdym poszczególnym wypadku badanie na gruncie przydatności lokalu na szkołę prywatną przez władzę administracji ogólnej i przez władzę szkolną odbywało się równocześnie i łącznie.

Zgodnie z powyższem zechcą PP. Wojewodowie wydać stosowne zarzadzenie.

Minister: (—) *Bronisław Pieracki.*

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 58 z dnia 26-go kwietnia 1933 r. (I. Org. 3021/16/33).

Podaję do wiadomości i wykorzystania powyższy okólnik Nr. 39 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawie badania przydatności lokalu szkoły prywatnej.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki* wr.

4.

Zakładanie prywatnych kursów dla dorosłych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 32 z dnia 13-go marca 1933 r. (I. Pol. 857/33). Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 55.

Do czasu wydania do ustawy z dnia 11-go marca 1932 roku o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343 [1]) rozporządzenia, które analogicznie do rozporządzenia z dnia 7-go czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473 [2]) ureguluje całokształt zagadnień związanych ze szkołami i inemi zakładami naukowemi przeznaczonemi dla dorosłych, wyjaśniam po porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, co następuje:

1. O ile towarzystwa oświatowe mają w swoich statutach przewidziane zakładanie kursów dla dorosłych i organizować je będą wyłącznie dla swoich członków, nie wydając przytem jakichkolwiek świadectw, nie są obowiązane do stosowania się do przepisów ustawy o szkołach prywatnych z dnia 11-go marca 1932 roku (Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 343). Wystarczy bowiem zawiadomienie przez te towarzystwa władz administracji ogólnej o otwarciu takich kursów.

2. O ile cytowane w pkcie 1 towarzystwa organizować będą systematyczne kursy dla dorosłych wogóle, wówczas kuratorja okręgów szkolnych stosować będą do nich zgodnie z okólnikiem z dnia 19-go października 1932 roku Nr. I. Pol-3616/32 [3]) dotychczasową praktykę postępowania, przestrzegając jednak, by była ona zgodna z przepisami cytowanej ustawy o szkołach prywatnych a zwłaszcza z postanowieniami art. 6. Nadzór pedagogiczny nad takiemi kursami sprawować będzie kuratorjum, przekazując go wedle uznania właściwemu inspektorowi szkolnemu. Organizatorzy kursów będą podawali kuratorjum do zatwierdzenia program kursów oraz do wiadomości czas i miejsce zajęć na kursach.

3 O ile cytowane w pkcie 1 towarzystwa organizować będą niesystematyczne kursy dla dorosłych wogóle, wówczas wystarczy zawiadomienie władz administracji ogólnej o otwarciu takich kursów. W razie wątpliwości, czy dany kurs należy zaliczyć do systematycznych, rozstrzyga właściwe kuratorjum okręgu szkolnego.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.* wr.

5.

Czynsze za mieszkania funkcjonarjuszów państwowych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 56 z dnia 24-go kwietnia 1933 r. (BP. 5192/33)

Nr. BP. 15299/33. Kontrola przeprowadzona przez Najwyższą Izbę Kontroli wykazała, że zachodzą wypadki użytkowania przez funkcjonarjuszów państwowych lokali w budynkach państwowych bezpłatnie.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 roku, str. 280.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 roku, str. 395.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 roku, str. 633.

Wobec powyższego i zgodnie z pismem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 11-go kwietnia 1933 r. Nr. BZ. 17/19/27 Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1-go października 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 849) wolne od opłaty są jedynie mieszkania reprezentacyjne, zaś za inne mieszkania przydzielone funkcjonarjuszom państwowym tak w budynkach państwowych jak i przez Skarb Państwa wynajętych winny być pobierane czynsze za mieszkania służbowe w wysokości dodatku mieszkaniowego, a za niesłużbowe w wysokości obliczonej zgodnie z § 3 i 4 wyżej wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów [1]).

Poza tem wolne od opłaty są mieszkania przydzielone funkcjonarjuszom, pełniącym obowiązki dozorców domów państwowych tam, gdzie obowiązek ten przewidują lokalnie obowiązujące umowy zbiorowe, oparte na postanowieniach Nadzwyczajnych Komisyj Rozjemczych, powoływanych na podstawie ustawy z dnia 16-go maja 1922 roku (Dz. U. R. P. Nr. 39. poz. 324).

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

6.

Zaliczkowa wypłata dodatku na mieszkanie.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 28-go kwietnia 1933 r. Nr. BP. 3921/33.

Nr. BP. 16932/33. Rada Ministrów na posiedzeniu dnia 4-go lutego 1933 roku powzięła uchwałę następującej treści:

„Upoważnia się Ministerstwo Skarbu do zarządzenia w roku budżetowym 1932/33 i 1933/34 dalszej zaliczkowej wypłaty dodatku na mieszkanie oraz zasiłków miesięcznych na zasadach, uchwalonych przez Radę Ministrów w dniu 20-go grudnia 1928 roku“.

Powyższą uchwałę podaje się do wiadomości jako podstawę do wspomnianej zaliczkowej wypłaty w czasie do końca roku budżetowego 1933/34.

Zasady, uchwalone przez Radę Ministrów w dniu 20-go grudnia 1928 roku były podane do wiadomości okólnikiem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 29-go grudnia 1928 roku Nr. O. R. 15233/28 [2]).

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

7.

Udział nauczycielstwa w kursach organizacyj społecznych w ciągu roku szkolnego.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 20-go maja 1933 r. Nr. O. 11393/33.

W ostatnich czasach coraz częściej zwracają się do Kuratorjum różne instytucje, organizacje i stowarzyszenia z prośbą o urlopowanie na przeciąg kilku dni a nawet kilku tygodni, sił nauczycielskich, w celu umożliwienia im wzięcia udziału w kursach, organizowanych przez te instytucje w ciągu roku szkolnego.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 504 pod linją.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1929 r., str. 205.

Jakkolwiek doceniam wartość prac, podejmowanych przez wspomniane instytucje i organizacje, zwłaszcza w dziedzinie wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, to jednak, mając na uwadze potrzebę zapewnienia przedewszystkiem normalnego biegu pracy w szkołach, w myśl polecenia P. Ministra W. R. i O. P. z dnia 25 kwietnia 1933 r. Nr. I. WF. 1400/33 zarządzam, by prośby instytucyj, organizacyj i stowarzyszeń o urlopowanie nauczycielstwa na kursy w czasie trwania nauki szkolnej nie były uwzględniane.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

8.

Egzaminy na nauczycieli szkół średnich.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 63 z dnia 29-go kwietnia 1933 r. (II. S. 4111/33).

Końcowy termin dopuszczania kandydatów do egzaminu naukowego lub pedagogicznego według rozporządzenia z dnia 29 stycznia 1923 r. [1]), oznaczony w okólniku Nr. 147 z dnia 4 października 1932 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 79) na dzień 1 marca 1933 r., ustala się na dzień 31 grudnia 1933 r. [2]). Podań wniesionych po tym terminie bezwarunkowo nie należy uwzględniać.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.* wr.

9.

Kwalifikacje zawodowe do nauczania religji mojżeszowej względnie języka hebrajskiego i historji żydów w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 29-go kwietnia 1933 r. (II. S.3294/33).

Nr. II. 12882/33. Ministerstwo wyjaśnia, że:

1) nauczyciele, posiadający kwalifikacje zawodowe do nauczania religji mojżeszowej w szkołach średnich, ustalone w rozporządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 16 listopada 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 124, poz. 715 [3]) mają prawo udzielania także nauki języka hebrajskiego i historji żydów jako części składowych nauki religji,

2) kwalifikacje zawodowe do nauczania języka hebrajskiego i historji żydów jako przedmiotów świeckich w prywatnych szkołach średnich, przewidziane w zarządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 maja 1930 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 106 [4]) nie uprawniają do udzielania nauki religji w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Min. W. R. O. P. Nr. 9, poz. 68; Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1923 r., str. 158.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 591 (poz. 8).

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 564.

[4]) W Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. nie ogłoszono.

10.

Ubiór młodzieży szkolnej.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 27-go marca 1933 r. (Nr. I. Pr. 341/33) w sprawie jednolitego ubioru młodzieży państwowych szkół średnich ogólnokształcących, państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, oraz państwowych szkół zawodowych.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 50.

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Wprowadza się jednolity ubiór dla młodzieży państwowych szkół średnich ogólnokształcących, państwowych liceów pedagogicznych, państwowych seminarjów i liceów dla wychowawczyń przedszkoli oraz państwowych szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego i licealnego.

§ 2. Ubiór ucznia stanowi:

Czapka-maciejówka (fig. 1 [1]), koloru ciemno-granatowego, fason pełny, obramowana dookoła górnego szwu wypustką barwy szkoły, odznaka metalowa z blachy tłoczonej, w szkołach zawodowych z literą typu szkoły (wymiar 28 mm) (fig. 2), czarny skórzany daszek, czarny skórzany pasek ze sprzączką, po bokach gładkie guziki z białego metalu. W porze letniej zalecony kapelusz z płótna lnianego koloru naturalnego, fason harcerski (fig. 3), z odznaką metalową z blachy tłoczonej, w szkołach zawodowych z literą typu szkoły (wymiar 28 mm).

Marynarka (fig. 4), koloru ciemno-granatowego, dwurzędowa, zapięta na trzy guziki, zrobiona jednak tak, aby można ją było zapiąć i na czwarty guzik pod szyją (fig. 5); krój marynarki lekko wcięty, tył gładki (fig. 6), z przodu dwie dolne kieszenie wpuszczone z patką, trzecia (piersiówka) zakończona listewką; rękaw zakończony mankietem obramowanym wypustką barwy szkoły, na mankiecie dwa guziczki, na wysokości $^3/_4$ lewego rękawa umieszona tarcza barwy szkoły, obramowana srebrną nitką z wyhaftowanym na niej srebrną nitką numerem (fig. 7), w szkołach zawodowych z numerem oraz literą typu szkoły (fig. 8), guziki przy marynarce z białego metalu, gładkie.

Krawat koloru ciemno-granatowego.

W porze letniej zalecona bluzka z płótna lnianego (fig. 9), koloru naturalnego, luźna, wpuszczona w spodnie, z kołnierzem wykładanym, zapięta na trzy guziki z masy perłowej, jedna kieszonka (piersiówka) zapięta na guzik, rękawy koszulowe, zakończone mankietami, zapiętemi na dwa guziczki, na wysokości $^3/_4$ lewego rękawa obramowana nitką barwy szkoły tarcza o polu barwy płótna z numerem, w szkołach zawodowych z numerem oraz literą typu szkoły, wyszytemi nitką barwy szkoły.

Spodnie koloru ciemno-granatowego, krótkie (fig. 10), wszyte w pasek, zapięte pod kolanem, zaopatrzone w dwie kieszenie tylne (zapinane) oraz z przodu w kieszonkę na zegarek lub, zwłaszcza do stroju uroczystego, spodnie koloru ciemno-granatowego, długie, z wypustką boczną barwy szkoły, zaopatrzone w dwie kieszenie tylne (zapinane), oraz z przodu w kieszonkę na zegarek (fig. 4).

---

[1]) Wszystkie figury są podane w wymienionym wyżej Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Niniejszy przedruk zawiera tylko niektóre.

W porze letniej zalecone spodnie koloru granatowego, płócienne lub pół wełniane, krótkie do kolan, do paska skórzanego, zaopatrzone w dwie kieszenie tylne (zapinane), oraz z przodu w kieszonkę na zegarek (fig. 9).

Pończochy lub skarpety ciemne. Trzewiki lub pantofle sznurowane, ciemne (fig. 11 i 12). W porze letniej wolno uczniom nosić obuwie płócienne w dowolnej barwie.

Płaszcz (fig. 13) koloru ciemno-granatowego, dwurzędowy, zapinany na pięć guzików (fig. 14), krój lekko wcięty, tył z patką lekko przymarszczoną (fig. 15), dwie kieszenie z patką, rękaw zakończony mankietem, obramowanym wypustką barwy typu szkoły, na wysokości $^3/_4$ lewego rękawa umieszczona tarcza barwy szkoły, obramowana srebrną nitką z wyhaftowanym na niej srebrną nitką numerem, w szkołach zawodowych z numerem oraz literą typu szkoły, płaszcz szyty szerokim kantem, guziki przy płaszczu z białego metalu gładkie.

Uczniom wolno używać popielatych swetrów, w miesiącach zaś zimowych wolno im nosić kołnierze futrzane, ochraniacze na uszy, szale i t. p.

W czasie pracy w laboratorjach lub warsztatach mogą uczniowie nosić fartuch (fig. 16) koloru granatowego, satynowy, zakrywający całe ubranie, zapięty na cztery guziki, piąty otwarty, kołnierzyk mały, wykładany, z tyłu patka, zapięta na dwa guziki z ciemnej masy, trzy kieszenie nakładane, rękaw zakończony mankiecikiem, zapiętym na jeden guzik z ciemnej masy.

Uczniowie szkół zawodowych noszą w czasie pracy warsztatowej fartuch (fig. 16), w szczególnych zaś warunkach pracy warsztatowej, zwłaszcza gdzie wymaga tego wzgląd na bezpieczeństwo, noszą ubiór roboczy (fig. 17), wykonany z drelichu koloru granatowego, składający się z jednej całości, t. j. z koszulki zakończonej nogawkami. Koszulka ma na piersiach 2 kieszenie 13 cm szerokie, 17 cm głębokie, rękawy kroju koszulkowego, zakończone mankietem 6 cm szerokim, zapinanym na 2 guziki z ciemnej masy. Na prawej nogawce znajduje się kieszeń 17 cm szeroka z jednego brzegu 20 cm, z drugiego 25 cm głęboka. Z boku nogawek, poczynając od pasa wdół, znajdują się otwory 14 cm długie. Nogawki zakończone są paskami z tego samego materjału 1 cm szerokiemi i zaciąganemi na sprzączki metalowe. W stanie wszyty od wewnątrz pas z tego samego materjału $2^1/_2$ cm szeroki dla przeciągnięcia taśmy do ściągania. Zapięcie z przodu na 5 guzików. Nakrycie głowy stanowi w szczególnych warunkach pracy warsztatowej czapeczka z drelichu koloru granatowego (fig. 18).

§ 3. Ubiór uczennicy stanowi:

Beret (fig. 19) ciemno-granatowy z odznaką metalowa z blachy tłoczonej, w szkołach zawodowych z literą typu szkoły (wymiar 28 mm jak dla uczniów).

W porze letniej zalecony kapelusz z płótna lnianego (fig. 3), koloru naturalnego, fason harcerski z odznaką metalową z blachy tłoczonej, w szkołach zawodowych z odznaką typu szkoły (wymiar 28 mm jak dla uczniów).

Bluzka (fig. 20) koloru ciemno-granatowego, luźna z paskiem przyszytym, z wykładanym małym kołnierzem, zapięta na trzy guziki, z lewej strony mała nakładana kieszonka, rękaw w gładki, zakończony mankietem, obramowanym wypustką barwy szkoły, zapiętym na dwa guziki, na wysokości $^3/_4$ lewego rękawa umieszczona tarcza barwy szkoły, obramowana srebrną nitką z wyhaftowanym na niej srebrną nitką numerem, w szkołach zawodowych z numerem oraz literą typu szkoły; guziki przy bluzce z białego metalu gładkie.

W porze letniej bluzka z płótna lnianego (fig. 21), koloru naturalnego, fason gładki, pasek przyszyty, mały wykładany kołnierz, związany wstążeczką barwy szkoły, z lewej strony mała nakładana kieszonka, rękaw gładki, zakończony mankietem, zapiętym na dwa guziki z perłowej masy, na wysokości $^3/_4$ lewego rękawa obramowana nitką barwy szkoły tarcza o polu barwy płótna z numerem, w szkołach zawodowych z numerem oraz literą typu szkoły, wyszytemi nitką barwy szkoły.

Do stroju uroczystego zalecona jest bluzka biała tego samego kroju.

Spódnica koloru ciemno-granatowego, układana w fałdy, na przodzie kontrafałda szerokości 12 cm (fig. 20 i 21).

Ubiorem uczennic podczas pracy w szkole jest fartuch (fig. 22) z czarnej satyny, zakrywający całą suknię, zapięty na cztery guziki z paskiem dookoła, dwie kieszenie dolne i jedna górna nakładane, kołnierz mały wykładany i nałożony mały kołnierzyk biały, rękaw koszulowy, zakończony mankietem, zapiętym na dwa guziki z ciemnej masy. W szkołach zawodowych żeńskich w szczególnych warunkach pracy warsztatowej mogą uczennice nosić zamiast fartucha czarnego fartuch koloru jasnego lub białego (fig. 22) oraz jasne lub białe chusteczki na głowie.

Pończochy lub skarpetki ciemne. Trzewiki (fig. 11) sznurowane, ciemne, na niskich obcasach, lub półbuciki (fig. 12), względnie pantofelki z paskiem, ciemne na niskich obcasach (fig. 23). W porze letniej wolno uczennicom nosić obuwie płócienne w dowolnej barwie.

Płaszcz (fig. 24) koloru ciemno - granatowego, jednorzędowy, fason gładki, kołnierz wykładany, pasek dookoła, dwie kieszenie nakładane, rękaw gładki zakończony nałożonym mankietem, obramowanym wypustką barwy szkoły, na wysokości $^3/_4$ lewego rękawa umieszczona tarcza barwy szkoły, obramowana srebrną nitką z haftowanym na niej srebrną nitką numerem, w szkołach zawodowych numerem oraz literą typu szkoły.

Uczennicom wolno używać popielatych swetrów, w miesiącach zaś zimowych wolno im nosić kołnierze futrzane, szale i t. p.

§ 4. Barwy poszczególnych typów szkoły są następujące:

Gimnazja ogólnokształcące oraz szkoły zawodowe stopnia gimnazjalnego — błękit nieba.

Licea ogólnokształcące i szkoły zawodowe stopnia licealnego — karmazyn.

Licea pedagogiczne i licea dla wychowawczyń przedszkoli — zieleń.

Seminarja dla wychowawczyń przedszkoli — lila jasna.

§ 5. Numery poszczególnych szkół ustalone będą osobnem zarządzeniem.

§ 6. Poszczególne typy szkół zawodowych oznaczone będą następującemi literami: H — szkoły handlowe, G — szkoły gospodarcze, T — szkoły techniczno-przemysłowe, R — szkoły rolnicze.

§ 7. Uczniowie i uczennice szkół państwowych obowiązani są nosić ubiór przepisany w szkole i poza szkołą.

§ 8. Uczniowie szkół zawodowych 2-letnich stopnia gimnazjalnego obowiązani są jedynie do noszenia czapek i tarczy oraz w czasie pracy szkolnej fartucha (fig. 16) względnie w czasie pracy warsztatowej ubioru roboczego (fig. 17).

§ 9. W okresie przejściowym, aż do całkowitej realizacji nowego ustroju szkolnego, wyróżniane będą szkoły następującemi barwami:

fig. 1.

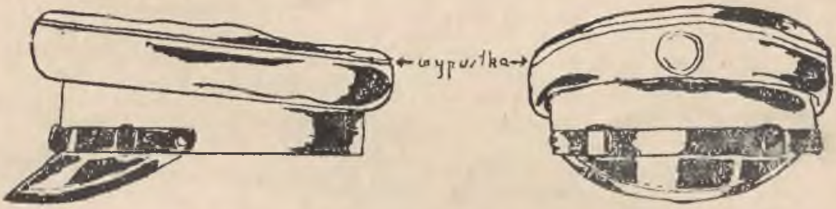

fig. 7.

fig. 12.

fig 3.

a

b

fig. 11.

fig. 16.

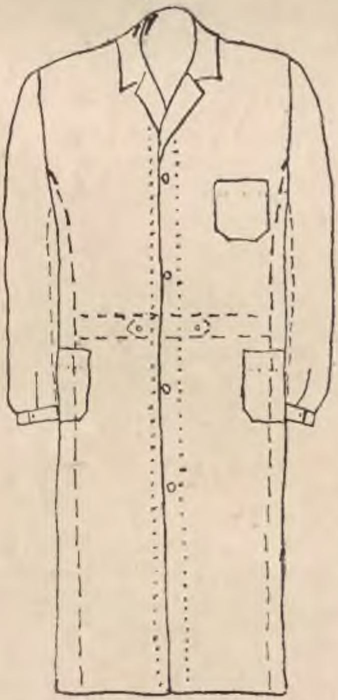

fig. 9.

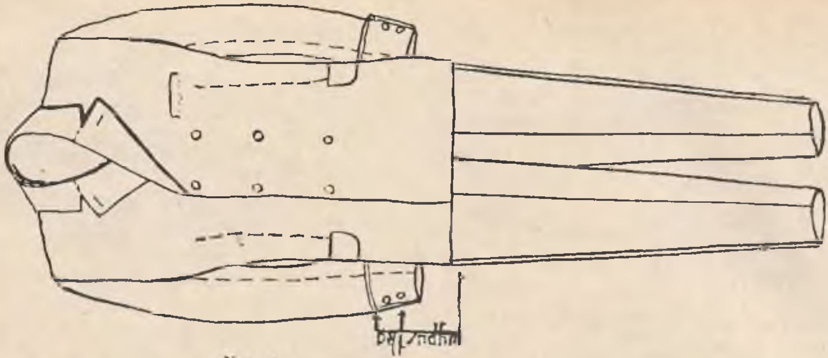

fig. 4.

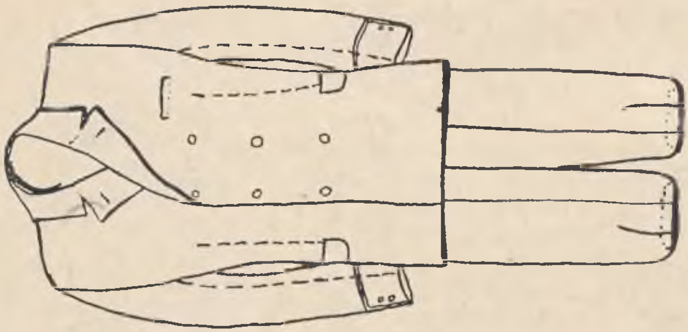

fig. 10.

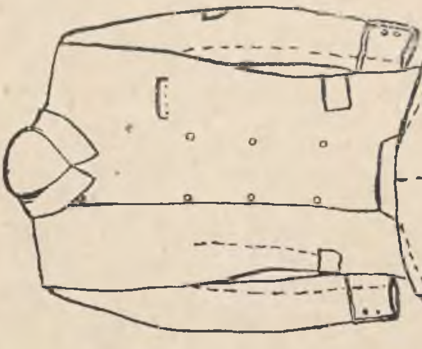

fig. 5.

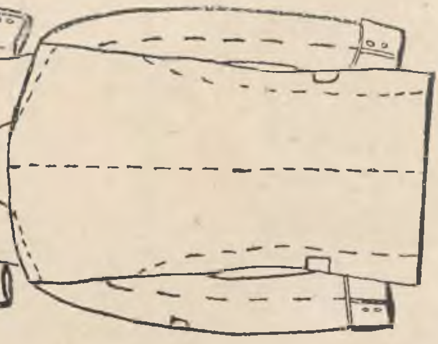

fig. 6.

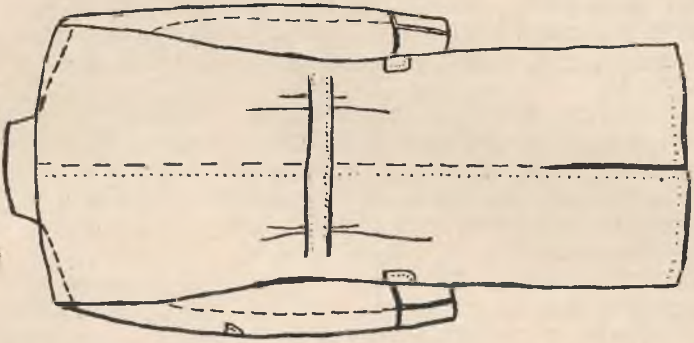

fig. 15.

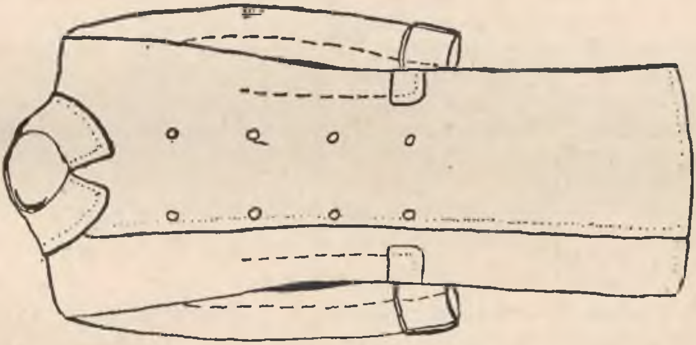

fig. 14.

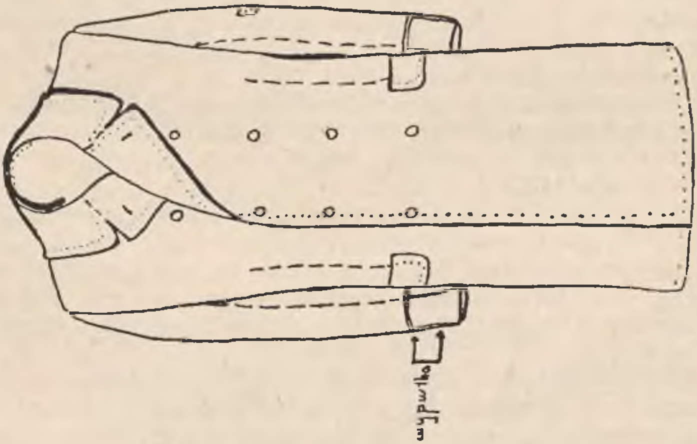

fig. 13.

Gimnazja nowego typu oraz gimnazja dawnego typu do klasy VI włącznie i szkoły zawodowe średnie barwą — błękit nieba.

Gimnazja dawnego typu w obrębie klas VII i VIII, szkoły zawodowe licealne i szkoły zawodowe, opierające się na podbudowie 6 klas szkoły średniej ogólnokształcącej, prócz $3^1/_2$-letnich szkół wymienionych w § 11 — barwą karmazynową.

Seminarja nauczycielskie — barwą zieloną.

Seminarja dla wychowawczyń przedszkoli — barwą liljową — jasną.

§ 10. Przepisy niniejszego rozporządzenia nie obejmują państwowych wyższych szkół budowy maszyn i elektrotechniki w Warszawie (im. H. Wawelberga i S. Rotwanda) i w Poznaniu aż do czasu wprowadzenia w tych szkołach nowego ustroju.

§ 11. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, będzie jednak realizowane stopniowo w następujących trzech etapach:

a) z początkiem roku szkolnego 1933/34 obowiązuje wszystkie wymienione powyżej szkoły wprowadzenie przepisanych czapek, beretów, względnie kapeluszy; nadto na marynarkach, bluzkach i płaszczach tarcza barwy szkoły z numerem, a w szkołach zawodowych nadto z literą typu szkoły;

b) z początkiem roku szkolnego 1934/35 obowiązuje wszystkie wymienione powyżej szkoły wprowadzenie marynarek, bluzek, sukien, spodni z wyjątkiem uczniów i uczennic ostatniej klasy (kursów);

c) z początkiem roku szkolnego 1935/36 obowiązuje wymienione powyżej szkoły wprowadzenie przepisanych płaszczów z wyjątkiem uczniów i uczennic ostatniej klasy.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.* wr.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 27-go marca 1933 r. (Nr. I. Pr. 341/33) w sprawie ubioru młodzieży prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli, oraz prywatnych szkół zawodowych.
Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 51.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zarządzam, co następuje:

§ 1. Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli oraz szkoły zawodowe, korzystające z uprawnień szkół (zakładów) państwowych mogą wprowadzić jednolity ubiór, przepisany dla młodzieży szkół państwowych.

Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli oraz szkoły zawodowe, korzystajace z uprawnień szkół (zakładów) państwowych winny natomiast bez względu na to, czy przyjęły jednolity ubiór przepisany dla młodzieży szkół państwowych, czy nie, wprowadzić tarcze o barwie szkoły wraz z numerem, szkoły zaś zawodowe z numerem i literą typu szkoły.

§ 2. Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli oraz szkoły zawodowe, nie korzystające z uprawnień szkół państwowych, mogą się ubiegać o udzielenie im przez władzę szkolną II instancji prawa wprowadzenia jednolitego ubioru, przepisanego dla młodzieży szkół państwowych.

§ 3. Numery poszczególnych szkół ustalone będą osobnem zarządzeniem.

§ 4. Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli oraz szkoły zawodowe mogą wprowadzić jednolite czapki lub jednolity ubiór własnego pomysłu po zatwierdzeniu go przez władzę szkolną II instancji.

§ 5. Prywatnym szkołom przysługuje prawo wprowadzenia na czapkach, beretach lub kapeluszach własnej odznaki po zatwierdzeniu jej przez władzę szkolną II instancji.

§ 6. Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

11.

Terminy egzaminów dojrzałości eksternów.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 2-go kwietnia 1933 r. Nr. II. S. 2643/33.

Nr. II. 9935/33. Ministerstwo poleca, aby, poczynając od przyszłego 1933/34 roku szkolnego, egzaminy dojrzałości dla zdających na podstawie § 54 regulaminu i dla eksternów odbywano ze względów oszczędnościowych i organizacyjnych w tym samym czasie.

Utworzenie komisyj egzaminacyjnych w różnych miastach okręgu umożliwi przeegzaminowanie nawet wielkiej ilości kandydatów w jednym terminie.

Nacz. Wydz.: (—) *W. Gałecki.*

Kuratorjum zaznacza, że wobec powyższego zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 2 kwietnia 1933 r. Nr. II. S. 2643/33 egzaminy dojrzałości dla eksternów odbywać się będą w normalnych terminach egzaminów dojrzałości dla uczniów szkół średnich, t. j. zimą w styczniu i lutym, oraz na wiosnę w maju i czerwcu.

Dlatego przestają istnieć dotychczasowe terminy dla eksternów, t. j. wiosenny w marcu i kwietniu, oraz jesienny we wrześniu i październiku.

Podania o dopuszczenie do egzaminu dojrzałości dla eksternów należy wnosić:

a) na termin zimowy do 30 września poprzedzającego roku kalendarzowego;

b) na termin wiosenny do 15 lutego danego roku.

Podania wniesione po tych terminach pozostaną bez rozpatrzenia.

W sprawie załączników obowiązuje nadal zarządzenie Kuratorjum z dnia 10 listopada 1932 r. Nr. II. 19091/32 (Dz. Urz. K. O. S. Lw. z r. 1932, str. 611) z tą zmianą, iż taksę egzaminacyjną należy wpłacać na konto Izby Skarbowej we Lwowie w P. K. O. Nr. 502.000.

P. o. Naczelnika Wydziału: *L. Jus.* wr.

12.

Zatrzymywanie świadectw szkolnych przez zakłady prywatne.

L. I. K. N. 10631/33. W związku ze skargami na zatrzymywanie świadectw szkolnych i wskutek zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 27 marca 1933 Nr. II. S. 2834/33 Kuratorjum O. S. Lw. podaje poniżej do wiadomości Dyrekcjom (Kierownictwom) państwowych i prywatnych szkół średnich ogólno-kształcących i zakładów kształcenia nauczycieli okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 13 grudnia 1930 r. Nr. II. 25577/30, do którego treści zechcą Dyrekcje (Kierownictwa) ściśle się zastosować.

Zauważa się, że treść okólnika Min. W. R. i O. P. z dnia 13 grudnia 1930 Nr. II. 25577/30 już raz podano do wiadomości dyrekcjom szkół średnich ogólno-kształcących tutejszym okólnikiem z dnia 3 stycznia 1931 r. Nr. II. 19331/31. Szkół zawodowych dotyczy w tej sprawie okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 4 lutego 1932 r. Nr. III. 386/32, ogłoszony w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 80.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 13 grudnia 1930 r. Nr. II. 25577/30.

W związku z mnożącemi się skargami na zatrzymywanie świadectw rocznych i dokumentów uczniów przez prywatne szkoły średnie ogólnokształcące zechce Kuratorjum wyjaśnić tym szkołom, że mają one prawo zatrzymywać jedynie t. zw. świadectwa odejścia i to tylko w wypadkach nieuiszczenia należnych opłat, czy niezwrócenia przedmiotów, będących własnością szkoły (książki z bibljoteki i t. p.), względnie odmówić odpowiedniej adnotacji na świadectwach półrocznych lub rocznych uczniom, opuszczającym zakłady. Innych dokumentów, czy świadectw, szkoły zatrzymywać nie mogą.

Jednocześnie zechce Kuratorjum wydać zarządzenie do szkół średnich ogólnokształcących, aby przy przyimowaniu młodzieży nie poprzestawały na okazaniu przez nią cenzurek, czy świadectw półrocznych, lub rocznych, lecz w każdym wypadku przechodzenia ucznia z jednej szkoły do drugiej żądały przedstawienia świadectw odejścia w rozumieniu okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14-ego sierpnia 1928 r. Nr. II. P. 9862/28 (Dz. Urz. z dnia 8-go września 1928 r. Nr. 10/203 poz. 172[1]).

Dyrektor Departamentu: (—) *Wł. Żłobicki.*

13.

Organizacja roku szkolnego 1933/34 w państwowych szkołach zawodowych.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr. 74 z dnia 17-go maja 1933 r. (Nr. III. TP. 2556/33).

I. Szkoły techniczne typu zasadniczego i wyższego (szkoły przemysłowe), szkoły mistrzów maszynowych i budowlanych, szkoły nadzorców drogowych.

Zgodnie z postanowieniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 6-go grudnia 1932 roku Nr. III. TP. 5162/32 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 31-go

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 361.

grudnia 1932 roku Nr. 9, poz. 110 [1]) organizacja roku szkolnego 1933/34 w wymienionych szkołach pozostaje dotychczasowa, jak to dodatkowo wyjaśnią okólnik Nr. 26 z dnia 8-go marca 1933 roku. Nr. III. TP. 1476/33 [2]).

Celem przygotowania przejścia z obecnego ustroju szkół zawodowych na nowy, oparty na ustawie z dnia 11-go marca 1932 roku, wydane zostały zarządzenia odnośnie zawieszenia już z początkiem roku szkolnego 1933/34 przyjmowania kandydatów na I kursy niektórych szkół technicznych względnie wydziałów w tych szkołach.

Egzaminy sprawdzające (wstępne), przejściowe i końcowe, odbywać się będą na zasadach i w terminach dotychczasowych.

II. Szkoły rzemieślniczo - przemysłowe.

M ę s k i e. Obowiązuje co do rozplanowania czynności zarządzenie z dnia 27-go kwietnia 1931 roku Nr. III. T. 2803/31 [3]). Wskutek przesunięcia początku feryj letnich na dzień 16-go czerwca zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra z dnia 18-go listopada 1932 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 1-go grudnia 1932 r.Nr. 8, poz. 99 [4]) terminy wymienionego wyżej rozplanowania czynności ulegną przesunięciu wstecz o dwa tygodnie, a mianowicie:

Okresy całodziennej pracy warsztatowej w kl. III. w miesiącu maju, zaś w kl. I i II:

a) w szkołach, w których warsztaty szkolne mogą pomieścić wszystkich uczniów jednocześnie, całodzienna praca warsztatowa trwa od dnia 15-go maja do dnia 15-go czerwca, ferje wakacyjne od dnia 16-go czerwca do dnia 19-go sierpnia włącznie;

b) w szkołach, w których praca warsztatowa odbywa się dla braku miejsca na dwie zmiany, pierwsza zmiana prowadzi zajęcia całodzienne od dnia 15-go maja do dnia 15-go czerwca, a ferje wakacyjne trwają od dnia 16-go czerwca do dnia 19-go sierpnia; druga zmiana ma wyznaczone wakacje od dnia 15-go maja do dnia 15-go lipca, a pracę warsztatową od dnia 16-go lipca do dnia 15-go sierpnia.

Zakończenie nauki teoretycznej dla kl. III przypada na dzień 30-go kwietnia, dla kl. I i II na dzień 14-go maja.

W szkołach, w których odbywać się będą egzaminy czeladnicze, rezerwuje się na nie czas od dnia 7-go do dnia 15-go czerwca.

Zastrzeżenie, dotyczące okresu przerwy od daty zakończenia całodziennej pracy warsztatowej do daty egzaminów czeladniczych, przytoczone w zarządzeniu z dnia 27-go kwietnia 1931 r. Nr. III. T. 2803/31, pozostaje w mocy.

Egzaminy sprawdzające (wstępne) dla kandydatów do szkoły powinny odbyć się zasadniczo w okresie od dnia 16-go czerwca do dnia 20-go czerwca włącznie.

W wypadkach wyjątkowych mogą dyrekcje szkół, za zezwoleniem kuratorjum, zarządzić również egzaminy sprawdzające w terminie od dnia 17-go do dnia 20-go sierpnia.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 7.
[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 107.
[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 230.
[4]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 614.

Żeńskie. Zajęcia teoretyczne dla kl. III mają być zakończone w dniu 24-go maja, dla I i II w dniu 31-go maja.

Okres od dnia 1-go do 15-go czerwca, t. j. do zakończenia roku szkolnego (zgodnie z rozporządzeniem Ministra z dnia 18-go listopada 1932 r.) przeznacza się na zajęcia warsztatowe dla klas I i II oraz na przeprowadzenie egzaminów przejściowych.

Okres od dnia 29-go maja do dnia 7-go czerwca włącznie przeznacza się na egzaminy końcowe dla klas III.

Egzamin czeladniczy należy przeprowadzić w czasie od dnia 7-go do dnia 15-go czerwca.

Egzamin wstępny dla kandydatek do szkoły należy zarządzić w okresie od dnia 16-go do dnia 20-go czerwca i w razie dodatkowych zgłoszeń zaraz po wakacjach letnich.

Egzaminy przejściowe i końcowe winny być prowadzone zgodnie z przepisami, obowiązującemi w latach poprzednich.

III. Szkoły handlowe i gospodarcze.

We wszystkich szkołach handlowych i gospodarczych obowiązuje rozporządzenie z dnia 18-go listopada 1932 r. o organizacji roku szkolnego.

Egzaminy sprawdzające (wstępne) powinny być zarządzone w czasie od dnia 16-go do dnia 20-go czerwca, w razie zaś potrzeby dodatkowo w okresie powakacyjnym od dnia 17-go do dnia 20-go sierpnia.

IV. Szkoły rolnicze i ogrodnicze.

Typ szkoły i długość kursu nauki	Początek roku szkolnego	Zakończenie roku szkolnego	Uwagi
Niższe szkoły rolnicze żeńskie:			
11 miesięczne	15. XI.	15. X.	nauka trwa bez przerwy
6 ,,	15. XI.	15. IV.	,, ,, ,, ,,
Niższe szkoły rolnicze męskie:			
11 miesięczne	15. I.	15. XII.	nauka trwa bez przerwy
$1^1/_2$ roczne	15. XI.	15. IV.	,, ,, ,, ,, przez $1^1/_2$ roku
2-letnie	15. I.	15. XII.	przerwa pomiędzy 15. XII. i 15. I.
3-letnie *)	2. IX.	15. VI.	w przerwie praktyka w gospod. szkolnem.
2-zimowe **)	1. XI.	1. IV.	obecnie 3 semestralne — 2 zimowe
5 miesięczne	15. XI.	15. IV.	nauka trwa bez przerwy

*) W czasie przerwy uczniowie są zwalniani na 1—2 tygodniowe urlopy do domów.

**) W szkołach 3 semestralnych 2 zimowych nauka szkolna trwa 2 zimy 15. XI. — 15. IV. resztę czasu trwa nauka w gospodarstwach uczniów.

Średnie szkoły ogrodnicze:

20. VIII.	15. VI.	w okresie od 16. VI. — 15. VII i od 16. VII. — 20. VIII. winni uczniowie kursów I-go i II-go odbywać praktyki letnie w ogrodzie szkolnym grupami na zmianę po $^1/_2$ klasy I i II-ej.

Średnie szkoły rolnicze:

20. IX.	15. VI.	w okresie od 16. VII. — 16. IX. winni uczniowie kursu I i II-go odbywać praktykę w gospodarstwie obcem lub szkolnem.

W wypadku, gdy ilość kandydatów do państwowych szkół zawodowych, którzy złożą egzamin sprawdzający na kurs (do klasy) I przekroczy znacznie liczbę wolnych miejsc w klasie, dyrekcje szkół powinny wystąpić do władz szkolnych w sprawie zezwolenia na otwarcie równoległych oddziałów kursów (klas) najpóźniej do dnia 5 listopada 1933 roku.

W tym względzie należy się stosować do postanowień zarządzenia z dnia 9 lipca 1931 r. Nr. I. 5428/31.

Co do nadsyłania komunikatów do Ministerstwa o wolnych stanowiskach dyrektorów szkół, kierowników warsztatów, nauczycieli, instruktorów i innych sił pomocniczych nauczycielskich oraz personelu administracyjnego szkoły — ustala się jako ostateczny termin dz. 10 czerwca b. r.

Wszelkie wnioski, dotyczące zmian personalnych, a mianowicie: mianowania, przeniesienia, zwolnienia, przydziału godzin, udzielenia urlopów i t. p. powinny być nadesłane do Ministerstwa w nieprzekraczalnym terminie do dnia 15 czerwca 1933 r.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

14.

Reorganizacja szkół dokształcających zawodowych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 27-go maja 1933 r. Nr. III. 14154/33 do wszystkich publicznych szkół dokształcających zawodowych w Okręgu Szkolnym Lwowskim.

Nadesłane w bieżącym roku szkolnym rozklady lekcyj, oraz statystyki, wykazały, iż kierownictwa niektórych szkół nie zastosowały się w całej pełni do zarządzonej redukcji oddziałów w szkołach dokształcających zawodowych.

Przypominając wydane w tym celu okólniki z dnia 15-go lipca 1931 r. Nr. III. 3749/31 i 8-go września 1931 Nr. III. 4533/31 [1]) oraz powołując się na wyjaśnienie Ministerstwa W. R. i O. P. zarządzam co następuje:

1. Naukę w klasach mieszanych i handlowych należy prowadzić w 8 godzinach tygodniowo.

---

[1]) Wymienione okólniki nie były drukowane w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw.

2. W klasach przemysłowych specjalnych można przeznaczyć na naukę 12 godzin tygodniowo, o ile przedmiotów zawodowych nauczają specjaliści, w przeciwnym razie czas nauki ulega również redukcji do 8 godzin tygodniowo.

3. We wszystkich klasach, w których nauka odbywa się w 8 godzinach tygodniowo, stosować należy właściwy podział godzin z pośród niżej podanych podziałów tygodniowych godzin nauki.

4. Liczba uczniów (uczennic) w każdej klasie powinna wynosić przynajmniej 40. Klasy z mniejszą ilością uczniów (uczennic) mogą być tworzone tylko w razach wyjątkowych za wyraźnem zezwoleniem Ministerstwa. W tym wypadku Kuratorjum, zbadawszy sprawę i opierając się na wniosku kierownictwa szkoły, wystąpi do Ministerstwa.

5. Wyodrębnianie na naukę przedmiotów zawodowych pewnej grupy uczniów jednego zawodu z klasy mieszanej (np. samych ślusarzy lub samych stolarzy) dopuszczalne jest przy minimum 15 uczniach w grupie i tylko w tym wypadku, kiedy do nauczania tych przedmiotów zawodowych szkoła posiada nauczyciela specjalistę w danym zawodzie. Dla uniknięcia nieporozumień zaznaczam, że — wobec powyższego — grup, składających się z uczniów 2 lub więcej pokrewnych zawodów (np. krawców, kuśnierzy, czapkarzy, t. zw. grup przyodziewczych it. p.) już wyodrębniać nie można.

6. Klasy o niewystarczającej ilości uczniów (poniżej 40) należy łączyć i prowadzić naukę w dwóch a nawet 3 oddziałach w jednej izbie, jak to ma miejsce w szkołach powszechnych niższego stopnia organizacyjnego.

7. Tworzenie nowych klas równoległych, chociażby liczba uczniów w klasie znacznie przekraczała 40 zapisanych, jest dopuszczalne wtedy jedynie, gdy warunki lokalne uniemożliwiają faktyczne zmieszczenie danej liczby uczniów w jednej sali szkolnej.

8. Na podziałach godzin należy w miejscu na to przeznaczonem podać dokładną liczbę uczniów w poszczególnych klasach lub wyodrębnionych grupach zawodowych.

Podając powyższe do wiadomości Kierownictw, polecam zastosować się ściśle do postanowień okólnika przy organizowaniu nauki w roku szkolnym 1933/34.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

Tygodniowy plan nauki o zmniejszonej liczbie godzin.

Nr. 1. Podział I: dla szkół i oddziałów mieszanych (w których uczniowie różnych zawodów pobierają naukę wspólnie.

Przedmioty grupy A.	Klasy I.	II.	III.	Razem
1. Religja	1/2	1/2	1/2	1 1/2
2. Nauka języka polskiego z korespondencją handlowo-rzemieślniczą	2 1/2	1 1/2	1	5
3. Nauka o Polsce	—	1	1	2
4. Rachunki z podstawami rachunkowości (buchalterji) rzemieślniczej i zasadami kalkulacji	3	2	1	6
5. Higjena ogólna i zawodowa	—	—	1/2	1/2
Razem	6	5	4	15

Przedmioty grupy B.	Klasy I.	II.	III.	Razem
1. Rysunek odręczny i szkicowanie	2	—	—	0
2. Rysunek geometryczny	—	2	2	
3. Materjałoznawstwo łącznie z chemją i fizyką przemysłową, wiadomości z dziedziny organizacji warsztatowej i handlowej przedsiębiorstwa	—	1	2	3
Razem	2	3	4	9
Przedmioty grupy A. i B. razem	8	8	8	24

Nr. 2. Podział II: dla szkół i oddziałów handlowych.

Przedmioty grupy A.	Klasy I.	II.	III.	Razem
1. Religja	1/2	1/2	1/2	1 1/2
2. Nauka języka polskiego z korespondencją ogólną i handlową	2 1/2	1 1/2	1	5
3. Nauka o Polsce	—	—	2	2
4. Rachunki łącznie z arytmetyką handlową	3	2	—	5
5. Higjena ogólna i zawodowa	—	—	1/2	1/2
Razem	6	4	4	14

Przedmioty grupy B.	Klasy I.	II.	III.	Razem
1. Towaroznawstwo łącznie z wiadomościami z chemji i fizyki przemysłowej	—	2	—	2
2. Nauka o handlu	—	—	2	2
3. Rachunkowość handlowa (księgowość)	—	2	2	4
4. Geografja gospodarcza	2	—	—	2
Razem	2	4	4	10
Przedmioty grupy A. i B. razem	8	8	8	24

Nr. 3. Szkoły żeńskie. Rozkład zajęć I: w szkole dla dziewcząt pracujących w zawodzie krawieckim.

Przedmioty	Klasy I.	II.	III.	Razem
1. Religja	1	1	1	3
2. Język polski	2	1	1	4
3. Nauka obywatelstwa	—	—	1	4
4. Higjena	—	—	1	1
5. Ćwiczenia cielesne	1	1	1	3
6. Rachunki i rachunkowość rękodzielnicza	1	1	1	3
7. Rysunki	1	2	1	4
9. Nauka o zawodzie: wiadomości ogólne produkcji i pracy. Towaroznawstwo. Krój. Ćwiczenia w szyciu	2	2	1	5
Razem	8	8	8	24

U w a g a: „$^1/_2$" w odpowiednich rubrykach oznacza, że nauczanie odbywa się po jednej godzinie co drugi tydzień.

Nr. 4. Szkoły żeńskie. Rozkład zajęć II: w szkole dla dziewcząt pracujących w zawodzie trykotarskim.

	Przedmioty	Klasy I.	II.	III.	Razem
1.	Religja	1	1	1	3
2.	Język polski	2	2	—	4
3.	Nauka obywatelstwa	—	—	2	2
4.	Higjena	—	—	2	2
5.	Gospodarstwo domowe	2	—	—	2
6.	Ćwiczenia cielesne	1	1	1	[illegible]
7.	Rachunki i rachunkowość	1	2	—	3
8.	Nauka o zawodzie: wiadomości ogólne z dziedziny produkcji. Praca i jej formy. Maszyny i narzędzia. Surowce. Organizacja przedsiębiorstw. Organizacja warsztatu trykotarskiego. Zarobki robotnic. Ustawodawstwo fabryczne. Zajęcia praktyczne w warsztacie trykotarskim	1	2	2	5
	Razem	8	8	8	24

Nr. 5. Szkoły żeńskie. Rozkład zajęć III: w szkole dla robotnic fabrycznych.

	Przedmioty	Klasy I.	II.	III.	Razem
1.	Religja	1	1	1	3
2.	Język polski	1	1	1	3
3.	Nauka obywatelstwa	—	—	2	2
4.	Geografja gospodarcza	—	1	—	1
5.	Rachunki	2	1	—	3
6.	Higjena	—	—	1	1
7.	Ćwiczenia cielesne	1	1	1	3
8.	Wiadomości ogólne z dziedziny produkcji (Praca i jej formy. Maszyny i narzędzia. Surowce. Organizacja przedsiębiorstw. Zarobki robotnic fabrycznych. Ustawodawstwo fabryczne).	2		1	3
9.	Gospodarstwo domowe (gotowanie, szycie porządki)	3	1	1	5
	Razem	8	8	8	24

Nr. 6. Szkoły żeńskie. Rozkład zajęć IV w szkole handlowej.

	Przedmioty	Klasy I.	II.	III.	Razem
1.	Religja	1	1	1	3
2.	Język polski	1½	1	1	3½
3.	Nauka obywatelstwa	—	—	1	1
4.	Higjena	1	—	—	1
5.	Ćwiczenia cielesne	½	½	½	1½
6.	Arytmetyka handlowa	1	1	2	4
7.	Geografja gospodarcza	1	—	—	1
8.	Nauka o handlu	1	1	—	2
9.	Księgowość	—	1½	1½	3
10.	Towaroznawstwo	1	1	—	2
11.	Korespondencja	—	1	1	2
	Razem	8	8	8	24

15.

Kaucje uczniowskie.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 64 z dnia 28-go kwietnia 1933 r. (III. TP. 2010/33).

Ministerstwo wyjaśnia, że niema zasadniczej przeszkody, aby niezniszczone przez uczniów szkół zawodowych opłaty były potrącane przez szkoły z kaucyj uczniowskich.

Za Dyr. Depart.: *G. Hensel.* wr. p. o. Nacz. Wydz.

16.

Komisje dyscyplinarne nauczycieli.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 20-go stycznia 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 217, wydane w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko nauczycielom.

Na podstawie art. 81, 82 i 83 ustawy z dnia 1-go lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9-go listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) zarządza się co następuje:

Rozdział I.

Komisje dyscyplinarne, rzecznicy dyscyplinarni, obrona.

Skład i właściwość komisyj dyscyplinarnych.

§ 1. Każda komisja dyscyplinarna składa się z przewodniczącego, jego zastępców i członków, powoływanych i odwoływanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Przewodniczącego i jego zastępców powołuje Minister z grona podwładnych mu urzędników i nauczycieli — członków zaś z pośród tychże osób jak również z pośród obywateli, zamieszkałych w miejscu urzędowania komisji dyscyplinarnej.

§ 2. Pierwszą instancją orzekającą w sprawach dyscyplinarnych są:

1) Okręgowe komisje dyscyplinarne przy władzach, podlegających bezpośrednio Ministrowi dla nauczycieli szkół tym władzom podległych, albo których sprawy dyscyplinarne przekazano w myśl art. 80 ust. 3 ustawy z dnia 1-go lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9-go listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

2) Komisja dyscyplinarna przy Ministrze dla nauczycieli szkół podległych bezpośrednio Ministrowi.

Drugą instancją dla spraw dyscyplinarnych jest odwoławcza komisja dyscyplinarna przy Ministrze.

§ 3. Właściwość komisji zależy od miejsca pełnienia służby w chwili wdrożenia przeciw nauczycielowi postępowania dyscyplinarnego, również wtedy, gdy chodzi o przewinienie służbowe w czasie pełnienia obowiązków w innym dziale zarządu państwowego, lub w czasie podlegania innym przepisom służbowym, o ile stosunek służbowy miał charakter publiczno - prawny. W tych przypadkach należy przewinienie oceniać przedewszystkiem według tych przepisów służbowych, którym obwiniony podlegał w chwili popełnienia czynu, albo dopuszczenia się zaniechania, lub zaniedbania, sprzeciwiającego się jego obowiązkom.

W razie współobwinienia o naruszenie obowiązków służbowych kilku nauczycieli, którzy podlegają właściwości różnych okręgowych komisyj dyscyplinarnych — wszyscy uczestnicy podlegają właściwości komisji, wyznaczonej przez Ministra a w wypadkach współobwinienia o naruszenie obowiązków kilku nauczycieli, z których jedni podlegają okręgowej komisji dyscyplinarnej, inni zaś komisji dyscyplinarnej przy Ministrze — wszyscy uczestnicy podlegają właściwości komisji dyscyplinarnej przy Ministrze.

Jeżeli okręgowa komisja dyscyplinarna nie rozporządza chwilowo ilością członków, potrzeba do utworzenia kompletu orzekającego lub jeżeli warunki lokalne ze względu na interes służby wymagają wyjęcia sprawy z pod rozpoznania terytorjalnie właściwej komisji, Minister przekazuje sprawę innej okręgowej komisji dyscyplinarnej lub komisji dyscyplinarnej przy Ministrze.

Spory o właściwość rozstrzyga Minister.

§ 4. Komisje dyscyplinarne obradują, postanawiają i orzekają w kompletach orzekających, złożonych z przewodniczącego komisji, lub jego zastępcy i dwóch członków, z których jeden powinien być nauczycielem tej samej kategorji szkół, do których należy nauczyciel, odpowiadający dyscyplinarnie przed danym kompletem.

Jeżeli do odpowiedzialności dyscyplinarnej jest pociągnięty duchowny nauczyciel religji, a w skład właściwej komisji dyscyplinarnej nie wchodzi duchowny tegoż wyznania, Minister, względnie władza podległa bezpośrednio Ministrowi, przy której czynna jest komisja dyscyplinarna, powołuje specjalnie dla tego wypadku duchownego nauczyciela religji tego wyznania, jako jednego z członków kompletu orzekającego.

Skład kompletu orzekającego wyznacza przewodniczący komisji z pośród członków komisji.

Obowiązki i prawa rzeczników dyscyplinarnych.

§ 5. Obowiązkiem rzecznika dyscyplinarnego jest przy przeprowadzaniu postępowania dyscyplinarnego stać na straży dobra służby, ścisłego wykonywania obowiązków służbowych przez nauczycieli, oraz godności i powagi zajmowanego przez nich stanowiska służbowego.

Komisja dyscyplinarna wydaje każde postanowienie i orzeczenie nie inaczej jak po wysłuchaniu zdania rzecznika dyscyplinarnego; przy naradach i głosowaniu kompletu orzekającego rzecznik nie może być obecny.

Rzecznicy dyscyplinarni, działając w ścisłej zależności od swych władz przełożonych, mają prawo i obowiązek:

1) uczestniczenia we wszystkich posiedzeniach komisyj dyscyplinarnych;

2) stawiania w razie potrzeby wniosków o wezwanie świadków i biegłych i przeprowadzenie innych dowodów;

3) donoszenia władzy przełożonej o wszystkich przypadkach przewinień służbowych, które doszły do ich wiadomości w toku postępowania dyscyplinarnego;

4) brania udziału w dochodzeniach dyscyplinarnych na zlecenie władzy.

Rzecznika dyscyplinarnego przy komisji niższej instancji może zastąpić w razie potrzeby rzecznik dyscyplinarny przy komisji wyższej instancji; również rzecznika dyscyplinarnego wyższej instancji może zastąpić w razie potrzeby rzecznik dyscyplinarny przy komisji niższej instancji.

O zastępstwie decyduje Minister.

Utrata zdolności do pełnienia funkcji członka komisji dyscyplinarnej i rzecznika dyscyplinarnego.

§ 6. Gdy w stanowisku służbowem nauczycieli lub urzędników, powołanych na członków komisji dyscyplinarnej, lub wyznaczonych na rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców, zajdzie zmiana, wskutek której odpadają warunki do ich powołania, względnie wyznaczenia — tracą oni stanowisko rzecznika bądź członka komisji dyscyplinarnej.

W czasie trwania postępowania sądowo-karnego lub dyscyplinarnego, toczącego się przeciw nauczycielowi lub urzędnikowi, nie można powoływać go do żadnej czynności urzędowej w komisji dyscyplinarnej. Gdy postępowanie takie zakończy się ukaraniem nauczyciela lub urzędnika, traci on stanowisko rzecznika dyscyplinarnego, bądź członka komisji dyscyplinarnej.

Nauczyciela lub urzędnika, karanego dyscyplinarnie, o ile nie zachodzi wypadek, przewidziany w § 24 ust. 5 — nie można powoływać na członka komisji dyscyplinarnej, ani wyznaczać go na rzecznika dyscyplinarnego lub jego zastępcę.

W razie wszczęcia postępowania sądowo-karnego przeciwko członkowi komisji, powołanemu z grona obywateli, nie można powoływać go do żadnej czynności w komisji dyscyplinarnej, jak długo trwa to postępowanie, a w przypadku prawomocnego skazania takiego członka komisji przez sąd traci on swoje stanowisko i nie można go powoływać ponownie na członka komisji.

Obowiązki i prawa obrońcy. Obrońcy z urzędu.

§ 7. Obrońca ma obowiązek przytoczyć w obronie wszystkie okoliczności, które uważa w tym celu za konieczne i przydatne i zastosować przewidziane w rozporządzeniu niniejszem środki obrony. Jest on obowiązany zachować w tajemnicy wszystkie poufne informacje, udzielone mu w związku z obroną.

Obrońcy winna władza udzielić urlopu, nieodzownie potrzebnego do spełnienia tych czynności.

O ile postępowanie dyscyplinarne toczy się poza siedzibą służbową funkcjonarjusza, występującego w charakterze obrońcy, przysługuje mu prawo do zwrotu kosztów podróży i diet na tych samych zasadach, jak przy podróżach służbowych.

Na prośbę obwinionego lub na wniosek przewodniczącego komisji dyscyplinarnej władza, przy której jest czynna komisja dyscyplinarna, przydaje obwinionemu z grona podwładnych sobie urzędników lub nauczycieli obrońcę z urzędu, jeżeli obwiniony nie przybrał sobie obrońcy z wyboru.

Prośba o wyznaczenie obrońcy z urzędu winna być wniesiona bezpośrednio do władzy, przy której istnieje komisja dyscyplinarna najpóźniej na 7 dni przed terminem rozprawy.

Funkcjonarjuszowi wolno nie podjąć się obrony z wyjątkiem przypadku ustanowienia go obrońcą z urzędu. Nie wolno mu przyjmować wynagrodzenia za spełnianie czynności obrońcy.

Rozdział II.

Postępowanie dyscyplinarne.

Obowiązek strzeżenia tajemnicy w postępowaniu dyscyplinarnem.

§ 8. Całe postępowanie dyscyplinarne powinno być otoczone jak najściślejszą tajemnicą.

Szczegółów z postępowania dyscyplinarnego nie wolno podawać do publicznej wiadomości.

Postanowienia i orzeczenia komisyj dyscyplinarnych można ogłaszać jedynie za zezwoleniem Ministra.

Wdrożenie postępowania. Dochodzenie.

§ 9. Władza służbowa, nie niższa jednak niż II. instancji, lub przełożona władza wyższa, w razie dostrzeżenia lub otrzymania wiadomości o naruszeniu obowiązków służbowych przez podwładnego nauczyciela, po wstępnem zbadaniu sprawy, o ile dopatruje się w naruszeniu obowiązków występku służbowego — wdraża postępowanie dyscyplinarne, o czem zawiadamia nauczyciela.

§ 10. Jeżeli wstępne zbadanie sprawy nie dostarczyło materjału wystarczającego do sporządzenia wniosku o ukaranie, władza, po wdrożeniu postępowania dyscyplinarnego, zarządza przeprowadzenie dochodzeń przez wyznaczonego w tym celu jednego, lub więcej podległych jej urzędników.

W każdem stadjum dochodzeń władza, która wdrożyła postępowanie dyscyplinarne, może je umorzyć.

O umorzeniu postępowania należy zawiadomić obwinionego.

Prowadzący dochodzenia przesłuchuje świadków, a w razie potrzeby biegłych i bada wszystkie okoliczności potrzebne do wyjaśnienia sprawy, jako też zbiera środki dowodowe.

Prowadzący dochodzenia przy przesłuchaniu świadków uprzedza, że złożenie fałszywego zeznania jest przestępstwem, zagrożonem karą, przewidzianą w kodeksie karnym.

Prowadzący dochodzenia sporządza z przebiegu przesłuchania protokół zawierający dokładne oznaczenie miejsca i czasu przesłuchania, imię i nazwisko świadka lub biegłego, jego zeznania i oświadczenia z możliwą dokładnością, oraz stwierdzenie, że świadka lub biegłego uprzedzono o grożącej mu odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania. Protokół podpisuje prowadzący dochodzenie i świadek (biegły). Przed podpisaniem protokółu należy go odczytać zeznającemu i zaznaczyć to w protokóle.

Prowadzący dochodzenia może się zwrócić o współdziałanie w dochodzeniach do władz administracyjnych i organów policyjnych.

Prowadzący dochodzenia winien dać obwinionemu zarówno w czasie dochodzeń, jak i po ich zakończeniu, sposobność wypowiedzenia się tak co do wszystkich punktów obwinienia, jak również co do wyniku dochodzeń, jednakże odmowa, lub fizyczna niemożność wypowiedzenia się ze strony obwionego nie wstrzymuje dochodzeń.

Prowadzący dochodzenia nie może zasiadać w komplecie orzekającym, pełnić funkcyj obrońcy, lub być powołanym do innej czynności w postępowaniu dyscyplinarnem. Poza tem podlega on postanowieniom § 6.

§ 11. Wynik dochodzeń otrzymuje w drodze służbowej władza, przy której istnieje właściwa komisja dyscyplinarna. Władza ta, po ewentualnem uzupełnieniu

dochodzeń, zarządza przez rzecznika dyscyplinarnego przygotowanie wniosku o ukaranie — jeśli dopatruje się w naruszeniu obowiązków występku służbowego, w przeciwnym razie władza, która wdrożyła postępowanie dyscyplinarne, umarza je i zawiadamia o tem obwinionego.

§ 12. Jeżeli naruszenie obowiązku służbowego posiada cechy czynu karalnego, ściganego z urzędu w drodze sądowej, władza, nie niższa niż II. instancji, czyni doniesienie karne i jeżeli uważa, że wyniki dochodzeń nie są uzależnione od wyników postępowania sądowo-karnego — prowadzi postępowanie dyscyplinarne wedle postanowień § 9 — 11. W przeciwnym razie zawiesza to postępowanie najdalej do prawomocnego ukończenia postępowania sądowo-karnego.

Wniesienie oskarżenia.

§ 13. Rzecznik dyscyplinarny sporządza wniosek o ukaranie i przesyła go wraz z aktami przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej.

Wniosek o ukaranie winien zawierać:

a) imię i nazwisko, stanowisko służbowe, siedzibę urzędową oraz inne dane osobowe obwinionego,

b) dokładne określenie zarzucanego czynu ze wskazaniem czasu, miejsca i innych okoliczności jego popełnienia, oraz powołanie naruszonego tym czynem przepisu,

c) wymienienie proponowanej kary dyscyplinarnej,

d) uzasadnienie.

Wniosek w razie potrzeby winien zawierać wykaz świadków i biegłych, których wezwania na rozprawę żąda rzecznik dyscyplinarny, oraz wskazywać inne dowody, których przeprowadzenie na rozprawie dyscyplinarnej rzecznik uważa za niezbędne.

§ 14. Jeżeli przewodniczący komisji dyscyplinarnej uzna potrzebę przeprowadzenia dochodzenia dodatkowego, wówczas przedstawi sprawę na posiedzeniu komisji bez udziału stron. Komisja dyscyplinarna może zwrócić się do władzy, przy której jest czynna, o uzupełnienie dochodzeń we wskazanym kierunku.

Komisja dyscyplinarna może tylko wtedy zawiesić swoje postępowanie do czasu zakończenia prawomocnego postępowania sądowo-karnego, — jeżeli orzeczenie komisji dyscyplinarnej jest ściśle uzależnione od wyroku sądu karnego.

W razie cofnięcia przez rzecznika wniosku o ukaranie przed rozpoczęciem rozprawy dyscyplinarnej — przewodniczący komisji przesyła akta sprawy władzy, która wdrożyła postępowanie dyscyplinarne, w celu umorzenia postępowania dyscyplinarnego i zawiadamia o tem obwinionego.

Rozprawa dyscyplinarna.

§ 15. Przewodniczący komisji dyscyplinarnej wyznacza dzień rozprawy dyscyplinarnej, wzywa obwinionego z równoczesnem doręczeniem mu odpisu wniosku rzecznika o ukaranie, oraz udziela mu do wiadomości listę członków komisji. Równocześnie zawiadamia o dniu rozprawy dyscyplinarnej rzecznika dyscyplinarnego i ewentualnie obrońcę.

Komisja dyscyplinarna może, a w przypadkach wskazanych w § 13 ust. 3 winna wezwać do rozprawy dyscyplinarnej także świadków i biegłych.

Pomiędzy doręczeniem wniosku rzecznika obwinionemu, a terminem rozprawy powinno upłynąć co najmniej 14 dni.

§ 16. Po otrzymaniu wezwania na rozprawę obwiniony i jego obrońca mają prawo, z wyjątkiem ostatnich trzech dni przed rozprawą dyscyplinarną, przeglądania aktów sprawy i czynienia z nich odpisów oraz mogą, najpóźniej na 7 dni przed terminem rozprawy, wnieść do komisji dyscyplinarnej o wezwanie na rozprawę innych osób oraz sprowadzenie innych dowodów prócz wskazanych przez rzecznika dyscyplinarnego.

§ 17. Rozprawę dyscyplinarną należy w miarę możności przeprowadzić w jednym ciągu, z uwzględnieniem koniecznych przerw, można jednak uchwałą kompletu z ważnych powodów rozprawę odroczyć.

Rozprawa dyscyplinarna odbywa się wyłącznie przy udziale osób niniejszem rozporządzeniem uprawnionych do udziału w sprawie.

W przypadku niestawiennictwa obwinionego rozprawa dyscyplinarna może być przeprowadzona bez udziału obwinionego.

§ 18. Rozprawą kieruje przewodniczący, który przestrzega porządku wyjaśnień, replik, uwag, oraz czuwa nad formalnym i rzeczowym biegiem postępowania.

Rozprawę dyscyplinarną rozpoczyna się odczytaniem wniosku o ukaranie, poczem następuje przesłuchanie obwinionego, wezwanych świadków i biegłych, oraz w miarę potrzeby odczytanie protokołów dochodzeń, jak również innych ważniejszych dla sprawy akt i dokumentów.

Obwinionemu i jego obrońcy oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu służy prawo wypowiedzenia się co do poszczególnych środków dowodowych i odwodowych i stawiania pytań świadkom i biegłym za zezwoleniem przewodniczącego.

Przewodniczący kompletu uprzedza świadków, że złożenie fałszywego zeznania przed komisją dyscyplinarną jest przestępstwem, zagrożonem karą w kodeksie karnym.

Po zamknięciu postępowania dowodowego następują wywody i wnioski rzecznika dyscyplinarnego, tudzież obwinionego i jego obrońcy.

Obwinionemu w każdym przypadku służy ostatni głos.

Orzeczenie.

§ 19. Komisja dyscyplinarna może przy rozstrzyganiu sprawy opierać się tylko na tych faktach i okolicznościach, które ujawniono na rozprawie dyscyplinarnej i na ich podstawie wydaje orzeczenie według swego przekonania.

Komisja dyscyplinarna wydaje orzeczenie, w którem albo uwalnia nauczyciela od zarzutu popełnienia występku służbowego, albo uznaje go winnym. W tym ostatnim przypadku komisja dyscyplinarna orzeka karę dyscyplinarną.

§ 20. Narada i głosowanie kompletu orzekającego odbywają się bez udziału stron.

Sentencję orzeczenia, zawierającą dane wymienione w § 19 ustęp 2, sporządza się na piśmie, które podpisują przewodniczący i członkowie kompletu.

Sentencję tę ogłasza stronom przewodniczący zaraz po naradzie i głosowaniu.

Odpis orzeczenia, które powinno być przygotowane w ciągu dni 7 po ogłoszeniu sentencji, doręcza się rzecznikowi dyscyplinarnemu i obwinionemu.

Orzeczenie powinno zawierać:

a) oznaczenie komisji, która je wydała,
b) nazwiska przewodniczącego, członków kompletu orzekającego, protokólanta i rzecznika dyscyplinarnego,
c) datę i miejsce rozpoznania sprawy i wydania orzeczenia,
d) imię i nazwisko, stanowisko służbowe, siedzibę urzędową obwinionego,

e) przedmiot obwinienia,
f) sentencję orzeczenia,
g) uzasadnienie orzeczenia.

Orzeczenie podpisują przewodniczący kompletu orzekającego i protokólant.

Z przebiegu rozprawy dyscyplinarnej sporządza się protokół, w którym zapisać należy datę miejsce rozprawy, nazwiska przewodniczącego i członków kompletu orzekającego, oraz protokólanta, stron i obrońcy, oraz dokładne streszczenie przebiegu rozprawy.

Protokół podpisują przewodniczący kompletu orzekającego i protokólant.

Odwołanie.

§ 21. Od orzeczenia komisji dyscyplinarnej pierwszej instancji przysługuje prawo wniesienia odwołania w ciągu 14 dni po dniu doręczenia odpisu orzeczenia — na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej, który je bezzwłocznie przesyła wraz z właściwemi aktami do odwoławczej komisji dyscyplinarnej.

Odwołanie odracza wykonanie orzeczenia.

Odwołanie może dotyczyć całości orzeczenia, lub jego części.

Odwołanie od orzeczenia w przedmiocie winy uważa się za zwrócone także przeciwko orzeczeniu o karze.

Rzecznik dyscyplinarny i obwiniony mogą cofnąć odwołanie do chwili rozpoczęcia rozprawy w komisji odwoławczej.

§ 22. Komisja odwoławcza wydaje postanowienia w przypadkach:
1) gdy odwołanie jest spóźnione, lub wniesione przez osobę nieuprawnioną,
2) gdy uzna za potrzebne uzupełnienie dochodzeń.

W pierwszym przypadku komisja odwoławcza odrzuca odwołanie, a w drugim odnosi się do władzy o uzupełnienie dochodzeń we wskazanym kierunku.

We wszystkich innych przypadkach komisja odwoławcza przeprowadza rozprawę dyscyplinarną i wydaje orzeczenie, stosując analogiczne postanowienia o rozprawie dyscyplinarnej i orzekaniu w pierwszej instancji.

Umorzenie postępowania w razie śmierci obwinionego. Postępowanie dyscyplinarne w razie rozwiązania stosunku służbowego.

§ 23. Wskutek śmierci obwinionego postępowanie dyscyplinarne bez względu na stadjum, w którem się znajduje, podlega umorzeniu, winno być jednak przeprodzone na żądanie małżonka, krewnego wstępnego lub zstępnego, albo rodzeństwa zmarłego.

Rozwiązanie stosunku służbowego nie powoduje umorzenia postępowania dyscyplinarnego.

Wykonanie orzeczenia.

§ 24. Orzeczenia komisyj dyscyplinarnych, wydane w pierwszej instancji, a nie zaskarżone w terminie przepisanym, stają się prawomocne z upływem tego terminu, orzeczenia zaś odwoławczych komisyj dyscyplinarnych — niezwłocznie po ogłoszeniu sentencji.

Prawomocne orzeczenia dyscyplinarne podlegają wykonaniu przez właściwe władze.

W tym celu przewodniczący komisji dyscyplinarnej przesyła władzy, przy której istnieje komisja, odpis orzeczenia dyscyplinarnego wraz z aktami, stwierdzając prawomocność orzeczenia.

Odpis orzeczenia dyscyplinarnego dołącza się do akt osobowych, a karę dyscyplinarną wpisuje się do wykazu służbowego.

Po upływie 5 lat od daty uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego z wyjątkiem orzeczeń, skazujących na kary dyscyplinarne, przewidziane w art. 73 p. 7, 8 lub 9 ustawy z dnia 1-go lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczyciel w brzmieniu obwieszczenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9-go listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) Minister, na prośbę skazanego, jeśli tenże w ciągu tego okresu nie był ponownie karany dyscyplinarnie, może zarządzić sporządzenie dla skazanego nowego wykazu służbowego, z opuszczeniem wzmianki o karze dyscyplinarnej oraz wyłączenie odpisu orzeczenia dyscyplinarnego z akt osobowych.

Wznowienie.

§ 25. Na prośbę nauczyciela, skazanego prawomocnie na karę dyscyplinarną lub w razie jego śmierci na prośbę małżonka, krewnego wstępnego lub zstępnego, albo rodzeństwa, można wznowić postępowanie nawet po wykonaniu kary, o ile osoby te przedstawią takie nowe fakty i środki dowodowe, nieznane w poprzedniem postępowaniu, które same przez się, lub w związku z faktami poprzednio ustalonemi i dowodami poprzednio zebranemi, mogą spowodować uwolnienie od zarzutu, albo orzeczenie kary łagodniejszej.

Na wniosek rzecznika dyscyplinarnego może nastąpić wznowienie postępowania dyscyplinarnego na niekorzyść obwinionego, gdy wyjdzie najaw, że umorzenie sprawy albo wydanie orzeczenia nastąpiło pod wpływem fałszywego zeznania świadka lub biegłego, sfałszowania dokumentu lub dowodu rzeczowego, albo przekupstwa.

Prośbę względnie wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego wnosić należy do odwoławczej komisji dyscyplinarnej, która rozstrzyga o wznowieniu.

Prośbę o wznowienie postępowania dyscyplinarego w myśl ust. 1 należy wnosić w ciągu 30 dni od dnia, w którym funkcjonarjusz, a w razie jego śmierci — osoby, wymienione w ustępie pierwszym — powzięły wiadomość o przyczynie uzasadniającej wznowienie.

W razie dopuszczenia wznowienia postępowania dyscyplinarnego władza może wstrzymać wykonanie kary.

Wznowione postępowanie dyscyplinarne toczy się przed komisją dyscyplinarną I instancji, która w razie potrzeby może spowodować uzupełnienie, lub przeprowadzenie nowych dochodzeń, poczem przekazuje sprawę do rozprawy dyscyplinarnej.

Powołanemi do rozstrzygania o wznowieniu (ustęp 3) i przeprowadzenia wznowionego postępowania (ustęp 6) są komisje właściwe w myśl § 2 i 3 w chwili wniesienia prośby, względnie wniosku o wznowienie.

Jeżeli nauczyciela, na którego korzyść wznowione zostało postępowanie dyscyplinarne, uznano winnym ponownie, nie można orzec kary surowszej od nałożonej poprzednio.

O ile wskutek wznowienia postępowania dyscyplinarnego uwolniono nauczyciela, albo nałożono na niego łagodniejszą karę dyscyplinarną — Skarb Państwa obowiązany jest zwrócić mu, lub w razie jego śmierci, członkom jego rodziny, uprawnionym do zaopatrzenia wdowiego, lub sierocego, to, co nauczyciel, lub wymienieni członkowie rodziny wskutek poprzedniego skazania stracili z dochodów służbowych lub zaopatrzenia.

Doręczenia, terminy.

§ 26. Wszelkie doręczenia, które mają nastąpić według rozporządzenia niniejszego, są ważne i powodują bieg terminów, o ile uskutecznione są do rąk własnych obwinionego, dorosłego domownika, bądź obrońcy, tudzież do rąk rzecznika dyscyplinarnego lub jego zastępcy.

O ile doręczenie nie może być dokonane do rąk obwinionego, dorosłego domownika lub obrońcy, to za doręczenie uważa się złożenie pisma u władzy służbowej obwinionego.

Bieg terminu rozpoczyna się z dniem następnym po doręczeniu. Niedziela i dni świąteczne nie wstrzymują ani rozpoczęcia, ani biegu terminu. O ile koniec terminu przypada na niedzielę, lub dzień świąteczny, kończy się termin następnego dnia powszedniego.

Dzień nadania zażalenia i odwołania na pocztę uważa się za dzień ich wniesienia.

Zażalenia i odwołania wnosi się do tej komisji dyscyplinarnej, która wydała decyzję w I. instancji.

Przywrócenie terminu.

§ 27. W razie uchybienia terminu do wniesienia zażalenia lub odwołania — instancja odwoławcza może na prośbę obwinionego przywrócić termin, o ile obwiniony wykaże, że niezależne od jego woli i winy okoliczności nie pozwoliły mu dotrzymać terminu.

Prośbę o przywrócenie terminu z równoczesnem złożeniem odwołania lub zażalenia wnosić należy do właściwej komisji I. instancji, która przesyła ją z wnioskiem rzecznika dyscyplinarnego do komisji odwoławczej.

Koszty postępowania dyscyplinarnego.

§ 28. Koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi w razie uwolnienia obwinionego — Skarb Państwa, a w przypadku prawomocnego nałożenia kary dyscyplinarnej — skazany.

Wydatki w toku postępowania wykłada władza, przed którą toczy się postępowanie, a wydatki w postępowaniu przed komisją dyscyplinarną — władza, przy której istnieje komisja dyscyplinarna.

Do kosztów postępowania należą:

a) wydatki na doręczenie wezwań i innych pism,

b) należności świadków i biegłych,

c) koszty podróży i diety obrońcy.

Decyzję o obowiązku zwrotu kosztów postępowania i ich wysokości wydaje po uprawomocnieniu się orzeczenia skazującego władza, przy której istnieje komisja dyscyplinarna I. instancji.

Władza może w przypadkach wyjątkowych uwolnić skazanego w całości, lub w części od zwrotu kosztów, jeżeli uzna, że uiszczenie ich byłoby zbyt uciążliwe dla niego, lub najbliższej rodziny, będącej na jego utrzymaniu lub rozłożyć spłatę na raty.

Przeciwko decyzjom, wydanym w myśl ust. 4 i 5 przez władzę podlegającą bezpośrednio Ministrowi, przysługuje nauczycielowi prawo wniesienia zażalenia do Ministra.

Koszty postępowania dyscyplinarnego ulegają ściągnięciu w trybie administracyjnym.

Obwinionemu, którego uwolniono od winy i kary, zwrócić należy koszty podróży na rozprawę dyscyplinarną.

Rozdział III.

Postanowienia ogólne i końcowe.

§ 29. W postępowaniu dyscyplinarnem winny być w uzupełnieniu postanowień niniejszego rozporządzenia analogicznie stosowane postanowienia, objęte kodeksem postępowania karnego (Dz. U. R. P. z r. 1932 Nr. 83, poz. 725) w art. 41 § 1 i 2, art. 42, art. 43, art. 44, art. 45 § 1, art. 46, art. 59, art. 92, art. 98 — 99, art. 101, art. 103 — 104, art. 106 — 107, art. 108, art. 110 — 114, art. 116, art. 117 § 2, art. 124 — 126, art. 132, art. 134 — 138, art. 140, art. 304 — 308, art. 310 — 311, art. 315, art. 330, art. 331 § 1, art. 336 — 338, art. 342, art. 348 — 353, art. 359, art. 361 — 363, art. 364 § 1, art. 365 — 366, art. 373 — 374, art. 376, art. 379, art. 497, art. 499, art. 500 pkt. a) i b), art. 501 pkt. a), b), d), art. 588 § 1, 2, 3, 4, oraz art. 141 z tą zmianą, że do biegłych i tłumaczów winny być stosowane w miejsce postanowień, wymienionych w § 1 tegoż artykułu, postanowienia artykułów 98, 107, 116 i 117 § 2.

§ 30. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

Prezes Rady Ministrów: *A. Prystor.*
Minister W. R. i O. P.: *J. Jędrzejewicz.*

Organizacja szkół.

Szkoły ćwiczeń.

Otwarcie nowych klas szkół ćwiczeń przy państwowych seminarjach naucz.

Nr. I. K. N. 14205/33. Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 16-go maja 1933 r. Nr. II. S. 4099/33 zezwoliło na otwarcie od roku szkolnego 1933/34 w szkołach ćwiczeń przy państwowych seminarjach nauczycielskich następujących klas: 1) Lwów, seminarjum męskie — klasa VI (szósta); 2) Krosno — klasa V (piąta) jako rozwojowa; 3) Stanisławów, seminarjum męskie — klasa VI (szósta); 4) Stanisławów, żeńskie — klasa VI (szósta); 5) Przemyśl, I żeńskie — klasa VI (szósta); 6) Sokal, męskie — klasa VI (szósta) — o ile liczba kandydatów do tych klas dosięgnie 40 (czterdzieści).

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 15 kwietnia 1933 Nr. BP. 13051/33 zamianował p. Stanisława Piechotę, praktykanta rachunkowego w Kuratorjum O. S. Lw., prowizorycznym urzędnikiem w X. st. sł. w Kuratorjum O. S. Lw.

[1]) 13 kwietnia 1933 r.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 6 kwietnia 1933 Nr. BP. 313/33 przeniósł p. Michała Sokołowskiego, inspektora szkolnego w Samborze, w stan spoczynku.

Szkoły średnie ogólno-kształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

M i a n o w a n i:

Bik Bazyli, nauczycielem gimnazjum II w Jarosławiu.

Diduszko Jan, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Rawie Ruskiej; Dumanowski Włodzimierz, kierownikiem 6-klasowej szkoły w Kociubińcach (Kopyczyńce).

Grochal Andrzej, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Pomoniętach (Rohatyn).

Haik Bronisław, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Łomnie (Turka); Horbowski Bolesław, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Krzeczowicach (Przeworsk); Horbowy Jan, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Dydiatynie (Rohatyn).

Jela Leopold, kierownikiem 7-klasowej szkoły w Knihyniczach (Rohatyn).

Kossowski Adam, kierownikiem 3-klasowej szkoły w Kamionce Małej (Kołomyja); Kostyszynowa Ludwika, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Herbutowie (Rohatyn); Krzyżanowska Anna, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Żurowie (Rohatyn); Krzyżanowska Kazimiera, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Hrehorowie (Rohatyn); Kuliński Stanisław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Kołokolinie (Rohatyn); Kułakowski Stanisław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Bieńkowcach (Rohatyn); Kużylowa Olimpja, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Pobużanach Wsi (Kamionka Strum.).

Mykietyn Mykita, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Dzieduszycach Wielkich (Stryj).

Onyszkiewiczówna Aniela, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Brzeźcu (Rudki).

Przetacznik Tomasz, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Milczycach (Rudki).

Rydzówna Bronisława, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Krzywczy (Przemyśl).

Świerzawska Władysława, kierowniczką 2-klasowej szkoły w Kleszczowie (Rohatyn).

Ks. dr. Thullie Kazimierz, profesor gimnazjum VIII we Lwowie w stanie nieczynnym, powołany zpowrotem do służby czynnej.

Inż. Włodecki Franciszek, p. o. kierownika szkoły rolniczej w Mokrzyszowie (Tarnobrzeg).

Zdunek Henryk, kierownikiem 5-klasowej szkoły w Lipicy Górnej (Rohatyn).

P r z e n i e s i e n i.

Inż. Bachowski Antoni, kierownik szkoły rolniczej w Bereźnicy, do szkoły rolniczej w Kołpinie, tudzież powołany do pracy instruktorskiej w Kuratorjum O. S. Brzeskiego i na stanowisko p. o. okręgowego wizytatora szkół rolniczych w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Brzeskiego.

Biegański Jan, kierownik 2-klasowej szkoły w Kochłowie, do 2-klasowej szkoły w Żnibrodach (Buczacz).

Chominowa Anastazja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Zdołbunowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kamionce Strum.

Glińska Olga, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Korniczu (Kołomyja), do 7-klasowej szkoły im. M. Konopnickiej w Kołomyi; Greczek Anna, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Jaryczowie Nowym (Lwów), do 2-klasowej szkoły w Żyrawce (Lwów).

Jaworski Michał, nauczyciel gimnazjum VI we Lwowie, do gimnazjum I we Lwowie.

Krzysikowa Cecylja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Zmiennicy (Brzozów), do 7-klasowej szkoły Nr. 1 w Szczebrzeszynie (Zamość).

Lercher Antoni, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Załóżcach (Zborów), do 7-klasowej szkoły w Zborowie.

Łaban Stefan, kierownik 4-klasowej szkoły w Skałacie Starym (Skałat), do 4-klasowej szkoły w Berezowicy Wielkiej (Tarnopol); Inż. Łysak Jan, nauczyciel szkoły rolniczej w Dobryszycach (Radomsko), do szkoły rolniczej w Bereźnicy (Stryj); Łysakowa Janina, nauczycielka szkoły rolniczej w Dobryszycach (Radomsko), do szkoły rolniczej w Bereźnicy (Stryj).

Mach Antoni, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Helenkowie (Brzeżany), do 7-klasowej szkoły w Narajowie - Mieście (Brzeżany).

Piechociński Stanisław, nauczyciel szkoły męskiej im. ks. Ficka w Wielkich Piekarach (Świętochłowice), do 7-klasowej szkoły Nr. 60 we Lwowie.

Reitman Aron, nauczyciel religji mojżeszowej 7-klasowej szkoły w Haliczu (Stanisławów), do 7-klasowej szkoły im. św. Alojzego w Stanisławowie.

Schütter Wiktor, instruktor Państ. Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Kamionce Strumiłowej, do Państw. Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Grzymałowie, Stocka Joanna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Nawozie (Zamość), do 2-klasowej szkoły w Zmiennicy (Brzozów).

Tabaczkowa Ewelina, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Woli Wysockiej (Żółkiew), do 7-klasowej szkoły w Knihiniczach (Rohatyn); Trzcińska Domicela, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Winnikach (Lwów), do 7-klasowej szkoły Nr. 48 we Lwowie (Sygniówka).

Wojtowiczowa Anna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Domaradzu „Górze" (Brzozów), do 3-klasowej szkoły w Domaradzu Miasteczku (Brzozów).

Zaszkiewiczówna Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Knihyniczach (Rohatyn), do 3-klasowej szkoły w Woli Wysockiej (Żółkiew); Zuchorski Rudolf, kierownik 2-klasowej szkoły w Łuce Małej (Skałat), do 2-klasowej szkoły w Bajkowcach (Tarnopol).

Spensjonowani.

Abrysowska Ksenia, nauczycielka szkoły w Bolechowie (Dolina). Adrjanowiczowa Olga, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. kr. W. Jagiełły we Lwowie.

Bachulski Marjan, nauczyciel szkoły im. św. St. Kostki w Przemyślu; Barącz Jan, profesor I gimnazjum w Przemyślu; Bernat Józef, kierownik 3-klasowej szkoły w Białobożnicy (Czortków); Burkiewicz August, kierownik 2-klasowej szkoły w Kozówce (Brzeżany).

Chilewska Władysława, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Orzechowskiego w Tarnopolu; Czerkawska Stefanja, nauczycielka szkoły w Sokołowie (Kolbuszowa).

Dziuba Franciszek, kierownik 2-klasowej szkoły w Podhajczykach (Trembowla).

Ks. Fedorowicz Stanisław, profesor II gimnazjum w Jarosławiu; Fenikowa Karolina, nauczycielka szkoły żeńskiej w Rudkach.

Horodyski Jan, kierownik szkoły w Siemakowcach (Kołomyja).

Janiszewska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. T. Czackiego w Stanisławowie; Juchnowicz Juljan, profesor gimnazjum w Żółkwi; Juchowska Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Ostrogskiej w Jarosławiu.

Kaliszczak Karol, profesor gimnazjum VII we Lwowie; Kamiński Tadeusz, kierownik 7-klasowej szkoły im. Kr. W. Jagiełły we Lwowie; Koczyrkiewicz Jan, nauczyciel szkoły w Nehrybce (Przemyśl); Kozak Jan, kierownik szkoły w Jaksmanicach (Przemyśl); Kudelski Karol, instruktor szkoły przemysłu drzewnego w Kołomyi.

Liniewski Władysław, nauczyciel 3-klasowej szkoły w Budyłowie (Brzeżany).

Mańczukowska Marja, nauczycielka szkoły w Niżankowicach (Przemyśl); Michalewicz Zofja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Dołhej Wojniłowskiej (Kałusz); Muszowa Józefa, nauczycielka szkoły w Handzlówce (Łańcut).

Narożniak Włodzimierz, kierownik szkoły w Juseptyczach (Żydaczów); Noga Stanisław, kierownik szkoły w Rakszawie (Łańcut).

Rasiówna Marja, nauczycielka szkoły w Jarosławiu.

Sawicka Marja nauczycielka szkoły im. A. Mickiewicza w Przemyślu; Sielański Wiktor, kierownik 7-klasowej szkoły im. św. M. Magdaleny we Lwowie; Sikorska Marja, nauczycielka szkoły w Brodach; Skorupski Mikołaj, nauczyciel szkoły w Brykuli Nowej (Trembowla); Sokołowski Bronisław, kierownik 2-klasowej szkoły w Poturzycy (Sokal); Stefanicka Karolina, nauczycielka szkoły w Medyce (Przemyśl); Szutowicz Wilhelm, nauczyciel szkoły w Tamanowicach (Mościska).

Trojnarowa Stanisława, nauczycielka szkoły żeńskiej w Trembowli; Tylawska Aniela, nauczycielka seminarjum żeńskiego w Jaworowie.

Ks. Urba Marjan, profesor I gimnazjum w Tarnopolu.

Wyżykowski Jan, profesor III gimnazjum, przydzielony do szkoły powsz. w Stanisławowie.

Zalewski Marcin, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej w Gródku Jagiell.; Zubrzycka Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Orzeszkowej w Tarnopolu.

Zmarli.

Łodzińska Kazimiera, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Truchanowie (Stryj), zmarła dnia 23 kwietnia 1933 r. w 35 roku życia, a w 1-szym roku służby nauczycielskiej.

Makuchowa Zofja, nauczycielka szkoły w Hucisku Jawornickiem (Przeworsk), zmarła dnia 1 kwietnia 1933 r., w 37 roku życia, a w 13 roku służby nauczycielskiej.

Tarsowa Eugenja, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Budyłowie (Śniatyn), zmarła dnia 17 kwietnia 1933 r.

Dr. Frankiewicz Czesław, dyrektor gimnazjum im. K. Ujejskiego w Kamionce Strumiłłowej, zmarł dnia 12 kwietnia 1933 r.

Ś. p. Ks. Dr. Józef Paluch.

Dnia 16 kwietnia b. r. zmarł Ks. Dr. Józef Paluch, profesor katecheta Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego im. St. Sobińskiego we Lwowie.

Zeszedł z tego świata w pełni sił i zapału, gdy snuł plany dalszej tak owocnej pracy.

Zmarły urodził się dnia 21 listopada 1885 r. w Boryczówce (pow. Trembowla). Jako syn ludu do końca zachował umiłowanie wsi i ludu polskiego, z niego wynosi On siłę fizyczna i moralną, energję i tę wytrwałość która nie pozwalała mu odstąpić od raz powziętego celu.

Ukończywszy szkołę powszechną we wsi rodzinnej i w Trembowli, a gimnazjum tamże i w gimnazjum III we Lwowie, wstąpił na studja teologiczne we Lwowie. Po dwu latach przeniósł się do Insbrucka i tam uzyskał stopień naukowy Teologji. Podczas tych studjów ustala się w Nim głęboka wiara, która daje Mu zapał do pracy i każe Mu iść przez życie śmiało, bez kompromisów, drogą obowiązku i prawdy.

Jako młody wikarjusz pracuje w Brzozdowcach, a kilka miesięcy potem otrzymuje zarząd parafji w Chodorowie podczas inwazji rosyjskiej. Dalszym etapem jego pracy duszpasterskiej jest wikarjat w kościele św. Elżbiety we Lwowie, gdzie pracuje lat sześć. W tym czasie zdobywa sobie pełnię miłości, uznania i czci parafjan, odwzajemniając się im z całego serca, — serca pełnego miłości bliźniego.

Równocześnie rozpoczyna działalność katechety, której oddał się z upodobaniem, prowadząc młodzież na drogę cnoty i prawości, wychowując ją na szczerych, prawdziwych obywateli Polski.

Pracuje jako zastępca nauczyciela religji w gimn. IV. we Lwowie, później od r. 1919 tamże jako rzeczywisty nauczyciel, a w r. 1921 zostaje profesorem-katechetą Naucz. Seminarjum Męskiego we Lwowie, wychowując z ogromnym zapałem i oddaniem ludzi, którzy później mieli nieść oświatę jego ukochanemu ludowi polskiemu.

W r. 1918 stanął śp. Zmarły jako kapelan w szeregach obrońców polskości Lwowa, za co ozdobiony został „Krzyżem Obrony Lwowa". A potem oddał się cały działalności pedagogicznej, lecz nie zaniedbywał przytem działalności społecznej. W Białym Sztandarze, Czytelni Katolickiej, Domu Katolickim brał żywy udział w kształceniu życia tych organizacyj.

Śp. Zmarły był wybitną indywidualnością. Z całego jego życia, z każdego kroku biła jakaś siła duchowa, widna w każdym czynie. Postępował śmiało i prosto, hołdując tylko prawdzie w każdym przejawie życia. Całe Jego życie — to ciężka i oporna praca dla postawionych sobie ideałów moralnych, narodowych i społecznych.

Zgon Jego dotknął też głęboko Grono Nauczycielskie i uczniów Państw. Seminarjum Naucz. Męsk. we Lwowie.

Cześć Jego pamięci!

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Bóbrka**	Strzeliska Nowe	7-kl.	koeduk.	—	pol.-r.	—	1 ha 24 a	
1	**Mościska**	Buchowice	3	„	—	„	2 ubik.	2·5 mg	Konkurs 6-ty
2	„	Makuniów	2 „	„	—	ruski	2 „	2·5 „	Konkurs 6-ty
3	„	Nikłowice	3 „	„	—	polski	2 „	—	Konkurs 2-gi
4	„	Trzcieniec	4 „	„	—	„	2 „	—	Konkurs 3-ci
5	„	Wołczyszczowice	3 „	„	—	pol.-r.	2 „	—	Konkurs 6-ty
1	**Rohatyn**	Czerniów	3 „	„	—	„	—	89·38 a	Konkurs 2-gi
2	„	Bołszowce	7 „	„	—	polski	4 „	0·58 ha	Konkurs 3-ci
3	„	Firlejów	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	Konkurs 2-gi
4	„	Tenetniki	2 „	„	—	„	3 „	74 a	Konkurs 2-gi
1	**Sokal**	Sokal	7 „	żeńska	im. Marji Konopnickiej	polski	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n.
2	„	Torki	2 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	0·2 ha	
3	„	Poturzyca	2 „	„	—	„	4 „	0·4 „	
4	„	Liski	2 „	„	—	„	3 „	0·4 „	
5	„	Poździmierz	2 „	„	—	„	3 „	0·8 „	
6	„	Komarów	2 „	„	—	„	4 „	1·2 „	
7	„	Sulimów	2 „	„	—	polski	3 „	0·6 „	
1	**Stryj**	Bratkowce	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	½ mg	
2	„	Hurnie	6 „	„	—	„	3 „	2 „	
3	„	Kawsko	4 „	„	—	„	3 „	¾ „	
4	„	Koziowa	2 „	„	—	„	3 „	—	
5	„	Podhorodce	4 „	„	—	„	3 „	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny (szkoły)	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) (szkoły)	Nazwa im. . . . . . . (szkoły)	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
6	Stryj	Rozhurcze	3 kl.	koeduk.	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	
7	„	Siechów	5 „	„	—	ruski	„	½ mg	
8	„	Żulin	4 „	„	—	pol.-r.	„	1 mg	
1	Turka	Wołcze	3 „	„	—	„	„	28 a	Konkurs 3-ci

Podania o posady objęte powyższym konkursem, należy wnosić drogą służbową w terminie do końca sierpnia 1933 r.

Ogłoszenia.

Bibljoteka i zbiory Ogniska Geografji.

Nr. II. 12180/33. Kuratorjum O. S. Lw. zawiadamia niniejszem, że bibljoteka i zbiory Ogniska Geografji w Państwowem Gimnazjum Żeńskiem im. Król. Jadwigi we Lwowie (ul. Potockiego L. 45) są do dyspozycji nauczycieli od dnia 16-go maja br. każdej środy i soboty od godz. 16 do 17.

Zechcą Dyrekcje (Kierownictwa) zachęcić nauczycieli geografji do korzystania z bibljoteki i zbiorów Ogniska.

Pomoc lekarska.

Uznanie szpitali wojskowych za zakłady dla leczenia funkc. państ.

Nr. O. 14181/33. Na podstawie § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22-go marca 1932 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254) uznało Ministerstwo Opieki Społecznej zarządzeniem z dnia 13-go kwietnia 1933 Nr. Z. O. 30/a/46/3 wszystkie szpitale i sanatorja wojskowe na terenie Rzeczypospolitej, które przyjmują na leczenie osoby cywilne, za uprawnione do przyjmowania na leczenie funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin na koszt Skarbu Państwa.

Umieszczanie chorych funkcjonarjuszów państwowych i członków ich rodzin w powyższych zakładach leczniczych winno odbywać się zgodnie z przepisami §§ 7, 8, 9 i 10 wymienionego rozporządzenia.

Co do wolnego miejsca i innych warunków przyjęcia chorego obowiązani są chorzy, względnie ich rodziny, uprzednio porozumiewać się z zarządem tego zakładu, do którego lekarz powiatowy wydał kartę skierowania.

P. o. Naczelnika Wydziału: *R. Koestlich.* (—)

Wynik zbiórki na fundusz szkolnictwa polskiego zagranicą.

Zarządzona okólnikiem Nr. 2 z dnia 4 stycznia 1933 r. (0.23423/32) akcja zbiórki na „Fundusz Szkolnictwa Polskiego Zagranicą“ dała następujące wyniki:

Rady szkolne powiatowe	10.751 zł 28 gr
Dyrekcje państw. gimnazjów	2.479 zł 10 gr
„ prywatnych gimnazjów	1.473 zł 80 zł
„ państw. zakładów kszt. naucz.	522 zł 53 gr
„ prywatn. zakładów kszt. naucz.	534 zł 44 gr
„ państw. szkół zawodowych	221 zł 32 gr
Z list nadesłanych wprost do Kurat. O. S. Lw.	64 zł 62 gr
Urzędnicy Kuratorjum O. S. Lw.	41 zł 40 gr
Razem	16.088 zł 49 gr

Rysunki mebli szkolnych.

Nr. III. 12252/33. Ministerstwo W. R. i O. P., chcąc ułatwić szkołom przemysłowym i rzemieślniczym, posiadającym warsztaty stolarskie, nawiązanie kontaktu handlowego z wszystkiemi innemi szkołami powszechnemi i średniemi okręgu szkolnego, przesłało za pośrednictwem Kuratorjum państwowym szkołom przemysłu drzewnego w Jaworowie, w Kołomyi, w Stanisławowie, Szkole Przemysłu Drzewnego w Brzeżanach, tudzież Szkolnym Warsztatom Stolarskim Braci Albertynów w Przemyślu po jednym komplecie odbitek rysunków znormalizowanych mebli szkolnych dla gimnazjów i szkół powszechnych.

Zainteresowani winni się pisemnie, lub osobiście zwracać do powyższych szkół.

Za Nacz. Wydz.: *Dr. K. Zagajewski.* Okr. wizytator szkół.

Instytut Administracyjno Gospodarczy w Krakowie.

Nr. O. 12277/33. Na prośbę dyrekcji Instytutu Administracyjno-Gospodarczego w Krakowie (ul. Kapucyńska 2) Kuratorjum O. S. Lw. podaje informacje, dotyczące organizacji, ustroju Instytutu, warunków przyjęcia i uprawnień, na które należy zwrócić uwagę młodzieży.

1. Organizacja i ustrój Instytutu. Instytut jest 2-letni i obejmuje specjalizację na poszczególnych czterech wydziałach:

a) administracyjnym — z zakresu administracji państwowej i samorządowej,

b) kolejowym — z zakresu służby ruchowo-handlowej,

c) pocztowym — z zakresu służby pocztowej,

d) handlowym — z zakresu pracy w przedsiębiorstwach ogólno-handlowych, przemysłowych, bankowych, instytucjach ubezp. spółdz., ekspedycyjnych, a przedewszystkiem przygotowuje praktycznie wyszkolonych akwizytorów, komiwojażerów i przedstawicieli handlowych.

2. Warunki przyjęcia. Do Instytutu przyjmuje się młodzież męską i żeńską. Na pierwszy rok mają prawo wstępu:

1) absolwenci trzechletnich średnich szkół handlowych,

2) osoby, posiadające wykształcenie uznane za równoznaczne,

3) osoby, które ukończyły 6 klas gimnazjum lub 3 kursy seminarjów nauczycielskich i szkół przemysłowych.

Na drugi rok Instytutu mogą być przyjmowani absolwenci czteroletnich szkół handlowych, seminarjów nauczycielskich i gimnazjów wszelkich typów pod warunkiem złożenia egzaminów uzupełniających z tych przedmiotów, które są objęte programem nauki na pierwszym roku Instytutu, a które nie były objęte planem nauki poprzednich studjów.

3. Uprawnienia: 1) pierwszeństwo przy ubieganiu się o posady w odnośnych resortach administracji państwowej,

2) prawo do stanowisk urzędników II kategorji w państw. służbie cywilnej,

3) do odroczenia i skróconej służby wojskowej,

4) do korzystania z ulg taryfowych na kolejach,

5) do korzystania ze zwrotu opłat za dzieci funkcj. państw. i wojsk.

6) absolwenci wydziału handlowego mają na mocy art. 45 ust. 2 a ustawy o ustroju szkolnictwa z r. 1932 uprawnienie do nauczania przedmiotów zawodowych w szkołach zawodowych stopnia niższego.

Książki, Czasopisma.

Gawędy i przemówienia harcerskie.

Staraniem redakcji „Na tropie“ ukazały się w druku Gawędy i Przemówienia Harcerskie, Przewodniczącego Związku Harcerstwa Polskiego, dr. Michała Grażyńskiego. Ten zbiór gawęd i przemówień przedstawia w jasnem świetle szereg zasadniczych zagadnień życia harcerskiego, oraz ujmuje z harcerskiego punktu widzenia wiele spraw aktualnych. Książka ta, zaopatrzona w portret dr. Grażyńskiego i przedmowę, dzieli się na cztery części: I. Harcerstwo na drodze rozwoju, II. Idea współżycia międzynarodowego, III. Harcerstwo polskie zagranicą, IV. Na marginesie bieżącego życia.

Gawędy i Przemówienia Harcerskie dr. M. Grażyńskiego są do nabycia w cenie 2 zł w administracji „Na Tropie“, Katowice, ul. Szafranka, Konto P. K. O. 305.330.

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być regulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedyńczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. O. Nr. 30.009 — Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Cena ogłoszeń: Cała strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3.

ROK XXXVII. NUMER 7.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 lipca 1933 r.

TREŚĆ:

1.

Organizacja obwodowych władz szkolnych.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4-go lipca 1933 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 389).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i art. 1 lit. b) ustawy z dnia 17-go marca 1932 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 165) postanawiam co następuje:

Art. 1. Dla celów administracji w zakresie wychowania przedszkolnego i szkolnictwa powszechnego oraz w zakresie opieki nad oświatą pozaszkolną dzieli się okręgi szkolne na obwody szkolne.

Art. 2. Obwód szkolny obejmuje jeden lub więcej powiatów administracji ogólnej.

Podziału okręgów szkolnych na obwody szkolne oraz oznaczenia siedziby inspektora szkolnego dokonywa Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego drogą rozporządzeń.

Art. 3. Na czele obwodu szkolnego stoi inspektor szkolny, który reprezentuje powierzony mu dział oświaty.

Inspektor szkolny podlega bezpośrednio kuratorowi okręgu szkolnego.

Inspektor szkolny jest w obwodzie szkolnym władzą szkolną pierwszej instancji w zakresie organizacji, kierownictwa i nadzoru pedagogicznego i administracyjnego nad publicznem szkolnictwem powszechnem i wychowaniem przedszkolnem.

Inspektor szkolny pełni nadto nadzór nad prywatnemi szkołami powszechnemi i nad prywatnemi zakładami wychowania przedszkolnego w zakresie zleconym mu przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego; sprawuje on również opiekę nad oświatą pozaszkolną.

Art. 4. Organem inspektora szkolnego dla realizowania zadań i załatwiania spraw, należących do jego zakresu działania, jest inspektorat szkolny. W skład inspektoratu wchodzą w odpowiedniej liczbie pracownicy pedagogiczni i administracyjni.

Art. 5. Organizację wewnętrzną inspektoratów szkolnych i tryb ich urzędowania, zakres działania i kompetencje inspektora szkolnego, ustala rozporzadzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 6. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

---

[1]) 8-go lipca 1933 roku.

Równocześnie tracą moc wszelkie przepisy w przedmiotach uregulowanych rozporządzeniem niniejszem.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów i Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz;* Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki;* Minister Spraw Zagranicznych: *Beck;* Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych: *Fabrycy;* Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki;* Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski;* Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *Nakoniecznikow - Klukowski;* Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki;* Minister Komunikacji: *M. Butkiewicz;* Minister Opieki Społecznej: *Hubicki;* Minister Poczt i Telegrafów: *Kaliński.*

2.

Wykonanie postanowień art. art. 3, 25 i 51 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 28 lutego 1933 r.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 95).

Na podstawie art. art. 3, 25, 51 i 98 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873), zarządzam, co następuje:

§ 1 *(do art. 3).* Upoważnia się: 1) kuratorów okręgów szkolnych (wojewodę śląskiego i wizytatora Liceum Krzemienieckiego) — do mianowania nauczycieli szkół bezpośrednio im podległych, oraz kierowników szkół pośrednio im podległych,

2) inspektorów szkolnych — do mianowania nauczycieli podległych im szkół z pośród kandydatów, zakwalifikowanych przez właściwego kuratora okręgu szkolnego (wojewodę śląskiego).

§ 2 *(do art. 25).* Upoważnia się: kuratorów okręgów szkolnych (wojewodę śląskiego i wizytatora Liceum Krzemienieckiego) tudzież inspektorów szkolnych — do udzielania zezwoleń na przyjęcie zajęć ubocznych nauczycielom, kierownikom i dyrektorom szkół bezpośrednio im podległych. Osobna instrukcja określi zasady udzielania tych zezwoleń jakoteż rodzaje zajęć ubocznych, których wykonywanie nie będzie wymagało indywidualnych zezwoleń.

§ 3 *(do art. 51).* Upoważnia się: 1) kuratorów okręgów szkolnych (wojewodę śląskiego i wizytatora Liceum Krzemienieckiego) — do przenoszenia na własną prośbę: a) nauczycieli szkół bezpośrednio im podległych, b) tych nauczycieli szkół pośrednio im podległych, którzy proszą o przeniesienie do innego powiatu, c) nauczycieli szkół bezpośrednio i pośrednio podległych, którzy proszą o przeniesienie do innego okręgu szkolnego; w tym wypadku przeniesienie następuje po uprzedniem porozumieniu się właściwych kuratorów, a zarządza je kurator tego okręgu szkolnego, do którego nauczyciel zostaje przeniesiony.

2) inspektorów szkolnych — do przenoszenia na własną prośbę nauczycieli podległych im szkół w obrębie powierzonego im powiatu.

§ 4. Upoważnia się kuratorów okręgów szkolnych (wojewodę śląskiego, wizytatora Liceum Krzemienieckiego) — do przenoszenia nauczycieli szkół bezpośrednio lub pośrednio im podległych oraz kierowników publicznych szkół powszechnych z następujących względów organizacyjnych:

1) ustalenia stopnia organizacyjnego szkoły w związku z przebudową ustroju szkolnictwa na zasadzie ustawy z dnia 11 marca 1932 r.,

2) zmiany stopnia organizacyjnego szkoły,

3) innych zmian w organizacji szkoły, które mają bezpośredni wpływ na zmniejszenie się liczby stanowisk nauczycielskich w danej szkole,

4) doboru grona nauczycielskiego z odpowiedniemi kwalifikacjami dodatkowemi i specjalnemi do nauczania w wyższych oddziałach,

5) zmiany języka nauczania.

§ 5. Upoważnia się kuratorów okręgów szkolnych (wojewodę śląskiego i wizytatora Liceum Krzemienieckiego) tudzież inspektorów szkolnych — do przydzielania nauczycieli — za ich zgodą — do służby w innej szkole. Zarządzenie o czasowem przydzieleniu wydaje: a) właściwy inspektor szkolny — gdy nauczyciel podległej mu szkoły ma być przydzielony do innej również jemu podległej szkoły, b) kurator okręgu szkolnego — w innych wypadkach.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia [1]).

Minister W. R. i O. P.: (—) **J. Jędrzejewicz.**

3.

Zgłaszanie praw emerytalnych z tytułu służby w państwach zaborczych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 54 z dnia 19 kwietnia 1933 r. (BP. 5294/33) w sprawie wykonania art. 4 ustawy z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 101).

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje poniższy okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 12 kwietnia 1933 r. Nr. D. I. 19025/Em/33 do wiadomości i ścisłego stosowania.

Z uwagi na doniosłość spraw, które okólnik ten reguluje zechcą Kuratorja. Rektoraty, podać do wiadomości wszystkim profesorom, nauczycielom i funcjonarjuszom pańswowym podległych sobie szkół, władz i urzędów przepisy zawarte w par. 1 do 6 i par. 10 okólnika, a to w celu uniknięcia w przyszłości skarg i zażaleń ze strony osób interesowanych, szczególnie zaś pozostających w służbie poza granicami Państwa, że skutkiem nieświadomości obowiązujących przepisów i niezawiadomienia ich o sposobie i terminie składania zgłoszeń, utraciły prawa emerytalne z tytułu służby w b. państwach zaborczych.

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

---

[1]) 30-go maja 1933.

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 12 kwietnia 1933 r. L. D. I. 19025/Em/33.

W celu wykonania art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239) [1]) oraz ustalenia jednolitego trybu postępowania przy wydawaniu określonych tam orzeczeń Ministerstwo Skarbu zarządza, co następuje:

Część 1.

Par. 1. Kto jest obowiązany do zgłaszania. Do zgłaszania swych praw emerytalnych z tytułu służby w państwach zaborczych są obowiązani wszyscy stali i prowizoryczni funkcjonarjusze państwowi oraz zawodowi wojskowi, którzy przed wstąpieniem na służbę w Państwie Polskiem pełnili w państwach zaborczych służbę, podlegającą zaliczeniu do wysługi emerytalnej w myśl art. 81 i 84 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. z 1931 r. poz. 380) i pozostawali w służbie w dniu 1 kwietnia 1932 r. t. j. w dniu wejścia w życie pomienionej ustawy z 18 marca 1932 r., bądź też zostali do niej przyjęci po dniu 1 kwietnia 1932 r., ale przed dniem 1 stycznia 1934 r.

Obowiązek zgłoszenia ciąży również na funkcjonarjuszach państwowych, zawieszonych w służbie oraz pozostających w stanie nieczynnym (rozporządzalności) lub na urlopie bezpłatnym.

Obowiązek zgłoszenia praw dotyczy funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych, ubiegających się o doliczenie służby, wspomnianej w ustępie pierwszym, bez względu na to, czy służbę tę zgłaszali już kiedykolwiek, czy to w szczególności przy sposobności ustalenia dodatku za wysługę lat na zasadzie ustaw uposażeniowych z 13 lipca 1920 r. lub na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r., czy też przy sposobności wypełniania arkuszy spisowych na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 4 listopada 1932 r., czy wreszcie ubiegając się w swoim czasie o ustalenie wysługi emerytalnej w czasie czynnej służby państwowej.

Funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych, którzy pełnili służbę w państwach zaborczych, nie zwalnia od obowiązku zgłoszenia tej służby okoliczność, że jest ona odnotowana w wykazie służbowym, a odpowiednie dokumenty znajdują się w aktach osobowych, gdyż sam fakt posiadania przez władzę dokumentów czy ich odpisów, stwierdzających służbę funkcjonarjusza państwowego lub zawodowego wojskowego w państwie zaborczem, nie czyni zadość wymaganiom art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r., artykuł ten bowiem wymaga kategorycznie zgłoszenia praw, posiadanie zaś dokumentów może tylko uwalniać interesowaną osobę od obowiązku ponownego przedkładania dowodów, ale samo przez się nie stanowi zgłoszenia.

Par. 2. Kto nie jest obowiązany do zgłaszania. Nie tracą swych praw z tytułu służby w państwach zaborczych, mimo niezgłoszenia tych praw osoby, z któremi stosunek służbowy został lub zostanie rozwiązany przed dniem 1 stycznia 1934 r.

Również nie są obowiązane do zgłaszania swych praw z tytułu służby w państwach zaborczych osoby, z któremi przed dniem 1 kwietnia 1932 r. rozwiązano stosunek służbowy, a następnie przyjęto je ponownie

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 337.

do służby (reaktywowano), jeżeli przy poprzedniem rozwiązaniu stosunku służbowego przyznano im zaopatrzenie emerytalne, zaliczając do wysługi służbę zaborczą.

Par. 3. Co winno zawierać zgłoszenie. W zgłoszeniu należy podać: w jakiem państwie zaborczem, w jakich działach służby i urzędach i na jakich stanowiskach była pełniona zgłoszona służba, oraz na jakich dokumentach opiera się zgłoszenie; w zgłoszeniu należy również wskazać dokładne daty rozpoczęcia i ukończenia danej służby. Zgłoszenia nie odpowiadające tym warunkom nie będą rozpatrywane.

Prawa emerytalne z tytułu służby w państwach zaborczych będą rozpatrywane tylko w zakresie zgłoszenia, niezgłoszenie przeto jakiegoś okresu służby uniemożliwi następnie zaliczenie go do wysługi emerytalnej, nawet gdyby okres ten był odnotowany w wykazie służbowym i udowodniony znajdującemi się w aktach lub złożonemi przy zgłoszeniu dokumentami.

Par. 4. Udowodnianie zgłaszanych praw. Wraz ze zgłoszeniem winno nastąpić udowodnienie praw z tytułu służby w państwach zaborczych przez złożenie oryginalnych dokumentów, lub ich urzędowych odpisów, stwierdzających daną służbę, w braku zaś tych dokumentów — przez złożenie pisemnego zeznania co najmniej dwóch wiarogodnych świadków, którzy ze zgłaszającym pozostawali równocześnie na służbie w tym samym urzędzie lub oddziale; własnoręczność podpisów świadków powinna być urzędowo potwierdzona.

Jeżeli natomiast potrzebne dowody zgłaszanej służby znajdują się już w aktach osobowych, wystarczy powołać się na nie.

Par. 5. W jakim terminie należy zgłaszać swe prawa i składać dokumenty. Zgłoszenie praw winno nastąpić w nieprzekraczalnym terminie przed dn. 1 stycznia 1934 r. Po tym dniu nie będą również przyjmowane żadne dodatkowe ani uzupełniające zgłoszenia. Niezgłoszenie w tym terminie powoduje bezwzględnie utratę prawa do zaliczenia służby zaborczej do wysługi emerytalnej.

Udokumentowanie zgłoszenia winno nastąpić w zasadzie również przed dn. 1 stycznia 1934 r. Przekroczenie jednak tego terminu może być wyjątkowo uwzględnione, jeżeli samo zgłoszenie praw zostało dokonane przed dn. 1 stycznia 1934 r., a opóźnienie w złożeniu dokumentów zostało wywołane okolicznościami niezależnemi od woli zgłaszającego. W żadnym jednak przypadku dokumenty nie mogą być składane po dniu 31 grudnia 1935 r.

Par. 6. Dokąd należy wnosić zgłoszenia. Zgłoszenia wraz z dokumentami należy wnosić do swych bezpośrednich władz przełożonych.

Część II.

Par. 7. Tryb postępowania władz skarbowych. W myśl art. 10 ustawy z dn. 18 marca 1932 r. i art. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dn. 3 października 1932 r. (Dz. U. R. P. poz. 735) orzecznictwo w sprawach emerytalnych funkcjonariuszów cywilnych wszystkich działów administracji państwowej należy od dnia 1 listopada 1932 r. do wyłącznej kompetencji władz skarbowych. Orzecznictwo w sprawach emerytalnych zawodowych wojskowych pozostaje nadal w kompetencji władz wojskowych w porozumieniu jednak z właściwemi władzami skarbowemi.

W związku z tem ustala się następująco kompetencję władz skarbowych w zakresie wydawania orzeczeń, przewidzianych w pomienionym art. 4 ustawy z dn. 18 marca 1932 r.

a) Ministerstwo Skarbu wydaje orzeczenia w przedmiocie praw emerytalnych zaborczych wszystkim funkcjonarjuszom cywilnym, zatrudnionym etatowo we władzach naczelnych i centralnych, sędziom i prokuratorom Sądu Najwyższego, sędziom Najwyższego Trybunału Administracyjnego oraz wszystkim funkcjonarjuszom państwowym IV st. sł. i wyższych, niezatrudnionych we władzach naczelnych i centralnych;

b) Izba Skarbowa I. we Lwowie wydaje orzeczenia funkcjonarjuszom V st. sł. i niższych stopni oraz pozostałym sędziom i prokuratorom, zatrudnionym we władzach i urzędach na terenie dzielnicy Małopolskiej;

c) Izba Skarbowa w Poznaniu wydaje orzeczenia funkcjonarjuszom V st. sł. i niższych stopni oraz pozostałym sędziom i prokuratorom, zatrudnionym we władzach i urzędach na terenie dzielnic Wielkopolskiej i Pomorskiej;

d) Śląski Urząd Wojewódzki (Wydział Skarbowy) w Katowicach wydaje orzeczenia funkcjonarjuszom V st. sł. i niższych stopni oraz pozostałym sędziom i prokuratorom, zatrudnionym we władzach i urzędach na terenie dzielnicy Śląskiej, wreszcie

e) Izba Skarbowa Grodzka w Warszawie wydaje orzeczenia funkcjonarjuszom państwowym V st. sł. i niższych stopni oraz pozostałych sędziów i prokuratorów. zatrudnionym we władzach i urzędach na terenie pozostałych dzielnic Polski.

Funkcjonarjuszom, delegowanym czasowo do służby w innych władzach, sądach i urzędach wydają orzeczenia te władze skarbowe, któreby były właściwe w przypadku, gdyby delegacja nie miała miejsca.

W stosunku do zawodowych wojskowych orzeczenia wydają:

Oficerom: Ministerstwo Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu, a

Szeregowym: właściwy Dowódca Okręgu Korpusu w porozumieniu z właściwą władzą skarbową II instancji.

Par. 8. P o s t ę p o w a n i e   w s t ę p n e. Zarządza się następujący tryb wnoszenia zgłoszeń przez funkcjonarjuszów cywilnych oraz postępowania przy rozpatrywaniu tych zgłoszeń przez władze:

Władza, do której zgodnie z par. 6 interesowana osoba wniesie zgłoszenie, winna odnotować na niem dokładną datę wniesienia, gdyż data ta w myśl par. 5 będzie m. i. decydować o skuteczności zgłoszenia.

Następnie, o ile władzą tą jest władza I instancji, przesyła ona zgłoszenie wraz z dokumentami, dołączonemi do zgłoszenia lub znajdującemi się w aktach: do swej władzy przełożonej, t. j. władzy resortowej II instancji. Ta zaś ostatnia, o ile chodzi o funkcjonarjusza IV st. sł. lub wyższego przedkłada zgłoszenie władzy resortowej III instancji.

W ten sposób postępowanie wstępne dla orzecznictwa z art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r. należy do władz naczelnych i centralnych dla osób, wymienionych w par. 7 lit. a. niniejszego zarządzenia, oraz do władz II instancji — dla wszystkich innych funkcjonarjuszów.

Władze, do których należy postępowanie wstępne, po otrzymaniu zgłoszeń winny porównać je z danemi, zawartemi w dokumentach, a gdyby się okazało, że zgłoszone okresy nie pokrywają się z temi danemi albo też, że dowody, na które interesowana osoba powołuje się w zgłoszeniu, są niewystarczające, obowiązane są zawiadomić o tem interesowanego i wezwać go do usunięcia braków

względnie udzielenia wyjaśnienia w terminie, który należy zakreślić odpowiednio do potrzeby zachodzących okoliczności.

Termin, wyznaczony na dodatkowe złożenie dokumentów, może być przedłużony, jeżeli interesowany jeszcze przed upływem tego terminu zawiadomi władzę o niemożności jego dotrzymania i wykaże następnie przy składaniu dowodów, że opóźnienie nastąpiło nie z jego winy.

Par. 9. Wydawanie orzeczeń. Gdy czynności wstępne są ukończone i można już wydać orzeczenie, albo gdy termin wyznaczony na dodatkowe złożenie dokumentów upłynął, władza resortowa przesyła kompletne akta sprawy właściwej władzy skarbowej (par. 7, lit. a — e), to jest: władze naczelne i centralne — Ministerstwu Skarbu, a władze i urzędy II instancji — właściwej izbie skarbowej.

Władze skarbowe wydają zkolei orzeczenia, według wzoru następującego:

. . . .

(nazwa władzy skarb.)

L. . . . . . .

data . . . .

Do

Pana . . . .

. . . .

w . . . .

Załatwiając podanie, wniesione w dniu . . . . do . . . . (nazwa władzy skarb.) na podstawie art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. poz. 239) orzeka, że zgłoszony przez Pan . . . . okres . . . . . służby, pełnionej w państwie zaborczem . . . . od dnia . . . . do dn. . . . . . podlega zaliczeniu do wysługi emerytalnej na zasadzie postanowień art. 81 (84) ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. z r. 1931, poz. 380); zgłoszon. . . . natomiast przez Pan . . . okres . . . . służby od dn. . . . . . . do dn. . . . . . . nie podlega . . . zaliczeniu do wysługi emerytalnej na zasadzie powoła . . . . artykuł . . . . . ustawy emerytalnej, ponieważ . . . .

(pouczenie o środku prawnym)

Podpis . . . .

(Odcisk pieczęci)

W orzeczeniach, wydawanych przez władze skarbowe II instancji, należy pouczyć, że od danego orzeczenia służy w myśl art. 82 i 83 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. poz. 341) odwołanie do Ministerstwa Skarbu w ciągu dni 14-stu od doręczenia orzeczenia za pośrednictwem władzy skarbowej, która wydała zaskarżone orzeczenie.

Orzeczenia, wydane przez Ministerstwo Skarbu, są natomiast ostateczne w administracyjnym toku instancyj i mogą być zaskarżone tylko do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Oryginały orzeczeń władzy skarbowej, określające prawa w myśl art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r. przesyła władza skarbowa właściwej władzy resortowej celem doręczenia, zwraca otrzymane akta sprawy i dołącza odpis orzeczenia dla przechowania w aktach osobowych.

Dowód doręczenia oryginału orzeczenia należy przechowywać również w aktach osobowych.

Par. 10. Odwołania. Odwołania od orzeczeń władz skarbowych II instancji do Ministerstwa Skarbu powinny być wnoszone za pośrednictwem tej władzy, która zgodnie z par. 8 jest powołana do uskutecznienia czynności wstępnych. Władza ta dołącza do odwołania odpowiednie akta i przesyła je właściwej władzy skarbowej, celem przedstawienia odwołania Ministerstwu Skarbu do rozstrzygnięcia.

Wniesienie jednak przez interesowaną osobę odwołania wprost do władzy skarbowej z pominięciem wskazanego wyżej trybu postępowania nie może pociągać za sobą dla tej osoby żadnych ujemnych skutków prawnych.

Par. 11. Wypadki szczególne. W przypadku, gdy po wniesieniu zgłoszenia, ale przed 1 stycznia 1934 r. stosunek służbowy z danym funkcjonarjuszem państwowym lub zawodowym wojskowym zostanie rozwiązany (np. przez jego śmierć), postępowanie. wszczęte z mocy art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r., umarza się, a jego prawa emerytalne z tytułu służby w państwie zaborczem rozpatruje się w normalnym toku postępowania emerytalnego.

W przypadku, gdy po wniesieniu zgłoszenia, ale przed doręczeniem orzeczenia, wydanego w I instancji z mocy art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r. stosunek służbowy z danym funkcjonarjuszem lub zawodowym wojskowym zostanie rozwiązany po 31 grudnia 1933 r. (np. przez jego śmierć), należy postępowanie, wszczęte z mocy art. 4 ustawy z 18 marca 1933 r. połączyć ze zwykłem postępowaniem emerytalnem; zgłoszone zaś przez niego prawa emerytalne z tytułu służby w państwie zaborczem rozpatrzeć łącznie z prawami z tytułu służby państwowej polskiej.

W przypadku, gdy stosunek służbowy z danym funkcjonarjuszem państwowym lub zawodowym wojskowym zostanie rozwiązany po doręczeniu mu orzeczenia, wydanego z mocy art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r. postępowanie, przewidziane w tym artykule, nie ulega umorzeniu w razie wniesienia przez interesowanego odwołania lub skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, właściwe jednak władze skarbowe, wydając w związku z rozwiązaniem stosunku służbowego z daną osobą dekret emerytalny, oprą się przy orzekaniu o uprawnieniu interesowanego m. i. na orzeczeniu, wydanem ostatnio z mocy art. 4 ustawy z 18 marca 1932 r., nie biorąc pod uwagę okoliczności, czy od orzeczenia tego zostało wniesione odwołanie lub skarga. W przypadku zaś, gdy następnie władza odwoławcza lub Najwyższy Trybunał Administracyjny uwzględni odwołanie lub skargę, władza skarbowa, która wydała dekret emerytalny, wznowi postępowanie w trybie art. 95 lit. a i 96 pkt. 1 lub 2 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnem i wyda nowy dekret emerytalny z mocą wsteczną.

Za Ministra Skarbu: (—) *L. Kozłowski*. Podsekretarz Stanu.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 351 z dnia 22-go czerwca 1933 r. (BP 15253/33) w sprawie wykonania art. 4 ustawy z dnia 18-go marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239).

Ze względu na to, że postanowienia powyższego okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 54 z dnia 19-go kwietnia 1933 w sprawie wykonania art. 4 ustawy z dnia 18-go marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239) dotyczą olbrzymiej rzeszy nauczycieli, oraz innych funkcjonarjuszów

państwowych, pełniących służbę na terenie Okręgu Szkolnego Lwowskiego, Kuratorjum podaje następujące wskazówki dotyczące trybu postępowania:

1) O obowiązku zgłaszania w terminie do dnia 31-go grudnia 1933 roku praw emerytalnych z tytułu służby w państwach zaborczych zawiadomią Dyrekcje, Rady Szkolne Powiatowe, Rada Szkolna Miejska we Lwowie, wszystkich dyrektorów, kierowników, inspektorów szkolnych, profesorów, pomocnicze siły, nauczycieli, instruktorów, urzędników i niższych funkcjonarjuszy i umożliwią im zaznajomienie się z treścią powyższego okólnika, oraz odbiorą od nich następujące oświadczenie:

„Oświadczam, że okólnik Nr. 54 Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 19-go kwietnia 1933 r. w sprawie wykonania art. 4 ustawy z dnia 18-go marca 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239) został mi przedstawiony do przejrzenia oraz że z treścią tegoż okólnika się zaznajomiłem".

. . . .

(Miejscowość) (data)

. . . .

(podpis i charakter służbowy).

Oświadczenie takie odebrać również należy od funkcjonarjuszów, pozostających na urlopach bezpłatnych, pozostających w służbie poza granicami Państwa oraz od nauczycielek, pozostających w stanie pozasłużbowym.

Obowiązek zgłaszania praw emerytalnych z tytułu służby zaborczej nie dotyczy emerytowanych funkcjonarjuszów państwowych.

2) Oświadczenie powyższe należy przedłożyć Kuratorjum zbiorowo (jednem sprawozdaniem) w terminie do dnia 30-go września 1933 r.

3) Na wnoszonych podaniach zechcą Rady Szkolne, Dyrekcje, wycisnąć pieczęć, stwierdzającą dokładnie datę wniesienia podania.

4) Wszystkich funkcjonarjuszów pouczyć należy, ażeby do podań dołączyli bądźto oryginalne dokumenty, bądźto uwierzytelnione odpisy, stwierdzające dokładnie przebieg służby zaborczej.

5) Wniesionych podań nie należy zbytnio przetrzymywać w tamt. biurach, lecz przedkładać możliwie rychło Kuratorjum.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego: *L. Jus.* wr. p. o. Naczelnika Wydz.

4.

Ustalenie zaliczalności pracy w b. państwie rosyjskiem do wysługi emerytalnej.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 2-go maja 1933 (BP. 3945/33).

Nr. B. P. 17035/33. W związku z wątpliwościami, nasuwającemi się przy wypełnianiu rubryki 5 c) i d) kart ewidencyjnych, a mianowicie: czy do stwierdzenia zaliczalności do wysługi emerytalnej nauczycieli szkół powszechnych, ich służby zaborczej na zasadzie art. 81 ustęp 1, względnie art. 97 ustawy emerytalnej z dnia 11-go grudnia 1923 r. potrzebne jest przedkładanie przez tych nauczycieli dowodów, że za czas służby zaborczej opłacili składki emerytalne. Ministerstwo W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu (pismo tegoż Ministerstwa z dnia 13-go marca 1933 r. Nr. D. I. 1890/Em/33) wyjaśnia co następuje:

Zaliczalność do wysługi emerytalnej służby w b. państwie zaborczem uzależnia art. 81, ust. 1, ustawy emerytalnej z dnia 11-go grudnia 1923 (Dz. U. R. Nr. 42, poz. 380 z roku 1931), zmienionej ustawą z dnia 18-go marca 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239), od tego, czy w myśl odnośnych przepisów emerytalnych państwa zaborczego zaliczalne lata podlegały zaliczeniu do emerytury zaborczej. Gdy przeto policzalność lat do wysługi emerytalnej według ustaw emerytalnych zaborczych nie nasuwa wątpliwości, nieusprawiedliwionem byłoby żądanie dodatkowego stwierdzenia przez funkcjonarjusza, że opłacał składki emerytalne, potrącanie których z uposażenia należało do obowiązków bezpośredniej władzy wypłacającej to uposażenie. W wypadkach zaś wątpliwych, które będą należały raczej do wyjątków, wyjaśnień w konkretnej sprawie co do opłacania składek emerytalnych z tytułu służby zaborczej, jeśli chodzi o teren b. Kongresówki, winna udzielić na żądanie władz skarbowych, Izba Skarbowa Grodzka w Warszawie, w posiadaniu której znajdują się księgi kontowe b. członków Stowarzyszenia Emerytalnego b. Królestwa Polskiego.

Odnośnie dowodów, wystarczających dla stwierdzenia służby zaborczej, pierwszeństwo przyznać należy dokumentom oryginalnym, pochodzącym od władz zaborczych, jako to: wykazy stanu służby, należycie sporządzone zaświadczenia z przebiegu służby i t. d. względnie notarjalnie uwierzytelnionym odpisom tych dokumentów. Z braku takich dokumentów należy przyznać znaczenie dowodów zeznaniom wiarogodnych świadków, złożonym w formie przewidzianej § 33 p. b) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26-go marca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 320).

Dla stwierdzenia, czy praca zawodowa w państwie zaborczem, w szczególności służba państwowa, w razie jej niezaliczalności z art. 81 ustawy emerytalnej, podlega zaliczeniu w myśl art. 97 p. 1 tejże ustawy, poza stwierdzeniem jej istnienia i przebiegu dowodami powyżej wskazanemi należy ponadto ustalić, czy czas jej pełnienia został zaliczony według ustaw wskazanych w powołanym art. 97.

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

5.

Likwidacja b. rosyjskich kas emerytalnych i przezorności.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 73 z dnia 12-go maja 1933 r. (BP. 6464/33) w sprawie wykonania ust. 2 art. 8 ustawy z dnia 14-go marca 1933 roku o likwidacji byłych rosyjskich kas emerytalnych i przezorności.

W Nr. 21 Dz. U. R. P. z dnia 29-go marca r. b. pod poz. 146, ogłoszona została ustawa z dnia 14-go marca 1933 r. o likwidacji mienia byłych rosyjskich kas emerytalnych i przezorności.

Art. 8, ustęp 2, tej ustawy postanawia, iż Skarb Państwa przejmuje należności z tytułu niewypłaconych wkładów emerytalnych, złożonych w powyższych kasach, które to należności przysługują osobom, mającym prawo do zaopatrzenia emerytalnego z funduszów Skarbu Państwa, a to w myśl przepisów art. 84 ustawy emerytalnej, zgodnie z któremi wspomniani uczestnicy kas zrzekli się na rzecz Skarbu Państwa praw swych, wypływających z udziałów w rzeczonych kasach.

W myśl art. 5 powołanej na wstępie ustawy z dnia 14-go marca 1933 roku z chwilą ukonstytuowania się Komisji Likwidacyjnej do spraw byłych rosyjskich kas emerytalnych i powzięcia przez nią uchwał o przystąpieniu do likwidacji mienia poszczególnych kas, będzie ogłoszony trzymiesięczny termin, w ciągu którego winny być zgłoszone rozszczenia z tytułu uczestnictwa we wspomnianych kasach.

Likwidacji podlegają obecnie fundusze następujących kas:

1. kas emerytalnych i przezorności byłej kolei Warszawsko-Wiedeńskiej; 2. kasy emerytalnej pracowników rosyjskich kolei państwowych; 3. utworzonych na mocy ustawy z dnia 30-go maja 1888 r. kolejowych kas emerytalnych i przezorności; 4. kasy emerytalnej nauczycieli i nauczycielek ludowych; 5. kasy emerytalnej pracowników z wolnego najmu skarbowej sprzedaży trunków.

W związku z powyższem powstała konieczność dostarczenia Komisji Likwidacyjnej do spraw byłych rosyjskich kas emerytalnych (Warszawa, Rymarska Nr. 5) w przepisanym terminie danych co do wysokości roszczeń odstąpionych na rzecz Skarbu Państwa przez b. uczestników wyżej wspomnianych kas, którzy pozostają w służbie państwowej.

Wobec krótkiego terminu i trudności połączonych z przejrzeniem wszystkich aktów osobowych, zechcą Kuratorja Okręgów Szkolnych (Rektoraty, Dyrekcje) wezwać bezzwłocznie okólnikiem (względnie w inny najdogodniejszy sposób) do wszystkich podległych sobie władz, urzędów i instytucyj, — pracowników państwowych, byłych uczestników powyższych kas, by w czasie możliwie najkrótszym udzielili informacyj, czy i kiedy dokonali zrzeczenia się swych praw, wspomnianego w ustępie 2 niniejszego okólnika i złożyli dowody, dotyczące wkładów.

Dane te należy następnie sprawdzić według akt osobowych interesowanych pracowników i przedłożyć ze spisem Ministerstwu W. R. i O. Publicznego.

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

6.

Wydobywanie dokumentów z Z. S. R. R.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 75 z dnia 13-go maja 1933 r. (BP. 5932/33).

Nr. B. P. 19125/33. Ministerstwo Spraw Zagranicznych pismem z dnia 27-go kwietnia 1933 r. Nr. E. III. 695 b (Ros. zasad/1/33 podało do wiadomości następujący obecnie obowiązujący tryb postępowania przy wydobywaniu dokumentów z Z. S. R. R.:

1. Podania o wydobycie dokumentu dla celów prywatnych winny być przesyłane listem poleconym bezpośrednio do właściwego konsulatu R. P. w Z. S. R. R.

2. Tytułem zaliczki na koszty wydobycia dokumentu petent winien oddzielnym listem wartościowym przesłać w efektywnej walucie U. S. A. do tegoż Konsulatu na wydobycie:

a) dokumentu stanu cywilnego lub wykazu stanu służby $ 3.—
b) świadectwa szkolnego lub uniwersyteckiego oraz dokumentu o charakterze majątkowym $ 7.—

W razie, gdy kwota nadesłana zaliczkowo nie wystarczy na pokrycie powstałych kosztów (opłat należnych władzom sowieckim, oraz opłat konsularnych), konsulaty prześlą wydobyty dokument właściwej polskiej władzy administracyjnej I. instancji, celem doręczenia go petentowi za pobraniem reszty opłaty.

W razie niemożności wydobycia dokumentu opłata zostanie petentowi zwrócona przez konsulat po potrąceniu opłat konsularnych.

W wypadkach ubóstwa należy do podania dołączyć zaświadczenie właściwej władzy administracyjnej o stanie majątkowym petenta.

3. Podania o wydobycie dokumentu potrzebnego urzędnikowi państwowemu lub samorządowemu dla celów służbowych winny być kierowane również bezpośrednio do właściwego konsulatu, przyczem powinny być zaopatrzone w adnotację władzy przełożonej danego urzędnika, stwierdzającej, że żądany dokument rzeczywiście potrzebny jest w celach służbowych. Podania te są załatwiane bezpłatnie.

4. Wnioski władz i urzędów państwowych i samorządowych o dostarczenie dokumentu z Z. S. R. R. dla celów urzędowych, nie podlegające żadnym opłatom, winny być również kierowane bezpośrednio do właściwego konsulatu R. P. z pominięciem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

5. Wszelką korespondencję dotyczącą wniosków o wydobycie dokumentów prowadzą konsulaty R. P. bezpośrednio ze stronami z pominięciem Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

O powyższem należy powiadomić władze i urzędy podległe oraz podległych pracowników.

Spis konsulatów z wymienieniem właściwości terytorjalnej w załączeniu.

Szef Biura Personalnego: *Jan T. Lipka.* wr.

Spis konsulatów R. P. na terenie Z. S. R. R.

Moskwa. Wydział Konsularny Poselstwa R. P., ul. 3-cia Mieszczańska 32/34. Okręg Wydziału Konsularnego obejmuje terytorjum Z. S. R. R. z wyjątkiem gubernij czerepowieckiej, leningradzkiej, murmańskiej, nowgorodskiej, pskowskiej oraz terytorjów U. S. R. R. i B. S. R. R. Do Wydziału Konsularnego należy kierować wszelkie podania dotyczące wydobycia wykazów stanu służby wojskowej oraz dokumentów szpitalnych z czasów służby w b. wojsku rosyjskiem.

Charków. Konsulat Generalny, ul. Rakowskiego 15. Okręg Konsulatu Generalnego obejmuje terytorjum U. S. R. R. z wyjątkiem okręgu Konsulatu w Kijowie.

Kijów. Ul. Liebknechta 1. Okręg białocerkiewski, berdyczowski, chersoński, czerkaski, czernihowski, humański, kamieniecki, kijowski, konotopski, korosteński, nikołajewski, mohylowski, nieżyński, nowgorodsiewierski, odeski, płoskirowski, pierwomajski, priłucki, szepietowiecki, tulczyński, winnicki, wołyński, zinowjewski oraz terytorjum autonomicznej Mołdawskiej Republiki Rad.

Leningrad. Konsulat, ul. Nabiereżnaja Krasnowo Floty 14. Okręg — gub. czerepowiecka, murmańska, leningradzka, nowgorodzka i pskowska.

Mińsk. Konsulat Generalny, ul. Sowieckaja 84. Okręg obejmuje terytorjum B. S. R. R. pow. homelski i rzeczycki.

Tyflis. Konsulat Generalny, ul. Korganowska 24. Okręg obejmuje terytorjum Zakaukaskiej Republik Rad.

7.

Korespondencja urzędów zagranicznych R. P. z władzami i urzędami krajowemi.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 77 z dnia 17-go maja 1933 r. (I. Org. 1021/1933).

Nr. B. P. 14928/33. Ministerstwo Spraw Zagranicznych wydało zarządzenie z dnia 14-go marca 1933 roku w sprawie korespondowania urzędów zagranicznych R. P. z władzami i urzędami oraz z osobami prywatnemi w kraju treści następującej:

„Korespondencja urzędów zagranicznych R. P. z osobami prywatnemi jak również z instytucjami publicznemi i prywatnemi oraz z władzami i urzędami w kraju, nie wyłączając władz centralnych, winna się odbywać bezpośrednio z pominięciem Ministerstwa Spraw Zagranicznych we wszystkich sprawach indywidualnych, polegających na wykonywaniu obowiązujących przepisów.

W szczególności urzędy zagraniczne R. P. będą kierowały:

a) Dokumenty stanu cywilnego, otrzymane w drodze międzynaro dowej wymiany metryk — do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

b) Wyciągi z rejestrów karnych, nadesłane przez władze w kraju urzędowania — do Ministerstwa Sprawiedliwości.

c) Wnioski o wydobywanie dokumentów stanu cywilnego — do władzy administracyjnej I. instancji, o wydobywanie innych dokumentów — do władzy, powołanej do wystawienia odnośnych dokumentów.

d) Dokumenty do legalizacji — do tego urzędu, który jako pierwszy powołany jest do legalizacji, przyczem w piśmie skierowanem do tego urzędu należy nadmienić, do jakich jeszcze innych władz dokument winien być przesłany do superlegalizacji.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1-go kwietnia 1933 roku".

Podając powyższe do wiadomości zarządzam, by wszystkie władze, urzędy i instytucje podległe zwracały się w sprawach indywidualnych bezpośrednio do właściwych urzędów zagranicznych z pominięciem Ministerstwa Spraw Zagranicznych — o ile istniejące umowy i przepisy (jak np. rozporządzenie z dnia 29-go grudnia 1932 r. w sprawie doręczenia pism sądowych, osobom zamieszkałym zagranicą, Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 974) nie przewidują innej drogi.

Wyjątek stanowi również korespondencja, przeznaczona dla urzędów zagranicznych R. P. na terytorjum Związku Socjalistycznych Republik Sowieckich, którą należy przesyłać za pośrednictwem Ekspedytu kurjerskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, adresując kopertę jak następuje:

„Do Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Warszawie dla Ambasady (Poselstwa, Konsulatu) R. P. w . . . .".

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki,* wr.

8.

Zwrot kosztów przesiedlenia funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych, przeniesionych w stan spoczynku.

Pismo Ministerstwa Skarbu z dnia 26-go kwietnia 1933 r. L. D. I. 2371/Em/33 do izb skarbowych (okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 70 z dnia 12-go maja 1933 r. (Nr. B. P. 6006/33).

Nr. B. P. 18029/33. W myśl art. 21 ustawy emerytalnej z 11-go grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 42 z 1931 r., poz. 380) funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy ma prawo z powodu przeniesienia go w stan spoczynku do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z rodziną z ostatniego miejsca służbowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze W. M. Gdańska według przepisów, normujących sprawę należności za przeniesienie z urzędu w służbie czynnej. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 17-go września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 71, poz. 651) funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym w razie przeniesienia z urzędu na inne miejsce służbowe służy prawo do diet, zwrotu kosztów przejazdu oraz przewozu urządzenia domowego (§ 2 p. III). W ten sposób wskazane rozporządzenie rozróżnia zwrot kosztów i diety, a ponieważ ustawa emerytalna zarówno w art. 21 jak i w art. 77 zapewnia funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym, przeniesionym w stan spoczynku, tudzież wdowom i sierotom po tych osobach jedynie zwrot kosztów przesiedlenia, nie wspominając nic o dietach, nie ulega wątpliwości, że na mocy rzeczonych przepisów ustawy emerytalnej żadne diety nie mogą być wypłacane (wyrok N. T. A. L. Rej. 195/29 w sprawie Komorka w Zbiorze Wyroków t. VIII. Nr. 317 A).

Przez koszty przesiedlenia w pojęciu art. 21 i 77 ustawy emerytalnej rozumieć należy wszystkie koszty, związane z dokonaniem przesiedlenia, których zwrot jest zapewniony funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym w służbie czynnej, przenoszonym z urzędu do innej miejscowości a więc zarówno koszty przejazdu funkcjonarjusza, czy też wojskowego, jego żony i dzieci (pod warunkami określonemi poniżej w ust. 4), oraz koszty przejazdu dla jednej osoby ze służby (§ 2, p. III. — 2, rozporządzenia z dnia 17-go września 1927 r.), jak i koszty przewozu koleją lub statkiem urządzenia domowego (§ 2 p. III. — 3, oraz § 19 ust. 2 tegoż rozporządzenia).

Oprócz tego przeniesiony w stan spoczynku funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy, podobnie jak i funkcjonarjusz oraz wojskowi w czynnej służbie, przeniesieni z urzędu do innej miejscowości, ma prawo do otrzymania ryczałtu na koszty dojazdu z miasta do dworca kolejowego (stacji autobusowej, przystani) i odjazdu (§ 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17-go września 1927 r.) oraz do otrzymania ryczałtu, przeznaczonego na pokrycie wszystkich innych wydatków, połączonych z przesiedleniem (§ 19 ust. 1 rozporzadzenia Rady Ministrów z dnia 17-go września 1927 r.) ryczałty te bowiem są traktowane przez wspomniane rozporządzenie Rady Ministrów wyraźnie jako zwrot kosztów.

Przy określaniu wysokości ryczałtu na zasadzie § 19 wskazanego rozporządzenia o tem, czy przeniesiony w stan spoczynku funkcjonarjusz

lub wojskowy winien otrzymać ryczałt w wymiarze dla samotnego, czy też w wymiarze, jak dla otrzymujących dodatek ekonomiczny, decyduje okoliczność, czy dany funkcjonarjusz lub wojskowy otrzymał dodatek ekonomiczny w czynej służbie przed przeniesieniem w stan spoczynku.

Członków rodziny jednak, na których funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku, otrzymywał dodatek ekonomiczny w czynnej służbie uwzględnia się tylko, o ile w czasie przesiedlenia się członkowie ci nie utracili, wskutek zaszłych zmian, charakteru osób. na które funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy, pozostający w czynnej służbie, może otrzymać dodatek ekonomiczny.

Za podstawę obliczenia ryczałtu przyjmuje się uposażenie służbowe, jakie otrzymywałby dany funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy, gdyby w czasie uskutecznienia przesiedlenia pozostawał w czynnej służbie, uwzględniając grupę i szczebel, według których przeniesiony w stan spoczynku otrzymywał uposażenie ostatnio w czynnej służbie.

Przeniesiony w stan spoczynku funkcjonarjusz lub wojskowy ma prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia jedynie w przypadku, gdy przesiedlenie to nastąpiło w ciągu jednego roku, licząc od dnia przeniesienia w stan spoczynku (art. 21, ust. 2, ustawy emerytalnej). Jeżeli jednak między datą rozwiązania stosunku służbowego a datą doręczenia orzeczenia, przenoszącego w stan spoczynku, upłynął pewien przeciąg czasu, należy uważać, że termin roczny został zachowany, o ile przesiedlenie nastąpiło w ciągu roku albo od daty rozwiązania stosunku służbowego, albo od daty doręczenia orzeczenia o przeniesieniu w stan spoczynku (wyrok N. T. A. L. Rej. 4898/29 w sprawie Krawczyńskiego).

Z drugiej jednak strony, nawet o ile termin roczny został zachowany, funkcjonarjusz czy też wojskowy, przeniesiony w stan spoczynku, nie ma prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia, o ile przed dokonaniem przesiedlenia został powołany do czynnej służby (reaktywowany) (wyrok N. T. A. L. Rej. 1636/29 w sprawie Bernata w Zbiorze Wyroków t. VIII, 329 A). Roczny termin, o którym mowa, dotyczy samego przesiedlenia się, a nie zgłoszenia żądania o zwrot kosztów, gdyż żądanie to może nastąpić również później (wyrok N. T. A. L. Rej. 6710/29 w sprawie Chromowskiej). Poza tem we wszystkich przypadkach, w których przy uskutecznieniu przesiedlenia przekroczono oznaczony w ustawie prekluzyjny termin, zwrot kosztów może nastąpić jedynie w wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach, przyczem decyzja w tych sprawach zastrzeżona jest Ministrowi Skarbu (art. 21, ust. 3, ustawy emerytalnej).

Prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia, uskutecznionego z powodu przeniesienia danego funkcjonarjusza lub wojskowego w stan spoczynku, jest niezależne od tego, czy ten funkcjonarjusz lub wojskowy nabył również prawo do emerytury.

Funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym przeniesionym w stan spoczynku, nie służy prawo do otrzymania zaliczek na koszty przesiedlenia, ponieważ art. 21 ustawy emerytalnej przewiduje wyłącznie prawo do zwrotu kosztów już poniesionych.

Przy zwrocie kosztów przesiedlenia na zasadzie art. 21 ustawy emerytalnej mają odpowiednie zastosowanie przepisy § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17-go września 1927 r. o obowiązku przedstawiania wszelkich rachunków w terminie 14 dni, liczonych od następnego dnia po

uskutecznieniu przesiedlenia, a o ile chodzi o rachunki kosztów przewozu urządzenia domowego koleją lub statkiem — w tymże terminie, liczonym od następnego dnia po dokonaniu przewozu urządzenia domowego do miejscowości przesiedlenia, przyczem niezachowanie bez dostatecznego usprawiedliwienia wyżej określonych terminów pociąga za sobą utratę prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia.

Powyższe zasady powinny być stosowane również do wdów i sierót po funkcjonarjuszach państwowych i zawodowych wojskowych z następującemi odchyleniami:

Do zwrotu kosztów przesiedlenia mają prawo jedynie wdowy i sieroty, co do których nie zachodzą przeszkody, przewidziane w art. 69 ustawy emerytalnej, sieroty zaś nadto, o ile nie ukończyły 18 roku życia, a w razie odbywania studjów w zakładach naukowych — 24 roku życia (art. 72 ustawy emerytalnej).

Wdowy i sieroty otrzymują ryczałt w wysokości, odpowiadającej ryczałtowi dla samotnego funkcjonarjusza lub wojskowego, o ile zmarły funkcjonarjusz czy też wojskowy pozostawił tylko wdowę lub tylko jedną sierotę. Jeżeli zaś została wdowa i co najmniej jedna sierota, w takim razie wdowa, która nad sierotą sprawuje opiekę, otrzymuje ryczałt w wysokości przewidzianej dla funkcjonarjuszów i wojskowych, otrzymujących dodatek ekonomiczny. Jeżeli zaś zostały co najmniej dwie sieroty, znajdujące się pod opieką, ryczałt w tej samej wysokości wypłaca się ich ustawowemu opiekunowi. Jeżeli niektóre sieroty są pod opieką, inne zaś nie, lub o ile sieroty mają różnych opiekunów, koszty przesiedlenia się powinny być odpowiednio podzielone i nie mogą przekraczać wysokości kosztów, jakieby zostały przyznane, gdyby wszystkie sieroty miały wspólnego opiekuna.

Termin roczny, w ciągu którego powinno nastąpić przesiedlenie, o ile chodzi o wdowy i sieroty (art. 21, ust. 2, w związku z art. 77, zdanie ostatnie ustawy emerytalnej), należy obliczać w ten sposób, że wdowy i sieroty po funkcjonarjuszach i wojskowych, zmarłych w czynnej służbie, korzystają z prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia, o ile przesiedlenie to nastąpiło w ciągu roku od daty śmierci funkcjonarjusza lub wojskowego, wdowy zaś i sieroty, pozostałe po funkcjonarjuszach i wojskowych, zmarłych w ciągu roku po przeniesieniu w stan spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia — o ile przesiedlą się w ciągu roku od daty przeniesienia zmarłego funkcjonarjusza lub wojskowego w stan spoczynku, niezależnie od daty śmierci tego funkcjonarjusza lub wojskowego. Wdowy natomiast i sieroty, pozostałe po funkcjonarjuszach i wojskowych, przeniesionych w stan spoczynku, a zmarłych po upływie roku od daty tego przeniesienia, nie korzystają z prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia.

Wdowy i sieroty po funkcjonarjuszach i wojskowych, zmarłych w czynnej służbie, mają prawo do zwrotu kosztów jednorazowego przesiedlenia się z miejsca dotychczasowego zamieszkania w kraju lub zagranicą do przyszłego miejsca zamieszkania, które obiorą sobie w kraju lub na obszarze W. M. Gdańska (art. 77 zdanie 1-sze ustawy emerytalnej). Natomiast wdowy i sieroty po funkcjonarjuszach i wojskowych, którzy zmarli w ciągu roku po przeniesieniu w stan spoczynku, a przed dokonaniem przesiedlenia, mają prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia z ostatniego miejsca służbowego zmarłego funkcjonarjusza lub wojskowego do przyszłego miejsca zamieszkania w kraju lub na obszarze W. M.

Gdańska (art. 77, zdanie 2-gie, w związku z art. 21, ust. 1, ustawy emerytalnej). Jeżeli jednak wdowa lub sieroty mieszkają poza miejscowością, w której pełnił służbę zmarły funkcjonarjusz państwowy lub zawodowy wojskowy i z tej miejscowości przesiedlają się do innej, w takim razie będą korzystały z prawa do zwrotu kosztów przesiedlenia w wysokości nieprzekraczającej tych kosztów, jakieby pociągnęło za sobą przesiedlenie się z miejsca, w którem zmarły funkcjonarjusz lub wojskowy ostatnio pełnił służbę (wyrok N. T. A. L. Rej. 3430/26 w sprawie Uramka w Zbiorze Wyroków t. VI. 1605).

Jednocześnie wyjaśnia się, że w myśl art. 1 i 29 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16-go marca 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 309) prowadzenie tej ewidencji i kontroli należy obecnie do gmin miejskich i wiejskich lub też do podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i przez niego upoważnionych władz i organów. W związku z tem za dowód dokonania przesiedlenia i zameldowania się w nowem miejscu zamieszkania powinny być przyjmowane, wydawane przez gminy potwierdzenia zgłoszenia na stałe zamieszkania (art. 12 powyższego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16-go marca 1928 r. i § 17 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16-go października 1930 r. o meldunkach i księgach ludności — Dz. U. R. P. Nr. 84, poz. 653). Natomiast potwierdzenie zgłoszenia na czasowy pobyt w danej miejscowości (różniące się od potwierdzenia zgłoszenia na pobyt stały tylko barwą papieru), nie stanowi dowodu, wykazującego dokonanie przesiedlenia, ponieważ przez przesiedlenie się należy rozumieć przeniesienie się do innej miejscowości z zamiarem stałego w niej zamieszkania.

Podsekretarz Stanu: (—) *L. Kozłowski.*

9.

Uchylenie przepisów o zwrocie opłat szkolnych.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4-go lipca 1933 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 390).

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25-go marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam co następuje:

Art. 1. Uchyla się moc obowiązującą ustępu trzeciego art. 10 ustawy z dnia 9-go października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), mającego zastosowanie w myśl art. 6 ustawy z dnia 5-go grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) także do sędziów i prokuratorów, a dotyczącego zwrotu opłat szkolnych za dzieci w szkołach średnich.

Art. 2. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Skarbu oraz właściwym Ministrom.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 15-go sierpnia 1933 roku.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów i Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz;* Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki;* Minister Spraw Zagranicznych: *Beck;* Kierownik Ministerstwa Spraw Wojskowych: *Fabrycy;* Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki;* Minister Sprawiedliwości:*Czesław Michałowski;* Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *Nakoniecznikow - Klukowski;* Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki;* Minister Komunikacji: *M. Butkiewicz;* Minister Opieki Społecznej: *Hubicki;* Minister Poczt i Telegrafów: *Kaliński.*

10.

Znaczki pocztowe do opłaty urzędowych przesyłek listowych.

Rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 19-go maja 1933 roku. Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 370.

Na podstawie art. 21 ustawy z dnia 3-go czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 584), której tekst jednolity został ogłoszony w załączniku do obwieszczenia Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 21-go stycznia 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 12, poz. 57), zarządzam co następuje:

§ 1. Wprowadza się w obieg znaczki pocztowe do opłaty urzędowych przesyłek listowych zwyczajnych i poleconych.

§ 2. Rysunek znaczków, o wymiarze 18 × 22 mm posiada w górnej części na ciemnem tle napis „Poczta Polska". Pod napisem jest umieszczona ośmioboczna tarcza z godłem Państwa. Pod godłem, na jasnej tablicy znajduje się ciemny napis „Przesyłka urzędowa", a u dołu znaczka na ciemnem tle napis „Zwyczajna" lub „Polecona" w zależności od przeznaczenia znaczka. Rysunek znaczków jest obramowany po bokach i u dołu ornamentami stylizowanemi. W dolnych narożach umieszczone są prostokąty złożone z poziomych linij.

Znaczki są tłoczone na papierze z wodnym znakiem, przedstawiającym trąbki pocztowe.

Kolor znaczków do opłaty urzędowych przesyłek listowych zwyczajnych jest fioletowy, a do opłaty urzędowych przesyłek listowych poleconych — ciemno - oranżowy.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go sierpnia 1933 r.

Minister Poczt i Telegrafów: (—) *Kaliński.*

11.

Wykonywanie kontroli państwowej.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 6-go czerwca 1933 r. Nr. O. 13144/33.

Kuratorjum przypomina, że w myśl § 25 Ogólnej Instrukcji z dnia 11-go listopada 1922 o sposobie wykonywania kontroli przez Kontrole Pań-

stwową [1]) p. p. dyrektorzy państw. szkół średnich ogólnokształcących zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych, oraz p. p. inspektorzy szkolni, względnie ich zastępcy, biorąc udział w kontroli prowadzonej przez delegatów Kontroli Państwowej, mają prawo żądać, by uwagi ich i wyjaśnienia dotyczące dokonanej kontroli były włączone do protokołu.

Zechcą p. p. dyrektorzy i inspektorzy szkolni korzystać zawsze z powyższego uprawnienia i gdy w wyniku kontroli zostają ujawnione jakieś usterki lub niedokładności, należy wyjaśnić je w oświadczeniu złożonem do protokołu, co przyczyni się w wielu wypadkach do uniknięcia zbędnej korespondencji.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

12.

Popieranie prac Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 59 z dnia 8-go kwietnia 1933 r. (I. Org. 1123/5/33).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 104).

W związku z działalnością Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, w zakresie normalizacji wytworów przemysłowych oraz ich dostaw zarządzam, by podległe władze, urzędy i instytucje, przy zakupie — zwłaszcza większych ilości wytworów przemysłowych, żądały dostarczania wytworów znormalizowanych, t. j. odpowiadających warunkom technicznym, określonym przez Polski Komitet Normalizacyjny i stosowały przepisy odbiorcze, opracowane przez ten Komitet.

Przy rozpisywaniu konkursów na dostawę wytworów przemysłowych należy zaznaczać, że pierwszeństwo w otrzymaniu zamówienia przy równych ofertach mieć będzie firma, która: 1) przedstawi zaświadczenie o finansowem popieraniu prac Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, 2) oferować będzie wyroby znormalizowane.

W związku z tem przypominam nadal aktualne, a opierające się na uchwale Komitetu Ekonomicznego Ministrów z 7-go września 1927 r. zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6-go maja 1928 r., Nr. O. Prez. 2988/28, w sprawie poparcia prac Komitetu Normalizacyjnego przy dostawach rządowych, zawierające następujące postanowienia:

1) aby przy wszelkich dostawach rządowych, z wyjątkiem dostaw produktów rolnych, dawano pierwszeństwo przy równych ofertach, tym

---

[1]) *§ 25 instrukcji z dnia 11-go listopada 1932 r. o sposobie wykonywania kontroli przez Kontrolę Państwową (Monitor Polski Nr. 267 z dnia 23-go listopada 1922).*

Osoby, biorące udział w kontroli, lub asystujące przy niej, mają prawo żądać, ażeby ich uwagi i wyjaśnienia dotyczące dokonanej kontroli były włączone do protokołu, w razie zaś, gdyby żądanie to nie zostało przez sporządzającego protokół wykonane, są uprawnione wpisać do protokołu swoje uwagi i wyjaśnienia własnoręcznie przy podpisywaniu protokołu.

firmom, które materjalnie popierają prace Polskiego Komitetu Normalizacyjnego i które, ubiegając się o dostawy rządowe, będą mogły wykazać się odpowiedniem zaświadczeniem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, oraz

2) aby przy wezwaniu do konkurencji, w myśl powyższej klauzuli, czynić zastrzeżenie, iż firmy pragnące korzystać z przewidzianego tą klauzulą pierwszeństwa, winny złożyć wraz z ofertą zaświadczenie Polskiego Komitetu Normalizacyjnego o popieraniu jego prac.

Nadmienia się, że zaświadczenia takie Komitet Normalizacyjny wydawać będzie z ważnością na jeden rok kalendarzowy.

Postępowanie w myśl powyższych wskazówek przyczyni się do rychlejszego unormowania wytwórczości krajowej.

Normy Polskiego Komitetu Normalizacyjnego można nabywać w biurze tego Komitetu, Warszawa, ul. Elektoralna 2.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

Zarządzenie Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 20-go maja 1933 r. Nr. O. 12083/33.

Powyższy okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Za Kuratora O. S.: *R. Koestlich.* wr. p. o. Naczelnika Wydziału.

13.

Dodatki na mieszkanie dla nauczycieli szkół powszechnych.

Nr. I. 19128/33. W związku z postanowieniami rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 11-go marca 1931 (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 197) Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości okólnik Nr. 37 Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 14-go kwietnia 1933 r. Nr. SF. 20/61/1 (okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 94 z dnia 13-go czerwca 1933 r. B. P. 5433/33), normujący wypłatę dodatków mieszkaniowych dla nauczycieli szkół powszechnych.

Kurator Okręgu Szkolnego: (—) *J. Gadomski.*

Okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrz. Nr. 37 z dnia 14 kwietnia 1933 r. Nr. SF. 20/61/1 do pp. wojewodów.

Według § 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 11-go marca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 197) gminy mają obowiązek wypłacania nauczycielom szkół powszechnych dodatku na mieszkanie w przypadkach, gdy nie mogą im dostarczyć mieszkania w naturze lub też, jeżeli nauczyciel nie przyjmie mieszkania, zaofiarowanego mu w budynku, nieprzeznaczonym na cele szkolne. W razie niewypłacenia dodatku w przepisanym terminie dodatek ten wypłaca kasa urzędu skarbowego z sum komunalnych właściwej gminy.

Powyższy tryb wypłacania dodatku na mieszkanie nauczycielom szkół powszechnych okazał się niewłaściwym, często się bowiem zdarza, że nauczyciele otrzymują dodatek ten z opóźnieniem lub nie otrzymują go wcale, gdy gmina nie wypłaca dodatku z własnych funduszów, zaś sumy komunalne tej gminy, będące na ten cel w dyspozycji urzędu skarbowego, nie wystarczają na pokrycie takiego wydatku. Poza tem określony wyżej

sposób wypłaty dodatku na mieszkanie nauczycielom szkół powszechnych wprowadza pewną zależność nauczycieli od zarządu gminy, co wywołuje niezadowolenie w sferach nauczycielskich.

W związku z powyższem projektowana jest zmiana dotychczasowego systemu wypłaty dodatku, a to przez zmianę wymienionego we wstępie rozporządzenia w tym kierunku, aby — w przypadkach niedostarczenia mieszkania w naturze, dodatek mieszkaniowy wypłacały nauczycielom urzędy skarbowe z sum komunalnych odnośnych gmin, przyczem — w razie niewystarczalności tych sum komunalnych — mają one być dopełniane przez odpowiednie dopłaty odnośnych gmin.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych prosi P. P. Wojewodów o zawiadomienie o powyższem zarządów gmin oraz władz nadzorczych nad niemi, jak również o polecenie wydziałom powiatowym, aby dopilnowały wstawienia przez gminy, których budżety podlegają zatwierdzeniu wydziału powiatowego, dostatecznych kredytów do ich budżetów na pokrycie wydatku na dodatek mieszkaniowy dla nauczycieli, przyczem — o ile w gminach wiejskich wydatek ten nie znajduje pokrycia w ogólnych dochodach gminnych łącznie z podatkiem wyrównawczym, niedobór powinien uzupełnić powiatowy związek komunalny na podstawie art. 34 ustawy o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

W gminach, które zalegają z wypłatą dodatków na mieszkanie dla nauczycieli, zaległości te powinny być wyrównane najpóźniej do końca roku budżetowego 1933/34.

Podsekretarz Stanu: (—) *Korsak.*

14.

Legitymacje służbowe dla nauczycielek w stanie pozasłużbowym [1]).

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 92 z dnia 8 czerwca 1933 r. (BP. 7187/33).

Nr. BP. 23030/33. Na zapytania niektórych kuratorjów, czy w związku z wyrokiem N. T. A. z dnia 29 października 1932 r. L.: Rej. 5359/30 należy wydawać legitymacje służbowe nauczycielkom w stanie pozasłużbowym, Ministerstwo wyjaśnia, co następuje:

Do chwili definitywnego rozwiązania stosunku służbowego z nauczycielką w stanie pozasłużbowym nie należy odbierać jej legitymacji. Przy przejścia w stan pozasłużbowy władza winna w legitymacji takiej nauczycielki skasować w widoczny sposób klauzulę o prawie do korzystania ze zniżki przy przejazdach kolejowych, a przy tytule służbowym dodać wyrazy „w stanie pozasłużbowym".

Jeżeli nauczycielce w stanie pozasłużbowym odebrano już i unieważniono legitymację służbową, wtedy na jej prośbę można wydać nową legitymację z uwzględnieniem wyżej wymienionego skasowania i dopisku.

Prawo do korzystania z przejazdów ulgowych kolejami jest częścią praw uposażeniowych, które nie przysługują nauczycielkom w czasie przebywania w stanie pozasłużbowym ze względu na postanowienia art. 55 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r., o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

Szef Biura Personalnego: *Jan T. Lipka,* wr.

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r. str. 118.

15.

Wynagrodzenie dyrektorów za oddziały równoległe.

Okólnik Min. W. R. iO. P. Nr. 89 z dnia 27 maja 1933 r. (BP. 7042/33)

Nr. B. P. 22275/33. W związku z zapytaniem jednego z kuratorjów Ministerstwo wyjaśnia, iż wynagrodzenie dyrektorów (przełożonych) gimnazjów państwowych za oddziały równoległe należy i nadal wypłacać w wysokości 10 mnożnych miesięcznie za każdy oddział równoległy w stosunku do ośmiu klas (oddziałów) zasadniczych.

Wejście w życie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38 z 1932 r., poz. 389) nie wprowadziło żadnej zmiany w sprawie sposobu obliczania wynagrodzenia dyrektorów (przełożonych) gimnazjów państwowych za oddziały równoległe, albowiem gimnazja według nowego typu winny mieć zasadniczo podwójne oddziały każdej klasy.

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

16.

Dodatek dyrektorski dla p. o. kierowników gimnazjów państwowych i państwowych zakładów kształcenia nauczycieli.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 90 z dnia 8 czerwca 1933 (BP. 4797/33)

Nr. B. P. 22787/33. W zwiazku z zapytaniem jednego z kuratorjów Ministerstwo W. R. i O. P. oznajmia, iż zarządzenie tutejsze z dnia 12 grudnia 1925 r. Nr. 10282/25 [1]) w sprawie dodatku dyrektorskiego w wysokości 225 mnożnych miesięcznie, przewidzianego w ustępie 1 art. 37 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) obowiązuje nadal, t. j. że dodatek ten przysługuje tylko dyrektorom zamianowanym na stałe, nie zaś pełniącym obowiązki dyrektorskie.

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

17.

Wynagrodzenie za czynności niezwiązane ze stanowiskiem.

Zarządzenie Min. W. R. i O. P. z dnia 1 czerwca 1933 r. Nr. BP. 3823/33.

Nr. B. P. 21327/33. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, iż postanowienia przewidziane w ustępie 3 § 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministów z dnia 18 lutego 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18, poz. 102 [2]) odnoszą się wyłącznie do wynagrodzeń otrzymywanych przez nauczycieli za godziny nadliczbowe, pobierane zaś przez nich wynagrodzenie za kierownictwo odrębnego oddziału szkoły średniej w myśl § 5 lit. d) rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 18 lutego 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 18,

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 27.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 97.

poz. 114[1]) nie jest wynagrodzeniem za godziny nadliczbowe, lecz wynagrodzeniem za czynności niezwiązane ściśle z ich stanowiskiem i wysokość tego wynagrodzenia, które jednak nie może przekraczać 1800 mnożnych rocznie, zależne jest od decyzji Ministra W. R. i O. P.

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

18.

Dodatek ekonomiczny.

Zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 23 maja 1933. Nr. BP. 1448/35.

Nr. B. P. 20094/33. Ministerstwo W. R. i O P. wyjaśnia, iż funkcjonarjuszom państwowym, których dzieci po ukończeniu studjów uniwersyteckich i złożeniu przepisanych egzaminów (dyplom magistra prawa), o ile nie mają ukończonego 24 roku życia, uczęszczają na studjum uzupełniające z zakresu prawa sądowego w Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, przysługuje prawo do pobierania na te dzieci dodatku ekonomicznego przewidzianego art. 4 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924).

Szef Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

19.

Wybór i zmiany podręczników szkolnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 86 z dnia 7 czerwca 1933 r. (I. Pr. 2064/33).

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 116.

Nr. O. 17486/33. W oddziałach i klasach objętych nowym programem, t. j. w I, II i V oddziale szkół powszechnych oraz w I klasie szkół średnich ogólnokształcących obowiązywać będą w roku szkolnym 1933/34 w szkołach publicznych i państwowych podręczniki, opracowane według nowych programów, które zostaną ogłoszone w osobnym, dodatkowym spisie.

W szkołach prywatnych, które w tym czasie nie wprowadzą nowych programów, mogą być w wyżej wymienionych oddziałach (klasach) używane podręczniki objęte spisem książek, przystosowanych do dawnych programów szkolnych.

W oddziałach (klasach), objętych dawnym programem, należy zaniechać jakichkolwiek zmian w wyborze podręczników, utrzymując nadal podręczniki, używane w roku szkolnym 1932/33. Konieczność wprowadzenia na rok 1933/34 nowych podręczników może być uzasadniona wyłącznie okolicznością: a) zupełnego wyczerpania lub b) usunięcia używanego dotychczas podręcznika ze spisu książek dozwolonych do użytku w szkołach na rok szkolny 1933/34.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 99.

20.

Ulgi kolejowe dla młodzieży szkół dokształcających zawodowych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 85 z dnia 31 maja 1933 r. (I. Org. 2540/58/33).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 115).

Ministerstwo Komunikacji okólnikiem z dnia 21 kwietnia 1933 r. Nr. HOU. 586 zezwoliło, aby od dnia 1 maja 1933 r. młodzież publicznych szkół dokształcających zawodowych korzystała na ogólnych zasadach ze wszystkich ulg, przewidzianych w rozdziałach D - I i D - II działu I części II Taryfy osobowej i bagażowej, na podstawie zaświadczeń ustanowionego wzoru, wydawanych przez dyrekcje szkół za podpisem dyrektorów (kierowników) szkół lub ich zastępców i opatrzonych pieczęcią urzędową szkoły.

W związku z tem okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 5 kwietnia 1933 r. (I. Org. 2540/30/33) o ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 62) [1]), który podaje zmienione od dnia 1 kwietnia 1933 r. zasady korzystania przez młodzież szkolną z ulg taryfowych oraz ustala i wyjaśnia tryb postępowania dyrekcyj (kierownictw) szkół przy wydawaniu zaświadczeń, rozciąga się bez ograniczeń od dnia 1 maja 1933 r. na szkoły zawodowe dokształcające.

Ponieważ uzyskane zrównanie w prawach do ulg taryfowych szkół zawodowych dokształcających ze szkołami innych kategoryj może być każdego czasu cofnięte w razie stwierdzenia niewłaściwości bądź przy wydawaniu zaświadczeń, bądź przy korzystaniu przez młodzież z przyznanej ulgi, kierownictwa tych szkół winny ze szczególną skrupulatnością przestrzegać ustalonych zasad wydawania zaświadczeń a nadto pouczać młodzież, aby swem postępowaniem i zachowaniem się w czasie korzystania z ulgowych przejazdów nie dała powodu do niepochlebnych uwag, zażaleń i skarg.

Z uwagi na to, że zaświadczenia na ulgowe przejazdy są ważne tylko łącznie z legitymacją uczniowską (matrykułą), zaopatrzoną w fotografję, kierownictwa szkół nie powinny wystawiać zaświadczeń uczniom niemającym takich legitymacyj lub posiadającym legitymacje nieodpowiednie (mocno zniszczone, bez fotografji lub z fotografją niewyraźną i t. p.).

O tem należy powiadomić kierownictwa szkół zawodowych dokształcających.

Podsekretarz Stanu: (—) *Kazimierz Pieracki.*

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 314 z dnia 8 czerwca 1933 r. (III. 16544/33) do kierownictw publ. szkół zawodowych dokształcających.

Podaję powyższy okólnik Ministerstwa do wiadomości i stosowania.

Za Kuratora Okr. Szkolnego: Dr. *J. Weryński.* Naczelnik Biura Person.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 100.

Organizacja szkół.

Uprawnienia szkół prywatnych na rok 1933/34.

Wykaz szkół prywatnych, które w roku szkolnym 1933/34 posiadają prawa szkół państwowych, nadane na podstawie rozporzadzenia z dnia 1 maja 1929 r. Nr. II-2875/29 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 75).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 117, III).

Uwaga: Zakłady oznaczone * (gwiazdka) mają pełne prawa szkół państwowych, inne niepełne prawa.

A. Prywatne szkoły średnie ogólnokształcące.

Województwo lwowskie.

Borysław - Tustanowice. Gimn. Koedukacyjne T-wa Prywatn. Polskiego Gimn. Realnego dla Borysławia i Tustanowic S-ka z ogr. odpow. w Borysławiu *.

Bąkowice pod Chyrowem. Gimn. Męskie OO. Jezuitów *.

Dobromil. Gimn. Koedukacyjne Miejskie im. Herburtów.

Drohobycz. I. Gimn. Żeńskie T-wa I. Pryw. Gimn. Żeńskiego w Drohobyczu. II. Gimn. Żeńskie (koeduk.) im. H. Sienkiewicza Polskiego T-wa Pryw. Gimn. Żeńsk. im. Henryka Sienkiewicza w Drohobyczu. Gimn. Koedukacyjne im. Iwana Franki Ukr. T-wa Pedag. „Ridna Szkoła“.

Jarosław. Gimn. Żeńskie im. M. Marceliny Darowskiej Zgromadzenia SS. Niepokalanego Poczęcia N. M. P. Gimnazjum Żeńskie im. Juljusza Słowackiego Towarzystwa Prywat. Gimnazjum Żeńskiego im. J. Słowackiego.

Kolbuszowa. Gimn. Koedukacyjne T-wa Szkoły Gimnazjalnej Męskiej.

Lwów. Gimn. Żeńskie SS. Bazyljanek. Gimn. Żeńskie Józefy S. Goldblatt Kamerlingowej *. Gimn. Żeńskie Dra Adeli Karp-Fuchsowej *. Gimn. Żeńskie im. Adama Mickiewicza Olgi Żychowiczowej *. Liceum Żeńskie im. Adama Mickiewicza Olgi Żychowiczowej *. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu *. Gimn. Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej Spadkobierców Zofji Strzałkowskiej *. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. de Notre Dame *. Gimn. Żeńskie Konwentu SS. Sercanek *. Gimn. Żeńskie im. Juljusza Słowackiego T-wa Pryw. Gimn. Żeńsk. im. J. Słowackiego *. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Urszulanek *. Gimn. Męskie Żydowsk. T-wa Szk. Lud. i Średn. *. Gimn. Żeńskie Żydowsk. T-wa Szk. Lud. i Średn.

Przemyśl. Gimn. Żeńskie PP. Benedyktynek. Gimn. Żeńskie im. Marji Konopnickiej Anny Kleczyńskiej. Gimn. Żeńskie Ukraińskiego Instytutu dla Dziewcząt w Przemyślu *.

Przeworsk. Gimn. Koedukacyjne Miejskie im. Króla Władysława Jagiełły.

Rzeszów. Gimn. Żeńskie T-wa Pryw. Gimnazjum Żeńskiego *.

Sambor. Gimn. Żeńskie im. Marji Konopnickiej T-wa Pryw. Gimn. Żeńsk. im. Marji Konopnickiej.

Sanok. Gimn. Żeńskie im. Emilji Plater Towarzystwa Prywatnych Gimn. Żeńsk. w Sanoku.

Strzyżów n. W. Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne.

Województwo stanisławowskie.

Dolina. Gimn. Koedukacyjne Polskie im. Zygmunta Krasińskiego Tow. Szkoły Średniej im. Krasińskiego.

Horodenka. Polskie Gimn. Koedukacyjne T-wa Szkoły Średniej.

Kałusz. Miejskie Gimn. Koedukacyjne.

Kołomyja. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Urszulanek *. Gimn. Żeńskie Żydow. T-wa Szk. Lud. i Średn.

Stanisławów. Gimn. Żeńskie im. Elizy Orzeszkowej T-wa Pol. Prywat. Gimn. im. E. Orzeszkowej. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Urszulanek *. Gimn. Koedukacyjne Żydow. T-wa Szk. Lud. i Średniej.

Stryj. Gimn. Żeńskie T-wa Pryw. Gimn. Żeńskiego *.

Turka n. Str. Gimn. Koedukacyjne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego T-wa Gimnazjalnego.

Województwo tarnopolskie.

Borszczów. Gimn. Koedukacyjne T-wa Szkoły Średniej.

Brody. Gimn. Żeńskie im. E. Orzeszkowej D. Loewina *.

Jazłowiec. Gimn. Żeńskie Konwentu SS. Niepokalanego Poczęcia N. M. P.

Przemyślany. Polskie Gimn. Koedukacyjne im. Królowej Jadwigi T-wa Polsk. Gimn. im. Król. Jadwigi.

Radziechów. Gimn. Koedukacyjne im. Marszałka Badeniego T-wa Gimn. w Radziechowie.

Tarnopol. Gimn. Żeńskie im. Marji Konopnickiej Zofji Lenkiewiczowej *. Gimn. Koedukacyjne U. T. P. „Ridna Szkoła".

Złoczów. Gimn. Koedukacyjne U. T. P. „Ridna Szkoła".

B. Prywatne zakłady kształcenia nauczycieli.

Województwo lwowskie.

Drohobycz. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Koła Stow. Chrz. Narod. Naucz. Szk. Powsz. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek.

Jarosław. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Emilji Plater.

Krosno. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Tow. Pryw. Semin. Naucz. Żeńsk.

Lwów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej *. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Nazaretanek. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek. Prywat. Semin. Naucz. Koeduk. im. Bolesława Prusa.

Łańcut. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Boromeuszek [1]).

Przemyśl. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie PP. Benedyktynek.

Rzeszów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie T-wa Pryw. Semin. Naucz. Żeńsk.

Sambor. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Ad. Asnyka Koła Stow. Chrz. Narod. Naucz. Szkół Powsz. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie U. T. P.

Sanok. Miejskie Semin. Naucz. Żeńskie.

Sokal. Miejskie Semin. Naucz. Żeńskie.

Żółkiew. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Felicjanek.

---

[1]) Nadane rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 12 czerwca 1933 r. Nr. II. S. 3235/33 (Nr. I K. N. 18069/33).

Województwo stanisławowskie.

Stryj. Miejskie Semin. Naucz. Żeńskie * [1]). Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie U. T. P.

Stanisławów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek.

Tłumacz. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Tow. Nauczania Chrześcijańskiego (T. N. Ch.).

Województwo tarnopolskie.

Czortków. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej.
Tarnopol. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Koła T. S. L.
Złoczów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie (koeduk.) im. Marji Konopnickiej.

Klasy gimnazjalne przy państw. seminarjach nauczycielskich.

Nr. I. K. N. 16628/33. Ministerstwo W. R. i O. P. rozp. z dnia 2 czerwca 1933 r. Nr. II. S. 4367/33 zezwoliło na otwarcie od roku szkolnego 1933/34 następujących klas gimnazjalnych przy likwidujących się stopniowo państwowych seminarjach nauczycielskich:

1. Kołomyja, kl. I według nowego i klasy IV i V według dawnego ustroju, żeńskie.
2. Lwów — im. A. Asnyka. kl. I. według nowego i kl. IV według dawnego ustroju, żeńskie.
3. Przemyśl, kl. I. według nowego i kl. IV według dawnego ustroju, żeńskie.
4. Stanisławów, kl. I. według nowego i klasy IV i V według dawnego ustroju, żeńskie.
5. Zaleszczyki, kl. I według nowego i kl. IV według dawnego ustroju, koedukacyjne.

Szkoły zawodowe.

P. Kurator O. S. Lw. przyznał na podstawie ust. 2, art. 2, ustawy z dnia 11 marca 1932 o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334):

1) rozporządzeniem z dnia 20 maja 1933 r. Nr. III. 13282/33 Zarządowi T. S. H. we Lwowie (ul. Franciszkańska 9) prawo otworcia jednorocznej szkoły przysposobienia handlowo - rolniczego,

2) rozporządzeniem z dnia 12 czerwca 1933 r. III. 15876/33 p. inż. Edwardowi Strohalowi we Lwowie (ul. Ochronek 6) prawo otwarcia jednorocznej szkoły przysposobienia technicznego.

Likwidacja Państw. Seminarjum Nauczycielskiego Żeńsk. w Brzeżanach.

Nr. I. K. N. 15066/33. Ministerstwo W. R. i O. P. zarządziło przydzielenie od roku szkolnego 1933/34 ostatnich kursów (IV i V) likwidującego się Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Brzeżanach pod wspólnem kierownictwem do Państwowego Gimnazjum w Brzeżanach, oraz zlikwidowanie pozostałych trzech klas szkoły ćwiczeń.

---

[1]) Nadane rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 12 czerwca 1933 r. Nr. II. S. 3235/33 (Nr. I. K. N. 18069/33).

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 30 marca 1933 r. Nr. BP. 3737/33 przeniósł p. inż. **Jana Masiora,** kierownika szkoły rolniczej w Mokrzyszowie, na stanowisko nauczyciela przedmiotów zawodowych do Państwowej Rolniczej Szkoły Sadownictwa, Warzywnictwa i Pszczelarstwa w Zaleszczykach i powołał do pracy instruktorskiej w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego.

Niezależnie od pełnienia prac instruktorskich Pan Minister W. R. i O. P. powierzył mu pełnienie obowiązków okręgowego wizytatora szkół rolniczych w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego (Nr. BP. 12468/33).

Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 16 maja 1933 r. Nr. BP. 963/33 powołał p. inż. **Wiesława Sarada,** kontraktowego nauczyciela w Państwowej Szkole Kołodziejsko-Kowalskiej w Kamionce Strumiłowej, do pracy instruktorskiej w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

Zarazem powierzył mu zarządzeniem z dnia 18 maja 1933 Nr. BP. 6990/33 pełnienie obowiązków okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw. (Nr. B. P. 20963/33).

Za zgodą Pana Prezesa Rady Ministrów, wyrażoną w piśmie z dnia 26 kwietnia 1933 r. Nr. Fi 3/1. Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 27 kwietnia 1933 r. Nr. BP. 5757/33 przeniósł p. inż. **Stefana Frischa,** okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, w stan nieczynny.

Za zgodą Prezesa Rady Ministrów, wyrażoną w piśmie z dnia 29 kwietnia 1933 r. Nr. Hou 4/1, Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 29 kwietnia 1933 r. Nr. BP. 5901/33 przeniósł p. **Józefa Hornunga,** okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, w stan nieczynny.

Za zgodą Prezesa Rady Ministrów, wyrażoną w piśmie z dnia 26 kwietnia 1933 r. Nr. O. 11/1, Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 27 kwietnia 1933 r. Nr. BP. 5758/33 przeniósł p. **Władysława Opalę,** okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw., w stan nieczynny.

Za zgodą Prezesa Rady Ministrów, wyrażoną w piśmie z dnia 26 kwietnia 1933 Nr. Zaa 22/1, Pan Minister W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 27 kwietnia 1933 r. Nr. BP. 5760/33 przeniósł p. **Czesława Zająca,** okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw., w stan nieczynny.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

Mianowani.

Bagier Władysław, p. o. kierownika szkoły ćwiczeń seminarjum nauczycielskiego męskiego w Stanisławowie;

Józefczuk Stanisław, kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Monasterzyskach (Buczacz);

Keczur Piotr, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Iwanówce (Trembowla);

Michalcewicz Dymitr, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Serednicy (Lesko);

Siwy Stanisław, p. o. kierownika szkoły ćwiczeń seminarjum nauczycielskiego męskiego w Tarnopolu; Skomra Władysław, kierownikiem 2-klasowej szkoły w Susznie (Radziechów); Szostakowski Emil, kierownikiem 4-klasowej szkoły w Stojańcach (Mościska);

Turkiewiczowa Marja, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Sorokach (Kołomyja);

Wołoszynowski Stanisław, nauczycielem I gimnazjum we Lwowie.

Przeniesieni.

Bilińska Joanna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Pianowicach (Sambor), do 5-klasowej szkoły w Babinie (Sambor); Bojko Jan, profesor gimnazjum III w Stanisławowie, do gimnazjum I w Stanisławowie; Brach Walery, profesor gimnazjum I w Rzeszowie, do gimnazjum w Drohobyczu; Butkowski Mikołaj, nauczyciel gimnazjum I w Rzeszowie, przydzielony do pracy administracyjnej w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, do gimnazjum w Drohobyczu; Butkowski Mikołaj, nauczyciel gimnazjum w Drohobyczu, do gimnazjum III w Stanisławowie;

Czechowska Zofja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Gajach Roztockich (Zborów), do 7-klasowej szkoły w Założcach (Zborów); Czykiel Walerjan, nauczyciel gimnazjum w Krośnie, do gimnazjum w Sanoku;

Debera Jan, kierownik 4-klasowej szkoły w Arłamowskiej Woli (Mościska), do 4-klasowej szkoły w Czerniawie (Mościska); Dziurman Kornel, kierownik 2-klasowej szkoły w Baworowie (Tarnopol), do 3-klasowej szkoły w Suszczynie (Tarnopol);

Ehrlich Walerjan, nauczyciel gimnazjum męskiego im. Król. Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi, do gimnazjum w Tłumaczu;

Felówna Leona, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Młodowie (Lubaczów), do 7-klasowej szkoły w Oleszycach Mieście (Lubaczów);

Gajewska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Założcach (Zborów), do 3-klasowej szkoły w Gajach Roztockich (Zborów);

Kloberówna Zdzisława, nauczycielka gimnazjum w Rohatynie, do gimnazjum w Łańcucie; Kozicka Marja, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kańczudze (Przeworsk), do 7-klasowej szkoły w Łopuszce Wielkiej (Przeworsk); Krupówna Joanna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Jabłonce Wyżnej (Turka), do 3-klasowej szkoły w Babiczach ad Chołojów (Radziechów); dr. Kuraś Jan, nauczyciel gimnazjum w Jaworowie, do gimnazjum XI we Lwowie;

Leoczko Natalja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Kadobnej (Kałusz), do 3-klasowej szkoły w Berłohach (Kałusz);

Łuszpiński Platon, profesor państwowego gimnazjum II we Lwowie, do filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie;

Majgier Józef, nauczyciel gimnazjum w Buczaczu, do gimnazjum II w Stanisławowie; Moczulska Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Delejowie Górnym (Stanisławów), do 1-klasowej szkoły w Berezowie Niżnym (Kołomyja); Mossoczy Mieczysław, nauczyciel gimnazjum w Sanoku, do gimnazjum w Brzozowie; Mossorowa Helena, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Babinie (Sambor), do 2-klasowej szkoły w Pianowicach (Sambor);

Pospieszałowska Emilja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Telechanach (Kosów Poleski), do 5-klasowej szkoły w Łanowcach (Borszczów);

Robaczewska Zofja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Babiczach ad Chołojów (Radziechów), do 2-klasowej szkoły w Jabłonce Wyżnej (Turka); Różankowska Stefanja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Zadubrowcach (Śniatyn), do 2-klasowej szkoły w Bełełui (Śniatyn);

Semenyna Maksym, nauczyciel 1-klasowej szkoły w Machnowie (Zborów), do 1-klasowej szkoły w Meleniowie (Zborów); Serwatkowa Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Demianiczach (Brześć n. B.). do 2-klasowej szkoły w Peczeni (Przemyślany); Skałowska Zofja, nauczycielka szkoły ćwiczeń seminarjum naucz. żeńskiego w Kołomyi, przydzielona do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. M. Konopnickiej w Kołomyi, do szkoły ćwiczeń seminarjum naucz. żeńskiego w Kołomyi; Sobolewski Marjan, nauczyciel gimnazjum I w Stanisławowie, do gimnazjum II w Jarosławiu; Strażnyk Jan, nauczyciel gimnazjum z r. j. n. w Kołomyi, do gimnazjum w Rawie Ruskiej;

Inż. Weiss Jerzy, nauczyciel szkoły rolniczej w Wacynie (Radom), do szkoły rolniczej w Mokrzyszowie (Tarnobrzeg); Wołoszyński Bolesław, nauczyciel gimnazjum w Złoczowie, do gimnazjum II w Rzeszowie;

Żołyński Leon, kierownik 2-klasowej szkoły w Wołkowcach (Borszczów), do 2-klasowej szkoły w Skomorchach (Tarnpol).

Przeniesieni w stan nieczynny.

Krasijówna Anna, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Duninowie.

Spensjonowani.

Basiewicz Jan, nauczyciel szkoły w Nakle (Przemyśl); Bonkowa Bronisława, nauczycielka szkoły w Małnowskiej Woli (Mościska);

Czedekowska Józefa, nauczycielka szkoły w Pustomytach (Lwów);

Derżko Józef, nauczyciel szkoły w Tustogłowach (Zborów);

Fiethowa Józefa, nauczycielka szkoły w Motyczu Poduchownem (Tarnobrzeg);

Galik Wanda, nauczycielka szkoły w Brzozowie; Gottliebowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. Czackiego we Lwowie;

Hayder Adam, nauczyciel IX gimnazjum we Lwowie, przydzielony do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie; Hlibowicka Olga, nauczycielka szkoły w Czernilawie (Jaworów); Hrynoweć Józefa, nauczycielka szkoły w Strzeliskach Nowych (Bóbrka); Hyczko Izydor, nauczyciel gimnazjum w Brzozowie;

Janitschkowa Franciszka, nauczycielka szkoły w Winnikach (Lwów); Łokaczowa Anna, nauczycielka szkoły w Cebłowie (Sokal);

Monczuk Jan, nauczyciel szkoły w Bordulakach (Brody); Myhalukowa Franciszka, nauczycielka szkoły w Maksymcu (Nadwórna);

Pachulicz Władysław, nauczyciel szkoły w Cewkowie (Lubaczów); Pietrowska Stefanja, nauczycielka szkoły powszechnej, p. o. w Zakładzie Głuchoniemych we Lwowie;

Romanowa Bronisława, nauczycielka szkoły w Majdanie (Kolbuszowa);

Śliwiński Filip, kierownik 7-klasowej szkoły im. Kr. Jana Sobieskiego w Jaworowie; Świtlik Eustachy, profesor I gimnazjum w Rzeszowie;

Tarnawski Izydor, kierownik 2-klasowej szkoły w Zboiskach (Lwów); Tokarski Teofil, kierownik szkoły w Łyścu Starym (Stanisławów); Turkowska Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Anny we Lwowie.

Weiss Ignacy, instruktor szkoły rzemiosł w Kamionce Strumiłłowej;

Żyźniewski Włodzimierz, kierownik 2-klasowej szkoły w Porsznie (Lwów);

Zmarli.

Mikoś Walerjan, kierownik 2-klasowej szkoły w Rożniatowie (Jarosław), zmarł dnia 8 czerwca 1933 w 52 roku życia, a 32 roku służby nauczycielskiej.

Piechowiczówna Rozalja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Orzeszkowej w Drohobyczu, zmarła dnia 28 kwietnia 1933 r. w 25 roku służby, a w 44 roku życia.

Strychniewicz Władysław, nauczyciel szkoły Nr. 40 we Lwowie, zmarł dnia 26 maja 1933.

Wajda Stanisław, kierownik 2-klasowej szkoły w Dąbrowie (Rzeszów), zmarł dnia 21 czerwca 1933 r. w 45 roku życia, a w 24 roku służby.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Brzeżany	Kuropatniki	4-kl.	koeduk.	—	polski	3 ubik.	1 ha 44 a	Konkurs 2-gi
1	Czortków	Białobożnica	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
2	„	Dawidkowce	3 „	„	—	„	3 „	2 „	Konkurs 2-gi
1	Jarosław	Kramarzówka	3 „	„	—	polski	3 „	1½ „	Konkurs 2-gi
2	„	Jodłówka	7 „	„	—	„	3 „	3 mg	Konkurs 3-ci
1	Przeworsk	Siennów	4 „	„	—	polski	3 „	20 a	Konkurs 2-gi
2	„	Gorliczyna	4 „	„	—	„	2 „	2 mg	Konkurs 2-gi
1	Śniatyn	Budyłów	2 „	„	—	ruski	3 „	2 „	
2	„	Hańkowce	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	Konkurs 3-ci
3	„	Trójca	2 „	„	—	polski	—	—	
4	„	Podwysoka	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	40 a	Konkurs 2-gi
5	„	Widynów	3 „	„	—	„	3 „	28 a	Konkurs 3-ci
6	„	Zawale	2 „	„	—	„	3 „	1462 m²	Konkurs 4-ty

Podania o posady objęte powyższym konkursem, należy wnosić drogą służbową w terminie do końca września 1933 r.

Ogłoszenia.

Pieczęć państw. komisyj egzaminów nadzwyczajnych.

Nr. I. 15956/33. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 26-go maja 1933 r. Nr. I. Org. 1005/37/33 zawiadomiło, że pieczęci dla państwowych komisyj egzaminów nadzwyczajnych w szkołach powszechnych nie mogą być zamawiane, gdyż nie są przewidziane w rozporządzeniu z dnia 2-go listopada 1931 r. Nr. 1. Org. 1930/31 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 127).

Powyższe komisje winny posługiwać się pieczęciami tych publicznych szkół powszechnych, przy których pełnią swe funkcje.

Zaginięcie pieczęci.

Kierownictwo 1-klasowej szkoły powszechnej w Baranówce, powiatu brzeżańskiego, ogłasza, że zaginęła pieczęć szkolna, okrągła, z napisem w otoku: „Zarząd 1-klasowej szkoły w Baranówce".

Nabywanie drzewa opałowego w lasach państwowych.

Nr. O. 15677/33. Dyrekcja Lasów Państwowych we Lwowie zobowiązała się dostarczyć Radom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół drzewa opałowego o wysokiej wartości kalorycznej po najniższych cenach wprost z lasów państwowych.

Cena drzewa opałowego zależna jest od ilości zamówionego opału (przy dostawie wagonowej cena zniżona), oraz od oddalenia danej miejscowości od lasu państwowego.

Przy zaopatrywaniu szkół (biur) w drzewo opałowe w bieżącym roku zechcą Rady Szkolne, Dyrekcje (Kierownictwa), przed zawarciem umów o dostarczenie opału porozumieć się bezpośrednio z Dyrekcją Lasów Państwowych we Lwowie co do ceny i warunków spłaty ratalnej. Gdy warunki podane przez Dyrekcję Lasów będą odpowiednie, należy zawrzeć z Dyrekcją Lasów umowę o dostawę, zabezpieczając w ten sposób Skarbowi Państwa bezpośrednie dochody.

PP. Nauczyciele i Urzędnicy mogą otrzymać również drzewo opałowe na tych samych warunkach po podpisaniu odpowiedniej deklaracji.

Wydzierżawianie ogrodów szkolnych.

Wskutek zarządzenia Ministr. W. R. i O. P. z dnia 28 marca 1933 Nr. I. R. 1313/33 przypomina się, że ogrody szkolne (place) nie mogą być wydzierżawiane bez zgody Ministerstwa W. R. i O. P. i właściwego urzędu wojewódzkiego, oraz bez zawarcia odpowiedniej umowy.

Książki, Czasopisma.

Książki do bibljotek.

Komunikat Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 82 (IV).

Chołoniewski Ant. Duch dziejów Polski. Wydanie 4. Warszawa. Księgarnia Polska. Tow. Polskiej Macierzy Szkolnej, 1932 r. — do bibljotek szkolnych dla nauczycieli.

Ks. Frąś L. Obrona Zbaraża w r. 1649, 1932 r. Skład główny: Główna Księgarnia Wojskowa w Warszawie — dla młodzieży powyżej lat 14.

Koneczny F. Skrót dziejów włościaństwa w Polsce. Wydawnictwo Księgarni J. Zawadzkiego w Wilnie, 1921 — dla młodzieży powyżej lat 14.

Makarczyk J. Przez morza i dżungle. Powieść dla dorastającej młodzieży. Bibljoteka Iskier. Lwów—Warszawa. Książnica-Atlas, 1931 — dla starszej grupy dzieci lat 11 — 15.

Meissner J. Szkoła orląt. Powieść. Warszawa. Tow. Wydawnicze „Rój". 1930 — dla dzieci lat 11 — 15.

Moszczeńska I. Źródło siły i szczęścia. Książki życia — IV. Warszawa. M. Arct. 1927 — dla starszych dzieci lat 11 — 15.

Nowakowski Z. Przylądek Dobrej Nadziei. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1931 — dla młodzieży od lat 15.

Orkan Wł. W roztokach. Powieść. Tom. I. II. Kraków. Wydał Wojciech Meisels, 1932 — dla młodzieży od lat 15.

Ostrowski J. Kobuz. Powieść. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1931 — dla młodzieży od lat 15.

Panteon literatury wszechświatowej w opracowaniu A. Langego i A. Toma. Węgry. Warszawa. Nakł. Polska Składnica Pomocy Szkolnych, 1921 — dla młodzieży od lat 15.

Sée H. Źródła współczesnego kapitalizmu. Zarys historyczno-gospodarczy. Przekład J. Kurnatowskiego. Nakład Fundacji wieczystej im. H. J. Chankowskiego. Warszawa, 1932 r. — dla młodzieży powyżej lat 15 oraz dla nauczycieli.

Sedlaczek St. opracował według Andrz. Małkowskiego i innych: Przeglądy i pokazy harcerskie. Musztra harcerska. Wydawnictwo Księgarni Św. Wojciecha. Poznań, 1931 — do bibljotek szkół wszelkich typów.

Stroński Zdz. Batory. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów, 1928 — dla mołdzieży powyżej lat 14.

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być regulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedyńczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. O. Nr. 30.009 — Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Cena ogłoszeń: Cala strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

Odbito w drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3

ROK XXXVII. NUMER 8.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 sierpnia 1933 r.

TREŚĆ:

1.

Programy nauki w publicznych szkołach powszechnych i gimnazjach państwowych na rok szkolny 1933/34.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 110 z dnia 14-go lipca 1933 r. (I. Pr. 2589/33). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8-9, poz. 138).

Od dnia 20-go sierpnia 1933 r. wprowadzam podane w załączonej instrukcji programy nauki w oddziałach I, II i V publicznych szkół powszechnych i zmiany w programach nauki w innych oddziałach, oraz podany również w instrukcji program nauki w klasie I gimnazjum państwowego według nowego ustroju, z dostosowaniem do przejściowych warunków.

Programy te i zmiany obowiązują w ciągu roku szkolnego 1933/34.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

Instrukcja,

dotycząca programów nauki w oddziałach I, II i V publicznych szkół powszechnych i zmian w programach nauki w oddziałach III, IV, VI i VII publicznych szkół powszechnych, oraz programu nauki w klasie I gimnazjum państwowego według nowego ustroju.

CZĘŚĆ PIERWSZA. PUBLICZNE SZKOŁY POWSZECHNE Z POLSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA.

I. A. ODDZIAŁ I SZKÓŁ, 7 6, 5 i 4 KLASOWYCH.

Religja rzymsko-katolicka.

(2 godziny tygodniowo).

Obowiązuje dotychczasowy program, zamieszczony w wyd. z r. 1931 „Program nauki w publicznych szkołach powszechnych“ na str. 3 i nast.

Jezyk polski.

(7 godzin tygodniowo (pożądany podział na półgodziny).

Materjał nauczania.

Mówienie. Rozmowy i pogadanki nauczyciela z dziećmi.
Oglądanie obrazków i omawianie ich treści.
Swobodne i samorzutne wypowiadanie się dzieci.

Czytanie i pisanie. Analiza i synteza wzrokowa oraz słuchowa wyrazów i zdań lub zdań i wyrazów (kolejność zależna od metody).

Czytanie indywidualne i zbiorowe, głośne i ciche pojedyńczych wyrazów i krótkich zdań z elementarza.

Odwzorowywanie wyrazów, liter i zdań, lub zdań, wyrazów i liter (zależnie od metody), w związku z nauką czytania.

Przepisywanie pod kierunkiem nauczyciela z tablicy i z książki wyrazów i zdań.

Pisanie z pamięci i ze słuchu łatwych i dobrze znanych wyrazów i krótkich zdań, oraz zapisywanie krótkich zdań w związku z wypowiadaniem się dzieci na różne tematy; zwracanie przytem uwagi na wielkie litery po kropce i w imionach własnych osób i zwierząt, oraz użycie kropki na końcu zdania.

W związku z mówieniem, czytaniem i pisaniem. Ćwiczenia słuchowe, wzrokowe i ruchowe.

Stopniowe i okolicznościowe wzbogacanie czynnego słownika dzieci: na podstawie przeżyć i spostrzeżeń dzieci wprowadzanie nazw przedmiotów z najbliższego otoczenia, ich najłatwiej dostrzegalnych barw i kształtów, oraz najprostszych stosunków przestrzennych i czasowych.

Stopniowe i bardzo powolne przyzwyczajanie dzieci do zastępowania wyrazów i zwrotów gwarowych odpowiednikami z języka warstw wykształconych.

Uczenie się napamięć i wygłaszanie krótkich i łatwych wierszyków o treści, związanej z tematami pracy szkolnej.

Tematy ćwiczeń w mówieniu, czytaniu i pisaniu. Zdarzenia z życia dziecka w domu, poza domem i w szkole.

Uroczystości, organizowane przez szkołę, a w związku z tem godło Państwa (orzeł), portrety Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego.

Dostępne dla dziecka przejawy życia na drodze jego z domu do szkoły, w polu, w ogrodach, na placach i t. p. Spostrzeżenia, dotyczące stanów pogody oraz życia kilku zwierząt i roślin z najbliższego otoczenia.

Świat baśni i bajek.

Wyniki nauczania.

Umiejętność powolnego, ale wyraźnego czytania łatwych tekstów z elementarza; umiejętność czytelnego pisania znanych dziecku wyrazów o pisowni fonetycznej i krótkich zdań; znajomość godła Państwa (orła) oraz portretów Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego.

Uwagi.

Podstawą ćwiczeń w mówieniu winien być materjał, czerpany z bezpośrednich przeżyć i spostrzeżeń dziecka, a więc dotyczący jego najbliższego otoczenia.

Z pośród ćwiczeń w mówieniu rozróżnić należy pogadanki i rozmowy nauczyciela z dziećmi; pogadanki zwykle zagaja nauczyciel, rozmowy zaś pozbawione są celowego zagajenia i zbliżają się do bardziej samodzielnego wypowiadania się dzieci. Obrazki powinny stanowić uzupełnienie bezpośrednich spostrzeżeń dziecka. Obrazki powinny być odpowiedniej wielkości, tak, aby cały oddział mógł je swobodnie obserwować, starać się przytem należy o dobór takich obrazków, któreby przedstawiały jakąś akcję, a przez to pobudzały do opowiadania, a nie opisu.

Naukę czytania i pisania poprzedza okres przygotowawczy, którego czas trwania uzależnia się od stopnia dojrzałości dzieci, przychodzących do szkoły. Zadaniem tego okresu jest z jednej strony wprowadzić dzieci w życie szkolne, z drugiej przygotować je do nauki czytania i pisania przez rozwijanie spostrzegawczości zapomocą obserwowania przedmiotów i zjawisk (kształt, barwy, głos i t. p.) oraz wdrożenie ręki zapomocą rysunków, ulepianek i wycinanek (ćwiczenia wzrokowe, słuchowe i ruchowe).

Przy nauce czytania i pisania można stosować metodę wyrazową albo zdaniową. Należy pamiętać, że metoda wyrazowa jest oparta na wieloletniej praktyce i stąd nauczyciel ma przy jej stosowaniu większą pewność uniknięcia zasadniczych błędów, niż przy metodzie zdaniowej, która wymaga dużego doświadczenia i odpowiedniego przygotowania.

Specjalną rolę odgrywa w nauce na tym stopniu czytanie ciche, przyzwyczaja bowiem dzieci do ujmowania większych całości, a nie oddzielnych liter. Podobną rolę spełnia pisanie z pamięci. I dlatego obu tym rodzajom ćwiczeń w praktyce szkolnej poświęcić należy wiele uwagi.

Przy ćwiczeniach w pisaniu należy zwracać uwagę na kształt liter, czytelność pisma, zachowanie czystości zeszytów, oraz poprawną postawę ucznia.

Z ćwiczeniami w mówieniu, czytaniu i pisaniu należy wiązać ilustrowanie treści opowiadań, wierszyków i obrazków ruchami i mimiką dzieci, ulepiankami, wycinankami, rysunkami i t. p., uczenie się tekstów piosenek i ich śpiewanie, tudzież ćwiczenia słownikowe.

Ćwiczenia słownikowe rozpoczynają się z chwilą wejścia dziecka do szkoły, wiążą się jednak w oddziale I bardzo ściśle z t. zw. ćwiczeniem zmysłów. Wszystkie ćwiczenia tego rodzaju mają charakter przy-

godny, powodzenie zaś ich zależy przedewszystkiem od stopnia poglądowości. Trzeba więc starać się jak najusilniej, aby każdy przedmiot omawiany był znany dziecku bezpośrednio lub pośrednio (z ilustracji), oraz aby dzieci same odtwarzały jak najczęściej poznane przedmioty w postaci plastycznej lub graficznej. Np. przy zwiedzaniu ogrodu wprowadzamy nazwy kilku bardziej popularnych warzyw, ich zasadniczych barw i kształtów. Przy nadarzającej się sposobności wprowadzamy nazwy stosunków przestrzennych, jak np. tu, tam, na prawo, na lewo, blisko, daleko i czasowych, np. teraz, dziś wczoraj, jutro, dawno. Zwracamy przytem uwagę, by dzieci bardzo powoli, ale stopniowo przyzwyczajały się do zastępowania wyrazów i zwrotów gwarowych odpowiednikami z języka warstw wykształconych, nie tracąc jednak szacunku dla gwary.

Rozłożenie i rozbudowanie materjalu, wskazanego w tematach, pozostawia się nauczycielowi z tem, że treść musi być dostosowana do środowiska, w jakiem się dziecko i szkoła znajdują, np. treść tematu „dziecko w domu" będzie inna na wsi, inna w mieście, inna na Śląsku, inna na Polesiu i t. d.; tematy powinny się powtarzać kilkakrotnie w ciągu roku, będą jednak obejmowały za każdym razem inną treść, np. o domu można mówić na początku roku, w okresie świąt Bożego Narodzenia, Wielkiejnocy, Zielonych Świąt i t. p.

Należy starać się o to, by tematy przez sam dobór treści i odpowiednią metodę jej opracowania wpływały na rozwój uczuciowego życia dziecka.

W ujęciu wszystkich tematów na pierwszy plan powinna wystąpić barwna, żywo rozwijająca się akcja.

Treść czytanek i pogadanek winna, obok zainteresowania dziecka światem rzeczywistym, zaspokajać także charakterystyczne dla tej fazy rozwoju zainteresowanie dziecka tematami iluzyjnemi (bajki, baśnie) oraz zainteresowania zabawowe. Należy również mieć na względzie specyficzny dla psychiki dziecka w tej fazie rozwoju stosunek do „czasu". Pojęcie to dopiero w latach późniejszych nabiera treści. Stąd w oddziale I można mówić tylko o przeszłości ludzi i rzeczy z otoczenia (historja dziecka, lalki, zabawki, sukienki, zeszytu i t. p.).

Okoliczności życia dziecka, nastręczające tematy z zakresu higjeny, winny być należycie wyzyskane.

Podział tematów na grupy nie przesądza ich kolejności.

Różnego rodzaju ćwiczenia, wchodzące w zakres nauczania języka polskiego, winny stanowić nierozdzielną całość, wzajemnie się przenikając i uzupełniając w różnych momentach pracy.

Uwagi dodatkowe o nauce czytania i pisania.

Tok pracy, podany w obu metodach: wyrazowej i zdaniowej, uwzględnia zarówno analizę, jak i syntezę.

Metoda wyrazowa obejmuje następujące momenty dydaktyczne: pogadanki na temat obrazka przy nowej literze, wyodrębnianie wyrazów, pisanie i czytanie podstawowych wyrazów, wyodrębnianie nowego dźwięku i litery w podstawowych wyrazach, skojarzenie litery z dźwiękiem, układanie ustne i piśmienne łatwych i krótkich wyrazów z poznanych dźwięków i liter, łączenie poznanych wyrazów w krótkie i łatwe zdania.

Metoda ta wymaga pewnej kolejności wprowadzenia dźwięków i liter, a więc materjał, którym posługuje się nauczyciel, musi być bardzo ograniczony; przy każdej nowej literze należy dobierać materjał do czytania tak, aby znajdowały się w nim jedynie wyrazy, złożone z dźwięków i liter, które już przedtem zostały poznane; dobór wyrazów dokonywa się nietylko ze względu na ich stronę fonetyczną i graficzną, ale i na wywoływane przedstawienie (treść, obraz pozajęzykowy), w związku z czem należy dobierać przedewszystkiem rzeczowniki, następnie przymiotniki i czasowniki.

Metoda zdaniowa obejmuje: obraz zdania krótkiego, składającego się najwyżej z trzech wyrazów, o treści związanej z życiem bieżącem dzieci; odczytywanie i odwzorowywanie obrazu zdania; podział zdania na wyrazy; odczytywanie i odwzorowywanie wyrazów; układanie nowych zdań przez zmianę jednego wyrazu w zdaniu poznanem lub rozszerzanie znanego zdania nowemi wyrazami; wyodrębnianie liter, powtarzających się w poznanych wyrazach, skojarzenie dźwięków z wyodrębnianemi literami; tworzenie nowych wyrazów z poznanych dźwięków i liter; układanie przez dzieci zdań ze znanych wyrazów, a nawet z wyrazów nowych, proponowanych przez dzieci.

Metoda zdaniowa zaleca, aby moment analizy zdania, a w szczególności wyrazu, był samorzutny, przyczem nie wszystkie wyrazy, podawane w zdaniu na początku nauki, należy analizować, gdyż niektóre z nich mogą być ujmowane nadal jedynie jako obrazy językowe; umożliwia ona dziecku wymawianie grupy wyrazów (zdania), przyzwyczajając je do sposobu czytania osób dorosłych.

Niezależnie od wybranej metody obowiązują nauczyciela zawsze przy nauce czytania i pisania pewne zasadnicze wskazania, a mianowicie: materjał do czytania winien być zawsze starannie dobierany pod względem obrazu graficznego, brzmienia i treści; zdarzenia z życia bieżącego dzieci, obserwacja przedmiotu, rysunek, obrazek, winny stanowić naturalne wprowadzenie do czytania tekstu; należy zawsze zwracać uwagę nietylko na wyraźne czytanie tekstu, lecz również na to, czy dziecko rozumie to, co czyta, i domagać się od pierwszej chwili poprawnego wymawiania przy czytaniu głośnem; należy stosować często czytanie ciche; nauczyciel winien przestrzegać, aby dzieci przepisywały wyrazy jako całości.

Arytmetyka.

(3 godziny tygodniowo (pożądany podział na półgodziny).

M a t e r j a ł   n a u c z a n i a.

1. Ćwiczenia przygotowawcze. Ćwiczenia orjentacyjne, dotyczące położenia i ruchu, np. wyżej — niżej, na prawo — na lewo, nad tem — pod tem i t. p.

Wyodrębnienie cech ilościowych: porównywanie długości, porównywanie pojemności (np. zapomocą przesypywania piasku).

Szeregowanie przedmiotów zbioru (np. nawlekanie na nitkę).

Porównywanie dwóch zbiorów zapomocą tworzenia par przedmiotów — po jednym z każdego ze zbiorów danych.

Odwzorowanie danego zbioru przy pomocy liczmanów lub kresek.

2. *Pierwsza dziesiątka.* Liczenie przedmiotów i odliczanie żądanej ilości przedmiotów w zakresie do dziesięciu; pisanie liczb do 10 przy pomocy cyfr.

Stopniowe opracowanie dodawania i odejmowania w zakresie do 10, zapis dodawania i odejmowania.

3. *Numeracja, dodawanie, odejmowanie i początki mnożenia w zakresie do 20.* Liczenie przedmiotów i odliczanie żądanej ilości przedmiotów w zakresie do dwudziestu; numeracja w zakresie do 20.

Dodawanie i odejmowanie pamięciowe w zakresie do 20; zapis wykonanego działania.

Monety (do 20 groszy); zliczanie pieniędzy i płacenie.

Wprowadzenie i opracowanie mnożenia, z ograniczeniem do przypadków, kiedy mnożnik nie przekracza 5, a wynik mnożenia nie przekracza 20; zapis wykonanego mnożenia.

Wyniki nauczania.

Umiejętność liczenia przedmiotów i odliczania żądanej ilości przedmiotów w zakresie do 20, wraz z umiejętnością pisania liczb cyframi.

Sprawność w wykonywaniu dodawania i odejmowania liczb w zakresie do 20, wraz z umiejętnością zapisywania tych działań i stosowania ich do zagadnień.

Rozumienie i umiejętność wykonywania mnożenia w przypadkach, kiedy mnożnik nie przekracza 5, a wynik mnożenia nie przekracza 20, wraz z umiejętnością zapisywania i stosowania do zagadnień.

Uwagi.

Na ćwiczenia przygotowawcze nie należy poświęcać zbyt wiele czasu w tych szkołach, w których dzieci przynoszą z domu dostateczne przygotowanie.

Dodawanie i odejmowanie w zakresie pierwszej dziesiątki można opracować zarówno metodą liczenia (doliczania i odliczania), jak i metodą monografji kolejnych liczb naturalnych.

W obu tych metodach może być pomocne (jednak nie jest konieczne) przedstawianie liczb przy pomocy figur liczbowych.

Wprowadzenie figur liczbowych wtedy jest zalecone, gdy dzieci nie przynoszą do szkół samorzutnego zapoznania się z liczbami, któreby wystarczało do dodawania, odejmowania i porównywania liczb w zakresie do dziesięciu.

Jeżeli się wprowadza figury liczbowe, to należy trzymać się stałego układu: bądź dwójkowego układu Borna, bądź czwórkowego układu Lay'a, bądź też piątkowego układu A. M. Rusieckiego. Obok tego jednak winny być stosowane ćwiczenia w liczeniu, dodawaniu i odejmowaniu konkretów w dowolnych ugrupowaniach; figury liczbowe w ustalonym układzie mają zastosowanie głównie wówczas, kiedy żądane przedstawienie liczby musi być odtworzone w wyobraźni, albo kiedy liczebność zbioru musi być rozpoznawana „na rzut oka" — bez liczenia.

Rozumienie i wykonywanie dodawania, odejmowania i mnożenia winny opierać się na konkretnych liczmanach (ewentualnie na figurach liczbowych), dopóki same dzieci nie przestaną się niemi posiłkować.

W rozszerzeniu zakresu liczb do dwudziestu należy dobitnie wyodrębnić dziesiątkę jako grupę podstawową.

Mnożenie należy opracować jako dodawanie jednakowych składników; liczba takich składników nie powinna przekraczać 5. Przy zapisywaniu mnożenia należy zawsze pisać mnożnik na pierwszem miejscu, a na drugiem mnożną (z mianem lub bez miana), np. 3 . 5 gr = 15 gr.

Program nie wprowadza w oddziale I mierzenia długości, ograniczając porównywanie długości do bezpośredniego zestawiania porównywanych przedmiotów lub przenoszenia długości z jednego przedmiotu na drugi zapomocą paska papieru lub sznurka. Jeżeli jednak dzieci poruszą sprawę mierzenia zapomocą miarki, to może nauczyciel wprowadzić mierzenie przy użyciu centymetrów i zastosować decymetr jako ilustrację wyodrębnienia dziesiątki.

Materjał nauczania, przepisany w programie dla oddziału I, nie przekracza zakresu liczb do 20. Jeżeli jednak dzieci same zaczną podawać w układanych przez siebie zadaniach liczby większe od 20 i wykonywać działania na pełnych dziesiątkach, to nauczyciel może pójść za dziećmi i wprowadzić dalszy materjał: liczenie przedmiotów i odliczanie żądanej ilości przedmiotów w zakresie do stu, pisanie liczb do 100, oraz monety w zakresie do 1 złotego. Nauczyciel musi jednak mieć na uwadze, że rozszerzenie zakresu liczbowego poza 20 wtedy tylko jest usprawiedliwione, gdy materjał nauczania w zakresie do 20 zostanie przez dzieci rzetelnie opanowany.

Rysunek.

(2 razy po pół godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Rysunek z wyobraźni. Ilustrowanie różnych scen z życia dzieci i ich najbliższego otoczenia oraz krótkich a ciekawych powiastek, bajek i innych tematów z różnych zakresów pracy szkolnej. (Orjentacyjne przykłady tematów z życia dzieci i ich najbliższego otoczenia, nadających się do ilustrowania: „co umiecie narysować?“, „narysujcie dzieci coś ładnego“, „kogo najbardziej kochacie?“, „narysujcie coś dla mamusi, dla tatusia, dla siostrzyczki i braciszka“, „dzieci idą z rodzicami na przechadzkę lub do kościoła“, „co dzieci widziały na ulicy?“, „co dzieci widziały w ogrodzie lub na polu?“, jak grzeczne dzieci spożywają śniadanie?“, „zabawa w żołnierzy“ i t. p.).

Rysunek z pamięci. Na podstawie obserwacji (samodzielnej lub kierowanej): rysowanie z pamięci przedmiotów z najbliższego otoczenia o niezłożonych i łatwych do zapamiętania kształtach z uwydatnieniem w rysunku głównych części składowych przedmiotu oraz łatwo dostrzegalnych dla dzieci różnic wielkości części. Odróżnianie przy obserwacji i na rysunku linij prostych i krzywych.

Odróżnianie i nazywanie trzech barw zasadniczych (czerwonej, niebieskiej, żółtej).

Ćwiczenia pomocnicze: układanki z patyczków i kawałków papieru.

Przy wskazanych rodzajach rysunku praktyczne zaznajamianie się z użyciem papieru, ołówka, kredek.

Okolicznościowo rysowanie kredą na tablicy.

Wyniki nauczania.

Umiejętność narysowania z pamięci znanego przedmiotu o niezłożonych kształtach, z uwydatnieniem w rysunku głównych części; rozróżnianie linji prostej i krzywej; właściwe posługiwanie się ołówkiem i kredkami; poprawny układ ciała przy pracy.

Uwagi.

Rysunek, poza czasem, wskazanym w programie, winien być również jak najczęściej stosowany na lekcjach innych przedmiotów zależnie od potrzeby i dla urozmaicenia pracy.

Najwięcej czasu w tym oddziale zużywamy przez cały rok na rysunek z wyobraźni, aby umożliwić dziecku samorzutne wyrażanie swych spostrzeżeń, myśli, pragnień i t. p.

Opowiadania ustne i czytanki, ilustrowane przez dzieci, winny być krótkie, ciekawe, barwne, oddziaływające na wyobraźnię, przytem tak dobrane, aby ilustracje nie obejmowały zbyt wielu przedmiotów.

Mniejszy wymiar czasu zajmie rysunek z pamięci, oparty na obserwacji, połączonej z omawianiem kształtów przedmiotów, interesujących ucznia. Rysunek ten ma na celu stopniowe przyzwyczajanie dzieci, zwłaszcza na najprostszych przykładach, do dokładniejszego wyrażania zapomocą formy rysunkowej swych spostrzeżeń.

Aby ośmielić dziecko do pracy, poznać jego zainteresowania i t. d., należy pierwszych kilka lub kilnaście lekcyj rysunku poświęcić na swobodne i niczem niekrępowane wypowiadanie się w rysunku.

Układanki z patyczków i kawałków papieru o jednej lub wielu barwach należy stosować przed rysunkiem z pamięci, a niekiedy i z wyobraźni, dla uwydatnienia części przedmiotu i ich rozmieszczenia, przytem te ćwiczenia pomocnicze winny zajmować niewięcej niż kilka minut.

Temat rysunkowy musi być opracowany w ciągu jednej lekcji.

Umiejętność narysowania z pamięci znanego przedmiotu ma polegać na tem, że dziecko potrafi go odtworzyć *w dziecięcym rysunku schematycznym,* odpowiadającym danemu wiekowi, z uwydatnieniem cech, wskazanych dalej w tekście „Wyników nauczania“.

Zajęcia praktyczne.

(2 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

A. Zajęcia z zakresu kultury życia codziennego. Czystość: mycie rąk, twarzy, nóg, czyszczenie zębów, czesanie się, czyszczenie obuwia z błota, zbieranie papierów do kosza, ścieranie kurzu z przedmiotów.

Porządek: sznurowanie i zapinanie bucików, wieszanie okrycia na właściwem miejscu, przestrzeganie racjonalnego porządku w ławce szkolnej i torebce na ksiażki.

Zachowanie się na drodze, ulicy, w ogrodzie, parku: właściwe chodzenie pojedyńczo i w gromadce, korzystanie z urządzeń, zabezpieczających porządek i czystość, łatwe ćwiczenia w orjentacji i zaradności, w mieście ponadto: właściwe przechodzenie przez jezdnię, wsiadanie do tramwaju lub autobusu i wysiadanie z tramwaju lub autobusu.

B. Wstępne zajęcia rękodzielnicze. Wykonywanie łatwych zabawek i przedmiotów, związanych z nauczaniem i wychowaniem.

Materjały, nadające się do zastosowania: kasztany, żołędzie, jarzębina, fasola, szyszki. korki, patyczki, pudełka różnego rodzaju, wydmuszki i t. p.; plastylina, glina, wosk; różne gatunki bibułki i papieru (bibułka gładka, karbowana, gazety, papier do pakowania, zapisane zeszyty i t. p.); gałganki, skrawki tkanin; koraliki, włóczka kolorowa, nici, sznureczek, cienki drucik i t. p.

Narzędzia: linijki, nożyczki, nożyki, kolce.

Orjentacyjne przykłady tematów: koszyczki, łódeczki, ptaszki, łańcuchy, korale (z jarzębiny); laleczki z roślin („panny z maku"), zwierzątka i pajace z plastyliny, gliny, wosku; chorągiewki, wiatraczki, kubki, trzaskawki, strzały, koperty, latarenki, jaskółki, koniki i t. p., wykonywane z papieru; laleczki z gałganków i włóczki; ozdoby na choinkę (łańcuchy, pająki, „światy" z opłatków i t. p.); bukiety wianki.

Wyniki nauczania.

Umiejętność wykonywania wskazanych w programie zabiegów, dotyczących czystości i porządku.

Umiejętność zaginania i rozdzierania według linji prostej bibułki i papieru, łączenia rozmaitych materjałów klejem, drucikiem, sznureczkiem, włóczką lub nitką.

Uwagi.

Na zajęcia praktyczne należy wyzyskać w oddziale I przewidziane 2 godziny tygodniowo, oddzielając lekcje całogodzinne, lub też zabierając część godziny, przeznaczonej poza tem na inny przedmiot — oprócz tego jednak z konieczności stałego baczenia na czystość, porządek i t. d. wynika wykonywanie przez dzieci czynności z tego zakresu w każdym przypadku, gdy to będzie potrzebne, a łatwe roboty ręczne winny być także stosowane dla celów metodycznych na lekcjach innych przedmiotów.

Przy *zajęciach z zakresu kultury życia codziennego* należy dzieci nauczyć stałego korzystania z kraty, wycieraczki lub szmaty do czyszczenia obuwia, z kosza do popierów, spluwaczki, z umywalni do mycia rąk, z mydła, z gęstego grzebienia, z ustępu i urządzeń higjenicznych, z ręcznika lub małych ścierek do wycierania, które każde dziecko winno codziennie do szkoły przynosić.

Nadto należy przyzwyczajać do czyszczenia paznokci, oddychania przez nos, noszenia i używania chustki do nosa, zasłaniania ust chustką przy kaszlu i kichaniu, zawijania w papier śniadań i t. d.. przestrzegać, aby dzieci nie wkładały do ust palców i różnych przedmiotów.

Dzieciom o słabym wzroku, cierpiącym na zapalenie powiek, mającym wyrzuty, należy dawać wskazówki, jak się mają zachować, aby nie zaszkodzić sobie i nie zarazić kolegów.

Zaprawianie do właściwego zachowania się w różnych miejscach i okolicznościach, wskazanych w materjale nauczania, winno się odbywać bądź w pobliżu szkoły w granicach czasu, przeznaczonego specjalnie na zajęcia praktyczne, bądź na wycieczkach, urządzanych w godzinach nauki języka polskiego. Odpowiednie rozmowy i pogadanki będą raczej należały do zakresu języka polskiego.

Ćwiczenia w orjentacji i zaradności na ulicy mogą polegać na wyborze drogi krótszej lub mniej uciążliwej, chronieniu się przed deszczem i t.p.

Przy wykonywaniu robót z różnych materjałów dzieci winny się obchodzić przeważnie bez żadnych narzędzi. Te, które są wskazane w materjale nauczania, powinna posiadać w odpowiedniej ilości sama szkoła; dzieci nie są obowiązane do ich nabywania i przynoszenia.

Nauczyciel winien dbać, ażeby dzieci miały poddostatkiem materjałów barwnych, zwracać uwagę na ostrożne posługiwanie się narzędziami tam, gdzie to jest konieczne, i na swobodną i radosną atmosferę przy pracy. Bukiety, układane z kwiatów polnych lub ogrodowych (z ogrodu szkolnego, z domu), mogą być przeznaczone dla kościoła lub służyć do przyozdobienia klasy lub domu.

Śpiew.

(1 godzina tygodniowo (pożądany podział na ćwierci godziny szkolnej).

Materjał nauczania.

Krótkie *pieśni* jednogłosowe, łatwe i przystępne w rytmie i melodji, nie przekraczające przeciętnej skali głosu dziecka w tej klasie (w pierwszych miesiącach od „d" do „h" jednokreślnego, później stopniowo rozszerzonej do „c" jednokreślnego i „d" dwukreślnego) i związane w swej treści z życiem dziecka w szkole i poza szkołą: religijne, o rodzinie, szkole, Ojczyźnie, o pracy i życiu ludzi, o przyrodzie, pieśni do zabaw, marszu i t. p.

Przy opracowywaniu i wykonywaniu pieśni należy dbać o wyraźne wymawianie tekstu, umiarkowane wydobywanie głosu.

Łatwe zabawy rytmiczne i proste inscenizacje odpowiednich piosenek.

Od czasu do czasu taktowanie w dwumiarze oraz przygodne maszerowanie w takt piosenki; okolicznościowe odróżnianie podczas wykonywania pieśni melodji wznoszącej się i opadającej oraz zatrzymującej się na jednym dźwięku. Przy utrwalaniu i powtarzaniu repertuaru rozpoznawanie pieśni według fragmentów, nuconych lub granych przez nauczyciela.

Wyniki nauczania.

Przyswojenie przez dzieci co najmniej 15 pieśni, śpiewanych wyraźnie, rytmicznie i czysto.

Uwagi.

Śpiew, poza czasem, wskazanym powyżej, winien również być często stosowany, zależnie od potrzeby, dla urozmaicenia i ożywienia pracy i dla utrzymania radosnej i swobodnej atmosfery na lekcjach, poświęconych innym przedmiotom. Lekcje zaś, w zasadzie ćwierćgodzinne, przeznaczone specjalnie na śpiew, należy poświęcić na przyswajanie nowych pieśni i powtarzanie dawniej wyoczonych.

Nauczyciel oddziału I winien zapoznać się z zasobem pieśni, znanych dzieciom z domu lub przedszkola. Najodpowiedniejsze z nich może zastosować na pierwszych lekcjach, jako zapoczątkowanie jednogłosowego śpiewu zbiorowego.

Rozmieszczanie oddechu we właściwych miejscach pieśni winno się ograniczyć do unikania rażących błędów, jak np. oddychanie w środku wyrazu.

Dążeniem nauczyciela winno być pobudzenie do śpiewu wszystkich dzieci w klasie. Dzieci, słuchowo lub głosowo nierozwinięte, powinny być umiejętnie wciągane do śpiewu zbiorowego, co może nastąpić zwłaszcza przy zabawach ze śpiewem.

Ćwiczenia cielesne.

(2 godziny tygodniowo (4 razy po pół godziny szkolnej lub 2 razy po jednej godzinie) — ponadto 10 minut ćwiczeń codziennych).

Materjał ćwiczebny dla oddziałów I i II.

Zabawy wraz z ćwiczeniami gimnastycznemi w formie zabawowej.

A. Zabawy. Zabawy ze śpiewem, o charakterze rekreacyjnym i ożywiającym, a także w celu przyzwyczajenia dzieci do ruchów w takt śpiewanej piosenki, np. różyczka, konopki, mak, w naszej szkółce, rzemieślnicy, jawor i t. p.

Zabawy orjentacyjno - porządkowe, jako ćwiczenia spostrzegawczości, uwagi i szybkiej reakcji, np. zbiórka według kolorów, policjant, ruch uliczny, mruczek, powódź i t. p.

Zabawy na czworakach, jako ćwiczenia, wpływające dodatnio na kształtującą się w tym wieku krzywiznę lędźwiową, np. pieski na straży, żaby, bociany i t. p.

Zabawy bieżne w dostępnej dla dziatwy formie, ćwiczące bieg i wyrabiające wydatnie płuca i serce; wzmacnianie biegu przez stopniowe wprowadzenie pościgu, np. natarcie, czarny lud, murzyn, król i jego dzieci, poczta, przeprowadzka, cztery kąty i t. p.

Zabawy rzutne, ćwiczące oko i rękę przy pomocy rzucania i chwytania woreczków (wypełnionych grochem, fasolą lub kukurydzą) i małych piłeczek, np. rzucanie do celu, zgadywany, piłka w półkolu, piłka o ścianę, serso i t. p.

Zabawy skoczne, jako ćwiczenia kończyn dolnych, przygotowanie do skoków i ćwiczenia rekreacyjne, np. skoki wróbelka, skoki konika, skoki żab, chód kruka, zajączki.

Zabawy w wodzie. Tam, gdzie warunki na to pozwolą, zabawy, oswajające z wodą (na głębokości do kolan, względnie do pasa dzieci), np. bieganie w wodzie, podskoki, sięganie po piasek lub kamyki na dno, w klasie II — koziołek w wodzie.

Zabawy na śniegu i lodzie, mające na celu zahartowanie dziatwy przez przyzwyczajanie jej do przebywania zimą na otwartem powietrzu, a ponadto zmierzające do nauki jazdy na łyżwach i saneczkach, np. lepienie bałwanów, zabawy śnieżkami, odmiatanie śniegu, jazda na łyżwach, wożenie się na saneczkach, małe zjazdy i t. p.

B. Ćwiczenia gimnastyczne tylko w formie zabawowej. Ćwiczenia porządkowe: ustawianie się i zbiórka w rzędzie i szeregu, w dwójkach i w kole.

Ćwiczenia kształtujące, uwzględniające pracę wielkich mas mięśniowych: przyzwyczajanie do poprawnego stania, siedzenia, klęku i leżenia; łatwe, o małem natężeniu, ćwiczenia kończyn, podtrzymujące ruchomość w stawach, oraz te najłatwiejsze i najprostsze ćwiczenia szyi i tułowia, które mają wyraźny wpływ na prawidłowe ustalenie się krzywizny szyjnej, piersiowej i lędźwiowej.

Ćwiczenia koordynacyjne: przybieranie postaw równoważnych w formie zabawowej, np. stanie bociana, całowanie kolana, chodzenie po wąskiej desce podłogi, po kresce, wyrysowanej kredą, przechodzenie po kamykach, chodzenie po wąskiej ławce (np. szkolnej) i t. p.

Ćwiczenia stosowane: wstępowanie (wspinanie się) wgórę i wdół na drabinkach, przeplotni i t. p., zwykły chód początkowo bez wymagań taktu, stopniowe wyrabianie poczucia rytmu i taktu w chodzie.

Ponadto należy wyuczyć dzieci prawidłowego oddychania.

Wyniki nauczania w oddziale I.

Wyrobienie sprawności w kilku zabawach bieżnych o jednej i dwu regułach; wdrożenie do szybkiej i sprawnej zbiórki w dwójkach, w rzędzie i w kole, umiejętność maszerowania dwójkami; umiejętność zachowania się na otwartem powietrzu podczas mrozu i swobodnej zabawy na śniegu i lodzie (ruch — jako przeciwdziałanie ziębnięciu).

Uwagi.

Zabawy stanowić mają zasób materjału do ćwiczeń nietylko na lekcjach, ale w miarę potrzeby także na pauzach. Przy doborze tego materjału należy mieć na uwadze zarówno jego charakter kształtujący, jak i wychowawczy.

Ćwiczenia gimnastyczne stosuje się wyłącznie w formie zabawowej, przytem winny one zajmować mniej więcej trzy razy mniej czasu, niż właściwe zabawy; nie ujmuje się ich w oddzielne lekcje, ale wplata w lekcje, złożone z zabaw.

Jednym z najważniejszych celów ćwiczeń gimnastycznych na poziomie oddziałów I i II jest utrzymanie należytej gibkości kręgosłupa dziecka, oraz wyrobienie zręczności i odwagi.

Niektóre zabawy i ćwiczenia gimnastyczne będą dostosowywane do ilustracji pogadanek w zakresie języka polskiego.

Wszelkie wycieczki szkolne mogą być wyzyskane z dużym pożytkiem dla celów wychowania fizycznego; potrzeba bowiem dostarczenia dziatwie obserwacyj łączy się znakomicie z potrzebą wprowadzenia jej możliwie często na otwarte powietrze i przebywania pieszo pewnych przestrzeni. Jako zasadę należy postawić dla oddziału I wycieczki do 3 km, przy marszu w jednakowem dla wszystkich, niezbyt szybkiem tempie, bez obciążenia. Wycieczki takie dostarczą możliwości realizowania zabaw w wodzie i zabaw, wymagających większego terenu, aniżeli szkolny plac zabawowy.

Z ćwiczeniami cielesnemi należy łączyć ściśle takie wskazania higjeniczne, jak: konieczność mycia rąk po każdej zabawie, w szczególności po zabawie na czworakach, jak najlżejsze ubieranie się do ćwiczeń cielesnych, rozgrzewanie się na pauzach przez ruch, a unikanie grzania się przy ciepłym piecu i t. p.

Oprócz lekcji 10-minutowe codzienne ćwiczenia gimnastyczne o charakterze zabawowym winny być prowadzone osobno lub też łącznie z oddziałem II: w pierwszym przypadku przez wychowawcę oddziału I, w drugim — naprzemian przez wychowawcę oddziału I i oddziału II.

Uwagi ogólne o organizcji pracy.

1. Godziny szkolne i pauzy między niemi rozpoczynają się i kończą jednocześnie z godzinami lekcyj i pauzami w innych oddziałach. Ponadto jest rzeczą pożądaną, by nauczyciel w oddziale I przeważnie dzielił godziny szkolne, stosując okresy półgodzinne. Dwie części tej samej godziny szkolnej mogą być zajęte przez różne przedmioty nauki lub też różne rodzaje ćwiczeń z zakresu tego samego przedmiotu, co dotyczy zwłaszcza języka polskiego. Nie należy jednak stosować podziału na półgodziny wówczas, gdy praca nie wymaga większego wysiłku a zainteresowanie dziecka jest tak żywe i wytrwałe, że właśnie podział byłby czemś narzuconem i sztucznem. W zastosowaniu do śpiewu zaleca się użycie jeszcze mniejszych okresów, a mianowicie czwartych części godziny szkolnej. Okres taki najdogodniej połączyć z lekcją języka polskiego, przyczem część tej lekcji, bezpośrednio poprzedzająca właściwy śpiew, może być użyta na uczenie się napamięć tekstu piosenki.

2. Rozgraniczenie „przedmiotów" nauki szkolnej winno być dalekie od rygoryzmu i sztywności. Rozległa dziedzina, nosząca w tym oddziale nazwę „język polski", obejmuje w szczególności pewne spostrzeżenia i wiadomości, przygotowujące do późniejszej nauki historji, geografji i nauki o przyrodzie. Rysunek przedewszystkiem, a dalej roboty ręczne i śpiew, poza godzinami, wskazanemi przy odpowiednich programach i przeznaczonemi na specjalne ćwiczenia z tych dziedzin, winny również być stosowane, zależnie od potrzeby i dla urozmaicenia pracy, na lekcjach, formalnie poświęconych innym przedmiotom. Należy położyć nacisk na właściwe organizowanie i wyzyskiwanie wycieczek, zwłaszcza w okresie wiosennym.

Oddziaływania wychowawcze winny przenikać całą pracę szkolną, odpowiadać ogólnym zamierzeniom i występować niezwłocznie przy doraźnych potrzebach. Na pewną dziedzinę tych oddziaływań przeznaczono osobno czas w liczbie godzin, poświęconych na t. zw. zajęcia praktyczne; nadto nauczyciel winien poświęcić niezależnie od biegu zajęć praktycznych codziennie kilka minut na systematyczne sprawdzanie czystości ciała i odzieży dziecka.

3. Na dzień szkolny przypada po 3 godziny lekcyjne. Nauczyciel rozdziela ten czas formalnie między poszczególne „przedmioty" nauki szkolnej, z zachowaniem zasad następujących:

a) Praca umysłowa, ćwiczenia ruchowe i zajęcia techniczne winny być w każdym dniu ilościowo ustosunkowane i następować po sobie odpowiednio do ruchliwości, niezdolności do dłuższego wysiłku umysłowego i wogóle psychiki dziecka w tym wieku.

b) Różne zajęcia w danym dniu winny być powiązane wspólnością tematów, zmierzać do skupiania się dokoła pewnego ośrodka lub ośrodków zainteresowań, wspierać się wzajemnie, tworzyć całość jak najbardziej jednolitą i ciągłą, organiczną i naturalną, bez męczących przeskoków, ale i bez przesady i sztuczności w powiązaniach.

c) Nie istnieje dla tego oddziału stały, sztywny rozkład tygodniowy, określający ściśle lekcje w każdym dniu — wyjątkiem mogą być jedynie lekcje, udzielane nie przez głównego nauczyciela w tej klasie, a więc w praktyce przedewszystkiem lekcje religji. Poza takiemi wyjątkami nauczyciel układa sobie dowolnie plan pracy na każdy dzień i różnie w różnych tygodniach, z zachowaniem zasad a) i b) i z tem ograniczeniem, że ogólna suma godzin, przeznaczonych na każdy przedmiot w każdym tygodniu, winna być równa liczbie, wskazanej przy programie tego przedmiotu. W początkach roku szkolnego przewiduje się jeszcze większą swobodę.

4. Przy układaniu planu pracy na czas całego roku szkolnego należy zdawać sobie dokładnie sprawę z swoistych cech życia w danem środowisku. Poznanie warunków, w jakich żyją dzieci, jest konieczne do ustalenia biegu kształcenia i wychowania w szkole.

Sprawą bardzo istotną jest wyodrębnienie i należyte ukształtowanie okresu „przygotowawczego". Okres ten, zależnie od warunków, może objąć 6—8 pierwszych tygodni. Główne zadania nauczyciela w tym czasie są następujące:

a) zorjentowanie się w warunkach pozaszkolnego życia każdego dziecka zapomocą rozmowy z niem i zetknięcia się z rodzicami lub opiekunami a nawet — w granicach możliwości — ze środowiskiem domowem;

b) wstępne zaznajomienie dzieci — tem niezbędniejsze, usilniejsze i bardziej wyczerpujące, im niższy jest poziom środowiska społecznego — z elementarnemi wymaganiami kulturalnemi w zakresie osobistej czystości, zachowania się, ładu w rzeczach i książkach i t. d.;

c) uzyskanie niezbędnego stopnia przystosowania się dzieci do zbiorowego życia i pracy w szkole;

d) zapoznanie się na lekcjach i podczas zabaw szkolnych z indywidualnym poziomem rozwoju umysłowego i moralnego poszczególnych dzieci, z zakresem ich wiadomości o rzeczach i ludziach z otoczenia;

e) pierwsze ćwiczenia słuchowe, wzrokowe i ruchowe, przygotowujące do nauki czytania i pisania, zapoczątkowanie ćwiczeń słownikowych, wstępne ćwiczenia z zakresu orjentacji przestrzennej i nauki rachunków;

f) zachęcenie i danie sposobności do wyrażenia się przy pomocy rysunku, śpiewu i robót ręcznych.

Okres przygotowawczy posiada w większym jeszcze stopniu niż reszta roku charakter wychowawczy. W związku z tem liczba godzin w tygodniu, poświęconych formalnie i wyraźnie na określone przedmioty, może być zmniejszona na korzyść zabiegów wychowawczych; w pierwszym tygodniu może wogóle nie być żadnego podziału.

B. ODDZIAŁ I SZKÓŁ 3, 2 i 1 KLASOWYCH.

Plany godzin normalne, podane na str. 138—143 wydania Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, pozostają bez zmiany.

Religja rzymsko - katolicka.

Obowiązuje program dotychczasowy.

Język polski.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale I A.

Arytmetyka.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale I A.

Rysunek.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale I A, przytem tam, gdzie na ten przedmiot przeznacza się mniej niż 1 godzinę tygodniowo, należy w miarę możności wydatniej stosować rysunek na lekcjach innych przedmiotów, a na lekcjach osobnych zająć się przedewszystkiem rysunkiem z pamięci.

Zajęcia praktyczne.

Należy opierać się na nowym programie, podanym powyżej w dziale I A, z taką jednak zmianą, ze względu na mniejszy wymiar czasu, że przewidziane ćwiczenia w zakresie kultury życia codziennego nie skupiają się w tym czasie, lecz są rozłożone odpowiednio do rozporządzalnej liczby godzin na lekcje różnych przedmiotów; poza tem liczba robót, wykonywanych podczas osobnych lekcyj zajęć praktycznych, ulega zmniejszeniu w porównaniu z pracą w szkołach wyżej zorganizowanych, należy zato w miarę możności wydatniej stosować roboty ręczne na lekcjach innych przedmiotów.

Śpiew.

Przy nauce osobnej oddziału I obowiązuje w tym oddziale program, podany powyżej w dziale I A, z tą zmianą, że liczbę opracowywanych pieśni należy zmniejszyć odpowiednio do zmniejszenia ilości czasu; przy nauce wspólnej oddziałów I i II obowiązuje również ten sam program z tem samem zastrzeżeniem, gdy liczba godzin jest mniejsza, niż 1 godzina tygodniowo; zmniejszenie ilości czasu, przeznaczonego na lekje specjalne, należy w miarę możności wynagradzać wydatniejszem stosowaniem śpiewu na lekcjach innych przedmiotów.

Ćwiczenia cielesne.

Ze względu na mniejszą ilość czasu, zwłaszcza tam, gdzie nie wynosi więcej niż pół godziny tygodniowo, należy stosować przy nauce osobnej oddziału I lub łącznej oddziału I i II z programu dla oddziałów I i II,

podanego powyżej w dziale I A, dział „A. Zabawy“, z działu B: „Ćwiczenia porządkowe: ustawianie się i zbiórka w rzędzie i szeregu, w dwójkach i w kole“. Należy zwrócić uwagę na wyuczenie prawidłowego oddychania.

Organizacja pracy.

We wszystkich przypadkach, gdy nauka oddziału I odbywa się osobno, organizacja pracy winna być zasadniczo taka sama, jak w szkołach wyżej zorganizowanych, a więc stosują się tu również „Uwagi o orgazacji pracy“ z działu I A, ze skreśleniem w p. 2 wyrazów: „Na pewną dziedzinę tych oddziaływań przeznaczono osobno czas w liczbie godzin, poświęconych na t. zw. zajęcia praktyczne“ i zamianą dalszego ciągu tego zdania na „Nauczyciel winien poświęcić codziennie kilka minut na systematyczne sprawdzanie czystości ciała i odzieży dziecka“, oraz zamianą zdania pierwszego i zdania drugiego w p. 3 na: „Ogólną liczbę godzin tygodniowych należy rozłożyć możliwie równomiernie na poszczególne dni. W każdym dniu nauczyciel rozdziela rozporządzalny czas formalnie między poszczególne „przedmioty“ nauki szkolnej, z zachowaniem zasad następujących:“

II. A. ODDZIAŁ II SZKÓŁ 7, 6, 5 i 4 KLASOWYCH.

Religja rzymsko-katolicka.

(2 godziny tygodniowo).

Obowiązuje program dotychczasowy.

Język polski.

(7 godzin tygodniowo).

Materjał nauczania.

Mówienie. Rozmowy i pogadanki nauczyciela z dziećmi.
Oglądanie obrazków, omawianie ich treści i nadawanie im tytułów.
Swobodne i samorzutne wypowiadanie się dzieci.
Próby zbiorowego układania opowiadań.

Pisanie. Przepisywanie wyrazów i zdań.
Pisanie z pamięci i ze słuchu łatwych wyrazów, zawierających podany poniżej materjał ortograficzny, i krótkich zdań.
Samodzielne układanie i zapisywanie zdań na różne tematy.
Ćwiczenia w czystem i czytelnem pisaniu liter i wyrazów.

Materjał ortograficzny: wyrazy z dwuznakiem sz, cz, dz. dź, dż; oznaczanie spółgłosek miękkich (litera i, i kreska nad literą, jako znaki pomocnicze); litery ą i ę (typy: dąb — wąs, święto — mięso); najpospolitsze wyrazy z ó, wymieniającem się z o (typ: wóz — wozy, i z rz, wymieniającem się z r (typ: kora — korze); użycie kropki i pytajnika; wielkie litery po kropce i pytajniku oraz w imionach własnych.

Czytanie. Czytanie głośne poprawne i wyraźne, czytanie ciche poprawnych pod względem formy, do właściwości psychiki dziecka dostosowanych krótkich opowiadań, baśni, bajek, legend, zagadek i t. p., oraz wierszyków z podręcznika.

Omawianie treści czytanek.

W związku z mówieniem, czytaniem i pisaniem. Stopniowe i okolicznościowe wzbogacanie czynnego słownika dzieci przez wprowadzanie nazw przedmiotów, cech i czynności, oraz prostych stosunków przestrzennych i czasowych, związanych z przeżyciami i spostrzeżeniami dziecka wyjaśnianie nieznanych wyrazów i zwrotów.

Stopniowe przyzwyczajanie dzieci do zastępowania wyrazów i zwrotów gwarowych odpowiednikami z języka warstw wykształconych.

Praktyczne odróżnianie głoski i litery, samogłoski i spółgłoski.

Uczenie się napamięć i wygłaszanie wierszyków o treści, związane ze wskazanemi poniżej tematami.

Tematy ćwiczeń w mówieniu, czytaniu i pisaniu. Zdarzenia z życia, prace i zajęcia dzieci w domu i w szkole, w dnie powszednie i świąteczne.

Uroczystości szkolne i święta państwowe, a w związku z tem sztandar Państwa Polskiego, godło i barwy państwowe, Hymn państwowy; obrazki z życia Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego.

Obrazki z życia naszej miejscowości na tle zmian pór roku, dnia i nocy oraz zmian pogody, np. główne zajęcia mieszkańców, życie zwierząt i roślin, historje ogródka i boiska szkolnego i t. p.

Świat baśni, bajek i legend.

Wyniki nauczania.

Umiejętność swobodnego wypowiadania się na łatwe tematy: uzyskanie wprawy w czystem i czytelnem pisaniu; przyswojenie pisowni wyrazów we wskazanym zakresie; umiejętność powolnego, ale wyraźnego i poprawnego czytania, oraz zdawania sobie sprawy z treści czytanki.

Znajomość barw państwowych i godła państwowego.

Uwagi.

Podstawą ćwiczeń w mówieniu winien być w dalszym ciągu materjał, czerpany z przeżyć i spostrzeżeń dziecka, a więc dotyczący jego najbliższego otoczenia, a tylko zwolna i okolicznościowo nawiązywany do przedmiotów i ludzi z poza środowiska dziecka.

Pozostawiając dziecku właściwy mu sposób wyrażania się, należy jednak zwracać baczną uwagę na poprawność językową dziecięcych wypowiedzeń, oraz przyzwyczajać je w dalszym ciągu do zastępowania zwrotów gwarowych odpowiednikami z języka warstw wykształconych.

Oglądany i omawiany obrazek winien obejmować niewielką ilość przedmiotów; treść jego, przedstawiająca przedewszystkiem zrozumiałe dla dzieci zdarzenia, winna być łatwo uchwytna, tylko pod temi bowiem warunkami może obrazek być na tym poziomie podstawą dla ćwiczeń w nadawaniu tytułu.

Wskazane w programie rozmowy należy wyzyskać dla rozwijania samodzielności dzieci i ośmielania ich do wysuwania interesujących je tematów, zadawania pytań zarówno nauczycielowi, jak i kolegom; jest to również ćwiczenie w poprawnem formułowaniu pytań.

Układanie opowiadań odbywa się na podstawie pracy zbiorowej całego oddziału w ten sposób, że poszczególne dzieci dostarczają materjału rzeczowego i językowego, z którego drogą wyboru układa się całość.

Pisanie ze słuchu ma na celu przedewszystkiem sprawdzenie stopnia opanowania poznanego materjału ortograficznego. Pisanie z pamięci wdraża dzieci w dalszym ciągu do ujmowania większych całości, podobnie jak czytanie ciche.

Przy ćwiczeniach w pisaniu należy zwracać uwagę na poprawną postawę ucznia, zachowanie czystości zeszytów i czytelność pisma.

Poprawne i wyraźne czytanie polega na trafnem odtworzeniu głosowem pojedyńczych wyrazów i na uwydatnieniu zrozumienia treści zdania.

Omawianie treści czytanek może obejmować np. zestawienie treści z ilustracją, ustalanie kolejności zdarzeń.

Ćwiczenia słownikowe mają w dalszym ciągu charakter przygodny, wartość ich zależy przedewszystkiem od oparcia o spostrzeżenia i przeżycia dziecka. Polegają więc one na nazywaniu przedmiotów, kształtów, barw, głosów, stosunków czasowych: np. dawniej, przed rokiem, tydzień temu, po świętach, po wakacjach, i przestrzennych: np. niżej, wyżej, bliżej, dalej, na, pod i t. p.

Treść nadających się do tego opowiadań, wierszyków i obrazków można ilustrować (tylko na lekcjach) ulepiankami, rysunkami, wycinankami, ruchami, mimiką, śpiewem dzieci i t. p.

Tematy, nie wyłączając tematów o zabarwieniu historycznem, geograficznem i przyrodniczem, winny nadal zawierać przedewszystkiem element akcji, oraz dostarczać sposobności do budzenia i rozwijania uczuć dziecka.

Materjał ortograficzny winien być opanowany wyłącznie praktycznie.

Tematy, podobnie jak w oddziale I, skupiają się około życia dziecka, jednak rozszerzają swój interes także i na miejscowość, w której znajduje się szkoła, dostarczając w ten sposób nowego materjału poznawczego i wychowawczego.

Kolejność, rozbudowa i powiązanie tematów winny być zatem dostosowane do warunków i środowiska szkoły. Różnicowanie w szczegółach materjału dla wsi, miasteczek i większych miast wystąpi tu silniej, niż w oddziale I.

Okoliczności życia szkolnego, nastręczające tematy higjeniczne, powinny być również we właściwy sposób wyzyskane.

Treść czytanek i pogadanek ma, obok zainteresowania dziecka światem rzeczywistym, zaspakajać także charakterystyczne dla tej fazy rozwoju zainteresowanie dziecka tematami iluzyjnemi (bajki, baśnie), oraz zainteresowania zabawowe.

W pojęcie czasu wprowadzamy dalej przez omawianie przeszłości własnej dziecka i ludzi bliskich: rodziców, dziadów i t. d. oraz przeszłości miejsc (szkoła, boisko, ogródek i t. d.).

Podział tematów na grupy nie przesądza ich kolejności. Rożnego rodzaju ćwiczenia, wskazane w materjale nauczania, winny się wzajemnie przenikać i uzupełniać w różnych momentach pracy.

Arytmetyka.

(4 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

1. *Nawiazanie do materjału z ubiegłego roku.* Powtórzenie dodawania i odejmowania w zakresie do 20 oraz tych przypadków mnożenia, w których mnożnik nie przekracza 5, a wynik mnożenia nie przekracza 20. Wprowadzenie dzielenia I rodzaju, czyli dzielenia „po kilka"; wykonywanie tego rodzaju dzielenia w przypadkach, kiedy dzielna nie przekracza 20, a wynik dzielenia (liczba równych części) nie przekracza 5.

2. *Numeracja i pierwszy cykl działań w zakresie do 100.* Opracowanie numeracji słownej i piśmiennej w zakresie do 100. Mierzenie długości i odmierzanie żądanej długości w centymetrach i w metrach.

Dodawanie liczby jednocyfrowej do dowolnej dwucyfrowej (i odwrotnie); odejmowanie liczby jednocyfrowej od dowolnej dwucyfrowej. Dodawanie pełnych dziesiątek do dowolnej liczby dwucyfrowej (i odwrotnie); odjemowanie pełnych dziesiątek od dowolnej liczby dwucyfrowej.

Monety; zliczanie pieniędzy i płacenie.

Praktyczne zapoznanie się z kalendarzem, pisanie dat.

Opracowanie mnożenia w zakresie I i II ćwiartki tabeli mnożenia. Opracowanie dzielenia „po kilka" w tym samym zakresie.

Wprowadzenie dzielenia II rodzaju, czyli dzielenia „na kilka"; opracowanie tego rodzaju dzielenia w zakresie I i II ćwiartki tabeli mnożenia.

3. *Drugi cykl działań w zakresie do 100.* Dodawanie i odejmowanie dowolnych liczb dwucyfrowych.

Opracowanie mnożenia w zakresie trzech ćwiartek tabeli mnożenia.

Sprowadzenie dwóch rodzajów dzielenia do jednego działania; opracowanie dzielenia w zakresie trzech ćwiartek tabeli mnożenia.

Godziny i minuty na zegarze; wyrażenia językowe, używane przy oznaczaniu czasu według zegara.

4. *Ostatni cykl działań w zakresie do 100.* Dokończenie mnożenia i dzielenia w zakresie tabeli mnożenia.

Najłatwiejsze przypadki mnożenia liczby dwucyfrowej przez jednocyfrową.

Wyniki nauczania.

Umiejętność liczenia przedmiotów i odliczania żadanej ilości przedmiotów w zakresie do 100, wraz z umiejętnością pisania liczb cyframi.

Sprawność w wykonywaniu dodawania i odejmowania w zakresie do 100 metodami rachunku pamięciowego;

Sprawność w wykonywaniu mnożenia i dzielenia liczb w zakresie tabeli mnożenia (z ograniczeniem do przypadków dzielenia bez reszty).

Umiejętność posiłkowania się kalendarzem i oznaczania czasu według zegara.

Umiejętność rozpoznawania pieniędzy, zliczania i płacenia — w zakresie do 1 złotego.

Umiejętność posiłkowania się taśmą metrową z podziałką centymetrową do mierzenia długości i odmierzania żądanej długości w centymetrach i w metrach.

Umiejętność zapisywania działań i stosowania ich do elementarnych zagadnień.

Uwagi.

Opracowywanie działań winno w dalszym ciągu opierać się na materjale konkretnym; w szczególności dotyczy to obu rodzajów dzielenia.

Całą tabelę mnożenia dzieli się na cztery ćwiartki, które będą kolejno opracowane.

Pierwsza ćwiartka zawiera przypadki, w których ani mnożnik, ani mnożna nie przekracza 5; ćwiartka ta (z wyjątkiem przypadku $5 . 5 = 25$) została opracowana w kursie oddziału I. Druga ćwiartka zawiera przypadki, w których mnożnik nie przekracza 5, i mnożną jest jedna z liczb pierwszej dziesiątki większa od 5; w zakresie tej ćwiartki w oddziale I były opracowane tylko niektóre przypadki (iloczyn nie przekraczał 20). W związku z opanowanemi przypadkami mnożenia wprowadza się dzielenie „po kilka“, czyli ten rodzaj dzielenia na równe części, w którym podaje się po ile ma być w każdej części, a liczba równych części jest poszukiwana. Narazie opracować należy tylko te przypadki dzielenia „po kilka“, w których dzielna nie przekracza 20, a wynik dzielenia (czyli poszukiwana liczba równych części) nie przekracza 5.

Dodawanie i odejmowanie liczb przerabia się w oddziale II wyłącznie w rachunku pamięciowym; nie wyklucza to jednak zapisywania danych liczbowych przed wykonaniem działania.

Zadania, dotyczące obliczeń pieniężnych, winny być poprzedzone ćwiczeniami w rozpoznawaniu monet. W zadaniach tekstowych zakres danych nie powinien przekraczać 1 złotego, gdy mowa o groszach, bądź też winien zawierać obliczenia w samych tylko złotych.

Przez cały czas nauczania w kursie oddziału II należy przeplatać opracowanie dodawania i odejmowania z opracowaniem mnożenia i dzielenia. W tym celu materjał nauczania, dotyczący zakresu liczb do 100, został w programie podzielony na cykle.

W pierwszym cyklu należy wykończyć opracowanie mnożenia w granicach pierwszych dwóch ćwiartek tabeli mnożenia i opracować odpowiednie przypadki dzielenia „po kilka“; wynik dzielenia (czyli poszukiwana liczba równych części) wciąż jeszcze nie przekracza 5.

Następnie należy wprowadzić dzielenie „na kilka“, t. zn. te przypadki dzielenia na równe części, w których podaje się, na ile równych części ma być całość podzielona, a poszukiwana jest wartość każdej z tych części. W zakresie I i II ćwiartki tabeli mnożenia liczba równych części nie przekracza 5.

W drugim cyklu należy opracować mnożenie w zakresie trzech ćwiartek tabeli mnożenia; znajdą się tutaj wszystkie przypadki mnożenia w których co najmniej jeden z czynników nie przekracza 5. Przy opracowaniu mnożenia w zakresie III ćwiartki dzieci mogą posiłkować się przestawialnością (przemiennością) czynników, np. zamiast $8 . 3$ mogą obliczać $3 . 8$; nie należy im jednak tego sposobu narzucać, aż go same uznają.

Kiedy trzy ćwiartki tabeli mnożenia będą opracowane, sprowadza się oba rodzaje dzielenia do jednego działania, zwracając uwagę na to, że dzielenie 20 : 4 daje w wyniku zawsze 5, chociaż może oznaczać dzielenie „po kilka" albo dzielenie „na kilka". Po sprowadzeniu obu rodzajów dzielenia do jednego działania należy opracować wszystkie przypadki dzielenia w zakresie trzech ćwiartek tabeli mnożenia.

W ostatnim cyklu należy zakończyć opracowanie mnożenia w zakresie tabeli mnożenia. W tym samym zakresie winno być też opracowane dzielenie.

W oddziale II przewiduje się opracowanie dzielenia jedynie w zakresie tabeli mnożenia — i to tylko w przypadkach dzielenia bez reszty. Natomiast w mnożeniu zakres jest nieco szerszy, gdyż zachodzą tu najłatwiejsze przypadki mnożenia liczby dwucyfrowej przez jednocyfrową, jak np. $3 \cdot 12 = 36$ albo $4 \cdot 25 = 100$.

Rysunek.

(2 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Rysunek z wyobraźni, obejmujący ilustrowanie różnych scen z życia dzieci w domu i poza domem oraz zajmujących opowiadań (powiastek, baśni, bajek) i innych tematów z różnych zakresów pracy szkolnej. (Orjentacyjne przykłady tematów z życia dzieci, nadających się do ilustrowania: „na wakacjach", „dzieci idą na wycieczkę", „dzieci pasą krowy, gęsi, zbierają grzyby", „co dzieci robią w domu?", „ojciec lub matka przy pracy", co się dzieciom śniło?", „Święty Mikołaj", „kim chciałbyś być?" i t. p.)

Rysunek z pamięci. Na podstawie obserwacji (samodzielnej lub kierowanej): rysowanie z pamięci przedmiotów z otoczenia o kształtach łatwych dla dzieci do zapamiętania, z uwydatnieniem w rysunku głównych części składowych przedmiotu, prawidłowego ich rozmieszczenia oraz łatwo dostrzegalnych różnic wielkości części. (Orjentacyjne przykłady tematów: nasze zabawki — czapki z papieru, chorągiewki kolorowe, tarcze, pałasze, łódki, trzaskawki i t. p.; narzędzia do pracy w ogrodzie, ule, domki dla ptaków, domy, niektóre sprzęty; drzewa, kwiaty i t. p.). Rozróżnianie przy obserwacji i rysunku położenia pionowego i poziomego przedmiotów.

Rozróżnianie i nazywanie trzech barw zasadniczych (czerwonej, niebieskiej, żółtej) i jednej pochodnej (zielonej).

Ćwiczenia pomocnicze: wycinanie i układanie form z papieru.

Podpisywanie rysunków „wielkiemi" literami na podstawie znanych uczniom liter drukowanych.

Przy wskazanych rodzajach rysunku dalsze wyrabianie sprawności w posługiwaniu się ołówkiem, kredkami w związku z odtwarzaniem barwnych przedmiotów, oraz rysowanie kredą na tablicy.

Wyniki nauczania.

Umiejętność narysowania z pamięci znanego przedmiotu o niezłożonych kształtach, z uwydatnieniem w rysunku głównych części i ich właściwego rozmieszczenia; trafne rozróżnianie położenia pionowego i poziomego przedmiotów; rozróżnianie i nazywanie barw: czerwonej, niebieskiej, żółtej i zielonej.

Uwagi.

Przeważającym typem rysunku w oddziale II jest w dalszym ciągu rysunek z wyobraźni. Tematy do ilustracyj należy tak dobierać, aby odpowiadały zainteresowaniom uczniów i zawierały treść jasną i łatwą do ilustrowania a wartościową pod względem naukowym i wychowawczym.

Ćwiczenia w rysunku ilustracyjnym można wiązać z rysunkiem z pamięci, jeżeli w temacie ilustrowanym wystąpi przedmiot poprzednio obserwowany; np. dzieci obserwowały kaczkę i narysują ją kilka razy w ilustracji na temat „kaczki na przechadzce".

Przy podpisywaniu rysunków nauczyciel zwraca okolicznościowo uwagę na kształt liter, rysując odpowiednie przykłady na tablicy; osobne ćwiczenia w tym zakresie są niedopuszczalne.

Układanki z papieru nie powinny zabierać w dalszym ciągu na lekcji więcej niż kilka lub kilkanaśnie minut, odgrywając jedynie rolę pomocniczą. Układanek nie należy naklejać.

Temat rysunkowy musi być opracowany najwyżej w ciągu jednej lekcji.

Umiejętność narysowania z pamięci znanego przedmiotu ma polegać na tem, że dziecko potrafi go odtworzyć w dziecięcym rysunku schematycznym, odpowiadającym danemu wiekowi, z uwydatnieniem cech, wskazanych dalej w tekście „Wyników nauczania".

Zajęcia praktyczne.

(W szkołach siedmio, sześcio i pięcioklasowych 3 godziny tygodniowo, w szkołach czteroklasowych 2 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

A. *Zajęcia z zakresu kultury życia codziennego.* Czystość: mycie twarzy, rąk, nóg, czyszczenie zębów, płókanie jamy ustnej, gardła, czesanie się; czyszczenie obuwia, zbieranie papierów do kosza, ścieranie kurzu.

Porządek: sznurowanie i zapinanie bucików, wieszanie okrycia na właściwem miejscu, mycie kubka do śniadania, przestrzeganie racjonalnego porządku w ławce szkolnej i torebce na książki; utrzymywanie w porządku tablicy szkolnej i umywalni; posypywanie piaskiem lub żwirem ścieżek na podwórzu i w ogrodzie.

Zachowanie się na drodze, ulicy, w ogrodzie, parku: korzystanie z urządzeń, zabezpieczających porządek i czystość, łatwe ćwiczenia w orjentacji i zaradności; w mieście ponadto: właściwe przechodzenie przez jezdnię, wsiadanie do tramwaju lub autobusu, wysiadanie z tramwaju lub autobusu.

B. *Wstępne zajęcia rękodzielnicze.* Wykonywanie łatwych zabawek i przedmiotów, związanych z pracą i życiem w szkole.

Materjały, nadające się do zastosowania: kasztany, żołędzie, jarzębina, fasola, szyszki, korki, patyczki, kora sosnowa, pudełka różnego rodzaju, wydmuszki i t. p.; słoma, sitowie, rogożyna, plastylina, glina, wosk, różne gatunki bibułki i papieru (bibułka gładka, karbowana, gazety, papier do pakowania, zapisane zeszyty i t. p.), karton różnobarwny (okładki zapisanych zeszytów), opłatki, kawałki tektury; gałganki, skrawki tkanin, koraliki, włóczka kolorowa, nici, sznureczek, cienki drucik i t. p.

Narzędzie: miarki centymetrowe, nożyczki, nożyki, kolce.

Orjentacyjne przykłady tematów: łódki, koszyczki z roślin (z kasztana, z głąba kapusty i t. p.); mebelki dla lalek z kartonu; zabawki z kartonu lub papieru, jak np. samolociki, okręciki, latawce, maski, lampjony, ozdoby na choinkę; tarcze zegarowe, najprostsze teczki na rysunki, torebki na nasiona, laleczki, pająki ze słomy, „światy" z opłatków i inne ozdoby choinkowe; bukiety, wianki.

Okładanie papierem pakunkowym lub gazetowym zeszytów i książek, robienie paczek i zawiniątek i obwiązywanie ich w sposób handlowy.

C. *Karmienie ptaków zimą.*

Wyniki nauczania.

Umiejętność samodzielnego i sprawnego utrzymywania w czystości ciała i w porządku ubrania, oraz przedmiotów pomocniczych przy pracy i zabawie; umiejętność właściwego zachowania się na drodze, ulicy, w parku i t. p., z uwzględnieniem w mieście przechodzenia przez ulicę.

Umiejętność cięcia, zaginania, klejenia papieru i kartonu; umiejętność okłania papierem zeszytów i książek, obwiązywania małych paczek; sprawność w posługiwaniu się dla celów zabawowych dostępnemi materjałami roślinnemi.

Uwagi.

W oddziale II należy prowadzić przeważnie lekcje całogodzinne, można jednak, o ile ogólna organizacja pracy na to pozwala, przeznaczać także na zajęcia praktyczne tylko część godziny.

Kulturalne i higjeniczne nawyki dziecka, zapoczątkowane w oddziale I, utrwala się systematycznie w dalszym ciągu, przy tych samych jednak ćwiczeniach z zakresu kultury życia codziennego, jak w oddziale I, należy żądać od dzieci więcej samodzielności i pewnego zmechanizowania czynności łatwiejszych. Oprócz obserwacyj i ćwiczeń wpobliżu szkoły, należy urządzić w godzinach zajęć praktycznych parę wycieczek — na wsi do zagród lub na drogę poza wieś, w mieście na dziedzińce, do parków, w celu sprawdzenia i utrwalenia umiejętności właściwego zachowania się i przyczynienia się do znajomości najelementarniejszych urządzeń higjenicznych; tym samym celom, między innemi, winny zresztą służyć wycieczki, odbywane w godzinach, przeznaczonych na inne przedmioty.

Przy zajęciach rękodzielniczych nauczyciel coraz częściej zwraca uwagę na poprawniejsze użycie narzędzi i czystość w wykonaniu, nie krępując jednak pod żadnym pozorem pomysłowości uczniów w ujęciu wysu-

niętego tematu. Nie narzucając sposobu wykonania danego przedmiotu, udziela rad, pokazuje, jak należy używać narzędzi lub przyborów, jak kleić, wiązać i t. p. Narzędzia, wskazane w materjale nauczania, powinna posiadać w odpowiedniej ilości sama szkoła; dzieci nie są obowiązane do ich nabywania i przynoszenia.

Śpiew.

(2 godziny tygodniowo (pożądany podział na półgodziny).

Materjał nauczania.

Pieśni jednogłosowe, łatwe i przystępne w rytmie i melodji, nie przekraczające przeciętnej skali głosu dziecka w tej klasie (od „c" jednokreślnego do „d" dwukreślnego) i związane w swej treści z jego życiem w szkole i poza szkołą: religijne, o rodzinie, szkole, Ojczyźnie, w szczególności *„Boże coś Polskę"*, o pracy i życiu ludzi, o przyrodzie, pieśni do zabaw, marszu i t. p.

Przy opracowywaniu i wykonywaniu pieśni należy dbać o dostatecznie głęboki i spokojny wdech we właściwych miejscach pieśni, wyraźne wymawianie tekstu, naturalne wydobywanie głosu oraz stosować przynajmniej dwa odcienie dynamiczne: mezzoforte = średnio silnie i piano = cicho.

Zabawy rytmiczne i inscenizacje odpowiednich piosenek.

W bezpośrednim związku z opracowywaniem pieśni, jako środki pomocnicze do ich poprawnego wykonywania, stosowane okolicznościowo w miarę potrzeby: rozpoznawanie rodzajów taktu: dwu, i trójmiaru, taktowanie przy śpiewie w dwu i trójmiarze; rozpoznawanie opracowanych pieśni według fragmentów, nuconych lub granych przez nauczyciela, określanie słowem, gestem lub rysunkiem w sposób ogólnikowy linji melodyjnej, śpiewanie dwóch zasadniczych elementów melodji, występujących w pieśniach — gamy majorowej wznoszącej się i opadającej oraz trójdźwięku majorowego na pierwszym stopniu gamy.

Wyniki nauczania.

Przyswojenie co najmniej 15 łatwych pieśni jednogłosowych, z włączeniem pieśni *„Boże, coś Polskę"*, śpiewanych wyraźnie, rytmicznie i czysto, z zastosowaniem przynajmniej dwu odcieni: mf i p.

Uwagi.

Z pieśni *„Boże, coś Polskę"* winny dzieci opanować trzy zwrotki.

Jeżeli na to pozwala stopień muzykalności dzieci, można opracować już w tym oddziale Hymn Państwowy *„Jeszcze Polska nie zginęła"*.

Należy od czasu do czasu dla utrwalenia powtarzać cenniejsze pieśni z oddziału I.

Środki rozwoju poczucia rytmicznego i spostrzegawczości słuchowej, wymienione w materjale nauczania, służą jedynie do ułatwienia opanowania pieśni, dlatego nie powinny być w żadnym wypadku stosowane jako oderwane ćwiczenia.

Śpiewanie gamy i trójdźwięku ma na celu przygotowanie właściwej intonacji śpiewanych pieśni.

Ćwiczenia cielesne.

(2 godziny tygodniowo (4 razy po pół godziny szkolnej, lub 2 razy po jednej godzinie) — ponadto 10 minut ćwiczeń codziennych).

Materjał ćwiczebny dla oddziałów I i II.

Zabawy wraz z ćwiczeniami gimnastycznemi w formie zabawowej.

A. *Zabawy*. Zabawy ze śpiewem, o charakterze rekreacyjnym i ożywiającym, a także w celu przyzwyczajenia dzieci do ruchów w takt śpiewanej piosenki, np. różyczka, konopki, mak, w naszej szkółce, rzemieślnicy, jawor i t. p.

Zabawy orjentacyjno-porządkowe, jako ćwiczenia spostrzegawczości, uwagi i szybkiej reakcji, np. zbiórka według kolorów, policjant, ruch uliczny, mruczek, powódź i t. p.

Zabawy na czworakach, jako ćwiczenia, wpływające dodatnio na kształtującą się w tym wieku krzywiznę lędźwiową, np. pieski na straży, żaby i bociany i t. p.

Zabawy bieżne w dostępnej dla dziatwy formie, ćwiczące bieg i wyrabiające wydatnie płuca i serce; wzmacnianie biegu przez stopniowe wprowadzanie pościgu, np. natarcie, czarny lud, murzyn, król i jego dzieci, poczta, przeprowadzka, cztery kąty i t. p.

Zabawy rzutne, ćwiczące oko i rękę przy pomocy rzucania i chwytania woreczków (wypełnionych grochem, fasolą lub kukurydzą) i małych piłeczek, np. rzucanie do celu, zgadywany, piłka w półkolu, piłka o ścianę, serso i t. p.

Zabawy skoczne, jako ćwiczenia kończyn dolnych, przygotowanie do skoków i ćwiczenia rekreacyjne, np. skoki wróbelka, skoki konika, skoki żab, chód kruka, zajączki.

Zabawy w wodzie. Tam, gdzie warunki na to pozwolą, zabawy, oswajające z wodą (na głębokości do kolan, względnie do pasa dzieci), np. bieganie w wodzie, podskoki, sięganie po piasek lub kamyki na dno, w klasie II — koziołek w wodzie.

Zabawy na śniegu i lodzie, mające na celu zahartowanie dziatwy przez przyzwyczajanie jej do przebywania zimą na otwartem powietrzu, a ponadto zmierzające do nauki jazdy na łyżwach i saneczkach, np. lepienie bałwanów, zabawy śnieżkami, odmiatanie śniegu, jazda na łyżwach, wożenie się na saneczkach, małe zjazdy i t. p.

B. *Ćwiczenia gimnastyczne tylko w formie zabawowej*. Ćwiczenia porządkowe: ustawianie się i zbiórka w rzędzie i szeregu, w dwójkach i w kole.

Ćwiczenia kształtujące, uwzględniające pracę wielkich mas mięśniowych: przyzwyczajanie do poprawnego stania, siedzenia, klęku i leżenia; łatwe, o małem natężeniu, ćwiczenia kończyn, podtrzymujące ruchomość w stawach, oraz te najłatwiejsze i najprostsze ćwiczenia szyi i tułowia, które mają wyraźny wpływ na prawidłowe ustalenie się krzywizny szyjnej, piersiowej i lędźwiowej.

Ćwiczenia koordynacyjne: przybieranie postaw równoważnych w formie zabawowej, np. stanie bociana, całowanie kolana, chodzenie po wąskiej

desce podłogi, po kresce, wyrysowanej kredą, przechodzenie po kamykach, chodzenie po wąskiej ławce (np. szkolnej) i t. p.

Ćwiczenia stosowane: wstępowanie (wspinanie się) wgórę i wdół na drabinkach, przeplotni i t. p., zwykły chód początkowo bez wymagań taktu, stopniowe wyrabianie poczucia rytmu i taktu w chodzie.

Ponadto należy wyuczyć dzieci prawidłowego oddychania.

Wyniki nauczania w oddziale II.

Wyrobienie sprawności w kilku nowych zabawach bieżnych o jednej i dwu regułach; wdrożenie do szybkiej i sprawnej zbiórki w rzędzie, w dwójkach, w kole i w szeregu, umiejętność maszerowania dwójkami; opanowanie postawy jednonóż przy przeskakiwaniu po narysowanych kamieniach, umiejętność zachowania się na otwartem powietrzu podczas mrozu i swobodnej zabawy na śniegu i lodzie (ruch jako przeciwdziałanie ziębnięciu).

Uwagi.

Zabawy stanowić mają zasób materjału do ćwiczeń nietylko na lekcjach, ale w miarę potrzeby także na pauzach. Przy doborze tego materjału należy mieć na uwadze zarówno jego charakter kształtujący, jak i wychowawczy.

Ćwiczenia gimnastyczne stosuje się wyłącznie w formie zabawowej, przytem winny one zajmować mniej więcej dwa razy mniej czasu, niż właściwe zabawy; nie ujmuje się ich w oddzielne lekcje, ale wplata w lekcje, złożone z zabaw.

Jednym z najważniejszych celów ćwiczeń gimnastycznych na poziomie oddziałów I i II jest utrzymanie należytej gibkości kręgosłupa dziecka, oraz wyrobienie zręczności i odwagi.

Niektóre zabawy i ćwiczenia gimnastyczne będą dostosowywane do ilustracji pogadanek w zakresie języka polskiego.

Wszelkie wycieczki szkolne mogą być wyzyskane z dużym pożytkiem dla celów wychowania fizycznego; potrzeba bowiem dostarczenia dziatwie obserwacyj łączy się znakomicie z potrzebą wyprowadzenia jej możliwie często na otwarte powietrze i przebywania pieszo pewnych przestrzeni. Jako zasadę należy postawić dla oddziału II wycieczki do 4 km, przy marszu w jednakowem, dla wszystkich, niezbyt szybkiem tempie, bez obciążenia. Wycieczki takie dostarczą możliwości realizowania zabaw w wodzie i zabaw, wymagających większego terenu, aniżeli szkolny plac zabawowy.

Z ćwiczeniami cielesnemi należy łączyć ściśle takie wskazania higjeniczne, jak: konieczność mycia rąk po każdej zabawie, w szczególności po zabawie na czworakach, jak najlżejsze ubieranie się do ćwiczeń cielesnych, rozgrzewanie się na pauzach przez ruch a unikanie grzania się przy ciepłym piecu i t. p.

Oprócz lekcyj 10-minutowe codzienne ćwiczenia gimnastyczne o charakterze zabawowym winny być prowadzone osobno lub też łącznie z oddziałem I: w pierwszym przypadku przez wychowawcę oddziału II, w drugim — naprzemian przez wychowawcę oddziału I i oddziału II.

B. ODDZIAŁ II SZKÓŁ 3, 2 i 1 KLASOWYCH.

Plany godzin normalne, podane na str. 138 — 143 wydania Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, pozostają bez zmiany.

Religja rzymsko-katolicka.

Obowiązuje program dotychczasowy.

Język polski.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale II A.

Arytmetyka.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale II A.

Rysunek.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale II A, przytem ze względu na mniejszy wymiar czasu, zwłaszcza tam, gdzie na ten przedmiot przeznacza się tylko pół godziny, należy wydatniej stosować rysunek na lekcjach innych przedmiotów, a na lekcjach osobnych zająć się przedewszystkiem rysunkiem z pamięci.

Zajęcia praktyczne.

W szkołach dwuklasowych obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale II A. W szkołach trzyklasowych i jednoklasowych należy opierać się również na tym programie, z taką jednak zmianą, ze względu na mniejszy wymiar czasu, że przewidziane ćwiczenia z zakresu kultury życia codziennego nie skupiają się w tym czasie, lecz są rozłożone odpowiednio do rozporządzalnej liczby godzin na lekcje różnych przedmiotów; poza tem liczba robót ulega znacznemu zmniejszeniu w porównaniu z liczbą robót w szkołach wyżej zorganizowanych, należy zato w miarę możności wydatniej stosować roboty ręczne na lekcjach innych przedmiotów.

Śpiew.

Przy nauce osobnej oddziału II obowiązuje program, podany powyżej w dziale II A, z tą zmianą, że liczbę opracowywanych pieśni należy zmniejszyć odpowiednio do zmniejszenia ilości czasu. Przy nauce wspólnej oddziałów II i III w szkole dwuklasowej obowiązuje ten sam program z tem samem zastrzeżeniem. Przy nauce wspólnej oddziałów II i I obowiązuje nowy program dla oddziału I, podany w dziale I A, z tem samem zastrzeżeniem, gdy liczba godzin jest mniejsza niż 1 godzina tygodniowo. Przy połączeniu oddziału II z III i IV w szkole jednoklasowej należy stosować program dotychczasowy.

Ćwiczenia cielesne.

Ze względu na mniejszą ilość czasu, zwłaszcza tam, gdzie nie wynosi więcej niż pół godziny tygodniowo, należy stosować przy nauce osobnej oddziału II lub łącznej oddziału I i II z programu dla oddziałów I i II, podanego powyżej w dziale I A, dział „A. Zabawy", z działu B: „Ćwiczenia porządkowe: ustawianie się i zbiórka w rzędzie i szeregu, w dwójkach i w kole". Należy zwrócić uwagę na wyuczenie prawidłowego oddychania.

Przy nauce wspólnej oddziału II i III w szkole dwuklasowej należy stosować ten sam program dla oddziałów I i II z temi samemi zmianami.

III. ODDZIAŁY III i IV SZKÓŁ 7, 6, 5, 4, 3 i 2 KLASOWYCH.

Plany godzin normalne, podane na str. 134 — 139 wydania Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, pozostają bez zmiany.

Program dotychczasowy nauki, ustalony w tem wydaniu, pozostaje bez zmiany z następującemi wyjątkami:

Nauka o przyrodzie w oddziale IV szkół dwuklasowych.

Przy opracowywaniu programu B, zamieszczonego na str. 117 — 119 wydania Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, należy włączyć po punkcie 20 jako nowy p. 21:

Nasze ryby. Opis budowy ciała (zewnętrznej) na okazach karpia i szczupaka (lina i okonia lub karasia i sandacza). Gospodarcze znaczenie ryb dla ludzi.

Śpiew w oddziale III szkół dwuklasowych.

Nauka wspólna z oddziałem II ma się odbywać według nowego programu oddziału II ze zmniejszeniem liczby opracowywanych pieśni, odpowiadającem zmniejszeniu ilości czasu, jak już zaznaczono powyżej w dziale II B.

Ćwiczenia cielesne w oddziałach III i IV szkół 7, 6, 5, 4 i 3 klasowych.

(2 godziny tygodniowo — ponadto 10 minut ćwiczeń codziennych).

M a t e r j a ł ć w i c z e b n y.

Zabawy i gry ruchowe wraz z ćwiczeniami gimnastycznemi.

A. *Zabawy i gry ruchowe.* Zabawy ze śpiewem, zabawy taneczne o charakterze rekreacyjnym i ożywiającym, np. kot i myszka, baran, zelman, ogrodniczek, szewczyk, karuzela, chinka (dwie ostatnie zwłaszcza dla dziewcząt).

Zabawy orjentacyjno-porządkowe, ćwiczące uwagę i spostrzegawczość, np. powódź, labirynt, uważny wartownik i t. p.

Zabawy bieżne, stopniowo przechodzące w gry bieżne dla wzmocnienia biegu, a więc pracy płuc i serca, oraz uwzględniające elementy zręczności, np. bieg strażacki, bieg łańcuchowy, kozak i tatarzyn, dzień i noc, łatwe formy biegów rozstawnych, np. sadzenie ziemniaków.

Zabawy rzutne, zwłaszcza rzuty piłeczkami, ćwiczące oko i rękę, np. król, wyścig piłek, stójka, strzelec, różne rodzaje podrywek i t. p.

Zabawy skoczne, przygotowujące elementy skoków i wzmacniające stawy skokowe, np. wybijanka w kole, król skoczków, szczur, walka kogutów i t. p.

Tam, gdzie warunki na to pozwolą, zabawy w wodzie (na głębokości do pasa), np. wskakiwanie do wody, biegi i skoki zajęcze w wodzie, zabawy bieżne w wodzie, szybowanie i t. p.

Zabawy na śniegu i lodzie, obejmujące jazdę na sankach i na łyżwach, np. zjazdy na sankach z niedużych pochyłości (bez wiraży), zabawy śnieżkami, nauka jazdy na łyżwach przodem i tyłem. W okolicach śnieżnych dla dzieci silniejszych początki nauki jazdy na nartach; posuwanie się bez kijka i z kijkiem po równinie, łatwe podejście i zjazdy.

B. *Ćwiczenia gimnastyczne.* Ćwiczenia porządkowe. Zbiórki w dwurzędzie i dwuszeregu, tworzenie kolumny czwórkowej z dwuszeregu oraz kolumny ćwiczebnej z dwurzędu w miejscu i marszu.

Ćwiczenia kształtujące. Ćwiczenia kończyn górnych: wymachy i krążenia, przeważnie w formie zabawowej, oraz łatwe ćwiczenia w formie ścisłej, głównie w postawach siedzących.

Ćwiczenia kończyn dolnych: łączenie podskoków z przysiadami podpartemi, łączenie łatwych podskoków, wykonywanych miarowo; marsz zwykły, kierunkowy, marsz w tempie zmiennem, marsze w formie zabawowej.

Ćwiczenia tułowia we wszystkich płaszczyznach z dużą przewagą formy zabawowej, przeważnie w postawach leżących i siedzących, z najłatwiejszemi ruchami rąk.

Ćwiczenia szyi: skręty i skłony głowy w postawach siedzących.

Ćwiczenia koordynacyjne. Wytrzymywanie łatwych postaw równoważnych w miejscu; łatwe ruchy kończyn i tułowia w postawach równoważnych; marsz krokiem mierniczym; przechodzenie po równoważni, umieszczonej najwyżej na wysokości kolan, przechodzenie z przekraczaniem małych przeszkód; utrudnianie ćwiczeń przez zamykanie oczu.

Ćwiczenia stosowane. Łatwe półzwisy na drabinkach, ewentualnie krótkotrwałe półzwisy na prymitywnych przyrządach. Łatwe zabawy z mocowaniem się dwójkami. Skoki wolne w formie zabawowej, niezbyt wysokie, zmierzające do opanowania doskoku; łatwe skoki mieszane przez ławeczkę.

Wyniki nauczania.

Znajomość przynajmniej 5 nowych zabaw z zasobu materjału ćwiczebnego, sprawność w poznanych zabawach bieżnych z trzema i czterema regułami; sprawność w rzucaniu i chwytaniu piłeczek; sprawna zbiórka

w dwójkach i czwórkach w miejscu, umiejętność ustawiania się w kolumnie ćwiczebnej przez rozluźnienie kolumny czwórkowej; opanowanie postawy z ramionami skurczonemi; pewność w marszu krokiem mierniczym; opanowanie skoku ponad przeszkodę stałą, umieszczoną na wysokości kolan.

Uwagi.

Zarówno w oddziale III i IV ćwiczenia gimnastyczne winny zajmować tyle czasu, ile zabawy i gry.

W oddziale III zaczyna się wyraźne przejście od zabawy do systematycznej nauki. W ćwiczeniach gimnastycznych wprowadzać należy formę ścisłą stopniowo, tak, aby wkońcu oddziału czwartego wystąpiła ona w jednej trzeciej ogólnej ilości ćwiczeń gimnastycznych. Ponieważ jednak dziecko w tym okresie nie posiada jeszcze dostatecznie rozwiniętej koordynacji nerwowo-mięśniowej, nie należy żądać precyzji w wykonywaniu ćwiczeń. Ze względu na to, iż dziatwa w tym wieku potrzebuje dużo ruchu, należy w doborze materjału ćwiczebnego dać pierwszeństwo tym wszystkim ćwiczeniom i zabawom, przy których jednocześnie wszystkie dzieci są czynne.

W oddziale IV może wystąpić konieczność podziału chłopców i dziewcząt podczas gimnastyki, dłuższych marszów i niektórych gier.

Podział taki w oddziale IV może spowodować konieczność podziału także i w oddziale III, aby w ten sposób utworzyć dwa zespoły do ćwiczeń cielesnych, a mianowicie chłopców z oddziału III i IV, oraz dziewcząt z tychże oddziałów. Jeżeli będą istniały oddziały równoległe, wtedy połączenie będzie się dokonywało w granicach tych oddziałów. Jakkolwiek w doborze materjału nie wyróżniono chłopców i dziewcząt, to jednak niektóre ćwiczenia będą prowadzone dla chłopców z większą, dla dziewcząt z mniejszą intensywnością.

Wszelkie wycieczki, organizowane przez szkołę, winny być wyzyskiwane również i dla celów wychowania fizycznego. Marsz podczas wycieczek nie powinien przekraczać 6 km, bez obciążenia. Wycieczki powinny dawać sposobność do organizowania zabaw i gier na większych przestrzeniach, ułatwiać odbycie kąpieli i t. p. Oddział IV powinien odbyć w ciągu roku co najmniej 2 wycieczki dla celów wyłącznie wychowania fizycznego. Na wycieczkach tych dziatwa urządza biwak i wykonywa łatwiejsze prace, zmierzające do zapewnienia sobie posiłku i wygodnego odpoczynku.

W szkołach 7 — 4 klasowych oprócz lekcyj winny być prowadzone przedlekcyjne ćwiczenia gimnastyczne osobno dla każdego z oddziałów: III i IV lub też dla obu łącznie przez wychowawców względnie wychowawcę tych oddziałów — tylko jednak wówczas, gdy liczba godzin lekcyj w danym oddziale jest faktycznie mniejsza od 3.

Ćwiczenia cielesne w oddziale III szkół dwuklasowych.

Nauka wspólna w oddziałach II i III ma się odbywać według programu dla oddziałów I i II, podanego w dziale I B i II B części pierwszej niniejszej instrukcji, i zgodnie z odpowiedniem zaznaczeniem w dziale II B.

Ćwiczenia cielesne w oddziale IV szkół dwuklasowych.

Nauka wspólna z oddziałem V ma się odbywać według nowego programu dla oddziałów V, VI i VII, zamieszczonego poniżej w dziale IV A.

IV. A. ODDZIAŁ V SZKÓŁ 7 i 6 KLASOWYCH.

Religja rzymsko-katolicka.

(2 godziny tygodniowo).

Obowiązuje program dotychczasowy.

Język polski.

(5 godzin tygodniowo).

Materjał nauczania.

Czytanie. Czytanie głośne i ciche wartościowych, do właściwości psychiki dziecka dostosowanych dłuższych i krótszych opowiadań, opisów, obrazów, życiorysów, utworów lirycznych w formie prozaicznej i poetyckiej oraz ballad z wypisów, książek dla młodzieży (i ew. pisemek).

Czytanie w szkole poprawne, płynne z uwzględnieniem akcentu logicznego i uczuciowego, oraz przygotowywanie takiego czytania w domu.

Omawianie treści czytanych utworów: wyróżnianie postaci, ich czynów i pobudek działania, przebiegu wydarzeń, obrazów; dzielenie dłuższych utworów na wyodrębniające się części, a w związku z tem tworzenie planu, nawiązywanie treści czytanych utworów do przeżyć dzieci.

Stopniowe zaprawianie do samodzielnego czytania utworów w domu.

Mówienie. Swobodne i samorzutne wypowiadanie się dzieci.

Swobodne, dłuższe opowiadania na tematy, podane przez dzieci lub nauczyciela.

Krótkie opisy przedmiotów i sytuacyj na podstawie bezpośredniej obserwacji i wspomnień.

Oglądanie obrazków i omawianie ich treści.

Omawianie treści przeczytanych utworów; streszczenia.

Porządkowanie omawianego materjału, jako wdrażanie do układania planu.

Pisanie. Przepisywanie, jako ćwiczenie ortograficzne.

Pisanie ze słuchu jako sprawdzian znajomości pisowni.

Opowiadania, opisy i krótkie sprawozdania.

Wypracowania na łatwe tematy, zaczerpnięte z lektury.

Streszczanie przeczytanych krótszych całości.

Listy do osób bliskich i znajomych; korespondencja międzyszkolna.

Materjał ortograficzny: użycie liter ó obok u, rz obok ż i sz, h obok ch; litery ą i ę obok połączeń literowych om, on, em, en, w wyrazach rodzimych i obcych (typy: wąs — bronz, zamęt — atrament); pisownia często spotykanych wyrazów obcych (litery i i j); pisownia końcówek przymiotników: em, ym, emi, ymi; czasowników: ą, ę, em, am, emy, imy; pisownia niektórych cząstek wyrazów: ski, dzki, cki, stwo, dztwo, ctwo, z, s, i t. p.; łączne i rozłączne pisanie wyrazu „nie“ i cząstki „by“; przenoszenie wyrazów o zbiegu trzech lub więcej spółgłosek (typy: chłop-stwo, by-stry); znaki przestankowe w zdaniu rozwiniętem i złożonem.

W związku z czytaniem, mówieniem i pisaniem. Dalsze wzbogacanie czynnego słownika dzieci: nazwy dostępnych dla dziecka stanów życia wewnętrznego, np. uczuć i ich objawów; zestawianie grup wyrazów, np.: nazwy rzemieślników, narzędzi rzemieślników, narzędzi pracy rolnika, nazwy pokrewieństwa i t. p.; zestawienie wyrazów pokrewnych; wyszukiwanie i wyjaśnianie wyrazów bliskoznacznych i wieloznacznych.

Uczenie się napamięć wierszy i krótkich tekstów prozaicznych.

Nauka o zdaniu: ćwiczenia w rozróżnianiu zdań oznajmujących, pytających, wykrzyknikowych i rozkazujących; ćwiczenia w rozbiorze zdania na podmiot i orzeczenie; wyszukiwanie podmiotu zasadniczego i orzeczenia zasadniczego; określenia i ich rodzaje: przydawka, okolicznik, dopełnienie; zdanie pojedyńcze i złożone.

Nauka o wyrazie: ćwiczenia w rozróżnianiu poznanych części mowy (rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika); wyróżnianie zaimka (przymiotnego, rzeczownego i przysłownego), przysłówka, przyimka, spójnika i wykrzyknika; zaznajomienie się z deklinacją: na tle zdania zestawianie przypadków tego samego rzeczownika, nazwy przypadków, cząstki fleksyjne, temat i końcówka, zestawianie przypadków przymiotników, zaimków przymiotnych i rzeczowych, liczebników; ćwiczenia w rozpoznawaniu przypadków w tekście wedle ich składniowego użycia w zdaniu i według formy.

Tematy ćwiczeń w czytaniu, mówieniu i pisaniu. Obrazy z życia dzieci i młodzieży: zabawy, sporty, wycieczki, przygody, podróże, obozy harcerskie, życie społeczne w szkole i t. p.

Fragmenty z życia wielkich Polaków: wodzów, bohaterów, odkrywców, uczonych, pisarzy i t. p.

Na tle barwnych opisów przyrody w różnych krainach Polski obrazki z życia ludu, np. lud przy pracy i zabawie, wierzenia, zwyczaje i obyczaje, stroje, budownictwo. Obrazki z życia miast polskich w teraźniejszości i przeszłości, zajęcia ludności, cechy, warsztaty pracy, władze i urzędy, budownictwo, stroje, zwyczaje.

Strażnicy naszych granic: armja polska, Korpus Ochrony Pogranicza, Liga Obrony Powietrznej Państwa, obrazki z pogranicza polskiego; współżycie z sąsiadami.

Barwne obrazki z życia naszych sąsiadów, oraz z życia Polaków w krajach ościennych.

Wyniki nauczania.

Umiejętność poprawnego i płynnego czytania, z uwzględnieniem akcentu logicznego i uczuciowego oraz przestankowania; rozumienie treści czytanych utworów, z uwzględnieniem składników, wskazanych w materjale nauczania; umiejętność poprawnego wypowiadania się w swobodnej rozmowie, w formie opowiadania i łatwego opisu; opanowanie ortografji w zakresie, wskazanym w materjale nauczania; umiejętność napisania łatwego opowiadania, opisu i listu; przyswojenie wiadomości o zdaniu i wyrazie, w zakresie wskazanym w materjale nauczania.

Uwagi.

Przy czytaniu w oddziale V zwracamy uwagę na właściwe akcentowanie, modulację głosu i przestankowanie, wdrażając w ten sposób do czytania wyrazistego. Niezbędnym warunkiem takiego czytania jest odczucie i zrozumienie przez dzieci treści utworu. Stanie się to wówczas, gdy treść utworu znajdzie w psychice dziecka właściwe punkty zaczepienia w postaci przeżyć, spostrzeżeń, doświadczeń. Dlatego nauczyciel może w razie potrzeby przygotować uczniów do czytania utworu przez wycieczkę, pokaz, pogadankę i t. p.

Przy rozpatrywaniu treści czytanych utworów nauczyciel ułatwia dziecku zwrócenie uwagi na pewne momenty i zrozumienie właściwej treści, przygotowując je w ten sposób powoli również do samodzielnego korzystania z książki.

Wygłaszanie winno, uwydatniając wszelkie odcienie uczuciowe i myślowe, możliwie zbliżać się do mowy naturalnej, a unikać przesady i sztucznego patosu. Należy przytem uwzględniać indywidualność dziecka, nie narzucając mu gotowego szablonu. Jednym z warunków właściwego wygłaszania jest również poprawne wymawianie dźwięków i odpowiednie nasilenie głosu.

Jako jedno z ćwiczeń pisemnych można wprowadzić sprawozdania z życia klasy, które przyzwyczajają do objektywnego przedstawiania rzeczywistości, do rzeczowego i treściwego przedstawiania momentów najważniejszych; sprawozdania te powinny występować tylko w miarę oczywistej potrzeby, przyczem pobudka do ich składania może wychodzić zarówno od nauczyciela, jak i od dzieci.

Jednym z rodzajów sprawozdań jest streszczanie przeczytanych utworów ustne lub na piśmie. Do tego rodzaju ćwiczeń dobierać należy nie urywki, lecz całe utwory mniejszych rozmiarów, np. nowelki.

Tablice ortograficzne w dalszym ciągu mogą sporządzać uczniowie w miarę potrzeby pod kierunkiem nauczyciela; równocześnie zaznajamia się uczniów ze sposobem posługiwania się słownikiem ortograficznym.

Ćwiczenia słownikowe obejmują w tej klasie obfitszy niż dotąd materjał, dotyczący życia wewnętrznego człowieka, oraz uwzględniają w większej mierze nietylko treść, ale i formę wypowiedzeń.

Uczniowie powinni spostrzec, że tę samą zasadnicza treść można wyrażać w różny sposób, np. cechę przedmiotu zapomocą określenia dosłownego (przymiotnika), porównania lub przenośni: włos siwy, włos siwy jak srebro, włos srebrny; powinni również i na to zwrócić uwagę, że użycie innej formy służy do uwydatnienia różnicy odcienia treści, np. czarny bór, bór czerniejący.

Inscenizacje na tym stopniu obejmują również pomysły dzieci, dotyczące strojów, obrazów, które będą realizowane w miarę nadarzających się sposobności w życiu szkolnem (poranki, zebrania towarzyskie, uroczystości szkolne i t. p.).

Materjał gramatyczny nie przeciąża ucznia nadmiarem faktów i szczegółów. Nauczyciel nie powinien zatem opracowywać zbyt drobiazgowo wskazanych tematów. W szczególności zestawianie przypadków nie powinno być mechaniczną odmianą rzeczowników i przymiotników i t. p., lecz stanowić podstawę do praktycznego zaznajamiania się z ilością i nazwani

przypadków, z cząstkami fleksyjnemi i rolą składniową przypadka. Na tej drodze uczeń zaznajamia się z deklinacją.

Punktem wyjścia do ćwiczeń w zestawianiu przypadków powinna być obserwacja deklinujących się części mowy na tle zdania. Zestawianie szeregów fleksyjnych rzeczownika, przymiotnika, zaimka i liczebnika ma uświadomić uczniom, które części mowy odmieniają się przez przypadki, w żadnym zaś razie nie może być podstawą do szczegółowych rozważań o różnych typach deklinacyjnych.

Tematy, wskazane w programie, prowadzą do rozszerzenia i pogłębienia wiadomości o życiu i kulturze Polski. Występują nadto obrazki z życia sąsiadów.

Tematy zostały ujęte w pewne grupy według rodzajów zagadnień, przyczem kolejność ta nie obowiązuje, przeciwnie, można, a nawet należy łączyć tematy z różnych grup w większe całości, celem osiągnięcia wielostronnych, plastycznych, barwnych obrazów życia w różnych krainach i regjonach Polski. Obrazy te winny być ożywione akcją współczesną lub historyczną z wysunięciem na plan pierwszy przeżyć i pracy człowieka. Wyzyskać należy przytem zainteresowania młodzieży w kierunku podróżniczym, turystycznym, sportowym, żądzę przygód, zamiłowania techniczne i t. p.

W tym oddziale nauka geografji wyprzedza język polski, dając mu podbudowę. Wogóle zaś przy opracowywaniu tematów o charakterze historycznym, geograficznym i przyrodniczym należy nawiązywać do wiadomości, zdobytych na lekcjach odpowiednich przedmiotów.

Ze względu na rozszerzenie zakresu tematów na Polskę i sąsiadów, obok bezpośredniej obserwacji, coraz większą rolę odgrywać będzie ilustracja, pokaz, przedewszystkiem zaś książka. Dlatego na lekturę wypadnie zwracać szczególniejszą uwagę.

Historja.

(3 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

1. *Budowa Państwa Polskiego.* Z życia dawnych Słowian. Pierwotny krajobraz Polski.

Chrzest Polski. Męczeństwo Św. Wojciecha. Zjazd Gnieźnieński. Pierwsi zakonnicy w Polsce. Drużyna rycerska Chrobrego. W obronie niezależności: obraz z walk z Niemcami. Wjazd do Kijowa, odzyskanie grodów Czerwieńskich. Życie w grodzie i na podgrodziu. Życie na wsi, wolni i niewolni w służbie księcia i grodu. Koronacja Chrobrego.

Młodość Bolesława Krzywoustego, pasowanie na rycerza. Rycerze zachodni, ich obyczaje i zamki rycerskie. Walka Krzywoustego o Pomorze, zdobycie Nakła. Obrona Głogowa, zwycięstwo pod Wrocławiem. Testament Krzywoustego.

2. *Upadek jedności Państwa Polskiego.* Sprowadzenie Krzyżaków do Polski. Napady Tatarów: obrona Sandomierza, bitwa pod Legnicą. Wieś osadnicza: założenie i sposób życia osadników. Założenie miasta Krakowa, plan średniowiecznego miasta.

Gospodarka klasztorów, życie w klasztorze, dawne książki. Z życia świętych kobiet: Św. Kinga, Św. Salomea, Św. Jacek na Rusi.

3. *Odrodzenie i wzmocnienie Państwa Polskiego.* Koronacja Władysława Łokietka. Bitwa pod Płowcami, Florjan Szary. Gedymin, początki Wilna.

Odzyskanie Rusi Czerwonej; Kazimierz Wielki budowniczym Lwowa. Gospodarka Kazimierza Wielkiego; spichlerze, sukiennice, drogi handlowe. Kazimierz Wielki królem chłopków. Opieka króla nad Żydami. Życie mieszczan, uczta u Wierzynka. Budowa Kościoła Marjackiego i inne znakomitsze budowle tego czasu. Założenie Akademji.

4. *Rozwój potęgi Państwa Polskiego.* Małżeństwo Jadwigi z Władysławem Jagiełłą. Zwycięstwo pod Grunwaldem, Zawisza Czarny. Zjazd w Horodle.

Wyprawa i śmierć Władysława Warneńczyka. Kazimierz Jagiellończyk i odzyskanie Pomorza: przyjęcie posłów pruskich przez króla w Krakowie, zwycięstwo pod Puckiem, pokój toruński. Gdańsk za Kazimierza Jagiellończyka. Gospodarka folwarczna i handel zbożem. Bunt szlachty i ogłoszenie ustawy: „Nic o nas bez nas“. Sejmik szlachecki. Życie w mieście średniowiecznem: mieszczanie, cechy, kupcy, handel. Fortyfikacje miejskie Krakowa w XV wieku.

Uniwersytet Krakowski i życie żaków. Św. Jan Kanty, Kopernik. Pierwsze druki polskie. Długosz i synowie królewscy. Wit Stwosz.

5. *Złoty wiek w Polsce.* Młodość Tarnowskiego i jego podróż do Włoch. Dwór Zygmunta Starego i Bony. Wawel renesansowy. Hołd pruski. Bitwa pod Obertynem; dzwon Zygmunta. Zapobiegliwość gospodarcza królowej Bony, Krzemieniec. Kniaziowie Ostrogscy w służbie państwa. Ostróg nad Horyniem.

Na dworze Zygmunta Augusta. Zygmunt August rozjemcą w sporach o wiarę i opiekunem poetów; Rej, Kochanowski. Obrazki z obrad sejmików i sejmu. Pozyskanie Inflant. Początki polskiej floty. Unja Lubelska. Testament Zygmunta Augusta.

6. *Państwo Polskie w walce o utrzymanie potęgi.* Obraz elekcji na Woli. Stefan Batory, król „niemalowany“; wojna z Moskwą. Jan Zamojski, mąż stanu, opiekun nauki i sztuki.

Warszawa stolicą. Zwycięstwo pod Kircholmem. Zwycięstwo pod Kłuszynem, sztandary polskie na Kremlu. Żółkiewski, jako wzór obywatela, jego śmierć pod Cecorą. Obóz polski pod Chocimem, Piotr Konaszewicz Sahajdaczny, śmierć Chodkiewicza.

Bitwa pod Beresteczkiem. Potop szwedzki: obrona Częstochowy; Stefan Czarniecki. Ugoda z Kozakami w Hadziaczu. Śluby Jana Kazimierza. Wieś polska, pańszczyzna; chata wiejska. Lwów w w. XVII. Osłabienie mieszczan.

Król Jan Sobieski, jego młodość, zwycięstwo pod Chocimem, odsiecz Wiednia. Obrazki z życia magnatów i szlachty w XVII w., dwory i dworki. Wilanów (porównanie z Wersalem).

Wyniki nauczania.

W ramach zakreślonych przez materjał nauczania: znajomość obrazów życia polskiego w przeszłości, a mianowicie życia domowego i publicznego włościan, mieszczan, rycerstwa i szlachty, życia w klasztorze

i na dworach magnatów i panujących; znajomość życia i czynów najwybitniejszych postaci dziejowych w. XVI i XVII, oraz obrazów, przedstawiających najdonioślejsze i najbardziej pozytywne momenty w rozwoju państwowości polskiej; umiejętność wiązania wiadomości o przeszłości kraju z mapą.

U w a g i.

Materjał, zawarty w kursie oddziału V, winien być omawiany przez nauczyciela z punktu widzenia potrzeb życia współczesnego i wyzyskany jako podstawa do wprowadzenia w rozumienie teraźniejszości.

W ciągu całego kursu należy z obrazami, wskazanemi w materjale nauczania, wiązać najważniejsze wiadomości z dziejów danej miejscowości i regjonu, w którym leży szkoła, uzupełniając stosownie odpowiednie punkty programu, różne dla różnych miejscowości. Np. poszczególne punkty działu 1. winny być rozbudowane szerzej: na Pomorzu i w woj. poznańskiem, w szczególności zaś w Gnieźnie, Kruszwicy, Poznaniu i t. d., poza tem np. w Płocku, Krakowie. Niektóre punkty działu 2 należy rozwinąć szerzej na Śląsku, w woj. krakowskiem i t. d.

W kursie oddziału V uczniowie winni przyswoić sobie następujące daty: 966, 1025, 1370, 1410, 1572, 1683. Poza tem istotę chronologicznego ujmowania historji na tym poziomie stanowić winno orjentowanie się w kolejnem następstwie poznanych wydarzeń historycznych. Tak np. wystarczy, jeżeli uczeń wie, że Bolesław Krzywousty panował po Bolesławie Chrobrym, a nie przed nim, i nie po Władysławie Łokietku, lecz przed nim. Pełnej perspektywy dziejowej na poziomie oddziału V jeszcze wymagać nie należy.

Należy przeczytać i objaśnić następujące źródła w wyjątkach: testament Zygmunta Augusta, list Sobieskiego do Marysieńki o bitwie pod Wiedniem, list Żółkiewskiego do żony.

Geografja.

(3 godziny tygodniowo).

M a t e r j a ł   n a u c z a n i a.

1. Geografja Polski.

Część ogólna. Przedstawianie ważniejszych form terenu na mapach; poziomice.

Granice i obszar Polski. Przegląd gór, wyżyn i nizin w Polsce. Przegląd zlewisk i dorzeczy głównych rzek.

Część szczegółowa. K a r p a t y i n i z i n y p o d g ó r s k i e. Wycieczka do Tatr; Zakopane. Krajobraz turni tatrzańskich; świstak, kozica, niedźwiedź; w chacie góralskiej. Wycieczka na Babią Górę. W kopalniach soli. Na kopalni nafty w Borysławiu. Wycieczka na Howerlę. Wśród Huculów. W uzdrowiskach karpackich. Miasta u podnóża Karpat.

W y ż y n y p o l s k i e: W y ż y n a M a ł o p o l s k a. Śląsk — kraj węgla i żelaza; z czego powstał i do czego służy węgiel; w hucie żelaza. Obyczaje ludu śląskiego. Co Polsce daje Śląsk. W dolinie Prądnika (Ojców). Wapienniki. Kraków, dawna stolica na prastarym szlaku. Krakowiacy

W Częstochowie. Puszcza w Górach Świętokrzyskich. W kamieniołomach pod Kielcami. Sandomierz.

Wyżyna Lubelska, Wołyń, Podole. Wśród łanów pszenicy. Wycieczka do cukrowni. W jarze Dniestru (Zaleszczyki). Wieś podolska i obyczaje jej mieszkańców. Lwów — położenie na dziale wód. Targi Wschodnie.

Kraina Wielkich Dolin: Polesie, Podlasie, Wileńszczyzna. Puszcze leśne, bagna, jeziora. Ochrona wymierających zwierząt (żubr, bóbr, łoś). Pińsk — węzeł dróg wodnych. Położenie Wilna.

Mazowsze. Środkowa kraina Polski. Warszawa — stolica Państwa. Miasta fabryczne i handlowe. Obyczaje Kurpiów i Księżaków.

Wielkopolska. Kraj wielkich dolin. Nad Gopłem i Wartą. Dorobek gospodarczy Wielkopolski. Poznań. Inowrocław. Nad kanałem Bydgoskim. Kujawiacy.

Pomorze i Bałtyk: Szwajcarja Kaszubska. Puszcza Tucholska. W chacie kaszubskiej. Na wybrzeżu polskiem. Zwiedzenie portu w Gdyni. Znaczenie morze dla Polski.

Podział na województwa z uwzględnieniem głównych miast.

2. Geografja Europy.

z wyjątkiem krajów śródziemnomorskich.

Część ogólna. Rozczłonkowanie poziome. Przegląd gór, wyżyn i nizin. Europa siedliskiem wielu narodów i państw.

Część szczegółowa. Niemcy. Granica z Polską. Przegląd krain. Wielki przemysł w Niemczech. Berlin, Hamburg, Monachjum. Górnicy polscy w Westfalji. Polacy na Śląsku Opolskim i w Prusiech Wschodnich.

Czechosłowacja. W kotlinie Czeskiej. Na południowych stokach Karpat. Jak Czesi wyzyskują swoje bogactwa naturalne. Praga. Polacy na Śląsku Cieszyńskim.

Rumunja. Rozmaitość krajobrazów. Bukareszt. Polacy na Bukowinie.

Związek Socjalistycznych Republik Rad. W krainie tundry. W lasach Uralu. Krajobraz Płyty Rosyjskiej. Nad dolną Wołgą. Czarnoziem Ukrainy. Klimat lądowy. Gospodarka rolnicza i wielkie przedsięwzięcia przemysłowe. Moskwa, Leningrad, Kijów, Odessa. Polacy w Rosji.

Sąsiedzi z nad Bałtyku (Łotwa i Litwa). Stosunki gospodarcze z Polską.

Krótkie wzmianki o Estonji, krajach skandynawskich, Holandji i Belgji.

Wielka Brytanja. Położenie wyspowe. Klimat morski. Światowa potęga przemysłowa i handlowa. Londyn — wielki port, największe miasto Europy.

Francja. Krainy naturalne. Kraj rolniczo-przemysłowy. Paryż — światowy ośrodek kultury. Marsylja. Stosunki z Polską.

Krótkie wzmianki o Szwajcarji, Austrji i Węgrzech.

W ciągu całego roku szkolnego pomiary długości rzek, linij kolejowych i t. p., zaznaczanie na mapkach konturowych różnych elementów składowych, np. granic, ważniejszych rzek, większych miast, głównych linij kolejowych, rozmieszczenia kopalin, ośrodków przemysłowych i t. p.

Wyniki nauczania.

Znajomość granic, ukształtowania pionowego i sieci rzecznej Polski: podziału na województwa i miast wojewódzkich. Elementarna znajomość krain Polski: krajobrazu, bogactw naturalnych, głównych ośrodków gospodarczych i życia człowieka.

Znajomość ukształtowania poziomego, gór, nizin, sieci rzecznej, typowych krajobrazów i podziału politycznego Europy; znajomość wskazanych w programie właściwości państw, sąsiadujących z Polską, Wielkiej Brytanji i Francji.

Umiejętność czytania szkolnej mapy politycznej i fizycznej.

Uwagi.

Pierwsze trzy tygodnie należy poświęcić na możliwie gruntowne, z początku bardzo powolne, zaznajomienie ucznia ze sposobem przedstawiania rzeźby terenu przy pomocy poziomic. Do ułatwienia należytego zrozumienia rysunku poziomicowego służyć będą odpowiednie modele, piaskownica i t. d.

W zastosowaniu do krain Polski, program podaje główne tematy, dokoła których zgrupują się wiadomości, potrzebne do ich rozwinięcia i naświetlenia, przyczem każda kraina powinna wystąpić plastycznie, ukazując swoje odrębne oblicze. Należy wystrzegać się encyklopedycznego ujmowania, natomiast dać mniej wiadomości, ale opracować je gruntownie.

Przy omawianiu podziału na województwa należy wskazać największe miasta, nie wchodząc w ich szczegółowy opis.

Geografję szczegółową Europy najlepiej opracowywać w formie „podróży", przytem należy jak najczęściej czynić zestawienia z Polską, wydobywać analogje i różnice, oraz podkreślać wzajemne stosunki gospodarcze.

Czytanie mapy winno wiązać się z ćwiczeniami, wskazanemi w programie. Trzeba zwrócić uwagę na zastosowanie podczas nauczania redukcyjnych map, które szkoła może sporządzić własnemi siłami, używając do tego zwykłych tablic szkolnych.

W oddziale V należy urządzić co najmniej jedną całodzienną wycieczkę.

Nauka o przyrodzie.

(3 godziny tygodniowo)

Materjał nauczania.

Od początku roku szkolnego do końca października.

Nauka o przyrodzie żywej. 1. Przygotowanie roli pod siew ozimin; opracowanie jednego gatunku zboża; rozpoznawanie części dojrzałego żyta lub pszenicy, ich znaczenie w życiu rośliny. Rozpoznawanie gatunków zbóż krajowych po ziarnie i kłosach.

2. Zaznajomienie z kilku roślinami wodnemi, np. trzciną, tatarakiem, grążelem, żabiściekiem, moczarką, rogatkiem: rozmnażanie rostowe przez kłącza i pęki zimowe, rozsiewanie owoców lub nasion przez wodę i ptaki wodne, przystosowania do życia w wodzie, zimowanie pod lodem.

Ryba — na przykładzie ryby, hodowanej w akwarjum: ruchy, pobieranie pożywienia, oddychanie oraz związane z tem szczegóły budowy zewnętrznej. Sposób życia i związane z nim szczegóły budowy zewnętrznej karpia i szczupaka.

3. Zmiany, zachodzące w przyrodzie w jesieni: temperatura, opady, długość dnia, zmiany w świecie roślinnym i zwierzęcym.

4. Wilk, ryś, sarna, wiewiórka, bóbr, nietoperz: sposób życia, przystosowanie do poruszania się w różnych środowiskach, sposób zdobywania i przyjmowania pożywienia oraz związane z tem szczegóły budowy zewnętrznej. Sen zimowy niektórych ssaków.

Sposób życia i obyczaje niedźwiedzia brunatnego, niedźwiedzia białego, lwa, jelenia, łosia, antylopy, żubra,

Zwierzęta ginące.

H o d o w l e. Hodowla roślin wodnych. Hodowla owadów wodnych. Hodowla ryb w akwarjum.

Od początku listopada do połowy kwietnia.

Nauka o przyrodzie martwej. 1. O c i e p l e. Pokrycie ciała ssaków i ptaków, oraz materjały odzieżowe i budowlane, jako przykłady do rozpatrywania przewodnictwa cieplnego. Powietrze jako zły przewodnik ciepła. Praktyczne wypróbowanie niektórych dobrych i złych przewodników ciepła. Źródła ciepła użytkowego w gospodarstwie domowem. Spalanie przy całkowitym i częściowym dopływie, oraz bez dopływu powietrza (w zamkniętem naczyniu); racjonalne palenie w piecu, kuchni (trzonie kuchennym).

Główne produkty spalania drewna: węgiel drzewny, popiół, gazy spalinowe (głównie: dwutlenek węgla i „czad"). Palenisko, jako miejsce wytwarzania gazów spalinowych, kanały piecowe, jako drogi odprowadzania. Charakterystyczne oddziaływanie dwutlenku węgla na wodę wapienną.

2. P o w i e t r z e c z y s t e a z a n i e c z y s z c z o n e. Działanie powietrza wydychanego i czystego na wodę wapienną. Wpływ oddychania, palenia się lampy naftowej lub świecy na czystość powietrza. Tam, gdzie są używane lampy naftowe: części składowe lampy i ich znaczenie.

3. M a t e r j a ł y b u d o w l a n e i e l e m e n t a r n e p o m i a r y. Glina, cegła i kafel. Żelazo, jego zastosowanie w budowie trzona kuchennego i pieca (drzwiczki, płyta i pierścienie na płycie).

Pion, poziomica i ich zastosowanie. Waga i ważenie.

4. Z m i a n y o b j ę t o ś c i p r z y z m i a n a c h t e m p e r a t u r y. Zmiany objętości wody, nafty, powietrza i metalu przy zmianach temperatury. Osadzanie obręczy żelaznej na koło wozu.

Zachowanie się słupa rtęci w termometrze, wstawionym w topniejący lód, w parę wrzącej wody; skala, odczytywanie stopni, 0° i 100°. Badanie temperatury mieszaniny. Termometr pokojowy i termometr lekarski.

5. S t a n y s k u p i e n i a w o d y. Para wodna; parowanie i jego znaczenie w życiu praktycznem: suszenie bielizny, siana, zboża; opady atmosferyczne; wrzenie wody, jej dystylacja. Zamarzanie wody; zmiana objętości przy zamarzaniu wody.

6. Rozpuszczalność w wodzie. Rozpuszczanie w wodzie soli kuchennej, cukru i sinego kamienia i krystalizacja tych ciał z wody. Woda mineralna. Woda zaskórna i źródlana. Sposoby oczyszczania wody. Woda miękka i twarda; zmiękczanie wody twardej. Urządzenia, dające dobrą wodę do picia (np. studnia cembrowana, wiercona, wodociąg).

7. Własności powietrza, jego ciśnienie. Wykazanie przy pomocy wagi, że powietrze posiada ciężar. Ciśnienie powietrza i jego rozprężliwość. Stwierdzenie, że powietrze ogrzane jest lżejsze od powietrza zimnego. Zastosowania ciśnienia powietrza: lewar prosty, pompa ssąca, ewentualnie rozpylacz, ewentualnie sikawka pożarna.

8. O świetle. Smuga światła, smuga cienia. Obrazy przedmiotów, wytworzone przy pomocy małych otworów. O cieniu.

Zwierciadło; odbicie światła; obrazy w zwierciadle; peryskop.

Załamanie światła. O barwach tęczy; rozszczepienie światła białego.

Od połowy kwietnia do końca roku szkolnego.

Nauka o przyrodzie żywej. 1. Kilka ptaków krajowych, pozostających, przylatujących do nas na zimę i odlatujących, np. sikorka, dzięcioł, jemiołuszka, kukułka, czapla, krzyżówka: obyczaje tych ptaków i związane z tem szczegóły budowy zewnętrznej. Pokrycie ciała ptaków, przystosowania do lotu, budowa gniazd, opieka rodzicielska. Przeloty ptaków. Znaczenie ptaków w gospodarce przyrody i w gospodarce ludzkiej.

2. Budowa pąków. Kwitnienie drzew kotkowych; wiatropylność i owadopylność.

Byliny, kwitnące wczesną wiosną, np. przylaszczka, sasanka, zawilec, fiołek; zapasy, krótki okres rozwoju tych roślin, kwitnienie, rozmnażanie przez nasiona i rozmnażanie rostowe.

3. Żaba: ruchy, oddychanie, sposób przyjmowania pokarmu i związane z tem szczegóły budowy zewnętrznej.

Przeobrażenia żab. Porównanie żab i ropuch.

Zaskroniec: obyczaje, ruchy w związku z ukształtowaniem ciała, paszcza, przyjmowanie pokarmu. Różnice między zaskrońcem i żmiją. Rak: sposób życia, ruchy i sposób pobierania pożywienia w związku z budową zewnętrzną. Sposób życia kilku owadów wodnych, np. pływaka, ważki, komara. Zatoczek i błotniarka: osobliwości budowy zewnętrznej w związku z ruchami i sposobem pobierania pożywienia.

Hodowle. Hodowla żab. Obserwacje rozwoju skrzeku żabiego. Hodowla ściętych gałązek dla obserwowania rozwoju pąków. Rozmnażanie roślin pokojowych z sadzonek.

Wyniki nauczania.

W zakresie nauki o przyrodzie żywej. Znajomość kilku roślin wodnych, kilku drzew i bylin, kwitnących wczesną wiosną, z uwzględnieniem ich przystosowań do zmian pór roku, do środowiska, oraz rozmnażania przez nasiona i rozmnażania rostowego.

Znajomość pewnej ilości ssaków i ptaków oraz kręgowców i bezkręgowców wodnych, z uwzględnieniem ich sposobu życia, przystosowań do zmian pór roku, do środowiska, oraz najbardziej typowych przeobrażeń owadów i płazów.

W zakresie nauki o przyrodzie martwej. Rozumienie zastosowań dobrych i złych przewodników ciepła w gospodarstwie domowem, budowie domów, sporządzaniu odzieży i t. p.; rozumienie roli powietrza w spalaniu i oddychaniu; znajomość użytku gliny, cegły, kafli i żelaza jako materjałów budowlanych; znajomość trzech stanów skupienia wody i rozumienie znaczenia tych stanów w przyrodzie; znajomość własności, które winna mieć woda do picia; rozumienie działania lewaru, pompy ssącej; rozumienie zjawisk życia codziennego, polegających na prostolinijnem rozchodzeniu się światła.

Umiejętność użycia pionu, poziomicy, wagi, umiejętność posługiwania się termometrem.

Uwagi.

Oddzielenie w czasie nauki o przyrodzie żywej i nauki o przyrodzie martwej nie może być ścisłe: na naukę o przyrodzie żywej, jeżeli tego będą wymagały warunki, wypadnie przeznaczać poszczególne godziny lub dwugodzinne lekcje w marcu lub na początku kwietnia, a czasem i w listopadzie; nawzajem ta sama liczba godzin będzie zajęta przez fizykę i chemję w okresach, przeznaczonych zasadniczo na naukę o przyrodzie żywej.

W zakresie nauki o przyrodzie żywej punktem wyjścia dla opracowywania materjału są w tej klasie zjawiska biologiczne (przystosowania do środowiska oraz do zmian pór roku), ujmowane na konkretnych przykładach, wybranych w zależności od tego, czy należycie występuje w nich to zjawisko, które chcemy dzieciom wyjaśnić, i czy rozporządzamy odpowiednim materjałem poglądowym. Z pośród ssaków opracowuje się bardziej szczegółowo pewną ilość zwierząt o charakterystycznych cechach (wilk, ryś i t. d.), inne zaś (niedźwiedź, jeleń, lew i t. d.) ujmuje się porównawczo z tamtemi, uwzględniając przedewszytkiem ich sposób życia.

Na wsi przewidzieć należy lekcje nad stawem, o ile staw znajduje się w pobliżu, albo wycieczki, których ilość uzależnić należy od odległości do stawu; na wiosnę lekcje lub wycieczki do lasu lub zarośli dla zaznajomienia się z bylinami, kwitnącemi wczesną wiosną, i z rozwojem pąków. W mieście pożądana jest jedna wycieczka nad staw w jesieni i jedna do lasu na wiosnę.

Wiadomości o życiu roślin, z któremi zaznajamiają się dzieci, obserwując dziko rosnące rośliny najbliższego środowiska, znajdują zastosowanie w zajęciach w ogrodzie.

Nauka o przyrodzie martwej rozpoczyna się od rozważania elementarnych zjawisk cieplnych. Chwila rozpoczęcia nauki przypada na czas przełomowy między jesienią a zimą, gdy uczniowie są świadkami głębokich przeobrażeń w otaczającej przyrodzie i w gospodarce człowieka. Zmiany te narzucają nieprzebrany materjał doświadczalny, który program wyzyskuje w działach od 1 do 5. O szczegółowem rozwinięciu tego materjału będą rozstrzygały: warunki zewnętrzne i możliwości szkolne.

Umieszczenie elementarnych pomiarów na wskazanem miejscu zostało dokonane w tym celu, by uczeń przystąpił do nich dopiero po uprzedniem zżyciu się z metodą pracy i lepszem zrozumieniem znaczenia tych pomiarów na tle zjawisk i potrzeb życia codziennego.

Arytmetyka z geometrją.

(4 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Arytmetyka.

1. *Nawiązanie do materjału z ubiegłego roku.* Usystematyzowanie wiadomości o dziesiątkowym układzie pozycyjnym. Numeracja rzymska.

Powtórzenie i ugruntowanie działań na liczbach całkowitych i na wyrażeniach dwumianowanych, wraz z powtórzeniem metrycznego układu jednostek miary.

Stosowanie nabytych umiejętności do zagadnień, w szczególności z zakresu życia praktycznego. Tabelki statystyczne. Notowanie przychodu i rozchodu towarów lub materjałów. Rachunki za towar. Spisy inwentarzowe (np. w sklepiku szkolnym). Książka kasowa. Rachuba czasu. Zadania, dotyczące prędkości, drogi i czasu.

2. *Elementarne wiadomości o podzielności liczb.* Reszta liczby przy danym dzielniku. Wielokrotność i podzielnik.

Cechy podzielności przez 10, 5 i 2, przez 100, 25 i 4.

Cechy podzielności przez 9 i 3.

Liczby złożone i liczby pierwsze; rozkład liczby na czynniki pierwsze.

3. *Ułamki zwykłe.* Ułamek całości; oznaczanie ułamka. Obliczanie ułamka danej całości; obliczanie całości z danego jej ułamka; obliczanie, jakim ułamkiem jednej całości jest druga całość tego samego rodzaju (na łatwych przykładach).

Porównywanie ułamków o jednakowych mianownikach. Dodawanie i odejmowanie ułamków o jednakowych mianownikach.

Ułamki właściwe i niewłaściwe. Przekształcanie ułamka niewłaściwego na liczbę całkowitą albo liczbę mieszaną — i odwrotnie.

Ułamki równe; upraszczanie ułamka; ułamek nieskracalny. Sprowadzanie ułamków do wspólnego mianownika. Porównywanie ułamków o różnych mianownikach. Dodawanie i odejmowanie dowolnych ułamków.

4. *Liczby dziesiętne.* Ułamki o mianownikach 10, 100, 1000 i t. d. — w związku z metrycznym układem jednostek miary.

Rozszerzenie dziesiątkowego układu pozycyjnego na rzędy ułamkowe; liczby dziesiętne całkowite i ułamkowe. Porównywanie liczb dziesiętnych. Mnożenie i dzielenie liczby dziesiętnej przez 10, 100, 1000 i t. d.; zamiana jednostek miary.

Dodawanie i odejmowanie liczb dziesiętnych.

Geometrja.

1. *Nawiązanie do materjału z ubiegłego roku.* Kąty płaskie, mierzenie kątów. Kąty przyległe i kąty wierzchołkowe.

Proste prostopadłe. Rzut punktu na prostą i odległość od punktu do prostej. Proste równoległe. Kreślenie przy użyciu pary ekierek (na papierze nieliniowanym).

Linje łamane; obliczanie ich długości. Trójkąt i wielokąt; przekątne wielokąta. Kreślenie trójkąta lub wielokąta, równego danemu (metodą rzutowania wierzchołków na oś).

2. *Skala, plan i mapa.* Powtórzenie i ugruntowanie wiadomości o skali. Kreślenie figur w danej skali.

Zdjęcie planu metodą rzutowania punktów na oś.

Oznaczanie skali w postaci np. 1 cm: 1 km, zamiast 1 : 100.000. Czytanie planów i map; ćwiczenia w wyznaczaniu prawidłowej długości odcinków według planu lub mapy.

3. *Pole prostokąta.* Obliczanie pola prostokąta; układ metryczny jednostek kwadratowych; gruntowe jednostki miary pola w układzie metrycznym.

Stosowanie nabytych umiejętności do zagadnień praktycznych.

4. *Prostopadłościan, jego objętość.* Opis prostopadłościanu; wzajemne położenie prostych i płaszczyzn w prostopadłościanie. Rozumienie rysunku prostopadłościanu w perspektywie równoległej ukośnej (dwa wymiary naturalne, trzeci — w skrócie). Specjalne przypadki prostopadłościanu: prostopadłościan kwadratowy, sześcian. Obliczanie pola powierzchni prostopadłościanu.

Mierzenie objętości przy pomocy menzurki. Obliczanie objętości prostopadłościanu; układ metryczny jednostek sześciennych oraz jednostek miary pojemności.

Stosowanie nabytych umiejętności do zagadnień praktycznych.

Wyniki nauczania.

Dokładne rozumienie numeracji bez ograniczenia zakresu liczbowego oraz opanowanie praktycznie używanych jednostek miary.

Biegłość w wykonywaniu działań na dowolnych liczbach naturalnych i na wyrażeniach mianowanych.

Przyswojenie tych wiadomości z zakresu podzielności liczb naturalnych, które są potrzebne do przekształcania ułamków zwykłych i wykonywania działań na ułamkach.

Umiejętność wyznaczania ułamka danej całości, wyznaczania całości z danego jej ułamka i obliczania, jakim ułamkiem jednej całości jest druga całość tego samego rodzaju.

Umiejętność porównywania, dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o mianownikach, które łatwo rozkładają się na czynniki pierwsze.

Rozumienie liczby dziesiętnej ułamkowej jako specjalnej postaci ułamka zwykłego, umiejętność porównywania, dodawania i odejmowania liczb dziesiętnych.

Rozumienie rysunków i planów, wykonywanych w danej skali, oraz umiejętność kreślenia łatwych planów.

Umiejętność rozpoznawania prostopadłościanów i rozumienie rysunku prostopadłościanu w perspektywie równoległej ukośnej.

Umiejętność obliczania obwodu i pola prostokąta, a także pola całej powierzchni oraz objętości prostopadłościanu — z zastosowaniem tylko liczb całkowitych.

Umiejętność stosowania nabytych wiadomości do zagadnień praktycznych, wymagających wykonania kilku czynności rachunkowych.

Uwagi.

W oddziale V uczniowie winni zdobyć biegłość w wykonywaniu działań na liczbach całkowitych.

Należy sprawdzić, czy uczniowie umieją poprawnie pisać liczebniki słowami.

W zadaniach winien przeważać materjał praktyczny. Zadania z zakresu obliczeń handlowych mają na celu zarówno podanie wiadomości z tej dziedziny, jak i dalsze ugruntowanie sprawności rachunkowej. Przy notowaniu przychodu i rozchodu towarów lub materjałów a także przy księdze kasowej należy dać pojęcie salda.

Przy budowie tabelek statystycznych należy ograniczyć się do podawania prostych przykładów (np. statystyki dzieci w szkole według klas i płci.

Elementarne wiadomości o podzielności liczb, poprzedzające naukę o ułamkach, doprowadza się do rozkładu liczb na czynniki pierwsze; natomiast wiadomości o wspólnym podzielniku i o wspólnej wielokrotności liczb można podać we właściwym czasie przy nauce o ułamkach.

Przy wprowadzaniu ułamka należy ograniczyć się w oddziale V do jednej tylko interpretacji tego pojęcia: $\frac{3}{4}$ oznacza, że całość została podzielona na 4 równe części i takich części wzięto 3.

Po wprowadzeniu pojęcia ułamka i oswojeniu się dzieci z tem pojęciem następują ćwiczenia z ułamkami o jednakowych mianownikach. W dalszym ciągu należy opracować rzecz bardzo dla ułamków charakterystyczną — zmianę postaci ułamka przy zachowaniu jego wartości.

Przy upraszczaniu ułamka niema potrzeby wyznaczania największego wspólnego podzielnika dla licznika i mianownika ułamka; wystarczy, gdy uczniowie potrafią upraszczać ułamek stopniowo, byle tylko doprowadzili go do postaci ułamka nieskracalnego.

W dodawaniu i odejmowaniu ułamków należy ograniczyć się do takich przykładów, w których rozkładanie mianowników na czynniki pierwsze nie sprawia trudności.

Przygotowaniem do wprowadzenia ułamków dziesiętnych jest rozważanie ułamków o mianownikach 10, 100, 1000 i t. d., w związku z dziesiętnemi jednostkami miary. Należy zwrócić szczególną uwagę na zamianę jednostek miary.

Przy zapisie ułamków dziesiętnych należy stosować przecinek, a nie kropkę.

Należy zwrócić uwagę na charakterystyczną własność liczb dziesiętnych: mnożenie i dzielenie liczby dziesiętnej przez 10, 100, 1000 i t. d. sprowadza się do zmiany wartości rzędowej poszczególnych cyfr danej liczby; praktyczny sposób wykonywania tego rodzaju mnożenia lub dzielenia polega na odpowiedniem przesunięciu przecinka dziesiętnego.

W nauczaniu geometrji należy uwzględnić kreślenie przy użyciu pary ekierek — na gładkim papierze (nielinjowanym). Jednem z ćwiczeń zaleconych jest kreślenie trójkąta lub wielokąta równego danemu — i to metodą rzutowania wierzchołków na oś; wskazana metoda winna być również stosowana do zdjęcia planów.

Należy zwrócić dostateczną uwagę na oswojenie się uczniów ze skalą. W tym celu zaleca się ćwiczenia w odczytywaniu odległości według planów i map w danej skali.

Przy opracowaniu układu metrycznego jednostek miary pola należy zwrócić uwagę na to, że zamiennikiem jednostki miary pola na niższe jednostki jest liczba 100. Metryczne jednostki miary objętości mają zamiennik 1000.

Przy obliczaniu pola prostokąta i objętości prostopadłościanu uczniowie winni dobrze zdawać sobie sprawę z metody obliczania, aby nie stosowali odpowiednich reguł mechanicznie.

Rozważania przestrzenne rozpoczyna się od opisu prostopadłościanu, ustawionego w położeniu zasadniczem, t. zn. takiem, przy którem dwie ściany są poziome, a dwie ściany są równoległe do tła; ćwiczenia te, przeprowadzone na modelach i szkieletach prostopadłościanów, mają na celu zapoznanie uczniów z położeniem płaszczyzn i prostych w przestrzeni — i to nie w oderwaniu, ale w związku z dobrze znanemi bryłami.

Pracę nad zrozumieniem rysunku w perspektywie równoległej ukośnej zaczyna się od gotowego rysunku prostopadłościanu, w którym tylna ściana leży na płaszczyźnie rzutów (płaszczyzna ta jest ustawiona pionowo wprost przed rysującym, jako t. zw. płaszczyzna czołowa). Krawędzi prostopadłe do płaszczyzny czołowej są narysowane w postaci linij ukośnych, tworzących z linją poziomą zazwyczaj kąt 30°, 60° albo 45°, a wielkość tych krawędzi w rzucie jest skrócona (najczęściej dwukrotnie). Rzut prostokąta, leżącego w podstawie, przedstawia się jako równoległobok.

Rysunek tego rodzaju jest bardzo pospolity w ilustracjach książkowych. Ćwiczenia polegają na opisie i wytłómaczeniu sposobu rysowania prostopadłościanu. Największy nacisk należy położyć na dobre zrozumienie wyznaczania rzutu ukośnego odcinka prostopadłego do płaszczyzny rzutów, jako cienia danego odcinka w promieniach równoległych światła.

Na geometrję przeznacza się 30—40 godzin rocznie; zaleca się jednak nie wydzielać tej godziny w tygodniowym rozkładzie zajęć, ale raczej przeplatać działy arytmetyki z działami geometrji, a nawet łączyć na jednej lekcji tematy arytmetyczne i geometryczne.

W miarę możności i potrzeby zaleca się prowadzić niektóre lekcje geometrji na otwartem powietrzu.

Rysunek.

(2 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Rysunek z pamięci i z pokazu. Na podstawie obserwacji (samodzielnej lub kierowanej): rysowanie z pamięci i z pokazu tworów przyrody i przedmiotów użytkowych o zdecydowanych kształtach i barwach, z uwydatnieniem w rysunku zasadniczego kształtu całości i części, odpowiedniego rozmieszczenia i różnic wielkości części, typowych cech przedmiotu; zakładanie rysunku farbami, odpowiadającemi trzem głównym i trzem pochodnym barwom, występującym na przedmiotach. (Orjentacyjne przykłady tematów: koń i krowa, jamnik i chart, karp i szczupak, bocian i kaczka, kogut i wrona, marynarz i ułan, dom par-

terowy i kamienica wielopiętrowa, topola i wierzba, dąb i świerk, narzędzia i wyroby rzemieślnicze i t. p.).

Rysunek z natury. Szkicowanie przedmiotów płaskich lub nadających się do płaskiego ujęcia, ustawionych frontalnie w różnych położeniach. Zakładanie rysunku farbą, odpowiadającą w przybliżeniu barwie przedmiotu.

Rysunek z wyobraźni, obejmujący ilustrowanie scen z życia ludzi w różnych środowiskach na podstawie własnych przeżyć ucznia lub opowiadania nauczyciela. (Orjentacyjne przykłady tematów: „żołnierze maszerują", „ułani jadą", „wyścigi na łodziach", „ludzie uciekają", „ładowanie towarów na okręt", „robotnicy wychodzą z fabryki", „flota wojena lub handlowa", „polskie samoloty" i t. p.).

Rysunek odręczny na papierze i na tablicy kwadratu, prostokąta, podział na dwie i cztery części odcinków prostej, kwadratu, prostokąta.

Wykonywanie napisów na rysunkach (zastosowanie patyka).

Przy malowaniu mieszanie farb i wytwarzanie barw pochodnych z trzech zasadniczych.

Wyniki nauczania.

Wyrażanie w rysunku z pamięci i z pokazu linją zasadniczego kształtu różnic wielkości części i typowych cech, a także farbą lub kredkami ogólnej barwy przedmiotu; umiejętność narysowania z natury przedmiotu płaskiego lub nadającego się do płaskiego ujęcia o niezłożonym kształcie oraz umiejętność założenia rysunku farbą, odpowiadającą barwie przedmiotu; umiejętność narysowania odręcznie kwadratu i prostokąta oraz dzielenie ich na dwie i cztery równe części; odpowiednie umieszczenie i wykonanie napisu na rysunku literami, opartemi na znanym druku.

Uwagi.

W oddziale V należy, obok ćwiczeń w rysunku poobserwacyjnym (z pamięci i z pokazu), odgrywającym w dalszym ciągu główną rolę, i rysunku z wyobraźni, wprowadzać stopniowo ćwiczenia w rysunku z natury przedmiotów płaskich w różnych położeniach, jednak ustawionych frontalnie do rysującego.

Przy rysunku z pamięci i z natury należy zwrócić szczególną uwagę na dostrzeganie i wyrażanie zasadniczego kształtu przedmiotu i typowych cech.

Przy obserwacji przedmiotów w terenie stwierdzamy w dalszym ciągu wyraźnie występujące zjawiska perspektywiczne, zachęcając uczniów do ich wyrażania w rysunku z wyobraźni.

Przy obserwacji ludzi i zwierząt zwracamy uwagę na położenie rąk, nóg, tułowia w ruchu.

W pewnych wypadkach można przed przystąpieniem do rysunku poobserwacyjnego zastosować wycinanie sylwet z papieru.

Ćwiczenia w malowaniu wiążą się ściśle z rysunkiem odręcznym przedmiotów i nie mogą być prowadzone oddzielnie. Przy wyrażaniu barwy ogólnej przedmiotu farbą należy wziąć pod uwagę przeważającą barwę przedmiotu, pomijając inne drobne plamy barwne.

Ćwiczenia w rysunku z wyobraźni należy wiązać coraz mocniej z rysunkiem poobserwacyjnym. Stosowanie tematów ilustracyjnych, w których występuje kilka lub kilkanaście tych samych przedmiotów, prowadzi do rysunkowego opanowania .kształtu tych przedmiotów.

W celu wyrobienia sprawności w odręcznem rysowaniu form geometrycznych stosuje się w tej klasie szkicowanie tych form na większych arkuszach papieru pakowego i na tablicy. Ćwiczenia takie mogą zajmować jedynie część lekcji i wogóle nie powinny zabrać wiele czasu po właściwem przygotowaniu w klasach poprzednich.

Okolicznościowo, w związku z wykonywaniem podpisów i krótkich napisów na rysunkach, należy zwrócić większą uwagę na prawidłowy kształt liter, stosowną wielkość i estetyczne wykonanie.

Temat rysunkowy winien być opracowany w ciągu jednej godziny lekcyjnej, w pewnych wypadkach można rozłożyć pracę łącznie z obserwacjami na dwie lekcje, przyczem wyklucza się lekcję, trwającą dwie godziny szkolne, bezpośrednio po sobie następujące.

Uwagi dodatkowe o rodzajach rysunku.

Rysunek poobserwacyjny polega na wyrażaniu przedmiotów linją lub plamą barwną po obserwacji i omówieniu obserwowanych kształtów, proporcji, barw i ruchu. Jest to typ rysunku, wysuwający się przeważnie na pierwszy plan ze względu na swoją wartość w zakresie rozwoju spostrzegawczości i pamięci wzrokowej oraz bogactwo tematów i możliwych form wyrazu. Zależnie od tego, czy rysowanie następuje w jakiś czas po obserwacji, czy też bezpośrednio po oglądaniu przedmiotu, odróżniamy rysunek poobserwacyjny z pamięci (w znaczeniu ściślejszem) i rysunek z pokazu. Rysunek z pamięci pozwala na swobodniejszy wybór tematów oraz rozległe uwzględnienie potrzeb życia i pracy szkolnej; rysunek ten skłania ucznia do ujęcia zasadniczych kształtów i wyrażenia istotnych cech przedmiotu z pominięciem takich szczegółów, które muszą być uwzględnione w rysunku z pokazu, a tem bardziej w rysunku z natury. Rysunek z pokazu, wykonywany bezpośrednio po obserwacji i usunięciu przedmiotu, ogranicza się do tematów łatwiejszych i mniej złożonych, zmierza natomiast do osiągnięcia większej dokładności w ich opracowaniu.

Przy rysunku z pokazu stosuje się często powtórną lub kilkakrotną obserwację przedmiotu, już rysowanego, w celu spostrzeżenia szczegółów, poprzednio niezauważonych, przypomnienia szczegółów poznanych, ale zapomnianych i poprawienia rysunku. Rysunek z pokazu jest typem rysunku poobserwacyjnego, który stanowi formę przejściową pomiędzy rysunkiem z pamięci, a rysunkiem z natury, występującym dopiero w wyższych klasach, poczynając zasadniczo od oddziału V.

Rysunek z natury polega na wyrażaniu przedmiotu linją lub plamą, równoczesnem z jego obserwacją i poznawaniem, przytem rysujący porównywa ciągle powstającą formę z obserwowanem przedmiotem. Podczas rysowania z natury należy wydobyć z zespołu różnorodnych szczegółów cechy zasadnicze, aby dać syntezę kształtu, a nie kopjować bezmyślnie wzrokowego obrazu przedmiotu.

Rysunek z wyobraźni polega na wyrażaniu linją lub plamą obrazów, powstających w umyśle z dowolnie wybieranych i kojarzonych składników materjału spostrzeżeniowego i wiedzy o przedmiotach.

Do rysunku z wyobraźni zaliczamy przedewszystkiem ilustrowanie własnych przeżyć, tematów z lektury i wogóle pracy szkolnej, wydarzeń z życia szkolnego i życia środowiska i t. d., następnie tworzenie nowych form, odpowiadających ściśle opisowi lub pewnemu zamierzeniu.

Zajęcia praktyczne.

(4 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

A. Zajęcia rękodzielnicze.

1 a. Chłopcy. Wytwarzanie przedmiotów użytkowych z drzewa. Materjały: deski świerkowe, sosnowe, olchowe o grubości od 5—15 mm.

Narzędzia podstawowe: lekkie piły, strug zdziernik lub równiacz, młotek, obcęgi.

Przy wytwarzaniu przedmiotów uczniowie winni zapoznać się z przerzynaniem deski po i obok linji, naznaczonej na desce, wzdłuż i wpoprzek słoi, oraz z łączeniem desek zapomocą gwoździ i wkrętek.

Orjetacyjne przykłady tematów: półeczki do lampy w stajniach i oborach, półeczki i skrzyneczki do szczotek i zgrzebeł, wieszadełka z haczykami metalowemi do kluczy i ręczników, skrzynki do hodowli roślin, domki dla ptaków, pułapki na myszy, pudełka na noże i widelce, wycieraczki (kraty) do czyszczenia obuwia, półeczki do umywalni i kuchni.

W razie braku materjałów do robót z drzewa, roboty te mogą być zastąpione częściowo, a w wyjątkowych wypadkach (na wsi) całkowicie: przez roboty ze słomy, rogożyny, sitowia: koszyki, półkoszki, chodaki, wycieraczki, ule i t. p.

1 b. Dziewczęta. Szycie i roboty dziane. Materjały: płótno (na wsi), półpłótno, perkal, surówka.

Szycie jaśka lub poszewki na poduszkę, fartucha do pasa, koszuli dziennej, łatanie i cerowanie bielizny; z robót dzianych szydełkowych: szaliki, czapeczki na głowę dla dziecka.

Przy wykonywaniu wskazanych części ubioru, uczennice winny się zapoznać ze ściegami: przed igła, za igłą, obrąbkowym, okrętkowym; ze szwami: zwykłym, pojedyńczym i odwracanym (podwójnym lub francuskim); z marszczeniem, przyszywaniem tasiemek, guzików, wykonywaniem dziurki i pętelki; przy wykonywaniu robót dzianych, szydełkowych ze ściegiem zasadniczym: łańcuszkiem, półsłupkiem, słupkiem.

2. *Roboty z różnych materjałów (dla chłopców i dziewcząt) do wyboru w zależności od warunków i potrzeb szkolnych i domowych.*

Orjentacyjne przykłady tematów: w korelacji z geografją: piaskownice, wiatromierze, proste gnomony;

w korelacji z przyrodą martwą: czynny model pompy ssącej (sikawka z bzu), czynny model kuchenki z cegły;

w korelacji z geometrją: modele kartonowe i tekturowe brył;

w związku z różnemi zainteresowaniami młodzieży: latawce, łuki, łatwe modele namiotu harcerskiego z urządzeniem wewnętrznem, najprostsze pomoce do przedstawień amatorskich; gwiazdy na Boże Narodzenie, wózek dyngusowego kogutka (w centralnej Polsce), czapki dla kolędników (np. do „przedstawień herodowych"), modele przydrożnych kapliczek i krzyżów;

łatwe roboty introligatorskie: podklejanie mapek kieszonkowych, map, obrazków, ilustracyj, wyciętych z gazet, sporządzanie bloków; naprawa książek.

B. W szkołach posiadających ogród.

Zajęcia ogrodnicze. W jesieni. Prace, związane z zabezpieczeniem roślin na zimę. Zbiór warzyw i zabezpieczenie ich na zimę (zależnie od warunków: przechowywanie w piwnicy lub dołowanie). Zbiór nasion, roślin, uprawianych w ogrodzie. Zebranie i przechowywanie jednorocznych pędów drzew i krzewów dla przygotowania sadzonek.

Na wiosnę. Sadzenie i rozmnarzanie roślin ozdobnych, wieloletnich (bylin) i dalsza nad niemi opieka. Opieka nad krzewami użytkowemi: malinami i porzeczkami. Opieka nad krzewami ozdobnemi ze szczególnem uwzględnieniem potrzeb gnieżdżenia się ptaków. Sadzonkowanie zielne roślin pokojowych.

W szkołach bez ogrodu: uprawa roślin ozdobnych w skrzynkach i doniczkach.

Wyniki nauczania.

W zastosowaniu do chłopców: w zakresie robót z drzewa: umiejętność przerznięcia deski według prostej i krzywej linji, ostrugania zdziernikiem lub równiaczem i połączenia dwóch kawałków deski zapomocą gwoździ i wkrętek;

w zakresie robót ze słomy, rogożyny i sitowia, jeżeli są uprawiane w większym zakresie: umiejętność wykonania jednego ze wskazanych przedmiotów.

W zastosowaniu do dziewcząt: znajomość ściegów przed igłą, za igłą, ściegu obrąbkowego i okrętkowego, szwów zwykłych (pojedyńczych). odwracanych (podwójnych lub francuskich), umiejętność marszczenia, przyszywania tasiemek, guzików, wykonywania dziurki i pętelki.

Uwagi.

Do robót z drzewa są wskazane narzędzia podstawowe i charakterystyczne dla rodzaju pracy, która winna się opierać na najprostszych środkach. Nie wyłącza to użycia, w razie możności i potrzeby, innych narzędzi i przyborów.

Deski, z których są wytwarzane przedmioty na lekcjach zajęć rękodzielniczych, powinny być strugane zdziernikiem lub równiaczem, a czasami mogą być nawet zupełnie nie strugane lub też strugane tylko z jednej strony, zależnie od przeznaczenia przedmiotu.

W szkołach męskich, posiadających ogród, przyjmuje się w zasadzie podział na prace sezonowe: zajęcia rękodzielnicze winny przypaść głównie

w okresie od początku listopada do środka kwietnia, prace ogrodnicze — w pozostałych okresach roku szkolnego. Stosowanie jednak zasady sezonowości nie powinno przeszkadzać doraźnemu zatrudnianiu dzieci w czasie, gdy przeważają prace ogrodnicze, pracami rękodzielniczemi i odwrotnie.

W szkołach żeńskich, posiadających ogród, należy stosować podobne zasady organizacji: szycie wraz z robotami dzianemi oraz roboty z różnych materjałów przypadną głównie na wskazany okres środkowy, zajęcia ogrodnicze na okresy pozostałe.

Gdy szkoła nie posiada ogrodu, powiększa się czas, poświęcony na zajęcia rękodzielnicze, zamiast zajęć ogrodniczych zaś wystąpią tylko hodowle roślin w skrzynkach i doniczkach, w wymiarze czasu bardzo szczupłym, o ile chodzi o wyjaśnienia i pokazy na lekcjach. Należy poza tem zalecać takie same hodowle w domu a także uprawę roślin. dowolnie wybranych, na zagonkach w gospodarstwie rodziny dziecka. W skrzynkach mogą być uprawiane rośliny określone lub dowolnie wybrane, np. pomidory, szczypiorek, kwiaty, w doniczkach kwiaty, na zagonkach rośliny, jadalne na surowo, np. rzodkiewka, groszek, marchew, pomidory. Wymienione prace winny zapoznać dziecko z uprawą ziemi, pielęgnowaniem, obserwacją i użytkowaniem roślin.

W szkołach koedukacyjnych przy istnieniu ogrodu można od początku listopada do środka kwietnia zajmować chłopców pracami rękodzielniczemi a dziewczęta szyciem w taki sposób, że 2 godziny tygodniowo (nie kolejne obok siebie) przypadną na zajęcie rękodzielnicze „głośne" chłopców pod kierunkiem odpowiedniego nauczyciela przy jednoczesnem „cichem" szyciu lub też niekiedy przy wykonywaniu przez dziewczęta robót z różnych materjałów, 2 inne na szycie pod kierunkiem odpowiedniej nauczycielki i jednoczesne zajęcia rękodzielnicze chłopców, pilnowanych tylko przez tę nauczycielkę, ale spełniających polecenia, dane poprzednio przez nauczyciela, prowadzącego ten dział. Pozostała część roku szkolnego może być wypełniona przez wspólne zajęcia ogrodnicze i okolicznościowe roboty z różnych materjałów. Na siłę nauczycielską, opiekującą się ogrodem, przypadnie wówczas przeciętnie 3 godziny rocznie, na drugą — 1.

Przy braku ogrodu niema powodu do podziału sezonowego — można wówczas 1 godzinę tygodniowo poświęcić na zajęcia rękodzielnicze chłopców pod kierunkiem odpowiedniego nauczyciela i jednoczesne szycie przez dziewczęta w tej samej izbie i pod jego dozorem, 1 godzinę, związaną z poprzednią, na szycie pod kierunkiem nauczycielki i jednoczesne „ciche" zajęcia rękodzielnicze chłopców, 2 godziny na naukę wspólną (zajęcia rękodzielnicze, hodowle skrzynkowe i doniczkowe) lub różnicowaną nieco według płci tylko w zakresie zajęć rękodzielniczych (np. chłopcy wykonywują) roboty z zakresu techniki podstawowej, dziewczęta z różnych materjałów) pod kierunkiem nauczyciela, prowadzącego te roboty.

Wskazane sposoby załatwienia sprawy w szkołach koedukacyjnych posiadają charakter przykładowy i nie wyłączają innych rozwiązań dostosowanych do danych warunków.

Zarówno przy posiadaniu jak przy braku ogrodu łatwo rozwiązać wszystkie trudności, gdy szkoła posiada siłę nauczycielską, która może uczyć zarówno robót, przewidzianych dla chłopców, jak szycia, gdyż siła taka będzie mogła w pewnych godzinach jednocześnie kierować podstawowemi pracami rękodzielniczemi chłopców i szyciem dziewcząt, a w innych organizować pracę nietylko równoczesną lecz wspólną.

W ciąg uroku szkolnego należy urządzić kilka wycieczek, związanych ściśle z robotami uczniów, a więc zależnie od warunków i możliwości, do tartaków, warsztatów stolarskich, względnie koszykarskich, wytwórni mat, słomianek do szwalni i t. p.

U w a g i d o d a t k o w e o z a j ę c i a c h o g r o d n i c z y c h.

Najbardziej pożądanym typem ogrodu szkolnego jest normalny ogród kwiatowo - owocowo - warzywny.

Prace dzieci w ogrodzie, przewidziane w oddziale V, odbywają się w godzinach zajęć praktycznych według programu, związanego z kursem nauki o przyrodzie żywej. Prace te winny być stale uwzględniane w nauczaniu przyrodoznawstwa i stanowić praktyczne zastosowanie wiadomości o zjawiskach biologicznych, poznawanych na lekcjach nauki o przyrodzie. W tym wypadku, kiedy zajęcia praktyczne i nauka o przyrodzie są w rękach dwu nauczycieli, musi istnieć między nimi stałe porozumienie.

Uczniowie nie powinni wykonywać w ogrodzie żadnej pracy mechanicznej, której znaczenie i cel byłyby dla nich niezrozumiałe, gdyż głównem zadaniem tych zajęć jest świadome ustosunkowanie się do prac na roli i w ogrodzie.

Co się tyczy przestrzeni, $\frac{1}{4}$ ha jest najodpowiedniejszym obszarem do rozplanowania ogrodu szkolnego.

Tam, gdzie teren jest zbyt mały dla założenia ogrodu w ścisłem znaczeniu tego wyrazu, należy wyzyskać najmniejszy nawet kawałek ziemi (kilka, kilkanaście metrów) na założenie rabat roślin tak dobranych, by mogły posłużyć do obserwacyj biologicznych.

Przy planowaniu ogrodu należy wziąć pod uwagę, iż ma on stanowić teren do przeprowadzania lekcji z klasą i dla ćwiczeń praktycznych. Wobec tego rozmieszczenie rabat, odległości między niemi, szerokość ścieżek i t. p. powinny być takie, by praca zbiorowa dzieci mogła być swobodnie przeprowadzona. Wzgląd na dogodne zorganizowanie pracy powinien przeważać nad chęcią rozbudowania ogrodu pod względem ilości rabat, ilości uprawianych roślin i t. p.

Dobór roślin powinien być dokonywany w ścisłym związku z wymaganiami programu nauki o przyrodzie żywej w zakresie obserwacyj biologicznych, które dzieci mają przeprowadzić, oraz programu zajęć praktycznych, a także z takiemi względami praktycznemi, jak dożywianie dzieci i t. p. Nie powinno się uprawiać w ogrodzie roślin dziko rosnących, które można znaleźć w bliskiej odległości od szkoły. Próby stworzenia sztucznych zbiorowisk, których niema w pobliżu szkoły, np. wydmy, torfowiska, jakkolwiek byłyby użyteczne, są ryzykowne, wymagają bowiem wielkiego nakładu pracy, a dają małe nadzieje powodzenia. Dział systematyczny w ogrodzie jest zbędny, co wynika z programu. Zwraca się uwagę, że dużo obserwacyj biologicznych można przeprowadzić na roślinach ozdobnych, które uprawia się w ogrodzie ze względów estetycznych; należałoby tylko dokonać planowego ich doboru (np. zapylanie: mak wschodni, szałwia srebrzysta, orlik, tytoń narcyzowy; wspinanie się: winobluszcz, powojnik, nasturcja; rozmnażanie wegetatywne: kosaciec, lilja tygrysowa i t. p.) Podobnie i rośliny użytkowe dostarczają odpowiedniego materjału, np. do gromadzenia zapasów w różnych organach rośliny — warzywa; do wspinania się: groch, fasola i t. p.

A więc przy odpowiednim doborze rośliny użytkowe i rośliny ozdobne mogą dostarczyć materjału do obserwacyj biologicznych tak obfitego, że dział „biologiczny“ w ścisłem znaczeniu tego wyrazu może być pominięty. Jest to okoliczność ważna szczególniej tam, gdzie szkoła nie rozporządza odpowiednio dużym terenem. Należy wprowadzić pewne zróżnicowania zależnie od środowiska. W okolicach dużych miast jest usprawiedliwiona np. uprawa truskawek, lepszych odmian drzew owocowych, nowalij i t. d. Natomiast w szkołach, oddalonych od dużych środowisk miejskich, należy uprawiać raczej takie rośliny, które mogłyby mieć duże znaczenie odżywcze dla szerokich mas, a które są u nas mało stosowane lub nieznane, np. kukurydzę na ziarno, soję, pospolite gatunki drzew owocowych. Poza tem zróżnicowanie powinno wynikać z pewnych gospodarczych tendencyj i możliwości danej okolicy, co winno być ustalone w swoisty sposób dla poszczególnych wypadków.

Powinno się uprawiać taką ilość roślin jednego gatunku, by a) dzieci mogły swobodnie pracować przy uprawie i b) mogły w grupie, odpowiadającej liczebnością normalnej klasie, ustawić się koło grządki bez nadmiernego tłoku i robić spostrzeżenia, mając okazy blisko siebie. Na niewielkim terenie należy więc wyrzec się dużej ilości gatunków roślin na korzyść większej ilości osobników tego samego gatunku.

Przykładowo podaje się następujący podział przestrzeni:

100	m^2	na grządki indywidualne, względnie po dwoje dzieci na grządkę,
50	„	na poletka pokazowe,
750	„	na kwietniki wraz z drogami i ścieżkami,
100	„	na inspekty i gromadzenie kompostu,
1.400	„	na warzywa i ogród owocowy,
100	„	na rezerwę,

2.500 m^2 ogółem na ogród szkolny (większa przestrzeń sprawiałaby trudności).

Niezależnie od zajęć planowych na lekcjach, dzieci biorą udział, w miarę swoich sił w pracach koło utrzymania całego ogrodu w porządku i wykonywują prace te wtedy, kiedy okoliczności tego wymagają, np. gracowanie ścieżek, tępienie chwastów, niekiedy pielenie. Należy zorganizować w tym celu odpowiednie dyżury.

Narzędzia (komplety) do prac ogrodniczych powinny być w miarę możności zrobione w szkole przez uczniów klas wyższych, a przechowywane w osobnej komórce lub szopie przy ogrodzie; ich utrzymywanie w czystości i porządku oraz naprawa winny być przedmiotem opieki nauczyciela przy pomocy dyżurującej kolejno starszej młodzieży. W razie potrzeby większej ilości narzędzi, lżejsze z nich może przynosić młodzież z domu.

Ogród szkoły jest terenem ściśle wyodrębnionym od terenu ogrodu kierownika i nauczycieli i oddanym zasadniczo pod wyłączny zarząd nauczycieli (ki) zajęć praktycznych, który (a) jest odpowiedzialny (a) za jego poziom gospodarczy wobec kierownika szkoły, udzielającego swej rady i pomocy przy organizacji pracy.

Śpiew.

(2 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Pieśni, przeważnie dwugłosowe w skali rozszerzonej (od „a“ małego do „f“ dwukreślnego), a także jednogłosowe — przy pomocy nut. Na repertuar winny się składać pieśni: a) religijne, dostosowane do roku kościelnego, b) narodowe, z uwzględnieniem potrzeb obchodów i uroczystości szkolnych, dotyczące ważniejszych wydarzeń i postaci historycznych, c) ludowe, np. obyczajowe, o charakterze tanecznym i żołnierskie, d) oryginalne polskich kompozytorów, w szczególności Moniuszki i Noskowskiego, e) inne, nie objęte powyższym podziałem, a nadające się do korelacji z innemi przedmiotami nauczania.

Przy opracowywaniu i wykonywaniu pieśni należy zwracać baczną uwagę na utrwalanie należytej wymowy samogłosek i spółgłosek oraz stosować urozmaicone cieniowanie: mf, p, f, pp, crescendo, decrescendo, a także legato (łącząc) i staccato (odrywając), i zmiany szybkości: rallentando = zwalniając, accellerando = przyśpieszając.

W drugiej połowie roku opracowanie 2 do 4 kanonów trzy i czterogłosowych, jako przygotowanie do śpiewu trzygłosowego.

Próby śpiewania z nut pieśni łatwiejszych pod względem rytmu i melodji w tonacji C major.

W związku bezpośrednim lub pośrednim z opracowywaniem pieśni, jako środki pomocnicze do ich poprawnego wykonywania, stosowane okolicznościowo, w miarę potrzeby:

Ćwiczenia rytmiczne: rozpoznawanie słuchowe dwu, trój, cztero i sześciomiaru, śpiewanie z nut na jednym dźwięku lub gamie prostych motywów rytmicznych, występujących w pieśniach tego oddziału, w taktach $^2/_4$, $^3/_4$ i $^4/_4$; ćwiczenia melodyjne: śpiewanie na podstawie nut gamy, trójdźwięków na stopniu I, IV i V oraz ich fragmentów w tonacji C major, śpiewanie ze słuchu trójdźwięku minorowego na pierwszym stopniu, odtwarzanie jego poszczególnych tonów.

W łączności z posługiwaniem się nutami niezbędne wyjaśnienia, dotyczące znaków muzycznych (sposób oznaczania wartości rytmicznych i taktu, nazwy nut) oraz rozmieszczenia półtonów i całych tonów w gamie C major.

Wyniki nauczania.

Przyswojenie co najmniej 15 pieśni, przeważnie dwugłosowych, śpiewanych z wyraźną wymową, ścisłą rytmiką, czystą intonacją, z zastosowaniem urozmaiconego cieniowania i koniecznych zmian tempa; umiejętność korzystania z nut jako środka pomocniczego przy śpiewaniu pieśn ze słuchu; znajomość pisowni muzycznej w zakresie, potrzebnym przy opracowywaniu pieśni.

Uwagi.

Mimo wprowadzenia wskazanych ćwiczeń należy nadal większość czasu poświęcać na samo śpiewanie pieśni.

Należy od czasu do czasu dla utrwalenia powtarzać cenniejsze pieśni z klas poprzednich.

Rozszerzona skala pieśni, wskazana w materjale nauczania, stosuje się do głosu pierwszego i drugiego łącznie.

Posługiwanie się nutami przy śpiewie winno mieć dwojakie znaczenie. Nuty mogą służyć albo jako pomoc przy uczeniu się i powtarzaniu melodji ze słuchu, albo też jako podstawa do odczytywania pieśni głosem, zależnie od jej trudności i stopnia wyrobienia uczniów w tym zakresie.

Ćwiczenia cielesne.

(2 godziny tygodniowo — ponadto 10 minut ćwiczeń codziennych).

Materjał ćwiczebny dla oddziałów V, VI i VII.

A. Zabawy, gry ruchome i gry drużynowe. Zabawy o charakterze ożywiającym i rekreacyjnym, stosowane zarówno między ćwiczeniami w formie ścisłej, jak też między trudniejszemi grami i na pauzach, np. polowanie, niedźwiedź, poczta, różne odmiany berka i t. p., dla dziewcząt również zabawy taneczne, np. tańce pajaców, ułani, krakowiak.

Gry bieżne, łączące elementy zręczności i zwinności z biegiem, np. walka o sztandary, zbóje, wyrywanka, harce i t. p.

Gry rzutne, łączące elementy zwinności i zręczności z pewnością rzutu i chwytu i wyrabiające równowagę duchową, np. gry z piłką takie, jak wyścigi piłek, sztafety z piłką i t. p.

Gry z podbijaniem, łączące pewność oka i ręki z biegiem, np. pacanka, kiczki, wybijanka, podbijak i t. p.

Gry drużynowe: podaj dalej, piłka więzienna, piłka bramkowa, w dwa ognie, kwadrat w uproszczonej postaci, który w oddziale VII może być doprowadzony do postaci czystej, dla młodzieży silniejszej siatkówka, również doprowadzona do czystej postaci dopiero w oddziale VII.

B. Ćwiczenia gimnastyczne. Ćwiczenia porządkowe.

Tworzenie szachowej kolumny ćwiczebnej z dwuszeregu, z miejsca i z marszu, a także kolumny ćwiczebnej z dwójek i trójek w zależności od miejsca ćwiczeń. Elementy musztry formalnej, konieczne do manewrowania oddziałem; zwroty w miejscu i w marszu, zmiana kierunku w marszu, marsze w dwuszeregu z równaniem i kryciem, zbiórki w miejscu i w marszu w różnych postaciach — ponadto dla dziewcząt proste korowody.

Ćwiczenia kształtujące. Ćwiczenia kończyn górnych (przeważnie w postawach siedzących): wznoszenie, wymachy i rzuty we wszystkich kierunkach oraz krążenia.

Ćwiczenia kończyn dolnych: ćwiczenia, wpływające na wydłużenie tylnych mięśni uda, rytmiczne podskoki z równoczesnemi wymachami nóg, łatwe kroki taneczne.

Ćwiczenia tułowia: skłony wprzód i wtył z różnych postaw wyjściowych, jednak bez wytrzymywania, ponadto skłony boczne i skręty tułowia, spotęgowane przez współpracę ramion.

Ćwiczenia szyi (przeważnie w postawach siedzących): skręty, skłony i krążenia.

Ćwiczenia koordynacyjne. Wytrzymywanie łatwych postaw z biegu, trudniejsze niż w klasach poprzednich ruchy kończyn i tułowia w postawach równoważnych. Przechodzenie po równoważni do wysokości pasa z podrzucaniem woreczków lub piłeczek, wykonywane również ze śpiewem; zeskakiwanie z równoważni z chwytem. Utrudnianie ćwiczeń przez zamykanie oczu.

Ćwiczenia stosowane. Krótkotrwałe zwisy na drabinie i tramie, ewentualnie na prymitywnych przyrządach. Mocowanie się dwójkami o charakterze zręcznościowym. Skoki wolne (wdal i wzwyż) w formie zabawowej i ścisłej z ograniczonym rozbiegiem i określonem miejscem odbicia i doskoku. Skoki mieszane przez ławeczkę, ustawioną poziomo i skośnie, oraz w zależności od warunków skoki przez tram, skrzynię i kozła, lub skoki naturalne.

C. Sporty. Jazda na saneczkach: wożenie się na saneczkach w terenie równym oraz zjazdy z łagodnych, naturalnych pochyłości (bez ostrych wiraży).

Jazda na łyżwach: swobodna jazda przodem, najprostsze figury, np. przekładanka, łuki.

Jazda na nartach: chody w terenie płaskim oraz zjazdy z niewielkiej pochyłości. Zabawy narciarskie w zjeździe nawprost.

Pływanie. Gdzie tylko warunki na to pozwolą, należy zorganizować naukę pływania i przeprowadzić ją w formie zabaw w wodzie, szybowania i wreszcie nauki systematycznej tak, aby w oddziale VII osiągnąć sztukę pływania.

Wyniki nauczania w oddziale V.

Opanowanie sztafet z piłką (25 m); usprawnienie w jednej lub dwu grach z piłką, jak np. „piłka więzienna“, „podaj dalej“; sprawność w tworzeniu szachowej kolumny ćwiczebnej z dwurzędu i dwuszeregu; opanowanie postawy i umiejętność jej poprawienia z zupełnego rozluźnienia; umiejętność przechodzenia po równoważni na wysokości kolan; poprawne wykonanie łatwych skoków naturalnych.

Uwagi.

Ze względu na występujące już wyraźnie w tym wieku różnice fizyczne i psychiczne między chłopcami i dziewczętami należy, począwszy od oddziału V, prowadzić w zasadzie ćwiczenia cielesne osobna dla dziewcząt. Przytem można łączyć młodzież z dwu bezpośrednio następujących po sobie klas.

Przy szczegółowym doborze materjału nauczyciel może uwzględnić ćwiczenia, wchodzące w skład minimów Państwowej Odznaki Sportowej, oraz przeprowadzać próbę zawodów o zdobycie tej odznaki w wypadkach, w których dziatwa osiągnie odpowiednią granicę wieku.

Dla oddziałów V, VI i VII szkoła winna zorganizować co najmniej dwie wycieczki w ciągu roku. Na wycieczkach młodzież po dojściu do celu biwakuje, wykonywując przytem takie urządzenia, jak kuchnia polowa, śmietnik, miejsce ustępowe i t. p. Program tych wycieczek powinien ponadto obejmować zabawy na wielkich i otwartych przestrzeniach, zabawy

w wodzie i naukę pływania, oraz ćwiczenia i gry polowe typu harcerskiego, które przy odpowiedniem prowadzeniu stanowić mogą jakgdyby syntezę wychowania fizycznego, a także nastręczyć bardzo dużo sposobności do zabiegów wychowawczych.

Wycieczki w oddziałach wyższych mogą być prowadzone na odległość do 10 km marszu dziennego, z obciążeniem do 4 kg.

10 minutowe codzienne ćwiczenia gimnastyczne mogą być prowadzone osobno lub też łącznie z oddziałami VI i VII, w szkołach koedukacyjnych także osobno dla chłopców z oddziałów V, VI i VII, osobno dla dziewcząt z tych oddziałów; w pierwszym przypadku przez wychowawcę oddziału V, w dwu innych naprzemian przez wychowawców oddziałów V, VI i VII.

B. ODDZIAŁ V SZKÓŁ 5, 4 i 3 KLASOWYCH.

Plany godzin normalne, podane na str. 136—138 wydania Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, pozostają bez zmiany.

Religja rzymsko - katolicka.

Obowiązuje program dotychczasowy.

Język polski.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale IV A.

Historja.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale IV A.

Geografja.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale IV A.

Nauka o przyrodzie.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale IV A.

Arytmetyka z geometrją.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale IV A.

Rysunek.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale IV A.

Zajęcia praktyczne.

Obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale IV A, ale bez zajęć ogrodniczych. Tam, gdzie jest ogród, należy korzystać z niego przy prowadzeniu nauki o przyrodzie oraz zachęcać dzieci do pracy w nim indywidualnej i zespołowej poza godzinami lekcji. Na uprawy roślin ozdob-

nych w skrzynkach i doniczkach przy braku ogrodu należy również zużytkowywać czas poza lekcjami, a niektórych wyjaśnień udzielać na lekcjach nauki o przyrodzie. Liczba robót, w szczególności wykonywanych z różnych materjałów przez dziewczęta, musi ulec, ze względu na niewielką liczbę godzin, zmniejszeniu w porównaniu z pracą w szkołach 7 i 6 klasowych.

Śpiew.

Przy nauce wspólnej oddziałów V, VI i VII obowiązuje nowy program dla oddziału V, podany w dziale IV A, z tą różnicą, że oprócz pieśni dwugłosowych i jednogłosowych należy uwzględniać pieśni trzygłosowe, o ile na to pozwalają warunki.

Ćwiczenia cielesne.

Przy nauce wspólnej oddziałów V, VI i VII obowiązuje program nowy, podany powyżej w dziale IV A.

C. ODDZIAŁ V SZKOŁY DWUKLASOWEJ.

Plan godzin normalny, podany na str. 139 wydania Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, pozostaje bez zmiany.

Program dotychczasowy, ustalony w tem wydaniu, pozostaje również bez zmiany, z wyjątkiem następującym:

Ćwiczenia cielesne.

Przy łącznej nauce oddziałów IV i V obowiązuje ze względu na wiek młodzieży materjał ćwiczebny dla oddziałów V, VI i VII, podany powyżej w dziale IV A.

V. A. ODDZIAŁ VI SZKÓŁ 7 i 6 KLASOWYCH.

Oddziały VI i VII szkoły sześcioklasowej mają się uczyć, jak dotychczas, równocześnie w jednej izbie, przytem rozkład czasu pomiędzy poszczególne przedmioty ulega w porównaniu z r. 1932/33 pewnym zmianom, widocznym z poniższego tekstu i wskazanym już w okólniku Nr. 39 z dnia 30 marca 1933 r.[1]).

Programy dotychczasowe dla oddziału VI szkół siedmioklasowych i sześcioklasowych, ustalone w wydaniu Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, nie ulegają zmianom, z wyjątkiem usunięcia języka obcego i wprowadzenia nowego programu ćwiczeń cielesnych; dodatkowe uwagi podkreślają pewne zasadnicze wymagania.

Religja.

2 godziny tygodniowo (w szkołach 7 klasowych — nauki głośnej, w szkołach 6 klasowych — głośnej i cichej).

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 125.

Język polski.

5 godzin tygodniowo (w szkołach 7 klasowych — nauki głośnej, w szkołach 6 klasowych — głośnej i cichej).

Powiększenie liczby godzin, w porównaniu z dawniejszą, należy zużytkować na gruntowniejsze opracowanie kursu gramatyki, przewidzianego dla oddziału VI, i utrwalenie wiadomości gramatycznych z lat poprzednich, rozszerzenie ćwiczeń słownikowych i ćwiczeń w mówieniu, wzmocnienie ćwiczeń ortograficznych.

W 6 oddziałach szkoły powszechnej młodzież winna posiąść rzetelną znajomość i zrozumienie podstaw gramatyki języka polskiego, osiągnąć opanowanie praktyczne ortografji, zdobyć umiejętność poprawnego i jasnego, oraz możliwie swobodnego i biegłego wypowiadania się. Przy przyjmowaniu do gimnazjum będą stawiane w tym zakresie ścisłe wymagania.

Język nowożytny obcy.

przestaje być przedmiotem nauczania.

Historja.

W szkołach 7 klasowych 3 godziny tygodniowo, w szkołach 6 klasowych — 2 godziny tygodniowo (nauki głośnej i cichej).

Geografja.

3 godziny tygodniowo (w szkołach 7 klasowych — nauki głośnej, w szkołach 6 klasowych — głośnej i cichej).

Nauka o przyrodzie.

W szkołach 7 klasowych 3 godziny tygodniowo, w szkołach 6 klasowych — 4 godziny tygodniowo (nauki głośnej i cichej).

Rachunki z geometrją.

4 godziny tygodniowo (w szkołach 7 klasowych — nauki głośnej, w szkołach 6 klasowych — głośnej i cichej).

Należy położyć nacisk na szybkość i sprawność w wykonywaniu obliczeń na liczbach całkowitych i ułamkowych, jako na jeden z najistotniejszych wyników nauki w sześciu oddziałach szkoły powszechnej.

Rysunek.

(2 godziny tygodniowo).

Roboty ręczne.

(4 godziny tygodniowo).

Śpiew.

W szkołach 7 klasowych 2 godziny tygodniowo, w szkołach 6 klasowych — 1 godzina tygodniowo.

Ćwiczenia cielesne.

2 godziny tygodniowo — ponadto 10 minut ćwiczeń codziennych.

Obowiązuje nowy materjał ćwiczebny dla oddziałów V, VI i VII, podany powyżej w dziale IV A.

B. ODDZIAŁ VI SZKÓŁ 5, 4 i 3 KLASOWYCH.

Plany godzin normalne, zamieszczone na str. 136—138 wydania Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, pozostają bez zmiany.

Programy, ustalone w tem samem wydaniu, pozostają również bez zmiany, z wyjątkiem programu ćwiczeń cielesnych — należy mianowicie przy łącznej nauce oddziałów V, VI i VII stosować nowy materjał ćwiczebny, podany powyżej w dziale IV A.

VI. ODDZIAŁ VII SZKÓŁ 7, 6, 5, 4 i 3 KLASOWYCH.

Plany godzin normalne, zamieszczone na str. 134— 138 wydania Programu nauki w publicznych szkołach powszechnych z r. 1931, pozostają bez zmiany, z jednym wyjątkiem, polegającym na zmniejszeniu do 2 liczby godzin nauki języka obcego nowożytnego w oddziale VII szkół 6 klasowych.

Programy, ustalone w tem samem wydaniu, pozostają również bez zmiany, z wyjątkiem programu ćwiczeń cielesnych — należy mianowicie stosować bądź przy osobnej nauce oddziału VII, bądź przy łącznej nauce oddziałów VI i VII albo V, VI i VII, nowy materjał ćwiczebny, podany powyżej w dziale IV A.

UWAGI OGÓLNE.

Zgodnie z p. 5 okólnika Nr. 39 z dnia 30 marca 1933 r. należy wprowadzać zmiany programowe, wskazane powyżej, także i we właściwych oddziałach szkół z niepolskim językiem nauczania i szkół dwujęzycznych — w granicach możliwości i po odpowiedniem przystosowaniu.

Programy religji innych wyznań, ustalone dotychczas, pozostają bez zmiany.

W szkołach 7, 6, 5 i 4 klasowych, jak zaznaczono w odpowiednich miejscach powyżej, wprowadza się codziennie 10 minutowe ćwiczenia gimnastyczne. Ćwiczenia te winny być organizowane osobno dla każdego oddziału lub też dla grup oddziałów: I z II, III z IV, V z VI i VII, przytem w pierwszym przypadku ma je prowadzić wychowawca danego oddziału, w drugim — naprzemian wychowawcy oddziałów, należących do danej grupy. Młodzież z oddziałów V, VI i VII można także łączyć do tych ćwiczeń w zespoły według płci, jak na lekcjach ćwiczeń cielesnych —

obowiązek prowadzenia ćwiczeń należy jednak i wówczas do wychowawców danych oddziałów, którzy winni odpowiednio podzielić między sobą tę pracę.

Tam, gdzie jest nauczyciel ćwiczeń cielesnych, posiadający kwalifikacje specjalne, nauczyciel ten winien projektować organizację i tok codziennych ćwiczeń gimnastycznych oraz pomagać w miarę potrzeby w ich prowadzeniu.

Szkoła nie jest obowiązana do organizowania ćwiczeń 10-minutowych w tych przypadkach, gdy na ćwiczenia cielesne przeznacza się faktycznie 3 godziny tygodniowo (np. w oddziałach III i IV szkół 7 klasowych, jeżeli właśnie tych godzin nie dotknęły redukcje oszczędnościowe).

W celu należytego zrozumienia ducha nowych programów pp. inspektorzy szkolni, kierownicy i nauczyciele powinni się zapoznać gruntownie z „Uwagami do całości" programów wszystkich przedmiotów, zamieszczonemi w projektach programów, drukowanych jako rękopis, ale dostępnych dla zainteresowanych [1]).

CZĘŚĆ DRUGA. GIMNAZJA CZTEROLETNIE.

W myśl okólnika Nr. 40 z dnia 30 marca 1933 (II S. 3069/33 [2]) w roku szkolnym 1933/34 klasa III dotychczasowych gimnazjów i progimnazjów zostaje przekształcona na I klasę czteroletniego gimnazjum według nowego ustroju. W klasie tej stosować należy plan godzin, podany w okólniku wyżej wymienionym, oraz, zgodnie z p. I 3) tegoż okólnika, następujący program.

I. A. KLASA I GIMNAZJUM CZTEROLETNIEGO Z POLSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA, UTWORZONA Z III KLASY DOTYCHCZASOWEGO „GIMNAZJUM NIŻSZEGO".

Religja.

(2 godziny tygodniowo).

Obowiązuje program dotychczasowy klasy III gimnazjum niższego.

Język polski.

6 godzin tygodniowo w pierwszem półroczu. 3 godziny tygodniowo w drugiem półroczu.

Materjał nauczania.

I. Lektura.

A. Materjał. 1. Wypisy, zawierające dostosowane do rozwoju umysłowego i zainteresowań młodzieży:

---

[1]) Do nabycia w Państwowem Wydawnictwie Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21 — po cenie 1 zł za komplet projektów.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 145.

a) utwory poetyckie i prozaiczne (w całości lub wyjątkach) z czasów nowszych i najnowszych, wiążące się z życiem Starożytnego Wschodu, klasycznej Grecji i Rzymu oraz wczesnego Średniowiecza (ze szczególnem uwzględnieniem świata mitów, postaci bohaterskich, przykładów tężyzny fizycznej i duchowej, wzorów cnót obywatelsko-państwowych i t. p.);

b) związane z niemi treściowo lub ideowo utwory poetyckie i prozaiczne (w całości lub wyjątkach), osnute na tle życia polskiego w przeszłości i teraźniejszości;

c) kilka odpowiednio dobranych wyjątków z Iljady i Odyssei oraz jeden z „Żywotów Plutarcha" w całości lub wyjątkach) we wzorowych przekładach.

2. Większe, dostosowane do rozwoju umysłowego i zainteresowań młodzieży utwory poetyckie i prozaiczne (poematy, nowele, powieści, utwory dramatyczne, rozprawki popularno-naukowe i t. p.), wybrane swobodnie przez nauczyciela z załączonego spisu lektury.

B. Opracowanie. Omawianie wybranych zagadnień, związanych z tłem, akcją, postaciami, zawartością rzeczową, ideową i uczuciową czytanych utworów, ze szczególnem uwzględnieniem zagadnień, mających wartość wychowawczą lub dotyczących życia kulturalnego epok, wyżej wymienionych.

Wyróżnianie pierwiastków: opowiadającego, opisowego, uczuciowego i refleksyjnego w nadających się do tego utworach.

Przygodne rozważanie charakterystycznych wyrazów i zwrotów, przy pomocy których autor maluje obrazy, przedstawia postaci, wyraża uczucia, myśli i t. p.

Zdawanie sprawy z samodzielnie czytanych utworów.

Przygotowywanie się w szkole i w domu do poprawnego wygłaszania utworów poetyckich i prozaicznych, z uwzględnieniem akcentu logicznego i uczuciowego.

W związku z lekturą oglądanie i omawianie ilustracyj, odtwarzających sceny z życia, postaci, stroje, sprzęty i t. p. oraz dzieła sztuki z epok, uwzględnionych w wypisach.

II. Nauka o języku.

Nauka o głosce. Przypomnienie wiadomości o głosce i literze, samogłoskach i spółgłoskach. Podział głosek na ustne i nosowe, dźwięczne i bezdźwięczne; podział spółgłosek na wargowe, przedniojęzykowe, średniojęzykowe, tylnojęzykowe, twarde i miękkie; podział samogłosek na wysokie, średnie i niskie, przednie i tylne (na tle przystępnie przedstawionych narządów mownych oraz ich czynności). Zgłoski otwarte i zamknięte.

Nauka o wyrazie. Budowa słowotwórcza wyrazu. Znaczenie rdzenia, przyrostka i przedrostka. Znaczenie wyrazów realne i etymologiczne, właściwe i przenośne.

Powtórzenie wiadomości o szeregu fleksyjnym przypadków rzeczownika, o podziale formy fleksyjnej na temat i końcówkę. Oboczne tematy w odmianie tego samego rzeczownika (samogłoska — samogłoska; samogłoska — brak jej; spółgłoska twarda — spółgłoska miękka; spółgłoska twarda — inna twarda, c, dz, sz, rz, ż, cz). Podział na gromady deklina-

cyjne. Różne końcówki rzeczowników w tym samym przypadku tej samej deklinacji, ich zależność od głoskowej jakości tematu, od znaczenia rzeczownika, od zwyczaju (na niewielu wybranych przykładach).

Ważniejsze osobliwości w odmianie rzeczownika.

Nauka o zdaniu. Powtórzenie i pogłębienie wiadomości o stosunku współrzędnym i niewspółrzędnym zdań pojedyńczych w zdaniu złożonem. Rozróżnianie związków czasowych, przyczynowych, zamiarowych, wynikowych, warunkowych w zdaniach złożonych.

III. Ćwiczenia w mówieniu i pisaniu.

Krótkie wypowiedzenia ustne i piśmienne: opowiadania, opisy, sprawozdania, dyskusje na tle zdarzeń z życia własnego, obserwacji świata otaczającego, lektury szkolnej i domowej, tematów lekcyjnych i t. p., ze szczególnem uwzględnieniem ćwiczeń o charakterze sprawozdawczym i dyskusyjnym.

Gromadzenie, objaśnianie i zastosowywanie praktycznie słownictwa, zaczerpniętego z mowy potocznej i lektury, ze szczególnem uwzględnieniem dziedzin kultury, oświetlonych w wypisach.

Opracowywanie wspólne w klasie krótkich wypracowań lub ich fragmentów pod względem logicznym, gramatycznym i stylowym.

Omawianie wspólne wypowiedzeń ustnych i prac piśmiennych w klasie; ocena ich stron dodatnich i ujemnych; wyszukiwanie i prostowanie błędów logicznych, językowych, stylistycznych i ortograficznych.

Ćwiczenia, wdrażające w użycie prawidłowych form gramatycznych, odpowiednich zwrotów stylistycznych, poprawnej pisowni i właściwego przestankowania (w związku z typowemi błędami, występującemi w danym zespole uczniowskim).

Układanie planów (ustne i piśmienne).

Wyniki nauczania.

Znajomość lektury, opracowanej w szkole, ze szczególnem uwzględnieniem utworów, osnutych na tle życia klasycznej Grecji i Rzymu.

Opanowanie wiadomości o głosce, wyrazie i zdaniu, wskazanych w programie.

Osiągnięcie wprawy w ustnych i piśmiennych sprawozdaniach oraz w swobodnem wypowiadaniu się na dostępne tematy z życia i lektury.

Uwagi.

W pierwszem półroczu przypadną na lekturę wypisów oraz większych utworów trzy godziny, na naukę o języku dwie godziny, na ćwiczenia w mówieniu i pisaniu jedna godzina, w drugiem natomiast półroczu zajmie lektura wypisów łącznie z lekturą większych utworów dwie godziny, nauka o języku zaś i ćwiczenia w mówieniu i pisaniu łącznie jedną godzinę tygodniowo.

Podział ten nie wyklucza jednak możliwości skupiania tematów z różnych dziedzin nauczania języka polskiego w obrębie jednych i tych samych lekcyj szkolnych, lub też opracowywania jednorodnego materjału (np. lektury większych utworów) w kilku po sobie następujących godzinach nauki.

Przy lekturze wypisów należy kierować się tokiem nauczania historji, przyczem historyk winien wyprzedzać polonistę. Ułatwią to pomieszczone również w wypisach utwory, osnute na tle życia współczesnego. Utwory te należy w miarę możności wiązać z utworami, osnutemi na tle klasycznem wedle pokrewieństwa treściowego lub ideowego.

Przy omawianiu utworów, osnutych na tle życia kulturalnego Grecji i Rzymu, należy zwrócić większą uwagę na ich treść i zawartość ideową, unikać natomiast drobiazgowego rozpatrywania szczegółów rzeczowych (realjów).

Wybór zagadnień, omawianych w związku z lekturą, należy uzależniać od charakteru utworu, zainteresowań młodzieży i celów, jakie się chce przez lekturę osiągnąć, unikając przytem stosowania jakichkolwiek schematów rozbioru literackiego.

Wyróżnianie wskazanych w programie pierwiastków (opowiadającego, opisowego, uczuciowego i refleksyjnego) winno mieć charakter przygodny i służyć tylko jako przygotowanie do rozróżniania różnych rodzajów i gatunków poezji i prozy na stopniach wyższych.

Również głębsze wnikanie w wartości obrazowe i uczuciowe charakterystycznych wyrazów i zwrotów winno się odbywać tylko od czasu do czasu, o ile czytany tekst wymaga tego rodzaju objaśnień, nigdy zaś nie powinno przeradzać się w systematyczne ćwiczenia stylistyczne.

Przy omawianiu dzieł sztuki należy ograniczyć się do rozpatrywania ich treści.

Każdy z działów nauki o języku należy rozpocząć od przypomnienia wiadomości nabytych w szkole powszechnej.

Naukę o podziale głosek należy oprzeć na podstawie jak najbardziej poglądowej. Prócz poczucia mięśniowego, obserwacji własnego sposobu wymawiania w lusterku lub przyglądania się narządom mownym innych uczniów środkiem ważnym, a w niektórych wypadkach jedynym, będą tablice poglądowe (np. „Obrazy głosek polskich“ Abińskiego).

W rozpatrywaniu budowy słowotwórczej i znaczenia wyrazów nie chodzi o wyczerpanie wszystkich możliwych wypadków, ale o zwrócenie uwagi na związek, jaki zachodzi między formą a treścią wyrazu. Wybierać należy do tego rodzaju rozważań przyłady o wyraźnej budowie słowotwórczej i unikać zbędnego teoretyzowania. Przy omawianiu znaczenia właściwego i przenośnego wyrazów ograniczyć się należy do przykładów, zaczerpniętych z mowy potocznej, dalsze zaś rozwinięcie tego tematu związać z rozpatrywaniem wartości językowych tekstów literackich. Również przy opracowywaniu oboczności tematów i końcówek fleksyjnych należy wystrzegać się zbytniej drobiazgowości i nie wdawać się przytem w żadne objaśnienia historyczne.

Rozważania na temat zdań złożonych mają w związku z ćwiczeniami w budowaniu i rozbiorze zdań złożonych prowadzić ucznia do wniknięcia w znaczeniowy stosunek zdań pojedyńczych w zdaniu złożonem. Do tego celu wystarczy zanalizować kilka najbardziej typowych rodzajów zdania złożonego tak współrzędnie, jak podrzędnie (np. zdanie współrzędne łączne w czasie i zdanie złożone podrzędnie ze zdaniem podrzędnem czasowem, zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie o charakterze wynikowym i t. p.). Ze względu na ważność tych ćwiczeń dla praktycznego opanowania języka polskiego i dla początków języka łacińskiego należałoby od nich zacząć naukę gramatyki w tej klasie.

W ćwiczeniach w mówieniu i pisaniu należy główny nacisk położyć w tej klasie na sprawozdania oraz wdrożenie młodzieży do zorganizowanej rozmowy (dyskusji) na tematy z bieżącego życia i lektury, gdyż te formy wypowiedzenia będą się najczęściej powtarzały w dalszym toku nauki. W obrębie tych ćwiczeń należy już od samego początku przyzwyczajać młodzież do możliwie rzeczowego i zwięzłego ujmowania myśli.

Jednocześnie dla wyrównania różnic w poziomie wyrobienia językowego, stylistycznego i ortograficznego uczniów, przybyłych z różnych środowisk, należy możliwie wcześnie zorjentować się w zasadniczych niedomaganiach młodzieży w tym względzie i dostosować do nich wybór ćwiczeń, zmierzających do wykorzenienia tych błędów.

W ćwiczeniach słownikowych należy uwzględnić materjał, występujący w obrazkach z dziejów kultury, zamieszczonych w wypisach.

Język łaciński.

(5 godzin tygodniowo w drugiem półroczu).

Materjał nauczania.

Materjał rzeczowy. Czytanki, zawierające:

a) ustępy łacińskie i krótkie teksty polskie do przekładu na język łaciński, osnute na tle życia Rzymian, zwłaszcza życia młodzieży rzymskiej w rodzinie, i zaznajamiające z urządzeniem domu rzymskiego, przedmiotami użytku domowego, rozkładem dnia, pracami i zabawami, ustrojem rodziny, wychowaniem dzieci, domowemi obrzędami religijnemi, bóstwami i t. p., w związku zaś z tem z niektóremi szczegółami z topografji Rzymu, świątyniami i posągami bóstw i t. p.;

b) dłuższe ustępy polskie, związane treściowo z łacińskiemi i oświetlające w przystępny sposób różne szczegóły z życia dawnych Rzymian.

Materjał gramatyczny. Wiadomości o iloczasie zgłosek i akcencie wyrazów łacińskich, potrzebne do poprawnego czytania. Deklinacje t. zw. prawidłowe z uwzględnieniem tylko najniezbędniejszych wyjątków (np. dea, filia, domus pod względem odmiany, domus i dies pod względem rodzaju). Prawidłowe stopniowanie przymiotników oraz prawidłowe formowanie i stopniowanie przysłówków. Liczebniki główne i porządkowe do 20, centum i mille. Zaimki: osobowe; zwrotny; dzierżawcze; wskazujące is, ipse; pytający quis, quid; względny qui, quae, quod. Indicativus praesentis, imperfecti i futuri I, imperativus i infinitivus praesentis słowa esse. Indicativus praesentis, imperfecti i futuri I activi, imperativus i infinitivus praesentis activi, participium praesentis activi i perfecti passivi czterech t. zw. prawidłowych konjugacyj.

Analiza zdania pojedyńczego rozwiniętego i szyk wyrazów w pojedyńczem zdaniu łacińskiem w zestawieniu z szykiem polskim. Najelementarniejsze różnice między składnią polską a łacińską: orzecznik rzeczownikowy; przedmiot po czasownikach zaprzeczonych lub mających treść przeczącą (vitare), oraz po czasownikach z innym rządem, jak np. administrare. Genetivus partitivus w związku ze stopniem najwyższym i zaimkiem pytającym: ablativus comparativus w związku ze stopniem wyższym. Dativus possessivus w najprostszym związku (mihi est liber). Polski imie-

słów współczesny odmienny i nieodmienny a łacińskie participium praesentis activi. Przyimki: ab, ad, in, ex, de, cum.

Nadto jako materjał wyłącznie leksykalny: liczebniki, nie objęte materjałem gramatycznym; niezbędne przyimki, nie wymienione powyżej; spójniki współrzędne: et, sed, itaque, autem, nam, etiam; przysłówki i spójniki zdań podrzędnych z indicativem: ubi, unde, quo, qua, quod, si, nisi, postquam, quamquam.

Wyniki nauczania.

Przyswojenie wiadomości o życiu Rzymian w ramach przerobionego materjału nauczania.

Opanowanie około 300 wyrazów z t. zw. klasycznej łaciny, zaczerpniętych z materjału czytanek, oraz pewnej ilości zwrotów, powtarzających się często w czytankach i zawierających jedynie wskazany powyżej zasób leksykalny.

Umiejętność rozróżniania tematów i końcówek imion i poznanych form czasowników oraz określania na tej podstawie ich przynależności deklinacyjnej, względnie konjugacyjnej; biegłość w tworzeniu przypadków oraz form czasownikowych podług tematów i końcówek w zakresie, wskazanym w materjale nauczania. Biegłość w rozróżnianiu i tworzeniu regularnych postaci stopniowania przymiotników i przysłówków. Biegłość w deklinacji zaimków: wskazującego is, ea, id; osobowych; zwrotnego; pytającego quis, quid; względnego qui, quae, quod. Znajomość liczebników głównych i porządkowych do 20, oraz centum i mille.

Umiejętność analizy zdania pojedyńczego rozwiniętego, a więc także orjentacja w funkcjach przypadków i form konjugacyjnych w łatwem zdaniu łacińskiem. Wprawa w rozpoznawaniu i stosowaniu łacińskiego orzecznika rzeczownikowego, oraz łacińskiego przedmiotu w wypadkach, gdy czasownik polski jest zaprzeczony lub ma inny rząd.

Sprawność w tłumaczeniu przerobionych ustępów łacińskich.

Uwagi.

Główną uwagę należy poświęcić nauczaniu języka, a więc przedewszystkiem gruntownemu przyswojeniu materjału leksykalnego i opanowaniu wiadomości z gramatyki, zwłaszcza morfologji. W zakresie słownictwa z materjału czytanek obowiązuje młodzież opanowanie tylko wskazanej w wynikach nauczania ilości wyrazów. Ponieważ zaś wyrazy łacińskie pod względem znaczenia bardzo często nie pokrywają się z polskiemi, ilekroć taki wypadek zachodzi, należy ich uczyć nie w oderwaniu, lecz w typowych wyrażeniach.

Składni należy uczyć tylko przygodnie, drogą obserwacyj pewnych zjawisk językowych, które uczniowie notują w przeznaczonych do tego celu zeszytach.

Język obcy nowożytny.

(6 godzin tygodniowo w pierwszem półroczu, 4 godziny tygodniowo w drugiem półroczu).

Należy stosować program III klasy dotychczasowego „gimnazjum niższego", zamieszczony w wydaniu: „Program gimnazjum państwowego.

Gimnazjum niższe" z r. 1931 na str. 28 i 29. Wobec zwiększonej ilości godzin (w I klasie nowego gimnazjum w stosunku do III klasy dotychczasowego „gimnazjum niższego") należy położyć nacisk na opanowanie podstawowego materjału gramatycznego i leksykalnego, przerobionego w poprzednich latach nauki.

W pierwszych miesiącach nauki nauczyciel winien dążyć do wyrównania poziomu klasy, w ciągu zaś całego kursu do pogłębienia przerabianego materjału i praktycznego opanowania go przez młodzież.

W razie wyczerpania materjału, zawartego w podręczniku, zaleca się wprowadzenie łatwej lektury klasowej, dostosowanej do poziomu umysłowego młodzieży.

Historja.

(3 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

1. Obrazy z życia starożytnego Wschodu w najbardziej charakterystycznych przejawach. Co dały światu ludy starożytnego Wschodu?

Obrazy z życia Egipcjan: ich zajęcia w związku z przyrodą kraju; państwo egipskie: faraon, kapłani, wojsko, urzędnicy, lud; wierzenia Egipcjan; pismo egipskie; budowle egipskie.

Miasto Babilon i jego handel; prawo pisane.

Żegluga i handel morski Fenicjan; kolonje fenickie; pismo.

Wierzenia i obyczaje Persów; organizacja państwa perskiego za Darjusza.

2. Obrazy z dziejów starożytnej Grecji. Kultura grecka, patrjotyzm grecki. Co dała Grecja współczesnemu światu?

Obrazy z życia Greków w epoce Homera. Religja grecka. Olimpja i Delfy. Kolonizacja grecka. Jedność narodowa Greków. Życie w Atenach i Sparcie.

W obronie niepodległości; Miltjades, Leonidas, Arystydes i Temistokles. Życie w Atenach za Peryklesa, budowle, rzeźba, teatr. Życie i śmierć Sokratesa. Upadek niepodległości. Aleksander Wielki.

3. Obrazy z dziejów starożytnego Rzymu. Kultura rzymska, organizacja państwa, wojsko rzymskie, patrjotyzm i praworządność Rzymian. Co Rzym dał współczesnemu światu?

Powstanie Rzymu. Religja Rzymian. Życie w rzeczypospolitej rzymskiej i walki stanów. Opanowanie Italji przez Rzym. Opanowanie morza Śródziemnego; Hannibal, obrońcy Rzymu, Grakchowie.

Życie Rzymu za Cezara, przekształcenie się rzeczypospolitej. Życie Rzymian za Oktawjana Augusta, wygląd miasta, budowle.

Życie pierwotnych chrześcijan, prześladowanie za Nerona. Kultura złotego wieku cesarstwa; prawo rzymskie. Konstantyn Wielki. Najazdy barbarzyńców, upadek cesarstwa.

4. Obrazy z dziejów wczesnego średniowiecza. Zwycięstwo Kościoła. Tworzenie się nowych państw. Kultura wczesnego średniowiecza. Co zawdzięcza świat tej epoce?

Kościół we wczesnem średniowieczu.

Państwo Justynjana Wielkiego: system rządów, kodeks prawa, kultura i gospodarka. Mahomet, podboje Arabów i ich kultura.

Cesarstwo Karola Wielkiego; ludy, wchodzące w skład jego państwa; administracja i gospodarka. Obrazy z życia feudalnego. Cesarstwo rzymskie narodu niemieckiego. Słowianie.

Wyniki nauczania.

W ramach, zakreślonych przez materjał nauczania: znajomość najbardziej charakterystycznych przejawów kultury ludów starożytnego Wschodu, Grecji, Rzymu i wczesnego średniowiecza; orjentowanie się w warunkach społeczno-gospodarczego życia w Egipcie, Grecji, Rzymie i w epoce wczesnego feudalizmu; umiejętność podania charakterystycznych cech zewnętrznych organizmów politycznych państwa Darjusza, Aten i Sparty, Rzymu, Bizancjum oraz państwa Karola Wielkiego; znajomość postaci wybitnych bohaterów starożytności i wczesnego średniowiecza; umiejętność umiejscowienia zjawiska historycznego z dziejów Grecji, Rzymu i wczesnego średniowiecza w obrębie wieków przed Chrystusem i po Chrystusie; umiejętność przeprowadzenia prostych, o zewnętrzne cechy opartych porównań poznanych zjawisk.

Uwagi.

Kurs historji starożytnej i wczesnego średniowiecza w klasie I stanowi przejście od epizodycznego nauczania historji do systematycznego. W historji Wschodu najważniejsze organizmy państwowe są scharakteryzowane w jednym przekroju poprzecznym bez uwzględnienia rozwoju; natomiast dzieje Grecji są przedstawione w czterech przekrojach poprzecznych, obejmujących: epokę homerową, czasy wojen perskich, epokę Peryklesa i czasy upadku Grecji. Dzieje Rzymu, które program ujmuje bardziej pragmatycznie, występują w dziewięciu przekrojach (czasy mityczne, rzeczypospolita pierwotna, wojny punickie, czasy Grakchów, czasy Cezara, czasy Oktawjana Augusta, czasy Nerona, złoty wiek cesarstwa, czasy Konstantyna Wielkiego i upadku cesarstwa). Wreszcie okres wczesnego średniowiecza jest pokazany w wybranych zagadnieniach od IV do X wieku.

W historji Wschodu materjał jest ujęty jeszcze w obrazy, nie stanowiące ciągłości. Zwiazki pragmatyczne występują wyraźniej dopiero w obrazach przeszłości Grecji i Rzymu. Są to jednak ciągle obrazy wybranych epok, przyczem temat główny obrazu stanowi czasem pewien kompleks zagadnień, rozumiany w przekroju poprzecznym jednej epoki, a nie w rozwoju ciągłym.

Zjawiska ustrojowe należy wyjaśniać nietylko na przykładzie jednej instytucji, lecz na materjale szerszym, obejmującym pełniejszy obraz życia. Charakterystyka ustroju państwa, np. perskiego, Aten, Sparty, Rzymu i t. d., musi być z natury rzeczy na tym poziomie bardzo popularna.

Zagadnienia chronologji wystąpią w kursie historji starożytnej o wiele plastyczniej, niż w innym. Należy nauczyć operować pojęciami wieków przed Chrystusem i po Chrystusie. Następujące daty z kursu winni

uczniowie zapamiętać: 490 (bitwa pod Maratonem), 333 (początek rządów Aleksandra Wielkiego), 216 (bitwa pod Kannami), 44 (śmierć Cezara), 30—14 (rządy Oktawjana - Augusta), 313 (edykt Konstantyna Wielkiego), 476 (upadek cesarstwa), 622 (ucieczka Mahometa), 800 (koronacja Karola Wielkiego).

W klasie I pożądane jest przeczytanie z uczniami następujących zabytków literatury starożytnej i średniowiecznej w wyjątkach: „Hymn do Nilu", „Kodeks Hammurabiego", Herodota: „Obyczaje Persów" i „Bitwa pod Maratonem", Ksenofonta: „Rozmowa Glaukona z Sokratesem", Plutarcha: „Wychowanie u Spartan", „Ustawa XII tablic", Petronjusza: „Uczta Trymalchjona", „Capitulare de villis", Einharda: „Życie Karola Wielkiego".

W związku z tematami „Życie Rzymu za Cezara" i „Państwo Justynjana Wielkiego" należy szerzej omówić zagadnienie kalendarza cezarjańskiego oraz kultury bizantyjskiej w przeciwstawieniu do kultury zachodniej.

Aktualizacja w kursie klasy I może występować tylko przy merytorycznych porównaniach: stosunku obywatela do państwa, ustroju, warunków społecznych i gospodarczych, kultury. Nauczyciel powinien się starać przez barwne i plastyczne przedstawienie tych zagadnień skłonić młodzież do samodzielnego tworzenia takich porównań.

Geografja.

(3 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Geografja Polski.

Elementy geografji Polski. Położenie Polski, siatka geograficzna, granice, obszar Polski.

Przewodnie formy terenowe i ich symbole na mapie szkolnej i topograficznej. Zarys rzeźby ziem polskich. Podział na krainy.

Zwięzły przegląd zmian krajobrazowych w epokach geologicznych na ziemiach Polski. Główne cechy klimatu morskiego, lądowego i górskiego w Polsce. Przegląd sieci rzecznej. Główne kopaliny, źródła mineralne oraz typowe gleby z uwzględnieniem ich wartości użytkowej. Osobliwości świata zwierzęcego i roślinnego.

Pierwotny krajobraz i osadnictwo na ziemiach Polski. Naturalne drogi wodne i lądowe: kanały, drogi bite, koleje, linje lotnicze; znaczenie dróg dla człowieka. Położenie wsi i miast w zależności od form terenu.

Skład narodowościowy, wyznaniowy oraz zawody ludności, gęstość zaludnienia.

Podział administracyjny Polski (na województwa).

Polacy poza granicami Polski.

Krainy naturalne Polski. Karpaty: Karpaty Zachodnie i Wschodnie: charakterystyka form terenowych i gleb, rola kotlin i dolin w życiu mieszkańców gór; przyczyny różnic w zaludnieniu Karpat Zachodnich a Wschodnich; bogactwa naturalne Karpat i ich wyzyskanie; zajęcia ludności; sztuka ludowa na Huculszczyźnie; obronność granicy południowej.

T a t r y: czynniki krajobrazu; strefy roślinne; Park Narodowy; górale podhalańscy; życie pasterskie w Tatrach; turystyka.

N i z i n y   P o d k a r p a c k i e: krajobraz nizinny; puszcze nadwiślańskie; główne drogi w obrębie nizin.

Ś l ą s k: węgiel jako główne źródło energji; przemysł zagłębia węglowego jego znaczenie dla Polski; krajobraz górniczo-przemysłowy jako rezultat pracy człowieka.

P a s m o   K r a k o w s k o - W i e l u ń s k i e: krajobraz kresowy, zamki obronne na grzbiecie Jurajskim (Wawel, Jasna Góra i t. p.).

W y ż y n a   K i e l e c k o - S a n d o m i e r s k a: Góry Świętokrzyskie, krajobraz gór średnich; bogactwa kopalne; przemysł; krajobraz loessowy, znaczenie loessu dla rolnictwa.

W y ż y n a   L u b e l s k a   i   R o z t o c z e: krajobrazy, przejście do Podola; warunki, sprzyjające rozwojowi rolnictwa.

P o d o l e: przykład wyżyny o budowie płytowej, krajobraz podolski, step, jary; loess, czarnoziem, zwycięska walka człowieka ze stepem; szlaki komunikacyjne, miejscowości historyczne; stosunki narodowościowe.

W o ł y ń: przeciwieństwa geograficzne południa i północy; szlaki komunikacyjne. stan rolnictwa; stosunki narodowościowe.

P o l e s i e: kraina lasów, bagien i piasków; prace meljoracyjne; warunki kulturalnego życia mieszkańców.

W i l e ń s z c z y z n a: wpływ zlodowacenia na krajobraz, pojezierza; gospodarka rolna; uprawa lnu; stosunki narodowościowe.

P o d l a s i e: wzniesienie podlaskie, jego znaczenie dla drożności; Puszcza Białowieska.

M a z o w s z e: krajobraz, basen warszawski i jego konsekwencje antropogeograficzne; Warszawa; okręgi przemysłowe; stan rolnictwa; Mazury.

N i z i n a   W i e l k o p o l s k a: kolebka Państwa Polskiego; rozwój kultury materjalnej, krajobraz kulturalny, stan rolnictwa i przemysłu spożywczego; Kujawy — czarnoziem kujawski, cukrownictwo.

P o m o r z e   i   B a ł t y k: krajobraz jezierny; dolina Wisły jako naturalna droga do morza i jej znaczenie dla Państwa: wyzyskanie sił wodnych; Kaszubi. Typy wybrzeży; właściwości wód Bałtyku; znaczenie komunikacyjne morza; rola gospodarcza wybrzeża polskiego; magistrala węglowa; Gdynia: obraz portu, flota polska; Gdańsk.

W y n i k i   n a u c z a n i a.

W zakresie materjału nauczania: Znajomość Polski pod względem: terenu. nawodnienia, typów krajobrazowych, stosunków ludnościowych i gospodarczych.

Znajomość najważniejszych miast, dróg komunikacyjnych, bogactw naturalnych i głównych potrzeb kraju.

Umiejętność czytania i rozumienia elementów mapy szkolnej i topograficznej.

U w a g i.

Przy opracowywaniu „Elementów geografji Polski“ należy przedewszystkiem doprowadzić stan klasy do możliwie jednakowego poziomu

pod względem wiedzy i sprawności. Pogłębienie opracowania „Elementów" pozwoli następnie na uwzględnienie większej samodzielności ucznia w opracowaniu geografji regjonalnej krain w tej klasie, zapewni normalny tok pracy i w klasach następnych, ponadto stworzy podstawy do bardziej ekonomicznego wyzyskania godzin szkolnych.

W drugiej części materjału nauczania („Krainy naturalne Polski") podano charakterystyczne tematy zagadnień, które winny być uzupełnione i rozszerzone odpowiednim materjałem kartograficznym, statystycznym, ilustracyjnym i lekturą. Na podstawie wiadomości z pierwszej części kursu i na podstawie nowego materjału należy dążyć do stworzenia geograficznego obrazu danej krainy przez wyprowadzenie związków, zachodzących między zjawiskami fizjografji i antropogeografji. Na czoło jednak wysunąć należy zagadnienia antropogeograficzne, podkreślając przy każdej nadarzającej się sposobności osiągnięte już zdobycze w różnych dziedzinach życia po odzyskaniu niepodległości. W związku z tem pożądane jest omawianie projektów prac, któreby można wykonać w przyszłości.

Przy końcu kursu wskazane jest zebranie zdobytych wiadomości przez skupianie ich dokoła istotnych zagadnień geograficznych, jak: obronność granic, drożność, współżycie poszczególnych krain oraz możliwości ich gospodarczego rozwoju i t. p. Umożliwi to uczniowi zdobycie na tym poziomie ogólnego poglądu na całość życia ziem Rzeczypospolitej.

Należy położyć duży nacisk na obserwację zjawisk w najbliższej okolicy, poznawanej w czasie wycieczek, podczas których uczniowie zaznajomią się z mapą topograficzną i wyćwiczą się w praktycznem jej używaniu. Tu nastąpi stwierdzenie rzeczywistych faktów i poznanie sposobów ich symbolicznego przedstawienia na mapie. Przy końcu roku pożądana jest kilkudniowa wycieczka całej klasy do dalszej, a odmiennej krainy.

Biologja.

(3 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Zoologja.

Stawonogi. Życie i zewnętrzna budowa motyla. Rozmnażanie i przeobrażenia na podstawie obserwacyj i hodowli gąsienic i poczwarek. Wpływ temperatury, pożywienia i innych warunków na wygląd i życie motyli.

Zachowanie się i budowa zewnętrzna pszczół. Życie społeczne pszczół, mrówek i innych owadów z uwzględnieniem ich instynktów.

Owady a zapylanie.

Zachowanie się i zewnętrzna budowa muchy domowej. Rozwój. Roznoszenie zarazków, wskazówki higjeniczne i sposoby zwalczania much.

Rozpoznawanie najpospolitszych owadów — szkodników roślin uprawnych (pole, ogród, las) i roznosicieli chorób. Zwalczanie tych szkodników przez owady, ptaki, człowieka i t. p.

Jedwabnik. Otrzymywanie i przeróbka jedwabiu naturalnego w Polsce.

Życie pająka domowego lub krzyżaka z uwzględnieniem instynktów u pająków.

Życie i budowa zewnętrzna raka na podstawie obserwacyj i hodowli. Obserwacja ruchów narządów wewnętrznych na przykładzie oczlika, rozwielitki lub ośliczki.

Praktyczne rozróżnianie i charakterystyka gromad: skorupiaków, owadów i pajęczaków. Charakterystyka typu stawonogów.

Znaczenie gospodarcze rozpatrywanych przedstawicieli stawonogów.

Mięczaki. Życie błotniarki lub innego ślimaka na podstawie hodowli i obserwacji. Rozpatrzenie zjawisk: rozmnażania, oddychania, pobudliwości, snu zimowego i t. p.

Ciekawe przejawy życia i znaczenie gospodarcze perłopławów, ostryg, omułków i t. p.

Jamochłony. Zachowanie się i budowa hydry. Życie osiadłe. Pączkowanie. Regeneracja. Budowa komórkowa. Żgawki.

Pokaz zwierząt pokrewnych, tworzących kolonje. Przemiana pokoleń. Korale jako twórcy rafy. Życie na rafach koralowych. Gąbki.

Pierwotniaki. Obserwacja zachowania się wymoczków, np. pantofelka i wirczyka. Komórka jako organizm. Podział komórki. Życie utajone (otarbianie się). Otwornice. Kreda.

Kręgowce. Ssaki. Tryb życia przodstawicieli kilku najważniejszych rzędów ssaków krajowych i ciekawszych obcych w świetle ich przystosowań do różnych środowisk oraz rodzajów pożywienia.

Zwięzłe rozpatrzenie budowy wewnętrznej i czynności narządów jednego z wybranych ssaków (z pominięciem budowy komórkowej).

Ssaki ginace w Polsce, ich ochrona.

Chów w Polsce ssaków o większem znaczeniu gospodarczem (np. krów, świń). Produkcja surowców. Przemysł oparty na niej. Wywóz.

Ptaki. Tryb życia przedstawicieli kilku najważniejszych rzędów ptaków krajowych i ciekawszych obcych w świetle ich przystosowań do różnych środowisk oraz rodzajów pożywienia.

Zwięzłe rozpatrzenie budowy wewnętrznej i czynności narządów jednego z wybranych ptaków (z pominięciem budowy komórkowej), z uwzględnieniem przystosowań do lotu.

Znaczenie ptaków w walce ze szkodnikami w gospodarstwie. Ochrona ptaków.

Wiadomości o hodowli drobiu w Polsce, spożyciu wewnętrznem i wywozie.

Gady. Tryb życia oraz krótkie wiadomości o budowie i czynnościach ciała jednego z gadów, np. jaszczurki, żółwia lub zaskrońca, jednak bez uwzględnienia budowy wewnętrznej. Zmiennocieplność gadów.

Obrazy z życia innych gadów krajowych i ciekawszych obcych. Jadowitość węży. Elementarne wiadomości o obronie człowieka przed skutkami ukąszeń.

Płazy. Ziemnowodny tryb życia, budowa i czynności ciała jednego z płazów, np. żaby, trytona lub ropuchy, bez uwzględnienia budowy wewnętrznej. Przeobrażenia. Skóra, krew, nabłonek płaski, mięsień, jako materjały do poznawania budowy komórkowej zwierząt.

Użyteczność i szkodliwość płazów.

Ryby. Życie kilku najważniejszych ryb użytkowych słodkowodnych i morskich, np. łososia, szczupaka, węgorza, śledzia, flądry i t. p.

Zwięzłe rozpatrzenie narządów i czynności jednej z wybranych ryb.

Życie w głębinach mórz. Połów śledzi, węgorzy na Bałtyku i innych morzach.

Gospodarstwa rybne w Polsce (np. hodowla karpia), produkcja i przetwórstwo rybne, handel rybny w Polsce a zagranicą. Ochrona ryb.

Życie w wodach słodkich. Plankton i jego znaczenie.

Systematyczne uporządkowanie materjału nauczania. Porównanie gromad w obrębie typu. Porównanie typów i ich uszeregowanie w porządku wstępującym.

Wyniki nauczania.

Znajomość opracowanych przedstawicieli zwierząt w zakresie: ich trybu życia (miejsce pobytu, zdobywanie pożywienia, ruch, obrona, gnieżdżenie się), budowy zewnętrznej oraz charakterystycznych dla danego przedstawiciela czynności organów wewnętrznych: oddychania, trawienia i t. p.; umiejętność rozpoznawania zasadniczych cech budowy w związku z czynnościami i przystosowaniami na dowolnym konkretnym okazie.

Znajomość układu poznanych zwierząt w najogólniejszych ramach systematyki (typ, gromada, ewentualnie rząd) oraz umiejętność odczytywania cech grup systematycznych, wymienionych w programie, na dowolnym łatwym okazie.

Znajomość zjawisk z dziedziny przystosowań zwierząt do różnych warunków życia (życie w ciemności, życie w ziemi, życie w głębi wód, opieka nad potomstwem, wędrówki zwierząt, sen zimowy, życie utajone, życie osiadłe, kolonje, współżycie, pasorzytnictwo, zmienno lub stałocieplność, pączkowanie, regeneracja, żyworodność, jajorodność, zmiana pokoleń).

Znajomość znaczenia gospodarczego niektórych zwierząt oraz wskazań w sprawie ochrony przyrody.

Umiejętność zakładania akwarjum i terrarjum oraz przeprowadzania prostych hodowli.

Uwagi.

Materjał nauczania jest ułożony według grup systematycznych, jednak w treści nauczania należy zwrócić główną uwagę na przejawy życia badanych istot. Stąd nauczanie należy oprzeć przedewszystkiem na badaniu zwierząt żywych, obserwowanych o ile możności na tle naturalnego ich otoczenia, oraz w hodowlach szkolnych.

Rozkładając materjał nauczania, należy utrzymać podaną w programie kolejność typów; natomiast w obrębie danego typu można dokonywać zmian porządku gromad głównie w celu dostosowania toku nauczania do życia przyrody.

Przy przedstawianiu trybu życia zwierząt posługiwać się należy ilustracjami, przeźroczami, filmami oraz lekturą. Lektura służy do rozbudzenia zainteresowania młodzieży światem zwierząt, stanowiąc zarazem środek do rozszerzenia i pogłębienia podstawowego materjału nauczania.

Należy ją więc stosować przy omawianiu instynktów u owadów i pająków, znaczenia gospodarczego małży (ostryg, perłopławów), życia na rafach koralowych; nadto przy przedstawianiu ssaków ginących, egzotycznych ptaków, gadów i płazów, wreszcie życia w głębinach i połowu ryb.

Organizm, który ma służyć jako przykład do szczegółowego rozpatrzenia budowy, powinien być dostatecznie pospolity, łatwy do dostarczenia na lekcję, dostępny do badania w terenie, względnie nadający się do hodowli. Pożądanem jest, aby był to gatunek, mający znaczenie gospodarcze. W opracowaniu zwierzęcia grupy następnej należy dla skrócenia materjału i uniknięcia monotonji podkreślić cechy nowe, powtarzające się natomiast ująć krócej.

Badanie planktonu, hydr, małych pijawek, ślimaków, skrzeku, larw, skrzydeł motyla, pletw, skrzel, krwi, nabłonka, mięśni i t. p. należy przeprowadzać przy pomocy lupy, względnie mikroskopu, ograniczając ilość tych ćwiczeń do najniezbędniejszych.

Hodowle, obserwacje i doświadczenia wskazanem jest przeprowadzać w pracowni. Równolegle z tem winny pójść prace na zajęciach praktycznych (sporządzanie klatek, etykiet, tabliczek, pudełek, insektorjów i t. p.).

Zagadnienia natury gospodarczej trzeba przedstawiać młodzieży w bardzo przystępnej formie, by mogły wzbudzić zainteresowanie. Posiłkować się tu wypadnie liczbami i plastycznemi wykresami. Zagadnienia te wiązać się winny bezpośrednio z omawianemi zwierzętami; w ten również sposób należy rozumieć ostatni punkt materjału nauczania w dziale o stawonogach.

Matematyka.

(3 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Arytmetyka.

1. *Ugruntowanie sprawności rachunkowej na liczbach całkowitych i ułamkowych bezwzględnych.* Potęga liczby; iloczyn potęg o jednej i tej samej podstawie. Liczby złożone i liczby pierwsze; rozkład liczby na czynniki pierwsze. Największy wspólny podzielnik. Najmniejsza wspólna wielokrotność.

Powtórzenie i ugruntowanie znajomości działań na ułamkach zwykłych i dziesiętnych, ze szczególnem uwzględnieniem przybliżeń dziesiętnych — na zadaniach, czerpanych z życia praktycznego i z dostępnych dla uczniów dziedzin nauki i techniki.

Zmiany wyników działań w zależności od zmiany danych; przybliżone szacowanie wyników przez zaokrąglanie liczb danych w zadaniu; uproszczenia rachunkowe.

2. *Znakowanie literowe.* Wprowadzenie znakowania literowego przy budowie wzorów na wyrażenie związku między wielkościami; użycie nawiasów i kreski ułamkowej. Wyznaczanie liczbowej wartości wyrażeń literowych. Obliczanie według gotowych wzorów (np. wzorów na obliczanie objętości brył).

3. Stosunek wielkości jednorodnych; wielkości wprost i odwrotnie proporcjonalne. Stosunek wielkości jednorodnych współmiernych; wyznaczanie wielkości na podstawie danego jej stosunku do drugiej wielkości. Podział wielkości na części w danym stosunku.

Przykłady wielkości wprost proporcjonalnych; wyznaczanie współczynnika proporcjonalności; rozwiązywanie zagadnień na wielkości wprost proporcjonalne.

Przykłady wielkości odwrotnie proporcjonalnych; wyznaczanie stałego iloczynu odpowiadających sobie wartości; rozwiązywanie zagadnień na wielkości odwrotnie proporcjonalne.

4. Obliczenia procentowe. Dziesiętna postać wykładnika stosunku dwóch wielkości; procent i promil. Obliczenia procentowe: wyznaczanie procentu danej wielkości; wyznaczanie wielkości z danego jej procentu; wyznaczanie stosunku procentowego jednej wielkości do drugiej. Wyznaczanie stosunku procentowego części składowych do całości.

Obliczanie oprocentowania pieniędzy w czasie. Obliczanie kapitału, czasu oprocentowania i stopy procentowej.

Wiadomości o zobowiązaniach dłużnych i o wekslach. Wiadomości o Pocztowej Kasie Oszczędności (P. K. O.); wpłaty czekowe, książeczki oszczędności.

Przykłady stosowania procentów w zagadnieniach ekonomicznych i statystycznych.

Wyniki nauczania.

Pewność i sprawność w wykonywaniu działań arytmetycznych na liczbach wymiernych bezwzględnych, wraz z umiejętnością praktycznego stosowania przybliżeń dziesiętnych.

Sprawność w stosowaniu działań arytmetycznych do zagadnień. czerpanych z życia praktycznego oraz z różnych dziedzin nauki i techniki, dostępnych dla uczniów klasy I.

Rozumienie elementarnych wyrażeń literowych i sprawność w wyznaczaniu ich wartości liczbowej, a także umiejętność stosowania wyrażeń literowych do budowy wzorów, wyrażających związki między wielkościami.

Rozumienie pojęcia stosunku wielkości jednorodnych, umiejętność obliczania części wielkości przy podziale w danym stosunku, oraz umiejętność dostrzegania proporcjonalności prostej lub odwrotnej i rozwiązywania zagadnień na wielkości wprost lub odwrotnie proporcjonalne.

Umiejętność wykonywania obliczeń procentowych.

Przyswojenie elementarnych wiadomości o oszczędności, kredycie i operacjach P. K. O.

Uwagi.

Ze względu na różnorodność materjału uczniowskiego, przychodzącego do klasy I, należy w tygodniach początkowych ustalić, jakie braki przygotowania mają poszczególni uczniowie; wykrycie w porę tych braków ułatwi wyrównanie poziomu klasy w zakresie techniki rachunku.

Nauczanie arytmetyki w klasie I winno dać uczniom jak największe wyrobienie sprawności w stosowani działań arytmetycznych w rachunku

pamięciowym i piśmiennym; osiągnięcie tego należy oprzeć głównie na rozwiązywaniu licznych zagadnień, czerpanych przedewszystkiem z życia praktycznego, a także z dostępnych dla uczniów dziedzin nauki i techniki. Wyjaśnienia, dotyczące własności działań i sposobów ich wykonywania, winny być podawane tylko w miarę istotnej potrzeby, kiedy nauczyciel zauważy, że uczniowie nie umieją wyznaczyć właściwego działania przy rozwiązywaniu zadania (np. pomnożyć przez ułamek, czy podzielić?), albo nie umieją wykonać działania.

Nieco bardziej oderwany charakter można dać rozdziałowi o rozkładaniu liczb na czyniki pierwsze, wraz z zastosowaniem do wyznaczania największego wspólnego podzielnika i najmniejszej wspólnej wielokrotności. Rozdział ten jest niezbędny do porządnego ugruntowania znajomości działań na liczbach ułamkowych.

Poza tem należy gruntownie opracować badanie zmiany wyniku działania w zależności od zmiany danych. W szczególności należy zwrócić uwagę na zmianę wyniku mnożenia w przypadku, kiedy jeden z czynników pomnożymy lub podzielimy przez daną liczbę (całkowitą lub ułamkową), na mnożenie lub dzielenie iloczynu kilku czynników przez pomnożenie albo podzielenie jednego z czynników, wreszcie na badanie zmiany wyrażenia ułamkowego w zależności od zmiany licznika i mianownika.

W zadaniach na wielkości wprost i odwrotnie proporcjonalne uczniowie winni nabyć wprawy w posiłkowaniu się pojęciem stosunku wielkości jednorodnych.

W przypadkach, które się do tego nadają, interpretuje się współczynnik proporcjonalności prostej jako liczbę wymiarową wielkości pochodnej nowego rodzaju, charakterystycznej dla związku między danemi wielkościami wprost proporcjonalnemi (np. jeżeli ciężar rtęci wyznaczymy w gramach, a jej objętość w cm^3, to współczynnik proporcjonalności 13,6 jest liczbą wymiarową wielkości pochodnej nowego rodzaju, mianowicie „ciężaru właściwego" rtęci); zaleca się też notowanie jednostki miary dla wielkości pochodnej w zależności od jednostek miary, przyjętych dla mierzenia wielkości proporcjonalnych (np. w powyższym przypadku ciężar właściwy rtęci oznaczamy symbolem 13,6 g/cm^3, gdzie g/cm^3 jest oznaczeniem jednostki miary dla ciężarów właściwych).

Należy dążyć do osiągnięcia przez uczniów zupełnej sprawności w wykonywaniu obliczeń procentowych, gdyż w dalszem nauczaniu gimnazjalnem nie będzie czasu na powrót do tego zagadnienia, aczkolwiek procenty będą częstokroć występowały w zadaniach z różnych dziedzin, np. z zakresu geografji gospodarczej lub fizyki i chemji.

Obliczenia pieniężne (z uwzględnieniem procentów) winny posiadać charakter praktyczny, przyczem należy dać pewne wiadomości o oszczędności i kredycie, o zobowiązaniach dłużnych i wekslach.

Przy powtarzaniu działań na liczbach ułamkowych należy w klasie I uwzględnić przybliżenia dziesiętne. Program nie przewiduje żadnej „teorji" rachunku przybliżeń dziesiętnych; rzecz cała winna sprowadzić się do oswojenia uczniów z pewnemi praktycznemi regułami, przyczem należy wdrożyć uczniów do ustawicznego ich stosowania w rachunkach.

Przy wprowadzeniu znakowania literowego należy dać w klasie I tylko początkowe oswojenie się z nową odmianą języka matematycznego, nie wprowadzając jeszcze aparatu algebraicznego. Należy też zwrócić

uwagę uczniów na to, że nie wprowadza się tu nowego rodzaju liczb (t. zw. „liczb ogólnych“), ale tylko nowy sposób oznaczania zwykłych liczb (szczegółowych).

W ćwiczeniach na wyznaczanie liczbowej wartości wyrażeń literowych należy uwzględnić przypadki, kiedy wartości liter dane są w postaci ułamków zwykłych w połączeniu z liczbami dziesiętnemi.

Program dla klasy I nie uwzględnia kursu geometrji. Jednak materjał geometryczny w zakresie, opanowanym w szkole powszechnej, winien być wyzyskany jako źródło do czerpania zadań rachunkowych, szczególnie przy obliczaniu pól i objętości, gdyż przy tej sposobności uczniowie będą mogli odświeżyć sobie wiadomości, dawniej zdobyte. Przy rozwiązywaniu zagadnień należy stosować w miarę potrzeby ilustrację w postaci rysunku geometrycznego, aby roczna przerwa w nauczaniu geometrji nie spowodowała utraty nabytej poprzednio sprawności w kreśleniu.

Zajęcia praktyczne.

(2 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Roboty podstawowe.

Chłopcy: roboty z drzewa. Łatwiejsze sposoby łączenia drzewa: gwoździami, wkrętkami, na kołeczki, na czopy i na nakładkę; łączenie drzewa na zwidłowanie, na styk, na wczepy proste, a także klejenie — przy wykonywaniu przedmiotów użytkowych. Barwienie i konserwowanie wyrobów. Sprawne wyprawianie materjału.

Orjentacyjne przykłady tematów. Sprzęt sportowy i harcerski, np. laski harcerskie, kołki i słupki do namiotów, sanki, rakietki do ping-pongu, bilard amerykański, kręgielnia amerykańska i t. p.; sprzęt szkolny i pomoce naukowe w związku z nauką przyrodoznawstwa i geografji, np. domki i karmiki dla ptaków, skrzynki na kwiaty, skrzyneczki na zbiory naukowe, poziomnice, kątownice terenowe, zegar słoneczny i t. p.; inne przedmioty, np. półeczki, stoliki, taborety, szafeczki, stołki składane, ramy do obrazów, rysownice, oprawy do pił i t. p.

Dziewczęta: szycie ręczne. Szycie ręczne z materjałów nowych lub starych odświeżanych z przykrawywaniem według gotowej formy i przypasowywaniem do figury.

Ściegi: przed igłą, za igłą, stebnówka, ścieg obrąbkowy, okrętkowy; marszczenie, robienie pętelek.

Szwy: zwykły pojedyńczy, bieliźniany (płaski), podwójny (francuski); wykonywanie plisy ukośnej, rozporków, przyszywanie guzików, dzierganie dziurek, obszywanie koronką, hafcikiem.

Obowiązkowe roboty do wykonania: koszula damska dzienna, kostjum i pantofle do gimnastyki, fartuszek szkolny z rękawami i kieszeniami, letnia sukienka perkalowa lub płócienna.

Cerowanie pończoch i rękawiczek.

Łatwe ściegi szydełkowe przy wykończaniu bielizny.

Dodatkowe roboty z różnych materjałów.

Orjentacyjne przykłady tematów. Dla chłopców: proste i łatwe okucia do łasek, sanek, kółek, haczyków; pierścienie, przykrywki, podstawki i t. d.

Dla dziewcząt: proste przedmioty użytku domowego z deszczyny lub klejonki, jak np. półeczki, skrzyneczki, pudełka na drobiazgi, wieszadła na ręczniki i t. p.

Dla chłopców i dziewcząt: prostsze pomoce naukowe i modele do nauki innych przedmiotów, np. globusy indukcyjne, kompasy, gnomony, wiatromierze, proste modele aneroidu, modele samolotów; teczki na rysunki uczniów, na mapy geograficzne i na obrazy, pudełka tekturowe na okazy przyrodnicze i t. p. Łatwa naprawa inwentarza szkolnego, np. podklejanie map.

Uprawy roślin ozdobnych w skrzynkach i doniczkach.

Wyniki nauczania.

W zastosowaniu do chłopców:

Ogólna umiejętność rozróżniania powszechnie znanych gatunków drzewa krajowego, umiejętność wyprawiania deski oraz wykonywania złącz na zwidłowanie i na styk; znajomość pospolitych sposobów barwienia i konserwowania wyrobów z drzewa, umiejętność przygotowania kleju stolarskiego.

W zastosowaniu do dziewcząt:

Umiejętność oszczędnego krajania z materjału i przystosowywania gotowej formy do figury przy szyciu wymienionych w programie przedmiotów; znajomość głównych szwów i ściegów przy szyciu ręcznem, oraz umiejętność wykańczania plis ukośnych, rozporków, dziurek, marszczenia. Umiejętność łączenia dwu kawałków deseczki lub listewek zapomocą gwoździków, wkrętek i kleju.

Uwagi.

Zajęcia rękodzielnicze w programie obejmują działy: podstawowy i dodatkowy.

W dziale podstawowym dla chłopców należy stosować przedewszystkiem drzewo sosnowe, olchowe, jesionowe, w zakresie szycia — płótno, półpłótno, perkal, a także zużytkować materjały noszone i odczyszczone. Zarówno w zakresie robót z drzewa, jak w zakresie szycia, należy zwracać uwagę na poprawność techniczną przy wykonywaniu przedmiotów i na wykorzystanie t. zw. „nieużytków".

Nauka w obu przypadkach opiera się na przygotowaniu ze szkoły powszechnej, przyczem uwzględnia się powtarzanie poznanych sposobów łączenia drewna, wzgl. podstawowych ściegów i szwów.

Można zezwolić na wykonywanie trudniejszych złącz drzewnych na odpadkach, celem łatwiejszego zrozumienia konstrukcji złącza i zastosowania tej konstrukcji powtórnie w sposób właściwy przy sporządzaniu pewnego przedmiotu. Wykonywanie przedmiotów z drzewa przez chłopców powinno być oparte na rysunku roboczym.

Pewną część czasu, przeznaczonego w programie na zajęcia praktyczne w klasie I, należy poświęcić na roboty dodatkowe z różnych materjałów, związane z zainteresowaniami młodzieży i potrzebami życia w szkole i domu. Prace te mogą być również wykonywane, jako „ochotnicze", poza lekcjami obowiązkowemi w godzinach popołudniowych w pracowniach szkolnych.

Tematy w dziale robót z różnych materjałów są podane jako przykłady orjentacyjne. Zawsze jednak jest obowiązujące dla dziewcząt zapoznanie się z najprostszemi przykładami obróbki deszczyny lub klejonki, dla chłopców z najprostszemi sposobami łączenia drzewa i metalu.

We wszystkich pracach rękodzielniczych należy zwracać baczną uwagę na właściwe posługiwanie się narzędziami, na racjonalny sposób ich konserwowania i przechowywania, przytem należy zapoznać młodzież męską z ostrzeniem piły i struga, o ile stan narzędzi będzie tego wymagał. Dla dziewcząt użycie struga jest dopuszczalne tylko przy zastosowaniu wspornicy.

Celem pokazania młodzieży różnicy między technikami pracy na materjale, stosowanym równocześnie przy zajęciach rękodzielniczych, należy w miarę możności organizować wycieczki do odpowiednich zakładów, a więc do tartaków, stolarni, szwalni i t. p.

Ćwiczenia cielesne.

(Ćwiczenia gimnastyczne: 2 godziny tygodniowo na klasę i 10 minut ćwiczeń codziennych. Zabawy, gry i sporty: 2 godziny tygodniowo na ucznia).

Materjał ćwiczebny.

Ćwiczenia gimnastyczne. Ćwiczenia porządkowe: Zbiórki we wszystkich formacjach, kolumna ćwiczebna szachowa i czwórkowa.

Ćwiczenia kształtujące: Ćwiczenia kończyn górnych (przeważnie w postawach siedzących): wznoszenia, rzuty, wymachy we wszystkich kierunkach oraz krążenia. Łatwe połączenia ćwiczeń asymetrycznych.

Ćwiczenia kończyn dolnych: wspięcia w łatwych postawach nóg, postawy kroczne przeważnie podskokami, półprzysiady, przysiady, podskoki bez ruchów rąk i z wymachami rąk oraz ze skurczem nóg w locie; odbicie jednonóż i obunóż.

Ćwiczenia szyi (przeważnie w postawach siedzących): skłony głowy wtył, wprzód i wbok, skręty i krążenia.

Ćwiczenia tułowia: w płaszczyźnie strzałkowej w postawach łatwych a dobrze izolujących ruch: skłony, skłony pogłębiane wtył i wprzód łącznie z łatwemi ruchami rąk i bez nich; również w łatwych postawach wyjściowych skurcze, rzuty i wznoszenia nóg oraz kładzenie się nawznak z postaw siedzących. W płaszczyźnie czołowej: skłony, skłony pogłębiane z ruchami rąk i bez nich w siadach, klęczce i rozkroczu. W płaszczyźnie poprzecznej: skręty i skręty pogłębiane z ruchami rąk, zwiększającemi ich rozległość, w postawach siedzących. W płaszczyźnie kombinowanej: łatwe ćwiczenia, złożone ze skrętów i skłonów w siadach i rozkroku.

Ćwiczenia koordynacyjne: Ćwiczenia równoważne na przyrządach (tram do wysokości połowy uda): rzuty i chwyty małej piłki w postawie stojącej, zeskakiwanie z tramu z chwytem; przechodzenie z przekraczaniem przeszkód, ze wznoszeniem kolan, przechodzenie wtył; wbieganie i powolne schodzenia na palcach po ławce, ustawionej skośnie do wysokości jednego metra.

Ćwiczenia równoważne bez przyrządów: równoważenie piłeczki na kolanie, zatrzymywanie się na hasła na jednej nodze w biegu lub skoku; łatwe walki o równowagę. Utrudnianie ćwiczeń przez zamykanie oczu.

Ćwiczenia zwinności: przewroty na materacu z przysiadu z chwytem kostek i z osłanianiem głowy w rozkroku i wykroku oraz przewroty wtył z leżenia tyłem; przewroty na skrzyni (o wysokości kolan) z przysiadu podpartego; podskoki o nogach prostych w przysiadzie podpartym.

Ćwiczenia stosowane: Chód. Ćwiczenia o charakterze ożywiającym, wyrabiające technikę chodu i poczucie rytmu.

Bieg. Nauka poprawnego biegu w miejscu. Bieg w szyku luźnym, bieg rzędem i dwójkami z szyku luźnego. Bieg i marsz naprzemian. Bieg na krótką odległość (20—30 m), z utrzymywaniem kierunku nawprost. Zmiana kierunku pod kątem prostym w biegu.

Zwisy. Na drabinach pionowych: podskoki do zwieszonego przysiadu z chwytem na wysokości barku; obroty z półzwisu nawprost z rękami powyż do chwilowego zwisu tyłem i powrót do podstawy wyjściowej; wstępowania asymetryczne; zwis przewrotny tyłem.

Przeploty poziome w kratach. Na tramie: skok do zwisu nachwytem, skok do podporu do wysokości bioder, (odmyk) półzwis opadny z rękami w nachwycie (przygotowanie do zwisu na podudziu).

Ponadto dla młodzieży męskiej w półzwisie opadnym na tramie: Zmiany chwytów naprzemianrącz; zginanie rąk, opuszczanie rąk do półzwisu bokiem. W zwisie nachwytem przechodzenie wbok. Przygotowanie do wymyku.

Skoki wolne: z odbicia jednonóż o ławeczkę, o jedną część skrzyni z miejsca i rozbiegu (3—5 kroków); skok wzwyż przez ławeczkę lub poprzeczkę (do wysokości kolan), z rozbiegu wprost z doskokiem obunóż i jednonóż; skok wdal z małego rozbiegu.

Skoki mieszane: przeskoki zawrotne przez ławeczkę poziomą, skośną i tram (do wysokości kolan); zeskoki wtył z drabinki, wyskok na kozła lub skrzynię do wysokości pasa do przysiadu i zeskok wtył.

Ponadto dla młodzieży męskiej: skoki dosiężne w miejscu, skok zajęcze, przeskok rozkroczny przez kozła wzdłuż o wysokości bioder.

Rzuty. Rzut małą piłką prawą i lewą ręką do celu i na odległość oraz piłką dętą z zamachu wtył.

Zabawy, gry i ćwiczenia polowe: Zabawy i gry o charakterze ożywiającym i jako przygotowanie do gier drużynowych, np. karuzela, taniec pajaców, odmiany berka, natarcie, sztafeta pisana, dzień i noc, kampa, wyścig piłek, podawanych w rzędach, zgadywany, podbijak, kogucik kałuża.

Ponadto dla młodzieży męskiej, jako przygotowanie do walki wręcz: w dwójkach szybkie chwyty za przegub, ramię, kostkę i pod kolano.

Gry drużynowe: w dwa ognie, kwadrant, podaj dalej.

Ponadto dla młodzieży męskiej: piłka graniczna (przygotowanie do jordanki).

Gry i ćwiczenia polowe: Orjentowanie się i poruszanie w terenie według stron świata przy pomocy słońca, zegarka, kompasu i gwiazd. Korzystanie z mapy w celach orjentacyjnych (orjentowanie mapy przy pomocy kompasu), znalezienie własnego stanowiska i wskazanie w terenie przedmiotów, przedstawionych na mapie, i naodwrót.

Ćwiczenia orjentacyjne, w spostrzegawczości, wzrokowe i słuchowe (np. w lesie z kompasem, odnajdywanie drogi, ocena odległości, wypatrywanie, szukanie, zasadzka i t. p.).

Nauka poruszania się całego zastępu w różnym terenie, a potem stosowne ćwiczenia w podchodzeniu i obserwacji, oraz gry z przeciwnikiem (np. po chorągiewki, zasadzka i t. p.).

Sport i wycieczki. Pływanie. Grupa I (młodzież, umiejąca pływać): poprawne opanowanie stylu naturalnego lub żabki na piersiach i nawznak; skok startowy.

Grupa II (młodzież, nie umiejąca pływać): zabawy w wodzie, mające na celu oswojenie z wodą i prowadzące stopniowo do umiejętności utrzymania się na wodzie nawznak i na piersiach.

Łyżwiarstwo. Swobodna jazda wprzód. Przekładanka. Łuki wprzód. Zatrzymywanie się w małym pędzie. Łatwe zabawy, np. odmiany berka.

Saneczkowanie. Zjazdy pojedyńczo w siadzie rozkrocznym i w leżeniu przodem na torach naturalnych i sztucznych ze stopniowaniem trudności (pochyłość, długość toru). Nieznaczne zmiany kierunku.

Narciarstwo. Chody: krok zwykły po płaskiem. Zwroty, zjazd nawprost z małej pochyłości. Zabawy narciarskie w zjeździe nawprost.

Łucznictwo. Strzelanie z odległości do 15 m.

Kolarstwo (dla młodzieży męskiej). Opanowanie jazdy jako środka komunikacyjnego.

Wycieczki. Wycieczki piesze do 10 km dziennie przy ewentualnem obciążeniu 2—3 kg dla celów wychowania fizycznego, połączone z obozowaniem dziennem i ćwiczeniami polowemi.

Wyniki nauczania.

Swobodne wykonanie wymachów i krążeń kończyn, wykazujące ruchomość stawów.

Poprawne wykonanie w postawie siedzącej lub stojącej skłonu wprzód z rozluźnieniem mięśni oraz prostowania się, wykazującego ruchomość stawów międzykręgowych oraz umiejętność poprawiania postawy.

Swobodne przejście po tramie (o wysokości kolan).

Dla młodzieży męskiej: poprawne przechodzenie wbok po tramie w zwisie po 3 kroki w każdą stronę. Dla słabszej młodzieży męskiej i obu grup młodzieży żeńskiej: poprawne wykonanie zwisu na tramie nachwytem.

Dla młodzieży męskiej poprawny przeskok rozkroczny kozła wzdłuż (o wysokości bioder). Dla słabszej młodzieży męskiej i obu grup młodzieży żeńskiej: poprawny skok zawrotny przez ławeczkę ustawioną skośnie.

W szkołach, nie posiadających przyrządów do skoków, wyżej wymienionych: poprawne wykonanie skoku przez poprzeczkę (o wysokości kolan) z rozbiegu wprost (3—5 kroków) z doskokiem na obie nogi.

Opanowanie rzutów i chwytów jednorącz małej piłki.

Opanowanie gier: w d w a o g n i e, podaj dalej.

Pływanie. Dla grupy I przepłynięcie stylem naturalnym lub żabką do 25 m na wodzie stojącej; dla grupy II możność utrzymania się na wodzie.

Narciarstwo. Umiejętność jazdy w terenie lekko pagórkowatym.

Łyżwiarstwo. Przekładanka.

Z osiągnięcia wyników w pływaniu i narciarstwie zwolniona jest młodzież tych szkół, które nie posiadają warunków terenowych do ich uprawiania.

Młodzież winna wykazać się następującemi sprawnościami z zakresu ćwiczeń polowych: odnajdywanie drogi w lesie z kompasem, ocena odległości, dochodzenie do celu przez szukanie śladu.

U w a g i.

Ćwiczenia w zasobie materjału i w wynikach, oznaczone drukiem rozstrzelonym, mogą być prowadzone wyłącznie z młodzieżą silniejszą. Wszystkie ćwiczenia pozostałe są przeznaczone i dla młodzieży fizycznie słabszej.

Ze względu na rozpoczynający się u młodzieży żeńskiej okres dojrzewania, należy, w szczególności w tej klasie, prowadzić lekcje ćwiczeń cielesnych w ten sposób, by one w dostatecznej mierze zaspokajały potrzebę ruchu, wzbudzały zainteresowanie i nie przemęczały młodzieży.

W ćwiczeniach kończyn górnych i dolnych trzeba zwrócić uwagę na rozległość ruchów (zwiększanie ruchomości stawów). Ćwiczenia te winno się łączyć z chóralnem liczeniem, klaskaniem, wybijaniem taktu, wytrzymywaniem pauz w poszczególnych częściach ćwiczeń oraz zwiększaniem (dwukrotnem) ich tempa. Ćwiczenia kończyn górnych i dolnych stosować można oddzielnie lub łącznie, a ćwiczenia kończyn górnych można łączyć z ćwiczeniami głowy.

Krążenia głowy stosować należy początkowo indywidualnie (w celu rozruszania kręgów szyjnych), następnie dopiero miarowo i rytmicznie.

Zwisy należy w klasie tej stosować jedynie jako momenty przejściowe, a natężenie skoków, biegów i t. p. stopniować bardzo powoli. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na ćwiczenia, poprawiające postawę młodzieży, wyrabiające poczucie rytmu i koordynację ruchów.

W zakresie organizowania ćwiczeń cielesnych uwzględnić należy w tej klasie następujące wskazania.

W zabawach i grach drużynowych należy położyć główny nacisk na stronę wychowawczą, zaprawiając młodzież do zgodnej, zbiorowej pracy i rozwijając poczucie szlachetnej walki między drużynami. Rozgrywki w tej klasie winny nosić charakter wyłącznie wewnątrzklasowy i nie mogą być traktowane widowiskowo. Przebieg gry winien być spokojny, a przerwy odpoczynkowe dostosowane do potrzeby grających.

Wycieczki dłuższe należy poprzedzić kilkakrotnym wymarszem w teren, na który przeznaczyć należy od 1 godziny do 3. Wymarsz ma mieć na celu zaprawienie młodzieży do tempa chodu, umiejętnego oddychania w marszu, dźwigania plecaka, oraz zapoznanie się z najprostszemi formami ćwiczeń polowych i musztry. W czasie wycieczki jednodniowej długość marszu nie może przekraczać 10 km przy szybkości maksymalnej 4 km na godzinę i odpoczynkach 10-minutowych co 45 minut. Normy te zawsze uzależnić trzeba od sił i wytrzymałości młodzieży. Obciążenie plecaka wynosić może 2 do 3 kg. Młodzież słabsza winna odbywać wycieczki oddzielnie, bez obciążenia, idąc 4 do 6 km, a resztę drogi odbywając przy pomocy lokomcyj.

Ze sportów, podanych w materjale ćwiczebnym, uprawiać należy wszystkie, w miarę możności terenowych, pamiętając, że gry, ćwiczenia polowe i wycieczki są podstawową formą ruchu.

PRZEDMIOTY NADOBOWIĄZKOWE.

W klasie I czteroletniego gimnazjum i w klasach od IV do VIII dotychczasowego gimnazjum wyższego liczba uczniów, zapisujących się na początku roku szkolnego na naukę jednego z przedmiotów nadobowiązkowych, nie może być mniejsza od 15. Pod tym względem zmienia się więc w odniesieniu do nauki przedmiotów nadobowiązkowych w dotychczasowem gimnazjum wyższem zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 12 czerwca 1929 r. (Nr. II. 16555/29), umieszczone w wydaniach programów[1]) z roku 1931, obowiązujących w tych klasach (IV—VIII).

Rysunek.

Stopień I. 2 godziny tygodniowo.

Materjał nauczania.

Rysunek odręczny. Rysunek poobserwacyjny szkicowy w ujęciu płaskiem, obejmujący wyrażanie z pamięci linją, a także plamą barwną typowego kształtu, ogólnych proporcyj, głównych cech i ewentualnie barwy ogólnej przedmiotów użytkowych (nieskomplikowanych narzędzi rzemieślniczych o kształtach regularnych, pojedyńczych drobnych sprzętów, np. skrzynek, półek, ławek i t. p.) oraz zwierząt krajowych o kształtach, łatwych do określenia i zapamiętania (np. koza, krowa, owca, ryby, czapla, kaczka, dudek, owady i t. p.).

Rysunek z natury, obejmujący rysowanie i malowanie przedmiotów płaskich oraz przedmiotów, posiadających kształty niezbyt złożonych brył geometrycznych (np. domy murowane, budynki gospodarskie i fabrycz-

---

[1]) Program gimnazjum państwowego. Wydział humanistyczny. Wydanie piąte. Lwów, 1931.

Program gimnazjum państwowego. Wydział klasyczny. Wydanie trzecie. Lwów, 1931.

Program gimnazjum państwowego. Wydział matematyczno-przyrodniczy. Wydanie piąte. Lwów, 1931.

ne, skrzynie, szafy, kadzie, beczki, naczynia i t. p.), położonych równolegle do płaszczyzny frontalnej, z uwzględnieniem zaobserwowanych skrótów perspektywicznych i różnic w oświetleniu ścian.

Rysunek z wyobraźni w ujęciu płaskiem i perspektywicznem, obejmujący wyrażanie linją, a także plamą barwną kształtu i barwy prostych przedmiotów na podstawie opisu nauczyciela lub pomysłu ucznia (np. pudełka, skrzynki, naczynia i t. p.).

Obserwacja i zaznaczanie wartości estetycznych odpowiednio dobranych wyrobów rzemieślniczych, a w szczególności wytworów przemysłu artystycznego oraz dostępnych okazów sztuki ludowej lub ich reprodukcyj (np. sprzęty, naczynia, tkaniny, wycinanki, pisanki i t. p.).

Kreślenie.

Kreślenie zasadniczych brył geometrycznych w perspektywie równoległej.

Wyniki nauczania.

W zakresie rysunku odręcznego. Umiejętność narysowania z pamięci przedmiotu o wyraźnych i łatwych do ujęcia kształtach; narysowania z natury prostego przedmiotu użytkowego z uwzględnieniem skrótów perspektywicznych i zaznaczeniem cienia własnego; narysowania z wyobraźni w ujęciu perspektywicznem na podstawie podanego opisu lub pomysłu ucznia przedmiotu o kształtach bryły geometrycznej.

W zakresie kreślenia. Umiejętność kreślenia zasadniczych brył geometrycznych w perspektywie równoległej.

Uwagi.

Czas, przeznaczony przez program na rysunek (2 g. tygodniowo), należy w roku szkolnym rozdzielić w następujący sposób: z ogólnej (rocznej) liczby godzin należy wydzielić około 8 godzin na obserwację i omawianie przedmiotów użytkowych i dzieł sztuki oraz około 12 g. na kreślenie, resztę zaś godzin należy przeznaczyć na rysunek odręczny, rozdzielając je równomiernie na poszczególne typy rysunku odręcznego.

Kilka pierwszych lekcyj należy poświęcić na opracowywanie dowolnych tematów, aby uczniowie mogli ujawnić rodzaj zainteresowań i stopień sprawności rysunkowej, w celu odpowiedniego ułożenia planu pracy.

W szkicach poobserwacyjnych z pamięci na tym stopniu dążyć należy do wyrobienia sprawności w szybkiem wyrażaniu kształtów przedmiotów zdecydowaną linją; w doborze tematów winno się zachować stopniowanie trudności rysunkowych.

Głównem zadaniem rysunku z natury jest systematyczne zaprawianie uczniów do ujmowania zjawisk perspektywicznych i światłocieniowych. Należy przytem powtórzyć, nawiązując do przygotowania ucznia, osiągniętego w oddziale VI szkoły powszechnej, obserwacje takich przedmiotów, jak szereg drzew, gościniec ze słupami telegraficznemi, kamienica i t. p.. polecić odtworzenie w rysunku z pamięci niektórych z nich, a następnie

przejść do rysowania poszczególnych przedmiotów, wskazanych w programie.

Przy podawaniu tematów do rysunku z wyobraźni należy w opisie podać kształt przedmiotu, ogólne jego rozmiary oraz wskazówki, dotyczące założenia rysunku farbą w dwóch lub trzech barwach. Tematem do rysunku z wyobraźni winny być przedmioty użytkowe o prostych nieskomplikowanych kształtach.

Przy wszystkich rodzajach ćwiczeń z zakresu rysunku odręcznego należy rozwijać techniki rysunkowe i malarskie, a w szczególności umiejętność stosowania różnego natężenia farby.

Podczas obserwacji wyrobów rzemieślniczych, a w szczególności okazów przemysłu artystycznego oraz tworów sztuki ludowej lub ich reprodukcyj, należy przedewszystkiem podkreślać budowę przedmiotu, zgodną z charakterem materjału, celowość i prostotę kształtu, wyzyskanie naturalnej barwy i rysunku tworzywa (słoje, włókna i t. p.), oraz wyjaśniać wartości estetyczne przedmiotów w sposób dostępny i zrozumiały dla uczniów w tym wieku.

Nauka kreślenia na tym stopniu winna uzupełnić wiadomości i sprawności w zakresie rysunku geometrycznego, zdobyte w szkole powszechnej, oraz wprowadzić ucznia w perspektywiczny rysunek wymiarowy.

Muzyka.

(1—4 godzin tygodniowo na ucznia).

I. Śpiew.

Poziom niższy (pierwszy rok nauczania). 1 godzina tygodniowo.

Materjał nauczania.

Pieśni jedno i dwugłosowe, opracowywane przy pomocy nut: religijne, narodowe, ludowe, towarzyskie, marszowe i inne.

Samodzielne śpiewanie pieśni z nut w tonacjach majorowych do trzech znaków przykluczowych włącznie i w tonacji A minor.

Przy opracowywaniu i wykonywaniu pieśni należy dbać o wyraźną wymowę, naturalny i umiarkowany sposób wydobywania głosu, poprawną rytmikę, czystą intonację, urozmaicone cieniowanie i zmiany tempa.

W związku z opracowywaniem pieśni, przygodne wykonywanie krótkich ćwiczeń słuchowych i głosowych, uwzględniających z rytmiki: takt $^{3}/_{8}$, $^{6}/_{8}$, ćwierćnutę z kropką, synkopę ósemkową, pauzę ósemkową, z intonacji: półtony, całe tony, tercje, przygodne dźwięki chromatyczne, z harmonji: trójdźwięki majorowe i minorowe oraz ich przewroty.

Niezbędne wyjaśnienia znaków muzycznych, występujących w pieśniach i ćwiczeniach.

Przygodne wzmianki o wybitniejszych kompozytorach pieśni wykonywanych.

Wyniki nauczania.

Przyswojenie około 15 pieśni jedno i dwugłosowych. Umiejętność samodzielnego odśpiewania z nut łatwych pieśni w tonacjach majorowych

do trzech znaków przykluczowych włącznie i w tonacji A minor. Sprawność w wykonywaniu ćwiczeń rytmicznych i intonacyjnych, wskazanych w materjale nauczania.

Uwagi.

Podczas śpiewania łatwiejszych pieśni jednogłosowych można zachęcać zdolniejszych uczniów do improwizowania wtóru.

Posługiwanie się nutami przy nauczaniu nie wyklucza przygodnego opracowywania pieśni ze słuchu.

Nuty odgrywają w nauce śpiewu dwojaką rolę: służą jako pomoc przy słuchowem opanowywaniu pieśni oraz jako podstawa do samodzielnego ich czytania. Ćwiczenia słuchowe i głosowe winny się wiązać z opracowywaniem pieśni; na wymieniony materjał tych ćwiczeń należy położyć szczególny nacisk, aczkolwiek w pracy nastręczy się niejednokrotnie potrzeba uwzględnienia również innych elementów z tego zakresu.

Jeżeli większość uczniów, uczęszczających na lekcje śpiewu, należy do chóru, można opracowywać również trudniejsze miejsca utworów i pieśni, przeznaczonych do śpiewania w chórze.

Przy opracowywaniu pieśni dwugłosowych jest rzeczą wskazaną, by melodję głosu pierwszego przyswoili sobie wszyscy uczniowie.

Większość pieśni opracowywanych winna być opanowana pamięciowo.

II. Chór.

(2 godziny tygodniowo).

Materjał nauczania.

Pieśni w układach wielogłosowych i utwory chóralne na trzy lub cztery głosy:

a) związane z życiem i potrzebami szkoły, w szczególności posiadające znaczenie dla wychowania religijnego oraz państwowego.

b) oryginalne polskich kompozytorów,

c) nadające się do korelacji z innemi przedmiotami nauczania, głównie z nauką języka polskiego i historją,

d) pieśni ludowe.

Przy opracowywaniu i utrwalaniu pieśni i utworów wielogłosowych zwracanie uwagi na poprawność wykonania tak co do rytmu, intonacji i harmonji, jak oddechu, wymowy i wydobywania głosu, oraz stosowanie urozmaiconego cieniowania i odpowiednich zmian tempa.

Wyniki nauczania.

Umiejętność wykonania w zespole co najmniej 12 pieśni względnie utworów chóralnych z należytem wykończeniem, z tego co najmniej 4 z pamięci.

Uwagi.

Nauczyciel winien tak zorganizować pracę chóru, by wszyscy uczniowie, do niego należący, tworzyli zespół, śpiewający karnie, rytmicznie i czysto, zdolny do osiągnięcia możliwie wysokiego poziomu artystycznego ześpiewania.

Przy opracowywaniu pieśni i utworów chóralnych należy wyzyskiwać sprawności i umiejętności, osiągane w nauce śpiewu.

III. Gra na skrzypcach.

Poziom niższy (pierwszy rok nauczania). 1 godzina tygodniowo.

Materjał nauczania.

Łatwe pieśni, utwory jednogłosowe i dwugłosowe (duety) w pierwszej pozycji w tonacjach majorowych do dwóch znaków przykluczowych włącznie. W związku z tem ćwiczenia palcowe na 1, 2, 3 i 4 palce w różnych rozstawieniach, oraz gamy majorowe i trójdźwięki majorowe przez jedną oktawę i w skali między najniższym i najwyższym dźwiękiem skrzypiec w pierwszej pozycji w wyżej wymienionych tonacjach, przy użyciu całego, połowy smyczka oraz łączeniu po 2, 3 i 4 dźwięki.

Zaprawianie do prawidłowego trzymania skrzypiec i smyczka. Strojenie skrzypiec.

Wyniki nauczania.

Umiejętność wykonywania łatwych pieśni, utworów jednogłosowych i dwugłosowych (duetów) oraz niezbędnych ćwiczeń (z zakresu materjału nauczania) w tonacjach majorowych do dwóch znaków przykluczowych włącznie. Umiejętność poprawnego trzymania skrzypiec i smyczka.

Uwagi.

Głównym materjałem ćwiczebnym na lekcjach winny być pieśni, tańce utwory,wzbudzające zainteresowanie i zachęcające do gry na skrzypcach. Unikać należy wprowadzania większej ilości ćwiczeń, ograniczając się wyłącznie do najniezbędniejszych.

Niektóre pieśni i utwory, szczególnie lubiane przez młodzież, winny być opanowane pamięciowo.

Podczas gry na skrzypcach należy baczyć na ścisłość rytmiczną, czystość intonacji, oraz wprowadzać urozmaicone cieniowanie i zmiany tempa.

W razie zgłoszenia się na poziom niższy większej ilości uczniów niż 25, należy podzielić go na dwie grupy.

Organizacja nauczania muzyki.

Uczeń zapisujący się na lekcje muzyki, może wybrać przedmioty nauczania z działu wokalnego, instrumentalnego lub też wokalnego i instrumentalnego. O ile zapisze się na przedmioty nauczania z działu wokalnego, może wybrać: a) śpiew — 1 godzina, b) śpiew i chór — 3 godziny,

c) chór — 2 godziny (wyjątkowo). Z działu instrumentalnego może wybrać tylko grę na skrzypcach — 1 godzina. Nauka śpiewu ma zasadniczo przygotować do śpiewu chóralnego, dlatego też uczeń, zapisujący się na lekcje chóru, winien również uczęszczać na lekcje śpiewu. Tylko w wyjątkowych wypadkach może uczeń, należący do chóru, być uwolniony od nauki śpiewu. Uczniowie, zapisujący się na lekcje muzyki, mogą również obrać dział wokalny i instrumentalny (np. śpiew i grę na skrzypcach — 2 godziny; śpiew, chór i grę na skrzypcach — 4 godziny; wyjątkowo chór i grę na skrzypcach — 3 godziny), o ile posiadają odpowiednie uzdolnienie i przygotowanie i t. p. — nigdy jednak w wyższym wymiarze niż 4 godziny tygodniowo.

B. KLASA I GIMNAZJUM CZTEROLETNIEGO Z POLSKIEM JĘZYKIEM NAUCZANIA, UTWORZONA Z III KLASY DOTYCHCZASOWEGO GIMNAZJUM KLASYCZNEGO DAWNEGO TYPU.

Religja. (2 godziny tygodniowo).

Obowiązuje program dytychczasowy klasy III.

Język polski. (5 godzin tygodniowo).

Należy stosować program, podany powyżej w dziele I A części drugiej niniejszej instrukcji, ze zmianą pierwszego ustępu „Uwag“ w następujący sposób:

„Na lekturę wypisów oraz większych utworów należy przeznaczyć trzy godziny tygodniowo, na naukę o języku i na ćwiczenia w mówieniu i pisaniu po jednej godzinie tygodniowo“.

Język łaciński. (2 godziny tygodniowo).

W związku z instrukcją na rok szkolny 1932/33 (Dz. U.rz. Nr. 5 z 30. VII. 1932, poz. 57, str. 211), która polecała opracowanie w ubiegłym roku szkolnym tylko połowy kursu, przewidzianego dla dotychczasowej klasy II, należy w roku szkolnym 1933/34 kurs ten ukończyć.

Nauczanie języka obcego nowożytnego (5 godzin tygodniowo), historji (3 godziny tygodniowo), geografji (3 godziny tygodniowo), biologji (3 godziny tygodniowo), matematyki (3 godziny tygodniowo), zajęć praktycznych (2 godziny tygodniowo), ćwiczeń cielesnych (ćwiczenia gimnastyczne: 2 godziny tygodniowo na klasę i 10 minut ćwiczeń codziennych; zabawy, gry i sporty: 2 godziny tygodniowo na ucznia), oraz przedmiotów nadobowiązkowych: rysunku (2 godziny tygodniowo) i muzyki (1 — 4 godz. tygodniowo na ucznia) należy dostosować do wskazań podanych dla grupy gimnazjów, omówionej powyżej w dziale I A części drugiej niniejszej instrukcji.

II. A. KLASY I GIMNAZJÓW Z RUSKIM I BIAŁORUSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA Z WYJĄTKIEM KLAS PIERWSZYCH, UTWORZONYCH Z III KLASY DOTYCHCZASOWEGO GIMNAZJUM KLASYCZNEGO DAWNEGO TYPU.

W zakresie nauki religji i języka ruskiego (wzgl. białoruskiego) utrzymuje się jeszcze w tym roku szkolnym program dotychczasowej klasy III.

We wszystkich innych przedmiotach należy w miarę możności dostosowywać nauczanie do układu materjału, podanego powyżej w dziale I A części drugiej niniejszej instrukcji, oraz starać się realizować zawarte tam wskazania.

B. KLASA I GIMNAZJÓW Z RUSKIM I BIAŁORUSKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA, UTWORZONA Z III KLASY DOTYCHCZASOWEGO GIMNAZJUM KLASYCZNEGO DAWNEGO TYPU.

W zakresie nauki religji i języka ruskiego (wzgl. białoruskiego) utrzymuje się jeszcze w tym roku szkolnym program dotychczasowej klasy III.

We wszystkich innych przedmiotach należy w miarę możności dostosowywać nauczanie do układu materjału, podanego powyżej w dziale I B części drugiej niniejszej instrukcji, oraz starać się realizować zawarte tam wskazania.

C. KLASA I PAŃSTWOWEGO GIMNAZJUM Z NIEMIECKIM JĘZYKIEM NAUCZANIA W TORUNIU.

W zakresie nauki religji, języka polskiego i niemieckiego utrzymuje się jeszcze w tym roku szkolnym program dotychczasowy klasy III.

We wszystkich innych przedmiotach należy w miarę możności dostosowywać nauczanie do układu materjału, podanego powyżej w dziale I A części drugiej niniejszej instrukcji, oraz starać się realizować zawarte tam wskazania.

UWAGA OGÓLNA.

Ukazały się w druku wydane przez Ministerstwo projekty programów poszczególnych przedmiotów dla nowego gimnazjum z polskim językiem nauczania [1]), zawierające poza właściwym programem szczegółowe „Uwagi do całości programu“ każdego przedmiotu, wyjaśniające, jak należy program realizować. Poleca się, aby wszystkie szkoły, stosując w roku szkolnym 1933/34 powyższą instrukcję, uwzględniały już ogólne zasady wychowawcze i dydaktyczne, podane w tych uwagach. Obowiązuje

---

[1]) Do nabycia w Państwowem Wydawnictwie Książek Szkolnych we Lwowie, ul. Kurkowa 21 — po cenie 1 zł za komplet projektów. Projekty zostaną rozesłane wszystkim szkołom średnim przed rozpoczęciem roku szkolnego.

to przedewszystkiem gimnazja, których dotyczy dział I części drugiej niniejszej instrukcji, w innych gimnazjach (działy II A, II B, II C) można wskazania, zawarte w „uwagach“, modyfikować w zależności od odmiennego charakteru szkoły, nie naruszając jednak ich zasadniczej, ogólnej tendencji.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 20 sierpnia 1933 r.
Nr. I. 24925/33.

Podając do wiadomości PP. Inspektorów szkolnych, Kierowników szkół oraz Nauczycielstwa okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 110 z dnia 14-go lipca 1933 (I. Pr. 2589/33) w sprawie programów nauki w szkołach powszechnych na rok szkolny 1933/34, wraz z instrukcją, polecam, co następuje:

1. Program nauki i plan godzin dla oddziałów I, II i V szkół powszechnych oraz zmiany programu dotychczasowego, przewidziane dla innych oddziałów, wymienionych w cytowanym wyżej okólniku, obowiązują na terenie tutejszego okręgu w ciągu roku szkolnego 1933/34 *w całej pełni* tylko w publicznych szkołach powszechnych z polskim językiem nauczania, w których żaden drugi język (ruski lub niemiecki) *nie jest* przedmiotem obowiązkowej nauki.

2. W publicznych szkołach powszechnych z polskim językiem nauczania i obowiązkową nauką języka drugiego (ruskiego lub niemieckiego), następnie w szkołach z niepolskim językiem nauczania i w szkołach dwujęzycznych obowiązują w ciągu roku szkolnego 1933/34 *plany godzin* dotychczasowe, zmienione częściowo okólnikiem Min. W. R. i O. P. Nr. 39 z dnia 30 marca 1933 (okzlnik Kuratorjum Nr. 182 z dnia 14 kwietnia 1933), zaś *nowy program* nauki oraz *zmiany programu* dotychczasowego, wskazane w punkcie pierwszym niniejszego zarządzenia, należy również wprowadzić we właściwych oddziałach tych szkół, atoli *tylko w granicach możliwości i po odpowiedniem przystosowaniu.*

Zastrzeżenia końcowe dotyczą w pierwszym rzędzie tych przedmiotów nauki. które rozporządzają mniejszą ilością godzin nauczania, aniżeli w szkołach wymienionych w punkcie pierwszym niniejszego okólnika, a więc np. języka polskiego, zajęć praktycznych i śpiewu w niektórych oddziałach, oraz szkół z niepolskim językiem nauczania i szkół utrakwistycznych. Program nauki musi być w tych wypadkach odpowiednio zmniejszony, względnie muszą być pewne wskazania programowe realizowane również przy pomocy języka drugiego.

W odniesieniu zaś do takich przedmiotów nauki, dla których wymierzono w planie ilość godzin taką samą, jak w szkołach z polskim językiem nauczania (bez języka drugiego). obowiązują program nowy oraz zmiany, przewidziane w punkcie pierwszym, w całej pełni bez względu na język nauczania szkoły.

Zastrzeżenia powyższe oraz celowy brak dokładniejszych wskazówek w tym względzie wkładają na nauczyciela — w stopniu jeszcze większym, niż dotychczas — obowiązek pracy twórczej, głęboko przemyślanej i przygotowanej w najdrobniejszych szczegółach.

Wszelki szablon czy rutyna, ślepe naśladownictwo czy bezplanowość, winny być ze systemu pracy bezwzględnie wykluczone.

Obowiązek pracy w całem tego słowa znaczeniu *świadomej*, wkłada poza tem na nauczyciela nowy program jeszcze i przez to, iż pozostawia mu znacznie więcej, niż dotychczas, swobody, o ile chodzi o kolejność, rozbudowę i powiązanie tematów, przewidzianych dla poszczególnych przedmiotów nauki, oraz o dostowanie ich do środowiska i warunków szkoły. Precyzując bardzo dokładnie w „Wynikach nauczania" cel pracy, pozostawia program nauczycielowi dobór dróg, które mają go do tego celu prowadzić.

Dojść zaś może do niego jedynie nauczyciel, który nietylko zdaje sobie jasno sprawę z celu, do którego dąży, ale jest równocześnie *w pełni* świadom metod pracy, przy pomocy których można go osiągnąć.

3. Aczkolwiek zasadniczo okólnik Ministerstwa wprowadza nowe programy w bieżącym roku szkolnym tylko w pewnym określonym zakresie, to jednak zdawać sobie sprawę musimy z tego, że właśnie w bieżącym roku szkolnym przystępujemy w całej pełni do realizacji zasad programowych, związanych ściśle z duchem nowej ustawy o ustroju szkolnictwa.

Ducha tego, który winien przeniknąć całą pracę wychowawczą szkoły, wskazują postanowienia ustawy o ustroju szkolnictwa z dnia 11-go marca 1932 oraz „Uwagi do całości" programów wszystkich przedmiotów, zamieszczone w projektach programów nauki w publicznych szkołach powszechnych trzeciego stopnia, wydanych przez Ministerstwo W. R. i O. P. (Lwów 1933 — Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych).

Od stopnia opanowania nowych programów zależeć będą wyniki całej pracy szkolnej. Dlatego poznać programy i zgłębić je jest bezwzględnym obowiązkiem każdego nauczyciela (lki) bez względu na wiek i lata służby, bez względu na język nauczania i stopień organizacyjny szkoły, w której pracuje. Równocześnie jest obowiązkiem nietylko każdego inspektora szkolnego i kierownika szkoły, ale również każdego nauczyciela, który czuje się do tego dokładnie przygotowanym, propagować ideę nowej ustawy i programów we własnem środowisku.

Terenem wzajemnego uświadamiania się w tym względzie winny się stać rejonowe zebrania nauczycielskie, kółka pedagogiczne, posiedzenia Rad Pedagogicznych, kursy i konferencje urzędowe oraz pogadanki i zebrania nauczycielskie przygodne, zależnie od warunków miejscowych.

Bieg pracy w tym względzie bacznie śledzić będę i kontrolować. a na podstawie jej wyników oceniać zarówno podwładne nauczycielstwo jako też inspektorów szkolnych.

Wyrażam przekonanie, iż nauczycielstwo Okręgu podejmie nakreśloną powyżej pracę — jak zawsze — chętnie nietylko w swoim własnym interesie, ale także — i to przedewszystkiem — dla dobra nowej szkoły polskiej.

Kurator O. S. Lw. *J. Gadomski* (—)

U w a g a: Dla orjentacji zamieszcza Kuratorjum poniżej obowiązujące w roku szkolnym 1933/34 plany godzin w publicznych szkołach powszechnych z polskim językiem nauczania (bez języka ruskiego i z tym językiem), z ruskim językiem nauczania i w szkołach dwujęzycznych, bez względu na stopień organizacyjny, po uwzględnieniu zmian, jakie zaszły od czasu ich urzędowego ogłoszenia.

Tabl. I.

Plan godzin dla szkół powszechnych z polskim językiem nauczania (bez języka ruskiego)

Stopień organizacji	7-klasowa						
Rocznik	1	2	3	4	5	6	7
Oddział	I	II	III	IV	V	VI	VII
Religja . . .	2	2	2	2	2	2	2
Język polski	14/2	7	6	6	5	5	4
Język obcy .	—	—	—	—	—	—	3
Historja . . .	—	—	2	2	3	3	2
Geografja . .	—	—	2	2	3	3	
Przyroda . .	—	—	2	2	3	3	5
Rachunki z geometrja	6/2	4	4	4	4	4	4
Rysunek . .	2/2	2	2	2	2	2	2
Roboty ręczne wzgl. zajęcia praktyczne .	4/2	3	3	4	4	4	4
Śpiew . . .	2/2	2	2	2	2	2	1
Ćwiczenia ciel.	4/2	2	3	3	2	2	3
Razem . .	18	22	28	29	30	30	30

Stopień organizacji	6-klasowa						
Rocznik	1	2	3	4	5	6	7
Oddział	I	II	III	IV	V	VI VII niepodz.	
Religja . . .	2	2	2	2	2	2	2
Język polski	14/2	7	6	5	5	5	4
Język obcy .	—	—	—	—	—	—	2
Historja . . .	—	—	2	2	3	2	4
Geografja . .	—	—	2	2	3	3	
Przyroda . .	—	—	2	3	3	4	4
Rachunki z geometrja	6/2	4	4	4	4	4	4
Rysunek . .	2/2	2	2	2	2	2	
Roboty ręczne wzgl. zajęcia praktyczne .	4/2	3	3	4	4	4	
Śpiew . . .	2/2	2	2	2	2	1	
Ćwiczenia ciel.	4/2	4/2	6/2	4/2	4/2	4/2	
Razem . .	18	22	28	28	30	29	29

Stopień organizacji	5-klasowa						
Rocznik	1	2	3	4	5	6	7
Oddział	I	II	III	IV	V VI VII niepodzielnie		
Religja . . .	2	2	2	2	2	2	2
Język polski	14/2	7	6	5	5	5	5
Język obcy .	—	—	—	—	—	—	—
Historja . . .	—	—	2	2	3	3	6
Geografja . .	—	—	2	2	3	3	
Przyroda . .	—	—	2	3	5	5	5
Rachunki z geometrja	6/2	4	4	4	5	5	5
Rysunek . .	2/2	2	2	2	2		
Roboty ręczne wzgl. zajęcia praktyczne .	4/2	3	3	4	2		
Śpiew . . .	2/2	2	2	2	1		
Ćwiczenia ciel.	4/2	4/2	6/2	4/2	4/2		
Razem . .	18	22	28	28	30	30	30

Stopień organizacji	4-klasowa						
Rocznik	1	2	3	4	5	6	7
Oddział	I	II	III IV niepodz.		V VI VII niepodzielnie		
Religja . . .	2	2	2	2	2	2	2
Język polski	14/2	7	7	7	5	5	5
Język obcy .	—	—	—	—	—	—	—
Historja . . .	—	—	2	2	3	3	6
Geografja . .	—	—	2	2	3	3	
Przyroda . .	—	—	1	3	5	5	5
Rachunki z geometrja	6/2	4	5	5	5	5	5
Rysunek . .	2/2	2	2		2		
Roboty ręczne wzgl. zajęcia praktyczne .	4/2	2	3		2		
Śpiew . . .	2/2	2	2		1		
Ćwiczenia ciel.	4/2	4/2	4/2		4/2		
Razem . .	18	21	28	30	30	30	30

Stopień organizacji	3-klasowa									
Rocznik	1	2	1	2	3	4	5	6	7	1
Oddział	I niepodz.	II	I podzielnie	II	III niepodz.	IV	V niepodzielnie	VI	VII	I
Religja . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
J. polski . .	24/2	15	14/2	6	7	7	5	5	5	12/2
Historja . .	—	—	—	—	2	2	3	3	6	—
Geografja .	—	—	—	—	2	2	3	3		—
Przyroda .	—	—	—	—	1	3	5	5	5	—
Rachunki z geometrją	12/2	7	6/2	4	5	5	5	5	5	6/2
Rysunek . .	2/2		1/2	1	2		2			1/2
Roboty, zajęcia praktyczne .	2/2		1/2	1	3		2			1/2
Śpiew	2/2		1/2	2/2	2		1			1/2
Ćwiczenia ciel.	2/2		1/2	2/2	4/2		4/2			1/2
Razem . .	24	28	14	16	28	30	30	30	30	13

2-klasowa						1-klasowa							
2	3	4	5	6	7	1	2	3, 4	5, 6, 7	1	2	3, 4	5, 6, 7
II	III	IV		V		I	II	III	IV	I	II	III	IV
niepodz.		niepodzielnie				nauka podzielna				nauka niepodzielna			
2	2	2		2		2	2	2	2	2	2	2	2
7	6	7		7		15/2	15/2	6	6	16/2	16/2	10	10
—	1	2				—	—	2	2	—	—	2	2
—	1	4		4		—	—	1	1	—	—	1	1
—	1	4		4		—	—	1		—	—	1	
6	5	4		4		9/2	9/2	3	3	10/2	10/2	9	9
1		1				1/2		1		2/2		2	
2		2				1/2		1		2/2		3	
2/2		2				1/2		1/2		1/2		2/2	
2/2		4/2				1/2		1/2		1/2		2/2	
20	21	30		30		16	16	18	18	18	18	32	32

Tabl. II

Plan godzin w szkołach powszechnych a) z polskim j. nauczania i obowiązkową nauką j. ruskiego b) z ruskim j. nauczania.

Stopień organizacji	7-klasowa							6-klasowa							5-klasowa							4-klasowa						
Rocznik	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
Oddział	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI	VII niepodz.	I	II	III	IV	V	VI niepodzielnie	VII	I	II	III	IV	V	VI niepodzielnie	VII
Religja . . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
J. wykładowy	14/2	6	5	5	4	4	3	14/2	6	5	5	4	4	3	14/2	6	5	5	4	4	4	14/2	6	5	5	4	4	4
Drugi język .	—	6	5	5	4	4	3	—	6	5	5	4	4	3	—	6	5	5	4	4	4	—	6	5	5	4	4	4
Język obcy .	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Historja . .	—	—	2	1	2	2	3	—	—	2	1	2	2	4	—	—	2	1	2	3	5	—	—	2	2	2	3	5
Geografja . .	—	—	1	2	3	3		—		1	2	3	3		—	—	1	2	3	2		—	—	2	2	3	2	
Przyroda . .	—	—	2	2	3	3	5	—	—	2	2	3	3	4	—	—	2	2	4	4	4	—	—	1	3	4	4	4
Rachunki z geometrją . .	6/2	4	4	4	4	4	3	6/2	4	4	4	4	4	4	6/2	4	4	4	4	4	4	6/2	4	4	4	4	4	4
Rysunki .	2/2	2	2	2	2	2	2	2/2	2	2	2	2	2		2/2	2	2	2	2			2/2	2	2		2		
Roboty ręczne wzgl. zajęcia praktyczne .	4/2	1	2	2	3	3	3	4/2	1	2	2	3	3		4/2	1	2	2	2			4/2	1	2		2		
Śpiew . . .	2/2	1	1	1	1	1	1	2/2	1	1	1	1	1		2/2	1	1	1	1			2/2	1	1		1		
Ćwiczenia ciel.	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2	4/2		4/2	4/2	4/2	4/2	4/2			4/2	4/2	4/2		4/2		
Razem	18	24	28	28	30	30	30	18	24	28	28	30	30	30	18	24	28	28	30	30	30	18	24	28	30	30	30	30

Stopień organizacji	3-klasowa									2-klasowa							1-klasowa				1-klasowa			
Rocznik	1	2	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3, 4	5,6,7	1	2	3, 4	5,6,7
Oddział	I niepodz.	II	I podzielnie	II	III niepodz.	IV	V niepodzielnie	VI	VII	I	II niepodz.	III	IV niepodzielnie		V		I nauka podzielna	II	III	IV	I nauka niepodz.	II	III	IV
Religja . .	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		2		2	2	2	2	2	2	2	2
J. wykładowy	24/2	8	14/2	7/2	5	5	4	4	4	10/2	6	4	5		5		14/2	7/2	4	4	15/2	9/2	8	8
Drugi język .	—	8	—	7/2	5	5	4	4	4	—	6	4	5		5		—	7/2	4	4	—	9/2	8	8
Historja . .	—	—	—	—	2	2	2	3	5 (Historja i Geografja)	—	—	2	2				—	—	2	2	—	—	2	2
Geografja . .	—	—	—	—	2	2	3	2		—	—	1	3		3		—	—	1	1	—	—	1	1
Przyroda .	—	—	—	—	1	3	4	4	4	—	—	1	3		3		—	—	1		—	—	1	
Rachunki z geometrją	12/2	6	6/2	3	4	4	4	4	4	6/2	4	4	3		3		6/2	6/2	3	3	11/2	8/2	6	6
Rysunki . .	2/2		1/2	1	2		2			1/2	1		1				1/2		1		2/2		2	
Roboty, wzgl. zajęcia praktyczne .	2/2		1/2	1	2		2			1/2	1		2				1/2		1		2/2		1	
Śpiew . . .	2/2		1/2	2/2	1		1			1/2	2/2		2				1/2		1/2		1/2		1/2	
Ćwiczenia cieł.	2/2		1/2	2/2	4/2		4/2			1/2	2/2		4/2				1/2		1/2		1/2		1/2	
Razem . . .	24	28	14	16	28	30	30	30	30	12	22	22	30		30		14	14	20	20	18	18	32	32

Tablica III.

Plan godzin w szkołach powszechnych dwujęzycznych.

Stopień organizacji szkoły	7-mio klasowa							6-cio klasowa							5-cio klasowa							4-ro klasowa						
Nauczyciel	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI		I	II	III	IV	V			I	II	III		IV		
Rocznik	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
Oddział	I	II	III	IV	V	VI	VII	I	II	III	IV	V	VI niepodz.	VII	I	II	III	IV	V niepodzielne	IV	VII	I	II	III niepodz.	IV	V niepodzielne	VI	VII
Religja [1])	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]
Język polski	10 2	6	5	5	4	4	3	10 2	6	5	5	4	4	3	10 2	6	5	5	4	4	4	10 2	6	5	5	4	4	4
Język drugi wykładowy	[10] [2]	[6]	[5]	[5]	[4]	[4]	[3]	[10] [2]	[6]	[5]	[5]	[4]	[4]	[3]	[10] 2	[6]	[5]	[5]	[4]	[4]	[4]	[10] [2]	[6]	[5]	[5]	[4]	[4]	[4]
Język obcy	—	—	—	—	—	—	[3]	—	—	—	—	[4]	—	[3]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Historja	—	—	2	1	2	2	3	—	—	2	1	2	2	4	—	—	2	1	2	3	5	—	—	2	2	2	3	5
Geografja	—	—	1	2	3	3		—		1	2	3	3		—	—	1	2	3	2		—	—	2	2	3	2	
Przyroda	—	—	[2]	[2]	[3]	[3]	[5]	—	—	[2]	[2]	[3]	[3]	[3]	—	—	[2]	[2]	[3]	[3]	[3]	—	—	[1][2]	[3]	[3]	[3]	[3]
Rachunki z geometrją	[6] [2]	[4]	[4]	4	4	4	4	[6] [2]	[4]	[4]	4	4	4	4	[6] [2]	[4]	[4]	4	4	4	4	[6] [2]	[4]	[4]	4	4	4	4
Rysunki	2 2	2	1	[2]	[2]	[2]	[2]	2 2	2	[1]	[2]	[2]	[2]		2 2	2	[2]	[2]	[2]			2 2	2	[2]		[2]		
Roboty, wzgl. zajęcia praktyczne	[4] [2]	[2]	[3]	2	3	3	2	[4] [2]	[2]	[3]	[2]	3	3		[4] [2]	[2]	[2]	[2]	3			[4] [2]	[2]	2		3		
Śpiew	[2] [2]	[1]	[1]	[1]	1	1	1	[2] [2]	[1]	[1]	[1]	1	1		[2] [2]	[1]	[1]	1	1			[2] [2]	[1]	[1]		1		
Ćwiczenia cielesne	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2	4 2		[4] [2]	[4] [2]	4 2	4 2	4 2			[4] [2]	[4] [2]	[4] [4]		4 2		
Razem godzin tygodniowo	21	25	28	28	30	30	30	21	25	28	28	30	30	30	21	25	28	28	30	30	30	21	25	28	30	30	30	30

Stopień organizacji szkoły	3-klasowa									2-klasowa					1-klasowa				1-klasowa			
Nauczyciel	I		I		II		III			I			II		I				I			
Rocznik	1	2	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4, 5	6, 7	1	2	3, 4	4, 5. 7	1	2	3, 4	5, 6. 7
Oddział	I niepodzieln.	II	I podzieln.	II	III niepodzieln.	IV	V niepodzielnie	VI	VII	I osob.	II niepodz.	III	IV niepodzielnie	V	I niepodzielnie	II	III niepodzielnie	IV	I nauka niepodzielna	II	III	IV
Religja¹) . . .	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2 [2]	2[2]	2[2]³	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]	2[2]
Język polski .	14 2	8	7 2	7 2	5	5	4	4	4	6 2	6	4	5	5	7 2	7 2	4	4	9 2	9 2	8	8
Język drugi wykładowy	[14] [2]	[8]	[7] [2]	[7] [2]	[5]	[5]	[4]	[4]	[4]	[6] [2]	[6]	[4]	[5]	[5]	[7] [2]	[7] [2]	[4]	[4]	[9] [2]	[9] [2]	[8]	[8]
Język obcy .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Historja . . .	—	—	—	—	2	2	2	3	5	—	—	2	2		—		2	2	—	—	1	1
Geografja . .	—	—	—		2	2	3	2		—	—	1	3	3	—	—	1	1	—	—	1	1
Przyroda .	—	—	—	—	[1]²)	[2]	[3]	[3]	[3]	—	—	[1]	[3]	[3]	—	—	[1]		—	—	[1]	
Rachunki z geometrja	[8] [2]	[6]	[6] [2]	[3]	[4]	4	4	4	4	[4] [2]	[4]	[4]	3	3	[6] [2]	[6] [2]	3	3	[8] [2]	[8] [2]	6	6
Rysunki . .	2 2		1 2	1	2		[2]			1 2	1		[1]		1 2		1		2 2		[2]	
Roboty wzgl. zajęcia praktyczne .	[2] [2]		[1] [2]	[1]	[2]		3			1 2	1		2		[1] [2]		1		[2] [2]		2	
Śpiew	2 2		1 2	[2] [2]	[1]		[1]			1 2	[1]		[2]		[1] [2]		1 2		[1] [2]		1 2	
Ćwiczenia cielesne .	[2] [2]		[1] [2]	[2] [2]	[4] [2]		4 2			1 2	2 2		4 2		[1] [2]		1 2		1 2		1 2	
Razem godzin tygodniowo	24	28	14	16	28	30	30	30	30	12	22	22	30	30	14	14	20	20	18	18	32	32

¹) Nauki religji udziela się w zasadzie w języku macierzystym dzieci. ²) Głośno. ³) Uczy się razem oddział 1, 2 i 3.
Uwaga: Kursywa w klamrach [ ] oznacza godziny w drugim języku wykładowym.

Odbito w drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3

ROK XXXVII. NUMER 9.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 września 1933 r.

TREŚĆ:

1.

Towarzystwo Popierania Publicznych Szkół Powszechnych.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 6 lipca 1933 r. Nr. II. P. 6241/33.

W czerwcu b. r. rozpoczęło pracę nowopowstałe Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, którego celem jest „działalność w zakresie budownictwa publicznych szkół powszechnych i zaopatrzenie ich w niezbędne urządzenia i pomoce naukowe“ (§ 3 statutu Towarzystwa).

Towarzystwo zwróciło się do Ministerstwa z prośbą o poparcie jego wysiłków i najszerszą współpracę władz szkolnych.

Ponieważ ani Państwo, ani samorządy terytorjalne, nie będą w możności same podołać na szereg lat najbliższych olbrzymiemu zadaniu budowy potrzebnych izb lekcyjnych i należytemu ich zaopatrzeniu w konieczne urządzenia i pomoce naukowe, najściślejsza współpraca władz szkolnych z Towarzystwem jest nietylko pożądana, ale zasadniczo wskazana.

Współpracę tę wyraźnie ułatwia sam statut, który zapewnia władzom szkolnym odpowiednią pozycję w konstrukcji organizacyjnej Towarzystwa.

Nie trzeba uzasadniać wagi i potrzeby najrychlejszego i jak najbardziej owocnego w skutkach rozwoju tego Towarzystwa. Stąd też najlepszych i najżarliwszych pomocników i współpracowników znajdzie ono niewątpliwie w pierwszym rzędzie we władzach szkolnych i nauczycielstwie wszelkich typów szkół, powszechnych zaś w szczególności.

Do tej współpracy najusilniej podległe mi władze szkolne i nauczycielstwo zachęcam i proszę, by urzędy i szkoły stały się temi naturalnemi ośrodkami, około których skupiać się winien wysiłek ogólno-społeczny na tym tak niezwykle ważnym odcinku pracy państwowej.

Wyrazić należy życzenie, by całą Polskę najrychlej pokryły gęstą siecią odpowiednio czynne Koła Towarzystwa, które, powołując do pracy najszersze sfery społeczeństwa, będą mogły pełnić swe zadanie: przyczyniać się do podniesienia i pogłębienia powszechnej oświaty.

Minister: (—) *J. Jędrzejewicz.*

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 2 września 1933 r. L. O. 22046/33.

Podaję do wiadomości wszystkich szkół i nauczycielstwa w Okręgu powyższą odezwę Pana Ministra W. R. i O. P. i ze swej strony zwracam się do PP. Dyrektorów i Nauczycieli szkół wszystkich typów z zachętą

i gorącem wezwaniem, aby — zważywszy cele i zadania Towarzystwa, które pragnie nieść pomoc władzom szkolnym w usunięciu jednej z największych bolączek życia szkolnego, jaką jest brak odpowiednich pomieszczeń — poparło dążenia Towarzystwa przedewszystkiem przez gremjalne zapisywanie się na członków Towarzystwa, oraz przez jak najbardziej żywy udział w tworzeniu miejscowych Kół i zjednywanie dla nich jak najliczniejszych zastępów członków, ich organizowanie i wreszcie przez czynne popieranie wszelkich poczynań Towarzystwa.

Na terenie Kuratorjum O. S. Lw. działa Komitet Okręgowy Towarzystwa z siedzibą w Kuratorjum O. S. Lwowskiego, przy ul. Karmelickiej l. 4, poprzez Komitety Obwodowe z siedzibą w Radach Szkolnych — upoważnione do zakładania Kół.

Statuty Towarzystwa są do przejrzenia u PP. Inspektorów Szkolnych, którzy udzielają wszelkich informacyj w sprawie Towarzystwa.

Składka roczna członka Towarzystwa wynosi 4 zł, wpisowe 1.50 gr.

Kurator O. S. Lw.: *J. Gadomski.* wr.

2.

Podział okręgów szkolnych na obwody szkolne.

Rozporządzenie (wyciąg) Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 lipca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 61, poz. 459).

Na podstawie art. 2 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1933 r. o organizacji obwodowych władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 389)[1]) zarządzam co następuje:

Okręg Szkolny Lwowski dzieli się na obwody szkolne:

Gródecki, obejmujący powiaty gródecki, jaworowski i mościski, z siedzibą inspektora szkolnego w Gródku Jagiellońskim,

Jarosławski, obejmujący powiaty jarosławski, przeworski i łańcucki, z siedzibą inspektora szkolnego w Jarosławiu,

Krośnieński, obejmujący powiaty krośnieński i brzozowski, z siedzibą inspektora szkolnego w Krośnie,

Lwowski miejski, obejmujący miasto Lwów, z siedzibą inspektora szkolnego we Lwowie,

Lwowski, obejmujący powiaty lwowski, bobrecki i żółkiewski, z siedzibą inspektora szkolnego we Lwowie,

Niżański, obejmujący powiaty niżański i tarnobrzeski, z siedzibą inspektora szkolnego w Nisku,

Przemyski, obejmujący powiaty przemyski i dobromilski, z siedzibą inspektora szkolnego w Przemyślu,

Rawski, obejmujący powiaty rawski, sokalski i lubaczowski, z siedzibą inspektora szkolnego w Rawie Ruskiej,

Rzeszowski, obejmujący powiaty rzeszowski i kolbuszowski, z siedzibą inspektora szkolnego w Rzeszowie,

Samborski, obejmujący powiaty samborski, rudecki i drohobycki, z siedzibą inspektora szkolnego w Samborze,

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 202.

Sanocki, obejmujący powiaty sanocki i leski, z siedzibą inspektora szkolnego w Sanoku,

Turczański, obejmujący powiat turczański, z siedzibą inspektora szkolnego w Turce,

Doliński, obejmujący powiaty doliński i kałuski, z siedzibą inspektora szkolnego w Dolinie,

Kołomyjski, obejmujący powiaty kołomyjski, horodeński, śniatyński i kosowski, z siedzibą inspektora szkolnego w Kołomyi,

Nadwórniański, obejmujący powiat nadwórniański, z siedzibą inspektora szkolnego w Nadwórnej,

Stanisławowski, obejmujący powiaty stanisławowski, rohatyński i tłumacki, z siedzibą inspektora szkolnego w Stanisławowie,

Stryjski, obejmujący powiaty stryjski i żydaczowski, z siedzibą inspektora szkolnego w Stryju,

Brzeżański [1]), obejmujący powiaty brzeżański, przemyślański i podhajecki, z siedzibą inspektora szkolnego w Brzeżanach,

Czortkowski, obejmujący powiaty czortkowski, borszczowski, zaleszczycki i buczacki, z siedzibą inspektora szkolnego w Czortkowie,

Kamionecki, obejmujący powiaty kamionecki i radziechowski, z siedzibą inspektora szkolnego w Kamionce Strumiłowej,

Tarnopolski, obejmujący powiaty tarnopolski, skałacki i zbaraski, z siedzibą inspektora szkolnego w Tarnopolu,

Trembowelski, obejmujący powiaty trembowelski i kopyczyniecki, z siedzibą inspektora szkolnego w Trembowli,

Złoczowski, obejmujący powiaty złoczowski, brodzki i zborowski, z siedzibą inspektora szkolnego w Złoczowie.

Lp.	Rada szkolna Powiatowa	włączona do obwodu szkolnego	Lp.	Rada szkolna Powiatowa	włączona do obwodu szkolnego
1	Bóbrka	lwowskiego	17	Kolbuszowa	rzeszowskiego
2	Borszczów	czortkowskiego	18	Kołomyja	kołomyjskiego
3	Brody	złoczowskiego	19	Kopyczyńce	trembowelskiego
4	Brzeżany	brzeżańskiego	20	Kosów	kołomyjskiego
5	Brzozów	krośnieńskiego	21	Krosno	krośnieńskiego
6	Buczacz	czortkowskiego	22	Lesko	sanockiego
7	Czortków	czortkowskiego	23	Lubaczów	rawskiego
8	Dobromil	przemyskiego	24	Lwów - miasto	lwowskiego miejsk.
9	Dolina	dolińskiego	25	Lwów - powiat	lwowskiego
10	Drohobycz	samborskiego	26	Łańcut	jarosławskiego
11	Gródek Jagiel.	gródeckiego	27	Mościska	gródeckiego
12	Horodenka	kołomyjskiego	28	Nadwórna	nadwórniańskiego
13	Jarosław	jarosławskiego	29	Nisko	niżańskiego
14	Jaworów	gródeckiego	30	Podhajce	brzeżańskiego
15	Kałusz	dolińskiego	31	Przemyśl	przemyskiego
16	Kaminoka Str.	kamioneckiego	32	Przemyślany	brzeżańskiego

[1]) W brzmieniu punktu 1 obwieszczenia Min. W. R. i O. P. z dnia 18 sierpnia 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 509, o sprostowaniu błędów w rozporządzeniu Ministra W. R. i O. P. z dnia 14 lipca 1933 r. o podziale okręgów szkolnych na obwody szkolne.

Lp.	Rada szkolna Powiatowa	włączona do obwodu szkolnego	Lp.	Rada szkolna Powiatowa	włączona do obwodu szkolnego
33	Przeworsk	jarosławskiego	45	Stryj	stryjskiego
34	Radziechów	kamioneckiego	46	Tarnobrzeg	niżańskiego
35	Rawa Ruska	rawskiego	47	Tarnopol	tarnopolskiego
36	Rohatyn	stanisławowskiego	48	Tłumacz	stanisławowskiego
37	Rudki	samborskiego	49	Trembowla	trembowelskiego
38	Rzeszów	rzeszowskiego	50	Turka	turczańskiego
39	Sambor	samborskiego	51	Zaleszczyki	czortkowskiego
40	Sanok	sanockiego	52	Zbaraż	tarnopolskiego
41	Skalat	tarnopolskiego	53	Zborów	złoczowskiego
42	Śniatyn	kołomyjskiego	54	Złoczów	złoczowskiego
43	Sokal	rawskiego	55	Żołkiew	lwowskiego
44	Stanisławów	stanisławowskiego	56	Żydaczów	stryjskiego

3.

Przesyłki listowe urzędowe w postępowaniu cywilnem.

Rozporządzenie Ministrów: Poczt i Telegrafów, Skarbu i Spraw Wewnętrznych z dnia 22 lipca 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448.

Na podstawie art. 17 ustawy z dnia 3 czerwca 1924 r. o poczcie, telegrafie i telefonie (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 12, poz. 57) w brzmieniu ustawy z dnia 24 marca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 275) zarządza się co następuje:

I. Urzędowe przesyłki listowe.

§ 1. 1) Do opłaty przesyłek urzędowych, a to listów i kartek, używane będą znaczki pocztowe, wprowadzone rozporządzeniem Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 19 maja 1933 r. o wprowadzeniu w obieg znaczków pocztowych do opłaty urzędowych przesyłek listowych (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 370) [1]), a mianowicie:

a) do opłaty zwykłych listów i kartek 1 znaczek fioletowy,

b) do opłaty poleconych listów i kartek 1 znaczek ciemno-oranżowy,

c) do opłaty zwykłych listów i kartek za wzrotnem poświadczeniem odbioru 2 znaczki fioletowe,

d) do opłaty zwykłych listów za dowodem doręczenia (nadawanych na obszarze województwa pomorskiego, poznańskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego) 2 znaczki fioletowe,

e) do opłaty poleconych listów i kartek za zwrotnem poświadczeniem odbioru 1 znaczek ciemno-oranżowy i 1 znaczek fioletowy.

2) Wartość znaczka fioletowego i ciemno-oranżowego ustali na każdy rok budżetowy rozporządzenie Ministrów: Poczt i Telegrafów, Skarbu i Spraw Wewnętrznych.

§ 2. Do nadawania korespondencji, opłaconej zapomocą znaczków pocztowych, wymienionych w § 1, są uprawnione:

a) władze i urzędy państwowe, samorządu terytorjalnego i gospodarczego w poruczonym zakresie działania, sądy i prokuratury w sprawach administracji sądowej oraz przedsiębiorstwo „Polskie Koleje Państwowe";

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 219.

b) osoby lub instytucje dla listów i kartek zwykłych, wysyłanych w wykonaniu ustawowego obowiązku lub na wezwanie władz i urzędów tak państwowych jak samorządu terytorjalnego i gospodarczego w poruczonym zakresie działania; nie dotyczy to pism wysyłanych przez osoby lub instytucje w ich własnym interesie.

Korespondencję wysyłaną przez osoby lub instytucje, wymienione pod lit. b), doręcza się zapomocą książek odbiorczych. Opłatę pocztową za tę korespondencję uiszcza adresat, naklejając na książce odbiorczej, w pojedyńczej wysokości, odpowiednie znaczki pocztowe, wymienione w § 1.

§ 3. Zarząd Poczt i Telegrafów przesyła według zapotrzebowania urzędowe znaczki pocztowe (§ 1) właściwym władzom naczelnym, które rozdzielają je pomiędzy podległe im władze, urzędy, pomiędzy władze i urzędy samorządu terytorjalnego i gospodarczego oraz pomiędzy sądy i komorników.

§ 4. Należności za znaczki urzędowe, zużyte do dnia 31 marca 1934 r., ustali osobne rozporządzenie Ministrów: Poczt i Telegrafów, Skarbu oraz Spraw Wewnętrznych.

Począwszy od dnia 1 kwietnia 1934 r. będą pokrywały władze naczelne należności za dostarczone im urzędowe znaczki pocztowe z przeznaczonych na ten cel kredytów.

§ 5. Władze i urzędy, wymienione w § 2, zaopatrzą wysyłaną korespondencję odciskiem pieczęci, adresem, numerem nadanego pisma oraz napisem „Zwykła" lub „Zwykła za zwrotnem poświadczeniem odbioru" lub też „Zwykła za dowodem doręczenia" albo „Polecona" lub „Polecona za zwrotnem poświadczeniem odbioru".

Na przesyłkach listowych, wysyłanych przez osoby i instytucje, wymienione w § 2 lit. b), należy na stronie zewnętrznej podać nazwisko (firmę) nadawcy, jego adres, oraz umieścić napis: „Na wezwanie urzędowe" lub „W wykonaniu ustawowego obowiązku".

§ 6. Jeżeli adresat, o którym mowa w ostatnim ustępie § 2, stwierdzi, że nadeszła przesyłka listowa powinna była być przez nadawcę opłacona, prześle kopertę, a przy kartkach odpis strony adresowej kartki z podaniem adresu nadawcy - urzędowi pocztowemu, który pobierze od nadawcy podwójną normalną opłatę taryfową.

§ 7. Władza lub urząd jako nadawca może przerzucić na adresata uiszczenie opłaty pocztowej, jeżeli wysyłane pismo dotyczy wyłącznie interesu adresata. W tym celu należy na przesyłce umieścić dodatkową wzmiankę: „Sprawa urzędowa — opłatę uiści adresat". Opłata ta pobrana będzie od adresata w pojedyńczej wysokości normalnej opłaty taryfowej dla danego rodzaju przesyłek. W razie niedoręczalności, przesyłkę zwraca się nadawcy bezpłatnie.

II. Przesyłki listowe w sądowem postępowaniu cywilnem i karnem.

§§ **8—11** opuszczono.

III. Postanowienia końcowe.

§ 12. Przesyłki omówione w rozdz. I dopuszczone są w obrocie wewnętrznym, w obrocie z polskim urzędem pocztowym Gdańsk 1 oraz z W. M. Gdańskiem.

Przesyłki listowe omówione w rozdz. II dopuszczone są tylko w obrocie wewnętrznym.

§ 13. Specjalne świadczenia poczty oraz przesyłki listowe, nie wymienione w rozporządzeniu niniejszem, podlegają normalnym taryfowym opłatom pocztowym.

§ 14. Waga przesyłek listowych, unormowanych rozporządzeniem niniejszem, nie może przekraczać 500 g., a wymiary 45 cm. w każdym kierunku, rulony zaś 75 cm. na długość i 10 cm. średnicy. Wymiary kartek pocztowych nie mogą przekraczać 15 × 10.5 cm.

§ 15. Rozporządzenie niniejsze w niczem nie narusza postanowień ordynacji pocztowej.

§ 16. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 sierpnia 1933 r.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą:

a) rozporządzenie Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 21 maja 1931 r. o warunkach i zasadach, obowiązujących przy wysyłaniu przesyłek, zwolnionych od opłaty pocztowej (Dz. U. R. P. Nr. 56, poz. 452) [1]);

b) z taryfy pocztowej, ogłoszonej w części pierwszej załącznika do rozporządzenia Ministra Poczt i Telegrafów z dnia 19 maja 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 317) — przepisy, dotyczące listów urzędowych z opłatą przerzuconą na adresata, zawarte w rozdziale I, lit. A, we wszystkich 3-ch punktach, oznaczonych lit. b), przepisy, dotyczące tychże listów, zawarte w rozdziale I, lit. B, w punkcie oznaczonym lit. b) oraz rozdział II.

Minister Poczt i Telegrafów: *Kaliński,* Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki,*
Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki*

4.

Opłaty stemplowe od podań.

Rozp. Ministerstwa Skarbu z dnia 1 lipca 1933 r. L. D. V. 27277/5/33.

Doszło do wiadomości Ministerstwa Skarbu, że w ostatnim czasie niektóre urzędy państwowe — w związku z wejściem w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnem władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 580) — stosują w zakresie opłat stemplowych od podań pewną procedurę, która nietylko jest niezgodna z obowiązującem prawem, ale nadto powoduje zgoła zbyteczne zwiększenie pracy. Procedura ta jest następująca:

Urząd państwowy, załatwiwszy podanie mimo nieuiszczenia opłaty stemplowej i wezwawszy jednocześnie petenta, by uiścił opłatę stemplową w ciągu dwóch tygodni (art. 152, ustęp przedostatni, ustawy z dnia 1-go lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 41, poz. 413 i § 180 rozporządzenia wykonawczego z dnia 10 października 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 99, poz. 842), następnie. po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu dwutygodniowego, wystosowuje do urzędu skarbowego, w którego okręgu mieszka petent, wniosek o zarządzenie przymusowego ściągnięcia opłaty. Do pisma, zawierającego ten wniosek, jest załączony odpis wezwania, które otrzymał petent (wzór 12 do powołanego § 180)

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 402.

w temże piśmie zaznacza urząd, że „załączone wezwanie dojrzało do egzekucji“. Takie ujęcie miało ten skutek, że urzędy skarbowe żądały zastosowania procedury, przewidzianej w §§ 13 i 14 powołanego rozporządzenia, a mianowicie sporządzenia tytułu wykonawczego.

Powyższa procedura jest sprzeczna z postanowieniami, zawartemi w ustępie ostatnim powołanego § 180 rozporządzenia wykonawczego. W myśl tych postanowień urząd, do którego wniesiono podanie, ma w razie bezskutecznego upływu terminu dwutygodniowego, jedynie zaopatrzyć drugi egzemplarz wezwania w adnotację: „Opłaty do dnia .... nie uiszczono“ oraz w podpis i pieczeć urzędu i następnie przesłać ten egzemplarz wezwania, bez dalszego pisma, właściwemu urzędowi skarbowemu. „Wierzycielem“ w rozumieniu powołanego rozporządzenia Rady Ministrów (§ 5 tego rozporządzenia) nie jest w przypadkach, o których mowa, ten urząd, do którego wniesiono podanie, ale urząd skarbowy, który w myśl § 180 powołanego rozporządzenia wykonawczego został zawiadomiony o nieuszczeniu opłaty i który na skutek tego zawiadomienia zapisuje daną należność do swej księgi bierczej.

Ministerstwo Skarbu uprasza Władze Centralne o zawiadomienie podwładnych organów o treści niniejszego pisma okólnego.

Zastępca Dyrektora Depart. (—) *P. Michalski.*

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 102 z dnia 7 lipca 1933 r. (I. R. 6375/33).

Nr. O. 22044/33. Powyższe zarządzenie Ministerstwa Skarbu przesyła się do wiadomości i stosowania.

W z. Naczelnika Wydziału: *F. Borowiecki,* Radca Ministerjalny.

5.

Kary za zwłokę w uiszczaniu opłat za używanie przedsiębiorstw komunalnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 96 z dnia 13 czerwca 1933 r. (I. Org. 1172/3/33).

Nr. O. 19473/33. Na podstawie wyjaśnienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 2 marca 1933 r. Nr. S. F. 82/19/3 zawiadamiam, że urzędy, zakłady i przedsiębiorstwa państwowe nie są zwolnione od obowiązku opłacania kar za zwłokę w uiszczaniu opłat za używanie komunalnych przedsiębiorstw i zakładów, chociażby zwłoka nastąpiła z powodów budżetowych, ponieważ odnośny przepis art. 56 ustawy z dnia 11-go sierpnia 1923, Nr. 106, poz. 884) żadnych zwolnień nie przewiduje.

Ponieważ nieuiszczanie w wyznaczonym terminie powyższych opłat naraża przedsiębiorstwa komunalne na straty, a nadto zmusza je do zaciągania pożyczek na pokrycie bieżących kosztów eksploatacji tych przedsiębiorstw, należy dokładać wszelkich starań, by opłaty za używanie komunalnych przedsiębiorstw i zakładów uiszczać bez zwłoki.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki.* wr.

6.

Fundusz Pracy.

Zarządzenie Prezydjum Rady Ministrów z dnia 5 lipca 1933 r. Nr. 70-53/33

Prezydjum Rady Ministrów wyjaśnia, iż do podstawy obliczenia opłat przewidzianych w art. 15 ustawy o Funduszu Pracy należy wliczać poza sumą, bez uwzględnienia jakichkolwiek potrąceń każdorazowo przypadającego do wypłaty uposażenia służbowego i stałego wynagrodzenia za najemną pracę (§ 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 31 marca 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 176) — również całkowity dochód, wynikający ze stosunku pracy, a w szczególności:

I. Należy potrącać opłaty na Fundusz Pracy od:

1) wynagrodzeń za godziny nadliczbowe, zapomóg, remuneracyj, nagród i wszystkich innych wynagrodzeń niestałych (jednorazowych);

2) wynagrodzeń za godziny nadliczbowe, wypłacanych prezesom izb skarbowych z kredytu, przekazanego z D. P. M. S.; ryczałtów, wypłacanych urzędnikom kontroli skarbowej; wynagrodzeń za doręczenie upomnień egzekucyjnych; należności, wypłacanych robotnikom, zajętym przy zwózce zasekwestrowanych ruchomości i uporządkowaniu składnic; wynagrodzeń woźnych za dyżury w dnie świąteczne (pismo Izby Skarbowej w Brześciu n/Bugiem);

3) a) wynagrodzeń, wypłacanych szoferom za godziny nadliczbowe na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 4 lutego 1925 r.; b) dodatków specjalnych do uposażeń, wypłacanych prezesom i wiceprezesom wojewódzkich sądów administracyjnych w Poznaniu i Toruniu na mocy uchwały Rady Ministrów z dnia 20 maja 1930 r.; c) nagród pieniężnych perjodycznych oraz od premij w Biurze Powszechnych Spisów; d) rent ofiar wybuchu prochowni w Witkowicach — jednakże ponad 59 zł. — zgodnie z ust. 2 art. 15 ustawy o Funduszu Pracy; e) wynagrodzeń lekarzy pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych, pobierających wynagrodzenie ryczałtowe miesięczne oraz od takich samych lekarzy, pobierających wynagrodzenie jednostkowe na podstawie przedkładanych miesięcznych rachunków (pismo Min. Spraw Wewnętrznych):

4) wynagrodzeń za dodatkową pracę (pismo Min. Spraw Zagranicznych);

5) dodatków funkcyjnych dla inspektorów pracy (pismo Min. Opieki Społecznej);

6) a) wynagrodzeń sił zastępczych i pomocniczych dziennie płatnych, b) wynagrodzeń posłańców, sprzątaczów i palaczów, opłacanych przez kierownictwo urzędów i agencyj pocztowych, z opłacanych ryczałtów, c) wynagrodzeń doręczycieli przesyłek ekspresowych i telegramów, płatnych dziennie z kredytów rzeczowych, d) wynagrodzeń robotników sezonowych, linjowych w kolumnach technicznych, robotników chwilowo zatrudnionych przy składach technicznych i kandydatów na monterów, e) wynagrodzenia siły pomocniczej, wypłacanego z ryczałtu manipulacyjnego przyznawanego kierownikowi urzędu pocztowego, f) wynagrodzenia za niewykorzystany urlop sił zastępczych, g) wynagrodzeń za nocną służbę za służbę w ambulansach pocztowych, za konwój poczt, od tantjemy za szybkość pracy na aparatach telegraficznych, h) stałych wynagrodzeń za radjospecjalność i stałych „specjalnych zapomóg" (dawniej dodatek budow-

lany), i) osobistych wynagrodzeń pośredników i agentów pocztowych, j) wynagrodzeń posłańców za piesze przenoszenie ładunku pocztowego do dworców kolejowych lub urzędów pocztowych, k) uposażeń wypłacanych inwalidom, zatrudnionym w urzędach pocztowych (pismo Min. Poczt i Telegrafów).

7) dodatku mieszkaniowego oraz innych dodatków, przyznanych na podstawie ustawy uposażeniowej (kresowego, funkcyjnego, nauczycielskiego (pismo Najwyższej Izby Kontroli Państwa),

8) a) wynagrodzeń za prace ustawodawcze, b) wynagrodzeń za doręczanie wezwań (pismo Min. Sprawiedliwości),

9) a) dodatkowych wynagrodzeń wykładowców w szkołach i na kursach wojskowych, b) dodatkowego uposażenia oficerów i szeregowych zawodowych w marynarce wojennej podczas zaokrętowania (uchwała Rady Ministrów z dnia 21-go stycznia 1924 r.), (pismo Min. Spraw Wojskowych),

10) wynagrodzeń za ciągnienie (pismo Generalnej Dyrekcji Loterji Państwowej),

11) od wszelkich uposażeń bez względu na minimum — gdyż ustawa o Funduszu Pracy nie przewiduje żadnego minimum.

II. Nie należy potrącać opłat na Fundusz Pracy od:

1) a) nagród, wypłacanych urzędnikom akcyzowym i funkcjonarjuszom Policji za wykrycie przekroczeń skarbowych, b) diet w czasie podróży służbowych i przeniesień oraz ryczałtów na przeniesienia, c) diet członków komisyj szacunkowych i rzeczoznawców, (pismo Izby Skarbowej w Brześciu n/Bugiem),

2) strawnego wypłacanego funkcjonarjuszom Policji woj. śląskiego na mocy uchwały Rady Ministrów z dnia 21-go stycznia 1928 (pismo Min. Spraw Wewnętrznych),

3) a) zasiłków instalacyjnych, b) zapomóg wypłacanych bezrobotnym emigrantom, c) zryczałtowanych diet, kosztów podróży oraz ryczałtów, które poza kosztami podróży i dietami, obejmują również pokrycie innych wydatków j. np. wydatków biurowych (pismo Min. Spraw Zagranicznych),

4) zryczałtowanych kosztów podróży urzędników, powołanych w charakterze delegatów do wykonywania nadzoru i kontroli nad instytucjami ubezpieczeń społecznych (pismo Min. Opieki Społecznej),

5) „odpraw“, wypłacanych pracownikom kontraktowym i prowizorycznym przy ich zwalnianiu (pismo Min. Rolnictwa i Reform Rolnych),

6) dodatków reprezentacyjnych (pismo Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzpl.),

7) a) płac, przysługujących wojskowym, powołanym do ćwiczeń lub do służby wojskowej zarządzeniem Rady Ministrów (art. 74 ustawy o uposażeniu), b) jednorazowej kwoty na wyekwipowanie i dodatku na uzupełnienie wyekwipowania (art. 91 ustawy o uposażeniu), c) należności za ochotnicze loty ćwiczebne (rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6-go marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 27/28 poz. 246), d) od żołdu szeregowych niezawodowych wraz ze wszystkiemi dodatkami (pismo Min. Spraw Wojskowych),

8) zwrot opłat szkolnych nie należy zaliczać do podstawy obliczenia.

Ponadto Prezydjum Rady Ministrów wyjaśnia:

A) Opłaty na Fundusz Pracy należy uiszczać jedynie od uposażeń i wynagrodzeń, których tytuł powstał od dnia 1-go kwietnia r. b. t. j. od czasu wejścia w życie ustawy, natomiast nie należy potrącać opłat od wynagrodzeń i uposażeń zaległych z przed 1-go kwietnia, a wypłacanych po dniu 31-go marca b. r.

B) Obowiązkowi uiszczania opłat na Fundusz Pracy podlegają wszyscy pracownicy, zatrudnieni czasowo, czy sezonowo i opłacani w stosunku do liczby przepracowanych dni lub godzin, za wyjątkiem niestale zatrudnionych w rozumieniu art. 7 ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby z dnia 19-go maja 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272).

C) Zgodnie z p. 1 § 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 3-go czerwca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 41, poz. 326) świadczenia pobierane w naturze podlegają opłatom na Fundusz Pracy.

D) Od uposażeń robotników, obok opłat na Fundusz Pracy, należy również potrącać nadal opłaty na Fundusz Bezrobocia.

E) Administrację Domu Emigracyjnego we Lwowie należy obciążać opłatami przewidzianemi w art. 26 ustawy o Funduszu Pracy.

Podsekretarz Stanu: (—) *Tadeusz Lechnicki.*

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 112 z dnia 21-go lipca 1933 r. (BP. 10757/33)

(Ministerstwa Skarbu z dnia 15-go lipca 1933 r. L. D. III. 12232/6/33).

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje powyższe zarządzenie Prezydjum Rady Ministrów z dnia 5-go lipca 1933 Nr. 70-53/33 do wiadomości i ścisłego stosowania.

Szef Biura Personalnego: *Jan T. Lipka.* wr.

7.

Zaliczki na płacę.

Okólnik Nr. 35 Prezesa Rady Ministrów z dnia 21-go lipca 1933 r. Nr. 42-2/10.

Na zasadzie art. 15 ustawy z dnia 9-go października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), w brzmieniu ustalonem w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22-go marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 370) oraz na zasadzie art. 6 § 1, ustawy z dnia 5-go grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem, oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) zarządzam w porozumieniu z Panem Ministrem Skarbu, co następuje:

I. Bezprocentowe zaliczki na uposażenie mogą być udzielane zgodnie z wyżej powołanemi przepisami funkcjonarjuszom państwowym, wyszczególnionym w art. 1 ustawy uposażeniowej z dnia 9-go października 1923 r. sędziom i prokuratorom, oficerom zawodowym i tym oficerom rezerwy, zatrzymanym w czynnej służbie, którzy zostali zakwalifikowani na oficerów zawodowych, oraz szeregowym zawodowym.

Z pośród wyżej wymienionych wyłącza się od prawa do zaliczki te osoby, które: a) pozostają w stanie nieczynnym względnie w stanie rozporządzalności, b) są zawieszone w pełnieniu służby, c) pozostają na urlopie bezpłatnym, oraz d) którym wypowiedziano stosunek służbowy.

W drodze wyjątku od postanowień, zawartych w pkt. c) ustępu poprzedniego, mogą być udzielane bezprocentowe zaliczki na uposażenie osobom, pozostającym na bezpłatnym urlopie, udzielonym dla uzupełnienia studjów. W tym wypadku potrącenie rat udzielonej zaliczki z uposażenia rozpoczyna się od 1-go dnia miesiąca następującego po ukończeniu urlopu.

II. Zaliczki mogą być udzielane: a) na cele konsumcyjne, jak np. na kupno ubrania, obuwia, opału na zimę, b) na wydatki niezwiązane z potrzebami życia codziennego, jak np. na pokrycie wydatków spowodowanych chorobą proszącego, chorobą lub śmiercią członków jednego z rodziny w rozumieniu prawa cywilnego, na spłatę długów, powstałych bez winy proszącego, na kupno niezbędnych ruchomości, na koszty odbycia podróży naukowych, ogłoszenia pracy naukowej, c) na koszty budowy własnego mieszkania.

Prawo do otrzymania zaliczki na koszty budowy własnego mieszkania przysługuje osobom, wymienionym w p. 1., jeżeli 1) nie mają odpowiedniego do swego stanu rodzinnego mieszkania, wynajętego bezpośrednio od właściciela w domu, podlegającym ochronie lokatorów i 2) jeżeli same lub do spółki z małżonkiem, rodzicami lub rodzeństwem, o ile z osobami temi prowadzą wspólne gospodarstwo domowe, rozpoczęły już budowę mieszkania na własność, albo też są członkami spółdzielni mieszkaniowej, która buduje dla nich mieszkania w domu spółdzielczym. Z pośród wymienionych osób należy uwzględnić przedewszystkiem osoby, znajdujące się w wyjątkowo niekorzystnem położeniu mieszkaniowem (np. osoby, mieszkające poza granicami miejscowości, w której pełnią służbę i t. p.). Na budowę jednego i tego samego mieszkania może być udzielona zaliczka tylko raz jeden.

III. Osoba, ubiegająca się o zaliczkę, winna szczegółowo uzasadnić jej potrzebę i wysokość. Sprawa przyznania zaliczki i jej wysokości zależna jest od uznania władzy, uprawnionej do udzielania zaliczek.

Udzielenie nowej zaliczki przed spłatą poprzedniej, jest dopuszczalne jedynie pod warunkiem równoczesnego potrącenia reszty rat poprzedniej zaliczki.

IV. Zaliczki na uposażenie przyznaje się w złotych również i dla personelu przebywającego zagranicą. Wysokość zaliczek nie może przekraczać: a) na cele konsumcyjne — 2 miesięcznego uposażenia, b) na wydatki niezwiązane z potrzebami życia codziennego — 3 miesięcznego uposażenia, c) na budowę własnego mieszkania — 6 miesięcznego uposażenia.

Zaliczka w wysokości przekraczającej 3 miesięczne uposażenie może być udzielona prowizorycznym funkcjonarjuszom państwowym jak również etatowym, którzy jeszcze nie nabyli praw emerytalnych, tylko wtedy, jeżeli zostanie zabezpieczona albo hipotecznie, albo przez zobowiązanie dwu wypłacalnych ręczycieli.

Za podstawę obliczenia zaliczki przyjmuje się uposażenie, przysługujące na zasadzie art. 3, 4, 37 ust. 1, 47 ust. 1, 48 ust. 2, 49 ust. 2, 54 ust. 1, 62 ust. 1 i 118 ustawy z dnia 9-go października 1923 o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924),

oraz art. 4, 5, 8 i 25 ustawy z dnia 5-go grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów i prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134, poz. 1107) przy uwzględnieniu postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21-go maja 1932 r. o zmianie wysokości uposażeń (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 419). Ponadto uwzględnia się przy obliczaniu zaliczki dodatek mieszkaniowy.

V. Zwrot zaliczki, udzielonej do wysokości 1-miesięcznego uposażenia, następuje w nie więcej jak 12, zaliczki udzielonej w wysokości 2 miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 18, zaliczki udzielonej do wysokości 3 miesięcznego uposażenia w nie więcej niż 30, wreszcie zwrot zaliczki, udzielonej w wymiarze wyższym, niż 3 miesięczne uposażenie, w nie więcej, niż 36 bezpośrednio po sobie następujących ratach miesięcznych.

Raty zaliczki potrąca się z uposażenia, począwszy od 1-go dnia miesiąca następującego po przyznaniu zaliczki.

VI. Przyznawanie zaliczek osobom pełniącym służbę we władzach i urzędach niższych instancyj służy władzom podległym bezpośrednio władzy naczelnej, z wyjątkiem kierowników tych władz, którym przyznaje zaliczki władza naczelna.

Przyznawanie zaliczek osobom, pełniącym służbę we władzach naczelnych służy tymże władzom z wyjątkiem kierowników tych władz, którym zaliczki przyznaje Prezes Rady Ministrów.

Przyznawanie zaliczek budowlanych, przekraczających 3 miesięczne uposażenie, należy do władzy naczelnej.

VII. W wypadkach rozwiązania stosunku służbowego bez uposażenia emerytalnego należy zaległe raty zaliczkowe potrącić w całości względnie wyegzekwować od ręczycieli.

VIII. W razie śmierci przed spłatą zaliczki dług z powyższego tytułu obciąża spadkobierców do wysokości odziedziczonego majątku zgodnie z przepisami obowiązujących ustaw cywilnych.

IX. W sprawie umorzenia nieściągalnych rat zaliczki na uposażenie obowiązują postanowienia okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 4-go lipca 1930 r. L. D. III. 205/1/30 [1]) w sprawie zasad umarzania niektórych wierzytelności Skarbu Państwa.

X. Kontrola regularnych spłat zaliczek należy do obowiązków władz asygnujących uposażenie służbowe.

XI. Poprzedni okólnik Prezesa Rady Ministrów z dnia 4-go maja 1931 r. Nr. 6702/IV Og. [2]) w sprawie zaliczek na uposażenie uchyla się.

Prezes Rady Ministrów: (—) *J. Jędrzejewicz.*

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 115 z dnia 22 lipca 1933 r. (B. P. 10861/33).

Powyższe rozporządzenie Pana Prezesa Rady Ministrów podaję do wiadomości i ścisłego stosowania.

Szef Biura Personalnego: *Jan T. Lipka,* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 454.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 287.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 398 z dnia 11-go sierpnia 1933 r. (Nr. BP. 28388/33).

Udzielam do wiadomości i bezwzględnego stosowania się do postanowień wymienionych okólników.

Okólniki wydane przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego w sprawie sposobu opracowywania wniosków i sprawozdań co do zaliczek na uposażenie i terminów ich przedkładania pozostają w mocy.

Kurator Okręgu Szkolnego: *J. Gadomski.* wr.

Zaliczki na budowę własnego mieszkania.

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 22-go lipca 1933 r. (BP-8951/33) o zaliczkach na budowę własnego mieszkania.

Ministerstwo W. R. i O. P., opierając się na piśmie Ministerstwa Skarbu z dnia 22-go czerwca 1933 Nr. D. III. 6525/1/33, wyjaśnia, że w myśl ustępu 3 punktu II okólnika Pana Prezesa Rady Ministrów z dnia 4-go maja 1931 r. Nr. 6702/IV-Og zaliczka na budowę jednego mieszkania może być udzielona tylko jednej osobie jeden raz bez względu na to, czy do budowy przystępuje jedna, czy też więcej osób, prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, oraz bez względu na to, że kilka osób, prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, jest funkcjonarjuszami państwowymi.

Z uwagi na powyższe Ministerstwo zarządza, aby podania funkcjonarjuszów państwowych, ubiegających się o udzielenie im zaliczki na budowę własnego mieszkania, były nadsyłane do Ministerstwa do decyzji po stwierdzeniu, że ani ta sama osoba uprzednio, ani nikt z prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, nie otrzymał zaliczki na budowę tego samego mieszkania.

Szef Biura Personalnego: *Jan T. Lipka.* wr.

8.

Wzory orzeczeń, wydawanych na podstawie ustawy o prywatnych szkołach.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 99 z dnia 26 czerwca 1933 r. (I. Org. 1012/25/33).

Nr. O. 20688/33. W uzupełnieniu okólnika Nr. 109 z dnia 25-go czerwca 1932 r. (Dz. Urz. Nr. 4, poz. 46 [1]) ustalam dodatkowo następujące wzory orzeczeń, wydawanych w sprawie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych:

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 405.

18) O r z e c z e n i e, s t w i e r d z a j ą c e p r a w o d o d a l s z e g o p r o w a d z e n i a s z k o ł y.

Na skutek złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . . pisma z dnia . . . . . stwierdzam na podstawie ust. 1 art. 12 ustawy z dnia 11-go marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343), oraz na podstawie § 22 rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7-go czerwca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473), iż spełni . . . . Pan . . . warunki, przewidziane w ust. 1 art. 2 wymienionej ustawy; służy zatem Pan . . . prawo do dalszego prowadzenia szkoły.

19) O r z e c z e n i e, s t w i e r d z a j ą c e p r a w o d o p r z e k s z t a ł c e n i a s z k o ł y.

Na skutek podania, złożonego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . w dniu . . . . . . zatwierdzam na podstawie art. 1 i ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11-go marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) zmiany wprowadzone do statutu szkoły, zatwierdzonego orzeczeniem z dnia . . . . Nr. . . . . .

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki.* wr.

9.

Ustalenia nauczycieli.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 13-go czerwca 1933 r. Nr. BP. 6066/33.

Nr. BP. 23443/33. Ministerstwo wyjaśnia, że nauczycielom, którzy warunki konieczne do ustalenia ich w zawodzie nauczycielskim nabyli przed dniem 1-go listopada 1932 r., należy wydawać dekrety ustalenia z powołaniem się na odpowiednie artykuły ustawy z dnia 1-go lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3-go lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462).

Szef Biura Personalnego: *Jan T. Lipka* (—)

10.

Kursy wieczorowe oświaty pozaszkolnej.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 2 września 1933 r. Nr. I. O. P. 26344/33.

Podobnie jak w ubiegłym roku szkolnym zwracam uwagę PP. Inspektorów Szkolnych i Nauczycielstwa na konieczność podjęcia usilnej i skutecznej akcji około organizacji kursów wieczorowych dla młodzieży pozaszkolnej i dorosłych.

Ofiarna praca Nauczycielstwa dała w roku szkolnym 1932/33 następujące wyniki:

Województwo	Ogólna ilość kursów	Ilość uczących	Ilość godzin przepracowanych na kursach	Kursy ukończyło					
				mężczyzn			kobiet		
				rz.-k.	gr. k	inn.	rz.-k.	gr. k.	inn.
Lwowskie	699	1.493	67.657	7984	3290	95	3.351	1143	80
Tarnopolskie . .	261	502	20.845	2020	1312	21	421	547	3
Stanisławowskie	145	318	13.844	1235	1184	47	263	354	31
Razem . . .	1.105	2.313	102.346	11239	5786	163	4035	2044	114
				17.188			6.193		
				23.381					

Za ten po obywatelsku podjęty trud dla realizowania idei podniesienia kulturalnego i wychowania obywatelskiego szerokich warstw społeczeństwa, a zarazem za ten karny odruch ofiarności zbiorowej składam Nauczycielstwu i ogółowi Pracowników Oświatowych wyrazy uznania.

Ponieważ praca ta musi być nadal kontynuowana w sposób równie intensywny, a równocześnie bezwarunkowo bardziej powszechny, przeto apeluję do PP. Inspektorów Szkolnych i Nauczycielstwa o podjęcie z początkiem b. roku szkolnego energicznej pracy, celem zorganizowania na terenie powiatów gęstej sieci kursów wieczorowych oświaty pozaszkolnej.

Wskazówki techniczne, odnośnie do sposobu organizowania i zgłaszania kursów, jak również uwagi, dotyczące realizacji programu, podane zostały w okólniku Kuratorjum z dnia 10 września 1932 Nr. I. O. P. 12614/32 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. Nr. 8—9 z r. 1932, str. 524).

Szczegóły realizowania programów i stosowania odpowiednich form dydaktycznych, oraz używania pomocy naukowych, zostaną poza tem omówione na powiatowych konferencjach dla kierowników kursów wieczorowych oświaty pozaszkolnej, przed rozpoczęciem nauki na kursach, a więc przed dniem 1 listopada b. r.

Wyniki końcowe tej pracy będą dla Kuratorjum jednym z zasadniczych mierników oceny zdolności organizacyjnych, oraz zbiorowej dojrzałości obywatelskiej ogółu pracowników oświatowych w poszczególnych powiatach.

Mam nadzieję, że trudności natury gospodarczej w niczem nie osłabią zapału i energji oświatowców i żywię mocne przekonanie, że ogół Pracowników Oświatowych stanie karnie i ofiarnie do tej pracy o charakterze tak wybitnie państwowym.

Kurator O. S. Lw.: *J. Gadomski.* wr.

11.

Wybór podręczników szkolnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 124 z dn. 21 sierpnia 1933 r. (II. P. 7706/33) [1].

Nr. O. 25817/33. W związku z wprowadzeniem nowych podręczników szkolnych z początkiem roku szkolnego zatwierdzonych do użytku w szkołach powszechnych zwraca Ministerstwo uwagę, że Inspektorowie Szkolni winni przy wykonywaniu § 11 rozporządzenia Ministra z dnia 25 czerwca 1923 r. (L. 6523/I. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 109) [2]) przestrzegać, by w dokonywanym na podstawie § 10 punktu 10-go wymienionego wyżej rozporządzenia przez rady pedagogiczne poszczególnych publicznych szkół powszechnych wyborze podręczników nie dopuszczać do tego, by w publicznych szkołach powszechnych tej samej miejscowości albo też kilku sąsiednich miejscowości, między któremi stale odbywa się przechodzenie uczniów z jednej szkoły do drugiej, były używane przy nauczaniu tego samego przedmiotu w równoległych oddziałach różne podręczniki. Przy dokonywaniu wyboru podręczników szkolnych należy przestrzegać również, by strona estetyczna książki (okładka, papier, druk, ryciny) nie budziła zastrzeżeń.

O ile się to dotąd nie stało, zwrócą Panowie Inspektorowie natychmiast uwagę kierownictwom szkół na wydany przez Ministerstwo spis zatwierdzonych podręczników dla dzieci i książek pomocniczych dla nauczycieli, a to wobec mylnych informacyj ogłaszanych przez niektóre firmy wydawnicze, które w swych reklamach błędnie niejednokrotnie podają, jakoby ten, czy inny, nowy lub stary podręcznik został przez Ministerstwo do oddz. I, II i V zatwierdzony.

Rychłe i należyte poinformowanie nauczycielstwa o tych sprawach jest i z tego względu konieczne, że często mniejsze zwłaszcza księgarnie oczekują wcześniejszej dyrektywy ze strony nauczycielstwa, jakie podręczniki będą stosowane, by móc je najrychlej sprowadzić w dostatecznej ilości.

---

[1]) Okólnik ten otrzymali inspektorowie szkolni bezpośrednio z Ministerstwa W. R. i O. P.

[2]) *§ 10 p. 10 i § 11 rozporządzenia Min. W. R. i O. P. z dnia 25 czerwca 1923 r. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 109.*

§ 10, p. 10. Do Rady Pedagogicznej należy:

— — — — — — — — — — — — — — — — —

Wybór podręczników i pomocy naukowych z pośród dozwolonych przez Ministra W. R. i O. P., oraz uchwalanie wniosków w sprawie zaopatrzenia szkoły w pomoce naukowe;

— — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 11. Uchwały Rady Pedagogicznej w sprawie wewnętrznego regulaminu szkolnego, programu naukowego, podziału pracy nieobecnego nauczyciela pomiędzy czynny personel szkoły, doboru podręczników i pomocy naukowych, regulaminów organizacyj uczniowskich, przenoszenia uczniów do innych szkół, oraz skierowywania dzieci anormalnych do szkół specjalnych, względnie zwalniania ich od obowiązku szkolnego, muszą uzyskać zatwierdzenie Inspektora Szkolnego, względnie właściwych władz szkolnych.

O tem należy zawiadomić kierowników publicznych szkół powszechnych, a przy wizytacjach baczyć pilnie na ścisłe wykonanie tego zarządzenia.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki.* wr.

12.

Pięcioletni okres pracy wymagany do egzaminu praktycznego.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 107 z dnia 14-go lipca 1933 r. (II-9489/32).

Wykonanie postanowień art. 10 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) [1]).

Nr. 22559/33. Na zapytania kilku kuratorjów w powyższej sprawie Ministerstwo wyjaśnia:

1) Postanowienia art. 10 powołanego rozporządzenia nie wymagają, by pięcioletni okres pracy nauczycielskiej w publicznych szkołach powszechnych po uzyskaniu kwalifikacyj zawodowych do nauczania był nieprzerwany, przyjąć zatem należy w wypadkach, gdy praca była przerywana, że za taki okres pięcioletni uważa się sumę okresów rzeczywistej pracy nauczycielskiej, przyczem okoliczność, że nauczyciel pełnił ją w tych okresach bądź w charakterze tymczasowego bądź kontraktowego jest w tych wypadkach bez znaczenia, zgodnie bowiem z wyjaśnieniem Ministerstwa z dnia 21-go stycznia 1931 r. Nr. II. 29878/30 [2]) do egzaminu praktycznego może być dopuszczony i nauczyciel kontraktowy.

Wynika z tego, że każdy nauczyciel, zatrudniony w szkole powszechnej, winien przed upływem 5-ciu lat rzeczywistej pracy, liczonych jednak od terminu nie wcześniejszego, niż od chwili uzyskania kwalifikacyj zawodowych do nauczania w szkołach powszechnych, zdać egzamin praktyczny, o ile nie jest od niego zwolniony z mocy prawa (art. 7 ust. 2), czy w drodze wyjątku, czy też wreszcie w myśl postanowień przejściowych omawianego rozporządzenia.

Postanowienia ust. 1 art. 10 nie mogą mieć zastosowania wtedy, gdy nauczyciel, mimo wyczerpania 5-cioletniego okresu pracy w publicznej szkole powszechnej, nie posiada co najmniej dwuletniej nieprzerwanej pracy nauczycielskiej w wymiarze nie mniejszym niż 14 godzin tygodniowo.

2) Nakazane w rozporządzeniu rozwiązanie stosunku służbowego z nauczycielem, który do upływu terminu określonego w art. 10 rozporządzenia nie zdał egzaminu praktycznego, winno nastąpić z zachowaniem sposobu i terminu wypowiedzenia, przewidzianego w art. 62 i 64 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z dnia 1-go lipca 1926 r. w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9-go listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

3) Obowiązujące władze szkolne rozwiązanie stosunku służbowego na podstawie art. 10 musi nastąpić — oczywiście przy zachowaniu postanowień wspomnianego wyżej art. 62 pragmatyki — dopiero z chwilą upływu przewidzianego w art. 10 terminu.

---

[1]) Porównaj Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 428 „Terminy zwalniania naucz. tymcz.".

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 112.

Z tego nie wynika, żeby władza nie mogła przedtem rozwiązać stosunku służbowego na podstawie art. 62 i 64 pragmatyki, zwłaszcza jeśli wzgląd na organizację pracy w szkole tego wymaga, — stałoby się to jednak w granicach jej uznania, podczas gdy po upływie wskazanego w art. 10 okresu czasu jest to jej obowiązkiem.

Za Dyrektora Departamentu: *Dr. M. Mendys.* wr. Nacz. Wydziału.

13.

Egzaminy nadzwyczajne z zakresu programu nauczania w szkołach powszechnych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 3-go czerwca 1933 r. (Nr. II. P-5388/33).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 127).

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4-go czerwca 1920 roku o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządzam co następuje:

§ 1. § 12 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31-go marca 1926 r. w sprawie egzaminów nadzwyczajnych z zakresu programu nauczania w szkołach powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z roku 1926 Nr. 9, poz. 100 [1]) otrzymuje następujące brzmienie:

„Komisja egzaminacyjna używa pieczęci tej publicznej szkoły powszechnej, przy której pełni swe funkcje“ [2]).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

14.

Taksy i opłaty szkolne w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 125 z dnia 6 września 1933 r. (I. R. 6542/33).

Z mocą obowiązującą od dnia 20 sierpnia 1933 r. zarządzam pobieranie następujących taks i opłat szkolnych:

A) W państwowych szkołach średnich ogólnokształcących i klasach gimnazjalnych utworzonych przy państwowych zakładach kształcenia nauczycieli.

1.	Taksa za egzamin wstępny do klasy pierwszej lub wyższej	10 zł
2.	Taksa za egzamin wstępny z różnicy programów .	10 zł
3.	Taksa za egzamin prywatny, zdawany w państwowej szkole średniej (w okręgach, w których te egzaminy istnieją)	10 zł
4.	Taksa za egzamin dojrzałości w szkołach średnich państwowych i prywatnych	12 zł

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 304.

[2]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 233.

5.	Taksa za pełny egzamin dojrzałości dla eksternów .	60 zł
6.	Taksa za uzupełniający egzamin dojrzałości dla eksternów	15 zł
7.	Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego lub półrocznego	5 zł
8.	Taksa za wydanie duplikatu świadectwa dojrzałości .	10 zł
9.	Taksa administracyjna roczna	220 zł
	dla uczniów wstępujących po raz pierwszy do państwowej szkoły średniej	223 zł

B) W państwowych zakładach kształcenia nauczycieli (seminarja nauczycielskie, kursy nauczycielskie, pedagogja, wyższe kursy nauczycielskie, Instytut Nauczycielski, Instytut Pedagogiki Specjalnej, seminarja ochroniarskie, szkoły ćwiczeń przy tych zakładach), oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

10.	Taksa za wydanie duplikatu świadectwa rocznego lub półrocznego, jak również duplikatu złożenia części egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych	5 zł
11.	Taksa za wydanie duplikatu: świadectwa dojrzałości, dyplomu na nauczyciela szkoły powszechnej, świadectwa ukończenia seminarjum ochroniarskiego, świadectwa egzaminu uzupełniającego względnie pełnego egzaminu dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych, świadectwa praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, świadectwa z wyższego kursu nauczycielskiego, dyplomu z ukończenia Instytutu Nauczycielskiego, dyplomu z ukończenia Instytutu Pedagogiki Specjalnej	10 zł
12.	Taksa za pełny egzamin na dyplom na nauczyciela szkół powszechnych dla eksternów	60 zł
13.	Taksa za uzupełniający egzamin na dyplom na nauczyciela szkół powszechnych dla eksternów	40 zł
14.	Taksa za egzamin dla czynnych a niewykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych	
	a) z jednej grupy przedmiotów lub z jednego przedmiotu artystyczno-technicznego	10 zł
	b) z dwóch grup zdawanych łącznie	15 zł
	c) z trzech grup zdawanych łącznie	20 zł
	d) z czterech i więcej grup zdawanych łącznie . .	25 zł
15.	Taksa za egzamin na świadectwo praktycznego egzaminu na nauczyciela publicznych szkół powszechnych . .	60 zł
16.	Taksa za egzamin eksternów na wyższych kursach nauczycielskich zdawany w całości w jednym terminie . .	40 zł
17.	Taksa za jedną część egzaminu eksternów na wyższych kursach nauczycielskich	20 zł
18.	Taksa za dwie części egzaminu eksternów na wyższych kursach nauczycielskich zdawane łącznie . . .	30 zł
19.	Taksa administracyjna roczna	80 zł

Taksy, wymienione w punktach 1, 2 i 3, powinny być uiszczone za pośrednictwem P. K. O. na konto czekowe szkoły przed przystąpieniem ucznia (nicy) do egzaminu. Taksy te, wzięte łącznie, dyrekcje szkół rozdzielą pomiędzy egzaminatorów, jako wynagrodzenie za udział w egzaminach; sumy uzyskane od uczniów z tego tytułu powinny być podawane w liście wypłat wynagrodzeń egzaminatorów.

Taksy wymienione w punktach 4, 5 i 6, za egzamin dojrzałości uczniowie szkół państwowych wpłacają na konto czekowe szkoły, z którego dyrekcje zebrane sumy przelewają jednorazowo na rachunek kuratorjum, zaś dyrekcje szkół niepaństwowych zebrane taksy wpłacają do P. K. O na właściwe konta izb skarbowych, względnie kas urzędów skarbowych, na rachunek funduszu specjalnego kuratorjum okręgu szkolnego pod nazwą „taksa administracyjna".

Dyrekcje szkół zarówno państwowych jak i niepaństwowych przesyłają kuratorjum wykazy uczniów (nic), od których taksy te zostały pobrane, nadto dyrekcje szkół państwowych podają datę i nr. czeku dokonanego przelewu, a dyrekcje szkół niepaństwowych dołączają dowód wpłacenia łącznej kwoty.

Eksterni wpłacają taksy za egzamin dojrzałości bezpośrednio na rachunek funduszu specjalnego kuratorjum okręgu szkolnego pod nazwą „Taksa administracyjna" również za pośrednictwem P. K. O. na konto czekowe izby skarbowej lub kasy urzędu skarbowego.

Taksy, wpłacone przez uczniów, zwrotowi zasadniczo nie podlegają. Wyjątkowo mogą być zwrócone taksy, wymienione w punktach 4, 5 i 6 i to tylko w tym wypadku, gdy uczeń (ekstern) z powodu zasłabnięcia lub choroby, powstałej po wpłaceniu taksy, co winno być stwierdzone świadectwem lekarskiem, egzaminowi poddać się nie może, względnie po wpłaceniu taksy do egzaminu dopuszczony nie zostanie. Zwrotu taks dokonywują kuratorja okręgów szkolnych we własnym zakresie działania.

Taksy, wymienione w punktach 7, 8, 10 i 11, stanowią dochód Skarbu Państwa i powinny być wpłacane przez zainteresowanych znaczkami stemplowemi, które dyrekcja szkoły nakleja na wydanym duplikacie i kasuje.

Taksy, wymienione w punktach 12, 13, 14, 15, 16, 17 i 18, są przeznaczone na wydatki związane z przeprowadzeniem egzaminów i na wynagrodzenie egzaminatorów. Zasady podziału taks są określone w regulaminach odpowiednich egzaminów.

Część dochodu z taks, wymienionych w punktach 9 i 19, w szkołach średnich ogólnokształcących oraz klasach gimnazjalnych przy państwowych zakładach kształcenia nauczycieli w wysokości 75%, zaś w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli w wysokości 50% — dyrekcje szkół przelewają za pośrednictwem P. K. O. na właściwe konta izb skarbowych lub na konta kas urzędów skarbowych, na rachunek funduszu specjalnego kuratorjum okręgu szkolnego pod nazwą „taksa administracyjna", zaś pozostałą część w szkołach średnich - ogólnokształcących oraz klasach gimnazjalnych przy państwowych zakładach kształcenia nauczycieli w wysokości 25%, a w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli w wysokości 50% — dyrekcje szkół zatrzymują do swojej dyspozycji na pokrycie wydatków, przewidzianych w zatwierdzonych przez kuratorjum rocznych planach finansowo - gospodarczych.

Sposób pobierania, przechowywania i księgowania sum otrzymywanych z powyższych taks normują przepisy rachunkowo - kasowe, dołączone

do okólnika Nr. IR-6418/32 z dnia 8-go lipca 1932 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 58 rok 1932 [1]).

Od taks, wymienionych w punktach 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 i 18, oraz od różnicy między taksą dla uczniów dawnych i nowowstępujących w kwocie zł 3 (punkt 9) nikt zwolnionym być nie może. Zwolnień można udzielać jedynie od taksy za egzamin dojrzałości eksternów i od taksy administracyjnej.

Od taksy za pełny egzamin dojrzałości eksternów mogą być zwolnieni w połowie kandydaci zupełnie niezamożni oraz dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, a także i sami funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi. Całkowicie zwolnieni od tej taksy mogą być wyjątkowo kandydaci zupełnie ubodzy i to w granicach 10% wszystkich kandydatów, dopuszczonych do egzaminu, przyczem pierwszeństwo mieć winny dzieci niezamożnych inwalidów wojennych, oraz niezamożni inwalidzi wojenni. Od taksy za egzamin dojrzałości eksternów zwalnia kuratorjum okręgu szkolnego.

Taksy administracyjne, wymienione w punktach 9 i 19, powinny być wpłacane w dwóch równych ratach półrocznych z początkiem danego półrocza, jednak najpóźniej do dnia 20-go listopada za I półrocze i do dnia 20 kwietnia za II półrocze.

Od uczniów, którzy przed ostatecznym terminem płatności taksy występują ze szkoły, można nie żądać opłacenia taksy.

Z ulgowej taksy administracyjnej w wysokości 50% normalnej taksy, wskazanej w punktach 9 i 19, korzystają dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych, pobierających uposażenie służbowe lub wynagrodzenie ze Skarbu Państwa, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, z zastrzeżeniem, że rodzice ich nie posiadają znaczniejszego majątku.

Dzieci rodziców niezamożnych, o ile wykazują postępy w naukach dostateczne i sprawowanie dobre, mogą korzystać z częściowego zwolnienia od taksy administracyjnej w wysokości nieprzekraczającej ulgowej taksy dla urzędników państwowych.

W wypadkach zupełnego ubóstwa mogą być stosowane zwolnienia od opłaty taksy administracyjnej w całości, w pierwszym rzędzie w odniesieniu do dzieci niezamożnych inwalidów wojennych.

Od taksy, przewidzianej w punkcie 19, nie mogą być zwolnieni słuchacze wyższych kursów nauczycielskich, Instytutu Pedagogiki Specjalnej i Instytutu Nauczycielskiego, korzystający z urlopu płatnego.

Określonych wyżej ulgowych taks administracyjnych i zwolnień od opłaty taksy administracyjnej udzielają co półrocze rady pedagogiczne szkół stosownie do stanu majątkowego rodziców — uczniom, którzy pilnością i postępami w nauce na to zasługują. Rady pedagogiczne powinny przy zwolnieniach od taks rozważyć dokładnie warunki, w jakich młodzież poza szkołami pozostaje. Opieka domowa ucznia może odwołać się od decyzji rady pedagogicznej, w wypadku odmówienia zwolnienia, do kuratorjum, które rozstrzyga ostatecznie.

Radom pedagogicznym przysługuje prawo udzielania ulg w opłacie i zwolnień od opłat częściowych lub całkowitych, a to: w szkołach śred-

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 480.

nich - ogólnokształcących oraz klasach gimnazjalnych przy państwowych zakładach kształcenia nauczycieli w granicach 20%, w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli w granicach 25% sumy, którą dyrekcja szkoły powinnaby uzyskać z opłat, gdyby wszystkie dzieci urzędników państwowych i wojskowych zawodowych płaciły połowę taksy, a pozostałe — całą taksę. Gdyby jakieś wyjątkowe względy zmuszały radę pedagogiczną do udzielenia ulg i zwolnień na kwotę wyższą, niż wyżej wskazana, winny dyrekcje szkół uzyskać na to zgodę kuratorjum okręgu szkolnego, występując z wnioskami w I półroczu do dnia 1-go listopada, a w II półroczu do dnia 1-go kwietnia.

Poza tem kuratorja winny zarządzać zwolnienie od taksy dzieci w tych szkołach ćwiczeń, które jako szkoły powszechne, są włączone do normalnej sieci szkolnej i do których dzieci są kierowane przez władze nadzorujące wykonania przepisów o obowiązku szkolnym. W takich wypadkach dzieci, zwolnionych w szkole ćwiczeń, nie wlicza się do wyżej określonej normy.

Decyzja rady pedagogicznej o udzieleniu ulgowej taksy administracyjnej oraz o częściowem lub całkowitem zwolnieniu od taksy następuje do dnia 20-go października na skutek podania, wniesionego do dyrekcji szkoły przez rodziców lub opiekę domową ucznia, w terminie najdalej do dnia 20-go września. Dyrekcja szkoły może żądać uzupełnienia podania zaświadczeniem o stanie majątkowym.

Funkcjonarjusze państwowi i wojskowi zawodowi nie składają podań o udzielenie ulgowej taksy administracyjnej. Dyrekcja szkoły może jednak zażądać od nich w razie wątpliwości przedstawienia świadectwa o stanie majątkowym lub formalnego zaświadczenia, że interesowany jest funkcjonarjuszem państwowym.

Uczniowie, którzy uzyskali zwolnienie od taksy w jednem półroczu, korzystają ze zwolnienia i w następnem półroczu szkolnym, o ile istnieją nadal warunki, od których zależy zwolnienie. Uczniowie nie zwolnieni od taksy obowiązani są wpłacić ją ratami półrocznemi bezzwłocznie po zakomunikowaniu im odnośnych decyzyj rady padagogicznej najpóźniej jednak do dnia 20-go listopada za I półrocze i do dnia 20-go kwietnia za II półrocze.

Nowowstępujący uczniowie w pierwszem półroczu szkolnem od żadnych opłat nie mogą być zwolnieni. Nie dotyczy to dzieci funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych. W wypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie, kuratorjum okręgu szkolnego będzie udzielało w drodze wyjątku ulgowych taks administracyjnych i zwolnień od nich nowowstępujacych uczniów w I półroczu szkolnem.

W sprawach, związanych z pobieraniem (egzekwowaniem) taksy oraz umarzaniem w wyjątkowych wypadkach nieściągalnych taks, decyduje kuratorjum okręgu szkolnego.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego zarządzenia uchylam wszystkie dotychczasowe rozporzadzenia, dotyczące taks szkolnych w szkołach, objętych niniejszem zarządzeniem.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki* wr.

Nr. O. 27746/33. Dyrekcjom państwowych szkół średnich ogólnokształcących, państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, oraz PP. Przewodniczącym komisyj egzaminacyjnych dla nauczycieli szkół powszechnych udzielam do wiadomości i ścisłego przestrzegania.

Równocześnie Kuratorjum O. S. Lw. zaznacza, że wszystkie wyżej wymienione opłaty (z wyjątkiem opłat wyszczególnionych w punktach 7, 8, 10 i 11 — za duplikaty świadectw) należy obecnie wpłacać względnie przelewać do P. K. O. na konto czekowe Kasy I Urzędu Skarbowego we Lwowie Nr. 502.013 do dyspozycji Kuratorjum na rachunek funduszu specjalnego „Taksa administracyjna".

Kurator O. S. Lw. *J. Gadomski* (—)

15.

Egzaminy na nauczycieli szkół średnich.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 88 z dnia 3-go czerwca 1933 r. (II S-4506/33). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 130).

Końcowy termin działania komisyj egzaminacyjnych dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich, określony w p. 4 okólnika Nr. 29 z dnia 5-go marca 1932 r. (Nr. II S-1137/32) (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 6 [1]) na koniec czerwca 1933 r., ustala się na dzień 15-go czerwca 1934 r.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

16.

Wiek młodzieży do kl. I. według nowego ustroju.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 106 z dnia 15-go lipca 1933 r. (II S 5629/33).

Nr. II. 22497/33. W związku z zapytaniami kuratorjów okręgów szkolnych Ministerstwo — w uzupełnieniu okólnika Nr. 40 z dnia 30-go marca 1933 r. (II S 3069/33) w sprawie organizacji roku szkolnego 1933/34 w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli [2]) — komunikuje, co następuje:

1) Wymagania co do wieku uczniów, wstępujących do kl. I. według nowego ustroju (pkt. 2 okólnika), a mianowicie konieczność ukończenia co najmniej 12 lat, należy rozumieć w ten sposób, że te 12 lat winny być ukończone do dnia rozpoczęcia nauki w kl. I-ej t. j. do dnia 20-go sierpnia b. r.

2) W bieżącym roku szkolnym i następnych aż do odwołania w stosunku do młodzieży, która zgłasza się do egzaminu wstępnego do kl. I. według nowego ustroju ze świadectwem ukończenia sześciu klas szkoły powszechnej względnie ukończenia dwóch klas prywatnej szkoły średniej ogólnokształcącej o niepełnych prawach szkół państwowych, można nie przestrzegać postanowienia o wieku.

Powyższe postanowienia dotyczą również szkół niepaństwowych. O tem należy zawiadomić szkoły.

Za Dyrektora Departamentu: *Dr. M. Mendys,* wr. Nacz. Wydz.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 203.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw., str. 145.

17.

Regulamin państwowych wyższych kursów nauczycielskich.

Postanowienie Ministra W. R. i O. P. z dnia 1-go lipca 1933 r. Nr. II P. 6028/33.

Nr. I. K. N. 22236/33. Paragrafy 11 i 15 Regulaminu Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich, ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa W. R. i O. P. z roku 1928 Nr. 9, poz. 154 [1]) otrzymują brzmienie następujące:

§ 11. Zajęcia na wyższych kursach nauczycielskich rozpoczynają się najpóźniej 28 sierpnia, kończą się najwcześniej 10 czerwca. Ferje świąteczne w ciągu roku szkolnego kuratorjum może przedłużyć ogółem o 5 (pięć) dni w stosunku do trwania feryj w szkołach średnich. Dokładne terminy zajęć na wyższych kursach nauczycielskich wyznacza kuratorjum.

§ 15. Egzaminy końcowe słuchaczy odbywają się w czerwcu każdego roku, najwcześniej po dniu 10-go czerwca. Dokładne terminy oznacza kuratorjum i zawiadamia o nich Ministerstwo co najmniej o miesiąc naprzód.

W § 9 wspomnianego Regulaminu dodaje się po pierwszem zdaniu słowa: „Egzaminy wstępne rozpoczynają się najwcześniej 20-go czerwca".

Postanowienie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki,* wr.

Organizacja szkół.

Uprawnienia szkół prywatnych.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 131. I).

W wykazie szkół prywatnych, ogłoszonym w Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 117, pkt. III, należy zmienić:

Stanisławów. Gimn. Żeńskie im. Elizy Orzeszkowej T-wa Pol Prywat. Gimn. im. E. Orzeszkowej — niepełne prawa, na: pełne prawa.

Państwowe jednoroczne kursy praktyki ogrodniczej w Zaleszczykach.

Zarzadzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 30-go maja 1933 r. Nr. III. Rol. 1754/33. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 129).

Otwieram Państwowe Jednoroczne Kursy Praktyki Ogrodniczej w Zaleszczykach z dniem 1-go czerwca 1933 r. Zarazem uchylam zarządzenie z dnia 29-go maja 1931 roku Nr. III. T. 3569/31 o otwarciu Państwowej Rolniczej Szkoły Sadownictwa, Warzywnictwa i Pszczelarstwa w Zaleszczykach fundacji J. K. I. Hohendorffa w Szutromińcach (Dz. Urz Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 77 [2]).

Minister W. R. i O. P. *J. Jędrzejewicz,* wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 542.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 414.

Nr. III. 21778/33. Kuratorjum zawiadamia, że pierwszy kurs otwarty będzie 1-go stycznia 1934 roku i że przyjmowani będą kandydaci (tki), mający nie więcej niż 25 lat, po ukończeniu szkoły ogrodniczej lub rolniczej wszelkich typów. Szczegółowe warunki poda kierownictwo kursów.

Za Nacz. Wydz.: *Inż. J. Masior,* wr. p. o. okręg. wizytatora szkół.

Koedukacja w szkole handlowej w Stanisławowie.

Nr. III. 25198/33. Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 19-go sierpnia Nr. III. HG. 4959/33 zezwoliło na stopniowe wprowadzenie koedukacji w Państwowej Szkole Handlowej w Stanisławowie. W roku szkolnym 1933/34 wprowadzenie koedukacji odnosi się jedynie do klasy I-ej, w latach następnych obejmowałaby ona klasy wyższe drogą normalnego przechodzenia uczni i uczennic.

Kursy rytmiki i plastyki.

Nr. III. 10701/33. Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 31-go marca 1933 r. Nr. IV. Szt. 3622/33 przyznało p. Marji Rzeczyckiej-Waydowej we Lwowie, ul. Leona Sapiehy 67, na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 1-go marca 1932 r. o prywatnych szkołach, oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. Ust. Nr. 33, poz. 343) prawo prowadzenia nadal kursów rytmiki i plastyki we Lwowie pod nazwą: Kursy Rytmiki i Plastyki Marji Rzeczyckiej".

Numery szkół noszone przez młodzież.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 131, II).

Ministerstwo W. R. i O. P. na podstawie rozporządzenia z dnia 27-go marca 1933 r. Nr. I Pr.-341/33 w sprawie ubioru młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 50 i poz. 51) — ustaliło następujące numery dla szkół, których młodzież będzie obowiązana od roku szkolnego 1933/34 nosić na lewym rękawie ubioru szkolnego tarcze, o barwie szkoły z wyhaftowanym numerem.

I. Szkoły średnie ogólnokształcące.

A. Szkoły państwowe.

a) Województwo lwowskie.

Nr. 551 Brzozów. Państwowe Gimnazjum. **552** Drohobycz. Państw. Gimn. im. Króla Władysława Jagiełły. **553** Gródek Jagielloński. Państw. Gimn. im. Króla Władysława Jagiełły. **554** Jarosław. I Państwowe Gimn. **555** Jarosław. II Państw. Gimn. im. Augusta Witkowskiego. **556** Jaworów. Państw. Gimn. **557** Krosno. Państw. Gimn. im. Mikołaja Kopernika. **558** Leżajsk. Państw. Gimn. im. Bolesława Chrobrego. **559** Lwów. I Państw. Gimn. im. Mikołaja Kopernika. **560** Lwów. II Państw. Gimn. im. Karola Szajnochy **561** Lwów. III Państw. Gimn. im. Króla Stefana Batorego. **562** Lwów. IV Państw. Gimn. im. Jana Długosza. **563** Lwów. V Państw. Gimn. im. hetm. Stan. Żółkiewskiego. **564** Lwów. VI Państw. Gimn. im. St. Staszica **565** Lwów. VII Państw. Gimn. im. T. Kościuszki. **566** Lwów. VIII Państw.

Gimn. im. Kr. Kazimierza Wielkiego. **567** Lwów. IX Państw. Gimn. im. Jana Kochanowskiego. **568** Lwów. X Państw. Gimn. im. Henryka Sienkiewicza. **569** Lwów. XI Państw. Gimn. im. J. i A. Śniadeckich. **570** Lwów. XII Państw. Gimn. im. Stanisława Szczepanowskiego. **571** Lwów. Państw. Gimn. z ruskim jęz. naucz. **572** Lwów. Filja Państw. Gimn. z ruskim jęz. naucz. **573** Lwów. Państw. Gimn. im. Kr. Jadwigi. **574** Lwów. Klasy gimn. przy Państw. Semin. Naucz. im. A. Asnyka. **575** Łańcut. Państw. Gimn. im. H. Sienkiewicza. **576** Nisko. Państw. Gimn. **577** Przemyśl. I Państw. Gimn. im. J. Słowackiego. **578** Przemyśl. II Państw. Gimn. im. Prof. Kazimierza Morawskiego. **579** Przemyśl. Klasy gimn. przy I Państw. Semin. Naucz. **580** Przemyśl. Państw. Gimn. z ruskim jęz. naucz. **581** Rawa Ruska. Państw. Gimn. **582** Rzeszów. I Państw. Gimn. im. Stan. Konarskiego. **583** Rzeszów. II Państw. Gimn. im. Stan. Sobińskiego. **584** Sambor. I Państw. Gimn. im. A. Mickiewicza. **585** Sambor. II Państw. Gimn. im. M. Kopernika. **586** Sanok. Państw. Gimn. im. Król. Zofji. **587** Sokal. Państw. Gimn. im. Antoniego Malczewskiego. **588** Tarnobrzeg. Państw. Gimn. im. Jana Tarnowskiego. **589** Żółkiew. Państw. Gimn. im. hetm. Stan. Żółkiewskiego.

b) Województwo stanisławowskie.

Nr. 590 Kołomyja. Państw. Gimn. im. Kazimierza Jagiellończyka. **591** Kołomyja. Państw. Gimn. z rusk. jęz. naucz. **592** Kołomyja. Klasy gimn. przy Państw. Semin. Naucz. Żeńsk. **593** Rohatyn. Państw. Gimn. im. Piotra Skargi. **594** Stanisławów. I Państw. Gimn. im. Mieczysława Romanowskiego. **595** Stanisławów. II Państw. Gimn. im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. **596** Stanisławów. III Państw. Gimn. im. Stanisława Staszica. **597** Stanisławów. Państw. Gimn. z rusk. jęz. naucz. **598** Stanisławów. Klasy gimn. przy Państw. Semin. Naucz. Żeńsk. **599** Stryj. Państw. Gimn. im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. **600** Stryj. Państ. Gimn. **601** Śniatyn. Państw. Gimn. im. Franciszka Karpińskiego. **602** Tłumacz. Państw. Gimn

c) Województwo tarnopolskie.

Nr. 603 Brody. Państw. Gimnazjum im. Józefa Korzeniowskiego. **604** Brzeżany. Państw. Gimn. **605** Buczacz. Państw. Gimn. **606** Czortków. Państw. Gimn. im. Juljusza Słowackiego. **607** Kamionka Strumiłowa. Państw. Gimn. im. Kornela Ujejskiego. **608** Tarnopol. I Państw. Gimn. im. Wincentego Pola. **609** Tarnopol. II Państw. Gimn. **610** Tarnopol. III Państw. Gimn. im. M. Kopernika. **611** Tarnopol. Państw. Gimn. Żeńskie. **612** Trembowla. Państw. Gimn. **613** Zaleszczyki. Klasy gimn. przy Państw. Semin. Naucz. **614** Zbaraż. Państw. Gimn. im. H. Sienkiewicza. **615** Złoczów. Państw. Gimn. im. Kr. Jana Sobieskiego.

B. Szkoły prywatne.

a) Województwo lwowskie.

Nr. 621 Borysław-Tustanowice. Gimn. koedukacyjne T-wa Prywatn. Polskiego Gimn. Realnego dla Borysławia i Tustanowic, Ska z ogr. odpow. w Borysławiu. **622** Bąkowice pod Chyrowem. Gimn. Męskie OO. Jezuitów. **624** Dobromil. Gimn. Koedukacyjne Miejskie im. Herburtów. **625** Drohobycz. I Gimn. Żeńskie T-wa I Pryw. Gimn. Żeńskiego w Drohobyczu.

626 Drohobycz. II Gimn. Żeńskie (koeduk.) im. H. Sienkiewicza — Polskiego T-wa Pryw. Gimn. Żeńsk. im. Henryka Sienkiewicza w Drohobyczu. **627** Drohobycz. Gimn. Koedukacyjne im. Iwana Franki — U. T. P. „Ridna Szkoła". **628** Jarosław. Gimn. Żeńskie im. Marceliny Darowskiej — Zgromadz. SS. Niepokalanego Poczęcia N. M. P. **629** Jarosław. Gimn. Żeńskie im. Juljusza Słowackiego — Towarzystwa Prywatn. Gimnazjum Żeńskiego im. J. Słowackiego. **631** Kolbuszowa. Gimn. Koedukacyjne T-wa Szkoły Gimnazjalnej Męskiej. **634** Lwów. Gimn. Żeńskie Józefy S. Goldblatt-Kamerlingowej. **635** Lwów. Gimn. Żeńskie D-ra Adeli Karp-Fuchsowej. **636** Lwów. Gimn. Żeńskie im. Adama Mickiewicza — Olgi Żychowiczowej. **637** Lwów. Liceum Żeńskie im. Adama Mickiewicza — Olgi Żychowiczowej. **638** Lwów. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Najświętszej Rodziny z Nazaretu. **639** Lwów. Gimn. Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej — Spadkobierców Zofji Strzałkowskiej. **640** Lwów. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. de Notre Dame. **641** Lwów. Gimn. Żeńskie Konwentu SS. Sercanek. **642** Lwów. Gimn. Żeńskie im. Juljusza Słowackiego — T-wa Pryw. Gimn. Żeń. im. J. Słowackiego. **643** Lwów. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Urszulanek. **644** Lwów. Gimn. Żeńskie SS. Bazyljanek. **645** Lwów. Gimn. Męskie Żyd. T-wa Szk. Lud. i Średn. **646** Lwów. Gimn. Żeńskie Żyd. T-wa Szk. Lud. i Średn. **649** Przemyśl. Gimn. Żeńskie PP. Benedyktynek. **650** Przemyśl. Gimn. Żeńskie im. Marji Konopnickiej — Anny Kleczyńskiej. **651** Przemyśl. Gimn. Żeńskie Ukr. Instytutu dla dziewcząt w Przemyślu. **653** Przeworsk. Gimn. Koedukacyjne Miejskie im. Króla Władysława Jagiełły. **654** Rzeszów. Gimn. Żeńskie T-wa Pryw. Gimnazjum Żeńskiego. **656** Sambor. Gimn. Żeńskie im. Marji Konopnickiej — T-wa Pryw. Gimn. Żeńsk. im. Marji Konopnickiej. **657** Sanok. Gimn. Żeńskie im. Emilji Plater — Towarzystwa Pryw. Gimn. Żeńsk. w Sanoku. **658** Strzyżów n/W. Miejskie Gimnazjum Koedukacyjne.

b) Województwo stanisławowskie.

Nr. 659 Dolina. Gimn. Koedukacyjne Polskie im. Zygmunta Krasińskiego — T-wa Szkoły Średniej im. Krasińskiego. **660** Horodenka. Polskie Gimn. Koedukacyjne T-wa Szkoły Średniej. **662** Kałusz. Miejskie Gimn. Koedukacyjne. **663** Kołomyja. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Urszulanek. **664** Kołomyja. Gimn. Żeńskie Żyd. T-wa Szk. Lud. i Średn. **667** Stanisławów. Gimn. Żeńskie im. Elizy Orzeszkowej — T-wa Pol. Pryw. Gimn. im. E. Orzeszkowej. **668** Stanisławów. Gimn. Żeńskie Zgromadz. SS. Urszulanek. **669** Stanisławów. Gimn. Koedukacyjne Żydow. T-wa Szk. Lud. i Średn. **672** Stryj. Gimn. Żeńskie — T-wa Pryw. Gimn. Żeńskiego **673** Turka n/Str. Gimn. Koedukacyjne im. Marszałka Józefa Piłsudskiego — T-wa Gimnazjalnego.

c) Województwo tarnopolskie.

Nr. 674 Borszczów. Gimn. Koedukacyjne T-wa Szkoły Średniej. **675** Brody. Gimn. Żeńskie im. E. Orzeszkowej — D. Loewina. **677** Jazłowiec. Gimn. Żeńskie Konwentu SS. Niepokalanego Poczęcia N. M. P. **678** Przemyślany. Polskie Gimn. Koedukacyjne im. Królowej Jadwigi — T-wa Polsk. Gimn. im. Królowej Jadwigi. **679** Radziechów. Gimn. Koedukacyjne im. Marszałka Badeniego — T-wa Gimn. w Radziechowie. **680** Tarnopol. Gimn. Żeńskie im. Marji Konopnickiej — Zofji Lenkiewi-

czowej. **681** Tarnopol. Gimn. Koedukacyjne U. T. P. „Ridna Szkoła". **682** Złoczów. Gimn. Koedukacyjne U. T. P. „Ridna Szkoła".

Zakłady kształcenia nauczycieli.

A. Zakłady państwowe.

a) Województwo lwowskie.

Nr. 116 Jaworów. Państw. Semin. Naucz. **117** Krosno. Państw. Semin. Naucz. **118** Lwów. Państw. Semin. Naucz. im. Stan. Sobińskiego. **119** Lwów. I Państw. Semin. Naucz. im. Adama Asnyka. **120** Lwów II Państw. Semin. Naucz. **121** Przemyśl. I Państw. Semin. Naucz. **122** Przemyśl. II Państw. Semin. Naucz. **123** Rzeszów. Państw. Semin. Naucz. im. Stanisława Staszica. **124** Sambor Państw. Semin. Naucz. im. Marsz. Józefa Piłsudskiego. **125** Sokal. Państw. Semin. Naucz. im. Włodz. Dzieduszyckiego.

b) Województwo stanisławowskie.

Nr. 126 Kołomyja. Państw. Semin. Naucz. **127** Stanisławów. Państw. Semin. Naucz. Męskie. **128** Stanisławów. Państw. Semin. Naucz. Żeńskie.

c) Województwo tarnopolskie.

Nr. 129 Brzeżany. Państw. Semin. Naucz. **130 Czortków.** Państw. Semin. Naucz. **131** Tarnopol. Państw. Semin. Naucz. im. H. Sienkiewicza. **132** Zaleszczyki. Państw. Semin. Naucz.

B. Zakłady prywatne.

a) Województwo lwowskie.

Nr. 141 Drohobycz. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Koła Stow. Chrz. Narod. Naucz. Szk. Powsz. **142** Drohobycz. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek. **143** Jarosław. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Emilji Plater. **145** Krosno. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Tow. Pryw. Semin. Naucz. Żeńsk. **146** Lwów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Zofji Strzałkowskiej. **147** Lwów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Nazaretanek. **148** Lwów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek. **149** Lwów. Prywat. Semin. Naucz. Koeduk. im. Bolesława Prusa. **152** Łańcut. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Boromeuszek. **153** Przemyśl. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie PP. Benedyktynek. **154** Rzeszów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie T-wa Pryw. Semin. Naucz. Żeńsk. **155** Sambor. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Adama Asnyka — Koła Stow. Chrz. Narod. Naucz. Szkół Powsz. **156** Sambor. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Ukr. T-wa Pedag. **157** Sanok. Miejskie Semin. Naucz. Żeńskie. **158** Sokal. Miejskie Semin. Naucz. Żeńskie. **159** Żółkiew. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Felicjanek.

b) Województwo stanisławowskie.

Nr. 160 Stanisławów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej. **161** Stanisławów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie SS. Bazyljanek. **162** Stryj. Miejskie Semin. Naucz. Żeńskie. **163** Stryj. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie U. T. P. **164** Tłumacz. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie Tow. Chrz. Narod. Naucz. Szkół Powsz.

c) Województwo tarnopolskie.

Nr. 165 Czortków. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie im. Marji Konopnickiej. **166** Tarnopol. Prywatn. Semin. Naucz. Żeńskie Koła T. S. L. **167** Złoczów. Prywat. Semin. Naucz. Żeńskie (Koeduk.) im. Marji Konopnickiej.

Zakłady kształcenia ochroniarek.

Nr. 37 Lwów. Państw. Semin. Ochroniarskie im. Stanisława Jachowicza.

Średnie szkoły zawodowe.

A. Szkoły państwowe.

Nr. 200 Lwów. Państw. Szkoła Ekonomiczno-Handlowa. **201** Lwów. Państw. Szkoła Zawodowa Żeńska (Wydz. Handl.). **202** Przemyśl. Państw. 3-klasowa Szkoła Handlowa Męska i Żeńska. **203** Stanisławów. Państw 4-klasowa Szkoła Handlowa Męska.

B. Szkoły prywatne.

Nr. 210 Lwów. Liceum Handlowe Koedukacyjne Towarzystwa Liceum Handlowego. **211** Lwów. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Handlowej. **212** Lwów. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa „Proświta". **213** Lwów. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Żydowskiego Towarzystwa Szkoły Handlowej. **214** Brody. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Dawida Loewina **215** Borysław. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Przyjaciół Szkoły Handlowej. **216** Czortków. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Gusty Buchsgang. **217** Drohobycz. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Handlowej. **218** Jarosław. 4-letnia Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Handlowej. **219** Kołomyja. 3-klas. Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Handlowej. **220** Przemyśl. Liceum Handlowe Koedukacyjne Towarzystwa Liceum Handlowego. **221** Rozwadów. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkół Zawodowych. **222** Rzeszów. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Handlowej. **223** Sokal. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Stanisława Kochanowskiego. **224** Sambor. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Handlowej. **225** Sambor. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Fundacji Ozjasza Gotthelfa. **226** Sanok. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Związku Naucz. Szkół Powszechnych „Ognisko". **227** Stanisławów. Koedukacyjne Liceum Handlowe Towarzystwa Polskiej Szkoły Handlowej. **228** Stanisławów. 3-klasowa Żeńska Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Handlowej. **229** Stryj. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Franciszka Świderskiego. **230** Tarnopol. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Ludowej. **231** Złoczów. 3-klasowa Koedukacyjna Szkoła Handlowa Towarzystwa Szkoły Ludowej.

Szkoły gospodarcze (Na tarczy litera G).

Nr. 20 Jazłowiec pod Buczaczem. Seminarjum Gospodarcze Zgromadzenia SS. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marji Panny.

Szkoły techniczno-przemysłowe (Na tarczy litera T).

A. Szkoły państwowe.

Nr. 160 Lwów. Państwowa Szkoła Techniczna. **161** Jarosław. Państwowa Szkoła Budownictwa. **170** Lwów. Państwowa Szkoła Zawodowa Żeńska.

B. Szkoły prywatne.

Nr. 175 Drohobycz. Średnia Szkoła Techniczna T-wa Średniej Szkoły Technicznej. **180** Borysław. Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. Szkoły Ludowej. **181** Lwów. Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. Szkoły Zawodowej. **182** Lwów. Szkoła Zawodowa Żeńska Zgromadzenia SS. Opatrzności Bożej. **183** Lwów. Szkoła Zawodowa Żeńska Zgromadzenia SS. Bazyljanek. **184** Przemyśl. Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. Szkoły Ludowej. **185** Rawa Ruska. Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. Szkoły Ludowej. **186** Rzeszów. Szkoła Zawodowa Żeńska Tow. Szkoły Ludowej. **187** Sambor. Szkoła Przemysłowa dla Dziewcząt Żydowskich fundacji Ozjasza Gotthelfa. **188** Stanisławów. Szkoła Przemysłowa Żeńska Tow. Szkoły Przemysłowej Żeńskiej. **189** Sambor. Średnia Szkoła Przemysłowa Żeńska im. St. Sobińskiego Tow. Średn. Szkoły Zawod. Żeńskiej. **190** Stanisławów. Szkoła Zawodowa Żeńska Związku dla Szerzenia Wykształcenia Zawodowego wśród Żydów w Małopolsce. **191** Stryj. Szkoła Zawodowa Żeńska Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet.

Uwaga: Szkoły zawodowe typu mieszanego — jak przemysłowo-handlowe handlowo-gospodarcze i ogrodniczo-handlowe, są umieszczone w spisie każdego typu i zaopatrzone przeto w podwójną numerację.

Uczniowie tych szkół winni zatem nosić oznakę i numer w zależności od wydziału szkoły, do której uczęszczają.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1933 r. Nr. B. P. 10981/31 przeniósł **p. Edmunda Pfajfera,** naczelnika wydziału, p. o. okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw., za zgodą Prezesa Rady Ministrów w stan nieczynny.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł z państwowej służby cywilnej do służby nauczycielskiej:

rozporządzeniem z dnia 19 lipca 1933 r. Nr. B. P. 10648/33 **p. Teofila Koziarę,** okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw.;

rozporządzeniem z dnia 19 lipca 1933 r. Nr. B. P. 10649/33 **p. dr. Mieczysława Ziemnowicza,** okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister zwolnił od obowiązków okręgowego wizytatora szkół:
rozporządzeniem z dnia 21 lipca 1933 r. Nr. B. P. 11311/33 **p. Władysława Dajewskiego,** nauczyciela Państwowego Seminarjum Nauczycielskiego Żeńskiego w Przemyślu, p. o. okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw.;
rozporządzeniem z dnia 19 lipca 1933 r. Nr. B. P. 10599/33 **p. Zofję, Julję, Wandę** (3 im.) **Napadiewicz,** profesora Państwowego Gimnazjum Żeńskiego im. Król. Jadwigi we Lwowie, p. o. okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw.

Ministerstwo W. R. i O. P. udzieliło zniżenia obowiązkowego wymiaru godzin nauki na przeciąg roku szkolnego 1933/34, celem umożliwienia sprawowania obowiązków instruktora (ki) wychowania fizycznego w szkołach Kuratorjum O. S. Lw.:
p. Janinie Burdowej i p. Ludmile Tomkiewiczównie, nauczycielkom Państwowego Gimnazjum Żeńskiego im. Król. Jadwigi we Lwowie;
p. Bożydarowi Dąbrowskiemu, nauczycielowi Państwowego Gimnazjum II we Lwowie.

Inspektoraty.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł w stan nieczynny:
rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1933 r. Nr. B. P. 10478/33 p. Antoniego Białowąsa, inspektora szkolnego w Kołomyi;
rozporządzeniem z dnia 27 lipca 1933 r. Nr. B. P. 10477/33 p. Stanisława Garlickiego, inspektora szkolnego w Horodence;
rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1933 r. Nr. B. P. 7198/33 p. Józefa Głowackiego, inspektora szkolnego w Złoczowie;
rozporządzeniem z dnia 25 lipca 1933 r. Nr. B. P. 9498/33 p. Samborskiego, inspektora szkolnego w Zbarażu;
rozporządzeniem z dnia 26 lipca 1933 r. Nr. B. P. 10555/33 p. Józefa Witkę, inspektora szkolnego w Skałacie.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

M i a n o w a n i:

Bauman Karol kierownikiem 3-klasowej szkoły w Młodowie (Lubaczów).

Denekowa Anastazja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Rudańcach (Lwów); Diduszko Władysław kierownikiem 7-klasowej szkoły w Ustrzykach Dolnych (Lesko).

Golińska dr. Jadwiga p. o. kierowniczką Państwowych Jednorocznych Kursów Praktyki Ogrodniczej w Zaleszczykach.

Herman Józef kierownikiem 3-klasowej szkoły w Wierzbowcu (Trembowla).

Jackowska Wiktorja, kierowniczką 3-klasowej szkoły w Rachiniu (Dolina).

Kłosowska Stefanja kierowniczką 3-klasowej szkoły w Sokołówce (Bóbrka); Kmicikiewicz Eugenjusz, nauczycielem gimn. II W Stryju; Krajczykowa Marja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Koniuszkach Sieniawskich (Rudki); Kułakowski Stanisław kierownikiem 4-klasowej szkoły w Dolinianach (Rohatyn).

Lehnertowa Anna kierowniczką 2-klasowej szkoły w Sołonce (Lwów); Lenard Józef kierownikiem 4-klasowej szkoły w Nastasowie (Tarnopol).

Łotocka Józefa kierowniczką 3-klasowej szkoły w Hrankach Kutach (Bóbrka); Łukasiewicz Stanisław, kierownikiem 6-klasowej szkoły w Potoku Złotym (Buczacz).

Mękarski Tadeusz kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Starym Samborze (Sambor); Mroziuk Kazimierz kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Nadwórnej.

Olchowy Aleksy kierownikiem 7-klasowej szkoły w Horożannie Wielkiej (Rudki).

Piotrowska Antonina kierowniczką 3-klasowej szkoły w Skowierzynie (Tarnobrzeg); Puczyński Andrzej kierownikiem 7-klasowej szkoły w Czajkowicach (Rudki).

Rybakówna Antonina kierowniczką 2-klasowej szkoły w Bieńkowcach (Rohatyn).

Słobodzian Trofym kierownikiem 4-klasowej szkoły w Czarnej (Lesko); Stopyra Jan kierownikiem 3-klasowej szkoły w Łanach (Bóbrka); Strzelecki Kazimierz kierownikiem 3-klasowej szkoły w Buczałach (Rudki); Szajowska Katarzyna kierowniczką 2-klasowej szkoły w Kościejowie (Lwów); Szkodlarska Adela kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Bóbrce.

Torbacki Władysław kierownikiem 3 klasowej szkoły w Strzelczykach (Mościska).

Wiśniewski Czesław kierownikiem 7-klasowej szkoły w Rozwadowie (Tarnobrzeg); Wołoszyński Stanisław kierownikiem 7-klasowej szkoły w Baranowie (Tarnobrzeg).

Przeniesieni.

Bednarski Józef, nauczyciel gimn. II. w Tarnopolu, do gimnazjum w Buczaczu; Bessaga Tadeusz, nauczyciel gimn. w Królewskiej Hucie, do Państw. Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Zaleszczykach; Białoborska Stanisława, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. T. Kościuszki w Sanoku, do 6-klasowej szkoły żeńskiej w Winnikach (Lwów); Białowąs ks. dr. Michał, nauczyciel rel. gimn. w Gródku Jagiellońskim, do VII gimnazjum we Lwowie; Błaszczakowa Michalina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Strzemieszycach Wielkich (Będzin), do 2-klasowej szkoły w Skniłowie (Lwów); Bogaczewicz Józef, nauczyciel gimn. w Złoczowie, do gimnazjum w Rohatynie; Burdowa Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Rudzie-Hucie (Chełm), do 4-klasowej szkoły w Koniuszkach (Rohatyn).

Chruściel Stanisław, nauczyciel semin. naucz. w Rzeszowie, do semin. naucz. męskiego we Lwowie.

Dąbrowska Janina, nauczycielka 2-kl. szkoły w Chołoniowie (Horochów), do 2-klasowej szkoły w Głębokiem (Sanok); Dorosz Bazyli, kierownik 3-kl. szkoły w Werbiżu (Lwów), do 3-kl. szkoły w Zapytowie (Lwów).

Forostyna Eugenjusz, profesor gimn. I w Stryju, do gimn. II w Stryju.

Gawłówna Wilhelmina, naucz. 6-kl. szkoły męskiej w Żydaczowie, do 7-kl. szkoły żeńskiej im. św. Elżbiety w Stryju.

Hönigsberg Abraham, naucz. rel. mojż. 7-kl. szkoły męskiej w Tyśmienicy, do 7-kl. szkoły im. J. Piłsudskiego w Haliczu (Stanisławów).

Jackow Mikołaj, nauczyciel gimn. w Przemyślu, do gimn. I w Rzeszowie; Janicka Marja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Wiśniowczyku (Podhajce), do 3-kl. szkoły w Niewoszynie (Stanisławów); Jastrzębska Emilja, nauczycielka 4-kl. szkoły w Oknie (Skałat), do 1-kl. szkoły w Hucisku Pieniackiem (Brody).

Karp Władysław, nauczyciel 7-kl. szkoły w Strzyżowie (Rzeszów), do 7-kl. szkoły w Tyczynie (Rzeszów); Kawecki Roman, kierownik 2-kl. szkoły w Hadykówce (Kolbuszowa), do 7-kl. szkoły im. Wł. Jagiełły we Lwowie (Kleparów); Klaczkówna Bronisława, kierowniczka 2-kl. szkoły w Kluczowie Małym (Kołomyja), do 7-kl. szkoły żeńskiej im. J. Słowackiego w Stryju; Ks. Kmita Filip, nauczyciel rel. gimn. żeńskiego im. kr. Jadwigi we Lwowie, do VIII gimn. we Lwowie; Kołodkówna Janina, nauczycielka szkoły w Jabłonicy Ruskiej (Brzozów), do 1-kl. szkoły w Niewistce (Brzozów); Konieczna Helena, nauczycielka 7-kl. szkoły Nr. 29 w Poznaniu, do 7-kl. szkoły żeńskiej Nr. 27 we Lwowie; Ks. Kozłowski Stanisław, nauczyciel rel. gimn. w Rohatynie, do gimn. w Gródku Jagiellońskim; Kutermak Józef, nauczyciel 7-kl. szkoły w Skolem, do 7-kl. szkoły Nr. 47 im. św. Kazimierza we Lwowie (Lewandówka); Ks. Kuźnar Piotr, nauczyciel rel. 7-kl. szkoły w Radymnie (Jarosław), do 7-kl. szkoły w Ustrzykach Dolnych (Lesko); Ks. dr. Kwiatkowski Jan, nauczyciel rel. seminarjum naucz. męskiego w Zaleszczykach, do IV gimn. im. J. Długosza we Lwowie.

Lipiński Karol, kierownik 7-kl. szkoły męskiej w Lesku, do 7-kl. szkoły męskiej w Lubaczowie; Inż. Lityński Marjan, dyrektor Rolniczej Szkoły Sadownictwa Warzywnictwa i Pszczelnictwa w Zaleszczykach, do Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Czernichowie.

Mądra Marja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Św. Stanisławie (Stanisławów), do 7-kl. szkoły w Rożniatowie (Dolina); Michalski Władysław, nauczyciel gimn. I w Stryju, do gimn. II w Stryju; Ks. Mikulski Bronisław, nauczyciel rel. 7-kl. szkoły w Ustrzykach Dolnych (Lesko), do 7-kl. szkoły w Radymnie (Jarosław); Mirtyński Zygmunt, nauczyciel gimn. w Zakopanem, do gimn. w Trembowli.

Niewiakowski Romuald, nauczyciel semin. naucz. męskiego w Rzeszowie, do seminarjum naucz. żeńskiego w Stanisławowie.

Inż. Ostafin Józef, nauczyciel szkoły rolniczej w Kołpinie, do szkoły rolniczej w Suchodole (Krosno); Ozimkowa Marja, nauczycielka szkoły w Szczercu (Lwów), do 7-kl. szkoły żeńskiej Nr. 33 im. Sobieskiego we Lwowie.

Palestrówna Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły im. kr. Jadwigi w Stanisławowie, do 7-kl. szkoły im. Hofmanowej w Stanisławowie; Patryna Adam, profesor gimn. X we Lwowie, do gimn. I we Lwowie; Pelczarski Wojciech, nauczyciel gimn. II w Tarnopolu, do gimn. w Krośnie; Pieskówna

Helena, nauczycielka szkoły w Hadlach Kańczudzkich, do 6-kl. szkoły w Urzejowicach (Przeworsk).

Rożankowska Józefa Marja, nauczycielka szkoły w Piaskach (Lwów). do 7-kl. szkoły koed. Nr. 42 im. Szaszkiewicza we Lwowie; Rudka Jan. nauczyciel gimn. w Jaworowie, do gimn. w Śniatynie; Inż. Rzepecki Władysław, nauczyciel szkoły w Suchodole, do szkoły rolniczej w Miłocinie (Rzeszów).

Saganowa Teresa, nauczycielka 6-kl. szkoły w Starem Siole (Bóbrka), do 2-kl. szkoły w Chlebowicach Wielkich „na Storonce" (Bóbrka); Sajko Włodzimierz, p. o. kierownika 3-kl. szkoły w Szołomienicach (Rudki), do 2-kl. szkoły w Sierzawach (Iłża); Salówna Zofja, nauczycielka szkoły im. św. Wojciecha w Inowrocławiu, do 7-kl. szkoły żeńskiej w Chodorowie (Bóbrka); Skobelska Olga, nauczycielka 5-kl. szkoły w Strutynie Niżnym (Dolina), do 3-kl. szkoły w Rozhurczu (Stryj); Skrowaczewska Antonina, nauczycielka 2-kl. szkoły w Chlebowicach Wielkich „na Storonce" (Bóbrka), do 6-kl. szkoły w Starem Siole (Bóbrka); Smeryczański Eugenjusz, nauczyciel 3-kl. szkoły w Beremianach (Buczacz), do 2-kl. szkoły w Grzędzie (Lwów); Spaltenstein Alojzy, kierownik 7-kl. szkoły w Krasnymstawie, do 7-kl. szkoły męskiej w Sokalu; Spasowska Michalina. nauczycielka szkoły w Czerewasze (okręg szk. łucki), do szkoły specjalnej im. św. Kazimierza we Lwowie; Stecowa Jadwiga, nauczycielka 1-kl. szkoły w Suchowoli (Brody), do 1-kl. szkoły w Hucisku (Kolbuszowa).

Romahn Edmund, nauczyciel seminarjum męskiego w Zaleszczykach, do gimn. XI we Lwowie.

Wajda Michał, profesor gimn. II we Lwowie, do gimn. X we Lwowie; Węglowska Apolonja, nauczycielka szkoły im. Wł. Jagiełły w Poznaniu, do 7-kl. szkoły im. ks. Kordeckiego we Lwowie; Wilkówna Eugenja, nauczycielka 1-kl. szkoły w Obodówce (Zbaraż), do 2-kl. szkoły w Kuhajowie (Lwów); Wiśniewski Bolesław, nauczyciel gimn. IV we Lwowie, do gimn. VII we Lwowie; Wołowcowa Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły żeńskiej w Borysławiu, do 7-kl. szkoły męskiej im. M. Konopnickiej we Lwowie; Wraubekowa Janina, nauczycielka szkoły w Biesiadkach (Brzesko), do 7-kl. szkoły w Krośnie.

Zalewska Helena, nauczycielka szkoły im. kr. Jadwigi w Gródku Jagiellońskim, do 7-kl. szkoły żeńskiej Nr. 26 im. Zimorowicza we Lwowie, Zaworska Stanisława, nauczycielka 4-kl. szkoły w Nahaczowie (Jaworów), do 5-kl. szkoły w Darachowie (Trembowla); Zuchorska Jadwiga, nauczycielka szkoły w Łuce Małej (Skałat), do 2-kl. szkoły w Bajkowcach (Tarnopol).

S. Żywicka Marja, nauczycielka 3-kl. szkoły w Dobranowicach (Wieliczka), do 5-kl. szkoły w Krościenku Niżnem (Krosno).

Przydzieleni.

Chruściel Stanisław, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego męskiego we Lwowie, do szkoły ćwiczeń seminarjum nauczycielskiego męskiego we Lwowie.

Grubecki Franciszek, nauczyciel gimnazjum XII we Lwowie, do 7-kl szkoły męskiej we Lwowie.

Kuryłas Józef, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego żeńskiego II we Lwowie, do szkoły powszechnej we Lwowie.

Mazurkiewicz August, nauczyciel seminarjum nauczycielskiego w Krośnie, do 7-kl. szkoły w Krośnie, na przedm. Krościenko Niżne.

Przewirska Marja, nauczycielka gimnazjum w Buczaczu, do 7-kl. szkoły męskiej w Buczaczu.

Żelazkówna Janina, nauczycielka szkoły ćwiczeń bez oznaczonego miejsca służbowego, p. o. w seminarjum naucz. żeńskiem w Brzeżanach, do 7-kl. szkoły żeńskiej w Brzeżanach.

Przeniesieni w stan nieczynny.

Chodowicki Bazyli, dyrektor gimnazjum I we Lwowie. Jaszczuk Franciszek, nauczyciel 7-kl. szkoły powsz. w Buczaczu. Matuszewski Stanisław, dyrektor gimnazjum w Czortkowie. Mendrala Stanisław, dyrektor gimnazjum w Tłumaczu. Missona Kazimierz, dyrektor gimnazjum w Trembowli. Reiter Edward, dyrektor gimnazjum w Brzeżanach. Weber Stanisław, dyrektor seminarjum nauczycielskiego w Czortkowie. Wilk Wawrzyniec, dyrektor gimnazjum I w Rzeszowie.

Spensjonowani.

Bigas Piotr, nauczyciel w Czercu (Rohatyn); Biłousowa Jarosława, nauczycielka szkoły w Monastercu (Stryj); Bochniewicz Roman, kierownik 3-kl. szkoły w Woli Baranowskiej (Tarnobrzeg).

Delman Jan, kierownik 2-kl. szkoły w Biłohorszczy (Lwów); Dudek Wojciech, nauczyciel szkoły w Wojtkówce (Krosno).

Ks. Cieślik Józef, nauczyciel rel. rzym. kat. 7-kl. szkoły im. św. Jadwigi w Rzeszowie.

Garlicki Apolinary, prof. I gimn. w Przemyślu; Grabińska Kazimiera, nauczycielka seminarjum naucz. żeńskiego w Kołomyi; Groński Józef, prof. gimn. w Drohobyczu.

Hawrychowa Marja, nauczycielka 2-kl. szkoły w Chruśnie Starem (Lwów); Hubertowa Józefa, nauczycielka szkoły w Ostapiu (Skałat).

Iwanicka Zofja, nauczycielka szkoły im. St. Żółkiewskiego we Lwowie.

Jasenycka Sabina, nauczycielka szkoły w Czyżowicach (Mościska).

Kochan Józef, nauczyciel 7-kl. szkoły męskiej im. św. Stanisława Kostki w Przemyślu.

Lechicki Zacharjasz ks., profesor gimn. w Sanoku; Lewicka Anna, nauczycielka 5-kl. szkoły w Gajach (Lwów).

Łabucki Edward, kierownik szkoły w Żyznowie (Rzeszów); Łucejko Jan, nauczyciel szkoły w Lubyczy Kameralnej (Rawa Ruska).

Mandel Oskar, nauczyciel gimn. II w Tarnopolu; Merunowicz Eustachy, dyr. szkoły przem. drzewn. w Stanisławowie; Michajłowska Joanna, nauczycielka 1-kl. szkoły w Dydiowej (Turka).

Nehrebecka Marja, nauczycielka 7-kl. szkoły w Horożannie Wielkiej (Rudki).

Oleśnicka Elżbieta, nauczycielka szkoły zaw. żeńskiej we Lwowie.

Petrolewiczówna Kazimiera, nauczycielka szkoły w Tyśmienicy (Tłumacz); Petrycka Magdalena, nauczycielka szkoły w Kulasznem (Sanok); Podgórska Katarzyna, kierowniczka w Radenicach (Mościska).

Ryżewski Eustachy, kierownik 3-kl. szkoły w Bohatkowcach (Podhajce).

Ks. Sawicki Józef, nauczyciel rel. gr. kat. 7-kl. szkoły w Stryju; Starakówna Jadwiga, nauczycielka 1-kl. szkoły w Chałupkach (Lwów); Stelmach Dionizy, nauczyciel szkoły w Żabinu (Zborów); Stojałowska Kazimiera, nauczycielka szkoły w Straszewicach (Sambor); Szajowski Edward, kierownik 7-kl. szkoły im. T. Czackiego we Lwowie.

Walaszkowa Zofja, nauczycielka szkoły w Rzęśnie Polskiej (Lwów); Waltenbergerowa Jadwiga, nauczycielka I seminarjum żeńskiego im. A. Asnyka we Lwowie; Weres Dymitr, nauczyciel szkoły w Majdanie Średnim (Nadwórna); Wierzbicka Janina, nauczycielka szkoły w Łukawcu Wiszniowskim (Rohatyn); Wilk Piotr, dyr. gimn. w Stryju; Wyszkowska Pelagja, nauczycielka szkoły w Wołczuchach, Gródek Jagielloński.

Ząbecka Petronela, nauczycielka szkoły w Sądowej Wiszni (Mościska); Zaziemska Marja, nauczycielka w Ostrowie (Przemyśl).

Zwolnieni.

Grzymkowska Helena, pozostająca w stanie pozasłużbowym nauczycielka szkoły w Wołczyńcu (Stanisławów).

Dworska Stanisława, pozostająca w stanie pozasłużbowym nauczycielka szkoły w Stańkowie (Stryj).

Zmarli.

Ambroz Adolf, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej w Rohatynie, zmarł dnia 14-go lipca 1933 r. w 56 roku życia, a w 33 roku służby nauczycielskiej.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Brody	Suchowola	3 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	2 mg	Konkurs 2-gi
1	Brzozów	Brzozów	7 "	męska	—	polski	3 "	—	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
2	"	Harta Dolna	3 "	koed.	—	"	3 "	2 mg	
3	"	Harta Górna	3 "	"	—	"	—	—	
4	"	Przysietnica	4 "	"	—	"	2 "	1 mg	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Drohobycz	Ułyczno	5 "	"	—	pol.-r.	3 "	2 mg	Konkurs 5-ty
2	"	Kolpiec	3 "	"	—	"	—	2 "	
1	Horodenka	Czernelica	7 "	"	—	"	3 "	100 a	Pierwszeństwo z w. k. n.
2	"	Harasymów	3 "	"	—	"	—	988 m²	
3	"	Jakobówka	3 "	"	—	"	2 "	10 a	
4	"	Kolanki	2 "	"	—	"	3 "	3 "	
5	"	Korniów	2 "	"	—	"	2 "	6 a	
6	"	Niezwiska	3 "	"	—	"	3 "	1 ha	
7	"	Michalcze	2 "	"	—	polski	2 .	12 a	
8	"	Michalcze	2 "	"	—	pol-r.	1 "	3 a	
9	"	Potoczyska	7 "	"	—	.	3 "	4 ha	Pierwszeństwo z w. k. n.
10	"	Raszków	2 "	"	—	"	—	50 a	
11	"	Siemakowce	3 "	"	—	"	2 "	5 a	Konkurs 3-ci
12	"	Wierzbowce	4 "	"	—	"	3 "	147 m²	Konkurs 3-ci
1	Jaworów	Jaworów	7 "	męsk.	im. kr. Jana III Sobiesk.	polski	4 "	4400 m²	Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Kamionka Str.	Jazienica Polska	2 "	koed.	—	"	3 "	—	
2	"	Jazienica Ruska	2 "	"	—	pol.-r.	2 "	—	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
3	Kamionka Str.	Kędzierzawce	2-kl.	koeduk.	—	pol.-r.	—	2 mg	
4	„	Sielec-Bieńków	4 „	„	—	„	—	1 mg	
5	„	Tadanie	3 „	„	—	polski	3 ubik.	—	
6	„	Ubinie	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
1	Kołomyja	Kołomyja	7 „	„	im. św. Włodzimierza	polski	3 „	61 a 4m²	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Lubaczów	Brusno Nowe	3 „	„	—	polski	2 „	—	
2	„	Dzików St.	5 „	„	—	pol.-r.	—	2 mg	
3	„	Huta Różaniecka	2 „	„	—	polski	3 „	1 „	
4	„	Niemstów	2 „	„	—	pol.-r.	—	—	
5	„	Płazów	2 „	„	—	polski	—	1 mg	
6	„	Ruda Różaniecka	3 „	„	—	„	3 ubik.	—	Konkurs 2-gi
1	Lwów miasto	Lwów	7 „	męska	im. św. M. Magdaleny Nr. 8	„	—	—	
2	„	Lwów	7 „	koed.	Klepарów im. Wł. Jagiełły Nr. 45	„	—	725 s.	
1	Lwów	Kuhajów	2 „	„	—	pol.-r.	—	1·7 ha	Konkurs 2-gi
2	„	Szczerzec	7 „	„	—	polski	—	0·2 ha	Konkurs 2-gi
1	Mościska	Radenice	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
1	Przemyślany	Kimirz	2 „	„	—	polski	3 „	4·925 m²	Konkurs 2-gi
2	„	Słowita	4 „	„	—	„	4 „	—	
1	Radziechów	Radziechów	7 „	żeńska	—	„	3 „	400 m²	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Rohatyn	Bołszowce	7 „	koeduk.	—	„	4 „	0·58 ha	Konkurs 3-ci Pierwszeństwo z w. k. n.
2	„	Podmichałowce	2 „	„	—	pol.-r.	—	1 ha 2 a	
3	„	Rohatyn	7 „	męska	Marsz. Piłsud.	polski	4 „	115 a	Pierwszeństwo w. k. n.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Stanisławów**	Sadzawa	4-kl.	koed.	—	ruski	3 ubik.	2 mg	Konkurs 3-ci
2	„	Kryłos	4 „	„	--	„	2 „	—	Konkurs 2-gi
3	„	Dorohów	6 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	
4	„	Tumierz	2 „	„	—	„	2 „	—	
5	„	Wiktorów	5 „	„	—	„	2 „	2 mg	
6	„	Borodczany Stare	5 „	„	—	„	—	2 mg	
7	„	Horocholina I	4 „	„	—	„	—	—	
8	„	Lachowce	6 „	„	—	ruski	—	2 mg	
9	„	Czerniejów	7 „	„	—	pol.-r.	3 „	1 mg	
10	„	Radcza	5 „	„	—	„	3 „	2 mg	
11	„	Iwanikówka	3 „	„	—	ruski	3 „	2 mg	
12	„	Hryniówka	2 „	„	—	„	—	—	
13	„	Łysiec Stary	5 „	„	—	„	3 „	2 mg	
1	**Trembowla**	Trembowla	7 „	żeńska	—	polski	—	—	
2	„	Kobyłowłoki	4 „	koeduk.	—	pol.-r.	3 ubik.	1 mg	
3	„	Romanówka	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	
1	**Zaleszczyki**	Sinków	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	

Podania o posady objęte powyższym konkursem, należy wnosić drogą służbową w terminie do końca października 1933 r.

Wolne posady nauczycieli podwładnych.

W powiecie rohatyńskim.

Rada Szkolna Powiatowa w Rohatynie ogłasza konkurs na wolną posadę stałego nauczyciela 7-kl. publicznej szkoły powszechnej w Bukaczowcach z językiem wykładowym polskim i ruskim.

Wymagany jest W. K. N. z grupy geogr. przyrodn.

Stacja kolejowa w miejscu na linji Lwów — Stanisławów.

Ogłoszenia.

Godziny przyjęć w Kuratorjum O. S. L.

Począwszy od dnia 15-go września 1933 r. przyjmuje interesentów P. Kurator O. S. Lw. w poniedziałki, środy i piątki od godziny 13-tej do godziny 14-tej.

P. P. Naczelnicy Wydz. i Wizytatorowie w poniedziałki, środy i piątki od godziny 12-tej do 14-tej.

Osoby interesowane, pragnące uzyskać audjencję, winny wypełnić kartki zgłoszenia, które otrzymać można u woźnego w poczekalni P. Kuratora i przedpokojach P. P. Naczelników Wydz., którzy w miarę uznania przyjmą sami interesentów lub skierują ich do właściwych wizytatorów lub referentów.

Powyższe informacje nie dotyczą inspektorów szkolnych i dyrektorów szkół średnich, zakładów kształcenia naucz. i szkół zawodowych, do których odnosi się nadal okólnik Kuratorjum z dnia 8-go września 1932 r. Nr. O. 12214/32.

Okólnik Kur. O. S. Lw. Nr. 359 z dnia 8 września 1932 r. (O.-12214/32).

W sprawach ważniejszych mogą PP. Dyrektorzy i Inspektorzy Szkolni porozumiewać się w Kuratorjum z właściwymi pp. wizytatorami w ciągu pierwszych siedmiu dni każdego miesiąca, t. j. w tym czasie kiedy pp. wizytatorzy nie wyjeżdżają na wizytacje.

O zamierzonym przyjeździe należy zawiadomić na kilka dni naprzód właściwego p. wizytatora.

W sprawach ważnych, a niecierpiących zwłoki, wymagających bezpośredniego omówienia w Kuratorjum, mogą PP. Dyrektorzy i Inspektorzy Szkolni zgłaszać się również w ciągu dalszych 23 dni każdego miesiąca u właściwych pp. naczelników wydziałów w Kuratorjum za uprzedniem zgłoszeniem na kilka dni naprzód.

Ognisko metodyczne nauki przyrodoznawstwa.

Nr. II. 20547/33. Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 13-go czerwca 1933 roku Nr. II. S. 5646/33 upoważniło Kuratorjum O. S. Lw. do zorganizowania z początkiem roku szkolnego 1933/34 ogniska metodycznego przyrody w gimnazjum państwowem żeńskiem w Tarnopolu pod kierownictwem p. Klotyldy Szymańskiej, nauczycielki tegoż gimnazjum.

Cele i zadania ognisk metodycznych ogłoszono w Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r. str. 296.

Pomoc lekarska.

Karty porady dla emerytów.

Nr. O. 19976/33. Wobec nieścisłego przestrzegania przez niektóre urzędy przepisów zawartych w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22-go marca 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 254) Kuratorjum O. S. Lw. przypomina na skutek pisma Lwowskiego Urzędu Wojewódzkiego z dnia 27-go czerwca 1933 L. Z. 31/4/33, że do wydania kart porady funkcjonarjuszom emerytowanym właściwą jest powiatowa władza administracji ogólnej, a w mieście Lwowie jedynie Urząd Wojewódzki.

Zgłoszenia wycieczek szkolnych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 6-go lipca 1933 r. Nr. O. 22147/33.

Celem uzyskania ulg taryfowych dla wycieczek szkolnych, należy zgłaszać wycieczki w miejscowym urzędzie stacyjnym na przepisanym formularzu przynajmniej na 24 godzin przed wyjazdem.

W razie braku drukowanych formularzy P. P. Dyrektorzy, (Kierownicy) zakładów naukowych mogą zwracać się do miejscowej stacji kolejowej z pisemnem zgłoszeniem sporządzonem według wzoru niżej podanego.

W myśl zarządzenia Ministerstwa Komunikacji Nr. H. O. II/24/4 z 7-go września 1932 kierownictwa prywatnych szkół, którym nie są przyznane prawa zakładów naukowych państwowych, winny każdorazowo przed zamierzonem urządzeniem wycieczki zwracać się ze zgłoszeniami podpisanemi przez odnośnych inspektorów szkolnych i zaopatrzonemi w pieczęć urzędową do tej dyrekcji, do której należy stacja wyjazdu.

P. o. Naczelnika Wydziału: *L. Jus.* wr.

Wzór.

(Nazwa zakładu naukowego)
w . . . .

Zgłoszenie wycieczki szkolnej.

Do

Urzędu Stacyjnego

w . . . .

(Nazwa zakładu naukowego) . . . ., urządzając wycieczkę szkolną pod kierownictwem p. . . . . . . (imię) . . . . (nazwisko) . . . . prosi o wydanie na zasadzie taryfy osobowej i bagażowej (cz. II, dział I rozdz. D-II, pkt. 1 — 7) biletów klasy . . . . na pociągi . . . . za opłatą:

1) 1/4 taryfy normalnej (75% zniżki) dla . . . . . (ilość) . . . . nauczycieli (lek) . . . .

2). 1/4 taryfy normalnej (75% zniżki) dla . . . . uczniów (nic) . . . .

3) bezpłatnie dla . . . . . uczniów (nic) niezamożnych na przejazd jednorazowy P. K. P. w następujących relacjach:

Nr.	od stacji	do stacji	pociągiem Nr.	dnia	o godzinie
1					
2					
3					
4					
5					

(Pieczęć zakładu naukowego) . . . . dnia . . . . 19 . . .

(Podpis kierownika zakładu naukowego)

Uwaga. Opłaty pobiera się za rzeczywistą ilość jadących, nie mniej jednak niż 8 osób, przyczem przy wycieczkach szkół powszechnych lub średnich na każdych 10 płacących uczniów (nic) jednego (ą) niezamożnego (ą) ucznia (nicę) przewozi się bezpłatnie.

Po ukończeniu podróży zgłoszenie należy oddać wraz z biletem na przejazd.

Rubryki te mogą być niewypełnione, jeżeli nie zachodzi potrzeba rezerwowania miejsca w pociągu.

Uwagi i stemple datowe kas biletowych.

Dla podróży 1) wydano bilet zbiorowy Nr. . . . . . . serji . . . .. . klasy . . . . . do stacji . . . .

(podpis kasjera)

(Datownik)

Dla podróży 2)

Dla podróży 3)

Dla podróży 4)

Dla podróży 5)

Komisje egzaminacyjne.

Skład komisji egzaminacyjnej dla kandydatów na stanowiska urzędnicze II kategorji.

Nr. BP. 21500/33. Na zasadzie § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16-go stycznia 1925 r. o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na stanowiska II kategorji w państwowej służbie administracyjnej (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 103) Ministerstwo W. R. i O. P. rozp. z dnia 2-go czerwca 1933 r. Nr. BP. 7358/33 ustanowiło na czas do dnia 31 grudnia 1933 r. następujący skład komisji egzaminacyjnej, utworzonej przy Kuratorjum rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 20-go maja 1932 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 50).

Przewodniczący: Ludwik Matkowski, radca.

Zastępca przewodniczącego: Marjan Galasiewicz, radca.

Komisarze egzaminacyjni: Seweryn Lehnert, radca; Stefan Kokurewicz, radca; Mgr. Stanisław Kuziński, sekretarz Politechniki Lwowskiej; Antoni Sajewicz, referendarz; Tomasz Humelicz, referendarz; Stanisław Lasiota, referendarz; Dr. Józef Krauss, referendarz; Jan Skurski, asesor; Stanisław Borusiewicz, kwestor Akad. Med. Weter.

Komisarze egzaminacyjni dla kandydatów na stanowiska urzędników rachunkowych i kasowych II kategorji.

Nr. BP. 21501/33. Na zasadzie postanowień § 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7-go stycznia 1925 r. (Dz. Urz. R. P. Nr. 6, poz. 49) i za zgodą Pana Ministra Skarbu, wyrażoną w piśmie z dnia 19-go maja 1933 r. Nr. BP. 5412/33 Ministerstwo W. R. i O. P. rozp. z dnia 2-go

czerwca 1933 r. Nr. BP. 7124/33 ustanowiło p. Stefana Dybczaka, księgowego w VIII st. sł. i p. o. naczelnika rachuby, komisarzem egzaminacyjnym dla kandydatów na stanowiska urzędników rachunkowych i kasowych II kategorji w służbie państwowej przy Izbie Skarbowej I we Lwowie na czas do dnia 31-go grudnia 1934 r. oraz p. Jana Irautha, księgowego w VII st. sł., jego zastępcą. Komisji tej przekazało Ministerstwo W. R. i O. P. równocześnie egzaminowanie kandydatów z wyższych zakładów naukowych we Lwowie.

L. O. P. P.

Zarząd Główny Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej w Warszawie (Wierzbowa 9) wydał broszurkę (15 stron) p. t. „Cennik Składnicy Zarządu Głównego Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej (L. O. P. P.)". Cennik zawiera wykaz sprzętu przeciwgazowego oraz wydawnictw propagandowych z zakresu lotnictwa, obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, znajdujących się w składnicy L. O. P. P., tudzież podaje warunki ich nabycia.

Kuratorjum O. S. Lwowskiego zwraca uwagę na to wydawnictwo, które Nauczycielstwo zorjentuje co do literatury w przedmiocie obrony przeciwgazowej i dostarczy materjału do odczytów i pogadanek na ten temat wśród ludności.

Cenniki te można otrzymać w Komitecie Województwa L. O. P. P. we Lwowie, pl. Smolki 3, bezpłatnie za zwrotem jedynie opłaty pocztowej.

Wykonywanie i naprawa dętych blaszanych instrumentów muzycznych.

Nr. III. 20043/33. Kuratorjum O. S. Lwowskiego podaje do wiadomości, że Państwowa Szkoła Kołodziejsko - Kowalska w Kamionce Strumiłowej (województwo tarnopolskie) prowadzi przy szkole oddział dętych blaszanych instrumentów muzycznych, wykonuje zamówienia i uskutecznia naprawy tychże instrumentów obok innych tego rodzaju warsztatów w kraju. Wobec tego Kuratorjum zachęca szkoły do skierowywania zamówień o wykonanie i naprawy instrumentów do wspomnianej szkoły.

Gminy.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 26-go lipca 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 467) gmina Borysław w powiecie drohobyckim, została podniesiona na podstawie art. 82, ust. 3 ustawy z dnia 23-go marca 1933 r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294) do rzędu miast i rozciągnięto na to miasto moc ustawy z dnia 13-go marca 1889 r. (Dz. U. Kr. Nr. 24) ze zmianami, wynikającemi z późniejszych ustaw oraz wymienionej ustawy z dnia 23-go marca 1933 r.

Nadawanie stanowisk wysłużonym podoficerom zawodowym.

W Dzienniku Ustaw Rzpltej Pol. z dnia 28-go lipca 1933 r. Nr. 58, poz. 434, zostało ogłoszone rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17-go czerwca 1933 r. w sprawie trybu nadawania stanowisk w cywilnej służbie państwowej, samorządowej, lub w przedsiębiorstwach państwowych wysłużonym podoficerom zawodowym wojska lub marynarki wojennej.

W myśl § 1 tego rozporządzenia stanowiska III kategorji i niższych funkcjonarjuszów państwowych, uprawniające do zaopatrzenia emerytalnego, będą obsadzane w pierwszym rzędzie przez wysłużonych podoficerów zawodowych wojska, przedstawionych przez Ministerstwo Spraw Wojskowych.

Władze właściwe do mianowania zawiadamiają o wolnych takich stanowiskach Ministerstwo Spraw Wojskowych, które zobowiązane jest przedstawić odpowiedniego kandydata najpóźniej w terminie 4 tygodni, licząc od dnia zawiadomienia o wakansie. Po bezskutecznym upływie tego terminu władza może mianować innego kandydata.

Zakwalifikowany na dane stanowisko przez specjalną komisję i przedstawiony kandydat obowiązany jest odbyć służbę przygotowawczą (praktykę, kurs), poczem następuje nominacja.

Wysłużeni podoficerowie zawodowi posiadający wykształcenie, uprawniające do ubiegania się o stanowisko II kategorji, będa kierowani na podstawie podań, po zakwalifikowaniu ich przez komisję kwalifikacyjną bezpośrednio do władz uprawnionych do nominacji na dane stanowisko, przyczem obowiązuje takich kandydatów również odbycie praktyki.

Ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym.
(Jednolity tekst).

W Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 455, zostało ogłoszone obwieszczenie z dnia 12-go lipca 1933 r., wedle którego p. Minister Spraw Wojskowych na podstawie art. 2 ustawy z dnia 17-go marca 1933 r. o zmianie ustawy z dnia 23-go maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z 1933 r. Nr. 36, poz. 299) ogłosił jednolity tekst ustawy z dnia 23-go maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. z 1928 r., Nr. 46, poz. 458 [1]) z uwzględnieniem zmian wprowadzonych do niej przez rozporządzenie Prezydenta Rzpltej z dnia 29-go listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 82, poz. 645) i wymienioną wyżej ustawę z dnia 17-go marca 1933 r., z uwzględnieniem obwieszczenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 9-go października 1928 r. o sprostowaniu błędu (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 837) i ze zmianą numeracji artykułów.

Ankieta w sprawie opracowania historji tajnego skautingu (harcerstwa) w Polsce.

Wojskowe Biuro Historyczne z dnia 30-go maja 1933 r. L. dz. 1390/33. (Min. W. R. i O. P. z dnia 27-go czerwca 1933 r. Nr. I. WF. 2399/33.

W 1934 r. upływa 25 lat od chwili powstania pierwszych tajnych oddziałów harcerskich w b. Galicji t. zw. „Oddziałów ćwiczebnych", które odbywały ćwiczenia, jako „Drużyny młodzieży sokolej", a następnie „Drużyny harcerskie" przy Sokole.

Przystępując do opracowania obszernej monografji tajnego skautingu w Polsce, Wojskowe Biuro Historyczne zwraca się z gorącym apelem do wszystkich uczestników tej pracy bez względu na zajmowane wówczas stanowiska opracowania relacji w postaci wspomnień, celem ustalenia tła i okoliczności oraz samych faktów dziejowych.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., str. 381.

Warunki pracy konspiracyjnej, szczególnie w zaborach rosyjskim i pruskim, nie sprzyjały przechowywaniu dokumentów, któremi posługiwała się praca konspiracyjna, a następnie działania wojenne na terytorjum całej Polski przyczyniły się do spalenia lub zagubienia większości dokumentów, dlatego każdy najmniejszy dokument, przechowany z tych czasów, posiada dla odtworzenia dziejów tajnego skautingu w Polsce nadzwyczaj doniosłe znaczenie.

Dlatego relacje osobiste, poparte posiadanemi dokumentami (regulaminy, rozkazy, notatki, szkice i fotografje), stają się tym głównym środkiem, przy pomocy którego Wojsk. Biuro Hist. odtworzy całokształt usiłowań młodzieży i jej udział w pracy, zmierzającej do odzyskania Niepodległej Polski.

Nadesłane relacje i dokumenty będą badane przez specjalną komisję, a redakcji monografji podjął się jeden z najstarszych kierowników tajnego skautingu ppłk. dypl. inż. Henryk Bagiński.

Celem ułatwienia napisania osobistej relacji, nie krępując w niczem rozmiarów ani układu pracy, prosimy przedewszystkiem zwrócić uwagę na następujące wytyczne:

1. Warunkiem pisania relacji jest odtworzenie zdarzeń, w których autor brał udział lub był ich świadkiem bezpośrednim, wobec tego relacja powinna zawierać same tylko fakty, z ówczesną opinją autora.

2. Relacja winna być dokładna, a daty niepewne należy podawać w przybliżeniu.

3. Relację należy pisać ze swego stanowiska w czasie wydarzeń i w zakresie swoich ówczesnych czynności.

4. Autor relacji nie może się krępować tem, co już o powstaniu skautingu w Polsce napisali różni autorowie, którzy dotychczas nie dysponowali niezbędnemi materjałami.

5. Forma relacji może być dowolna, jednakże powinna zawierać następujące dane: a) nazwa tajnej org. ideowej i skautowej (np. Oddział Ćwiczebny im. . . . . . . w . . . . . .); b) nazwiska i imiona założycieli i pierwszych uczestników; c) data i okoliczności powstania; d) program pracy i ilość uczestników na wykładach, ćwiczeniach i wycieczkach; e) czy jednocześnie ćwiczono w „Druż. Młod. Sokolej“ lub „Druż. Harc. im....“ i w jakim T-wie lub Sokole? f) kiedy zlikwidowano org. tajną? g) kto był ostatnim kmdtem O. Ć. i w jaki sposób org. tajna przekształciła się w jawną druż. harcerską? h) podać dokładnie patrole wraz z nazwiskami i obecnemi adresami uczestników tajnej org. skautowej (o ile autor będzie mógł je zdobyć); i) jakim zmianom org. podlegała dana org. tajnego skautinku do czasu ujawnienia? k) z jakiemi tajnemi org. ideowemi współpracowała org. tajnego skautingu lub była od nich zależna? l) czy org. tajnego skautingu opierała się wyłącznie na własnych funduszach, jak wkładkach, przedsięb. i t. d. czy też korzystała z pomocy materjalnej, a więc kiedy i z czyjej? m) w jaki sposób org. tajn. skaut. oddziaływała na zewnątrz jako org. ideowa (inteligencja, robotnicy, lud wiejski, tow. jawne)? n) scharakteryzować warunki pracy jawnej po przeszkoleniu tajnego skaut. w danej miejscowości; c) jakie tajne org. ideowe młodzieży popierały skauting jawny w danej miescowości? p) stosunek rodziców i szkoły do org. skaut. tajn. i jawnej; r) jakim prześladowaniom ze strony władz zaborczych podlegał skauting tajny oraz jawny? s) jakie idee w skautingu tajnym wywarły decydujący wpływ na pracę relacjonisty i jakiemi argu-

mentami posługiwał się on, ażeby zjednać członków do tajn. skaut. (np. do O. Ć. i t. p.)? t) czy idee głoszone były zawarte w ówczes. wydawn. młodzieży (np. Zarzewie, Wici i t. p.) lub odezwach, okóln. tajn. władz przełożonych. a więc jakich? u) w jakich oddziałach wojsk w czasie wojny 1914—1921 brał udział relacjonista lub w jakiej pracy ideowej i kiedy? w) czy autor relacji nadal pracuje w harcerstwie i gdzie?

6. Relacje należy pisać atramentem wzgl. maszynowo, na jednej stronicy, jak do druku.

7. Odpisy dokum., załączonych do relacji, będą przesyłane autorom relacji, jako dowody złożenia tych dokumentów w archiw. W. B. H. Gdy dokument posiada dla właściciela wyjątkowe znaczenie W. B. H. zadowoli się tylko dokonaniem odpisu i ręczy za zwrot oryginału dokumentu (również oryg. fotogr.).

8. Relacje prosimy pisać odręki, nie zwlekając z odpowiedzią. Prosimy wszystkich o odpowiedzi również negatywne w wypadku, gdy nie możemy liczyć na współpracę.

9. Zwierzchność obecnych drużyn harc. prosimy o podanie tej ankiety do wiadomości wszystkich harcerzy, celem uzyskania jak najszerszej, objektywnej podstawy do współpracy oraz o natychmiastowe komunikowanie W. B. H. adresów osób, znanych z pracy w tajnym skautingu.

Szef Wojsk. Biura Hist.: (—) *Stachiewicz* gen. bryg.

Odezwa do P. T. Nauczycielstwa szkół wszelkich typów i stopni.

Przeciągający się kryzys ekonomiczny powoduje, że przy zwiększającym się z roku na rok przyroście dzieci pogarsza się coraz bardziej ilościowy i jakościowy stan izb szkolnych oraz pomocy naukowych w szkołach, a Państwo i samorządy nie mogą sprostać wzrastającym w tym względzie potrzebom. W związku z tem pogarszają się coraz bardziej także warunki pracy nauczyciela, zmuszonego często uczyć w lokalach wynajętych, niezawsze odpowiednich, niejednokrotnie pozbawionych prymitywnych warunków higjenicznych. Nawet t. zw. własne izby szkolne pozostawiają pod tym względem dużo do życzenia, zwłaszcza przy obecnem ich przeciążeniu dziećmi. W tem między innemi leży przyczyna, że tak wielka ilość nauczycieli zapada na zdrowiu, że utrzymanie nauczania na odpowiednim poziomie wymaga od nauczyciela nadmiernego nieraz wysiłku. Nie obojętną dla sprawy jest też kwestja mieszkań nauczycielskich.

Pomimo tych wielkich trudności — niezaprzeczona ofiarność obywatelska nauczycielstwa nie dopuściła do załamania się powszechności nauczania i zdołała utrzymać jego poziom. Ten stan rzeczy jednak nie może się przeciągać, inicjatywa społeczna musi przyjść tu z pomocą. Zawiązane w bieżącym roku Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych ma za cel działalność w zakresie budownictwa publicznych szkół powszechnych i zaopatrywanie ich w urządzenia i pomoce naukowe.

Przystępując do zebrania odpowiednich funduszów, zwróciło się Towarzystwo o poparcie swej akcji m. in. do Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek, którzy pośpieszyli z chętną pomocą przez ofiarowanie pewnej części dochodu ze sprzedaży podręczników szkolnych na cele Towarzystwa. W tym celu każdy egzemplarz, którego sprzedaż ma zasilić fundusze Towarzystwa, będzie zaopatrzony w specjalny znaczek To-

warzystwa z napisem: „Złóż grosz na Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych“.

Towarzystwo Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych zwraca się niniejszem do P. T. Nauczycielstwa o gorące poparcie tej akcji w imię dobra szkolnictwa polskiego. Niech każdy Nauczyciel, któremu niewątpliwie sprawa powszechności nauczania i poziomu szkoły powszechnej leży na sercu, uświadamia rodziców i dzieci w swojem otoczeniu, że przez żądanie u sprzedawców tylko takich podręczników szkolnych, które są zaopatrzone w znaczki Towarzystwa, przyczynia się wydatnie do pomnożenia i polepszenia szkolnictwa w Polsce. Brak takiego znaczka na książce nie obniża ceny samej książki, zmniejszy natomiast wpływy na rzecz budowy szkół powszechnych.

Wszyscy sprzedawcy książek zostali zaopatrzeni w odpowiednią ilość znaczków.

Zarząd Główny Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych.

(—) Stanisław Bugajski, sekretarz *(—) Stanisław Machowski,* skarbnik
(—) Kazimierz Pieracki, V. prezes.

Książki, Czasopisma.

Mapy Wojskowego Instytutu Geograficznego.

Nr. O 21380/33. W Dzienniku Urzędowym Kur. O. S. Lw. Nr. 5 z dnia 25 maja 1933 r. został ogłoszony komunikat w sprawie nabywania map Wojskowego Instytutu Geograficznego na warunkach ulgowych, w którym podane zostały szczegółowe informacje co do miejsca i warunków nabywania map przez władze, urzędy i instytucje szkolne.

Ponieważ stwierdzono, że znaczna część dokonywanych zamówień nie odpowiada przepisanym warunkom, skutkiem czego zamówienia te nie mogą być wykonane na warunkach ulgowych, Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę na wyżej powołany komunikat, celem stosowania podanych tam wskazówek.

„Dziesięcioro o Pomorzu“.

Nr. O. 20161/33. Kuratorjum zwraca uwagę na wydawnictwo „Dziesięcioro o Pomorzu“, omawiające następujące tematy: pojęcie geograficzne, tytuł prawny, przeszłość, stosunki narodowościowe, Kaszubi, znaczenie gospodarcze Pomorza, tranzyt przez Pomorze, Prusy Wschodnie — kolonją niemiecką, Pomorze nie jest „korytarzem“, łączność Pomorza z Polską gwarancją pokoju.

Kuratorjum uważa za bardzo wskazane, by książeczka ta znalazła się w ręku jak największej liczby nauczycieli i uczniów, gdyż celem jej jest przedstawienie systemu ścisłej argumentacji w sprawie przynależności Pomorza do Polski.

Cena broszurki 50 gr, przy zamówieniach 100 egzempl. 25% rabatu.

Zamówienia uskuteczniać można na czeku P. K. O. Nr. 170.155, właściciel konta Instytut Bałtycki, Toruń, ul. Żeglarska 1.

Z teorji i praktyki wychowania.

Nr. O. 15675/33. Nakładem Wydawnictw Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego wydana została książka pod tytułem „Z teorji i praktyki wychowania“.

Książka obejmuje 290 stron druku i zawiera następujące referaty: 1) M. Sokorski, Realizowanie wychowania państwowego w szkole; 2) St. Drzewiecki, Wychowanie obywatelsko-państwowe a nauka języka polskiego; 3) Z. Lepecki, Lekcje matematyki w szkole średniej a wychowanie obywatelsko-państwowe; 4) W. Radziwonowicz, Wychowanie obywatelsko-państwowe a nauczanie historji w szkole średniej; 5) J. Lubecka, Czynniki wychowania obywatelsko-państwowego w nauczaniu przyrodoznawstwa; 6) W. Radziwonowicz, O aktualizacji w nauczaniu; 7) Dr. J. P. Dąbrowski i Z. Lepecki, Wychowawcze wpływy pozaszkolne i zagadnienie zużytkowania ich dla celów wychowania w szkole średniej; 8) St. Seweryn, Na marginesie ustawy o ustroju szkolnictwa polskiego; 9) St. Drzewiecki, Znaczenie państwowe jednolitego ustroju szkolnictwa.

Książka jest do nabycia w Administracji Wydawnictwa Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego, Warszawa, ul. Bagatela 12, w cenie zł 4 (cztery). Należność wpłacać należy wyłącznie do P. K. O. na konto czekowe Nr. 24.444 „Wydawnictwa Kuratorjum Okręgu Szkolnego Warszawskiego — Warszawa“. Należność może być wpłacana także ratami miesięcznemi po 1 zł.

Zamówienia można również zgłaszać na odwrotnej stronie (środkowej części) blankietu nadawczego P. K. O. przy wpłacie pierwszej raty należności.

Dwumiesięcznik „Kultura Pedagogiczna“.

Nr. O. 11840/33. W ostatnich czasach ukazał się Nr. 1 „Kultury Pedagogicznej“, czasopisma wydawanego z zasiłku Ministerstwa W. R. i O. P., a poświęconego wyłącznie nowoczesnym zagadnieniom pedagogicznym wogóle, a polskim w szczególności.

Ministerstwo W. R. i O. P. zaprenumerowało to pismo dla państwowych szkół średnich ogólnokształcących, państwowych zakładów kształcenia nauczycieli i inspektoratów szkolnych.

Potwierdzenia odbioru każdego zeszytu winny szkoły i inspektoraty przesyłać do Kuratorjum, bezpośrednio po otrzymaniu zeszytu.

Pożądaną jest rzeczą, by ogół nauczycielstwa państw. i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, zapoznał się z „Kulturą Pedagogiczną“.

Powyższe wydawnictwo zechcą pp. Inspektorzy polecić kierownikom i nauczycielstwu szkół powszechnych, a Dyrekcje szkół prywatnych zwrócą uwagę nauczycielstwu na dwumiesięcznik „Kultura Pedagogiczna“ i zachęcą do prenumeraty.

Książki do bibljotek.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 122, V.

Białynia E., Powstanie listopadowe. Wydanie 5. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa, 1930 — dla młodzieży powyżej lat 14.

Białynia E., Powstanie styczniowe. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa, 1925 — dla młodzieży do lat 14.

Dzieje miast Rzeczypospolitej Polskiej. Polska w słowie i obrazach. Miasta Polski nadmorskiej. Tom II. Dzieje Wolnego Miasta Gdańska, napisał *Cz. Frankiewicz*. Morze w polskiej poezji, napisał *R. Pollak*. Poznań, 1930. Nakładem Wydawnictwa „Dzieje miast Rzeczypospolitej Polskiej" — do bibljotek szkolnych dla nauczycieli.

Gindrich W., Polska a morze. Nakładem tygodnika Polska Gospodarcza. Warszawa, 1932 — do bibljotek szkół wszelkich typów.

Kraszewski J. I., Chata za wsią. Powieść. Bibljoteka powszechna. Wydawnictwo Księgarni W. Zukerkandla, Złoczów. 1930 — dla starszej młodzieży.

Kucharski E., Aleksander Fredro. Życiorys literacki. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów, 1926 — dla nauczycieli oraz starszej młodzieży.

Seweryn T., Parzenice góralskie. Nakładem Muzeum Etnograficznego w Krakowie, 1930 — dla nauczycieli oraz dla młodzieży szkół wszelkich typów w wieku powyżej lat 14.

Shelley P. B., Epipsychidjon. Przełożył Jan Kasprowicz. Wydawnictwo Instytutu Wydawniczego „Bibljoteka Polska". Warszawa — dla nauczycieli oraz dla starszej młodzieży.

Windakiewicz St., Teatr polski przed powstaniem sceny narodowej. Wydawnictwo Krakowskiej Spółki Wydawniczej. Kraków, 1921 — dla nauczycieli oraz dla starszej młodzieży.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 134, IV.

Bornsteinowa J. i Czaplińska A., Przygody Tomka w krainie karłów afrykańskich. Bibljoteka Iskierek. Lwów—Warszawa, Książnica-Atlas, 1932 — dla dzieci lat 9—11.

Chmielińska Aniela., Księżacy i ich strój. Wydawnictwo Polskiej Macierzy Szkolnej, Warszawa, 1930.

Samotyhowa N., Edward Abramowski i jego poglądy na znaczenie dobra i piękna w przebudowie życia. Warszawa, 1931. Wydaw. Tow. Kultury Etycznej im. E. Abramowskiego — dla młodzieży od lat 15.

Książki do bibljotek dla szkół z ruskim językiem naucz.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 19-go lipca 1933 r. Nr. I. Pr. 8742/I.

Łunkewycz W., Żytia perwienoho czołowika. Lwów, 1930. Nakł. Michała Tarańka. *Łotoćkyj A.*, Wedmediwska popiwna. Lwów, 1930. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Andersen H.*, Swynopas kniażenko. Lwów, 1930. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Oleś O.*, Łysyczka, kotyk i piwnyk. Lwów, 1929. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Defoe D.*, Robinzon Kruzo. Lwów, 1930. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Szuchajewśkyj M.*. Rizdwianyj darunok. Lwów, 1930. Nakł. Michała Tarańka. *Łotoćkyj A.*, Koreański kazky. Lwów, 1930. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Kozoris - Baryljakowa M.*, Świato Matery. Lwów, 1930. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Szkrumeljak J.*, Kazky 1001 noczy. Lwów, 1930. Nakł. Wyd. „Świt Dytyny". *Werne J.*, Czorna Indja. Lwów, 1930. Nakł. Michała Tarańka. *Kipling R.*, Słoniatko.

Lwów, 1931. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Andersen H.*, Dyki łabedi. Lwów, 1931. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Szkrumeljak J.*, Motowiaznyk Hasan. Lwów, 1931. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny".

Książki niedozwolone do bibljotek szkolnych.

Kobyljańskyj Ł., Mykoła Łyseńko. Lwów, 1930. Nakł. Michała Tarańka. *Kotowycz A.*, Mykoła Gogol. Lwów, 1930. Nakł. Michała Tarańka. *Szuhajeśkyj M.*, Rizdwiana kazka. Lwów, 1929. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Doroszeńko D.*, Po ridnomu kraju. Lwów, 1930. Nakł. Michała Tarańka. *Busz W.*, Zbytocznyky u wanni. Lwów. Nakł. Wydawn. „Świt Dytyny". *Szkrumeljak J.*, Istorja pro małoho Muka. Lwów, 1931. Nakł. Wyd. „Świt Dytyny".

Kruszelnyćkyj A., Nasz dytjaczyj świt. Persza knyżoczka. Lwów, 1930. Nakł. „Wseludna Szkoła"; *Kruszelnyćkyj A.*, Nasz dytjaczyj świt. Druha knyżoczka. Nakł. „Wseludna Szkoła".

Podręczniki szkolne w wydaniu Pań. Wydawnictwa Książek Szkolnych.

Nr. 23302/30. Ministerstwo W. R. i O. P. decyzją z dnia 19 lipca 1933 r. Nr. I. Pr. 2598/33 uznało książkę p. t. *Rusieckij A. M.* i *Zarzecki A.*, Matematika. Pidrucznyk dla uczniw wseludnych szkił. Widdił V. Pierwsze wydanie. Lwów. Nakł. Derżawnoho Wydawnyctwa Szkilnych Knyżok, 1932, za dozwoloną do użytku szkolnego jako podręcznik dla uczniów szkół powszechnych z ruskim językiem nauczania.

Rachunki II dla II oddz. szk. powsz. St. Durka i W. Lewickiego (aprob. rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 11 lipca 1933 r. Nr. I. Pr. 2000/33).

„15 Pieśni" T. Mayznera (aprob. rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 19 kwietnia 1933 r. Nr. I. Pr. 4624/33).

„Mój śpiewnik" T. Mayznera (aprob. rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 19 lipca 1933 r. Nr. I. Pr. 2346/33).

Warunki prenumeraty:

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego Kur. O. S. Lw. wynosi 6 złotych, która może być regulowana w 4 ratach kwartalnych. Cena numeru pojedyńczego wynosi 60 groszy. Prenumeratę wpłacać należy wyłącznie na Konto czekowe P. K. O. Nr. 30.009 — Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego — Administracji Dziennika Urzędowego we Lwowie.

Cena ogłoszeń: Cała strona 120 zł., pół strony 65 zł., ćwierć strony 35 zł.

Adres Redakcji i Administracji:

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie, ul. Karmelicka l. 4.

Czcionkami drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3

ROK XXXVII. NUMER 10.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 października 1933 r.

TREŚĆ:

KUP CEGIEŁKĘ NA RZECZ BUDOWY SZKÓŁ POWSZECHNYCH!

1.

POŻYCZKA NARODOWA.

Prezes Rady Ministrów — do pracowników państwowych.

Pan Prezes Rady Ministrów ogłosił następującą odezwę do wszystkich funkcjonarjuszów państwowych:

„W odpowiedzi na rozpisaną przez rząd Pożyczkę Narodową stanęliście pierwsi na wezwanie, aby raz jeszcze zadokumentować swe głębokie przywiązanie do państwa i całkowite zrozumienie jego potrzeb, które są i waszemi potrzebami. W odezwie ogólno-polskiego pracowniczego komitetu Pożyczki Narodowej, podpisanej również przez wszystkie zrzeszenia pracowników państwowych, daliście wyraz swemu słusznemu przekonaniu o fatalnych skutkach zachwiania równowagi budżetowej, które was w pierwszym rzędzie dotknąćby musiały. Stwierdziliście też co państwu zabezpiecza równowaga jego budżetu, wymieniając na pierwszem miejscu niezawisłość polityczną i gospodarczą.

Ta krótka, lecz treściwa odezwa wasza pozwala mi pominąć w mojem do Was oświadczeniu, zarówno motywy, dla których rząd zdecydował się rozpisać Pożyczkę Narodową, jak też konieczność waszego, wraz z całem społeczeństwem, udziału w subskrypcji pożyczki.

Uchwaliliście już sami minimalne normy, wedle których każdy funkcjonarjusz państwowy ma subskrybować pożyczkę. W normach tych przewidzieliście słusznie zwolnienie od moralnego przymusu tych, co zarabiają poniżej 100 złotych miesięcznie, zmniejszyliście ogólną normę dla tych, co zarabiają 130 zł miesięcznie, dla reszty zaś przyjęliście 75 procent uposażenia miesięcznego w stosunku do urzędników do siódmego stopnia służbowego włącznie, dla wyższych zaś sto procent jednomiesięcznego uposażenia.

Decyzje Wasze przesądziły już powodzenie pożyczki, a taki sam, jak Wasz, oddźwięk, z jakim pożyczka spotkała się w całem społeczeństwie — zadecyduje zapewne o tem, że fundusze dostarczone tą drogą skarbowi państwa pozwolą nietylko pokryć niedobór budżetowy w najbliższych kilku miesiącach, ale ułatwią gospodarkę budżetową państwa przez czas dłuższy.

Aby ułatwić wam wykonanie waszych decyzyj minister skarbu wyraził zgodę na odraczanie względnie zmniejszanie spłaty rat zaliczek na uposażenie, jakiemi w wielu wypadkach obciążone są wasze pobory.

Dziękując wam serdecznie za dobrowolne i tak słuszne ustosunkowanie się do sprawy Pożyczki Narodowej, muszę ze szczególnem podzię-

kowaniem zwrócić się jeszcze do tych wszystkich ugrupowań urzędniczych, które w złożonych oświadczeniach stanęły do szlachetnego wyścigu i zadeklarowały subskrypcję w wysokości wyższej, aniżeli ogólnie przyjęte normy. Ta szlachetna licytacja stanie się niewątpliwie wzorem dla innych grup społecznych.

Dziękując wszystkim funkcjonarjuszom państwowym za ich obywatelskie stanowisko — pragnę, jako minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego podziękować w szczególności wielkiej rzeszy nauczycielstwa polskiego, którego licznych przedstawicieli widzę również wśród nazwisk, położonych pod decyzjami w sprawie subskrypcji pożyczki.

Wierzę, że wobec tych decyzyj nie zabraknie na listach subskrypcyjnych ani jednego funkcjonarjusza państwowego, który wedle waszych decyzyj powinien się tam znaleźć, a w szczególności również żadnego nauczyciela; decyzja ta stanowić będzie cenny dokument chwili, na którym wzorować się będą inne warstwy społeczne oraz kształcić wasi wychowankowie i uczniowie.

Pragnę dać jeszcze wyraz swemu przekonaniu, że zajęte przez was stanowisko w sprawie Pożyczki Narodowej, będzie dowodem dla całego społeczeństwa, że jesteście najbardziej godni sprawowania szczytnych obowiązków publicznych i umiecie wysoko nieść sztandar idei państwa polskiego.

Prezes Rady Ministrów i Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz*

2.

Potrącanie rat zaliczek na uposażenie w związku z subskrypcją na 6% Pożyczkę Narodową.

Zarządzenie Ministerstwa Skarbu L. D. III. 15637/1/33.

W związku z okólnikiem Komisarza Generalnego 6% Pożyczki Narodowej z dnia 7 września 1933 r. Nr. 5 zarządzam w porozumieniu z Panem Prezesem Rady Ministrów, co następuje:

Funkcjonarjuszom państwowym i zawodowym wojskowym, którzy zgłoszą subskrypcję na 6% Pożyczkę Narodową, może władza asygnująca uposażenie służbowe zmniejszyć, względnie wstrzymać, na okres czasu uiszczania rat na pożyczkę, potrącanie rat spłaty zaliczki na uposażenie, przyznanej przed terminem subskrypcji.

Odnośne zarządzenia wydadzą właściwe władze naczelne.

Postanowienia pktu VII okólnika Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 lipca 1933 r. Nr. 42-2/10 [1]) w sprawie zaliczek na uposażenie pozostaje w mocy.

Treść niniejszego okólnika winna być podana do wiadomości wszystkich zainteresowanych funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych.

Minister Skarbu: (—) *Wł. Zawadzki.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 343.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. z dnia 14 września 1933 r. Nr. BP. 13698/33.

Nr. O. 28389/33. Powyższy odpis przesyłam do wiadomości z zaznaczeniem, że Pan Minister W. R. i O. P. zalecił wstrzymanie na okres czasu uiszczania rat na Pożyczkę Narodową potrącania rat, dokonywanych na spłatę zaliczki na uposażenie, przyznanej przed terminem subskrypcji, wszystkim tym funkcjonarjuszom, którzy zgłoszą subskrypcję 6% Pożyczki Narodowej w wysokości od 75% miesięcznego uposażenia wzwyż. Gdyby jednak wysokość miesięcznej raty Pożyczki Narodowej nie dosięgała kwoty obecnie potrącanej na spłatę zaciągniętej pożyczki na uposażenie, to powstałą w ten sposób nadwyżkę należy nadal potrącać na spłatę zaliczki na uposażenie [2]).

Dyrektor Biura Personalnego: (—) *Jan T. Lipka.*

3.

Organizacja wewnętrzna obwodowych władz szkolnych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 25 sierpnia 1933 r.
(Nr. I. Org. 1012/41/33).
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 163).

Na podstawie art. 5 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1933 r. o organizacji obwodowych władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1. Inspektor szkolny działa pod osobistą odpowiedzialnością samodzielnie i jednoosobowo, z zastrzeżeniem kolegjalnego załatwiania spraw stosownie do obowiązujących przepisów.

Inspektor szkolny załatwia sprawy, należące do jego zakresu działania, osobiście lub przy pomocy podległego mu urzędu, noszącego nazwę inspektorat szkolny.

§ 2. Stosunek inspektora szkolnego do samorządu szkolnego regulują osobne przepisy.

§ 3. W skład inspektoratu szkolnego wchodzi jeden lub więcej zastępców inspektora szkolnego i instruktor oświaty pozaszkolnej, jako pracownicy pedagogiczni, oraz odpowiednia liczba pracowników administracyjnych.

Zastępcy inspektora szkolnego i instruktor oświaty pozaszkolnej są pomocnikami inspektora w zakresie, objętym przepisem art. 3 ust. 3 i 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1933 r. o organizacji obwodowych władz szkolnych, i stanowią zarazem organ doradczy inspektora szkolnego, obradujący pod jego przewodnictwem.

Pracownicy pedagogiczni mogą być używani do załatwiania spraw administracyjnych tylko w zakresie powierzonych im spraw organizacyjno-szkolnych i oświatowych, o ile te sprawy administracyjne nie mogą być wykonane przez pracowników administracyjnych.

Szczegółowy zakres czynności pracowników pedagogicznych i administracyjnych określa osobna instrukcja.

---

[2]) Okólnik podano do wiadomości w osobnych odbitkach.

Pracownicy inspektoratu szkolnego działają we wzajemnem porozumieniu się w sprawach tego wymagających.

§ 4. Poszczególni pracownicy wchodzący w skład inspektoratu szkolnego występują nazewnątrz tylko w imieniu inspektora szkolnego.

§ 5. Inspektor szkolny sprawuje powierzony mu urząd zgodnie z przepisami, wskazaniami władz szkolnych oraz interesem publicznym.

Inspektor szkolny jest odpowiedzialny za organizację i realizację powszechnego nauczania oraz stan nauczania i wychowania w podległych mu szkołach, za stan wychowania w podległych mu zakładach wychowania przedszkolnego, za opiekę i wyzyskanie wszelkich właściwych środków, zmierzających do podniesienia stanu i poziomu oświaty pozaszkolnej, oraz za stan organizacyjny i wykonanie prac i zadań inspektoratu szkolnego.

Dla celów realizacji zadań, wskazanych w art. 3 ust. 3 i 4 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1933 r. wyznacza inspektor szkolny rejony inspekcyjne i — zatrzymując dla siebie jeden rejon — powierza pozostałe poszczególnym zastępcom inspektora szkolnego. Niezależnie od tego inspektor szkolny powierza opracowywanie specjalnych zagadnień organizacyjno-oświatowych poszczególnym zastępcom inspektora szkolnego.

§ 6. Inspektor szkolny jest zwierzchnikiem służbowym pracowników inspektoratu szkolnego jakoteż nauczycieli państwowych i publicznych szkół powszechnych i zakładów wychowania przedszkolnego, sprawuje nad ich działalnością nadzór, decyduje we wszystkich sprawach należących do jego kompetencji, jakoteż udziela wiążących dyrektyw ze stanowiska interesu służbowego.

§ 7. W zakresie spraw, związanych z powszechnem nauczaniem i wychowaniem szkolnem i przedszkolnem na terenie obwodu szkolnego, jest inspektor szkolny odpowiedzialny w szczególności:

1) Za inicjatywę i zgodne z potrzebami lokalnemi i przepisami oraz wskazówkami władz szkolnych realizowanie powszechnego nauczania oraz za organizację publicznego szkolnictwa powszechnego (zakładanie, przekształcanie, budowa szkół, zaspokajanie ich potrzeb rzeczowych i t. p.), a w związku z tem za utrzymywanie kontaktu z instytucjami społecznemi, ułatwiającemi realizację powyższych zadań.

2) Za należyte i skuteczne sprawowanie: a) kierowniczego nadzoru nad publicznemi szkołami powszechnemi, za ich organizację, stan wychowania i nauczania; b) nadzoru nad prywatnemi szkołami powszechnemi w zakresie, zleconym mu przez władze szkolne; c) nadzoru nad zakładami wychowania przedszkolnego.

3) Za organizację, stan i skuteczność akcji dokształcania kierowników i nauczycieli publicznych szkół powszechnych i wychowawczyń zakładów wychowania przedszkolnego.

§ 8. W zakresie oświaty pozaszkolnej w swoim obwodzie jest inspektor szkolny odpowiedzialny:

a) za badanie i znajomość potrzeb oświaty pozaszkolnej, czuwanie nad ich zaspakajaniem i organizowaniem pomocy fachowej;

b) za inicjowanie i koordynowanie akcji społecznej w zakresie oświaty pozaszkolnej i kierowanie jej na właściwe tory;

c) za utrzymywanie stałego kontaktu z organami samorządu terytorjalnego i gospodarczego, jakoteż z odpowiedniemi instytucjami społecznemi.

§ 9. W zakresie organizacji pracy w inspektoracie szkolnym inspektor jest odpowiedzialny:

a) za należyte zorganizowanie i skoordynowanie pracy w inspektoracie oraz na nadzór nad należytem spełnianiem obowiązków przez jego pracowników,

b) za zgodność aprobowanych przez siebie załatwień z obowiązującemi przepisami, ze wskazaniami władz szkolnych oraz z ogólnym interesem publicznym,

c) za ścisłe informowanie władz przełożonych o stanie spraw, które winny być podane do ich wiadomości,

d) za podjęcie inicjatywy wobec właściwych władz co do wydania niezbędnych zarządzeń, wynikających czy to z przepisów prawnych, czy stosunków faktycznych, związanych z zakresem działania inspektora,

e) za przestrzeganie zasad oszczędności w administracji publicznej.

§ 10. Inspektora szkolnego zastępuje zastępca inspektora szkolnego, jeśli w inspektoracie jest kilku zastępców inspektora szkolnego, inspektor wyznacza z pośród nich swego stałego zastępcę i powierza mu stały zakres zastępstwa; zakres ten może być szerszy w czasie nieobecności inspektora w siedzibie urzędu.

Stały zastępca inspektora szkolnego ponosi odpowiedzialność w zakresie poruczonego mu zastępstwa.

W przypadku, gdy inspektor nie może pełnić swych obowiązków służbowych z powodu choroby, albo gdy przebywa na urlopie, na stałego zastępcę przechodzą wszystkie uprawnienia i obowiązki inspektora.

§ 11. Każdy zastępca inspektora szkolnego ponosi całkowitą odpowiedzialność za organizację powszechnego nauczania w swoim rejonie, organizację i stan nauczania i wychowania w szkołach swego rejonu, za opracowywanie poruczonych mu zagadnień oraz za załatwienie poruczonych mu spraw zgodnie z wymaganiami organizacyjnemi, dydaktycznemi i wychowawczemi.

Instruktor oświaty pozaszkolnej ponosi odpowiedzialność za dokładną znajomość stanu i potrzeb oświaty pozaszkolnej na terenie obwodu szkolnego oraz za umiejętne wykonanie powierzonych mu prac przy użyciu właściwych metod i środków.

§ 12. Wszyscy pracownicy inspektoratu, przygotowujący załatwienia spraw, ponoszą odpowiedzialność:

1) za dokładną znajomość przepisów ustaw, rozporządzeń i okólników, obowiązujących w zakresie danego działu, i ich ścisłe stosowanie,

2) za należyte gromadzenie materjału potrzebnego do załatwiania spraw, dokładne ustalenie stanu faktycznego oraz przedstawienie sprawy zgodnie z aktami,

3) za dokładne przytoczenie w załatwieniu wszelkich dat, nazwisk. nazw, obliczeń cyfrowych i t. p.,

4) za dopilnowanie terminów, zarówno wynikających z ustaw i rozporządzeń jak i zakreślonych przez władze szkolne, oraz terminów, wynikających z okoliczności sprawy,

5) za zaprojektowanie załatwienia w ten sposób, aby ono odrazu załatwiało sprawę w sposób ostateczny, bądź też obejmowało odrazu

wszystkie niezbędne szczegóły i nie wywoływało potrzeby dalszej przygotowawczej korespondencji (w przypadku zbierania materjałów, żądania wyjaśnień i t. p.),

6) za ścisłe stosowanie przepisów kancelaryjnych oraz za należyte przechowywanie akt, ewidencyj i pomocy urzędowych.

§ 13. Organizację kancelarji inspektoratu szkolnego regulują osobne przepisy.

Pracownik prowadzący kancelarję inspektoratu jest odpowiedzialny:

1) za ścisłe przestrzeganie przepisów kancelaryjnych oraz informowanie inspektora o brakach dostrzeżonych w tym względzie.

2) za przestrzeganie zasady oszczędności w gospodarce kancelaryjnej,

3) za techniczną ochronę tajności i poufności spraw.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go października 1933 roku. Równocześnie tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy, wydane w sprawach, unormowanych niniejszem rozporządzeniem.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

4.

Wynagradzanie nauczycieli, udzielających lekcyj szkolnych w wymiarze ponad 125% etatu w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz w państwowych szkołach zawodowych (z wyjątkiem ludowych szkół rolniczych).

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 26 września 1933 r. (Nr. BP. 13812/33).
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 164).

Na zasadzie art. 9 ustawy z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), w porozumieniu z Ministrem Skarbu zarządzam, co następuje:

§ 1. Nauczyciele państwowych szkół średnich ogólnokształcących oraz państwowych zakładów kształcenia nauczycieli, udzielający lekcyj szkolnych ponad przewidzianą w art. 36 powyższej ustawy normę 125% ilości godzin, określonej w art. 34 tej ustawy w brzmieniu art. 4 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918), zmienionego art. 2 ustawy z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207)

1) pobierający uposażenie służbowe według: IX, VIII i VII grupy, otrzymują 12 zł,

2) pobierający uposażenie służbowe według: VI i V grupy, otrzymują zł 20—

miesięcznie za każdą godzinę tygodniowo.

§ 2. Nauczyciele przedmiotów zawodowych w państwowych szkołach zawodowych z wyjątkiem ludowych szkół rolniczych, udzielający lekcyj szkolnych ponad przewidzianą w art. 53 powyższej ustawy normę 125% ilości godzin, określonej w art. 51 tej ustawy w brzmieniu art. 4 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi bud-

żetowej (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918), zmienionego art. 2 ustawy z dnia 1 marca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 207), oraz instruktorzy otrzymują miesięcznie za każdą godzinę tygodniowo następujące wynagrodzenie:

a) Nauczyciele:

1) pobierający uposażenie służbowe według XI i X grupy — zł 10,
2) pobierający uposażenie służbowe według IX, VIII i VII grupy — zł 12.
3) pobierający uposażenie służbowe według VI i V grupy — zł 20.

b) Instruktorzy:

1) pobierający uposażenie służbowe według XI grupy — zł 6,
2) pobierający uposażenie służbowe według X grupy — zł 7,
3) pobierający uposażenie służbowe według IX grupy — zł 8,
4) pobierający uposażenie służbowe według VIII grupy — zł 9.

Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących i pomocniczych w państwowych szkołach zawodowych otrzymują wynagrodzenie według norm, podanych w § 1 niniejszego rozporządzenia.

§ 3. Powyższe wynagrodzenie określone w § 1 i § 2 niniejszego rozporządzenia winno być nauczycielom względnie instruktorom wypłacane miesięcznie zgóry z tem jednak zastrzeżeniem, że nauczyciele, którzy z jakichkolwiek powodów obejmą nauczanie w godzinach ponad 125% ilości godzin przewidzianej dla danej kategorji przedmiotów, w pierwszej względnie w drugiej połowie miesiąca, otrzymują za dany miesiąc wynagrodzenie jak za cały, względnie jak za połowę miesiąca. W tym wypadku wynagrodzenie za odnośny miesiąc płatne jest zdołu.

§ 4. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1-go października 1933 roku. Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 13-go listopada 1929 r. w sprawie wynagradzania nauczycieli, udzielających lekcyj szkolnych w wymiarze ponad 125% etatu w państwowych zakładach kształcenia nauczycieli, w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących oraz w państwowych szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P Nr. 13, poz. 182[1]).

Za Ministra W. R. i O. P. (—) *Dr. B. Żongołłowicz.* Podskretarz Stanu.

5.

Czas trwania umów z nauczycielami kontraktowymi.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 118 z dnia 1 sierpnia 1933 r. (BP. 11337/33). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 148).

1. Począwszy od nowego roku szkolnego 1933/34 przy zawieraniu umów na określony czas z nauczycielami kontraktowymi państwowych i publicznych szkół powszechnych, szkół średnich ogólnokształcących, za-

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 8.

kładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych, w związku z nową organizacją roku szkolnego, zarządzoną rozporządzeniem Ministra W. R i O. P. z dnia 18 listopada 1932 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 99) [1]) stosować należy następujące zasady:

a) Jeżeli nauczyciel kontraktowy zatrudniony ma być przez pełne dwa półrocza szkolne, umowę spisać należy od 16 sierpnia do 30 czerwca następnego roku, jeżeli jednak władze chcą zatrudnić nauczyciela przez całe następne dwa półrocza szkolne należy nową umowę zawrzeć już nie od 16 sierpnia lecz od 1 lipca do 30 czerwca czyli na 12 miesięcy i podobnie postępować w dalszych latach szkolnych.

b) Jeżeli nauczyciel kontraktowy zatrudniony ma być tylko przez I półrocze szkolne, umowę spisać należy od 16 sierpnia do 31 grudnia.

c) Jeżeli nauczyciel kontraktowy zatrudniony ma być tylko przez II półrocze szkolne, umowę spisać należy od 16 stycznia do 30 czerwca.

d) Jeżeli nauczyciel kontraktowy ma być zatrudniony w ciągu krótszego czasu, niż jedno półrocze szkolne, umowę spisać należy na przeciąg czasu, przez który faktycznie ma być zatrudniony.

e) Jeżeli nauczyciel kontraktowy ma rozpocząć pracę w ciągu I półrocza, a stosunek służbowy ma wygasnąć w ciągu lub z końcem II półrocza, umowę spisać należy na przeciąg czasu, przez który nauczyciel faktycznie ma być zatrudniony, przyczem ferje zimowe nie stanowią przerwy w stosunku służbowym i są płatne tak, jak zwykły czas zajęć.

2. W związku z powyższem uchylam moc obowiązującą § 14 okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 marca 1926 r. (Dz. Urz. Min W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 50 [2]) w stosunku do nauczycieli tych szkół, w których organizacja roku szkolnego dostosowana jest do treści §§ 1, 2, 3, 4, powołanego rozporządzenia Ministra o organizacji roku szkolnego.

3. Zasady powyższe nie dotyczą zawierania umów z nauczycielami tych szkół, w których organizacja roku szkolnego jest ustalona odmiennie, niż to regulują §§ 1, 2, 3, 4, wspomnianego wyżej rozporządzenia organizacji roku szkolnego.

Z nauczycielami takimi należy zawierać umowy zgodnie z dotychczas obowiązującemi przepisami, dotyczącemi organizacji roku szkolnego w tych szkołach.

Jednocześnie od początku roku szkolnego 1933/34 przy zawieraniu umów z nauczycielami szkół o dotychczasowej organizacji roku szkolnego obowiązywać będzie następujące brzmienie § 14 okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 marca 1926 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 6, poz. 50):

Przy określaniu czasu trwania umowy pracowników kontraktowych, wymienionych w niniejszym okólniku, przestrzegać należy następujących zasad:

a) Jeżeli pracownik kontraktowy zatrudniony ma być od 1 września do 30 czerwca następnego roku, umowę spisać należy na przeciąg 10 miesięcy; jeżeli jednak władze chcą zatrudnić nauczyciela przez całe następne dwa półrocza szkolne należy nową umowę zawrzeć już nie od

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 614.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 152.

1 września, lecz od 1 lipca do 30 czerwca, czyli na 12 miesięcy i podobnie postępować w dalszych latach szkolnych.

b) Jeżeli pracownik kontraktowy zatrudniony ma być przez jedno (en) półrocze (semestr) szkolne (y) umowę należy spisać na przeciąg 5-ciu miesięcy.

c) Jeżeli pracownik kontraktowy rozpocząć ma pracę w ciągu I półrocza (semestru) szkolnego, a stosunek służbowy z nim ma wygasnąć w ciągu II półrocza (semestru) szkolnego, lub z końcem II półrocza (semestru) szkolnego, umowę spisać należy na przeciąg czasu, przez który pracownik faktycznie ma być zatrudniony z tem, że ferje zimowe nie stanowią przerwy w stosunku służbowym i są płatne tak, jak zajęcia w szkole.

d) Jeżeli pracownik kontraktowy ma być zatrudniony przez mniej niż jedno półrocze (semestr) szkolne (y) umowę spisać należy na przeciąg czasu, przez który faktycznie ma być zatrudniony".

4. Jeżeli w pewnych szkołach zawodowych (średnich rolniczych i ogrodniczych oraz niższych męskich i żeńskich szkołach rolniczych, ogrodniczych i specjalnych i t. p.) nauczyciele kontraktowi pracują przez cały rok (również w czasie wakacyj), to umowy należy z nimi spisywać na 12 miesięcy.

5. Ponieważ w szkolnictwie zawodowem trafiają się niekiedy jednostki szkolne z taką organizacją pracy podczas roku szkolnego, przy której stosowanie przepisów niniejszego okólnika mogłoby wywołać wątpliwości, winny władze w wypadkach wątpliwych zwracać się do Ministerstwa o wyjaśnienie.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jedrzejewicz.*

6.

Ulgi kolejowe dla absolwentów szkół na okres feryj wakacyjnych po ukończeniu szkoły.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 121 z dnia 9 sierpnia 1933 r. (I. Org. 2540/93/33).
(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 149).

Nawiązując do okólnika Nr. 46 z dnia 5 kwietnia 1933 r. (I. Org. 2540/38/33) o ulgach kolejowych dla młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Nr. 3, poz. 62) [1]) zawiadamiam, że absolwenci szkół, których uczniom przysługują ulgi taryfowe, mogą korzystać jeszcze z ulg taryfowych narówni z uczniami tychże szkół w ciągu feryj wakacyjnych tego roku szkolnego, w którym uzyskali świadectwa ukończenia szkół (świadectwa dojrzałości, dyplomy i t. d.). .

W tym celu należy:

1) uczniom (słuchaczom) ostatnich klas (kursów) wystawiać legitymacje na dany rok szkolny z datą ważności do końca feryj wakacyjnych;

2) absolwentom wystawiać zaświadczenia tego samego wzoru, jak dla uczniów, z terminem ważności do końca feryj wakacyjnych, bezpośrednio następujących po okresie danego roku szkolnego.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 100.

Końcowa data ważności zaświadczenia musi być zgodna z końcową datą ważności legitymacji i nie może przekraczać okresu feryj wakacyjnych, oznaczonego przez władze szkolne dla danego typu szkół.

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

7.

Potrącenia z odpraw.

Rozporządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 4 września 1933 r. (Nr. BP. 12999/33).

Nr. BP. 25560/33. W porozumieniu z Ministerstwem Skarbu (pismo tegoż Ministerstwa z dnia 30 sierpnia 1933 r. Nr. D. III. 8744/I/33) Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że z odpraw należnych nauczycielom tymczasowym, zwolnionym ze służby, może być potrącone nadebrane przez nich uposażenie względnie niespłacona zaliczka na uposażenie.

Dyrektor Biura Personalnego: *Jan T. Lipka.* wr.

8.

Ogniska metodyczne.

Nr. II. 32260/33. Kuratorjum O. S. Lw. podaje do wiadomości wykaz lekcyj kierowników ognisk metodycznych (str. 396 i 397), które nauczyciele mogą hospitować oraz terminy konferencyj indywidualnych w siedzibach ognisk.

Zechce Dyrekcja podać to do wiadomości grona nauczycielskiego i zachęcić je gorąco do możliwie częstego odwiedzania ognisk i korzystania z porad i wskazówek ich kierowników.

Kurator O. S. Lw.: *J. Gadomski.* wr.

9.

Pobieranie taksy administracyjnej w państwowych szkołach średnich ogólno-kształcących, oraz zakładach kształcenia nauczycieli.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 484/33 z dnia 30 września 1933 r. (Nr. II. 29752/33).

W związku z postanowieniami okólnika Min. W. R. i O. P. Nr. 125 z dnia 6 września 1933 r. (I. R. 6542/33) w sprawie taks i opłat w państwowych szkołach średnich ogólno-kształcących oraz państwowych zakładach kształcenia nauczycieli, zawartemi w Dz. Urz. Kuratorjum O. S. Lw. z r. 1933, Nr. 9, str. 354, ustęp drugi od dołu, oraz str. 355, ustęp pierwszy od góry i trzeci od dołu, zechcą Dyrekcje podać do wiadomości ogółu zainteresowanych rodziców, że wszelkie rekursy i prośby w sprawie taksy administracyjnej, należycie uzasadnione i zaopatrzone dowodami niezamożności, winna opieka domowa wnosić do Kuratorjum wyłącznie przez dyrekcję gimnazjum.

Dyrekcje zaś opatrzą każde podanie dostateczną opinją i wnioskiem oraz prześlą podania Kuratorjum tylko zbiorowo (w I półroczu) najpóźniej do dnia 1 listopada, a w II półroczu do 1 kwietnia.

P. o. Naczelnika Wydziału: *L. Jus.* wr.

Nazwisko i imię kierownika Ogniska	Siedziba Ogniska	Wykaz lekcyj kierownika, które można hospitować	Terminy indywidualnych konferencyj w Ognisku	Wykaz dni, w których kierownik nie ma lekcyj.
Halaunbrenner Michał (Fizyka)	Lwów VIII gimn. państw.	poniedziałek lekcja: 1, 2, 3 — 4 wtorek „ 1 i 2 środa „ 1, 2 i 4 czwartek „ 4 i 5	wtorki od g. 16—19	piątek sobota
Iwanicki Ludwik (Biologja)	Lwów XI gimn. państw.	wtorek lekcja: 1, 2 środa „ 1, 2 i 3 czwartek „ 1 i 2 piątek „ 1, 2 i 3	środa od g. 11—13 czwartek od g. 16—19 piątek od g. 11—13	poniedziałek sobota
Dr. Kijas Juljusz (Jęz. polski)	Lwów X gimn. państw.	środa lekcja: 1 i 2 czwartek „ 3, 4 i 5 piątek „ 3, 4 i 5 sobota „ 1 i 2	czwartek od g. 17—19	poniedziałek wtorek
Madyda Franciszek (Zajęcia prakt.)	Lwów VIII gimn. państw.	poniedziałek lekcja: 5 i 6 wtorek „ 1, 2, 4 i 5 środa „ 5 i 6 czwartek „ 1, 2, 3 i 4	środa od g. 17—19	piątek sobota
Mul Tadeusz (Biologja)	Jarosław II gimn. państw.	poniedziałek lekcja: 1, 2, 3 i 4 wtorek „ 1, 2, 3 i 4 środa „ 4 i 5 czwartek „ 4 i 5	środa od g. 16—19	piątek sobota

Nazwisko i imię kierownika Ogniska	Siedziba Ogniska	Wykaz lekcyj kierownika, które można hospitować	Terminy indywidualnych konferencyj w Ognisku	Wykaz dni, w których kierownik nie ma lekcyj.
Dr. Polaczkowna Marja (Geografja)	Lwów państw. gimn. żeńsk im. król. Jadwigi	wtorek lekcja: 1, 2, 4 i 5 środa „ 5 i 6 czwartek „ 4 piątek „ 3 i 5	czwartek od g. 12—14 piątek od g. 12.30—14	poniedziałek sobota
Dr. Turkiewicz Eugenjusz (Chemja)	Lwów VIII gimn. państw.	poniedziałek lekcja: 2, 3, 4, 5 i 6 wtorek „ 3, 4, 5 i 6 środa „ 2, 3 i 5 czwartek „ 1	sobota od g. 17—19	piątek sobota
Włodkówna Stanisława (Zajęcia prakt. kobiece)	Lwów VIII gimn. państw.	czwartek lekcja: 5 i 6 I. seminarjum żeńskie ul. Sakramentek l. 7 piatek „ 5 i 6	środa od g. 16.30—19.30 w VIII państw. gimn.	sobota
Szymańska Klotylda (Biologja)	Tarnopol państw. gimn. żeńsk.	poniedziałek lekcja: 2 i 3 wtorek „ 2 i 3 środa „ 1, 2, 5 i 6 czwartek „ 1, 5 i 6	środa od g. 17—19	piątek sobota

10.

Administracja klas gimnazjalnych przy państwowych seminarjach nauczycielskich.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 128 z dnia 5 września 1933 r. (II. S. 6270/33).

Nr. II. 28157/33. Na zapytanie jednego z kuratorjów w powyższej sprawie Ministerstwo oznajmia, co następuje:

1) Klasy gimnazjalne przy państwowych seminarjach nauczycielskich, które nie są filjami gimnazjów, mają używać nazwy: „Państwowe Seminarjum Nauczycielskie im. . . . . klasa (y) gimnazjalna (e) męska (żeńska, koedukacyjna) w . . . .".

2) Klasy gimnazjalne mają używać pieczęci urzędowej seminarjum.

3) Dla klas gimnazjalnych nie należy prowadzić osobnej rachunkowości i osobnych ksiąg ani też otwierać osobnego konta czekowego w P. K. O. Natomiast w kontroli opłat uczniowskich należy otworzyć dla klas gimnazjalnych oddzielne konta. Ponadto w rubryce „uwagi" lub na odwrocie miesięcznego sprawozdania z dziennika kasowego dyrekcje seminarjów winny podawać, jakie kwoty z „Taksy administracyjnej" pobranej i przelanej w miesiącu sprawozdawczym, przypadają na klasy gimnazjalne a jakie na seminarjum.

4) Przy pobieraniu taks i opłat szkolnych należy stosować do klas gimnazjalnych zarządzenia, dotyczące szkół średnich ogólno-kształcących.

Za Dyrektora Depart.: *Dr. M. Mendys.* wr. Naczelnik Wydziału.

11.

Obchody rocznic historycznych w szkołach.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 127 z dnia 9 września 1933 r. (II. S. 8072/33). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 168).

W związku z tem, że w bieżącym roku szkolnym zbiega się szereg rocznic historycznych, które będą uroczyście obchodzone przez szerokie koła społeczeństwa, Ministerstwo zwraca uwagę Kuratorjów, że obchody te nie powinny zakłócać normalnego toku pracy szkolnej. Rocznice te należy zatem czcić bądź w formie pogadanek na lekcjach historji, lub języka polskiego, bądź też przenieść uroczysty obchód na czas pozalekcyjny lub na dzień wolny skądinąd od normalnych zajęć szkolnych (święto lub niedziela).

Powyższe ograniczenie nie dotyczy tych szkół, w których dany obchód łączy się z głębiej pojętym programem wychowawczym szkoły (np. obchody ku czci Batorego lub Sobieskiego w szkołach ich imienia).

Zarządzenie niniejsze należy stosować do wszystkich obchodów, nie objętych specjalnemi zarządzeniami władz szkolnych.

O tem należy zawiadomić szkoły [1]).

Podsekretarz Stanu: (—) *K. Pieracki.*

---

[1]) Podano do wiadomości okólnikiem Kur. O. S. Lw. Nr. 458 z dnia 22 września 1933 r. (Nr. O. 28018/33).

12.

Ubiór młodzieży szkolnej.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 126 z dnia 9 września 1933 r. (II. S. 8071/33).

Nr. II. 28158/33. Doszło do wiadomości Ministerstwa, że niektóre szkoły niedość skrupulatnie stosują przepisy rozporządzenia Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 27 marca 1933 r. (Nr. I. Pr. 341/33) w sprawie jednolitego ubioru młodzieży szkolnej (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 3, poz. 50 i 51) [1]), lub też przeciwnie, stosują nazbyt ostro i rygorystycznie. W szczególności niektóre szkoły zarządziły wprowadzenie już obecnie pełnego ubioru, inne zaś zlekceważyły wogóle przepisy przytoczonego rozporządzenia.

Wobec tego Ministerstwo zarządza, co następuje:

a) Szkoły państwowe winny w ciągu miesiąca września b. r. wprowadzić przepisane odznaki na czapkach lub beretach oraz tarcze barwy szkoły z numerem na rękawach marynarek, bluzek i płaszczów. W wyjątkowych wypadkach można zezwalać uboższym uczniom na używanie posiadanych jeszcze przez nich dotychczasowych nakryć głowy do końca 1-go półrocza roku szkolnego 1933/34, o ile będą na nich umieszczone właściwe danemu rodzajowi szkoły odznaki. Żądanie wprowadzenia już w roku szkolnym 1933/34 pełnego, przepisanego ubioru jest niewłaściwe i sprzeciwia się postanowieniom § 11 przytoczonego rozporządzenia, które zarządza wprowadzenie jednolitego ubioru etapami w ciągu trzech lat szkolnych.

b) Szkoły prywatne, posiadające prawa szkół państwowych, winny w ciągu miesiąca września b. r. wprowadzić tarcze szkoły wraz z numerem. Szkoły prywatne, nie posiadające obecnie uprawnień szkół państwowych, będą do tego zobowiązane dopiero po uzyskaniu uprawnień.

Doszło również do wiadomości Ministerstwa, że niektóre przedsiębiorstwa, zajmujące się wytwarzaniem mundurów, czapek i tarcz z wyhaftowanemi numerami, oraz odznak na czapki, żądają zbyt wysokich cen za te wyroby. Zdaniem Ministerstwa szkoły powinny starać się wpłynąć na wytwórców w kierunku obniżenia cen, a o ile te ostatnie nie odniosą skutku, należy pomyśleć o zorganizowaniu zbiorowego zakupu tych wyrobów, przez co cena musiałaby być obniżona, względnie mogą zwrócić się o dostarczenie odpowiednich wyrobów do szkół zawodowych. Kuratorja winny ze swej strony zająć się bliżej tą sprawą i udostępnić szkołom nabywanie tarcz i odznak po możliwie najniższej cenie.

O tem należy niezwłocznie zawiadomić szkoły [2]).

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki*. wr.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 168 i 174.

[2]) Podano do wiadomości celem wykonania okólnikiem tut. Nr. 447/33 z dnia 15 września 1933 r. (Nr. II. 28158/33).

13.

Odpowiedzialność służbowa.

Instrukcja z dnia 9 sierpnia 1933 r. (Nr. BP. 11614/33) dla władz podległych Ministrowi W. R. i O. P. w sprawie wykonania rozdziału IX (o odpowiedzialności służbowej) ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873)[1]) i rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 stycznia 1933 roku, wydanego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko nauczycielom (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 217[2]). (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12, poz. 178)[3]).

Do art. 67 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r.

1) Przez władze, wymienione w art. 67 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) należy rozumieć władze szkolne państwowe, o których mową w ustawie z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) i rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 4 lipca 1933 r. o organizacji obwodowych władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 389), zaś na terenie Województwa Śląskiego naczelnika Wydziału Oświecenia Publicznego oraz inspektorów szkolnych i ich zastępców.

Do art. 70 i 75 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r.

2) Przepisy o utracie zdolności do piastowania urzędu publicznego zawierają art. 45, 47 i 52 § 1 Kodeksu Karnego z dnia 11 lipca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 571).

Art. 45, 47 i 52 § 1 kodeksu karnego.

Art. 45. Utrata praw publicznych obejmuje utratę biernego i czynnego prawa wyboru do wszelkich ciał ustawodawczych, samorządowych oraz do innych instytucyj prawa publicznego, udziału w wymiarze sprawiedliwości, utratę urzędów i stanowisk publicznych i zdolności do ich uzyskania.

Art. 47. § 1. Sąd orzeka utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych w razie skazania:

a) na karę śmierci lub dożywotniego więzienia;

b) na karę więzienia za zbrodnie stanu lub zbrodnie przeciw interesom zewnętrznym Państwa i stosunkom międzynarodowym;

c) na karę więzienia za inne zbrodnie, popełnione z chęci zysku.

§ 2. Sąd może orzec utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych w razie skazania na więzienie za każde inne przestępstwo, popełnione z chęci zysku lub z innych niskich pobudek.

Art. 52. § 1. Utrata praw następuje z chwilą uprawomocnienia się wyroku.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 615.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 183.

[3]) W tekście instrukcji podaje się brzmienie cytowanych w poszczególnych punktach instrukcji artykułów kodeksu karnego z dnia 11 lipca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 571, tudzież kodeksu postępowania karnego z dnia 19 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 725, które w myśl art. 29 rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 20 stycznia 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 217, mają analogiczne zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko nauczycielom.

3) Orzeczenie o wydaleniu ze służby nauczycielskiej względnie zawodu nauczycielskiego wydają władze szkolne II instancji w stosunku do nauczycieli szkół bezpośrednio i pośrednio im podległych i kierowników szkół pośrednio im podległych oraz Ministerstwo w stosunku do pozostałych nauczycieli, kierowników i dyrektorów szkół. Dniem wydalenia ze służby winien być dzień uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego względnie wyroku sądowego.

Orzeczenie o wydaleniu ze służby winno być zaopatrzone klauzulą o natychmiastowem wykonaniu (art. 87 p. 4 rozporządzenia z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341 [1]).

Wzór dekretu wydalającego ze służby podaje załącznik Nr. 1 i 2.

Władze szkolne niższych instancyj obowiązane są zawiadamiać Ministerstwo o każdym wypadku wydalenia ze służby lub zawodu nauczycielskiego, względnie zwolnienia ze służby w drodze dyscyplinarnej, podając imię i nazwisko wydalonego względnie zwolnionego ze służby nauczyciela, stanowisko służbowe, datę urodzenia oraz imiona rodziców.

Do art. 73 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r.

4) Wynikające z art. 73 punkt 2 i 3 potrącenia z uposażenia czyni władza, asygnująca uposażenie.

5) Pozbawienie prawa awansu z p. 4 art. 73 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli należy rozumieć w ten sposób, że nauczyciel nie może w ciągu 2 lat zostać dyrektorem, kierownikiem szkoły i t. d., nie dotyczy ono jednak automatycznego posuwania się w grupach na podstawie lat służby, które mogą być odliczone tylko na podstawie p. 5 tegoż artykułu.

Do art. 77 i 78 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r.

6) Władze szkolne, podległe bezpośrednio Ministerstwu, zawiadamiając Ministerstwo o wypadku zawieszenia w służbie nauczyciela, winny podać jednocześnie szczegółowo powód zawieszenia w służbie, wiek, ilość lat służby, stosunki rodzinne i majątkowe, zawieszonego w służbie nauczyciela, wysokość dokonanego ograniczenia uposażenia na czas zawieszenia w służbie względnie powody, dla których uposażenie nie zostało ograniczone na czas zawieszenia w służbie.

Wzór pisma zawieszającego w służbie podaje załącznik Nr. 3.

7) Ograniczenia uposażenia na czas zawieszenia w służbie może dokonać władza, której w myśl § 9 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 217) przysługuje prawo wdrożenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko nauczycielowi lub Ministerstwo.

8) Po zawieszeniu w służbie nauczyciela należy w każdym poszczególnym wypadku zbadać dokładnie rodzaj popełnionych przez nauczyciela uchybień. W razie okazania się, że popełnione przez zawieszonego w służbie nauczyciela czyny wykluczają ze względu na dobro szkoły powrót jego na stanowisko zajmowane przed zawieszeniem jednak nie dają podstaw do żądania wymierzenia przez komisję dyscyplinarną kary zwolnienia względnie wydalenia ze służby państwowej lub wydalenia z zawodu nauczycielskiego, należy jeszcze przed zakończeniem postępowania dyscyplinarnego rozważyć potrzebę przeniesienia zawieszonego w służbie nauczyciela na podstawie art. 51 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli i wystąpić do Ministerstwa z odpowiednio umotywowanym wnioskiem.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z r. 1929 str. 3.

Do § 1 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

9) Liczba członków komisyj dyscyplinarnych nie jest ograniczona i powinna być dostosowana do lokalnych potrzeb komisyj.

Do § 5 rozporządzenia z dnia 20 sycznia 1933 r. i art. 82 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku.

10) Ustawa nie nakłada obowiązku powoływania na rzecznika dyscyplinarnego względnie jego zastępców, — jedynie osób, posiadających wykształcenie prawnicze, a doświadczenie w dotychczasowych komisjach dyscyplinarnych wykazuje, iż wizytatorowie szkół względnie urzędnicy z wykształceniem pedagogicznem wykonywali te czynności z zupełnem powodzeniem. Z tych względów w gronie przedstawicieli oskarżenia (rzecznik dyscyplinarny i jego zastępcy) powinni być i urzędnicy o wykształceniu prawniczem i urzędnicy - pedagogowie, oraz nauczyciele, tak, by rzecznik dyscyplinarny mógł w każdym wypadku przydzielić oskarżenie temu z pośród zastępców, który ze względu na charakter danej sprawy najlepiej się do tego nadaje.

11) Wyznaczony na rzecznika dyscyplinarnego urzędnik lub nauczyciel w zakresie czynności urzędowych rzecznika podlega we władzy centralnej ministrowi przez dyrektora Biura Personalnego, w kuratorjach — kuratorowi przez naczelnika Biura Personalnego.

12) Rzecznik dyscyplinarny jest zastępcą i wykonawca zarządzeń władzy przed komisją dyscyplinarną, a obowiązki swe wykonuje bądź osobiście bądź też za pośrednictwem swego zastępcy.

W zasadzie rzecznik dyscyplinarny jest powołany do udziału we wszystkich sprawach dyscyplinarnych przed daną komisją, z nazwy zaś „zastępca“ wynika, że zastępcy mają pełnić czynności tylko w razie, jeżeli rzecznik ma przeszkody w tym względzie. Jeżeli jednak rzecznikiem dyscyplinarnym jest urzędnik (wizytator, nauczyciel), który obowiązki rzecznika ma spełniać obok swych normalnych czynności służbowych, niema przeszkody, by rzecznik dyscyplinarny wyznaczał zastępców do pełnienia czynności w poszczególnych sprawach w miarę okoliczności t. j. własnych zajęć, charakteru przewinienia służbowego i znajomości rzeczy zastępców oraz ich wolnego czasu. Wyznaczony w ten sposób zastępca rzecznika wchodzi we wszystkie prawa rzecznika odnośnie do przekazanej mu sprawy.

Ze względu na konieczność unikania dezorganizacji w pracy tego wydziału względnie szkoły, w której zastępca rzecznika pełni służbę, winien rzecznik dyscyplinarny przed wyznaczaniem z pośród zastępców rzecznika dla danej sprawy porozumieć się z przełożonym tego zastępcy.

13) Wymieniony w § 5 przepis „że rzecznicy dyscyplinarni działają w ścisłej zależności od swych władz“ należy rozumieć w ten sposób, że rzecznik dyscyplinarny obowiązany jest na polecenie władzy przygotować wniosek o ukaranie, podtrzymać na rozprawie w komisji dyscyplinarnej poszczególne punkty oskarżenia w myśl otrzymanych od władzy wskazówek, porozumieć się z władzą co do wysokości kary jaką ma zaproponować oraz złożyć odwołanie, jeżeli tego zażąda władza. Rzecznik może odstąpić na rozprawie bądź od poszczególnych punktów oskarżenia, bądź od całego oskarżenia tylko wtedy, jeżeli na rozprawie wyjdą na jaw nowe okoliczności, które zmieniają istotny stan sprawy. I w tych wypadkach winien jednak rzecznik dyscyplinarny uzyskać w zasadzie zgodę swej władzy na zmianę wniosku.

14) Rzecznik czuwa nad jednolitością postępowania swych zastępców i w tym celu może powoływać ich na konferencję i dawać im wskazówki w zakresie proceduralnym.

15) Rzecznik dyscyplinarny winien prowadzić zbiór zarządzeń, okólników i wyjaśnień normatywnych w sprawach dyscyplinarnych i w razie ustąpienia ze stanowiska rzecznika wręczać zbiór ten swemu następcy.

16) Przy wyłączaniu rzecznika dyscyplinarnego od udziału w sprawie ma zastosowanie przepis art. 59 Kodeksu Postępowania Karnego (Dz. U. R. P. z roku 1932 Nr. 83, poz. 725).

Art. 59 kodeksu postępowania karnego.

Art. 59. § 1. Oskarżyciel publiczny, co do którego zachodzi jedna z okoliczności, wskazanych w art. 41 pod lit. a), b), c), d), lub który brał udział w sprawie jako sędzia lub obrońca, powinien się wyłączyć i zawiadomić o tem swego bezpośredniego zwierzchnika.

§ 2. O przyczynie wyłączającej oskarżyciela publicznego każda ze stron może zawiadomić jego bezpośredniego zwierzchnika, który, skoro uzna, że przyczyna taka zachodzi, wyznacza innego oskarżyciela.

§ 3. Czynność dokonana przez oskarżyciela publicznego, który powinien się był wyłączyć, nie jest z tego powodu nieważna.

Do § 6, rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

17) O każdym wypadku, utraty zdolności do pełnienia funkcyj członka komisji dyscyplinarnej, władza, przy której istnieje komisja, obowiązana jest donieść Ministerstwu, wskazując jednocześnie w razie potrzeby kandydatów, którzy mogliby być powołani w miejsce ustępującego członka (członków).

Do § 7, rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

18) W myśl art. 92 Kodeksu Postępowania Karnego jednego obrońcę dla kilku współoskarżonych można wyznaczyć tylko wtedy, gdy obrona jednego z nich nie jest w sprzeczności z obroną drugiego.

Art. 92 kodeksu postępowania karnego.

Art. 92. Jednego obrońcę dla kilku współoskarżonych można wyznaczyć tylko wtedy, gdy obrona jednego z nich nie jest w sprzeczności z obroną drugiego.

19) Rachunki kosztów poniesionych przy obronie (czytanie aktów, stawiennictwo na rozprawę dyscyplinarną) mają być przedstawione w terminie 14 dni po ukończeniu rozprawy tej władzy, przy której istnieje komisja. Do rachunku winien funkcjonarjusz państwowy - obrońca dołączyć zaświadczenie przewodniczącego właściwej komisji dyscyplinarnej, stwierdzające udział funkcjonarjusza w rozprawie dyscyplinarnej, czas zużyty na zapoznanie się z aktami oraz czas trwania rozprawy dyscyplinarnej. Pozatem przy obliczaniu i przyznawaniu kosztów podróży należy stosować obowiązujące przepisy o zwrocie diet i kosztów podróży za podróże służbowe funkcjonarjuszów państwowych.

Do § 9 i 10 rozprządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

20) Wstępne zbadanie sprawy może zarządzić władza szkolna I instancji lub przełożona władza wyższa. O wydanych w tym względzie zarządzeniach władza nie ma obowiązku zawiadamiać podejrzanego nauczyciela.

21) We wstępnem zbadaniu sprawy należy ustalić, czy istotnie zachodzą cechy naruszenia obowiązków służbowych przez nauczyciela, względnie czy otrzymane doniesienie (skarga) jest zasadne, kto dopuścił się naruszenia obowiązków służbowych oraz czy naruszenie obowiązków służbowych ma charakter występku służbowego czy też wykroczenia służbowego.

Jeżeli władza jest w posiadaniu tych danych to bez wstępnego zbadania sprawy może odrazu wdrożyć formalne postępowanie dyscyplinarne.

22) W razie gdyby zaszła potrzeba przesłuchania świadków we wstępnem zbadaniu sprawy, wówczas przesłuchanie winno odbyć się według tych samych przepisów, które obowiązują przy przesłuchiwaniu świadków w dochodzeniach w postępowaniu dyscyplinarnem tak, aby odpadła potrzeba ponownego ich przesłuchania w formalnem dochodzeniu.

23) O wdrożeniu postępowania dyscyplinarnego władza winna zawiadomić zainteresowanego nauczyciela, podając mu jednocześnie stawiane zarzuty, imię i nazwisko osoby delegowanej do prowadzenia dochodzeń, o ile oczywiście zajdzie potrzeba przeprowadzenia takich dochodzeń.

Wzór pisma wdrażającego postępowanie dyscyplinarne podaje załącznik Nr. 4.

24) Powołanie inspektora szkolnego do prowadzenia dochodzenia dyscyplinarnego nie stoi w sprzeczności z postanowieniami § 10, należy jednak o ile możnośc unikać powierzania tej funkcji temu inspektorowi szkolnemu względnie zastępcy inspektora szkolnego, który zajmował się wstępnem zbadaniem sprawy, zwłaszcza w tych wypadkach, gdy ze względu na charakter wykroczenia ze strony nauczyciela mogłyby powstać posądzenia prowadzącego dochodzenie o stronniczość.

25) Dochodzenia dyscyplinarne winny odbywać się w zasadzie w budynkach władz szkolnych lub w budynkach szkolnych.

26) Celem dochodzenia powinno być wykrycie materjalnej prawdy.

Prowadzący dochodzenia nie powinien przeto przy prowadzeniu dochodzeń ograniczać się jedynie do mechanicznego notowania zeznań, lecz powinien zwracać baczną uwagę na treść zeznań, składanych przez świadków i pilnie zważać na to, czy złożone zeznanie jest istotnie odzwierciedleniem tego, co świadek chce powiedzieć, tudzież ustalić, na czem świadek opiera znajomość faktu, o którym zeznaje, a następnie przez odpowiednio skonstruowane pytania, stawiane zeznającemu, oświetlić wszechstronnie wszelkie okoliczności, które mogą rzucić światło na dany fakt.

Zeznania świadków należy spisywać w krótkich i treściwych zdaniach w sposobie opowiadającym. Tylko tam, gdzie to jest ważne do ocenienia sprawy, należy przytoczyć własne słowa świadka.

W tem co spisano mogą być dokonane skreślenia i dodatki tylko istotne; wszelkie zmiany winny być w dopisku w protokóle omówione, potwierdzone i podpisane; skreślone wyrazy i ustępy powinny pozostać czytelne.

Prowadzący dochodzenia winien żądać od świadków, którzy czynią zarzuty nauczycielowi, podania kokretnych faktów przewinień nauczyciela.

27) Przesłuchanie dzieci szkolnych, jako świadków, powinno należeć do bardzo wyjątkowych wypadków. Dzieci szkolne można przesłuchiwać tylko wtedy, gdy w inny sposób nie da się stwierdzić zarzucanych nauczycielowi uchybień

I w tym ostatnim wypadku należy unikać ze względów pedagogicznych masowego przesłuchiwania dzieci szkolnych, a ograniczać się do przesłuchania tylko kilkorga dzieci i to w takiej formie, aby powaga stanu nauczycielskiego nie była narażona na poniżenie.

28) Protokóły dochodzeń winny być pisane wyraźnie, pismem czytelnem. W razie gdy protokóły dochodzeń są pisane pismem nieczytelnem, należy sporządzić maszynowe odpisy i dołączyć do każdego protokółu.

Wzór protokółu podaje załącznik Nr. 5.

29) Przy przesłuchaniu świadków w dochodzeniach mają zastosowanie przepisy art. 98, 99, 101, 103, 104, 106 i 107 Kodeksu Postępowania Karnego.

Art. 98, 99, 101, 103, 104, 106 i 107 kodeksu postępowania karnego.

Art. 98. Każda osoba, wezwana przez sąd na świadka, stawić się powinna w miejscu, dniu i godzinie, wskazanych w wezwaniu, i pozostać aż do zwolnienia.

Art. 99. Świadka, który nie może się stawić z powodu choroby lub kalectwa, można przesłuchać w jego mieszkaniu.

Art. 101. Nie wolno przesłuchiwać jako świadka:

a) duchownego co do faktów, o których dowiedział się na spowiedzi;
b) obrońcy oskarżonego co do faktów, o których się od niego dowiedział przy udzielaniu porady prawnej lub prowadzeniu sprawy.

Art. 103. § 1. Urzędników publicznych i wojskowych, chociażby już nie pozostawali w czynnej służbie, wolno słuchać jako świadków co do okoliczności, na które rozciąga się ich obowiązek zachowania tajemnicy urzędowej, jedynie za zezwoleniem ich obecnej lub ostatnio przełożonej władzy służbowej.

§ 2. Zezwolenia wolno odmówić jedynie wtedy, gdyby złożenie zeznania wyrządzić miało poważną szkodę Państwu.

§ 3. Sąd może zwrócić się o zwolnienie urzędnika lub wojskowego z obowiązku tajemnicy do władzy naczelnej odnośnego działu zarządu państwowego.

Art. 104. § 1. Mają prawo odmówić zeznań:

a) małżonek oskarżonego;
b) krewny i powinowaty oskarżonego w linji prostej;
c) krewny oskarżonego w linji bocznej aż do stopnia między dziećmi rodzeństwa;
d) brat i siostra małżonka oskarżonego;
e) osoba związana z oskarżonym z tytułu przysposobienia.

§ 2. Prawo odmowy zeznań trwa nawet po ustaniu małżeństwa lub przysposobienia.

§ 3. O prawie odmowy zeznań należy osoby te uprzedzić.

Art. 106. Świadek ma prawo nie odpowiadać na pytania co do okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność za przestępstwo jego samego lub osobę pozostającą z nim w stosunku wskazanym w art. 104.

Art. 107. Świadka, po uprzedzeniu go o odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznania, należy przedewszystkiem zapytać o imię, nazwisko, wiek, zajęcie, miejsce zamieszkania i stosunek do stron.

30) Przed zakończeniem dochodzenia prowadzący dochodzenia powinien w myśl § 10 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r. o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko nauczycielom (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 217) przesłuchać obwinionego nauczyciela, zaznajomić go z całym zebranym ma-

terjałem i dać mu możność ustnego protokółowanego lub pisemnego oświadczenia się co do wszystkich punktów obwinienia.

Uzupełnienie dochodzenia w myśl złożonych przez oskarżonego wniosków zależy również od swobodnego uznania prowadzącego dochodzenia. Jednakowoż w razie przedstawienia przez obwinionego nauczyciela świadków odwodowych na fakty konkretne, mające związek z zarzutami lub mogącemi wyjaśnić tło i okoliczności sprawy, należy przeprowadzić uzupełniające dochodzenia i przesłuchać przedstawionych świadków.

Przesłuchanie świadków odwodowych jest wskazane również i z tego względu, że dochodzenie dyscyplinarne ma za zadanie nietylko zebranie dowodów winy nauczyciela, ale także powinno dać możność nauczycielowi oczyszczenia się ze stawianych mu zarzutów.

31) Po zakończeniu dochodzeń prowadzący dochodzenia powinien przedłożyć protokóły dochodzeń swej władzy, dołączyć ze swej strony sprawozdanie z podaniem zarzutów, które jego zdaniem zostały udowodnione obwinionemu nauczycielowi, oświetlić tło sprawy, a w razie gdyby zeznania świadków dowodowych lub też odwodowych nie zasługiwały na zaufanie, wskazać okoliczności, przemawiające za odrzuceniem zeznań świadków.

Do § 11 i 14 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

32) Umorzenie postępowania dyscyplinarnego nie wyklucza praw władzy do udzielenia nauczycielowi porządkowej kary upomnienia na podstawie art. 72 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli, o ile władza dojdzie do wniosku, że stwierdzone w dochodzeniach w postępowaniu dyscyplinarnem naruszenie obowiązków służbowych ma cechy wykroczenia służbowego.

Do § 13 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

33) Rzecznik dyscyplinarny przesyła wniosek o ukaranie wraz z aktami bezpośrednio przewodniczącemu komisji dyscyplinarnej, dołączając jednocześnie protokóły dochodzeń i akta, wiążące się ściśle ze sprawą dyscyplinarną, należycie uporządkowane i ponumerowane, odpis wykazu służbowego oraz karty kwalifikacyjnej i tyle odpisów wniosku o ukaranie, ilu jest obwinionych nauczycieli.

34) Prócz tego jeden odpis wniosku o ukaranie winien być przesłany przez rzecznika dyscyplinarnego bezpośrednio Ministerstwu.

35) Liczba świadków, proponowanych przez rzecznika do wezwania na rozprawę winna być ograniczona do istotnie koniecznych, gdyż z wezwaniem świadków są zawsze połączone koszta, które musi pokryć bądź Skarb Państwa, bądź też obwiniony w razie skazania.

36) Przed przygotowaniem wniosku o ukaranie rzecznik dyscyplinarny winien krytycznie ocenić nadesłany mu materjał dochodzeń i w razie zauważenia braków zwrócić się do władzy o przeprowadzenie uzupełniających dochodzeń.

Jeżeli rzecznik dyscyplinarny ma wątpliwości co do samego skierowania sprawy do komisji dyscyplinarnej albo co do wysokości kary, jaką ma zaproponować, może oczywiście przedstawić swe wątpliwości władzy wraz z należytem umotywowaniem. O ile podane przez niego wątpliwości nie zostaną przez władze uznane za wystarczające do zaniechania dalszego postępowania dyscyplinarnego i otrzyma polecenie wygotowania wniosku o ukaranie, obowiązany jest to uczynić.

37) W myśl § 13 wniosek o ukaranie winien zawierać dokładne określenie zarzucanego czynu ze wskazaniem czasu, miejsca i innych okoliczności jego popełnienia oraz powołanie naruszonego tym czynem przepisu.

Podawanie we wniosku o ukaranie zarzutów w ogólnej formie np., że nauczyciel opuszcza lekcje bez podania dnia kiedy opuszczenie takie miało miejsce, lub że nauczyciel zaniedbuje swe obowiązki bez podania konkretnego faktu takiego zaniedbania nie jest właściwe.

Przytaczanie we wniosku o ukaranie zeznań świadków in extenso nie jest konieczne, a nawet zbędne. Wystarczy podać, którzy świadkowie stwierdzają przytoczone zarzuty, a na marginesie oznaczyć karty akt sprawy, celem umożliwienia sprawdzenia okoliczności.

38) Przy stawianiu wniosku co do wysokości kary należy brać pod uwagę zarówno okoliczności obciążające nauczyciela jak i okoliczności łagodzące, jak nienaganną przeszłość obwinionego, w niektórych wypadkach ciężkie warunki pracy, stosunki rodzinne, stan zdrowia, przejścia w życiu rodzinnem i t. p., o ile oczywiście mają związek ze sprawą.

Do § 15 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

39) Przy wyłączaniu członków komisji dyscyplinarnej mają zastosowanie art. 41 § 1 i 2, 42, 43, 44, 45 § 1, 46 Kodeksu Postępowania Karnego.

Przepisy te winny być podane do wiadomości obwinionemu z zawiadomieniem o terminie rozprawy.

Wzór zawiadomienia o rozprawie podaje załącznik Nr. 6 i 7.

Art. 41 § 1 i 2, 42, 43, 44, 45 § 1, 46 kodeksu postępowania karnego.

Art. 41. § 1. Sędzia nie może brać udziału w prowadzeniu sprawy:

a) jeżeli sprawa dotyczy go bezpośrednio;

b) jeżeli jest małżonkiem oskarżyciela, pokrzywdzonego, oskarżonego, albo ich pełnomocnika lub obrońcy;

c) jeżeli jest krewnym lub powinowatym w linji prostej bez ograniczenia, a w linji bocznej aż do stopnia między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych pod lit. b), albo jeżeli jest związany z jedną z tych osób z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;

d) jeżeli w tej samej sprawie był przesłuchany jako świadek lub biegły, albo jeżeli był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy;

e) jeżeli brał udział w tej samej sprawie jako prokurator, obrońca, albo jako pełnomocnik oskarżyciela lub powoda cywilnego;

f) jeżeli w tej samej sprawie prowadził śledztwo;

g) jeżeli w niższej instancji brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia;

h) w razie uchylenia wyroku, jeżeli brał udział w jego wydaniu, o ile ustawa inaczej nie stanowi.

§ 2. Powody wyłączenia trwają nawet po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.

Art. 42. § 1. O przyczynie wyłączenia sędzia zawiadamia właściwy sąd i wstrzymuje się od udziału w sprawie, z wyjątkiem czynności niecierpiących zwłoki.

§ 2. Każda ze stron może zawiadomić sąd o przyczynie wyłączającej sędziego.

Art. 43. O wyłączeniu sędziego rozstrzyga sąd, w którym sprawa się toczy, a gdy chodzi o sędziego grodzkiego — sąd okręgowy.

Art. 44. Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 41, sąd właściwy w myśl art. 43 wyłącza sędziego na własne jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli pomiędzy nim a jedną ze stron zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności.

Art. 45. § 1. Wniosek strony o wyłączenie w myśl art. 44 należy zgłosić najpóźniej na trzy dni przed terminem wyznaczonym do rozprawy głównej.

Art. 46. W razie wyłączenia całego sądu, sąd bezpośrednio wyższy przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu.

40) Wszelkie pisma w toku postępowania dyscyplinarnego doręcza się w zamkniętych kopertach z napisem „poufne".

41) Zawiadomienie o terminie rozprawy tudzież przesłanie wniosku rzecznika o ukaranie winno być dokonane w najkrótszej drodze za pośrednictwem bezpośredniego przełożonego (inspektora szkolnego, dyrektora lub kierownika szkoły).

Do § 18 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

42) Przy przeprowadzeniu rozprawy dyscyplinarnej mają zastosowanie przepisy art. 304, 305, 306, 307, 308, 310, 311, 315, 330, 331 § 1, 336, 337, 338, 342, 348, 349, 350, 351, 352, 353 Kodeksu Postępowania Karnego.

Art. 304, 305, 306, 307, 308, 310, 311, 315, 330, 331 § 336, 337, 338, 342, 348, 349, 350, 351, 352, 353 kodeksu postępowania karnego.

Art. 304. Przewodniczący kieruje rozprawą i czuwa nad jej prawidłowym tokiem, bacząc, aby, o ile szczególne względy nie stoją temu na przeszkodzie, dowody na poparcie oskarżenia były przedstawione przed dowodami służącemi do obrony.

Art. 305. § 1. Oskarżonemu, świadkom i biegłym zarówno sędziowie jak strony zadają pytania bezpośrednio, o ile przewodniczący inaczej nie zarządzi.

§ 2. Przewodniczący uchyla pytania, które uznaje za niestosowne.

Art. 306. § 1. Przewodniczący daje stronom możność wypowiedzenia się co do wszystkich przedmiotów ulegających rozstrzygnięciu.

§ 2. Jeżeli w jakiejkolwiek kwestji jedna ze stron zabiera głos, prawo głosu służy również wszystkim innym stronom, w każdym jednak razie oskarżonemu lub jego obrońcy służy głos ostatni.

Art. 307. Przewodniczący rozstrzyga ostatecznie o przychylnem załatwieniu każdego wniosku strony, jeżeli inna strona się nie sprzeciwia. W przeciwnym razie musi zapaść postanowienie sądu.

Art. 308. Przewodniczący wydaje wszelkie zarządzenia niezbędne do utrzymania w sali sądowej spokoju i porządku.

Art. 310. § 1. Jeżeli oskarżony, pomimo upomnienia przez przewodniczącego, zachowuje się nadal w sposób zakłócający porządek rozprawy lub ubliżający powadze sądu, przewodniczący może wydalić go czasowo z sali sądowej.

§ 2. Po powrocie oskarżonego do sali, przewodniczący zawiadamia go o wszystkiem, co się odbywało w jego nieobecności, i daje mu możność złożenia w tej mierze wyjaśnień.

Art. 311. Jeżeli obrońca lub pełnomocnik strony, mimo upomnienia przez przewodniczącego, zachowuje się nadal w sposób zakłócający porządek rozprawy lub ubliżający powadze sadu, przewodniczący odbiera mu głos, a sąd może usunąć go od udziału w sprawie.

Art. 315. § 1. Przy wejściu sądu na salę wszyscy obecni stoją, aż póki sędziowie nie zajmą swoich miejsc.

§ 2. Wstaje również każda osoba, do której sąd się zwraca lub która do sądu przemawia.

Art. 330. W razie niestawiennictwa świadka lub biegłego, sąd, jeżeli uzna jego przesłuchanie za niezbędne, a zarządzenia zastosowane w celu spowodowania jego stawiennictwa pozostają bez skutku, przerywa lub odracza rozprawę.

Art. 331. § 1. Przed rozpoczęciem przewodu sądowego przewodniczący zarządza usunięcie świadków do osobnego pokoju.

Art. 336. Jeżeli wyjaśnienia oskarżonego przyznającego się do winy nie budzą wątpliwości, sąd może za zgodą stron nie przeprowadzać postępowania dowodowego lub przeprowadzić je tylko częściowo.

Art. 337. § 1. Oskarżony ma prawo być obecny przy wszystkich czynnościach postępowania dowodowego.

§ 2. Tylko wyjątkowo, jeżeli należy się obawiać, że obecność oskarżonego oddziaływaćby mogła krępująco na wyjaśnienia współoskarżonego albo na zeznania świadka lub biegłego, przewodniczący może zarządzić, aby na czas przesłuchania danej osoby oskarżony wydalił się z sali sądowej. Przepis art. 310 § 2 ma zastosowanie.

Art. 338. Każdego świadka wzywa się na salę osobno i przesłuchuje się w nieobecności tych świadków, którzy jeszcze nie zeznawali.

Art. 342. Złożone w toku rozprawy dokumenty, o ile mają znaczenie dla sprawy, sąd okazuje stronom, dołącza do akt i odczytuje w całości lub częściowo.

Art. 348. § 1. Przewodniczący może przerwać rozprawę główną dla wypoczynku, bezzwłocznego sprowadzenia dowodów lub innych ważnych przyczyn.

§ 2. Przerwa rozprawy może trwać najwyżej czternaście dni.

§ 3. Jeżeli przewodniczący, zarządzając przerwę, oznaczy jednocześnie czas i miejsce, w których odbędzie się dalszy ciąg rozprawy, wówczas osoby obecne na przerwanej rozprawie obowiązane są stawić się w nowym terminie bez osobnego wezwania. Przepis artykułu 117[1]) ma tu odpowiednie zastosowanie.

Art. 349. § 1. Rozprawę przerwaną prowadzi się po przerwie w dalszym ciągu.

§ 2. Jednakże należy ją przeprowadzić od początku:

a) jeżeli sąd z własnej inicjatywy lub na wniosek stron uzna to za potrzebne;

b) jeżeli skład sądu uległ zmianie.

Art. 350. § 1. Odroczenie rozpoczętej rozprawy może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu.

§ 2. W razie odroczenia rozprawy prowadzi się ją w nowym terminie od początku.

Art. 351. Po zakończeniu postępowania dowodowego przewodniczący zapytuje strony, czy nie życzą sobie uzupełnienia przewodu sądowego, a w razie odpowiedzi odmownej ogłasza, że przewód sądowy jest zamknięty.

Art. 352. Przewód sądowy można wznowić tylko na mocy postanowienia sądu.

Art. 353. Jeżeli na podstawie okoliczności, które wyszły najaw w toku rozprawy, oskarżyciel zarzucił oskarżonemu inny czyn prócz tego, który akt oskarżenia wskazuje, sąd może przystąpić do natychmiastowego rozpoznania nowego oskarżenia tylko za zgodą oskarżyciela i oskarżonego.

---

[1]) Patrz str. 410.

43) Przy przesłuchiwaniu świadków w czasie rozprawy mają zastosowanie przepisy art. 98, 99, 101, 103, 104, 106, 107[1]), 108, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 117 § 2 Kodeksu Postępowania Karnego.

Art. 108, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 117 § 2 kodeksu postępowania karnego.

Art. 108. Sąd na rozprawie głównej odbiera od świadka przysięgę, chyba że strony zwolnią świadka od przysięgi, a sąd nie uważa jej za potrzebną.

Art. 110. § 1. Nie składają przysięgi:

a) nieletni do lat czternastu;

b) osoby, które z powodu choroby psychicznej lub innego zakłócenia czynności psychicznych nie zdają sobie sprawy ze znaczenia przysięgi;

c) podejrzani o udział w czynie, będącym przedmiotem postępowania, lub o działalność przestępną, pozostającą w ścisłym związku z działaniem oskarżonego.

§ 2. Duchowni uznanych prawnie wyznań nie składają przysięgi.

Art. 111. § 1. Świadek składa przysięgę według roty następującej: „Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu i Wszechwiedzącemu, że będę mówił szczerą prawdę, niczego nie ukrywając z tego co mi jest wiadome. Tak mi, Panie Boże, dopomóż“.

§ 2. Osoby wyznające religię chrześcijańską przysięgają przed krzyżem.

§ 3. Osoby wyznające religię mojżeszową trzymają prawą rękę na torze — 2 ks. Mojżesza 20 rozdz. 7 wiersz.

Art. 112. § 1. Formy zapewnienia przez świadków, nie wymienionych w art. 111, że zeznają prawdę, niczego nie ukrywając, określi, z uwzględnieniem poszczególnych kategoryj świadków, rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej wydane na podstawie uchwały Rady Ministrów.

§ 2. Przepisy dotyczące przysięgi i jej skutków prawnych mają tu zastosowanie.

Art. 113. § 1. Świadek składa przysięgę, powtarzając za sędzią lub odczytując na głos jej rotę, przyczem wszyscy, nie wyłączając sędziów, stoją.

§ 2. Niemi piśmienni składają przysięgę przez podpisanie roty. Niemi niepiśmienni przysięgają przy pomocy tłumacza, czyniąc znaki.

§ 3. Przed odebraniem przysięgi sąd uprzedza świadka o znaczeniu tego aktu i odpowiedzialności za nieprawdziwe zeznanie.

Art. 114. Świadkom, którzy w danej sprawie zeznawali pod przysięgą, przypomina się przy ponownem przesłuchaniu poprzednio złożoną przysięgę, chyba że sąd uzna ponowne zaprzysiężenie za konieczne.

Art. 116. Jeżeli między zeznaniami świadków zajdą sprzeczności, sąd może zarządzić stawienie ich sobie do oczu.

Art. 117. § 2. Ponadto sąd w razie potrzeby zarządza przymusowe sprowadzenie świadka.

44) W sprawie biegłych i tłumaczów mają zastosowanie przepisy art. 124, 125, 126, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 140 oraz art. 141 z tą zmianą, że do biegłych i tłumaczów winny być stosowane w miejsce postanowień, cytowanych w § 1 tegoż artykułu postępowania art. 98, 107, 116 i 117 § 2 Kodeksu Postępowania Karnego.

---

[1]) Art. 98, 99, 101, 103, 104, 106, 107 kodeksu postępowania karnego podano na str. 405.

Art. 124, 125, 126, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 140, 141 kodeksu postępowania karnego.

Art. 124. W wypadkach, wymagających wiadomości specjalnych, sąd wzywa biegłych.

Art. 125. § 1. Do pełnienia czynności biegłego obowiązany jest nietylko biegły sądowy, lecz także każdy, kto uprawia zawód stwierdzający jego wiedzę w danej dziedzinie.

§ 2. Okoliczność, że ktoś jest świadkiem w danej sprawie, nie wyłącza przesłuchania go jako biegłego.

Art. 126. § 1. Nie mogą być biegłymi osoby, których w myśl art. 101 nie wolno przesłuchiwać jako świadków, lub które w myśl art. 104 mają prawo odmówić zeznań.

§ 2. Jeżeli strona przytoczy ważne powody, osłabiające zaufanie do danego biegłego, sąd wzywa w jego miejsce innego.

Art. 132. Biegły składa ustnie lub pisemnie sądowi dokładne sprawozdanie ze swoich spostrzeżeń oraz opartą na nich opinję.

Art. 134. Biegli mogą za zgodą sądu przeglądać akta sprawy w całości lub w części oraz zadawać oskarżonemu i świadkom pytania potrzebne do ustalenia opinji.

Art. 135. Sąd kieruje badaniem dokonywanem przez biegłych, a jeżeli warunki badania tego wymagają, może wyznaczyć biegłym termin do złożenia opinji oraz wydać im za pokwitowaniem przedmioty ulegające badaniu.

Art. 136. Jeżeli przedmiot badania może ulec zniszczeniu lub zmianie przy badaniu, należy, w miarę możności, pozostawić część tego przedmiotu w przechowaniu sądowem.

Art. 137. Jeżeli opinja biegłych jest niejasna lub sprzeczna, sąd może zarządzić ponowne przesłuchanie tych samych biegłych lub wezwać innych.

Art. 138. Zamiast wzywania biegłych lub niezależnie od ich wezwania, sąd może zasięgać opinji odpowiedniego urzędu lub zakładu.

Art. 140. § 1. Sąd wzywa odpowiedniego tłumacza, jeżeli zachodzi potrzeba:

a) przesłuchania głuchego lub niemego, z którym sąd nie może porozumieć się bezpośrednio;

b) przesłuchania osoby, nie mówiącej językiem zrozumiałym dla sądu;

c) przekładu pisma sporządzonego w obcym języku.

§ 2. Do tłumaczów mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące biegłych.

Art. 141. § 1. Art. 98, 107, 116 i 117 § 2 mają odpowiednie zastosowanie do biegłych i tłumaczów.

§ 2. Przymusowe sprowadzenie biegłych i tłumaczów należy stosować tylko w wypadkach wyjątkowych.

Do § 19 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

45) W wypadku, gdy komisja dyscyplinarna uwolni obwiniogego nauczyciela od zarzutu popełnienia występku służbowego, władza, po otrzymaniu z komisji dyscyplinarnej akt sprawy i ustaleniu, że zarzucane nauczycielowi przewinienie ma charakter wykroczenia służbowego, może nałożyć na obwinionego nauczyciela porządkową karę upomnienia na podstawie art. 72 ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873).

Do § 20 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

46) Przy naradach, głosowaniu, ogłoszeniu orzeczenia i uzasadnieniu orzeczenia mają zastosowanie przepisy art. 359, 361, 362, 363, 364 § 1, 365, 366, 373, 374, 376, 379 Kodeksu Postępowania Karnego.

Wzór sentencji orzeczenia podaje załącznik Nr. 8.

Art. 359, 361, 362, 363, 364 § 1, 365, 366, 373, 374, 376, 379 kodeksu postępowania karnego.

Art. 359. Narada i głosowanie sędziów są tajne. Prócz sędziów należących do składu sądzącego może być przy nich obecny tylko protokolant.

Art. 361. § 1. Narada i głosowanie odbywają się zosobna co do winy oraz co do kary i środków zabezpieczających.

§ 2. Narada i głosowanie co do winy obejmują również okoliczności, które według ustawy wyłączają, zmniejszają lub zwiększają przestępność czynu.

Art. 362. Po omówieniu sprawy, przewodniczący zbiera głosy sędziów, począwszy od najmłodszego. Przewodniczący głosuje ostatni.

Art. 363. § 1. Orzeczenie zapada bezwzględną większością głosów.

§ 2. Jeżeli przy rozstrzyganiu innego pytania, prócz pytania co do winy, zdania tak się podzielą, że żadne z nich nie uzyska bezwzględnej większości, zdanie najmniej przychylne dla oskarżonego przyłącza się do zdania najbardziej doń zbliżonego.

§ 3. Sędzia, który głosował za uniewinnieniem, moze się wstrzymać od głosowania co do kary, ale wtedy głos jego przyłącza się do zdania najprzychylniejszego dla oskarżonego.

Art. 364. § 1. Jeżeli przy naradzie ujawni się potrzeba uzupełnienia materjału dowodowego, sąd może wznowić przewód sądowy, przerwać lub odroczyć rozprawę i zarządzić zebranie materjału dowodowego, choćby strony tego nie żądały.

Art. 365. Po ukończeniu głosowania, jeden z sędziów lub protokolant pisze sentencję wyroku, którą wszyscy sędziowie podpisują, nie wyłączając przegłosowanego.

Art. 366. Sędzia przegłosowany ma prawo złożyć na piśmie uzasadnienie swego odrębnego zdania przed upływem terminu do uzasadnienia wyroku.

Art. 373. Po podpisaniu sentencji wyroku przewodniczący ogłasza ją publicznie, a obecni, z wyjątkiem sądu, wysłuchują jej stojąc.

Art. 374. Zaraz po ogłoszeniu sentencji przewodniczący przytacza ustnie najważniejsze powody wyroku.

Art. 376. Po ogłoszeniu sentencji przewodniczący wskazuje stronom sposób i termin odwołania się od wyroku.

Art. 379. § 1. Uzasadnienie każdego wyroku powinno zawierać:

a) dokładne ustalenie jego podstawy faktycznej przez wskazanie, jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych;

b) wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem zastosowanych przepisów ustawy.

§ 2. Uzasadnienie wyroku skazującego powinno nadto zawierać przytoczenie okoliczności, które sąd miał na względzie przy wymiarze kary i stosowaniu środków wychowawczych lub zabezpieczających.

47) Protokóły z rozpraw dyscyplinarnych winny być pisane zawsze na maszynie.

48) Władza służbowa, przy której istnieje komisja dyscyplinarna, wyznacza urzędnika do wykonywania czynności manipulacyjnych komisji, związanych z postępowaniem dyscyplinarnem. Urzędnik ten pełni również obowiązki protokólanta w czasie posiedzeń komisji. W zakresie czynności swych w komisji dyscyplinarnej podlega przewodniczącemu komisji.

49) Odpis orzeczenia winien być sporządzony co najmniej w 5 egzemplarzach, z których jeden winien być przesłany w najkrótszej drodze obwinionemu za pośrednictwem bezpośredniego przełożonego, drugi bezpośrednio rzecznikowi dyscyplinarnemu, trzeci władzy, przy której istnieje komisja dyscyplinarna, czwarty władzy, która jest powołana do prowadzenia wykazu służbowego nauczyciela, piąty zaś winien być przesłany przez przewodniczącego komisji dyscyplinarnej bezpośrednio Ministerstwu.

50) Po uprawomocnieniu się orzeczenia władza powołana do prowadzenia wykazu służbowego winna umieścić o tem wzmiankę w wykazie służbowym nauczyciela, sam zaś odpis dołączyć do akt osobowych nauczyciela.

Do § 21 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

51) Do odwołania rzecznika dyscyplinarnego należy dołączyć tyle odpisów odwołania ilu jest obwinionych nauczycieli.

52) Odwołanie od orzeczenia komisji dyscyplinarnej wnosi się bezpośrednio na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej I instancji, a przepis art. 23 ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli z dnia 1-go lipca 1926 roku w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 roku (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) postanawiający, że pisma w sprawach służbowych lub osobistych, tyczących się stosunku służbowego, nauczyciel powinien składać za pośrednictwem swego bezpośredniego przełożonego, nie ma zastosowania przy wnoszeniu odwołań i zażaleń przeciwko uchwałom i orzeczeniom komisyj dyscyplinarnych.

53) Przewodniczący komisji dyscyplinarnej I instancji przesyła odwołanie wraz z aktami sprawy bezpośrednio przewodniczącemu odwoławczej komisji dyscyplinarnej, zawiadamiając o tem jednocześnie władzę, przy której istnieje komisja.

Do § 22 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

54) W postępowaniu przed odwoławczemi komisjami dyscyplinarnemi mają zastosowanie przepisy art. 497, 499, 500 pkt. a) i b), 501 pkt. a), b), d) Kodeksu Postępowania Karnego.

Art. 497, 499. 500 pt. a) i b), 501 pkt. a), b), d) kodeksu postępowania karnego.

Art. 497. § 1. Po wywołaniu sprawy, jeden z sędziów składa ustne sprawozdanie, polegające na przedstawieniu stanu faktycznego sprawy tudzież treści apelacji i wywiązujących się stąd punktów spornych; odczytuje się przytem wyrok pierwszej instancji w tych częściach, które są przedmiotem apelacji, oraz w razie potrzeby — poszczególne ustępy z akt sprawy.

§ 2. Apelację lub inne pismo strony nieobecnej odczytuje się w całości.

Art. 499. Po głosach stron, sąd odwoławczy odbywa naradę i wydaje wyrok, mocą którego, albo

a) zatwierdza wyrok zaskarżony, albo

b) uchyla go w całości lub części, wydając nowe orzeczenie.

Art. 500. Sąd odwoławczy nie może:

a) zwiększyć oskarżonemu kary wymierzonej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli założono apelację tylko na korzyść oskarżonego;

b) przekroczyć granicy apelacji, z wyjątkiem wypadków wskazanych w art. 501.

Art. 501. Sąd odwoławczy z urzędu, niezależnie od granic apelacji:

a) uniewinnia oskarżonego, jeżeli w jego czynie niema znamion przestępstwa;

b) poprawia przyjętą w wyroku pierwszej instancji błędną kwalifikację czynu;

d) uchyla wyrok na korzyść współoskarżonych, choćby nie apelowali, jeżeli uchylił go na rzecz współoskarżonego, na którego korzyść apelacja była założona, a te same względy przemawiają za uchyleniem wyroku na rzecz tamtych.

Do § 23 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

55) Jeżeli obwiniony wystąpi ze służby nauczycielskiej, postępowanie dyscyplinarne toczy się dalej.

Do § 24 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

56) Akta sprawy dyscyplinarnej powinny być ułożone należycie w chronologicznym porządku, następnie zszyte, a karty w aktach oraz dołączone do ak poszczególne pisma i dokumenty ponumerowane. Do akt wszywa się na pierwszem miejscu kartę przeglądową, na której zapisuje się kolejno wszystkie pisma dołączone do akt.

57) Na żądanie obwinonego władza obowiązana jest wydać obwinionemu nauczycielowi oryginały dokumentów i pism złożonych przez niego w czasie rozprawy, pozostawiając odpisy w aktach sprawy. O wydaniu z akt dokumentów i pism należy uczynić w odpowiednim miejscu wzmiankę, pod którą kwituje odbiór zainteresowany nauczyciel.

Odpis protokółu rozprawy oraz inne dowody w oryginale lub odpisie, nie złożone przez obwinionego, nie mogą być mu wydane.

Wyjątek stanowią skargi na nauczycieli, których odpisy mogą być wydane interesowanemu przez władze.

58) Do prośby o zatarcie orzeczenia skazującego należy dołączyć:

1. odpis orzeczenia dyscyplinarnego, 2. odpis wykazu służbowego, 3. odpis karty kwalifikacyjnej, 4. szczegółowe uzasadnienie wniosku.

Do § 28 rozporządzenia z dnia 20 stycznia 1933 r.

59) Wyłożone przez władze wydatki w toku postępowania dyscyplinarnego winny być notowane szczegółowo w osobnym wykazie, założonym oddzielnie dla każdego obwinionego nauczyciela.

60) Należności świadków normuje przepis art. 588 § 1, 2, 3, 4 Kodeksu Postępowania Karnego.

Art. 588 § 1, 2, 3, 4 kodeksu postępowania karnego.

Art. 588. § 1. Świadkowie zamieszkali poza siedzibą sądu lub miejscem dokonywania czynności sądowej, otrzymują zwrot niezbędnych kosztów przejazdu i strawne, jeżeli odległość ich miejsca zamieszkania lub pobytu od sądu wynosi najmniej dwadzieścia pięć kilometrów.

§ 2. Świadkowie, żyjący z zarobku dziennego, otrzymują nadto wynagrodzenie za utracony wskutek stawiennictwa zarobek.

§ 3. Zwrót kosztów przejazdu nie może z żadnym razie przekraczać ceny biletu kolejowego klasy trzeciej za daną odległość w obie strony w pociągu osobowym bez względu na rodzaj środka lokomocji.

§ 4. Jeżeli kilku świadków korzystało z jednego pojazdu na wspólny koszt, należy przyznać każdemu świadkowi część kosztów na niego przypadających.

Rejestry spraw dyscyplinarnych.

61) Władze szkolne II instancji obowiązane są prowadzić rejestr spraw dyscyplinarnych według załączonego wzoru Nr. 9

Do rejestru prowadzi się nadto skorowidz alfabetyczny. Rejestr i skorowidz mogą służyć na kilka lat, jednakże numeracja spraw rozpoczyna się na nowo z początkiem każdego roku.

Rejestr służy do rejestracji spraw, nie zaś poszczególnych obwinionych w danej sprawie. Sprawę zbiorową przeto, w której uczestniczy kilku obwinionych wpisuje się pod tym samym numerem rejestru.

Sprawę wpisuje się do rejestru w dniu wdrożenia w myśl § 7 postępowania dyscyplinarnego. Do rejestru dyscyplinarnego winny być wciągnięte sprawy, które w myśl art. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21-go października 1932 roku w sprawie zmiany ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 773) zostały przekazane komisjom dyscyplinarnym, powołanym do życia tem rozporządzeniem.

Rejestry prowadzi się oddzielnie dla następujących kategoryj nauczycieli: a) nauczycieli publicznych szkół powszechnych, b) nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących, c) nauczycieli szkół zawodowych, d) nauczycieli zakładów kształcenia nauczcieli, e) nauczycieli szkół specjalnych.

Sprawozdania ze stanu spraw dyscyplinarnych.

62) Władze, przy których istnieją komisje dyscyplinarne, składają Ministerstwu corocznie w miesiącu styczniu sprawozdanie ze stanu spraw dyscyplinarnych według stanu z dnia 31-go grudnia ubiegłego roku według załączonego wzoru Nr. 10.

Sprawozdanie winno być sporządzone oddzielnie dla każdej kategorji nauczycieli wymienionej w p. 61.

Zbiory zarządzeń.

63) Przewodniczący okręgowych komisyj dyscyplinarnych obowiązani są prowadzić zbiór zarządzeń, okólników i wyjaśnień normatywnych w sprawach dyscyplinarnych i w razie ustąpienia ze stanowiska przewodniczącego komisji wręczać zbiór ten swemu następcy.

Minister W. R. i O. P. (—) *J. Jędrzejewicz.*

Załącznik Nr. 1 do p. 3 instrukcji.

Wzór dekretu wydalającego ze służby na podstawie wyroku sądowego.

Do Pan...

. . . .

. . . .

w . . . .

. . . .
nazwa władzy zawiadamiającej
. . . .
siedziba tej władzy
. . . .
data
Nr. . . . .

Treść: Wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej.

Z powodu skazania Pan... prawomocnym wyrokiem Sądu . . . . z dnia . . . . 193... r. na utratę praw publicznych, wydalam Pan... w myśl art. 70 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) ze służby państwowej bez postępowania dyscyplinarnego z dniem . . . . 193... r., t. j. z dniem uprawomocnienia się wyroku i jednocześnie na podstawie art. 11 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924), wstrzymuję Pan... wypłatę uposażenia z dniem . . . . 193... r.

W myśl art. 75 powołanej ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej pociąga za sobą utratę wszystkich praw, związanych z piastowaniem stanowiska, jak również prawa do emerytury lub do odprawy.

Na podstawie art. 87 p. 4 rozporządzenia z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) decyzja niniejsza ulega natychmiastowemu wykonaniu.

Przeciwko orzeczeniu niniejszemu może Pan... wnieść odwołanie do Ministerstwa w drodze służbowej w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia.

. . . .
nazwa władzy

. . . .
podpis

Załącznik Nr. 2. do p. 3 instrukcji.

Wzór dekretu wydalającego ze służby na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego.

Do Pan...

. . . .

. . . .

w . . . .

. . . .
nazwa władzy zawiadamiającej

. . . .
siedziba tej władzy

. . . .
data

Nr. . . . .

Treść: Wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej z zawodu nauczycielskiego.

Na podstawie orzeczenia Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej dla nauczycieli przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego . . . . z dnia . . . . 193... r., zatwierdzonego orzeczeniem Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej przy Ministrze W. R. i O. P. z dnia . . . . 193... r., skazującego Pan... na karę dyscyplinarną, przewidzianą w art. 73 p. . . . . ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873), wydalam Pan..... z państwowej służby nauczycielskiej (z zawodu nauczycielskiego z pozbawieniem prawa zajmowania jakiegokolwiek stanowiska w szkolnictwie państwowem, publicznem lub prywatnem) z dniem . . . . 193.... r.. t. j. z dniem uprawomocnienia się orzeczenia i jednocześnie na podstawie art. 11 ustawy uposażeniowej z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) wstrzymuję Pan.... wypłatę uposażenia z dniem . . . ., . 193... r.

W myśl art. 75 powołanej ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli wydalenie z państwowej służby nauczycielskiej (z zawodu nauczycielskiego), pociąga za sobą utratę wszystkich praw związanych z piastowaniem stanowiska, jak również prawa do emerytury lub odprawy.

Na podstawie art. 87 p. 4 rozporządzenia z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) decyzja niniejsza ulega natychmiastowemu wykonaniu.

Przeciwko orzeczeniu niniejszemu może Pan... wnieść odwołanie do Ministerstwa w drodze służbowej w ciągu dni 14, licząc do dnia następnego po dniu doręczenia.

. . . .
nazwa władzy

. . . .
podpis

Załącznik Nr. 3 do p. 6 instrukcji.

Wzór pisma zawieszającego w służbie.

Do Pan...
. . . .
. . . .

w . . . .

. . . .
nazwa władzy zawiadamiającej
. . . .
siedziba tej władzy
. . . .
data
Nr. . . . .

Treść: Zawieszenie w pełnieniu służby.

Na zasadzie ustępu ..... art..... ustawy z dnia 1 lipca 1926 r., o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873), zawieszam Pan... z dniem doręczenia niniejszego pisma w pełnieniu służby ponieważ . . . .
. . . .
. . . .

Równocześnie na zasadzie ustępu.... art. 78 tejże ustawy zarządzam ograniczenie o . . . . część uposażenia Pan... na czas zawieszenia w służbie od dnia 1-go miesiąca następującego po dniu doręczenia niniejszego pisma.

Przeciwko niniejszemu zarządzeniu tak w części dotyczącej zawieszenia Pan... w pełnieniu służby, jak i w części dotyczącej ograniczenia uposażenia służy Pan... w myśl ustępu trzeciego i szóstego art. 78 powołanej ustawy prawo wniesienia zażalenia do . . . . w drodze służbowej w ciągu dni pięciu, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia Pan... niniejszego pisma.

Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje skutków zawieszenia.

. . . .
nazwa władzy

. . . .
podpis

Data doręczenia pisma: . . . .

. . . .
podpis doręczającego

Załącznik Nr. 4 do p. 23 instrukcji.

Wzór pisma wdrażającego postępowanie dyscyplinarne.

Do Pan...
. . . .
. . . .

w . . . .

. . . .
nazwa władzy wdrażającej dochodzenie
. . . .
siedziba tej władzy
. . . .
data
Nr. . . . .

Treść: Postępowanie dyscyplinarne.

Na zasadzie art. ... § 9 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 stycznia 1933 r., wydanego w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko nauczycielom (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 217), wdrażam przeciwko Pan... postępowanie dyscyplinarne z powodu . . . .
. . . .
i na zasadzie § 10 tegoż rozporządzenia zarządzam przeprowadzenie dochodzeń przez p. . . . .

. . . .
nazwa władzy

. . . .
podpis

Załącznik Nr. 5 do p. 28 instrukcji.

Wzór protokółu przesłuchania świadka.

PROTOKÓŁ

przesłuchania świadka w sprawie . . . .
. . . .
nauczyciel . . . . w . . . .
Prowadzący dochodzenie: . . . .
Protokulant: . . . .

Przesłuchanie odbyło się w budynku . . . .
w . . . . dnia . . . . 193. . . r.
Imię i nazwisko . . . . wiek . . . .,
zajęcie . . . ., wyznanie . . . ., miejsce
zamieszkania . . . ., stosunek do obwinionego lub
innych osób, których dotyczy dochodzenie . . . .
po zwróceniu mu uwagi przez prowadzącego dochodzenie na odpowiedzialność karną za złożenie fałszywych zeznań (art. 140 i 143 K. K.) [1]), oraz po pouczeniu o prawie odmowy zeznań (art. 104 i 106 K. P. K.) [2]) oświadcza:

Tak zeznałem co stwierdzam własnoręcznym podpisem po przeczytaniu protokółu

. . . .

. . . .

prowadzący dochodzenie — protokólant

Załącznik Nr. 6 do p. 39 instrukcji.

Wzór zawiadomienia o rozprawie.

. . . . Komisja Dyscyplinarna
dla nauczycieli przy . . . .
. . . .

Pismo niniejsze należy zwrócić do . . . . Komisji Dyscyplinarnej w . . . .

miejscowość i data

Terminowe

Nr. . . . .

W załączeniu przesyłam:

1. wezwanie wraz z listą członków Komisji Dyscyplinarnej,
2. odpis wniosku o ukaranie odpis odwołania rzecznika dyscyplinarnego z prośbą o natychmiastowe doręczenie załączonych pism osobie właściwej za po-

---

[1]) **Art. 140.** § 1. Kto, składając zeznanie, mające służyć za dowód dla sądu lub innej władzy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę — podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, by przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, bądź uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie, bądź odebrał od niego przysięgę albo zapewnienie, zastępujące przysięgę.

Art. 141. Nie podlega karze, kto, nie będąc uprzedzony o prawie odmowy zeznania, składa fałszywe zeznanie z obawy przed odpowiedzialnością karną, grożącą jemu samemu lub jego najbliższym.

Art. 143. Kto fałszywie oskarża inną osobę przed władzą lub przed urzędem powołanemi do ścigania, o czyn karany w drodze sądowej, administracyjnej lub dyscyplinarnej, podlega karze więzienia do lat 5 lub aresztu.

[2]) Patrz str. 405.

kwitowaniem, które do . . . . Komisji Dyscyplinarnej zwrócić należy bezzwłocznie, w każdym razie zaś przed terminem w wezwaniu oznaczonym, gdyż brak pokwitowania może spowodować odroczenie rozprawy.

Przy doręczaniu winno być uwzględnione, co następuje:

W myśl § 26 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 stycznia 1933 roku (Dz. Urz. R. P. Nr. 26, poz. 217) wszelkie doręczenia, które mają nastąpić według tegoż rozporządzenia są ważne i powodują bieg terminów o ile uskutecznione są do rąk własnych obwinionego, dorosłego domownika bądź obrońcy tudzież do rąk rzecznika dyscyplinarnego lub jego zastępcy.

O ile doręczenie nie może być dokonane do rąk obwinionego, dorosłego domownika lub obrońcy to za doręczenie uważa się złożenie pisma u władzy służbowej obwinionego.

Doręczający wezwanie zaznacza na niem datę doręczenia i żąda, aby na pokwitowaniu również była umieszczona data przyjęcia.

Przewodniczący
. . . . Komisji Dyscyplinarnej

Załączniki.

Załącznik Nr. 7 do p. 39 instrukcji.

W z ó r z a w i a d o m i e n i a o r o z p r a w i e.

. . . . Komisja Dyscyplinarna
dla nauczycieli przy . . . .

miejscowość i data
Nr. . . . .

Stawiennictwo . . . . obowiązkowe

WEZWANIE.

W myśl § 11 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 20 stycznia 1933 roku o komisjach dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko nauczycielom (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 217) zawiadamiam p. . . . . w . . . . pow. . . . . . że termin rozprawy głównej w . . . . . . Komisji Dyscyplinarnej przy . . . . . w je . . . sprawie z oskarżenia z art. . . . ustawy z dnia 1 lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 104 z roku 1932, poz. 873) został wyznaczony na dzień . . . . 193 . . r. o godzinie . . . . w gmachu . . . .

Jednocześnie przesyłam odpis wniosku rzecznika dyscyplinarnego o ukaranie, odwołania rzecznika dyscyplinarnego i listę członków Komisji Dyscyplinarnej.

Przewodniczący
. . . . . Komisji Dyscyplinarnej

WYŁĄCZENIE.

W myśl § 29 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 stycznia 1933 roku (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 217) przy wyłączaniu członków Komisji Dyscyplinarnej mają zastosowanie następujące przepisy Kodeksu Postępowania Karnego.

Art. 41. § 1. Sędzia nie może brać udziału w prowadzeniu sprawy:

a) jeżeli sprawa dotyczy go bezpośrednio;

b) jeżeli jest małżonkiem oskarżyciela, pokrzywdzonego, oskarżonego, albo ich pełnomocnika lub obrońcy;

c) jeżeli jest krewnym lub powinowatym w linji prostej bez ograniczenia, a w linji bocznej, aż do stopnia między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych pod lit. b), albo jeżeli jest związany z jedną z tych osób z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;

d) jeżeli w tej samej sprawie był przesłuchany jako świadek lub biegły, albo jeżeli był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy;

e) jeżeli brał udział w tej samej sprawie jako prokurator, obrońca, albo jako pełnomocnik oskarżyciela lub powoda cywilnego;

f) jeżeli w tej samej sprawie prowadził śledztwo;

g) jeżeli w niższej instancji brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia;

h) w razie uchylenia wyroku, jeżeli brał udział w jego wydaniu, o ile ustawa inaczej nie stanowi.

§ 2. Powody wyłączenia trwają nawet po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.

Art. 42. § 1. O przyczynie wyłączenia sędzia zawiadamia właściwy sąd i wstrzymuje się od udziału w sprawie, z wyjątkiem czynności niecierpiących zwłoki.

§ 2. Każda ze stron może zawiadomić sąd o przyczynie wyłączającej sędziego.

Art. 43. O wyłączeniu sędziego rozstrzyga sąd, w którym sprawa się toczy, a gdy chodzi o sędziego grodzkiego — sąd okręgowy.

Art. 44. Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 41, sąd właściwy w myśl art. 43 wyłącza sędziego na własne jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli pomiędzy nim a jedną ze stron zachodzi stosunek osobisty tego rodzaju, że mógłby wywołać wątpliwości co do jego bezstronności.

Art. 45. § 1. Wniosek strony o wyłączeniu w myśl art. 44 należy zgłosić najpóźniej na trzy dni przed terminem wyznaczonym do rozprawy głównej.

OBRONA.

Art. 83. ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. Nauczycielowi pociągniętemu do odpowiedzialności dyscyplinarnej wolno przybrać sobie w postępowaniu dyscyplinarnem obrońcę z pośród funkcjonarjuszów państwowych zamieszkałych na obszarze, na który rozciąga się zakres działania komisji dyscyplinarnej.

§ 7. rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 20-go stycznia 1933 r. Na prośbę obwinionego lub na wniosek przewodniczącego komisji dyscyplinarnej władza, przy której jest czynna komisja dyscyplinarna, przydaje obwinionemu z grona podwładnych sobie urzędników lub nauczycieli obrońcę z urzędu, jeżeli obwiniony nie przybrał sobie obrońcy z wyboru.

Prośba o wyznaczenie obrońcy z urzędu winna być wniesiona bezpośrednio do władzy, przy której istnieje komisja dyscyplinarna na 7 dni przed terminem rozprawy.

SKUTKI NIESTAWIENNICTWA.

§ 17. rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 20 stycznia 1933 roku. W przypadku niestawiennictwa obwinionego rozprawa dyscyplinarna może być przeprowadzona bez udziału obwinionego.

PRZEGLĄDANIE AKTÓW.

§ 16. rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 20-go stycznia 1933 r. Po otrzymaniu wezwania na rozprawę obwiniony i jego obrońca mają prawo z wyjątkiem ostatnich trzech dni przed rozprawą dyscyplinarną przeglądania aktów sprawy i czynienia z nich odpisów oraz mogą najpóźniej na 7 dni przed terminem rozprawy wnieść do komisji dyscyplinarnej o wezwanie na rozprawę innych osób oraz sprowadzenie innych dowodów prócz wskazanych przez rzecznika dyscyplinarnego.

Akta do przejrzenia znajdować się będą u p. . . . .

. . . .

do dnia . . . . 193 . . r.

Wezwanie doręczono w dniu . . . . 193 . . r.

. . . .

(podpis doręczającego)

Odciąć.

. . . .

POTWIERDZENIE ODBIORU.

Zawiadomienie o terminie rozprawy dyscyplinarnej, wyznaczonej na dzień . . . . 193 . . r. o godz. . . . . Komisji Dyscyplinarnej przy . . . . wraz z listą członków tejże Komisji i odpisem wniosku rzecznika o ukaranie otrzymałem.

. . . .

miejscowość i data

. . . .

podpis doręczającego podpis odbiorcy

Załącznik Nr. 8 do p. 46 instrukcji.

Wzór sentencji orzeczenia.

SENTENCJA ORZECZENIA.

Okręgowa Komisja Dyscyplinarna dla nauczycieli przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego w . . . . w składzie następującym:

Przewodniczący: p. . . . .
p. . . . .

Członkowie:
p. . . . .

Protokolant: p. . . . .
Rzecznik Dyscyplinarny: p. . . . .

na posiedzeniu przy drzwiach zamkniętych, odbytem w . . . . w dniu . . . . 193 . . r. po przeprowadzonej rozprawie

uznała *)

p. . . . . nauczyciela, kierownika, dyrektora . . . . w . . . . winnym naruszenia obowiązków służbowych, określonych w art. . . . . . . ustawy z dnia 1-go lipca 1926 roku o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dnia 9 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873) popełnionego przez to, że
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

i na zasadzie art. 73 p. . . . . powołanej ustawy wymierzyła p. . . . . karę . . . .

Od pozostałych zarzutów oskarżenia . . . . Komisja Dyscyplinarna uwolniła p. . . . .

---

*) W orzeczeniu uwalniającem od winy i kary należy zamiast wyrazów: „uznała . . . . aż do uwolnienia p. . . . .“
umieścić wyrazy:
„postanowiła uniewinnić p. . . . .“

Załącznik Nr. 9 do p. 61 instrukcji.

Rejestr spraw dyscyplinarnych nauczycieli.

Nr. porządkowy	Imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe	Data wdrożenia postępowania dyscyplinarnego	Zawieszenie w służbie			Data umorzenia postępowania dyscyplinarnego	Data wniosku rzecznika o ukaranie	Orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej I instancji			Odwołanie			Orzeczenie Komisji Dyscyplinarnej II instancji			Skierowano do wykonania dnia	Uwagi
			data	uposażenie ogranicz. o %	uchylono			z dnia	Treść	data doręczenia	obwinionego z dnia	rzecznika z dnia	przesłano do Kom. odwoławczej	z dnia	Treść	data doręczenia		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

Załącznik Nr. 10 do p. 62 instrukcji.

Wzór rocznego sprawozdania ze stanu spraw dyscyplinarnych.

WYKAZ SPRAW DYSCYPLINARNYCH.

z roku . . . .

1. Ilość spraw pozostałych z roku poprzedzającego rok sprawozdawczy . . . .
2. Ilość spraw wszczętych w roku sprawozdawczym . . . .

Razem . . . .

3. Ilość spraw zakończonych w roku sprawozdawczym orzeczeniem Komisji Dyscyplinarnej I-ej instancji

a) skazującym:

z art. 73 p. 1 . . . . .
p. 2 . . . . .
p. 3 . . . . .
p. 4 . . . . .
p. 5 . . . . .
p. 6 . . . . .
p. 7 . . . . .
p. 8 . . . . .
p. 9 . . . . .

b) uniewinniającym . . . . .
c) umorzeniem . . . . .

Ogółem spraw zakończonych . . . .

4. Ilość spraw, w których postępowanie trwało:

a) do 3 miesięcy . . . . . .
b) od 3 do 6 miesięcy. . . . . . .
c) od 6 do 12 miesięcy . . . . . .
d) więcej, niż rok . . . . . .

5. Ilość spraw przeniesionych na rok następny . . . .
6. Ilość odwołań od orzeczeń Komisji Dyscyp. I instancji:

a) tylko rzecznika . . . . . .
b) tylko obwinionego . . . . . .
c) rzecznika i obwinonego . . . . . .

Razem . . . .

7. Ilość orzeczeń Komisji Dyscyplinarnej II instancji:

a) zatwierdzających orzeczenie I instancji
b) zmieniających orzeczenie I instancji . . . .

na korzyść obwinionego . . . .
na niekorzyść obwinionego . . . .

Organizacja szkół.

P. Kurator O. S. Lw. na podstawie ust. 2, art. 2, ustawy z dnia 11 marca 1933 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343) przyznał prawo otwarcia szkoły:

Rozporządzeniem z dnia 1 sierpnia 1933 Nr. I. 15942/33 Zgromadzeniu S. S. Najśw. Rodziny z Nazaretu we Lwowie.

Rozporządzeniem z dnia 4 sierpnia.1933 r. Nr. III. 21169/33 Towarzystwu Szkoły Handlowej w Jarosławiu.

Rozporządzeniem z dnia 4 października 1933 r. Nr. III. 26255/33 Zarządowi VI Okręgu Związku Strzeleckiego we Lwowie, ul. Kurkowa 12.

Główna Szkoła Gospodarcza Żeńska w Snopkowie.

Nr. III. 28869/33. Ministerstwo W. R. i O. P. pismem z dnia 31-go sierpnia 1933 r. Nr. III. Rol. 4545/33 zawiadomiło, że Główna Szkoła Gospodarcza Żeńska w Snopkowie pod Lwowem całkowicie należy do zarządu Kuratorjum O. S. Lw.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł:

1) rozporządzeniem z dnia 21 sierpnia 1933 r. Nr. BP. 9525/33 p. Jana Chmaja, okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw., na stanowisko dyrektora gimnazjum XI we Lwowie,

2) rozporządzeniem z dnia 17 sierpnia 1933 r. Nr. BP. 12099/33 p Czesława Zaleskiego, okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Brzeskiego w Brześciu n/Bugiem, na równorzędne stanowisko okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

P. Minister W. R. i O. P. zamianował:

rozporządzeniem z dnia 21 sierpnia 1933 r. Nr. BP. 9527/33 p. dr. Mieczysława Ziemnowicza, okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, przeniesionego do służby nauczycielskiej, dyrektorem państwowego gimnazjum I w Przemyślu;

rozporządzeniem z dnia 21 sierpnia 1933 r. Nr. BP. 12380/33 p. Teofila Adama Koziarę, okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum O. S. Lw. przeniesionego do służby nauczycielskiej, dyrektorem Pań. Seminarjum Naucz. im. St. Sobińskiego we Lwowie.

Pan Kurator O. S. Lw. powierzył czynności instruktora oświatowego przy Oddziele Oświaty Pozaszkolnej Kuratorjum O. S. Lw.

1) rozporządzeniem z dnia 1 października 1933 r. Nr. BP. 39972/33 p. Marji Bednarskiej, nauczycielce I Państwowego Seminarjum Naucz. Żeńskiego im. A. Asnyka we Lwowie,

2) rozporządzeniem z dnia 1 października 1933 r. Nr. BP. 39973/33 p. Sedlaczkowi Franciszkowi, nauczycielowi 7-klasowej publ. szkoły powsz. we Lwowie,

3) rozporządzeniem z dnia 1 października 1933 r. Nr. BP. 39974/33 p. Wierońskiemu Tadeuszowi, nauczycielowi 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej we Lwowie.

Inspektoraty.

Mianowani.

P. Minister W. R. i O. P. zamianował:

p. Becka Juljana, inspektora szkolnego w Brzeżanach, inspektorem szkolnym na obwód szkolny brzeżański (Nr. BP. 38155/33); p. Błońskiego Stanisława, inspektora szkolnego w Tarnopolu, inspektorem szkolnym na obwód szkolny tarnopolski (Nr. BP. 38158/33); p. Bonczara Józefa, prowizorycznego zastępcę inspektora szkolnego w Jarosławiu, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny jarosławski (Nr. BP. 38167/33);

p. Follprechta Józefa, prowizorycznego zastępcę inspektora szkolnego w Stanisławowie, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny stanisławowski (Nr. BP. 38137/33); p. Furmankiewicza Wawrzyńca, inspektora szkolnego pow. lwowskiego we Lwowie, inspektorem szkolnym na obwód szkolny lwowski (Nr. BP. 38144/33);

p. Gołębiowskiego Franciszka, inspektora szkolnego w Rawie Ruskiej, inspektorem szkolnym na obwód szkolny rawski (Nr. BP. 38151/33); p. Gołębiowskiego Jana, prowizorycznego zastępcę inspektora szkolnego w Samborze, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny samborski (Nr. BP. 38177/33);

prof. Holejkę Kazimierza, kierownika publicznej szkoły powszechnej w Fabianowie (pow. poznański), zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny stanisławowski (Nr. BP. 38139/33);

p. Inglota Jana, prowizorycznego inspektora szkolnego w Czortkowie, inspektorem szkolnym na obwód szkolny czortkowski (Nr. BP. 38156/33);

p. Jezuita Franciszka, kierownika 4-klasowej szkoły powszechnej w Krościenku, pow. przemyślańskiego, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny stryjski (Nr. BP. 38140/33);

p. Kwiatkowskiego Juljana Edwarda, inspektora szkolnego w Turce, inspektorem szkolnym na obwód szkolny turczański (Nr. BP. 28154/33);

p. Mandyczewskiego Eugenjusza, inspektora szkolnego w Kamionce Strumiłowej, inspektorem szkolnym na obwód szkolny kamionecki (Nr. BP. 38157/33); p. Mroza Michała, inspektora szkolnego w Rzeszowie, inspektorem szkolnym na obwód szkolny rzeszowski (Nr. BP. 38150/33);

p. Paradysza Jana, prowizorycznego zastępcę inspektora szkolnego w Przemyślu, inspektorem szkolnym na obwód szkolny przemyski (Nr. BP. 38171/33);

p. Sandeckiego Romana, nauczyciela publicznej szkoły powszechnej im. króla Władysława Jagiełły w Sanoku, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny tarnopolski (Nr. BP. 38135/33); p. Stebnickiego Alfreda, kierownika 3-klasowej szkoły powszechnej w Srokach Lwowskich, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny kołomyjski (Nr. BP. 38162/33); p. Szemelowskiego Antoniego, inspektora szkolnego w Sanoku, inspektorem szkolnym na obwód szkolny sanocki (Nr. BP. 38153/33);

p. Śliwińskiego Zygmunta, prowizorycznego inspektora szkolnego w Nadwórnej, inspektorem szkolnym na obwód szkolny nadwórniański (Nr. BP. 38128/33);

p. Dr. Tambora Jana, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny stanisławowski (Nr. BP. 38138/33); p. Trojana Piotra, inspektora szkolnego w Trembowli, inspektorem szkolnym na obwód szkolny trembowelski (Nr. BP. 38159/33);

p. Wańczurę Alojzego, zastępcę inspektora szkolnego we Lwowie-mieście, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny lwowski-miejski (Nr. BP. 38163/33); p. Wiśniaka Józefa, inspektora szkolnego w Krośnie, inspektorem szkolnym na obwód szkolny krośnieński (Nr. BP. 38147/33).

Pan Kurator O. S. Lw. zamianował:

p. Dauma Ludwika, urzędnika kancelaryjnego w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Stryju, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Stryju (Nr. BP. 39785/33); p. Dębickiego Kazimierza, urzędnika kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Nadwórnej, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Nadwórnej (Nr. BP. 39783/33); p. Dubielównę Helenę, kancelistkę w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Rzeszowie, kancelistką w Inspektoracie Szkolnym w Rzeszowie (Nr. BP. 39776/33);

p. Karnasiową Józefę, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej we Lwowie, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym we Lwowie (Nr. BP. 39502/33); p. Kornanda Jana, urzędnika kancelaryjnego w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Kołomyi, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Kołomyi (Nr. BP. 39732/33); p. Kuzielę Marjana, sekretarza IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Brzeżanach, sekretarzem w Inspektoracie Szkolnym w Brzeżanach (Nr. BP. 39778/33);

p. Malinowskiego Józefa, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Czortkowie, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Czortkowie (Nr. BP. 39779/33); p. Moszczyńskiego Feliksa, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Stanisławowie, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Stanisławowie (Nr. BP. 39784/33);

p. Pulnarowicz Władysławę, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Tarnopolu, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Tarnopolu (Nr. BP. 39780/33);

p. Reitera Józefa, kancelistę w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Nisku, kancelistą w Inspektoracie Szkolnym w Nisku (Nr. BP. 39772/33); p. Romankiewicza Bolesława, urzędnika kancelaryjnego w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Rawie Ruskiej, kancelistą w Inspektoracie Szkolnym w Rawie Ruskiej (Nr. BP. 39774/33); p. Rzeźnika Stanisława, urzędnika kancelaryjnego w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Dolinie, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Dolinie (Nr. BP. 39781/33);

p. Starostkową Michalinę, urzędniczkę kancelaryjną w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Gródku Jagiellońskim, kancelistką w Inspektoracie Szkolnym w Gródku Jagiellońskim (Nr. BP. 37768/33); p. Szombarę Franciszka, sekretarza w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Po-

wiatowej w Krośnie, sekretarzem w Inspektoracie Szkolnym w Krośnie (Nr. BP. 39770/33);

p. Trojanowskiego Henryka, urzędnika kancelaryjnego w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Jarosławiu, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Jarosławiu (Nr. BP. 39769/33);

p. Wiąckowskiego Władysława, urzędnika w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Przemyślu, sekretarzem w Inspektoracie Szkolnym w Przemyślu (Nr. BP. 39773/33);

p. Złotorowicza Jana, urzędnika kancelaryjnego w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Turce, kancelistą w Inspektoracie Szkolnym w Turce (Nr. BP. 39777/33);

p. Żulińskiego Antoniego, urzędnika kancelaryjnego w IX. st. st. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Rzeszowie, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Rzeszowie (Nr. BP. 39775/33).

P r z e n i e s i e n i.

Pan Minister W. R. i O. P. przeniósł:

p. Bąkowskiego Antoniego, inspektora szkolnego w Brzozowie, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny krośnieński (Nr. BP. 38169/33); p. Bema Mieczysława, inspektora szkolnego w Jarosławiu, na stanowisko inspektora szkolnego na obwód szkolny przemyski (Nr. BP. 38149/33); p. Bereźnickiego Władysława, inspektora szkolnego w Żydaczowie, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny stryjski (Nr. BP. 38141/33); p. Bieniowskiego Stanisława, inspektora szkolnego w Brodach, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny złoczowski (Nr. BP. 38136/33); p. Bryłę Alfreda, prowizorycznego zastępcę inspektora szkolnego w Tarnopolu, na stanowisko prowizorycznego zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny kołomyjski (Nr. BP. 38161/33);

p. Dzieduszkę Karola, prowizorycznego inspektora szkolnego w Rohatynie, na stanowisko prowizorycziego zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny sanocki (Nr. BP. 38180/33);

p. Fischera Karola, inspektora szkolnego w Przemyślu, na stanowisko inspektora szkolnego na obwód szkolny jarosławski (Nr. BP. 38146/33);

p. Grodzickiego Franciszka, prowizorycznego inspektora szkolnego w Nisku, na stanowisko prowizorycznego inspektora szkolnego na obwód szkolny częstochowski (Nr. BP. 38143/33);

p. Hirscha Henryka, inspektora szkolnego w Przemyślanach, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny brzeżański (Nr. BP. 38122/33);

p. Kowaliszyna Eugenjusza, inspektora szkolnego w Dolinie, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny jarosławski (Nr. BP. 38168/33);

p. Lutra Franciszka, prowizorycznego inspektora szkolnego w Kałuszu, na stanowisko prowizorycznego zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny doliński (Nr. BP. 38160/33);

p. Mądrego Jana, prowizorycznego zastępcę inspektora szkolnego w Buczaczu, na stanowisko prowizorycznego zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny czortkowski (Nr. BP. 38133/33); p. Melnarowicza

Mateusza, prowizorycznego inspektora szkolnego w Drohobyczu, na stanowisko prowizorycznego inspektora szkolnego na obwód szkolny samborski (Nr. BP. 38152/33); p. Mędrzyckiego Stanisława, inspektora szkolnego w Dobromilu, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny przemyski (Nr. BP. 38170/33); p. Michalika Ludwika, prowizorycznego inspektora szkolnego w Borszczowie, na stanowisko inspektora szkolnego na obwód szkolny niżański (Nr. BP. 38148/33);

p. Nowaka Marjana, inspektora szkolnego w Sokalu, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny rawski (Nr. BP. 38174/33); p. Nowosada Eustachego, inspektora szkolnego w Kosowie, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny turczański (Nr. BP. 38131/33);

p. Ohly'ego Jana, inspektora szkolnego w Bóbrce, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny Lwów-powiat (Nr. BP. 38165/33);

p. Rygla Jana, inspektora szkolnego w Zaleszczykach, na stanowisko inspektora szkolnego na obwód szkolny doliński (Nr. BP. 38126/33);

p. Schwarza Eugenjusza, prowizorycznego zastępcę inspektora szkolnego w Drohobyczu, na stanowisko inspektora szkolnego na obwód szkolny rzeszowski (Nr. BP. 38173/33); p. Szewczyka Jana, inspektora szkolnego w Radziechowie, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny kamionecki (Nr. BP. 38134/33);

p. Tomanka Stefana, inspektora szkolnego w Kolbuszowej, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny rzeszowski (Nr. BP. 38172/33);

p. Urbańskiego Wiktora, inspektora szkolnego w Mościskach, na stanowisko inspektora szkolnego na obwód szkolny gródecki (Nr. BP. 38145/33); p. Utziga Jakóba, inspektora szkolnego w Lubaczowie, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny rawski (Nr. BP. 38176/33);

p. Węgrzyniaka Władysława, inspektora szkolnego w Rudkach, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny samborski (Nr. BP. 38178/33);

p. Żychiewicza Marjana, inspektora szkolnego w Żółkwi, na stanowisko inspektora szkolnego na obwód szkolny złoczowski (Nr. BP. 38125/33).

Pan Kurator O. S. Lw. przeniósł:

p. Antonowicza Adama, prowizorycznego urzędnika w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej we Lwowie, do Inspektoratu Szkolnego w Dolinie (Nr. BP. 39525/33);

p. Balicką Helenę, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Kosowie, do Inspektoratu Szkolnego w Kołomyi (Nr. BP. 39524/33); p. Buczkowskiego Józefa, kancelistę w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Tłumaczu, do Inspektoratu Szkolnego w Złoczowie (Nr. BP. 39527/33);

p. Derczyńskiego Edmunda, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Złoczowie, do Inspektoratu Szkolnego w Stanisławowie (Nr. BP. 39516/33); p. Dernesa Kazimierza, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Horodence, do Inspektoratu Szkolnego w Kołomyi (Nr. BP. 39523/33); p. Dunderównę

Marję, urzędniczkę w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Łańcucie, do Inspektoratu Szkolnego we Lwowie (Nr. BP. 39503/33); p. Fuglewicz Marję, urzędniczkę kancelaryjną w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Lesku, do Inspektoratu Szkolnego w Sanoku (Nr. BP. 39515/33);

p. Gedroyciową Reginę, urzędniczkę kancelaryjną w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Drohobyczu, do Inspektoratu Szkolnego w Samborze (Nr. BP. 29517/33); p. Gilewicza Franciszka, adjunkta kancelaryjnego w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Rudkach, do Inspektoratu Szkolnego w Samborze (Nr. BP. 39518/33); p. Gruszecką Jadwigę, sekretarza w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Przemyślu, do Inspektoratu Szkolnego w Trembowli (Nr. BP. 39512/33);

p. Hołdę Ignacego, sekretarza w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Mościskach, do Inspektoratu Szkolnego w Gródku Jagiellońskim (Nr. BP. 39511/33); p. Hrohorowiczównę Janinę, prowizoryczną urzędniczkę w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Bóbrce, do Inspektoratu miejskiego we Lwowie (Nr. BP. 39505/33);

p. Januszewską Marję, adjunkta kancelaryjnego w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Kolbuszowej, do Inspektoratu Szkolnego w Sanoku (Nr. BP. 39514/33); p. Jarmułowicza Kazimierza, urzędnika w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Sokalu, do Inspektoratu Szkolnego w Kamionce Strumiłłowej (Nr. BP. 39529/33);

p. Kaucką Janinę, adjunkta kancelaryjnego IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Radziechowie, do Inspektoratu Szkolnego w Kamionce Strumiłowej (Nr. BP. 39528/33); p. Kendlównę Julję, kancelistkę w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Śniatynie, do Inspektoratu Szkolnego w Jarosławiu (Nr. BP. 39509/33); p. Kołodziejównę Zofję, urzędniczkę kancelaryjną w X. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Lubaczowie, do Inspektoratu Szkolnego w Rawie Ruskiej (Nr. BP. 39519/33); p. Krämera Leopolda, urzędnika kancelaryjnego w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Zborowie, do Inspektoratu Szkolnego w Złoczowie (Nr. BP. 39526/33); p. Kulonównę Marję, adjunkta kancelaryjnego w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Kamionce Strumiłłowej, do Inspektoratu Szkolnego w Czortkowie (Nr. BP. 39530/33);

p. Medyńskiego Michała, adjunkta kancelaryjnego w IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Zaleszczykach, do Inspektoratu Szkolnego w Czortkowie (Nr. BP. 39531/33); p. Mierzejak Bronisławę, urzędniczkę kancelaryjną w XI st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Tarnobrzegu, do Inspektoratu Szkolnego w Nisku (Nr. BP. 39501/33);

p. Nawrockiego Mieczysława, asesora w VIII. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Stanisławowie, do Inspektoratu Szkolnego w Tarnopolu (Nr. BP. 39522/33);

p. Rejowskiego Juljana, urzędnika w VIII. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Żółkwi, do Inspektoratu Szkolnego we Lwowie (Nr. BP. 39504/33); p. Rogowską Janinę, urzędniczkę kancelaryjną w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Borszczowie, do Inspektoratu Szkolnego w Borszczowie (Nr. BP. 39521/33);

p. Suszyńskiego Michała, kancelistę w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Brzozowie, do Inspektoratu Szkolnego w Krośnie (Nr. BP. 39508/33); p. Szybińskiego Adama, kancelistę w XI. st. sł. w Radzie

Szkolnej Powiatowej w Przeworsku, do Inspektoratu Szkolnego Miejskiego we Lwowie (Nr. 39507/33);

p. Werchowieckiego Tadeusza, prowizorycznego urzędnika w XI st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Stryju, do Inspektoratu Szkolnego Miejskiego we Lwowie (Nr. BP. 39506/33); p. Wilczewskiego Stanisława, urzędnika IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Żydaczowie, do Inspektoratu Szkolnego w Stryju (Nr. BP. 39520/33);

p. Żukrowskiego Marjana, kancelistę w XI. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Przemyślanach, do Inspektoratu Szkolnego w Brzeżanach (Nr. BP. 39532/33).

Spensjonowani.

P. Krukiewicz Adolf, pozostający w stanie nieczynnym urzędnik kancelaryjny IX. st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Kopyczyńcach.

Obwodowi instruktorzy oświatowi.

P. Kurator O. S. Lw. powierzył czynności obwodowego instruktora oświatowego przy inspektoratach szkolnych obwodowych:

Grochni Andrzejowi, kierownikowi szkoły w Pomoniętach (Rohatyn) przy inspektoracie w Brzeżanach;

Hawratowi Janowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły męskiej im. Sobieskiego we Lwowie przy inspektoracie we Lwowie;

Jabłońskiemu Władysławowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Krośnie, przy inspektoracie w Krośnie; Jabłońskiemu Izydorowi, nauczycielowi szkoły w Korolówce (Borszczów), przy inspektoracie w Czortkowie na powiaty borszczowski i zaleszczycki; Józefczukowi Stanisławowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Monasterzyskach (Buczacz), przy inspektoracie w Trembowli; Jarockiemu Wojciechowi, kierownikowi szkoły w Korczynie (Rawa Ruska), przy inspektoracie w Rawie Ruskiej;

Knotzowi Józefowi Marjanowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Jarosławiu, przy inspektoracie w Jarosławiu;

Lachowskiemu Celestynowi, p. o. kierownika szkoły w Gródku Jagiellońskim, przy inspektoracie w Gródku Jagiellońskim;

Paśce Pawłowi, kierownikowi szkoły w Zwięczycy (Rzeszów), przy inspektoracie w Rzeszowie; Pawliszynowi Michałowi, nauczycielowi szkoły w Śniatynie, przy inspektoracie w Kołomyi;

Radce Zygmuntowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Mościskach, przy inspektoracie w Złoczowie;

Szostakowi Józefowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Kamionce Strumiłłowej, przy inspektoracie w Kamionce Str.;

Urbańskiemu Wincentemu, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Buczaczu, przy inspektoracie w Czortkowie, na powiat czortkowski i buczacki;

Wagnerowi Alfredowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Tarnopolu, przy inspektoracie w Tarnopolu; Welcowi Michałowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Stryju, przy inspektoracie w Stryju; Wnukowi Józefowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Samborze, przy inspektoracie w Samborze; Wolwowiczowi Mieczysławowi, nauczycielowi 7-klasowej szkoły w Sanoku, przy inspektoracie w Sanoku.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

Mianowani.

Andrzejowska Kazimiera kierowniczką 2-klasowej szkoły w Winniczkach (Lwów);

Baran Stefan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Demianowie (Rohatyn); Barna Stefan kierownikiem 4-klasowej szkoły w Wróbliku Królewskim (Krosno); Bednarska Marja nauczycielką seminarjum naucz. żeńsk. im. A. Asnyka we Lwowie; Burysz Roman kierownikiem 2-klasowej szkoły w Załużu (Jaworów);

Ks. Chwastyk Michał nauczycielem religji rz.-kat. w gimnazjum w Rohatynie; Cicimirska Natalja nauczycielką i p. o. kierowniczki przedszkola seminarjum ochroniarskiego we Lwowie;

Drzewicki Józef kierownikiem 5-klasowej szkoły w Szówsku (Jarosław);

Gołogórski Leopold kierownikiem 3-klasowej szkoły w Czyszkach (Sambor);

Habraszewski Stefan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Jaworowie na Nakonecznem Końcu (Jaworów); Hanus Edward nauczycielem gimnazjum w Rawie Ruskiej;

Konarska Karolina kierowniczką 2-klasowej szkoły w Sołowej (Przemyślany); Krukowa Kazimiera kierowniczką 3-klasowej szkoły w Kobylnicy Wołoskiej (Jaworów); Kulczycka Izabela kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Ottynji (Tłumacz); Kwaśniewska Bronisława kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Chodorowie (Bóbrka); Dr. Kwiatkowski Walerjan nauczycielem gimnazjum II w Stryju;

Lachowicz Michał kierownikiem 2-klasowej szkoły w Czarnokonieckiej Woli (Kopyczyńce); Leszczyński Józef kierownikiem 4-klasowej szkoły w Kunaszowie (Rohatyn); Lipińska Magdalena kierowniczką 2-klasowej szkoły w Pużnikach (Tłumacz); Lipiński Marjan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Przewoźcu (Kałusz);

Mielimąka Michał kierownikiem 2-klasowej szkoły w Trybuchowcach (Kopyczyńce);

Mgr. Padlewski Jan kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej im. A. Mickiewicza w Buczaczu; Pelczarski Franciszek nauczycielem Państwowej szkoły Techniecznej we Lwowie; Piątkowski Aleksander kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Rudkach; **Plocek Robert** dyrektorem gimnazjum II im. Mikołaja Kopernika w Samborze; Poczynkówna Marjа kierowniczką 2-klasowej szkoły w Mużyłowicach Narodowych (Jaworów); Prażak Adam kierownikiem 4-klasowej szkoły w Cewkowie (Lubaczów);

Ścieżyńska Zofja nauczycielką gimnazjum w Leżajsku; Sikorczyk Jan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Siedliskach (Bóbrka); Skulski Zygmunt kierownikiem 3-klasowej szkoły w Samołuskowcach (Kopyczyńce); **Sołtysik Władysław** dyrektorem gimnazjum im. J. Korzeniowskiego w Brodach; Szczepański Franciszek kierownikiem 3-klasowej szkoły w Olszaniku (Sambor); Szczurowski Marjan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Stubienku (Przemyśl);

Toth Mieczysław kierownikiem 2-klasowej szkoły w Jaworowie na Nakonecznem (Jaworów); Trynkiewicz Jan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Jaszczwi (Krosno); Twerdochleb Władysław kierownikiem 2-klasowej szkoły w Krzywołuce (Czortków);

Wackówna Józefa kierowniczką 3-klasowej szkoły w Cholewianej Górze (Nisko); Wątorkówna Helena nauczycielką gimnazjum w Żółkwi; Wiszniewska Olga kierowniczką 7-klasowej szkoły żeńskiej w Tłumaczu; Wojtowicz Franciszek kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Tarnobrzegu; Wolski Stanisław kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej w Skolem (Stryj); **Woytoń Tadeusz** dyrektorem gimnazjum im. króla Jana Sobieskiego w Złoczowie;

Zdunkowa Eugenja kierowniczką 2-klasowej szkoły Nr. 2 w Pasiecznej (Nadwórna).

Tytuł profesora otrzymali:

Keyha Zdzisław, nauczyciel szkoły powszechnej w Rawie Ruskiej.

Przeniesieni.

Adamski Juljusz, dyrektor gimnazjum w Rohatynie, do gimnazjum I w Stryju; Antonowiczowa Olga, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Rozhurczu (Stryj), do 5-klasowej szkoły w Strutynie Niżnym (Dolina);

Biłous Jan, nauczyciel szkoły w Sarnkach Górnych (Rohatyn), do 3-klasowej szkoły w Kujawce (Nieszawa); Blauth Witold, dyrektor b. państwowej szkoły rzemiosł w Drohowyżu, na stanowisko nauczyciela szkoły przemysłu drzewnego w Stanisławowie; ks. dr. Bizun Stanisław, nauczyciel religji rz.-kat. szkoły w Wyżnianach (Przemyśl), do gimnazjum żeńsk. im. kr. Jadwigi we Lwowie;

Cząstkówna Jadwiga, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Baryczu (Brzozów), do 4-klasowej szkoły w Hłudnie (Brzozów); Czelny Hieronim, profesor II gimnazjum w Stanisławowie, do gimnazjum I w Stryju; Czosnykowa Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Skniłowie (Lwów), do 7-klasowej szkoły w Strzemierzycach Wielkich (Będzin); ks. Czubek Adam, nauczyciel religji rzym.-kat. szkoły w Dubiecku (Przemyśl), do 7-klasowej szkoły w Mościskach;

Depowski Józef, nauczyciel gimnazjum w Leżajsku, do gimnazjum w Rohatynie; Diduszkowa Zofja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Mikołajowie (Bóbrka), do 7-klasowej szkoły męskiej w Rawie Ruskiej;

Eljasiewiczówna Zofja, nauczycielka szkoły w Zubowicach (Tomaszów) do 3-klasowej szkoły w Błędowej Tyczyńskiej (Rzeszów).

Fedorukowa Aleksandra, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Siecieniu (Płock), do 2-klasowej szkoły w Mszancu (obw. szk. tarnopolski); Fialówna Helena, nauczycielka szkoły w Markowej (Przeworsk), do 5-klasowej szkoły w Rzezawie (Bochnia); Fidarkiewicz Stanisław, kierownik 2-klasowej szkoły w Kopytowej (Krosno), do 2-klasowej szkoły w Milatynie Starym (Kamionka Strumiłłowa); Ks. Figol Stefan, nauczyciel religji gr.-kat. w Manastarzyskach (Buczacz), do szkoły w Tyśmienicy (Tłumacz).

Gajkowska Czesława, naczycielka 7-klasowej szkoły w Rożniatowie (Dolina), do 1-klasowej szkoły w Św. Stanisławie (Stanisławów); Ks. Gar-

bicz Józef, nauczyciel religji rzym. - kat. szkoły w Marjówce ad Kołomyja, do szkoły im. Kopernika w Kołomyi; Gottliebowa Zofja, nauczycielka gimnazjum w Brodach, do gimnazjum w Sokalu.

Halpern Jakób, nauczyciel religji mojż. 7-klasowej szkoły w Bóbrce, do 7-klasowej szkoły im. św. Scholastyki w Rzeszowie; Halpern Abraham, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Skałacie, do 7-klasowej szkoły w Mościskach; **Hodbod Alfred,** okręgowy wizytator szkół w Kuratorjum O. S. Warszawskiego w Warszawie, na stanowisko dyrektora do gimnazjum VIII we Lwowie; Ks. Hornykiewicz Teofil nauczyciel religji gr. - kat. gimnazjum XI we Lwowie, do gimnazjum z r. j. n. we Lwowie (zakład główny).

Ks. Kabarowski Piotr, nauczyciel religji gr. - kat. szkoły w Tyśmienicy (Tłumacz), do szkoły w Monasterzyskach (Buczacz); Ks. Kaczorowski Henryk, nauczyciel religji rzym. - kat. 7-klasowej szkoły w Monasterzyskach (Buczacz), do szkoły w Kosowie ad Chomiakówka (Czortków); Kamiński Adam, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Jezierzanach (Borszczów), do 1-klasowej szkoły w Jurjampolu (Borszczów); Kapuściński Józef, nauczyciel szkoły handlowej w Tarnowie, do szkoły przemysłu drzewnego w Stanisławowie; dr. Kędzior Michał, nauczyciel gimnazjum w Tłumaczu, do gimnazjum w Buczaczu; Klimek Franciszek, kierownik 5-klasowej szkoły w Lubli (Krosno), do 4-klasowej szkoły w Husakowie (Mościska); Kopczyk Paweł, nauczyciel seminarjum żeńskiego w Kołomyi, do seminarjum męskiego w Czortkowie; Kosiński Marjan, kierownik 4-klasowej szkoły w Horodence Przedmieście Kotykówka, do 3-klasowej szkoły w Różniatowie (Jarosław); Kozakiewicz Magdalena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Woli - Dalszej (Łańcut), do 1-klasowej szkoły w Riczce - Snidawce (Kosów); Ks. Kozłowski Kazimierz, nauczyciel religji rzym. - kat. szkoły w Buczaczu, do 7-klasowej szkoły w Borszczowie; S. Kubasówna Władysława, nauczycielka szkoły w Krościenku Niżnem (Krosno), do 3-klasowej szkoły w Dobrzanowicach (Kraków); Kubrychtówna Janina, nauczycielka szkoły ćwiczeń przy seminarjum naucz. żeńskiem w Brzeżanach, do szkoły ćwiczeń przy seminarjum naucz. żeńskiem w Stanisławowie; Kuciel Jarosław, nauczyciel seminarjum męskiego w Tarnopolu, do seminarjum męskiego w Rzeszowie; Kucielowa Olga, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Kozówce (Brzeżany), do 2-klasowej szkoły w Uszkowicach (Przemyślany); Kudlanka Stanisława, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Nozdrzcu (Brzozów), do 4-klasowej szkoły w Orzechówce (Brzozów); Ks. Krukowski Jan, nauczyciel religji rz.-kat. 7-klasowej szkoły w Sokolnikach (Lwów), do 7-klasowej szkoły męskiej w Kosowie (Kołomyja); Krzywiecka Bronisława, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Białce (Lublin), do 4-klasowej szkoły w Chocieniu (Kałusz).

Ks. Lagosz Kazimierz, nauczyciel religji rzym. - kat. 7-klasowej szkoły męskiej w Kałuszu, do 7-klasowej szkoły w Złoczowie; Ks. Lasek Michał, nauczyciel religji rzym. - kat. szkoły żeńskiej w Mościskach, do 7-klasowej szkoły im. św. Jadwigi w Rzeszowie; Lautsch Jan, nauczyciel gimnazjum III w Tarnopolu, do gimnazjum żeńskiego w Tarnopolu; Ks. Leśniowski Marcin, nauczyciel religji rzym. - kat. szkoły męskiej w Kosowie, do 7-klasowej szkoły w Skolem (Stryj); Lewicka Wiktorja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Krośnie, do 7-klasowej szkoły im. Krasińskiego w Borysławiu; Ks. Luberdowicz Jan, nauczyciel religji rzym. - kat. szkoły męskiej im. Kopernika w Kołomyi, do 7-klasowej szkoły w Mikołajowie (Żydaczów).

Łotocka Janina, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Laszkach Gościńcowych (Mościska), do 7-klasowej szkoły męskiej w Krośnie; Łucówna Jarosława, nauczycielka gimnazjum w Sokalu, do gimnazjum w Łańcucie; Łukajewiczówna Marja, nauczycielka szkoły w Rozdole (Żydaczów), do 6-klasowej szkoły Nr. 2 w Wilnie.

Machnikowa Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Borysławiu (Drohobycz), do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Krośnie; Małaniuk Stefan, nauczyciel 4-klasowej szkoły w Wierzbowcach (Horodenka), do 1-klasowej szkoły w Stanisławowie (Pułtusk); Młynarczykówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Godowie, powiatu iłżeckiego, do 2-klasowej szkoły w Czarnej (Łańcut); Müllerowa Marja Jadwiga, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Chocieniu (Kałusz), do 7-klasowej szkoły w Chodlu, (pow. lubelski).

Dr. Nartowski Wacław Franciszek, nauczyciel gimnazjum im. J. Kraszewskiego w Białej Podlaskiej, do gimnazjum I w Jarosławiu.

Olechowska Elżbieta, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Czarnej (Łańcut), do 1-klasowej szkoły w Godowie (powiatu iłżeckiego).

Petrowowa Janina, nauczycielka szkoły im. Szaszkiewicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Lenartowicza we Lwowie; Podhaniuk Bronisław, kierownik 2-klasowej szkoły w Monastyrku (Rawa Ruska), do 2-klasowej szkoły w Bednarówce (Nadwórna); dr. Poniklówna Aniela, nauczycielka gimnazjum w Łańcucie, do gimnazjum w Sokalu.

Rożkiewiczówna Aleksandra, nauczycielka szkoły w Chodlu, pow. lubelski, do 7-klasowej szkoły w Budziwoju (Rzeszów); Rzyha Andrzej, nauczyciel seminarjum żeńskiego w Jaworowie, do seminarjum naucz. męskiego w Krośnie.

Sander Karol, kierownik 5-klasowej szkoły w Horyńcu (Lubaczów), do 3-klasowej szkoły w Szczutkowie (Lubaczów); **Ściebora Władysław**, okręgowy wizytator szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Brzeskiego, przeniesiony do służby nauczycielskiej, na stanowisko nauczyciela do seminarjum żeńskiego w Przemyślu; Ks. Skiba Wincenty, nauczyciel religji rzym.-kat. 7-klasowej szkoły w Nadwórnej, do szkoły w Łopatynie (Radziechów); Stefanowiczowa Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Szaszkiewicza we Lwowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konarskiego we Lwowie; Strokonowa Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Busku (Kamionka), do 7-klasowej szkoły męskiej w Kamionce Strumiłłowej; Ks. Tomaszewski Józef, nauczyciel religji rzym.-kat. w Mikołajowie n/Dniestrem (Żydaczów), do 7-klasowej szkoły w Buczaczu.

Tyrowicz Marjan, nauczyciel gimnazjum XII we Lwowie, do filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie.

Wolfówna Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Goworowie, powiatu ostrołęckiego, do 1-klasowej szkoły w Borszczowicach (Przemyśl); Ks. Woźny Franciszek, nauczyciel religji rzym.-kat. seminarjum naucz. żeńskiego w Brzeżanach, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Brzeżanach.

Ks. Ziegler Stanisław, nauczyciel religji rzym.-kat. szkoły w Stanisławowie, do 7-klasowej szkoły w Kałuszu; Ziziewicz Zygmunt, nauczyciel szkoły ćwiczeń przy seminarjum naucz. męskiem w Samborze, do szkoły ćwiczeń przy seminarjum naucz. męskiem w Krośnie; Żerebecki Zdzisław, nauczyciel gimnazjum II w Tarnopolu, do gimnazjum im. A. Mickiewicza w Wilnie.

Przydzieleni.

Kapuściński Józef, nauczyciel szkoły przemysłu drzewnego w Stanisławowie, do szkoły budownictwa w Jarosławiu.

Zającówna Marja, nauczycielka seminarjum żeńskiego w Jaworowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Jaworowie.

Przeniesieni w stan nieczynny.

Czekałowski Dominik, dyrektor gimnazjum I w Jarosławiu; Zakulski Ludwik, dyrektor gimnazjum w Nisku.

Zrezygnowali.

Ks. Babiak Tadeusz, nauczyciel religji rz.-kat. w Łopatynie (Radziechów).

Zwolnieni.

Ks. Krukar Bartłomiej, nauczyciel religji rz.-kat. seminarjum naucz. męskiego w Samborze.

Spensjonowani.

Ansion Wiktorja, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Zamulińcach (Kołomyja).

Baranowska Bronisława, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Zimnej Wodzie (Lwów); Bartel Jan, kierownik 3-klasowej szkoły w Żydatyczach (Lwów); Bełzowski Stanisław, profesor XI gimnazjum we Lwowie; Borysiewicz Leonja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Świrzu (Przemyślany); Bucheltowa Katarzyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Czortkowie; Buglowa Zofja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Morańcach (Jaworów); Błoński Edward, instruktor szkoły technicznej we Lwowie.

Chałupa Bazyli, kierownik 2-klasowej szkoły w Krzywem (Brzeżany); Chlamtacz Karol, kierownik 3-klasowej szkoły w Suchostawie (Kopyczyńce); Ciosiński Adolf, kierownik 2-klasowej szkoły w Malcach (Nisko); Czermak Józef, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 9 im. św. Marcina we Lwowie; Czernikowa Walerja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. H. Sienkiewicza we Lwowie.

Dancewicz Józef, kierownik 2-klasowej szkoły w Załuczu (Śniatyn); Dereniowska Adela, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Rymanowie (Sanok); Doroszówna Stanisława, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Sokołowie (Kolbuszowa); Drwotowa Walerja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Załuczu Górnem (Śniatyn); Dumanowski Włodzimierz, kierownik 5-klasowej szkoły w Kociubińcach (Kopyczyńce); Dziwisz Władysław, kierownik 3-klasowej szkoły w Trzebownisku (Rzeszów).

Engländer Juljusz, kierownik 4-klasowej szkoły w Strzylczu (Horodenka).

Gałowski Jan, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej im. św. Marcina (Nr. 9) we Lwowie; Gawroński Wojciech, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej im. Adama Mickiewicza we Lwowie.

Hauptówna Kazimiera, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Tywonji (Jarosław); Hawrych Rudolf, kierownik 2-klasowej szkoły w Chruśnie Starem (Lwów); Hrynkiewicz Teodor, kierownik 3-klasowej szkoły w Kupczyńcach (Tarnopol).

Jagielski Bronisław, kierownik 4-klasowej szkoły w Kupnie (Kolbuszowa); Jarosiewiczówna Kazimiera, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Wulce Pełkińskiej (Jarosław); Judenfreundowa Leontyna, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Zyznomierzu (Buczacz); Justówna Adela, kierowniczka 7-klasowej szkoły im. św. Jadwigi w Przemyślu.

Kaczyński Jan, instruktor szkoły technicznej we Lwowie; Kłymkowa Józefa, kierowniczka 4-klasowej szkoły w Kamionce Lasowej (Rawa Ruska); Kubalowa Felicja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Żółkiewskiego we Lwowie.

Langenfeld Kazimierz, kierownik 3-klasowej szkoły w Szechyniach (Przemyśl); Laszewicz Aleksy, kierownik 6-klasowej szkoły w Przewłoce (Buczacz); Liszkówna Helena, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konopnickiej we Lwowie; Litwinówna Marja, nauczycielka szkoły w Dąbrowicy (Jarosław); Lubycka Olimpja, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Teniatyskach (Rawa Ruska); Luśniak Stefan, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Przeworsku.

Mayerowa Helena, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Majdanie (Lubaczów); Mareszczowska Antonina, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Taurowie (Brzeżany); Müller Józef, kierownik 3-klasowej szkoły w Płebanówce (Trembowla).

Nehrebecka Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Horożannie Wielkiej (Rudki); Nestarowska Franciszka, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Czyżykowie (Lwów).

Paczowska Melanja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Staruni - Krasna (Nadwórna); Partykiewiczowa Michalina, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Isakowicza we Lwowie; Ks. Pawlin Adam, nauczyciel religji rzym. - kat. w Złoczowie; Podgórski Zygmunt, nauczyciel gimnazjum w Złoczowie; Pokorski Feliks, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Horodence.

Rawicka Karolina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Jadwigi w Przemyślu; Raynochowa Franciszka, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Horodence; Reiss Zygmunt, profesor VII gimnazjum we Lwowie; Rogalska Paulina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Nadwórnej; Ruczkówna Janina, nauczycielka szkoły w Niżankowicach (Przemyśl).

Sembratowicz Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Załukwi (Stanisławów); Ks. Sorys Franciszek, nauczyciel rel. rzym. - kat. szkoły w Koropcu (Buczacz); Spulnicki Michał, profesor gimnazjum męskiego im. Kr. Kazimierza Jagiellończyka w Kołomyi; Starakówna Jadwiga, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Chałupkach (Lwów); Szary Walenty, kierownik szkoły w Krzemienicy (Łańcut); Szewczukówna Olga, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Łuczycach (Sokal).

Tarnawski Stefan, kierownik 4-klasowej szkoły w Bucowie (Tarnopol); Tatuchowa Neonila, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Szaszkiewicza w Przemyślu; Teodorowiczowa Stefanja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Prybeniu (Przemyślany); Tymiakówna Marja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Babinie (Kosów).

Wajcowicz Dymitr, profesor II gimnazjum w Stryju; Walczakowski Maksymiljan, instruktor szkoły rzemiosł w Kamionce Strumiłłowej; Warchałowa Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. A. Mickiewicza w Rzeszowie; Weresowa Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Glin-

kach (Nadwórna); Wojtanowicz Józef, nauczyciel 7-klasowej szkoły im. St. Jachowicza w Rzeszowie.

Zacharjasiewicz Józef, kierownik 2-klasowej szkoły w Kokoszyńcach (Skałat); Zawojska Aurelja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Boryczówce (Trembowla); **Zimmerman Kazimierz,** dyrektor seminarjum naucz. męskiego we Lwowie; Złoczowski Jan, kierownik 3-klasowej szkoły w Kamionce Nowej (Rawa Ruska).

Zmarli.

Bolechowski Jan, kierownik 3-klasowej szkoły w Lachowicach Zarzecznych (Żydaczów), zmarł dnia 1 sierpnia 1933 roku w 52 roku życia, a w 29 roku służby nauczycielskiej.

Decko Michał, kierownik 7-klasowej szkoły męskiej im. Mickiewicza w Samborze, zmarł dnia 1-go września 1933 roku.

Ks. dr. Figol Jan, nauczyciel religji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie, zmarł dnia 3-go sierpnia 1933 roku w 27 roku służby nauczycielskiej, a w 52 roku życia.

Ks. prof. Górecki Jan, katecheta gimnazjum im. H. Sienkiewicza w Łańcucie, zmarł dnia 18-go września 1933 roku.

Mala Józef, nauczyciel szkoły przemysłu drzewnego w Stanisławowie, zmarł dnia 9-go sierpnia 1933 roku w 56 roku życia, a w 21 roku służby nauczycielskiej.

Romankiewicz Bronisława, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Dobromilu, zmarła dnia 1-go września 1933 roku, w 42 roku życia, a w 15 roku służby nauczycielskiej.

Turczańska Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. J. Słowackiego w Stryju, zmarła dnia 25-go czerwca 1933 roku w 32 roku życia, a w 12 roku służby nauczycielskiej.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Bóbrka	Stoki	2 kl.	koed.	—	pol.-r.	3 ubik.	3·500 m²	Konkurs 3-ci
1	Brody	Gaje Dytkowieckie	2 „	„	—	ruski	3 „	1 ha 15a	
2	„	Zablotce	3 „	„	—	pol.-r.	2 „	1 ha 16 a	
1	Czortków	Czortków	7 „	żeńska	Michal. Mościckiej	polski	—	—	
1	Horodenka	Horodenka przedmieś. Kotykówna	4 .	koed.	—	pol-r.	—	—	
1	Jarosław	Rączyna	5 „	„	—	polski	3 „	1 mg 90 sąż	
1	Jaworów	Lubieniec	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konkurs 2-gi
1	Lubaczów	Lubaczów	7 „	żeńska	—	polski	—	—	Pierwszeństwo z w. k. n. Konkurs 2-gi
1	Lwów miasto	Lwów	7 ..	męska	im. T. Czackiego . 2	„	—	—	
1	Lwów	Czyżyków	2 .	koed.	—	pol.-r.	—	1,0 ha	
2	„	Kuhajów	2 „	„	—	polski	—	1,1 ha	
3	„	Porszna	3 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	
4	„	Werbiż	3 „	„	—	ruski	3 „	0,2 ha	
5	„	imna Woda	6 „	„	—	polski	3 „	1,4 ha	
6	.	Zboiska	2 „	„	—	„	5 „	0,8 ha	
1	Nadwórna	Dźwiniacz	3 „	„	—	po .-r.	3 „	3·5 ha	Konkurs 2-gi
2	„	Glinki	2 „	„	—	„	3 „	1·14 ha	Konkurs 2-gi
3	„	Kryczka	2 „	.	—	ruski	—	$^1/_8$ mg	Konkurs 2-gi
4	„	Starunia	3 .	„	—	„	3 „	2 mg	Konkurs 3-ci

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Nisko	Kłyżów	3-kl.	koeduk.	—	polski	3 ubik.	$1^1/_2$ mg	Konkurs 3-ci
2	„	Kopki	3 „	„	—	„	3 „	$^3/_4$ mg	Konkurs 2-gi
1	Podhajce	Hnilcze	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	2 mg	Konkurs 3-ci
1	Rawa Ruska	Lubycza-Kołajce	3 „	„	—	ruski	3 „	—	Konkurs 2-gi
2	„	Wasylów	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	—	Konkurs 2-gi
1	Rohatyn	Psary	3 „	„	—	„	—	97 a	Konkurs 2-gi
1	Rudki	Laszki Zawiązane	3 „	„	—	„	3 ubik.	28 a	
2	„	Koniuszki Królewskie	2 „	„	—	„	3 „	—	
3	„	Susułów	2 „	„	—	„	3 „	—	
1	Śniatyn	Załucze-Górne	2 „	„	—		3 „	2 mg	
1	Tarnobrzeg	Wola Kotowa	3 „	„	—	polski	4 „	0·90ha	Konkurs 2-gi
2	„	Zbydniów	3 „	„	—	„	3 „	3 mg	Konkurs 2-gi
1	Tłumacz	Krzywotuły Stare	2 „	„	—	pol.-r.	2 „	2 „	Konkurs 3-ci
1	Trembowla	Darachów	5 „	„	—	„	3 „	1 ha	Konkurs 2-gi
1	Zaleszczyki	Nyrków	4 „	„	—	„	4 „	2 mg	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Żydaczów	Czerteż	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konkurs ponowny
2	„	Demnia	4 „	„	—	„	3	101 a	Konkurs 2-gi
3	„	Kijowiec	3 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konkurs 2-gi
4	„	Manasterzec	3 „	„	—	„	3 „	2 „	Konkurs 3-ci
5	„	Sulatycze	2 „	„	—	„	2 „	1·40ha	Konkurs 3-ci

Podania o posady objęte powyższym konkursem, należy wnosić drogą służbową w terminie do końca grudnia 1933 roku.

ZAPISZ SIĘ NA CZŁONKA TOWARZYSTWA POPIERANIA BUDOWY PUBLICZNYCH SZKÓŁ POWSZECHNYCH

Konkurs.

Ministerstwo W. R. i O. P. ogłosiło w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z dnia 29 września 1933 r., Nr. 11, poz. 170, konkurs na stanowisko kierownika Państwowych Jednorocznych Kursów Praktyki Ogrodniczej w Zaleszczykach.

Od kandydatów wymagane są studja ogrodnicze oraz wykazanie się odpowiednią praktyką zawodową.

Do stanowiska tego przywiązane jest uposażenie, unormowane ustawą z dnia 9 października 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116, poz. 924) ze zmianami wprowadzonemi ustawą z dnia 22 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 129, poz. 918).

Podania, zaopatrzone potrzebnemi dokumentami, należy wnosić do Ministerstwa W. R. i O. P. (Aleje Szucha 25) Departament Szkolnictwa Zawodowego, w ciągu sześciu tygodni od daty wyjścia wyżej podanego numeru Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.

Stanowisko do objęcia 1 grudnia 1933 r.

Ogłoszenia.

Nadzór pedagogiczny.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami powszechnemi według obwodów szkolnych i powiatów.

Stanisław Dworski, p. o. naczelnika wydziału: Stryj (Stryj, Żydaczów).

Henryk Błażewski, p. o. okr. wizyt. szkół: Lwów - miasto, Lwów - powiat (powiat lwowski, Bobrka, Żółkiew).

Stefan Halibej, okr. wizyt. szkół: Dolina (Dolina, Kałusz), Kołomyja (Kołomyja, Horodenka, Kosów, Śniatyn), Nadwórna, Stanisławów (Stanisławów, Rohatyn, Tłumacz), Gródek Jagielloński (Gródek Jagielloński, Jaworów, Mościska), Rawa Ruska (Rawa Ruska, Lubaczów, Sokal).

Czesław Zaleski, okr. wizyt. szkół: Jarosław (Jarosław, Łańcut, Przeworsk), Krosno (Krosno, Rzeszów), Nisko (Nisko, Tarnobrzeg), Przemyśl (Przemyśl, Dobromil), Rzeszów (Rzeszów, Kolbuszowa), Sambor (Sambor, Drohobycz, Rudki), Sanok (Sanok, Lesko), Turka.

Mieczysław Piątkowski, okr. wizyt. szkół: Brzeżany (Brzeżany, Podhajce, Przemyślany), Czortków (Czortków, Borszczów, Buczacz, Zaleszczyki), Kamionka Strumiłowa (Kamionka Strum., Radziechów), Tarnopol (Tarnopol, Skałat, Zbaraż), Trembowla (Trembowla, Kopyczyńce), Złoczów (Złoczów, Brody, Zborów).

Wykaz rejonów wizytatorów szkół średnich ogólno-kształcących i zakładów kształcenia nauczycieli.

Rejon wizytacyjny I: Eugenjusz Baliński, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów III, 2) Lwów VI, 3) Rzeszów I, 4) Rzeszów II, 5) Nisko, 6) Tarnobrzeg, 7) Krosno, 8) Leżajsk, 9) Łańcut.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów, żyd. męsk., 2) Lwów, żyd. żeńsk., 3) Lwów, Kamerlingowej, 4) Lwów, ewang., 5) Lwów, S. S. De Notre Dame, 6) Rzeszów, żeńsk., 7) Rzeszów, żyd., 8) Kolbuszowa, 9) Przeworsk, 10) Strzyżów.

Seminarja państwowe: 1) Rzeszów, męskie, 2) Krosno.

Seminarja prywatne: 1) Krosno, żeńsk., 2) Łańcut, żeńsk., 3) Rzeszów, żeńsk.

Rejon wizytacyjny II: Seweryn Bilinkiewicz, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Jarosław I, 2) Jarosław II, 3) Jaworów, 4) Kamionka Strum., 5) Rawa Ruska, 6) Sokal, 7) Żółkiew.

Gimnazja prywatne: 1) Jarosław, im. Słowackiego, 2) Jarosław, S. S. Niepokalanek, 3) Jaworów, U. P. T., 4) Lubaczów, 5) Radziechów, 6) Jaworów, Bazyljanek.

Seminarja państwowe: 1) Lwów, męsk., 2) Lwów, Ochroniarskie, 3) Lwów, W. K. N., 4) Jaworów, żeńsk., 5) Sokal, męsk.

Seminarja prywatne: 1) Jarosław, żeńsk., 2) Sokal, żeńsk., 3) Żółkiew, S. S. Felicjanek.

Rejon wizytacyjny III: Zygmunt Gerstman, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów I, 2) Lwów VII, 3) Lwów IX, 4) Stanisławów I, 5) Stanisławów II, 6) Stanisławów III, 7) Stanisławów, rusk., 8) Rohatyn.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów, im. Słowackiego, 2) Lwów, Karp-Fuchsowej, 3) Stanisławów, im. Orzeszkowej, 4) Stanisławów, S. S. Urszulanek, 5) Stanisławów, U. P. T., 6) Stanisławów, żyd., 7) Stanisławów, ewang., 8) Kałusz, 9) Rohatyn, U. P. T., 10) Chodorów.

Seminarja państwowe: 1) Stanisławów, męsk., 2) Stanisławów, żeńsk.

Seminarja prywatne: 1) Stanisławów żeńsk., 2) Stanisławów, S. S. Bazyljanek, 3) Lwów, U. T. P.

Rejon wizytacyjny IV: Ludwik Jus, okręgowy wizytator szkół, p. o. nacz. wydziału.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów IV, 2) Lwów, żeńsk. im. Kr. Jadwigi.

Rejon wizytacyjny V: Seweryn Łeszczij, okręgowy wizytator szkół.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów II, 2) Lwów V, 3) Przemyśl I, 4) Przemyśl II, 5) Przemyśl, rusk., 6) Gródek Jag., 7) Sanok, 8) Rzeszów.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów, Bazyljanek, 2) Lwów, U. T. P., 3) Lwów, Benedyktynek orm., 4) Lwów, Benedyktynek łać., 5) Przemyśl, im. Konopnickiej, 6) Przemyśl, P. P. Benedyktynek, 7) Przemyśl, Ukr. Instytut, 8) Przemyśl, żyd., 9) Dobromil, 10) Sanok, żeńsk., 11) Turka.

Seminarja państwowe: 1) Lwów, żeńsk. II, 2) Przemyśl, żeńsk. I, 3) Przemyśl, żeńsk. II.

Seminarja prywatne: 1) Lwów, S. S. Bazyljanek, 2) Przemyśl, P. P. Benedyktynek, 3) Sanok.

R e j o n w i z y t a c y j n y VI: S t a n i s ł a w S z e d i w y, o k r ę g o w y w i z y t a t o r s z k ó ł.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów, rusk. główne, 2) Lwów, rusk. filja, 3) Kołomyja, polsk., 4) Kołomyja, rusk., 5) Buczacz, 6) Czortków, 7) Śniatyn, 8) Tłumacz.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów, im. Z. Strzałkowskiej. 2) Lwów, S. S. Sacre Coeur, 3) Kołomyja, S. S. Uszulanek, 4) Kołomyja, żyd., 5) Kołomyja, U. T. P., 6) Czortków, U. T. P., 7) Horodenka, polsk., 8) Horodenka, U. T. P., 9) Jazłowiec, 10) Borszczów.

Seminarja państwowe: 1) Czortków, męsk., 2) Kołomyja, żeńsk., 3) Zaleszczyki.

Seminarja prywatne: 1) Lwów, im. Z. Strzałkowskiej, 2) Lwów, im. B. Prusa, 3) Czortków, im. Konopnickiej, 4) Tłumacz.

R e j o n w i z y t a c y j n y VII: L u d w i k T u l e j a, o k r ę g o w y w i z y t a t o r s z k ó ł.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów XI, 2) Lwów XII, 3) Drohobycz, 4) Sambor I, 5) Sambor II, 6) Stryj I, 7) Stryj II.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów, Żychowiczowej, 2) Lwów, Kistryna, 3) Borysław, 4) Chyrów, 5) Dolina, 6) Drohobycz I, 7) Drohobycz II, 8) Drohobycz U. T. P., 9) Sambor, żeńsk., 10) Stryj, żeńsk.

Seminarja państwowe: 1) Sambor, męskie.

Seminarja prywatne: 1) Drohobycz, polsk., 2) Drohobycz, S. S. Bazyljanek, 3) Sambor, żeńsk., 4) Sambor, U. T. P., 5) Stryj, żeńsk., 6) Stryj, U. T. P.

R e j o n w i z y t a c y j n y VIII: Dr. J u l j u s z Z a l e s k i, o k r ę g o w y w i z y t a t o r s z k ó ł.

Gimnazja państwowe: 1) Lwów VIII, 2) Lwów X, 3) Tarnopol I, 4) Tarnopol II, 5) Tarnopol III, 6) Tarnopol, żeńsk., 7) Brody, 8) Brzeżany, 9) Trembowla, 10) Zbaraż, 11) Złoczów.

Gimnazja prywatne: 1) Lwów, S. S. Urszulanek, 2) Lwów, S. S. Nazaretanek, 3) Brody, Loewina, 4) Przemyślany, 5) Tarnopol, U. T. P., 6) Tarnopol, Lenkiewiczowej, 7) Złoczów, U. T. P.

Seminarja państwowe: 1) Lwów, żeńsk. I, 2) Tarnopol, męsk.

Seminarja prywatne: 1) Lwów, S. S. Nazaretanek, 2) Tarnopol, żeńsk. T. S. L.

R e f e r a t y s p e c j a l n e.

L u d w i k J u s, p. o. naczelnika wydziału: Budynki szkolne.

E u g e n j u s z B a l i ń s k i, okręgowy wizytator szkół: Regulaminy i sprawy wychowawcze, szkolne organizacje młodzieży, harcerstwo, hufiec P. W., bibljoteki szkolne, koła rodzicielskie.

Z y g m u n t G e r s t m a n, okręgowy wizytator szkół: Programy nauczania, okręgowe konferencje roczne dyrektorów, Państwowa Bibljoteka Pedagogiczna.

S e w e r y n Ł e s z c z i j, okręgowy wizytator szkół: Kursy metodyczne, programy nauczania w szkołach z ruskim językiem nauczania, pracownie fizykalne, kursy dokształcające.

Stanisław Szediwy, okręgowy wizytator szkół: Praktyka przedegzaminowa, rejonowe konferencje miesięczne dyrektorów i wychowawców, teatr, kinoteatr.

Ludwik Tuleja, okręgowy wizytator szkół (wspólnie z wizytatorem dr. Zaleskim). Pracownie biologiczne. Ogniska metodyczne biologiczne. Kursy wychowawcze, bursy, stancje, dojeżdżanie młodzieży, kolonje wakacyjne.

Dr. Juljusz Zaleski, okręgowy wizytator szkół: Ogniska metodyczne i związane z niemi metodyczne konferencje rejonowe.

Seweryn Bilinkiewicz, okręgowy wizytator szkół: Sprawy państwowych i prywatnych zakładów kształcenia nauczycieli.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami zawodowemi.

Nr. III. 32311/33. W roku szkolnym 1933/34 będą mieli nadzór pedagogiczny:

1) Inż. Stefan Frisch, okręgowy wizytator szkół:

a) Szkoły techniczne w Drohobyczu i Lwowie;

b) Szkoły rzemieślniczo-przemysłowe w Borysławiu, Chodorowie, Kamionce Str., Krośnie, Lwowie (im. Korkisa), Przedzielnicy, Rzeszowie, Stryju (państwowa i prywatna) i Tarnopolu;

c) Szkoły dokształcające męskie w Bolechowie, Borysławiu (2), Chodorowie, Chyrowie, Dobromilu, Drohobyczu (2), Kamionce Str., Krośnie, Lesku, Miejscu Piast., Rohatynie, Rzeszowie (2), Samborze, Sanoku, Schodnicy, Skolem. Sokalu, Starym Samborze, Stryju (2), Tarnopolu (2), Trembowli, Turce, Ustrzykach, Zborowie i Złoczowie.

2) Inż. Jan Masior, p. o. wizytatora:

a) Wszystkie (17) szkoły rolnicze i ogrodnicze, Państw. Kursy Gorzelnicze w Dublanach, Główna Szkoła Gospodarcza w Snopkowie, Seminarjum Gospodarcze w Jazłowcu i Szkoła Zawodowa Żeńska, dział zielarski, we Lwowie;

b) Szkoły dokształcające męskie w Bóbrce, Buczaczu, Czortkowie, Dolinie, Gródku Jagiell., Horodence, Janowie, Kałuszu, Komarnie, Lwowie (im. Czackiego, Sobieskiego), Mościskach, Tarnobrzegu i Żółkwi.

3) Helena Salówna, p. o. wizytatora: Wszystkie (18) szkoły zawodowe żeńskie, żeńska szkoła handlowa w Stanisławowie, kursy zawodowe żeńskie, żeńskie szkoły dokształcające w Borysławiu, Drohobyczu, Kołomyi, Lwowie (4), Przemyślu, Rzeszowie i Stanisławowie.

4) Inż. Wiesław Sarad, p. o. wizytatora:

a) Państw. Szkoła Budownictwa w Jarosławiu;

b) Szkoły rzemieślniczo-przemysłowe w Brzeżanach, Jaworowie, Kołomyi (drzewna i szewcka), Przemyślu, Rawie Ruskiej i Stanisławowie;

c) Szkoły dokształcające męskie w Bołszowcach, Brodach, Brzeżanach, Bursztynie, Jarosławiu (2), Jaworowie, Kołomyi (2), Kosowie, Kutach, Lubaczowie, Lwowie (11, prócz Czackiego i Sobieskiego), Mikołajowie n. Dn., Nadwórnie, Przemyślu (4), Przemyślanach, Rawie Ruskiej, Rudniku, Śniatynie, Sołotwinie, Stanisławowie (4), Tłumaczu, Tyśmienicy i Winnikach.

5) Dr. Karol Zagajewski, okręgowy wizytator szkół, zastępca naczelnika wydziału: Wszystkie (24) męskie i koedukacyjne szkoły

handlowe, kursy handlowe i językowe, szkoły dokształcające handlowe w Kołomyi, Lwowie, Przemyślu i Stanisławowie.

6) Witold Blauth, dyrektor szkoły rzemiosł w Rzeszowie: Szkoły dokształcające męskie w Błażowej, Brzozowie, Kolbuszowej, Leżajsku, Łańcucie, Nisku, Przeworsku, Rozwadowie, Rymanowie, Sokołowie i Strzyżowie.

Kurator O. S. Lw.: *J. Gadomski.* wr.

Zwinięcie Oddziału Kształcenia Nauczycieli (I. K. N.) Kuratorjum O. S. Lw.

W związku z reorganizacją szkolnictwa P. Kurator Okręgu Szk. Lwowskiego rozporządzeniem z dnia 4 września 1933 r. Nr. BP. 26196/33 zarządził z ważnością od dnia 1 września 1933 r. zwinięcie Oddziału Kształcenia Nauczycieli Kuratorjum Okręgu Szk. Lwowskiego, którego agendy przejął Wydział (II) Szkół Średnich Ogólnokształcących.

Pomoc lekarska.

Pismo Lwowskiego Urzędu Wojewódz. z dnia 15 lipca 1933 r. L. Z. 31/5/33.

Nr. BP. 27150/33. W myśl okólnika Nr. 75 Min. Spraw Wewnętrznych z dnia 2 czerwca 1933 r. Nr. O. 30/a/4/2, str. 5, wiersz 26—36, kierować chorych na leczenie klimatyczne lub kąpielowe na koszt Skarbu Państwa do zakładów, znajdujących się w miejscowościach klimatycznych, jak Zakopane, Otwock, Busk, Bystra, Ustronie, Tatarów i t. p., można jedynie w razach istotnej potrzeby stwierdzonej na podstawie wyniku odpowiednich analiz lekarskich. W razie konieczności wysłania do jednej z wyżej wymienionych miejscowości dwóch lub więcej członków rodziny funkcjonarjusza lub funkcjonarjusza i członka jego rodziny jednocześnie, albo w odstępie czasu 2-ch miesięcy, skierowanie dalszych poza pierwszą z tych osób może nastąpić jedynie po otrzymaniu każdorazowo zgody Departamentu Służby Zdrowia (Min. Opieki Społ.).

Ponieważ stwierdziłem, że funkcjonarjusze państwowi nie są o tem poinformowani, co stwarza szereg nieporozumień, proszę o pouczenie o powyższem podwładnych funkcjonarjuszy państwowych.

Za Wojewodę: *Dr. Wacław Majewski,* Nacz. Wydziału.

Komisja egzaminacyjna dla nauczycieli publ. szkół powszechnych.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 3 października 1933 r. Nr. I. 30329/33 zamianował p. Adama Koziarę, dyrektora Państw. Semin. Naucz. Męsk. we Lwowie, na podstawie art. 7 rozporządzenia Pana Prezydenta R. P. z dnia 6 marca 1928 r. o kwalifikacjach zawodowych nauczycieli szkół powszechnych (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 258) oraz w myśl § 3 rozporządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 14 grudnia 1928 r. Nr. I. 7702/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1929 Nr. 1. poz. 3), zawierającego przepisy o praktycznym egzaminie na nauczyciela publicznych szkół powszechnych, na resztę okresu 1931—1934 r., t. j. do dnia 31-go grudnia 1934 r. — prezesem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla Nauczycieli Publicznych Szkół Powszechnych we Lwowie.

Uznanie.

P. Kurator O. S. Lw. pismem z dnia 30 września 1933 r. Nr. BP. 22971/33 wyraził p. Florjanowi Macielińskiemu, kierownikowi 2-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Tornoszynie (pow. Rawa Ruska), uznanie za wybitną działalność na polu rozpowszechniania hodowli morwy białej wśród ludności miejscowej.

Kasety demonstracyjne do nauki pszczelnictwa.

L. III. 14255/33. Kasety demonstracyjne do nauki pszczelnictwa ilustrujące na okazach rozwój pszczoły i szkodniki ulów i pszczół, wykonane pięknie i precyzyjnie, oszklone, przygotowane albo do wieszania na ścianie, lub też do umieszczenia na podstawie poziomej, wykonuje na zamówienie p. Rudolf Świerczek, prowizor. instruktor pszczelarstwa w Państw. Kursach Praktyki Ogrodniczej w Zaleszczykach.

Cena kasety model	I. T. . .	40 zł
„ „ „	II. T. . .	25 zł
„ „ „	III. T. . .	25 zł
„ „ „	IV. T. . .	30 zł

Ceny rozumieją się loco Zaleszczyki, bez opakowania ochronnego i bez opłaty przesyłki pocztowej, co policzy się po cenie własnej.

Zamówienia należy wysyłać wprost do wytwórcy.

Portrety ś. p. Fr. Żwirki i St. Wigury.

Nr. O. 30030/33. Komitet Odbudowy Kościoła Wojskowego (Po-Trynitarskiego) w Wilnie na Antokolu, ul. Antokolska 38/40, wydał portret bohaterów naszego lotnictwa ś. p. kpt. Fr. Żwirki i inż. St. Wigury.

Rozmiar portretu 30 × 40 cm, obydwaj bohaterzy na jednym portrecie z naddrukiem „Inż. St. Wigura i por. Fr. Żwirko, zwycięzcy Challenge'u w 1932 roku, polegli śmiercią bohaterską pod Cierlickiem w czasie lotu z Polski do Czech w dniu 11 września 1932 r.".

Cena jednego egzemplarza zł 3, naklejonego na kartonie zł 5.

Dochód osiągnięty ze sprzedaży portretów przeznacza się na wyżej wymieniony kościół.

Kuratorjum zachęca do nabywania tych portretów wprost w Komitecie.

Opłacanie informacyj Biura Adresowego.

Nr. O. 28663/33. Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem z dnia 12 września 1933 r. Nr. 129 (I. R. 5569/33) zawiadomiło, że w drodze wyjątku uregulowało należność Wydziału Ewidencji Ludności Magistratu m. st. Warszawy za informacje adresowe, udzielone przez Biuro Adresowe urzędom podległym Ministerstwu, w okresie od 7 maja 1932 r. do 31 marca 1933 roku.

Na przyszłość Biuro Adresowe Magistratu m. st. Warszawy udzielać będzie informacyj adresowych urzędom podległym Ministerstwu W. R i O. P. za opłaceniem zgóry każdej informacji.

Kradzież pieczęci.

Inspektorat szkolny w Tarnopolu zawiadamia, że w 2-klasowej szkole powsz. w Nastasowie skradziono dwie pieczęcie, wyobrażające orła państwowego z napisem w otoku na jednej pieczęci: „Kierownictwo publicznej szkoły powszechnej 2-kl. w Nastasowie“, a na drugiej: „Dwu-klasowa szkoła powszechna w Nastasowie“.

Ogłoszenie to podaje się do wiadomości ze względu na ewentualne nadużycie tych pieczęci.

Instrukcja, dotycząca programów nauki w oddziałach I, II i V.

(Sprostowanie).

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 160, I.

W dziale III części pierwszej „Instrukcji, dotyczącej programów nauki w oddziałach I, II i V“ i t. d. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1933, Nr. 8—9, poz. 138), na str. 344 [1]), bezpośrednio po tytule: Ćwiczenia cielesne w oddziałach III i IV szkół 7, 6, 5, 4 i 3 klasowych“ należy skreślić wiersz: „2 godziny tygodniowo — ponadto 10 minut ćwiczeń codziennych“.

W dalszym ciągu tego działu do tytułu „Uwagi“ na str. 346 [2]) w wierszu 1 od góry należy dodać: „(dla szkół 7, 6 i 5 klasowych)“.

W ustępie ostatnim przed tytułem „Ćwiczenia cielesne w oddziale III szkół dwuklasowych“ na str. 346 w wierszu 28 i 29 od góry [3]) zamiast „przedlekcyjne ćwiczenia gimnastyczne“ winno być: „codzienne ćwiczenia 10-minutowe“.

Tow. Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

W skład Zarządu Komitetu Okręgowego Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych wchodzą obecnie:

1. prezes dr. Joachim Namysł, b. kurator,
2. wiceprezes Henryk Błażewski, okręgowy wizytator szkół,
3. skarbnik Stefan Dybczak, naczelnik rachuby,
4. Stanisław Dworski, naczelnik wydziału Kuratorjum O. S. Lw.
5. Marja Jaworska, posłanka na Sejm,
6. sekretarz Mgr. Stanisław Lasiota, referendarz VII st. sł. w Kuratorjum O. S. Lwowskiego.

Roczna składka członkowska wynosi 4 zł., wpisowe zaś 50 gr.

Materjały organizacyjne i kasowe (n. p. znaczki) można odbierać na zamówienia w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 13-tej do 15- tej w lokalu Zarządu Towarzystwa przy ul. Karmelickiej l. 4 (gmach Kuratorjum) III p. Biuro Oświaty Pozaszkolnej (pokój Nr. 4).

Sekretarz Komitetu Okręgowego udziela ustnych informacyj we wtorki i piątki każdego tygodnia (z wyjątkiem świąt) od godz. 17-tej min. 30 do godz. 20-tej w gmachu Kuratorjum (parter, pokój Nr. 58).

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 264.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r.. str. 266.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 266, ustęp 6 tytułu „Uwagi“ wiersz drugi.

Zachęcaj do zapisywania się na członków Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Sprawozdanie z wyników egzaminów praktycznych za rok szkolny 1932/33.

Lp.	Siedziba Komisji Egzaminacyjnej	Zgłosiło się do egzam.			odstąpiło od egzam. z powodów a) uspraw.			odstąpiło od egzam. z powodów b) nieuspr.			Nie zdołano przeegzaminować			Zdawało egz. według § 1	Z pośród egzamin. a) zdało			Z pośród egzamin. b) nie zdało			Uwaga
		ogółem	męż.	kobiet	ogółem	męż.	kobiet	ogółem	męż.	kobiet	ogółem	męż.	kobiet		ogółem	męż.	kobiet	ogółem	męż.	kobiet	
1	Brzeżany	76	19	57										a	69	17	52	6	2	4	
														b	1	1	—	—	—	—	
2	Czortków	78	28	50										a	67	19	42	6	4	2	
														b	11	5	6	—	—	—	
3	Jaworów	28	4	24	2	—	2	—	—	—				a	24	4	20	2	—	2	
														b	—	—	—	—	—	—	
4	Kołomyja	44	18	26										a	29	12	17	3	1	2	
														b	11	5	6	1	—	1	
5	Krosno	54	28	26										a	31	16	15	8	4	4	
														b	7	4	3	6	2	4	
6	Lwów	84	19	65	1	1	—	—	—	—	—	—	—	a	76	15	61	7	3	4	
														b	—	—	—	—	—		
7	Przemyśl	75	14	61	—	—	—	1	1	—				a	57	11	46	1	—	1	
														b	16	2	14	—	—	—	
8	Rzeszów	84	42	42										a	57	28	29	14	9	5	
														b	9	3	6	4	2	2	
9	Sambor	110	40	70	4	3	1							a	96	32	64	9	4	5	
														b	1	1	—	—	—	—	
10	Sokal	69	30	39	1	—	1	1	—	1				a	60	27	33	6	2	4	1 kandydat niedopuszcz.
														b	—	—	—	—	—	—	
11	Stanisławów	121	41	80	12	6	6							a	101	34	67	2	—	2	
														b	6	1	5	—	—	—	
12	Tarnopol	94	38	56	2	2					1	—	1	a	59	25	34	10	6	4	
														b	22	5	17	—	—	—	
13	Zaleszczyki	20	3	17	1	1	—	—	—	—	—	—	—	a	17	—	17	2	2	—	
														b		—		—		—	
		937	324	613	23	13	10	2	1	1	1	—	1	a	737	240	497	76	37	39	
														b	84	27	57	11	4	7	

Książki, Czasopisma.

Podręczniki szkolne.

Pismo Minist. W. R. i O. P. z dnia 26 września 1933 r. Nr. I. Pr. 3328/33.

Nr. O. 30034/33. W uzupełnieniu wykazu książek szkolnych przystosowanych do nowych programów i dozwolonych do użytku w I, II i V oddziale szkół powszechnych oraz w I klasie gimnazjalnej, Ministerstwo zatwierdziło następujące podręczniki i książki pomocnicze z zakresu historji i przyrodoznawstwa:

a) Dla szkół powszechnych:

Podręczniki: *Jarosz Wł.* Opowiadanie z dziejów ojczystych dla V klasy szkół powszechnych. Część pierwsza. Do czasów saskich. Wydawnictwo Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich. Lwów 1933. Cena zł 1.50. *Pohoska H.* i *Wysznacka M.* Z naszej przeszłości. Podręcznik dla V klasy szkół powszechnych. Wydawnictwo M. Arcta i „Naszej Księgarni". Warszawa 1933. Cena zł 1.50. *Schönbrenner J.* Dzisiaj i dawniej na ziemiach polskich. Historja Polski dla V klasy szkoły powszechnej. Wydawnictwo Instytutu Wydawniczego „Bibljoteka Polska". Warszawa 1933. Cena zł 1.50.

Książki pomocnicze dla nauczycieli: *Dąbrowski J.* Wiadomości z dziejów Polski. Tom I. Dla klasy V szkół powszechnych. Wydawnictwo K. S. Jakubowskiego, Lwów 1933, *Gebertowa G.* Jak to niegdyś było. Podręcznik historji dla V klasy szkół powszechnych. Wydawnictwo Książnicy - Atlasu. Lwów — Warszawa 1933.

b) Dla szkół średnich:

Podręczniki: *Dyakowski B.* Zoologja na klasę pierwszą gimnazjum. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa. Cena zł 2.10. Podręcznik zatwierdzony jedynie na rok szkolny 1933/34.

Książki pomocnicze dla nauczycieli: *Kreczmar M* Podręcznik historji powszechnej na klasę pierwszą gimnazjum. Wydawnictwo Książnicy - Atlasu. Lwów — Warszawa 1933.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki.* wr.

Biuletyn polsko-ukraiński.

Nr. O. 28843/33. Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem z dnia 8 września 1933 r. Nr. I. Pol. 2760/33 zezwoliło na polecenie tygodnika ilustrowanego „Biuletyn polsko-ukraiński" dyrekcjom państwowych gimnazjów i zakładów kształcenia nauczycieli oraz inspektoratom szkolnym, przyczem zaznaczyło, że treść tygodnika nie może się stać wytyczną polityki szkolnej narodowościowej, zależnej jedynie od rozporządzeń państwowych władz szkolnych.

Warunki prenumeraty: rocznie zł 12, półrocznie zł 6, kwartalnie zł 3, miesięcznie zł 1 gr 20. Cena numeru pojedyńczego gr 50.

Urzędnicy państwowi, samorządowi, oraz młodzież studjująca, może otrzymać zniżkę prenumeraty do 40% po uprzedniem skomunikowaniu się z administracją.

Adres redakcji i administracji: Warszawa, ul. Miodowa 7, m. 11, telefon 322-21. Konto czekowe P. K. O. 26.842.

Wykres organizacji władz i urzędów państwowych Rzeczypospolitej.

L. O. 24902/33. Na skutek polecenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 9 sierpnia 1933 r. L. I. Org. 1023/8/33 Kuratorjum zawiadamia, że nowe poprawione wydanie tablicy „Wykres Organizacji Władz i Urzędów Państwowych Rz. P." ukazało się w pierwszych dniach stycznia 1933 r. nakładem Samorządowego Instytutu Wydawniczego w Warszawie, ul. Świętokrzyska 13, gdzie można kierować zamówienia.

Tablica ta zawiera oprócz wykresu odpowiednie informacje i może być pożyteczna zarówno dla władz administracji szkolnej, jak również dla szkół jako środek pomocniczy przy nauce o Polsce Współczesnej.

Dzieła pisarzy polskich.

Nr. I. O. P. 24157/33. Nakładem Towarzystwa Czytelń Ludowych w Poznaniu, ul. św. Marcina 37, ukazały się dzieła pisarzy polskich, stanowiące podstawową lekturę w szkołach.

Cena broszury, przeciętnie o 64 stronach druku, wynosi 35 gr.

Na powyższe wydawnictwo Kuratorjum zwraca uwagę.

Książki do bibljotek:

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 156 II.

Andersen H. C. Baśnie. Tom VI. Zbiorowe wydanie według oryginału duńskiego przełożyli St. Beylinówna i S. Sawicki. Warszawa. Tow. Wydawnicze, 1931 — dla młodzieży od lat 15.

Baley St. Psychologja wieku dojrzewania. Wydawnictwo Książnicy - Atlas. Lwów - Warszawa, 1932 — do bibljotek szkolnych dla uczniów w zakładach kształcenia nauczycieli oraz do bibljotek nauczycielskich w szkołach wszelkich typów.

Czarkowski-Golejewski K. Sp. - Aeu. 13 dni lotu nad Azją. Wydawnictwo Głównej Księgarni Wojskowej. Warszawa, 1932 — za poleconą do bibljotek szkół średnich wszelkich typów.

Dzieje stenografji, wydane przez Zespół Tow. stenograficznych systemu Polińskiego na woj. śląskie. Ogólne dzieje stenografji przez St. Bobrowską. Teorja i dzieje stenografii polskiej przez Sz. Tauba. Katowice, 1931 — do bibljotek szkół handlowych.

Fischer Ad. Etnografja słowiańska. Zeszyt pierwszy: Połabianie. Zeszyt drugi: Łużyczanie. Wydawnictwo Książnicy - Atlas. Lwów - Warszawa, 1932 — do bibljotek nauczycielskich.

Gumiński R. Pogoda. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań 1931 — do bibljotek szkolnych dla nauczycieli oraz dla starszej młodzieży.

Haensel K. „Walka o Matterhorn" (Opowieść prawdziwa). Tłum. z niemieckiego M. Sandoz. Kraków. Wydawnictwo Literacko - Naukowe, 1932 r. — dla młodzieży od lat 15.

Hołyszewska E. Wiktor w Łodzi. Obrazek sceniczny w 3 aktach. Łódź. Wyd. Księg. „Czytaj" — dla dzieci lat 9—11.

James W. Pogadanki psychologiczne. Przełożyła I. Moszczeńska. Wydawnictwo M. Arcta. Warszawa, 1931 — dla nauczycieli i dla starszej młodzieży gimnazjalnej.

Janik M. Mikołaja Reja żywot i pisma . Wydawnictwo Krakowskiej Spółki Wydawniczej. Kraków, 1923 — dla nauczycieli oraz dla starszej młodzieży

Konopnicka M. O krasnoludkach i o sierocie Marysi. Wyd. dziesiąte. Inicjały i rysunki kolorowe M. Bukowskiej, winiety L. Ilnicza. Warszawa. M. Arct, 1933 — za dozwoloną i poleconą do bibljotek szkolnych dla dzieci lat 9 — 15.

Korczakowska J. Jędrusiowe bajki. Zdobił St. Bobiński. Warszawa. Tow. Wydawnicze „Bluszcz" — dla dzieci lat 7 — 9.

Kraszewski K. Białonóżka pana majora. Powieść „Dla wszystkich". Poznań. Księgarnia św. Wojciecha — dla starszej grupy dzieci lat 11 — 15.

Kutz. T. Na trawie. Bibljoteka Książek Błękitnych Nr. 123. Warszawa. Nakł. Księg. Wydawniczej „Polska Zjednoczona" — dla dzieci lat 11 — 15.

Kwiatkowski W. i Wójtowicz M. 11 listopada w odczytach i przemówieniach. Wydawnictwo Księgarni Naukowej we Lwowie — do bibljotek szkolnych.

Krzemieniecka L. O leniuchach — lekkoduchach. Zdobił Stanisław Bobiński. Warszawa. Tow. Wydawnicze „Bluszcz" — dla dzieci lat 7 — 9.

Krzemieniecka L. Łap - cap. Siedem bajek. Okładkę i 66 rycin w tekście wykonał S. Bobiński. Warszawa. Tow. Wydawnicze „Bluszcz" — dla dzieci lat 7—9.

Krzemieniecka L. Baśń o trzech siostrzyczkach. Ilustracje i układ graficzny Haliny Krüger. Warszawa. Tow. Wydawnicze „Bluszcz" — dla dzieci lat 7 — 9.

Krzemieniecka L. Bajeczka z podwóreczka. Zdobił St. Bobiński. Warszawa, Tow. Wydawnicze „Bluszcz" — dla dzieci 7 — 9 lat.

Maunier R. Wprowadzenie do socjologji. Bibljoteka samokształcenia. Wydawnictwo Naszej Księgarni. Warszawa, 1932 — dla młodzieży powyżej lat 16-tu oraz dla nauczycieli.

Mauriac F. Losy. Przeł. St. Kołaczkowski. Kraków, Wydawnictwo Gutenberg, Fergo i S-ka 1931 — dla młodzieży od lat 15.

Mazurkowa K. Dusza domu. Warszawa. Tow. Wydawnicze „Bluszcz" — dla dzieci lat 9 — 11.

Mirski J. Plan Jenajski jako szkoła wspólnoty. Wydawnictwo „Naszej Księgarni". Warszawa, 1932 — dla nauczycieli.

Morawski K. Walka o język polski w czasach Odrodzenia. Wydawnictwo Krakowskiej Spółki wydawniczej. Kraków, 1923 — do bibljotek szkolnych.

Mortkowiczówna H. Gorycz wiośniana. Powieść. Warszawa, Tow. Wydawnicze, 1928 — dla młodzieży od lat 15.

Mortkowiczówna H. 30 kolegów z całej Polski. Wiersze i obrazki. Warszawa, Tow. Wydawnicze, 1933 — dla dzieci lat 7 — 9.

Orzeszkowa E. Dobra Pani. Wyd. szóste. Bibljoteka Un. Lud. i Młodz. Szkolnej, Warszawa, Gebethner i Wolff, 1931 — dla młodzieży od lat 15.

Or-Ot. Szopka Polska. Warszawa. M. Arct, 1925 — dla dzieci lat 11 — 15.

Ossendowski F. A. W krainie niedźwiedzi. Bibljoteka Książek Błękitnych Nr. 140. Warszawa — dla dzieci lat 9 — 11.

Parandowski J. Mitologja. Wierzenia i podania Greków i Rzymian. Nakładem Państwowego Wydawnictwa Książek Szkolnych. Lwów, 1932 — dla młodzieży powyżej lat dwunastu.

Prus B. Powracająca fala. Bibljoteka Un. Lud. i Młodz. Szkolnej. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1931 — dla starszej grupy dzieci lat 11 — 15.

Radjo - Amator. Miesięcznik popularno - techniczny. Warszawa — do bibljotek szkolnych.

Rogoszówna Z. Dzieci Pana majstra. Z 52 rycinami czarnemi i 3 kolorowemi K. Mackiewicza. Wyd. drugie. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1932 — dla dzieci lat 7 — 9.

Rostafiński J. Początki botaniki oparte na opisie roślin. Wydanie 13. Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Lwów, 1926 — do bibljotek szkolnych nauczycielskich.

Russell B. O wychowaniu. Ze specjalnem uwzględnieniem wczesnego dzieciństwa. Tłum. J. Hosiassonówna. Bibljoteka dzieł pedagogicznych. Wydawnictwo „Naszej Księgarni". Warszawa, 1932 — do bibljotek szkolnych nauczycielskich.

Rygier L. Starzec i kwitnące drzewa. Bajka japońska, po polsku wierszem, ułożona przez ...... Obrazki H. A. Łagowskiego. Warszawa. Polska Składnica Pomocy Szkolnych, 1922 — dla dzieci lat 9—11.

Smoleński Wł. Znaczenie Tadeusza Kościuszki w dziejach polskich. Wydawnictwo Gebethnera i Wolffa. Warszawa — dla starszej młodzieży.

Stefczyk Fr. Początki i ogólne warunki rozwoju spółdzielczości w Polsce. Wydawnictwo Spółdzielczego Instytutu Naukowego w Krakowie, 1925 — do bibljotek szkół handlowych.

Szelburg-Zarembina E. Boży roczek. Ilustrował St. Bobiński. Warszawa. Tow. Wydawnicze „Bluszcz" — dla dzieci lat 7—9.

Themerson St. My nie chcemy siedzieć w klatce! Wiersze tłumaczone z S. Marszaka. Bibljoteka Książek Różowych Nr. 127. Warszawa — dla dzieci lat 7—9.

Verne J. Hector Servadac. Podróż wśród gwiazd i planet układu słonecznego. Spolszczył Wł. Topoliński. Bibljoteka Iskier. Lwów - Warszawa, Książnica-Atlas, 1931 — dla dzieci lat 11—15.

Wańczura Al. Powstanie syberyjskiego legjonu wolnych Polaków nad Bajkałem w roku 1866. Lwów, 1932 — dla młodzieży powyżej lat 12.

Wiedza o Polsce. Sztuka polska. Historja architektury, rzeźby i malarstwa. Od czasów najdawniejszych, aż do chwili obecnej. W opracowaniu X Szcz - Detloffa, W. Husarskiego, Wł. Tatarkiewicza, M. Walickiego i St. Zahorskiej — do bibljotek szkół ogólnokształcących, zawodowych, artystycznych oraz zakładów kształcenia nauczycieli.

Wilkanowicz R. Bezimienni bohaterowie powstania wielkopolskiego. Szkic historyczno - literacki. Poznań. Nakł. Drukarni Mieszczańskiej 1928 — dla młodzieży od lat 15.

Zieliński T. Świat antyczny. Grecja niepodległa. Wydawnictwo J. Mortkowicza. Towarzystwo Wydawnicze w Warszawie, 1933 — dla starszej młodzieży.

Żmichowska N. (Gabryella). Biała róża. Powieść z przedmową Boy'a-Zeleńskiego. Warszawa. Dom Książki Polskiej, 1929 — dla młodzieży od lat 15.

Książki do bibljotek szkół z ruskim jęz. nauczania.

Ministerstwo W. R. i O. P. uznało za dozwolone do bibljotek szkół z ruskim językiem nauczania następujące książki:

Andersen H. Ch. Czarodij — Piskozij. Lwiw. Wyd. Świt Dityny, 1932. Szkrumeljak J. Kazki 1001 noczi. Wyd. j. w. 1932. Kipling R. Rikki - Tikki-Tawi, Wyd. j. w. 1932. Bilicz-Mazurkiewicz I. Striboriw lis. Wyd. j. w. 1932. Zaczarowanyj ćwitnyk. Wyd. j. w. 1931. Małyćka R. Czysteńkyj i Jurzi — Murzy. Wyd. j. w. 1932. — dla dzieci lat 7—9.

Hojt-Brenert E. Małeńka wdowa. Wyd. j. w. 1932. Czechow A. Kasztanka. Wyd. j. w. 1932. Donczak T. Kazka pro diwnoho zmija. Wyd. j. w. 1932. Gogl M. Zagublena hramota. Wyd. j. w. 1932. Szkrumeljak J. Moto-

wiaznik Hasan. Wyd. j. w. 1931. Teodorow D. Bajki i kazki. Wyd. j. w. 1932. Wilszenko J. Iwaś i Hanusia. Wyd. j. w. 1932. Worobkiewicz S. Bezhłuzdiw. Wyd. j. w. 1929. — dla dzieci lat 9 — 11.

Łotockij L. Siła mołytwy. Wyd. j. w. 1932. Swift Dz. Guliwer u Łaputiw. Wyd. j. w. 1932. Swift Dz. Guliwer u Hyrzuniw. Wyd. j. w. 1932. — dla dzieci lat 9 — 15.

Hryniewicz D. Pryjateli chliboroba. Wyd. j. w. 1932. Łotockij A. Widkrytja Kanady. Wyd. j. w. 1932. Ripeckyj M. Kraina fiordiw. Wyd. j. w. 1932. — dla dzieci lat 11 — 15.

21. KAZIMIERZ KONARSKI: Warszawa.
22. BERNARD CHRZANOWSKI: Poznań.
23. JERZY GUTSCHE: Narodziny gazety.
24. CZESKA-MĄCZYŃSKA: Teofila Sobieska, matka króla Jana.
25. E. M. SCHUMMER-SZERMENTOWSKI: Litwa.
26. ADAM SKAŁKOWSKI: Napoleon.
27. JAN SOKOŁOWSKI: O ptaszkach, gniazdkach i pisklętach.
28. STANISŁAW RACHWAŁ: Ksiądz biskup Bandurski.
29. PIOTR LAURECKI: Chemja czarodziejka.
30. WALERJA SZALAY GROELE: Milusińscy.
31. JAN MISIEWICZ: Służba Policji Państwowej.
32. MAJER TAUBER i JERZY WEINGARTEN: Żydzi.
33. KAZIMIERZ BUCZKOWSKI: Kraków.
34. TADEUSZ NAYDER: Mikołaj Kopernik.
35. MARJA JAWORSKA: Marszałek Foch.
36. MARJA SWOBODZIANKA: Sobieski pod Wiedniem.
37. FRANCISZEK ŁABENDZIŃSKI: O gruźlicy i sposobach zwalczania jej.
38. WITOLD TASZYCKI: Nasza mowa ojczysta.
39. TADEUSZ KROKOWSKI: Wujko czarodziej.
40. STANISŁAW DEDIO: Igrzyska olimpijskie.
41. TADEUSZ KROKOWSKI: Kuźnia olbrzymów.
42. STANISŁAWA SŁOWIKOWSKA: Potwory świata roślinnego.
43. JAN BILIŃSKI: Marsz, marsz... Dabrowski...
44. TADEUSZ SINKO: Spór pióra z ołówkiem.
45. GUSTAW MORCINEK: Łysek z pokładu Idy.
46. JERZY DOBRZYCKI: Wit Stwosz, mistrz dłuta.
47. KAROL GÓRSKI: Toruń.
48. FRYDERYK PAPEE: Święty Kazimierz, Królewicz Polski.
49. M. GUMOWSKI: Zaczęło się od grosza.
50. JAN A. KRAŚNY: Samolot kaprala Orwicza.
51. ZENON KOSIDOWSKI: Mówi do Was radio.
52. FELICJA GOSIENIECKA: Zdobnictwo ludowe.
53. STEFAN PAPEE: Prezydent Ignacy Mościcki.
54. WITOLD ADOLPH: Dzień w mrowisku.
55. WITOLD TASZYCKI: Apostołowie Słowian św. Cyryl i Metody.
56. ZOFJA LIPKOWSKA: Gdynia.
57. BRONISŁAWA WÓJCIK-KEUPRULIAN: Ormianie Polscy.
58. JAN BOGUMIŁ SOKOŁOWSKI: Obrazki z życia ptaków w zimie.
59. JÓZEF KORPAŁA: Maszerują strzelcy, maszerują...
60. JANUSZ STASZEWSKI: Zwycięstwo pod Wiedniem.
61. JANUSZ DOMANIEWSKI: Pochodzenie zwierząt domowych.
62. JAN DEMBOWSKI: Mowa zwierząt.
63. JADWIGA VIEWEGEROWA: Wędrówki ryb.
64. PAWEŁ ROSZKO: O wojnie gazowej.
65. JAN DEMBOWSKI: Dżdżownica.
66. WITOLD ADOLPH: Świat mrówek.
67. JAN BILIŃSKI: Dąbrowski w Poznaniu.
68. HALINA ZDZITOWIECKA-JASIEŃSKA: Biblioteki dawniej i dzisiaj.
69. ANDRZEJ ZAND: Łódź.
70. JÓZEF WATRA-PRZEWŁOCKI: Wizymir.
71. JADWIGA VIEWEGEROWA: Światło w morzu.
72. ZYGMUNT WOJCIECHOWSKI: Przyczyny upadku dawnej Polski.
73. JAN A. KRAŚNY: Alarm gazowy.
74. JÓZEF JARZĄB: Jak zachować zdrowe zęby.
75. ZYGMUNT HETPER: Poznaj tajniki chemji.
77. MARJAN STEPOWSKI: W dżungli poleskiej.
76. JAN DEMBOWSKI: Świat zwierzęcy stawu.
78. WITOLD HULEWICZ: Stanisław Moniuszko, król pieśni polskiej.
79. KRYSTYNA SINKO: Szlakiem Polski murowanej Kazimierza Wielkiego.
80. Dr ALOJZY FLORCZAK: Brat Albert i Jego dzieło.

Bibljoteka Szkoły Powszechnej w takich, ilustrowanych, o jasnej, barwnej i ciekawej treści 50-groszowych tomikach, opowiada o wszystkiem co młody, bujny i twórczy umysł zająć może i zainteresować powinno.

Bibljoteka Szkoły Powszechnej podaje wiadomości o Państwie Polskiem, jego przeszłości i teraźniejszości; mówi o literaturze, sztuce, nauce, technice, rolnictwie, przemyśle i handlu.

Informuje o innych narodach i państwach, ich dziejach, znaczeniu i kulturze;

opisuje dzieje wielkich odkryć geograficznych i epokowych wynalazków;

służy praktycznemi i pożytecznemi wskazówkami i poradnictwem zawodowem;

opowiada o wielkich i świętych ludziach, sławionych w głośnych legendach i podaniach;

kreśli obrazki historyczne, obyczajowe i przyrodnicze, zajmując się zagadnieniami społecznemi i prawnemi;

zawiera czytanki i opowiadania różnej, często wesołej treści oraz sztuczki dla teatrzyków szkolnych;

obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy i nauki, oraz wszystkie działy twórczości ludzkiej.

Czcionkami drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3

ROK XXXVII. NUMER 11.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 listopada 1933 r.

KUP CEGIEŁKĘ NA RZECZ BUDOWY SZKÓŁ POWSZECHNYCH!

TREŚĆ:

1.

Zaliczanie lat wojennych do emerytury.

Rozporządzenie Ministerstwa Skarbu z dnia 9 października 1933 r. Nr. D. I. 52054/EM/33.

Ministerstwo Skarbu przesyła do wiadomości i zastosowania okólnik Ministerstwa Spraw Wojskowych z 18-go września 1933 roku Nr. 5620 I/2/Emer. w przedmiocie zaliczania lat wojennych w Państwie Polskiem

w myśl art. 15 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 42/31, poz. 380), w brzmieniu ustawy z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239).

Dyrektor Departamentu *(—) M. Węgrzynowski.*

Okólnik Ministerstwa Spraw Wojskowych, Departament Intendentury, z dnia 18 września 1933 r. Nr. 5620/I/2/Emer.

Wobec licznych zapytań w sprawie interpretacji postanowień art. 15 ustawy emerytalnej oraz nasuwających się niektórym O. K. wątpliwości zawiadamiam zgodnie z opinją Min. Skarbu, wyrażoną pismem L. D. O. 20586/Em/33 z dnia 15 września 1933 r. co następuje:

Postanowienia ust. 1 wspomnianego artykułu określają ściśle warunki, w których ma miejsce podwójne zaliczenie do wysługi emerytalnej służby wojskowej względnie cywilno państwowej podczas wojny.

O ile chodzi o służbę wojskową artykuł ten wyraźnie postanawia, że każdą służbę wojskową a zatem służbę w W. P. oraz w polskich formacjach, uznanych przez Państwo Polskie, a odbytą podczas wojny w czasie od dnia rozpoczęcia działań wojennych do dnia podpisania traktatu pokoju (t. j. do dnia 18 marca 1921), zalicza się podwójnie do wysługi emerytalnej.

Co się zaś tyczy podwójnego zaliczenia służby cywilno - państwowej do wysługi emerytalnej art. 15 ustawy emerytalnej, rozróżniając wyraźne dwa wypadki, w których ma miejsce podwójne zaliczenie tej służby, postanawia, iż podwójnemu zaliczeniu do wysługi emerytalnej podlega:

a) Czas rzeczywiście pełnionej służby cywilnej na terenie operacyjnym, podporządkowanym dowództwu armji, czyli czas służby w innych gałęziach służby państwowej, pełnionej na obszarze operacyjnym (np. Min. Skarbu, Min. Poczt i Tel., Min. Spraw Wewn. i tp.).

Z zastrzeżenia, iż służba musi być rzeczywiście pełniona, wynika, że nie podlega podwójnemu liczeniu czas, w którym funkcjonarjusz państwowy przebywał wprawdzie na terenie operacyjnym podporządkowanym dowództwu armji, lecz służby z jakiegokolwiekbądź powodu faktycznie nie pełnił np. z powodu urlopu, nieczynności urzędu i t. p.

O zaliczeniu podwójnem decyduje wyłącznie fakt pełnienia służby na terenie operacyjnym podporządkowanym dowództwu armji, przyczem bez znaczenia jest okoliczność, czy siedzibą urzędu, do którego funkcjonarjusz etatowo należy, znajduje się na terenie operacyjnym, czy też nie.

b) Okresy służby cywilnej rzeczywiście pełnionej w formacjach wojskowych a zatem okresy służby (cywilno - państwowej, rzeczywiście pełnionej) w formacjach, instytucjach, urzędach, zakładach wojskowych.

Wobec niewprowadzenia przez ustawodawcę w wypadku ad b) zastrzeżenia, o którem mowa jest w wypadku przytoczonym pod a), obojętną jest zatem rzeczą, czy służba cywilno państwowa pełniona w formacjach (zakładach, instytucjach, urzędach) wojskowych była pełniona podczas wojny na obszarze operacyjnym, czy też nie.

Natomiast o ile chodzi o częściową mobilizację, to wobec odmiennych od poprzednio wyłuszczonych zasad postanowień ustawy emerytalnej podwójne zaliczenie czasu służby do wysługi emerytalnej — zgodnie z postanowieniami 2-go ustępu art. 15 ustawy emerytalnej — ma miejsce jedynie: a) w odniesieniu do osób cywilnych i wojskowych, pełniących

służbę w formacjach (oddziałach, zakładach, instytucjach, urzędach) zmobilizowanych a pozatem, b) w odniesieniu do wojskowych (również niezawodowych), zatrudnionych w M. S. Wojsk. i Naczelnem Dowództwie.

Szef Departamentu Intendentury: *dypl. płk. int. Masny.*

Pismo Izby Skarbowej I. we Lwowie z dnia 17 października 1933 r. L. W. VI. 145014/33.

Przesyłam do wiadomości, z prośbą o wydanie właściwych zarządzeń, aby przy przesyłaniu aktów osobowych Izbie Skarbowej I. we Lwowie do wymiaru zaopatrzeń emerytalnych stwierdzono, czy dany funkcjonarjusz pełnił rzeczywiście służbę cywilną na terenie operacyjnym, podporządkowanym dowództwu armji w czasie od listopada 1918 do 9 czerwca 1919, od 22 czerwca 1919 do 3 lipca 1919 i od 10 sierpnia 1920 do 17 września 1920.

Prezes Izby Skarbowej: *(—) Dr. Polak.*

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. z dnia 2 listopada 1933 Nr. B. P. 42896/33.

Podając powyższy okólnik do wiadomości, Kuratorjum poucza, że w razie przechodzenia w stan spoczynku winni interesowani przedkładać dowody pełnienia służby cywilnej na terenie operacyjnym.

Kurator O. S. Lw.: (—) *J. Gadomski.*

2.

Postępowanie przy przenoszeniach w stan spoczynku umysłowo chorych funkcjonarjuszów państwowych.

Pismo Ministerstwa Skarbu L. D. I. 22539/Em/33.

Nr. BP. 31622/33. Przenoszenie w stan spoczynku funkcjonarjuszów państwowych dotkniętych chorobą umysłową a nieubezwłasnowolnionych powinno następować na podstawie p. b) art. 29 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. bez obowiązku wyczekiwania, aż dany funkcjonarjusz zostanie ubezwłasnowolniony.

Trwała jednak niezdolność do służby i połączona z tem utrata zdolności do pracy zarobkowej powinny być stwierdzone tak przez komisję lekarską I-szej instancji, jak i przez komisję lekarską II-giej instancji.

Kierowanie na komisję lekarską II-giej instancji powinno następować z inicjatywy samej władzy, a to w celu zabezpieczenia wszystkich praw przysługujących w tej mierze umysłowo-choremu.

Dekret pensyjny powinien być doręczony zainteresowanemu przy zastosowaniu postanowień art. art. 25 i 26 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36/28, poz. 341).

Równocześnie z przeniesieniem w stan spoczynku odnośna władza stosownie do postanowień art. 13 wyżej powołanego rozporządzenia powinna wystąpić do sądu z wnioskiem o wyznaczenie zastępcy prawnego.

Do chwili wyznaczenia tego zastępcy uposażenie emerytalne, przysługujące umysłowo choremu funkcjonarjuszowi, może być wypłacane na podstawie zarządzenia Ministerstwa Skarbu do rąk osoby, która nad chorym sprawuje faktyczną opiekę.

Fakt sprawowania tej opieki powinien być stwierdzony przez władze administracji ogólnej.

W przypadkach, gdy wskutek przewlekłości postępowania sądowego wyznaczeni przez sąd w wyniku tego postępowania zastępcy prawni lub opiekunowie (kuratorowie) wnoszą podania lub odwołania już po uprawomocnieniu się dekretu emerytalnego, władza, rozpoznając te podania, winna zależnie od okoliczności sprawy stosować w szerokim zakresie uprawnienie, przysługujące jej na mocy art. 99 i 100 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. poz. 341).

Minister Skarbu: *(—) Wł. Zawadzki.*

Okólnik Min. W. R. i O. P. z dnia 14 sierpnia 1933 r. (Nr. BP. 11905/33).

Równocześnie Ministerstwo uchyla postanowienia, dotyczące postępowania przy przenoszeniu w stan spoczynku umysłowo chorych funkcjonarjuszów państwowych, zawarte w ustępie 3 i 4 pkt. IV tutejszego okólnika z dnia 5 grudnia 1931 r. Nr. BP. 3689/31 [1]).

W z. Dyrektora Biura Person.: *(—) R. Sztobryn, Radca Minist.*

3.

Wydobywanie dokumentów z Z. S. S. R.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 116 z dnia 21 lipca 1933 r. (Nr. BP. 8571/33).

Nr. B. P. 28389/33. Ministerstwo Spraw Zagranicznych pismem z dnia 14 czerwca 1933 r. Nr. E. III. 802/a/zasad/1/2 podało do wiadomości następujące wyjaśnienie w sprawie obowiązującego trybu postępowania przy wydobywaniu dokumentów z Z. S. S. R.:

„Wobec wątpliwości powstałych co do pogodzenia zasady bezpośredniego korespondowania wszystkich władz i urzędów państwowych i samorządowych z urzędami zagranicznemi R. P. w sprawie wydobywania dokumentów z Z. S. S. R., ustalonej w piśmie Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 27 kwietnia 1933 r. Nr. E. III. 695/b/ros. zasad. 1/33 [2]), a okólnikiem Prezydjum Rady Ministrów Nr. 16 z dnia 27 kwietnia 1933 r. ustalającym zasadę przesyłania korespondencji przeznaczonej dla urzędów zagranicznych R. P. na terytorjum Z. S. S. R. za pośrednictwem Ekspedytu Kurjerskiego Spraw Zagranicznych, Ministerstwo wyjaśnia, że oba te zarządzenia nie są sprzeczne z sobą, albowiem korespondencja umieszczona w zamkniętych kopertach, adresowanych do właściwego urzędu konsularnego i przesyłana do Ekspedytu Kurjerskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych nie jest przedmiotem merytorycznego urzędowania w Mi-

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. L. z 1932 r., str. 70.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 212.

nisterstwie Spraw Zagranicznych, a przez dołączenie jej do poczty kurjerskiej zasada bezpośredniości korespondencji nie zostaje naruszona.

Co do wątpliwości powstałych w związku z interpretacją p. 3 i 4 pisma Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 27 kwietnia 1933 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych wyjaśnia, że podania urzędników złożone do władzy zwierzchniej i zaopatrzone w adnotację, iż dokument potrzebny jest dla celów służbowych, mogą oczywiście być przesłane przez tę władzę zwierzchnią bezpośrednio do właściwego urzędu konsularnego. W tym wypadku pod względem formalnym podania, wspomniane w p. 3 pisma Ministerstwa Spraw Zagranicznych z dnia 27 kwietnia 1933 r. E. III. 695/b/ros. zasad./1/33 zostałyby zrównane z wnioskami wspomnianemi w p. 4.

Czy dokumenty potrzebne dla celów służbowych będą zażądane w trybie p. 3 czy 4, Ministerstwo Spraw Zagranicznych pozostawia uznaniu przełożonej władzy danego urzędnika".

Szef Biura Personalnego: *(—) Jan T. Lipka.*

4.

Legalizacja odpisów dokumentów.

Pismo Izby Skarbowej I. we Lwowie z dnia 20 października 1933 r. L. W. VI. 137620/33.

Nr. B. P. 42902/33. Izba Skarbowa oznajmia, że uzna odpisy dokumentów służbowych legalizowane przez kierowników szkół powszechnych względnie dyrektorów lub kierowników szkół średnich ogólnokształcących (gimnazjów i seminarjów naucz.) oraz szkół zawodowych za miarodajne i wiarygodne dowody służby w związku ze zgłaszaniem praw emerytalnych z tytułu służby w b. państwach zaborczych w myśl art. 4 ustawy z dnia 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 329).

Odpisy dokumentów samoistnych nauczycieli i kierowników szkół powszechnych winny być legalizowane przez radę szkolną powiatową, a odpisy dokumentów dyrektorów i kierowników szkół średnich ogólnokształcących (gimnazjów i seminarjów naucz.) i szkół zawodowych, oraz inspektorów szkolnych i ich następców przez kuratorjum okr. szkolnego.

Naczelnik Wydziału: *(—) Batycki.*

5.

Urzędowe przesyłki listowe.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 23 września 1933 r. Nr. I. Org. 1481/35/33.

Nr. O. 30036/33. W związku z wątpliwościami co do nadawania urzędowych przesyłek listowych w miejscowym obrocie pocztowym Ministerstwo Poczt i Telegrafów pismem z dnia 12 września 1933 r. Nr. P. W. 400/71 wyjaśniło, że: „rozporzadzenie z dnia 22 lipca 1933 r. o urzędowych przesyłkach listowych (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448) nie czyni żadnej różnicy między przesyłkami listowemi miejscowemi i zamiejscowemi,

przeto postanowienia tego rozporządzenia mają zastosowanie tak do miejscowych jak i zamiejscowych urzędowych listów i kartek".

Ministerstwo W. R. i O. P. podaje powyższe wyjaśnienie do wiadomości i stosowania.

Naczelnik Wydziału: *Kazimierz Dubiel.* wr.

Urzędowe przesyłki pocztowe publicznych szkół powszechnych.

Rozp. Min. W. R. i O. P. z dnia 13 października 1933 r. Nr. I. Org. 1481/48/33.

Nr. O. 31844/33. Na skutek zapytań, jak należy nadawać korespondencję urzędową publicznych szkół powszechnych w związku z wejściem w życie rozporządzenia z dnia 22 lipca 1933 r. o przesyłkach listowych urzędowych (Dz. U. R. P. Nr. 59, poz. 448), Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że do wymienionej korespondencji publicznych szkół powszechnych mają zastosowanie postanowienia § 5, ustęp 2, powyższego rozporządzenia [1]).

Jeśli skutkiem niezorjentowania się lub mylnej interpretacji omawianego rozporządzenia przez niektóre urzędy pocztowe zajdą przypadki odmówienia przyjęcia korespondencji publicznych szkół powszechnych w trybie wyżej wskazanym, należy zawiadomić o tem Ministerstwo W. R. i O. P. z wyszczególnieniem konkretnych przypadków i podaniem nazwy urzędów pocztowych, celem spowodowania interwencji Ministerstwa Poczt i Telegrafów.

Powyższe wyjaśnienie odnosi się również do publicznych szkół dokształcających zawodowych.

Naczelnik Wydziału: *Kazimierz Dubiel.* wr.

6.

Normy czynszów dzierżawnych.

Okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 73 z dnia 5 sierpnia 1933 r. Nr. B. Z. 17/20/6.
(Urząd Wojewódzki Lwowski z dnia 15 września 1933 r. Nr. R. P. B. 51/7).

Nr. O. 28268/33. Zgodnie z § 13 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 1924 r. (Monitor Polski Nr. 111, poz. 319 [2]) wydzierżawienie budynków państwowych oraz lokali w budynkach państwowych następować winno w drodze przetargu publicznego, po stwierdzeniu ich zbędności dla potrzeb państwowych i na mieszkania dla funkcjonarjuszów państwowych.

W wyjątkowych wypadkach, gdy przetarg publiczny nie rokuje widoków powodzenia dla Skarbu Państwa, a także gdy reflektanci na dzierżawę oferują korzystne warunki, może mieć miejsce wydzierżawienie nieruchomości państwowej lub lokalu w budynku państwowym z wolnej ręki.

---

[1]) Patrz okólnik z dnia 26 września 1933 r. Nr. O. 27310/33.

[2]) Treść tego rozporządzenia na str. 77 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1928 r., punkt ad 6).

Jako podstawowe normy przy wydzierżawieniu nieruchomości z wolnej ręki przyjąć należy 5% wartości budynku i 2% wartości gruntu.

Przy zawieraniu umów dzierżawnych na okres ponad 3 lata winno być poczynione zastrzeżenie, że czynsz po upływie trzech lat poddany zostanie rewizji.

Przy wydzierżawianiu funkcjonarjuszom państwowym ogródków, a także placów w miastach dla celów sportowych, na krótki okres, jako podstawową normę czynszu przyjąć należy również 2% wartości szacunkowej gruntu z tem, że grunt wydzierżawiony na te cele winien być szacowany nie jako budowlany, lecz jako rolny w zależności od klasy lub jakości gleby.

Powyższe normy należy traktować jako najniższe dopuszczalne i należy dążyć do uzyskania możliwie najkorzystniejszych dla Skarbu Państwa warunków dzierżawnych, szczególnie przy wydzierżawianiu nieruchomości państwowych osobom prywatnym na cele handlowe względnie dochodowe.

Przy przydzielaniu ogrodów gimnazjom państwowym i seminarjom nauczycielskim do bezpośredniego użytku tych gimnazjów lub seminarjów jako park, stacja dowiadczalna, ogród botaniczny i t. d. oraz przy przydzielaniu gruntów działom pracy więzień, żadnych opłat pobierać nie należy.

W związku z powyższem tracą moc okólniki b. Ministerstwa Robó Publicznych z dnia 26 kwietnia 1930 r. Nr. X-1118/30 i z dnia 25 sierpnia 1931 r. Nr. X-1891/31 [1].

Dyrektor Departamentu: *Inż. Stawiński.* wr.

7.

Nadzór nad szkołami więziennemi.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 549 z dnia 31 października 1933 r. (Nr. I. 33031/33) do Inspektoratów Szkolnych [2]).

Wobec wątpliwości, które wyłoniły się w kwestji nadzoru nad szkolnictwem więziennem, podaję do wiadomości okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 146 z dnia 13 października b. r. (Nr. II. P. 4983/33), który wyjaśnia, że w wypadku zwrócenia się naczelnika więzienia do właściwego inspektora szkolnego z prośbą o wykonywanie nadzoru pedagogicznego nad obowiązkowem nauczaniem więźniów, inspektor szkolny, po porozumieniu się z odnośnemi władzami prokuratorskiemi, winien na podstawie § 188 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 577) podjąć wykonywanie tego nadzoru w sposób i w rozmiarze stosowanym w prywatnych szkołach powszechnych.

Nadto uważam za wskazane zwrócić uwagę interesowanym inspektorom szkolnym, że przez podjęcie dodatkowej pracy nadzoru pedagogicznego nad szkołami więziennemi inspektorowie ci mają możność rozszerzania swych spostrzeżeń w dziedzinie wychowawczej w mało znanem środowisku wychowującem i w odniesieniu do specjalnej kategorji uczniów.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1930 r., str. 342 i z 1931 r., str. 569.

[2]) Okólnik ten wysłano również w osobnych odbitkach.

W wypadku zwrócenia się naczelnika więzienia z prośbą o wykonywanie nadzoru pedagogicznego zechcą PP. Inspektorzy wszelkie odpisy korespondencji z władzami prokuratorskiemi i naczelnikami więzień przedkładać Kuratorjum do wiadomości. Sposób stały przeprowadzania korespondencji z temi władzami ureguluje Kuratorjum później.

Kurator Okręgu Szkolnego: *J. Gadomski.* wr.

§ 188 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 1931 r. Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 577, w sprawie regulaminu więziennego.

Inspekcja szkolna oraz powołane do kontroli szkół publicznych organa Ministerstwa W. R. i O. P. mają prawo nadzoru nad szkołami więziennemi; władze oświatowe samorządowe, współdziałające z Ministerstwem Sprawiedliwości w zakresie nauczania szkolnego, mogą dokonywać wizytacji szkół więziennych.

8.

Uposażenie nauczycieli przydzielonych do szkół innego typu.

Rozp. Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 2 listopada 1933 r. Nr. BP. 15376/33.

Nr. B. P. 45481/33. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że nauczyciele szkół średnich, przydzieleni do szkolnictwa powszechnego, winni być opłacani z działu szkolnictwa średniego.

Z p. Dyrektora Biura Person.: *(—) Z. Żabicki.* referendarz.

9.

Prace ministerjalnych instruktorów.

Ministerstwo W. R. i O. P. okólnikiem Nr. 145 z dnia 14 października 1933 r. (II. S. 9422/33) zawiadomiło, że pełnienie obowiązków instruktorów ministerjalnych powierzyło na rok szkolny 1933/34 w zakresie nauki:

1) języka polskiego p. dr. Władysławowi Szyszkowskiemu, p. Jadwidze Dańcewiczowej, oraz p. dr. Juljuszowi Saloniemu.

2) filologji klasycznej p. Karolowi Dąbrowskiemu, oraz p. Rudolfowi Szerenkowskiemu.

3) języków nowożytnych p. Wandzie Dewitzowej, oraz p. Halinie Nieniewskiej.

4) historji p. dr. Halinie Mrozowskiej.

5) geografji p. Gustawowi Wuttkemu, oraz p. Michałowi Janiszewskiemu.

6) matematyki p. Bronisławowi Bieleckiemu, oraz p. Antoniemu Rusieckiemu.

7) fizyki p. dr. Bolesławowi Gaweckiemu, oraz p. Józefowi Alichniewiczowi.

8) chemji p. Janowi Harabaszewskiemu.

9) przyrodoznawstwa p. Edwardowi Gemborkowi, oraz p. Antoniemu Mączakowi.

10) propedeutyki filoz. p. dr. Bolesławowi Gaweckiemu.

11) zajęć praktycznych, robót ręcznych i rysunków p. Marji Vogelsang, p. Franciszkowi Buczkowskiemu, oraz p. Stanisławowi Gabrjelowi.

12) śpiewu i muzyki p. Karolowi Hławiczce.

13) w zakresie pracy w seminarjach ochroniarskich p. Helenie Czerwińskiej.

W sprawach związanych z organizacją pracy metodyczno-dydaktycznej w zakresie poszczególnych przedmiotów udzielać będą PP. Instruktorki i Instruktorzy informacyj w gmachu Ministerstwa (Aleja Szucha 25, II. p., pokój Nr. 21), oraz w pracowniach dydaktycznych przy ul. Hożej 88 w każdym tygodniu w godzinach uwidocznionych w poniższej tabeli.

Wszyscy wymienieni instruktorzy mają prawo i obowiązek odwiedzania szkół ogólnokształcących wszelkiego rodzaju, a nadto zakładów kształcenia nauczycieli; w wypadku odwiedzania przez instruktorów szkół powszechnych pożądanem jest, aby im towarzyszył inspektor szkolny dla zaznajomienia się z treścią wskazówek instruktorów (rek).

Nadto w myśl zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. Kuratorjum zachęca nauczycielstwo do jak najliczniejszego i najczęstszego odwiedzania pracowni dydaktycznych przy Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie (ul. Hoża 88), gdzie może ono otrzymać wskazówki praktyczne, dotyczące organizacji pracy oraz metodyki poszczególnych przedmiotów, a nadto zapoznać się z niezbędnemi pomocami naukowemi i urządzeniem odnośnych pracowni szkolnych.

Pracownie dydaktyczne Ministerstwa zorganizowane są w pierwszym rzędzie pod kątem potrzeb nauczycielstwa szkół średnich i zakładów kształcenia nauczycieli, mogą jednak korzystać z nich również nauczyciele szkół powszechnych. Obok pracowni dydaktycznych Ministerstwo zorganizowało również pracownię wychowawczą, gdzie wychowawca może się zapoznać z całokształtem przejawów życia szkolnego i otrzymywać porady w zakresie organizowania pracy wychowawczej. Gromadzenie i opracowanie materjału wymaga wydajnej pomocy ze strony szkół i nauczycieli. Dlatego Kuratorjum apeluje do szkół, by do pracowni wychowawczej nadsyłały materjały, odnoszące się do życia szkolnego, w formie sprawozdań, informacyj, albumów i pism redagowanych przez młodzież, ilustrujących życie młodzieży w naukowych i społecznych organizacjach szkolnych, działalność Komitetów Rodzicielskich, świetlice, uroczystości szkolne, życie na kolonjach i t. p. Materjały nadsyłać należy do Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie, ul. Hoża 88, z zaznaczeniem na przesyłce: „dla pracowni wychowawczej".

Pracownie dydaktyczne Ministerstwa języka polskiego, języków nowożytnych (francuskiego, angielskiego, niemieckiego), filologji klasycznej, historji, geografji, biologji, chemji, fizyki, matematyki, robót ręcznych oraz pracownia wychowawcza czynne są w poniedziałki, środy, piątki od godziny 17.30—19, wtorki, czwartki i soboty od godziny 13.30—15.

W pracowniach stale dyżurują asystenci oraz raz w tygodniu (patrz tabela) instruktorzy ministerjalni.

Kurator Okręgu Szkolnego: *J. Gadomski.* wr.

Rozkład dyżurów instruktorów ministerjalnych.

Nazwisko i imię	Dyżury w Ministerstwie	—	Dyżury w pracowni dydakt.	—
Alichniewicz Józef	poniedz.	13—14	poniedz.	18—19
Bielecki Bronisław	sobota	10.30—11.30	sobota	13.30—15
Buczkowski Franciszek	poniedz.	13—14	poniedz.	18—19
Czerwińska Helena			Seminarjum dla wych. przedszkoli ul. Nowowiejska 21	
Dąbrowski Karol	poniedz.	12—13	poniedz.	17.30—18.30
Dańcewiczowa Jadwiga	poniedz.	14—15	wtorek	14—15
Dewitzowa Wanda	wtorek	13—14	poniedz.	17.30—18.30
Gabrjel Stanisław	sobota	11—12	sobota	13—14
Dr. Gawecki Bolesław	poniedz.	13—14	sobota	13.30—15
Gemborek Edward	piątek		piątek	18—19
Harabaszewski Jan	poniedz.	14—15	poniedz.	18—19
Hławiczka Karol	piątek	13—14	piątek	18—19
Janiszewski Michał	piątek	11.30—12.30	piątek	17.30—18.30
Mączak Antoni	piątek		piątek	18—19
Dr. Mrozowska Halina	poniedz.	13—14	sobota	13—14
Nieniewska Halina	wtorek	13—14	poniedz.	17.30—18.30
Rusiecki Antoni	piątek	14—15	piątek	18—19
Dr. Saloni Juljusz	poniedz.	14—15	wtorek	14—15
Szerenkowski Rudolf	czwartek	11—12	piątek	17.30—19
Dr. Szyszkowski Wład.	poniedz.	14—15	wtorek	14—15
Vogelsang Marja	poniedz.	14—15	poniedz.	18—19
Wuttke Gustaw	wtorek	14—15	poniedz.	17—19

10.

Organizacja gimnazjów państwowych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 31 października 1933 r. (Nr. I-Pr. 3776/33).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 184).

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1. Ustala się organizację gimnazjów państwowych według załączonego statutu.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Sposób i termin przekształcania dotychczasowej organizacji określą osobne zarządzenia. W miarę wprowadzania nowej organizacji tracą moc przepisy sprzeczne z załączonym statutem.

Minister W. R. i O. P.: (—) *J. Jędrzejewicz.*

Statut gimnazjum państwowego.

I. Zadania gimnazjum.

§ 1. Gimnazjum ma na celu danie młodzieży takiego wychowania i ogólnego wykształcenia, które umożliwiałyby jej:

a) pełnienie w życiu zorganizowanego w ramach państwowych społeczeństwa funkcyj, wymagających ogólnego wykształcenia średniego,

b) dalsze kształcenie się na poziomie licealnym.

§ 2. Zadania powyższe gimnazjum spełnia przez: a) program i organizację nauczania, b) program i organizację pracy wychowawczej.

§ 3. Gimnazjum współdziała nadto z innemi czynnikami społecznemi nad podnoszeniem poziomu życia kulturalnego, nad utrzymaniem i pomnażaniem kulturalnego dorobku regjonu, w którym gimnazjum się znajduje.

II. Ogólne zasady organizacyjne.

§ 4. Gimnazjum jest niższym stopniem szkoły średniej ogólnokształcącej i stanowi zamkniętą w sobie całość.

§ 5. Pod względem programowym gimnazjum jest w zasadzie jednolite i obejmuje naukę języka łacińskiego. Mogą być jednak tworzone również gimnazja bez nauki języka łacińskiego, lecz tylko w miejscowościach, posiadających już gimnazja z nauką języka łacińskiego.

§ 6. Gimnazjum z nauką języka łacińskiego i gimnazjum bez nauki języka łacińskiego mogą być organizowane: bądź oddzielnie, bądź łącznie z sobą, bądź każdę z nich łącznie z liceum, bądź łącznie z sobą i z liceum.

§ 7. Gimnazjum jest męskie, żeńskie lub koedukacyjne. Gimnazjum koedukacyjne może być utworzone w miejscowości, w której: a) niema żeńskiej szkoły średniej, lub też b) są specjalnie sprzyjające po temu warunki.

§ 8. Na czele gimnazjum męskiego stoi dyrektor, żeńskiego z reguły przełożona, koedukacyjnego zaś dyrektor lub przełożona.

W niniejszym statucie przez dyrektora rozumie się także i przełożoną.

§ 9. Gimnazjum składa się z czterech kolejno po sobie następujących klas, każda o kursie jednorocznym.

§ 10. Klasa składa się z uczniów, którzy uczą się w danym roku szkolnym wszystkich przedmiotów obowiązkowych według jednego wspólnego programu.

§ 11. Przy większej liczbie uczniów klasa dzieli się na oddziały. Liczba uczniów w klasie, której nie podzielono na oddziały, względnie liczba uczniów w oddziale nie powinna przekraczać 45.

§ 12. Gimnazjum winno mieć zasadniczo 8 oddziałów, liczba ich jednak może być podwyższona do 12. W szczególnych przypadkach liczba oddziałów w jednem gimnazjum może być mniejsza niż 8, nie mniejsza jednak niż 4.

W przypadku złączenia 2 zakładów pod jednem kierownictwem (§ 6) ogólna liczba oddziałów nie może przekraczać 12.

W okresie przejściowym, t. j. w okresie wprowadzania w życie ustawy ustrojowej liczba oddziałów pod jednem kierownictwem może w przypadkach wyjątkowych dochodzić do 16.

§ *13.* Liczba nauczycieli własnych t. j. nauczycieli, którzy zarówno liczbą godzin, jak swą pracą związani są przedewszystkiem z daną szkołą, nie może być mniejsza, nie licząc dyrektora, od liczby oddziałów w tem gimnazjum.

III. Czas nauki.

§ *14.* Kurs nauki w gimnazjum trwa 4 lata.

§ *15.* Rok szkolny składa się z dni, przeznaczonych na naukę, których liczba wynosić musi co najmniej 205, oraz z dni wolnych od nauki z tytułu niedziel, świąt religijnych i państwowych, feryj szkolnych oraz innych przypadków uzasadnionej nieczynności szkoły. Rok szkolny dzieli się na półrocza szkolne, obejmujące po dwa okresy szkolne, oraz na odpowiednie ferje.

§ *16.* Czas trwania nauki w szkole wynosi dla ucznia:

a) w ciągu tygodnia 30 do 32 godzin lekcyjnych z przedmiotów obowiązkowych, zaś z przedmiotów nadobowiązkowych najwyżej 4 godziny lekcyjne,

b) w ciągu dnia dla przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych łącznie nie więcej, niż 6 godzin lekcyjnych.

§ *17.* Nauka szkolna odbywa się dla każdej klasy w ciągu 6 dni tygodnia w godzinach porannych, natomiast gry i zabawy ruchowe odbywać się będą z reguły w godzinach popołudniowych, w wymiarze nie większym, niż 2 godziny tygodniowo dla każdego ucznia.

Nauka przedmiotów nadobowiązkowych, o ile na to warunki miejscowe pozwalają, może odbywać się popołudniu.

§ *18.* Godzina lekcyjna trwa 45 minut. Pauzy nie mogą być krótsze niż 10-minutowe, przytem przynajmniej jedna pauza winna być dłuższa.

W przypadkach, przewidzianych programem nauki, jednostka lekcyjna może trwać 90 minut bez przerwy.

IV. Dyrektor, nauczyciele, rada pedagogiczna.

§ *19.* Dyrektor stoi na czele gimnazjum i reprezentuje je nazewnątrz. Jest on kierownikiem całego życia szkolnego, bezpośrednim przełożonym wszystkich osób, pracujących w gimnazjum, doradcą nauczycieli oraz głównym wychowawcą młodzieży.

Dyrektor organizuje pracę wychowawczą i dydaktyczną, kieruje nią, czuwa nad jej harmonizowaniem i planowem wykonaniem, nadto sam uczy; prócz tego zarządza sprawami administracyjno - gospodarczemi gimnazjum.

Dyrektor jest odpowiedzialny za organizację powierzonej mu szkoły, za wychowawczy i dydaktyczny jej stan i rozwój, za kierunek wychowawczy, poziom nauki, prawidłowy bieg życia szkolnego, za wykonanie przepisów i poleceń władz szkolnych oraz za administracyjno-gospodarczy stan gimnazjum.

§ *20.* Nauczyciel wychowuje i uczy uczniów powierzonych jego opiece.

W tym celu poznaje ich oraz stara się poznać warunki ich życia i pracy w szkole i w domu.

Jako członek grona nauczycielskiego nauczyciel dba o dobro i honor gimnazjum, współdziała w wytwarzaniu harmonijnej atmosfery i przyczynia się w zakresie swojej pracy dydaktycznej i wychowawczej oraz powierzonych mu przez dyrektora funkcyj administracyjno-gospodarczych do należytego biegu życia szkolnego.

Nauczyciel jest odpowiedzialny za stosowane przez siebie metody nauczania i wychowania, za realizowanie właściwego kierunku wychowawczego oraz za wyniki nauki w przedmiotach, których uczy, a nadto za stan administracyjno-gospodarczy powierzonego sobie działu pracy.

Jako członek Rady Pedagogicznej nauczyciel ma obowiązek brania żywego i czynnego udziału w pracach Rady oraz realizowania w poruczonym sobie zakresie jej uchwał.

Nauczyciel ma obowiązek przygotowywania się do swej pracy dydaktycznej i wychowawczej i utrzymywania jej na poziomie, odpowiadającym współczesnemu stanowi wiedzy i doświadczenia, przez stałe kształcenie się.

Nauczyciel, uczący religji, winien szczególnie troszczyć się o pogłębienie życia religijnego swych uczniów.

§ 21. Opiekun klasowy (§ 54) poznaje uczniów swej klasy, warunki ich życia i pracy w szkole i w domu, wywiera wpływ wychowawczy, czuwa nad przebiegiem pracy w szkole jak również nad wymiarem i rozkładem pracy domowej uczniów oraz nad życiem zbiorowem swej klasy, koordynuje poczynania innych nauczycieli na jej terenie, utrzymuje stały i żywy kontakt z rodzicami i opiekunami uczniów oraz wykonywa czynności administracyjno-kancelaryjne, związane z jego pracą jako opiekuna.

Opiekun klasowy jest szczególnie odpowiedzialny za realizowanie na terenie swej klasy właściwego kierunku wychowawczego oraz za stan wychowawczy tej klasy.

§ 22. Lekarz szkolny czuwa nad zdrowiem i rozwojem fizycznym uczniów, troszczy się o stan higjeniczny szkoły; współdziała w pracach wychowawczych z dyrektorem i nauczycielami, stara się o właściwe wyzyskanie środków, zmierzających do podniesienia stanu zdrowotnego i rozwoju fizycznego uczniów, oraz stanu higjenicznego szkoły.

Tam, gdzie jest psycholog szkolny, bada on rozwój psychiczny uczniów oraz współdziała w sprawach wychowania i nauczania z dyrektorem i nauczycielami.

§ 23. Dyrektor, nauczyciele, lekarz szkolny (a tam, gdzie jest i psycholog szkolny) tworzą Radę Pedagogiczną gimnazjum, która jest organem stałym wewnętrznego życia szkolnego.

Rada Pedagogiczna obraduje bądź w składzie pełnym, bądź też w zespołach klasowych. Osobne przepisy wskażą, w jakim zakresie zespoły klasowe będą posiadały uprawnienia pełnej Rady Pedagogicznej.

Uchwały Rady mają charakter bądź opinjodawczy, bądź decydujący.

§ 24. Rada Pedagogiczna pomaga dyrektorowi w pracy nad podnoszeniem poziomu wychowawczego i naukowego gimnazjum, omawia i opracowuje ważniejsze sprawy, związane z całokształtem życia szkolnego, w szczególności zaś ma obowiązek:

a) wyrabiania sobie opinji o poszczególnych uczniach, o stanie poszczególnych klas (oddziałów) i całej szkoły pod względem wychowawczym i naukowym,

b) omawiania i opracowywania sposobu i środków podnoszenia poziomu wychowania i nauczania,

c) opracowywania projektu planu pracy wychowawczej i dydaktycznej.

Rada Pedagogiczna decyduje w sprawach przekazanych jej do decyzji przez osobne przepisy.

Przewodniczącym Rady Pedagogicznej jest dyrektor. Dyrektorow przysługuje prawo zawieszenia uchwał Rady, które uzna za niezgodne z przepisami lub przeciwne dobru szkoły.

Dla opracowywania specjalnych zagadnień mogą być tworzone z pośród członków Rady bądź przez dyrektora, bądź przez samą Radę, specjalne komisje.

V. Program, metody i organizacja nauczania.

§ 25. Program gimnazjum opiera się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej.

§ 26. Program gimnazjum winien zapewnić głębsze i obszerniejsze, niż w szkole powszechnej, poznanie kultury Polski, z uwzględnieniem związku z życiem praktycznem i gospodarczem, oraz systematyczne wprowadzenie w kulturę ogólnoludzką w łączności z Polską.

§ 27. Przedmioty nauki w gimnazjum są obowiązkowe i nadobowiązkowe. Możność wprowadzenia przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych innych, niż wymienione w §§ 28 i 30, określają osobne przepisy.

§ 28. W gimnazjum z nauką języka łacińskiego są następujące przedmioty:

a) obowiązkowe: religja, język polski, język łaciński, jeden z języków obcych nowożytnych, historja, geografja, przyroda, fizyka i chemja, matematyka, zajęcia praktyczne, ćwiczenia cielesne;

b) nadobowiązkowe: drugi język obcy nowożytny, rysunek, śpiew.

Przez drugi język obcy nowożytny należy rozumieć przedewszystkiem język jednego z państw ościennych.

§ 29. Nauczanie drugiego języka obcego nowożytnego ma na celu praktyczną jego znajomość i powinno się rozpoczynać nie wcześniej, niż w II-em półroczu klasy II-ej.

§ 30. W gimnazjum bez nauki języka łacińskiego przedmioty obowiązkowe i nadobowiązkowe są te same, co w gimnazjum z nauką języka łacińskiego (z wyjątkiem łaciny). Zamiast nauki języka łacińskiego wzmacnia się naukę języka polskiego, języka obcego nowożytnego oraz zajęcia praktyczne.

§ 31. Uczeń może się uczyć jednego przedmiotu nadobowiązkowego, a tylko wyjątkowo dwóch. Przedmiot naobowiązkowy, który uczeń wybrał, staje się dla niego zasadniczo obowiązkowym na przeciąg całego roku szkolnego.

§ 32. Zakres materjału i plan godzin dla przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych określa program.

§ 33. Nauczanie w gimnazjum winno opierać się przedewszystkiem na pracy w szkole. Praca domowa ucznia uzupełnia ją i służy w szczególności do utrwalania i stosowania wiadomości nabytych podczas pracy w szkole oraz do samodzielnego opracowywania nowych dostępnych tematów.

Praca domowa, związana z przygotowywaniem lekcyj, winna być tak normowana, aby nie obciążała ucznia w dwóch klasach niższych ponad 2 godziny, w dwóch zaś klasach wyższych ponad $2^1/_2$ godziny dziennie.

§ 34. Nauczanie winno być dostosowane do wieku i rozwoju uczniów oraz zapewnić: a) osiągnięcie przepisanych programem wyników nauki, b) możliwie pełny rozwój uzdolnień uczniów, c) zaprawianie uczniów do samodzielności i systematyczności w pracy oraz do stosowania nabytych wiadomości w życiu praktycznem.

§ 35. Metody nauczania, przyjęte w gimnazjum, winny uwzględniać w należytej mierze rolę: a) nauczyciela, b) podręcznika i środków pomocniczych, c) urządzeń szkolnych, d) samodzielnej pracy ucznia.

§ 36. Nauczyciel uczy, organizuje i kieruje pracą całej klasy (zespołu, grupy — § 41) i poszczególnych uczniów nietylko szkolną, ale i domową, bada postępy i sprawdza wyniki pracy.

§ 37. Podręcznik służy do porządkowania, utrwalania, a także zdobywania wiadomości i sprawności oraz do orjentowania się ucznia w całości materjału. Środki pomocnicze, zależnie od przedmiotu, w którym są stosowane, służą w stosunku do poszczególnych zagadnień kursu nauki tym samym celom, co i podręcznik.

§ 38. Urządzenia szkolne np. pracownie, bibljoteki, ogród, sala gimnastyczna i t. p. winny umożliwiać stosowanie metod pracy, właściwych dla danego przedmiotu.

§ 39. Samodzielna praca ucznia winna polegać na braniu żywego i czynnego udziału w całej pracy w szkole i w domu, a zwłaszcza na opracowywaniu bądź omawianych już przez nauczyciela tematów, bądź też dostępnych nowych — przez umiejętne korzystanie z podręczników, środków pomocniczych i urządzeń szkolnych, a przedewszystkiem z pracowni.

§ 40. Żadna metoda nie może być uznana za wyłącznie obowiązującą przy nauczaniu danego przedmiotu.

Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem winni troszczyć się o dobór metod i zdobycie środków pomocniczych, czyniących zadość postulatom, wskazanym wyżej w §§ 33—39, a odpowiadających warunkom i możliwościom gimnazjum.

§ 41. Każda klasa gimnazjum względnie oddział pobiera naukę osobno. Jednakże przy nauczaniu pewnych przedmiotów (np. ćwiczeń cielesnych) mogą być tworzone tam, gdzie to będzie możliwe ze względów programowych, zespoły z uczniów różnych klas względnie oddziałów, przytem liczba uczniów w zespole nie powinna przekraczać 45.

Przy nauczaniu zaś niektórych przedmiotów, np .fizyki i chemji, przyrody i t. p., wymagających prowadzenia zajęć uczniów w pracowniach, klasę (oddział), liczącą nie mniej niż 30 uczniów, dzieli się na dwie grupy.

§ 42. Nauczanie przedmiotów nadobowiązkowych może być prowadzone dla grupy lub zespołu, nie mniejszego w zasadzie niż 15 uczniów.

VI. Program i organizacja pracy wychowawczej.

§ 43. Program wychowania winien, zgodnie z funkcją społeczno-państwową gimnazjum i w sposób dostosowany do wieku i rozwoju młodzieży, zapewnić jej wychowanie na świadomych swych obowiązków, twórczych obywateli Rzeczypospolitej, a w związku z tem dać możliwie

najwyższe wyrobienie religijne, moralne, umysłowe i fizyczne oraz najlepsze przygotowanie do życia.

§ 44. Organizacja wychowania winna uwzględniać ścisłą koordynację wszystkich dziedzin wychowania, jak również wszystkich czynników współdziałających w pracy wychowawczej pod kierunkiem dyrektora.

§ 45. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem, czuwając nad wytworzeniem odpowiedniej atmosfery wychowawczej, realizują program wychowania przez: a) bezpośredni swój wpływ na uczniów w szkole i po za szkołą, b) nauczanie, c) dopomaganie uczniom do samowychowywania się, d) organizowanie życia zbiorowego uczniów, e) organizowanie współdziałania domu i szkoły w akcji wychowawczej.

Oddziaływanie wychowawcze winno nadto obejmować wyzyskiwanie dodatnich wpływów środowiska pozaszkolnego a przeciwdziałanie wpływom ujemnym.

§ 46. Dyrektor i nauczyciele wywierają bezpośredni wpływ na uczniów przez własną osobowość, życzliwy i opiekuńczy stosunek do uczniów oraz czynny swój udział w życiu zbiorowem młodzieży.

§ 47. Wartości wychowawcze w nauczaniu winny być osiągnięte przedewszystkiem przez: a) dobór i wyzyskanie treści, b) zgodną z charakterem przedmiotu organizację nauki, c) zamiłowanie nauczyciela do przedmiotu, d) wyrabianie w uczniu samodzielności, aktywności, systematyczności i rzetelnego stosunku do pracy.

§ 48. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem, dopomagając uczniom do samowychowywania się, winni uwzględniać potrzeby i indywidualne różnice poszczególnych uczniów, zwłaszcza trudniejszych do prowadzenia.

§ 49. Przez życie zbiorowe młodzież winna zaprawić się do czynnego udziału w pracy zbiorowej oraz osiągnąć zrozumienie swych obowiązków. Życie zbiorowe młodzieży może być ujmowane jedynie w takie formy organizacyjne, które najlepiej odpowiadają jej dążeniom i potrzebom oraz zamierzeniom szkoły.

Znajduje ono swój wyraz przedewszystkiem w życiu klasy, jako grupy społecznej, a także:

a) w organizacjach klasowych i międzyklasowych, które mogą powstawać i rozwijać swoją działalność jedynie za zgodą i pod opieka szkoły.

b) w organizacjach międzyszkolnych, dopuszczonych przez władze szkolne, a mających w danem gimnazjum swe koła lub też członków wśród jego uczniów.

§ 50. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem wnikają w treść życia i działalność wszystkich organizacyj uczniowskich i opiekują się niemi, przytem w stosunku do organizacyj klasowych opiekę tę spełnia przedewszystkiem opiekun klasowy, a gdy chodzi o kółka o charakterze specjalnym (np. naukowe, krajoznawcze i t. p.) — ewentualnie inny nauczyciel, w stosunku zaś do każdej innej organizacji — nauczyciel wyznaczony na jej opiekuna.

Nadto dyrektor ma obowiązek wnikania w pracę wszystkich organizacyj, do których należą uczniowie gimnazjum.

§ 51. Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem czuwają nad tem, aby poszczególni uczniowie przyzwyczajali się do pracy intensywnej i nie rozpraszali się przez branie udziału w zbyt wielu organizacjach.

§ 52. Współdziałanie szkoły i domu w akcji wychowawczej polega przedewszystkiem na: zapoznaniu rodziców z pracą i dążeniami szkoły, wzajemnem informowaniu się o pracy i warunkach życia ucznia, oraz czynnej współpracy rodziców ze szkołą.

Dyrektor łącznie z gronem nauczycielskiem mają obowiązek roztoczenia szczególnej opieki nad warunkami życia tych uczniów, którzy mieszkają nie w domu, lecz na stancjach, w bursach i internatach, nad uczniami, pozostającymi w trudnych warunkach życiowych oraz nad uczniami, dojeżdżającymi do szkoły.

§ 53. W akcji wychowawczej szkoły winni brać udział wszyscy nauczyciele. Każdy nauczyciel jest wychowawcą, szczególnie zaś obowiązki wychowawcze ciążą na dyrektorze, opiekunach klasowych i opiekunach organizacyj uczniowskich.

§ 54. Każda klasa (oddział) ma swego opiekuna klasowego lub opiekunkę klasową.

W gimnazjach męskich opiekunami klasowymi są nauczyciele, w gimnazjach żeńskich — nauczycielki.

§ 55. Opiekunami klasowymi powinni być przedewszystkiem właśni nauczyciele (§ 12), mający szczególne uzdolnienia wychowawcze.

§ 56. W danej klasie (oddziale) opiekunem klasowym winien być jeden z pośród nauczycieli, uczących w tej klasie (oddziale); w wyjątkowych przypadkach mogą być czynione odstępstwa od tej zasady.

§ 57. O ile na czele gimnazjum koedukacyjnego lub żeńskiego stoi dyrektor, niezależnie od tego, że każda klasa (oddział) ma swego opiekuna lub opiekunkę, jedna z nauczycielek pełni ogólną rolę opiekuńczą nad wszystkiemi uczenicami szkoły, o ile zaś na czele gimnazjum koedukacyjnego stoi przełożona, jeden z nauczycieli pełni ogólną rolę opiekuńczą nad wszystkimi uczniami szkoły; osoby te winny posiadać szczególniejsze uzdolnienie wychowawcze. W obu przypadkach zarówno nauczycielka, jak i nauczyciel, powołani do tej funkcji, ponoszą za nią odpowiedzialność.

VII. Uczniowie.

A. Zadania i obowiązki uczniów.

§ 58. Uczeń sposobi się przez wychowywanie i kształcenie w szkole na świadomego swych obowiązków i twórczego obywatela Rzeczypospolitej, który za prawo naczelne uznaje dobro Państwa.

§ 59. W tym celu uczeń winien dążyć do wyrobienia religijnego, urabiać należycie swój charakter, zdobywać wiedzę i pogłębiać w sobie poczucie więzi społeczno-obywatelskiej. Do osiągnięcia tego zdąża przedewszystkiem przez wytrwałą pracę nad sobą, opartą o poszanowanie wartości kulturalnych i przez sumienne spełnienie obowiązków.

§ 60. W szczególności uczeń powinien:

a) dążyć do samodzielnego zdobywania wartości, rozwijających jego umysł, charakter i uczucia,

b) hartować swoją wolę i umacniać ciało, aby stać się zdolnym do znoszenia trudów i niewygód, być zaradnym w życiu i wytrwale dążyć do osiągnięcia stawianych sobie celów,

c) odnosić się z szacunkiem do rodziców (opiekunów), przełożonych, nauczycieli i korzystać pilnie z ich rad i wskazówek,

d) uczestniczyć w życiu koleżeńskiem przez przyczynianie się do wytwarzania w klasie atmosfery przyjaznego współżycia oraz przez sumienną pracę w organizacjach uczniowskich,

e) zawsze postępować rzetelnie, być uczynnym, zwłaszcza służyć chętną pomocą słabszym.

§ 61. Jako członek społeczności szkolnej uczeń winien dbać o honor i dobro szkoły i nie czynić nic, coby się z tem nie zgadzało i przynosiło szkodę moralną lub materjalną szkole, do której należy.

Poczucie odpowiedzialności za słowa i czyny winno w uczniu być głęboko ugruntowane.

§ 62. Źródłem zadowolenia i nagrodą za trudy jest dla ucznia przeświadczenie o dobrze dokonanej pracy i należycie spełnionym obowiązku.

B. Egzaminy wstępne do klasy I-szej.

§ 63. Kandydaci do klasy I przyjmowani są w poczet uczniów na podstawie egzaminu wstępnego.

§ 64. Dopuszczeni do egzaminu winni być, bez względu na liczbę zgłoszeń, wszyscy kandydaci, o ile spełniają wymagania, określone osobnemi przepisami i ukończyli co najmniej lat 12, a nie przekroczyli lat 16.

§ 65. Wśród kandydatów do egzaminu rozróżnia się dwie grupy: a) kandydatów, którzy wykażą się świadectwem ukończenia sześciu klas szkoły powszechnej, b) kandydatów, którzy świadectwa tego nie przedłożą.

§ 66. Egzamin dla kandydatów, wymienionych w § 65 w grupie a) ma na celu sprawdzenie ogólnego rozwoju umysłowego oraz przygotowania naukowego kandydata.

Za podstawę orjentacji będzie służyło świadectwo szkoły powszechnej, o zakresie wymagań egzaminacyjnych stanowi program drugiego szczebla szkoły powszechnej.

Egzamin odbywa się z przedmiotów następujących: język polski, geografja, arytmetyka z geometrją.

Przy egzaminie z języka polskiego należy sprawdzać również przygotowanie kandydata z historji, przy geografji z przyrody.

§ 67. Kandydaci, wymienieni w § 65 b), zdają egzamin pełny ze wszystkich przedmiotów w zakresie programu drugiego szczebla szkoły powszechnej z wyjątkiem rysunku, zajęć praktycznych, śpiewu i ćwiczeń cielesnych. Egzamin ten polega na dokładnem zbadaniu, czy kandydat wykazuje odpowiedni rozwój ogólny, czy posiada taki zasób wiedzy i niezbędne sprawności, aby mógł skutecznie pobierać naukę w gimnazjum.

§ 68. W poczet uczniów gimnazjum mogą być przyjęci tylko kandydaci, którzy zdali egzamin z wynikiem pomyślnym. W wyjątkowych przypadkach wynik słabszy z jednego przedmiotu nie będzie stanowił przeszkody do przyjęcia, jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienia i dobre wyniki w innych przedmiotach.

§ 69. Jeżeli egzamin wstępny zdało więcej kandydatów, niż jest miejsc wolnych w klasie, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać lepiej przygotowanym i bardziej zdolnym.

§ 70. W poczet uczniów gimnazjum mogą być przyjęci bez egzaminu kandydaci, którzy przedstawią świadectwo pomyślnego złożenia egzaminu do klasy I szkół zawodowych stopnia gimnazjalnego.

§ 71. Kandydat, który zdał egzamin do klasy I i nie został przyjęty do danego gimnazjum z powodu braku miejsc, może być przyjęty w tym samym roku bez ponownego składania egzaminu do klasy I innego gimnazjum najdalej w ciągu pierwszego okresu szkolnego.

C. Egzaminy wstępne do klasy II, III i IV.

§ 72. Egzamin wstępny do klas wyższych niż pierwsza przeprowadza się jedynie w wypadkach, gdy są w nich wolne miejsca. Egzamin do klasy IV kandydat może zdawać po uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia władz szkolnych.

§ 73. Do egzaminu dopuszcza się wszystkich kandydatów, którzy spełniają wymagania, określone specjalnemi przepisami, a odpowiadają co do wieku następującemu warunkowi:

przy egzaminie do klasy II ukończenie co najmniej lat 13 a nie przekroczenie lat 16; przy egzaminie do każdej klasy następnej osiągnięcie względnie nieprzekroczenie powyższej granicy wieku, przesuniętej odpowiednio o rok wzwyż.

§ 74. Kandydaci zdają egzamin ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych, nauczanych w klasach poprzednich w zakresie wskazanym przez obowiązujący program.

§ 75. Kandydat może być przyjęty, o ile zda egzamin ze wszystkich przedmiotów z wynikiem pomyślnym i wykaże odpowiedni stopień ogólnego rozwoju.

D. Przechodzenie uczniów.

§ 76. Uczniów, przechodzących z jednego gimnazjum do drugiego o tym samym programie, nie obowiązuje składanie egzaminu.

§ 77. Uczniowie przechodzący z gimnazjum z nauką języka łacińskiego do gimnazjum bez nauki języka łacińskiego lub odwrotnie, zdają egzamin jedynie z różnicy programów.

E. Ocena uczniów.

§ 78. Aby umożliwić stosowanie odpowiednich metod wychowania i nauczania, a przez to osiągnąć należyte wyniki, nauczyciel winien stale i konsekwentnie urabiać sobie opinję o uczniu, biorąc pod uwagę: a) warunki domowe życia i pracy ucznia, b) właściwości fizyczne i stan zdrowia. c) właściwości psychiczne, a zwłaszcza uzdolnienia i zamiłowania, d) ustosunkowanie się do pracy nad danym przedmiotem, a więc stopień zainteresowania, pilności i wytrwałości, e) wyniki osiągane w tej pracy, f) ustosunkowanie się do życia klasy i szkoły.

W szczególności nauczyciel urabia sobie możliwie dokładną opinję o pracy ucznia nad danym przedmiotem, badając jej planowość, natężenie, przebieg, stopień samodzielności i zaradności ucznia.

§ 79. Przy końcu każdego okresu szkolnego:

a) nauczyciel ustala ocenę wyników, osiągniętych przez ucznia w zakresie danego przedmiotu, przyjmując jako kryterjum wymagania obowiązującego programu; ocena winna być oparta na systematycznem badaniu postępów i wyników pracy ucznia, nie zaś na luźnych i nielicznych, a tem mniej przypadkowych spostrzeżeniach i osądach,

b) Rada Pedagogiczna, rozważywszy wspólnie co do każdego ucznia dane, wyżej wymienione w § 78, ustala swą opinję o uczniu i ocenę jego zachowania się.

Przy ocenie postępów z ćwiczeń cielesnych bierze się przedewszystkiem pod uwagę usiłowania ucznia przy stanie jego zdrowia w kierunku zdobycia usprawnienia cielesnego.

§ 80. Ocenę wyników nauki i zachowania się wyraża się w odpowiednich stopniach. W księgach szkolnych notuje się prócz stopni krótkie motywy ocen niedostatecznych oraz opinję Rady Pedagogicznej o uczniu wraz z uzasadnieniem.

§ 81. Przy końcu pierwszego półrocza oraz z końcem roku szkolnego uczeń otrzymuje świadectwo, które zawiera wyrażoną w stopniach ocenę wyników nauki ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych oraz ocenę zachowania się.

O wynikach nauki po pierwszym i trzecim okresie szkolnym zawiadamia się rodziców względnie opiekunów ucznia.

§ 82. Stopnie, ustalone z końcem okresu II, są zarazem stopniami za pierwsze dwa okresy; stopnie ustalone z końcem okresu III, są zarazem stopniami za pierwsze trzy okresy. Stopnie, ustalone z końcem okresu IV, są zarazem stopniami rocznemi.

§ 83. Promowanie uczniów do klas następnych odbywa się na podstawie stopni rocznych z przedmiotów obowiązkowych (§ 28-a). Stopnie z przedmiotów nadobowiązkowych (§ 28-b) nie mają wpływu na promocję. Uczeń może być promowany do klasy następnej, o ile ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych posiada stopnie dostateczne. W wyjątkowych przypadkach, określonych specjalnemi przepisami, uczeń może być promowany do klasy II-ej względnie III-ej mimo stopnia niedostatecznego z jednego przedmiotu.

Jakiekolwiek egzaminy uzupełniające lub promocyjne do klasy następnej nie mogą być stosowane.

Decyzja o promowaniu ucznia do każdej klasy winna być powzięta w głębokiem poczuciu odpowiedzialności i oparta na całkowicie ugruntowanej opinji o ogólnym rozwoju i zasobie wiadomości oraz sprawności ucznia.

§ 84. Postanowienia § 83 ustęp ostatni mają szczególniejsze zastosowanie przy ustalaniu decyzji o wynikach nauki uczniów w klasie IV-ej.

Dla wykonania tych postanowień należy:

a) w ciągu całego czasu nauki w klasie IV sprawdzać ze szczególną ścisłością stan wiadomości i sprawności uczniów,

b) w przypadkach, nasuwających uzasadnione wątpliwości, organizować w drugiem półroczu sprawdzanie na lekcjach wyniku pracy poszczególnych uczniów przez nauczyciela, uczącego danego przedmiotu przy współudziale 1—2 innych nauczycieli.

VIII. Ukończenie gimnazjum, uprawnienia absolwentów.

§ 85. Uczeń, który otrzymał w klasie IV-ej oceny roczne co najmniej dostateczne ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych oraz z zachowania się, otrzymuje zamiast świadectwa rocznego świadectwo ukończenia gimnazjum.

§ 86. Ukończenie gimnazjum uprawnia absolwentów do ubiegania się o przyjęcie do liceów oraz szkół zawodowych stopnia licealnego.

Absolwent gimnazjum, zgłaszający się do jednej z tych szkół, zawiadamia o tem gimnazjum, które przesyła interesowanej szkole odpis z ksiąg szkolnych, zawierający oceny roczne z czasu pobytu ucznia w gimnazjum oraz ogólną opinję o uczniu. Treść opinji winna być na życzenie rodziców ucznia podana im do wiadomości.

11.

Taksy i opłaty szkolne.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 143 z dnia 12 października 1933 r. (I. R. 8489/33) w sprawie wyjaśnień do zarządzenia o taksach i opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych.

Nr. II. 32037/33. W związku z wątpliwościami, jakie nasunęły się jednemu z kuratorjów okręgów szkolnych przy stosowaniu okólnika Ministerstwa Nr. 125 z dnia 6 września 1933 roku. Nr. I. R. 6542/33 (Dz. Urz. Nr. 10, poz. 150 [1]) o taksach i opłatach szkolnych w państwowych szkołach średnich ogólnokształcących, państwowych zakładach kształcenia nauczycieli oraz przy egzaminach nauczycieli szkół powszechnych, Ministerstwo wyjaśnia. co następuje:

1. Ustalone w ust. 20 okólnika granice zwolnień nie dotyczą ulgowych taks, przewidzianych dla dzieci czynnych funkcjonarjuszów państwowych. W granicach tych rady pedagogiczne mają prawo udzielania zwolnień od opłaty częściowych i całkowitych niezależnie od ulgowych taks, przyznawanych dzieciom czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych.

Stosowanie postanowienia ust. 20 okólnika w ujęciu rachunkowem ilustruje następujące przykładowe zestawienie:

Gimnazjum państwowe w N. liczy 200 uczniów, w tem 100 dzieci funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych a 100 dzieci innych.

Szkoła powinnaby uzyskać półrocznie z opłat:

za 100 dzieci funkcjonarjuszów państwowych	zł 5.500
za 100 dzieci innych	zł 11.000
razem	zł 16.500

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 351.

20% sumy zł 16.500 wynosi kwotę zł 3.300 i do wysokości tej kwoty rada pedagogiczna ma prawo udzielić zwolnień ponad kwotę przyznanych ulgowych opłat dzieciom czynnych funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych.

W danym wypadku, jeżeliby rada pedagogiczna przyznała ulgowe opłaty wszystkim dzieciom czynnych funkcjonarjuszów państwowych oraz w całości wykorzystała granicę 20%, ogólna suma ulg i zwolnień wynosić będzie 5.500 + 3.300 = 8.800 zł, a do pobrania za półrocze przypadnie 13.200 zł.

2. Postanowienie ustępu 16 okólnika wprowadza częściowe zwalnianie od taksy dzieci rodziców niezamożnych w różnej wysokości w granicach do 50% normalnej taksy administracyjnej.

Postanowienie to zatem daje możność radom pedagogicznym udzielania zwolnień w kwotach mniejszych od połowy normalnej taksy, nie wyłączając, o ile zajdzie potrzeba, zwolnień nawet w kwotach drobnych.

Jednocześnie Ministerstwo oznajmia, że okólnik Ministerstwa Nr. 16 z dnia 31 stycznia 1933 r. (Nr. II S 11097/32 Dz. Urz. Min. Nr. 1, poz. 10[1]), upoważniający kuratorja okręgów szkolnych do odraczania i rozkładania na raty w wyjątkowych wypadkach taksy administracyjnej, pozostaje nadal w mocy.

Dyrektor Departamentu *(—) K. Makuch.*

12.

Kwalifikacje zawodowe wychowawczyń przedszkoli.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 645.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 25 marca 1933 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 249) postanawiam, co następuje:

Art. 1. Kwalifikacje zawodowe do prowadzenia zajęć wychowawczych w przedszkolach posiada osoba, która uzyskała dyplom na wychowawczynię przedszkoli przez ukończenie państwowego lub prywatnego z prawami szkół państwowych: seminarjum lub liceum dla wychowawczyń przedszkoli.

Art. 2. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać inne studja za równoznaczne z wymienionemi w art. 1 i przyznać kwalifikacje zawodowe do prowadzenia zajęć wychowawczych w przedszkolach, przyczem zależnie od jakości odbytych studjów może uzależnić przyznanie kwalifikacyj od złożenia określonego przez siebie egzaminu.

Art. 3. Osoby, posiadające w myśl obowiązujących przepisów kwalifikacje zawodowe do nauczania w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych, mogą je rozszerzyć na prowadzenie zajęć wychowawczych w przedszkolach przez zdanie egzaminu uzupełniającego na podstawie przepisów, wydanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 27.

Art. 4. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać za posiadające kwalifikacje zawodowe do prowadzenia zajęć w przedszkolach osoby nie posiadające w myśl rozporządzenia niniejszego kwalifikacyj zawodowych, o ile przezd wejściem w życie rozporządzenia niniejszego ukończyły 30 rok życia i odbyły co najmniej trzyletnią praktykę w przedszkolach, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za wybitną.

Art. 5. Osoby czynne w przedszkolach przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego, nie posiadające kwalifikacyj, mogą do końca 1936 roku uzyskać je przez zdanie egzaminu, określonego przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, o ile wykażą się co najmniej dwuletnią odbytą przed wejściem w życie rozporządzenia niniejszego praktyką w przedszkolu, uznaną za zadawalającą przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub przez oznaczoną przez niego władzę szkolną. Po tym terminie, osoby te, w razie nieuzyskania kwalifikacyj, nie mogą być nadal zatrudnione w charakterze wychowawczyń przedszkoli.

Art. 6. Świadectwa ukończenia państwowego lub prywatnego z prawami szkół państwowych seminarjum ochroniarskiego i świadectwa egzaminu końcowego, złożonego przed państwową komisją egzaminacyjną przy seminarjum ochroniarskiem, wydawane do czasu zorganizowania pełnych seminarjów dla wychowawczyń przedszkoli, będą dawały kwalifikacje do prowadzenia zajęć wychowawczych w przedszkolach.

Art. 7. Kwalifikacje zawodowe wychowawczyń przedszkoli uprawniają do prowadzenia zajęć wychowawczych w języku polskim, lub, o ile to jest wyraźnie zaznaczone w dyplomie, w języku polskim i innym.

Osoba, posiadająca kwalifikacje zawodowe do prowadzenia zajęć wychowawczych w przedszkolach tylko w języku polskim, może je rozszerzyć i na inny język przez zdanie egzaminu uzupełniającego na podstawie przepisów, wydanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 8. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego lub oznaczona przez niego władza szkolna może zezwalać na prowadzenie zajęć wychowawczych w przedszkolach osobom, nie posiadającym w myśl rozporządzenia niniejszego kwalifikacyj zawodowych, jednakże nie dłużej, niż do końca trzeciego roku od dnia zatrudnienia tej osoby w przedszkolu.

Art. 9. Wymienione w poprzednich artykułach kwalifikacje zawodowe wychowawczyń przedszkoli stanowią zarazem przewidziane w art. 8 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 104, poz. 873) kwalifikacje zawodowe dla ustalenia wychowawczyń przedszkoli.

Art. 10. Przepisy rozporządzenia niniejszego nie naruszają specjalnych uprawnień, przewidzianych w umowach międzynarodowych, w warunkach i granicach w umowach tych ustalonych.

Art. 11. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

---

[1]) 30 października 1933 r.

Art. 12. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki,* Prezes Rady Ministrów i Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *J. Jędrzejewicz,* Minister Spraw Wewnętrznych: *Bronisław Pieracki,* Minister Spraw Zagranicznych: *Beck,* Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski,* Minister Skarbu: *Wł. Zawadzki,* Minister Sprawiedliwości: *Czesław Michałowski* Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *Nakoniecznikow - Klukowski,* Minister Przemysłu i Handlu: *Zarzycki,* Minister Komunikacji: *M. Butkiewicz,* Minister Opieki Społecznej: *Hubicki,* Minister Poczt i Telegrafów: *Kaliński.*

Organizacja szkół.

Na podstawie art. 2, ust. 1, ustawy z dnia 11 marca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 334, udzielono p. Kazimierzowi Świderskiemu w Stryju prawa otwarcia Liceum Handlowego w Stryju (L. III. 31695/33).

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 10-go października 1933 r. Nr. BP. 15079/33 powołał p. inż. Stefana Frischa, pozostającego w stanie nieczynnym okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, zpowrotem do służby czynnej na poprzednio zajmowane stanowisko okręgowego wizytatora szkół Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł w stan spoczynku:

rozporządzeniem z dnia 12-go października 1933 roku Nr. BP. 15525/33 p. Józefa Hornunga, pozostającego w stanie nieczynnym okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie,

rozporządzeniem z dnia 8-go października 1933 roku Nr. BP. 1591/33 p. Czesława Zająca, pozostającego w stanie nieczynnym okręgowego wizytatora szkół w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

Inspektoraty.

Mianowani.

P. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamianował:

P. Jaworczykowskiego Zygmunta, nauczyciela seminarjum nauczycielskiego męskiego we Lwowie, zastępcą inspektora szkolnego na obwód lwowski miejski,

p. Kuchciaka Macieja, zastępcę inspektora szkolnego we Lwowie mieście, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny lwowski miejski,

p. Paradysza Jana, prowizorycznego zastępcę inspektora szkolnego w Przemyślu, zastępcą inspektora szkolnego (a nie inspektorem szkolnym

jak mylnie podano w numerze 10 Dz. Urz. Kur. O. S. Lw.) na obwód szkolny przemyski.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował:

p. Chytłę Stanisława, adjunkta kancelaryjnego w IX st. sł. w b. Radzie Szkolnej Powiatowej w Sanoku, adjunktem kancelaryjnym w Inspektoracie Szkolnym w Sanoku,

p. Nawrockiego Mieczyława, asesora w VIII st. sł. w b. Radzie Szkolnej Powiatowej w Stanisławowie, asesorem w Inspektoracie Szkolnym w Stanisławowie.

P. Kurator O. S. Lw. powierzył czynności administracyjne celem odbycia praktyki w nadzorze szkolnym:

p. Byrze Janowi, nauczycielowi gimnazjum w Złoczowie, w Inspektoracie Szkolnym w Złoczowie,

p. Chruścielowi Stanisławowi, nauczycielowi seminarjum naucz. męskiego we Lwowie, przydzielonemu do szkoły ćwiczeń seminarjum męskiego we Lwowie, w Inspektoracie Szkolnym we Lwowie,

p. dr. Gilewiczowi Aleksemu, nauczycielowi kontraktowemu gimnazjum X we Lwowie, w Inspektoracie Szkolnym Zamiejskim we Lwowie,

p. Rudnickiemu Stanisławowi, p. o. dyrektora seminarjum naucz. męskiego w Sokalu, w Inspektoracie Szkolnym w Rawie Ruskiej,

P. Kurator O. S. Lw. przeniósł:

p. Derczyńskiego Edmunda, adj. kanc. w b. Radzie Szkolnej Pow w Złoczowie, do Inspektoratu Szkolnego w Tarnopolu,

p. Marję Januszewską, adjunkta kancelarjnego w IX st. sł. w Radzie Szkolnej Powiatowej w Kolbuszowej, na równorzędne stanowisko do Inspektoratu Szkolnego w Samborze,

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł p. Szwarza Eugenjusza, prow. zastępcę inspektora szkolnego w Drohobyczu, na stanowisko prow. zastępcy (a nie inspektora szkolnego, jak mylnie podano w Nr. 10, Dz. Urz. Kur. O. S. Lw.) inspektora szkolnego na obwód szkolny rzeszowski.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł w stan nieczynny:

p. Jelinka Wacława, adjunkta kancelaryjnego w X st. sł. w b. Radzie Szkolnej Powiatowej w Jaworowie,

p. Matwijowa Józefa, urzędnika w IX st. sł. w b. Radzie Szkolnej Powiatowej w Zbarażu.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczyciela, szkoły zawodowe i powszechne.

Mianowani.

Bar Michał, nauczycielem gimnazjum I w Rzeszowie.

Dzieciniakówna Helena kierowniczką 2-klasowej szkoły w Pieczychwostach (Żółkiew).

Galewicz Ludwik kierownikiem 2-klasowej szkoły w Iwli (Krosno); Gładysz Karol kierownik 2-klasowej szkoły w Rudawce Birczańskiej (Dobromil); Gottliebowa Marja powołana zpowrotem do czynnej służby na stanowisko nauczycielki szkoły Nr. 13 we Lwowie; Grodzicki Jan nauczycielem seminarjum męskiego w Tarnopolu.

Haldys Michał kierownikiem 7-klasowej szkoły im. św. St. Kostki w Przemyślu.

Iwasiów Grzegorz kierownikiem 4-klasowej szkoły w Roszniowie (Tłumacz).

Jużak Mieczysław kierownikiem 2-klasowej szkoły w Nagórzance (Buczacz).

Kupiec Jan kierownikiem 7-klasowej szkoły im. Czackiego w Przemyślu.

Lęcznar Antoni nauczycielem gimnazjum w Krośnie.

Inż. Miksiewicz Andrzej nauczycielem szkoły rolniczej w Miłocinie (Rzeszów).

Nowicki Ignacy kierownikiem 3-klasowej szkoły w Łowcach (Jarosław).

Późniak Tadeusz p. o. wizytatorem w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Brzeskiego w Brześciu n/Bugiem.

Wojas Jan kierownikiem 7-klasowej szkoły męskiej im. Piramowicza w Przemyślu; Wojtasiewicz Tomasz nauczycielem gimnazjum w Sokalu.

P r z e n i e s i e n i.

Bajówna Bronisława, nauczycielka szkoły w Rożkówce (Brześć n/Bugiem) do 1-klasowej szkoły w Niesłuchowie (Kamionka Strum.); Brykowa Janina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Toustoługu (Tarnopol), do 7-klasowej szkoły Nr. 22 we Lwowie.

Dajewski Władysław, nauczyciel seminarjum naucz. żeńskiego w Przemyślu, do gimnazjum w Rohatynie.

Eislerowa Amalja, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej im. A Mickiewicza w Złoczowie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. M. Mościckiej w Czortkowie.

Garsztecka Zofja, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. M Mościckiej w Czortkowie, do 7-klasowej szkoły meskiej im. A. Mickiewicza w Złoczowie.

Huzar Antoni, kierownik 2-klasowej szkoły w Bosyrach (Kopyczyńce), do 2-klasowej szkoły w Kotówce (Kopyczyńce).

Iwankowa Aleksandra, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Niesłuchowie (Kamionka Strum.), do 1-klasowej szkoły w Rożkówce (Brześć n/B.).

Kardasz Izydor, nauczyciel gimnazjum X we Lwowie, do gimnazjum im. Staszica w Warszawie; Kazienkowa Wiktorja, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Wietlinie (Jarosław), do 2-klasowej szkoły im. kr. Jadwigi w Łukawcu (Rzeszów); Dr. Kuchta Jan, nauczyciel gimnazjum III we Lwowie, do gimnazjum IV we Lwowie.

Lenardowa Izabela, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Łoszniowie (Trembowla), do 4-klasowej szkoły w Nastasowie (Tarnopol); Litwinówna Marja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tomaszowie Lubelskim (Tomaszów), do 7-klasowej szkoły Nr. 49 we Lwowie.

Nebenzahlówna Estera, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Kingi w Sanoku, do 7-klasowej szkoły im. Hoffmanowej w Sanoku; Nowosielska Wanda, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Kl. Hoffmanowej w Przemyślu, do 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konarskiego w Przemyślu.

Paczutowa Stefanja, nauczycielka szkoły w Wierzbianach (Jaworów), do 2-klasowej szkoły Sierakościach (Przemyśl).

Stroff Ottokar Mieczysław, nauczyciel 2-klasowej szkoły w Zawadach (Łask), do 5-klasowej szkoły w Mirocinie, (Przeworsk).

Zmarz Szymon, nauczyciel gimnazjum męskiego im. St. Staszica w Lublinie, do gimnazjum VII we Lwowie.

Spensjonowani.

Bałkowska Eugenja, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Beńkowej Wiszni (Rudki).

S. Chmurówna Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Rawie Ruskiej; Curkowska Eleonora, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Pacykowie (Dolina); Ks. Cypryś Jan, nauczyciel religji rzym.-kat. 7-klasowej szkoły w Leżajsku (Łańcut).

Głuszkiewicz Jan, kierownik szkoły w Sądowej Wiszni (Mościska); Gofryk Matylda, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Budkowie (Lwów).

Hirka Aleksander, kierownik 4-klasowej szkoły w Czernichowcach (Zbaraż); Hubisz Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 1 im. św. Anny we Lwowie; Huminiak Jan, kierownik 3-klasowej szkoły w Sokoli (Mościska).

Kolankowska Włodzimiera, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Szaszkiewicza w Przemylu.

Maciech Włodzimierz, kierownik 3-klasowej szkoły w Siwce Wojniłowskiej (Kałusz); Maciechowa Eufrozyna, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Siwce Wojniłowskiej (Kałusz); Malinowski Kazimierz, kierownik 6-klasowej szkoły w Biskowicach (Sambor).

Obaczówna Karolina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Czudcu (Rzeszów).

Pietruszkowa Rozalja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Ryszkowej Woli (Jarosław).

Rozdolska Olga, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Krechowie (Żydaczów); Rożkiewicz Wilhelm, kierownik 7-klasowej szkoły im. St. Jachowicza w Rzeszowie).

Skarbiński Edmund, profesor IX gimnazjum we Lwowie; Stankiewiczówna Jadwiga, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Żurawicy (Przemyśl); Strowska Michalina, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Krzywczycach (Lwów).

Tomaszek Mikołaj, kierownik 3-klasowej szkoły w Solcu (Drohobycz).

Wilkowa Romana, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tarnobrzegu; Wolański Józef, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Borysławiu; Wolański Wincenty, kierownik 4-klasowej szkoły w Nadybach (Sambor).

Zakulski Ludwik, pozostający w stanie nieczynnym dyrektor gimnazjum w Nisku.

Zwolnieni.

Siekanowiczowa Paulina, nauczycielka szkół powszechnych, pozostająca w stanie pozasłużbowym.

Zmarli

Tyszecki Longin, kierownik 4-klasowej szkoły w Snowiczu, pow. Złoczów, zmarł dnia 28-go października 1933 roku w 55 roku życia, a 28 roku służby nauczycielskiej.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	**Dolina**	Cisów	2 kl.	koed.	—	pol.-r.	2 ubik.	1 mg	Konkurs 2-gi
2	„	Czołhany	3 „	„	—	ruski	2 „	2 mg	Konkurs 2-gi
3	„	Roztoczki	2 „	„	—	„	3 „	2 mg	Konkurs 3-ci
4	„	Kalna	2 „	„	—	„	3 „	3 mg	Konkurs 3-ci
1	**Drohobycz**	Borysław	5 „	-	im. T. Szewczeuki	„	4 „	2 mg	Konkurs 2-gi
1	**Horodenka**	Horodenka	7 „	żeńska	—	polski	—	57 a	Pierwszeństwo z w. k. n.
2	„	Strzylcze	4 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	10 mg	
1	**Jaworów**	Szutowa	2 „	„	—	polski	2 „	—	Konkurs 2-gi
1	**Kałusz**	Kamień	2 „	„	—	ruski	3 „	—	
2	„	Krasna	3 „	„	—	pol-r.	3 „	—	
3	„	Petranka dolna	3 „	„	—	„	2 „	5 a	
4	„	Równia	2 „	„	—	„	3 „	—	
5	„	Seredne	2 „	„	—	„	—	—	
6	„	Zbora	3 „	„	—	„	4 „	—	
7	„	Dołpotów	2 „	„	—	ruski	3 „	1¼ mg	Konkurs 2-gi
1	**Rohatyn**	Bouszów	5 „	„	—	pol.-r.	3 „	1020 m²	Konkurs 2-gi
2	„	Bursztyn	7 „	„	—	„	3 „	1 ha	Pierwszeństwo z w. k. n.
3	„	Czercze	3 „	„	—	ruski	4 „	23 a	
1	**Sambor**	Sambor	7 „	męska	im. A. Mickiewicza	polski	—	1 ha	
2	„	Hordynia	3 „	koed.	—	pol.-r.	3 „	1 ha	

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny	Charakter (męska, żeńska koedukacyjna)	Nazwa im.	Język wykładowy	Do użytku kierownika		Uwaga
			szkoły				mieszkanie służbowe złożone z . . ubikac.	grunt o obszarze	
1	Stanisławów	Jezupol	6 kl.	koed.	—	polski	—	—	Konkurs 2-gi Pierwszeństwo z w. k. n.
1	Stry	Stynawa niżna	3 „	„	—	pol.-r.	—	1 ha	Konkurs 2-gi
1	Tłumacz	Hostów	2 „	„	—	polski	—	—	Konkurs 3-ci
2	„	Strychańce	3 „	„	—	pol.-r.	4 ubik.	—	Konkurs 2-gi
1	Zbaraż	Kujdańce	4 „	„	—	polski	3 „	2 mg	Konkurs 2-gi

Podania o posady objęte powyższym konkursem należy wnosić drogą służbową w terminie do 15-go stycznia 1934 roku.

Ogłoszenia.

Pomoc lekarska.

Wykaz uznanych szpitali wojskowych.

Nr. B P. 41629/33. Wskutek pisma Urzędu Wojewódzkiego Lwowskiego z dnia 11 października 1933 r. L. Z. 31/3/933 podaje się do wiadomości wykaz szpitali wojskowych, do których mogą być na podstawie pisma Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 13 kwietnia 1933 r. Nr. Z. O/30/a/46/33 (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str. 198) kierowani na leczenie na rachunek Skarbu Państwa funkcjonarjusze państwowi i członkowie ich rodzin, uprawnieni do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej. 1) Szpital Wojskowy C. W. San. w Warszawie. 2) 1-szy Szpital Okręgowy w Warszawie. 3) 2-gi Szpital Okręgowy w Chełmie. 4) 3-ci Szpital Okręgowy w Grodnie. 5) 4-ty Szpital Okręgowy w Łodzi. 6) 5-ty Szpital Okręgowy w Krakowie. 7) 6-ty Szpital Okręgowy we Lwowie. 8) 7-my Szpital Okręgowy w Poznaniu. 9) 8-my Szpital Okręgowy w Toruniu. 10) 9-ty Szpital Okręgowy w Brześciu n/B. 11) 10-ty Szpital Okręgowy w Przemyślu. 12) Filja 2 Okręgowego Szpitala w Lublinie. 13) Szpital Wojskowy Obszaru Warownego w Wilnie. 14) Wojskowy Szpital Sezonowy w Busku 15) Wojskowy Szpital Sezonowy w Ciechocinku. 16) Wojskowy Szpital Sezonowy w Druskienikach. 17) Wojskowy Szpital Sezonowy w Inowrocławiu. 18) Sanatorjum Wojskowe im. Marszałka Piłsudskiego w Zakopanem. 19) Sanatorjum Wojskowe w Rajczy.

Kurs poznania Wilna.

Komunikat Kuratorjum O. S. Wileńskiego z dn. 19 października 1933 r. Nr. O. 33536/33.

Nr. O. 33140/33. Komisja Wycieczkowa Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego organizuje w okresie feryj zimowych, w czasie od 3 do 13 stycznia 1934 r., kurs poznania Wilna.

Zadaniem kursu jest danie możności dokładnego poznania Wilna oraz pobudzenie większego zainteresowania się krajoznawstwem i turystyką.

Program kursu obejmuje: I. Wycieczki: Góra Zamkowa i ogólny widok na Wilno. Ruiny zamku górnego i teren zamku dolnego. Muzeum Etnograficzne U. S. B. Wilno i okolice pod względem geograficzno-przyrodniczym. Kościoły: Św. Anny, Bernardynów i Św. Michała. Katedra, Plac Napoleona, Uniwersytet, Kościół św. Trójcy, Plac Ratuszowy, Antokol. Muzeum Tow. Przyjaciół Nauk i szereg innych zabytków.

II. Wykłady, poświęcone następującym zagadnieniom: Zarys historji miasta Wilna. Wartość wychowawcza wycieczek. Organizacja wycieczki i wędrówki. Ochrona przyrody i zabytków sztuki i kultury. Szlaki wycieczkowe na Wileńszczyźnie. Przewodniki i mapy na wycieczce. Szkolna akcja krajoznawczo - turystyczna.

Poza tem przewidziana jest możność korzystania z teatrów i inne rozrywki.

Kurs organizowany jest w Wilnie w lokalu szkolnego schroniska wycieczkowego (ul. Dominikańska 3/5). Opłaty za kurs wynoszą: 15 zł (piętnaście zł) wpisowe i 30 zł (trzydzieści zł) za mieszkanie i utrzymanie na kursie. Osoby, które nie będą korzystać z mieszkania i utrzymania, opłacają tylko wpisowe.

Osoby, pragnące zapisać się na powyższy kurs, winny wnieść w terminie do 10 grudnia 1933 r. podanie bezpośrednio do Komisji Wycieczkowej Kuratorjum Okręgu Szkolnego w Wilnie. ul. Wolana 10. Do podania należy dołączyć dowód wpłacenia na P. K. O. na Nr. 60150 (konto Komisji Wycieczkowej) wpisowego, bez czego podanie rozpatrywane nie będzie.

Osoby, które zgłoszą się na kurs, otrzymują dokładne informacje wraz z programem kursu.

Konkurs na stypendjum.

Kuratorjum Fundacji Stypendjalnej im. Marji Zaborowskiej ogłasza konkurs na jedno stypendjum w wysokości zł 900 (dziewięćset złotych) rocznie, o które mogą ubiegać się absolwentki szkół zawodowych żeńskich, mające zamiar dokształcić się w pracy organizacyjnej w spółdzielniach zarobkowych.

Podanie poparte: a) życiorysem, napisanym własnoręcznie, b) dowodami studjów, c) dowodem praktyki zawodowej krawieckiej, d) opinją dyrekcji szkoły, e) fotografją, — należy nadsyłać pod adresem fundacji, Warszawa, Wspólna 81 (lokal Stow. „Służba Obywatelska“) do dnia 15 grudnia 1933.

Komisje egzaminacyjne dla nauczycieli szkół powszechnych.

P. Kurator O. S. Lw. zamianował na resztę okresu 1932 — 1934 p. Józefa Follprechta, zast. inspektora szkolnego w Kołomyi, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Kołomyi (rejon IV);

p. Teodora Foltaka, nauczyciela Państw. Seminarjum Nauczycielskiego Męskiego w Krośnie, członkiem Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Krośnie (rejon V);

p. Zofję Dobrzańską, nauczycielkę szkoły powsz. w Przemyślu, p. Kazimierza Koczocika, kierownika szkoły powsz. w Przeworsku, p. Bronisławę Graff, nauczycielkę szkoły powszechnej w Przeworsku, p. Michała Smykę, nauczyciela szkoły powszechnej w Przeworsku, członkami Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Przemyślu (rejon VII).

Gminy.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 października 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 589, gmina wiejska Podlesie, powiatu skałackiego, województwa tarnopolskiego, została włączona do gminy miejskiej Grzymałów, tegoż powiatu i województwa.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 października 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 591, gminy wiejskie Folwarki Wielkie, Folwarki Małe, Smólno i Stare Brody, powiatu brodzkiego, województwa tarnopolskiego, zostały włączone do gminy miejskiej Brody tegoż powiatu i województwa.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 października 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 592, gminy wiejskie Krzywulanka i Podzamcze w powiecie kamioneckim, województwie tarnopolskiem, zostały włączone do miasta Kamionka Strumiłowa w tymże powiecie i województwie.

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17 października 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 594 i 595 gmina Nisko w powiecie niżańskim, województwie lwowskiem, i gmina Winniki w powiecie i województwie lwowskiem, zostały zaliczone do miast rządzących się ustawą z dnia 13 marca 1889 r. (Dz. u. kr. Nr. 24 ze zmianami wynikającemi z późniejszych ustaw oraz ustawy z dnia 23 marca 1933 r. Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 294).

Państwowa Bibljoteka Pedagogiczna.

(Lwów, ul. Kubali 4).

P. Kurator O. S. Lw. powierzył rozp. z dnia 23 września 1933 r. Nr. BP. 36401/33. p. dr. Janowi Kuchcie, nauczycielowi Państwowego Gimnazjum IV im. J. Długosza we Lwowie, kierownictwo Państwowej Bibljoteki Pedagogicznej we Lwowie

Spis nowonabytych książek Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej.

Adamski Maksymiljan. Metodyczny przewodnik do nauki arytmetyki z geometrją w szkołach powszechnych. Kl. I. Łódź. 1934. 6675
Bon Gustaw. Psychologja tłumu. Lwów. 6708
Bornholtz Tadeusz Dr. Organizacja i technika pracy wychowawczej w szkole średniej. Warszawa. 1931. 6692
Bühler Charlotte Dr. Dziecięctwo i młodość. Warszawa. 1933. . . . 6730
Bühnemann Hermann. Die Selbstbildung des Schulkindes. Berlin-Leipzig. 6700
Bystroń Jan. Uspołecznienie szkoły. Warszawa. 1933. 6666
Claparede E. Dr. Wychowanie funkcjonalne. Warszawa-Lwów. 1933. . . 6676
Czerwiński S. O nowy ideał wychowawczy. Warszawa. 1933. . . . 6168
Czystowski J., Kowalewski M. Jak realizować nowy program przyrody żywej. Warszawa. 1933. 6737
Dańcewiczowa Jadwiga. Jak realizować nowy program języka polskiego. Warszawa. 1933. 6678
Dobraniecki Stanisław. Organizacja pracy w kl. II na podstawie nowego programu. Warszawa. 1933. 6678
Drzewiecki Stefan. Wychowanie obywatelsko-państwowe w nowych programach. Warszawa. 1933. 6678
Dudkówna E., Strzelecka J. Jak realizować nowy program matematyki. Warszawa. 1933. 6707
Gemborek Edward. O prowadzeniu ćwiczeń przyrodniczych w pracowni szkolnej. Lwów. 1933. 6697
Golias Marjan. Rola szkoły w organizowaniu pracy domowej ucznia. Lwów. 1933. 6698
Green G. Psychoanaliza w szkole. Warszawa. 1933. 6683
— Marzenia na jawie. Warszawa. 1933. 6684
Higier H. Dr. Dzieci intellektualnie i moralnie upośledzone. Warszawa. 1933. 6746
Hoszowska Wład. Dr. Jak realizować nowy program historji. Warszawa. 1933 r. 6709
Jrzyk Stanisław. Dzienny rozkład materjału naukowego dla V kl. szkół powszechnych 6744
— Rozkład szczegółowy materjału naukowego dla publicznych szkół powszechnych na kl. I. II. III. Okres pierwszy. Łódź. 1933. . . 6658
— t. s. Okres drugi. Łódź. 1933. 6658
— t. s. Okres trzeci. Łódź. 1933. 6658
— Nowoprogramowy rozkład materjału naukowego na miesiące dla klas I i II szkoły powszechnej. Jarosław. 1933. 6661
— j. w. Z języka polskiego, — dla kl. III—VII szkoły powszechnej. Jarosław. 1933. 6702
— j. w. Z geografji, przyrody żywej, martwej, higjeny i rachunków z geometrją, — dla klasy V-ej. Jarosław. 1933. 6660
— j. w. Z historji, dla klasy V-ej. Jarosław. 1933. 6659
Janowski Aleksander. Warszawa (Cuda Polski). Poznań. 1933. . . . 6736
Karon Jerzy. Rola wychowawcy w samorządzie młodzieży. Warszawa. 1933. 6745
Klemm Otto. Pädagogische Psychologie. Breslau. 1933. 6741
Klemensiewicz Zenon. Poradnik dla nauczyciela do podręcznika Język polski dla klasy I gimnazjalnej. Lwów. 1933. . . . . . . 667[illegible]

Wiącek St., Ciepielewicz J. Czytanie w szkole powszechnej. Warszawa. 1933 r. 6678
Zeligman Józef. Wychowanie obywatelskie mniejszości narodowych. Warszawa. 1932. 6694
— Wytyczne dla autorów programów szkół ogólnokształcących. Lwów. 1933 r. 6690
Zulińska Barbara. O wychowaniu religijnem dzieci w wieku przedszkolnym. Poznań. 1932. 6742

Zachęcaj do zapisywania się na Członków Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Książki, Czasopisma.

Piętnastolecie Państwa Polskiego.

Nr. O. 34855/33. W najbliższych dniach ukaże się nakładem Powszechnego Uniwersytetu Korespondencyjnego 4-arkuszowa broszura p. t. „Pietnastolecie Państwa Polskiego".

Będzie to praca zbiorowa współpracowników i przyjaciół P. U. K. poprzedzona łaskawie przedmową przez p. Premjera Janusza Jędrzejewicza.

Broszura zawiera przegląd prac i zdobyczy pietnastoletniego okresu niepodległości Państwa Polskiego. Treść jej stanowią następujące artykuły: Jak Polska zdobyła niepodległość. Budowa podstaw ustrojowych Polski. Obywatel a państwo. Siły zbrojne Państwa Polskiego. Polska polityka zagraniczna. Piętnaście lat państwowości a twórczość kulturalna w Polsce. Piętnaście lat szkolnictwa polskiego. Organizacja pracy oświatowej. Rola państwa w życiu gospodarczem Polski. Polskie ustawodawstwo społeczne. Kronika piętnastolecia. Materjał uzupełnią wykresy.

Praca ta, dająca w zarysie przegląd wydarzeń piętnastolecia, jest niezbędna zarówno w biljotece podręcznej nauczyciela, czy instruktora oświatowego, jak i w bibljotece uczniowskiej wszelkiego typu szkół i kursów dokształcających i w bibljotece żołnierskiej, kół młodzieży, w świetlicy, czy wreszcie w domu prywatnym.

Znaleźć w niej można zarówno materjał do odczytów i pogadanek jak i zbiór wiadomości niezbędnych dla obywatela, który pragnie pogłębić swą wiedzę o Polsce.

Cena egzemplarza wynosi 80 gr., przy zamówieniach hurtowych wprost w Powszechnym Uniwersytecie Korespondencyjnym znaczny rabat.

Bliższych informacyj udziela w godzinach biurowych Powszechny Uniwersytet Korespondencyjny. Warszawa, Al. Róż 2 (tel. 8-21-10), konto P. K. O. 9.415.

Książki do bibljotek.

Nakład Państw. Wydawnictwa Książek Szkolnych (Lwów Kurkowa Nr. 21).

Ministerstwo uznało książkę: 1) *Jaworska Julja,* Rok 1863. Biblioteka Szkoły Powszechnej. Lwów. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, 1933, — za dozwoloną do bibljotek szkolnych dla dzieci lat 9—11.

2) *Nowakowski Z.*, Cuda teatru. Bibljoteka Szkoły Powszechnej. Lwów. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, 1933, — za dozwoloną do bibljotek szkolnych dla dzieci lat 9—11.

3) *Kuglin J.*, Jak powstaje książka. Bibljoteka Szkoły Powszechnej. Lwów. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, 1933, za dozwoloną do bibljotek szkolnych dla młodszej grupy dzieci lat 11—15.

21. KAZIMIERZ KONARSKI: Warszawa.
22. BERNARD CHRZANOWSKI: Poznań.
23. JERZY GUTSCHE: Narodziny gazety.
24. CZESKA-MYCZYŃSKA: Teofila Sobieska, matka króla Jana.
25. E. M. SCHUMMER-SZERMENTOWSKI: Litwa.
26. ADAM SKAŁKOWSKI: Napoleon.
27. JAN SOKOŁOWSKI: O ptaszkach, gniazdkach i pisklętach.
28. STANISŁAW RACHWAŁ: Ksiądz biskup Bandurski.
29. PIOTR LAURECKI: Chemja czarodziejka.
30. WALERJA SZALAY GROELE: Milusińscy.
31. JAN MISIEWICZ: Służba Policji Państwowej.
32. MAJER TAUBER i JERZY WEINGARTEN: Żydzi.
33. KAZIMIERZ BUCZKOWSKI: Kraków.
34. TADEUSZ NAYDER: Mikołaj Kopernik.
35. MARJA JAWORSKA: Marszałek Foch.
36. MARJA SWOBODZIANKA: Sobieski pod Wiedniem.
37. FRANCISZEK ŁABENDZIŃSKI: O gruźlicy i sposobach zwalczania jej.
38. WITOLD TASZYCKI: Nasza mowa ojczysta.
39. TADEUSZ KROKOWSKI: Wujko czarodziej.
40. STANISŁAW DEDIO: Igrzyska olimpijskie.
41. TADEUSZ KROKOWSKI: Kuźnia olbrzymów.
42. STANISŁAWA SŁOWIKOWSKA: Potwory świata roślinnego.
43. JAN BILIŃSKI: Marsz, marsz Dąbrowski...
44. TADEUSZ SINKO: Spór pióra z ołówkiem.
45. GUSTAW MORCINEK: Łysek z pokładu Idy.
46. JERZY DOBRZYCKI: Wit Stwosz, mistrz dłuta.
47. KAROL GÓRSKI: Toruń.
48. FRYDERYK PAPEE: Święty Kazimierz, Królewicz Polski.
49. M. GUMOWSKI: Zaczęło się od grosza.
50. JAN A. KRAŚNY: Samolot kaprala Orwicza.
51. ZENON KOSIDOWSKI: Mówi do Was radio.
52. FELICJA GOSIENIECKA: Zdobnictwo ludowe.
53. STEFAN PAPEE: Prezydent Ignacy Mościcki.
54. WITOLD ADOLPH: Dzień w mrowisku.
55. WITOLD TASZYCKI: Apostołowie Słowian św. Cyryl i Metody.
56. ZOFJA LIPKOWSKA: Gdynia.
57. BRONISŁAWA WÓJCIK-KEUPRULIAN: Ormianie Polscy.
58. JAN BOGUMIŁ SOKOŁOWSKI: Obrazki z życia ptaków w zimie.
59. JÓZEF KORPAŁA: Maszerują strzelcy, maszerują..
60. JANUSZ STASZEWSKI: Zwycięstwo pod Wiedniem.
61. JANUSZ DOMANIEWSKI: Pochodzenie zwierząt domowych.
62. JAN DEMBOWSKI: Mowa zwierząt.
63. JADWIGA VIEWEGEROWA: Wędrówki ryb.
64. PAWEŁ ROSZKO: O wojnie gazowej.
65. JAN DEMBOWSKI: Dżdżownica.
66. WITOLD ADOLPH: Świat mrówek.
67. JAN BILIŃSKI: Dąbrowski w Poznaniu.
68. HALINA ZDZITOWIECKA-JASIEŃSKA: Biblioteki dawniej i dzisiaj.
69. ANDRZEJ ZAND: Łódź.
70. JÓZEF WATRA-PRZEWŁOCKI: Wizymir.
71. JADWIGA VIEWEGEROWA: Światło w morzu.
72. ZYGMUNT WOJCIECHOWSKI: Przyczyny upadku dawnej Polski.
73. JAN A. KRAŚNY: Alarm gazowy.
74. JÓZEF JARZĄB: Jak zachować zdrowe zęby.
75. ZYGMUNT HETPER: Poznaj tajniki chemji.
76. JAN DEMBOWSKI: Świat zwierzęcy stawu.
77. MARJAN STEPOWSKI: W dżungli poleskiej.
78. WITOLD HULEWICZ: Stanisław Moniuszko, król pieśni polskiej.
79. KRYSTYNA SINKO: Szlakiem Polski murowanej Kazimierza Wielkiego.
80. Dr ALOJZY FLORCZAK: Brat Albert i Jego dzieło.

Bibljoteka Szkoły Powszechnej w takich, ilustrowanych, o jasnej, barwnej i ciekawej treści 50-groszowych tomikach, opowiada o wszystkiem, co młody, bujny i twórczy umysł zająć może i zainteresować powinno.

Bibljoteka Szkoły Powszechnej podaje wiadomości o Państwie Polskiem, jego przeszłości i teraźniejszości; mówi o literaturze, sztuce, nauce, technice, rolnictwie, przemyśle i handlu.

Informuje o innych narodach i państwach, ich dziejach, znaczeniu i kulturze;

opisuje dzieje wielkich odkryć geograficznych i epokowych wynalazków;

służy praktycznemi i pożytecznemi wskazówkami i poradnictwem zawodowem;

opowiada o wielkich i świętych ludziach, sławionych w głośnych legendach i podaniach;

kreśli obrazki historyczne, obyczajowe i przyrodnicze, zajmując się zagadnieniami społecznemi i prawnemi;

zawiera czytanki i opowiadania różnej, często wesołej treści oraz sztuczki dla teatrzyków szkolnych;

obejmuje wszystkie dziedziny wiedzy i nauki, oraz wszystkie działy twórczości ludzkiej.

Czcionkami drukarni i litografji Piller-Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3

ROK XXXVII. NUMER 12.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO LWOWSKIEGO

Lwów, dnia 25 grudnia 1933 r.

KUP CEGIEŁKĘ NA RZECZ BUDOWY SZKÓŁ POWSZECHNYCH!

TREŚĆ:

1.

Dożywianie dziatwy i młodzieży szkolnej.

Okólnik Minist. W. R. i O. P. Nr. 160 z dnia 25 listopada 1933 r. (I. WF. 4088/33).

Sprawa dożywiania niezamożnej dziatwy i młodzieży na terenie szkól przedstawia się w bieżącym roku szkolnym o wiele mniej korzystnie, aniżeli w latach ubiegłych. Podczas, gdy przed dwoma laty akcja dożywiania prowadzona była tylko w kilkunastu miastach większych oraz kilku ośrodkach przemysłowych i obejmowała około 10% wszystkich dzieci, uczęszczających do szkół w tych miejscowościach, w przedostatnim i ostatnim roku rozszerzyła się na dziesiątki i setki miast i wsi, odsetek zaś dziatwy dożywianej w tych miejscowościach stopniowo zwiększał się, dochodząc w niektórych miastach, jak w Warszawie i w Łodzi, do 15 a nawet 20%. Wspólnym wysiłkiem szkoły i społeczeństwa (samorządów, rad szkolnych, komitetów opiek rodzicielskich i samej młodzieży) dokonano bardzo wiele w tem wielkiem dziele pomocy społecznej dla dziatwy źle dożywianej.

Niestety, w roku bieżącym ciężkie warunki bytu odbijają się bardzo ujemnie na zasięgu akcji dożywiania dziatwy i młodzieży i na ilości i jakości pomocy. Nastąpiła redukcja zasiłków, osłabła ofiarność i pomoc społeczeństwa. W tej sytuacji wzrasta niebezpieczeństwo dla zdrowia młodego pokolenia, groza szerzenia się gruźlicy i innych chorób zakaźnych. Wątły i źle odżywiany organizm dziecięcy jest bardzo wrażliwy na wszelkie szkodliwe czynniki i mało odporny w walce z chorobami. Odsetek dzieci zagrożonych gruźlicą wynosi około 7%, niedokrwistych i źle odżywionych około 25%. Przeprowadzone w szkołach wielkomiejskich ankiety wykazały, że 13—15% dzieci przychodzi do szkoły naczczo. Dokarmianie więc dzieci źle odżywianych w domu jest akcją zapobiegawczą o dużem znaczeniu społecznem, akcją, która ze względów wychowawczo-obywatelskich musi być z pełnem zrozumieniem jej wagi kontynuowana.

W nadziei, iż, podobnie jak w latach ubiegłych, apel mój w tej sprawie znajdzie żywy oddźwięk i poparcie wobec zbliżającej się zimy, — zwracam się do Dyrekcyj i Kierownictw szkół oraz Ogółu Nauczycielstwa o zainteresowanie się i gorące zaopiekowanie się dziećmi głodnemi w szkole i o podjęcie starań w celu uzyskania od społeczeństwa pomocy koniecznej dla dożywiania niezamożnej dziatwy i młodzieży szkolnej.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki.* wr.

2.

Współpraca szkoły z organami ochrony przyrody.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 636/33 z dnia 7 grudnia 1933 r. (Nr. II. 36882/33)[1].

Nawiązując do okólnika Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 408/33 z dnia 19 sierpnia 1933 r. (Nr. II. 17943/33) w sprawie akcji ochrony ptaków (patrz

[1]) Okólnik ten rozesłano również w osobnych odbitkach.

niżej) i do okólnika Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 151 z dnia 26 października 1933 r. (Nr. I. Pol. 1416/33) o współpracy władz szkolnych z organami ochrony przyrody wzywa się i zachęca nauczycielstwo, a uczących biologji w szczególności, do zorganizowania wśród młodzieży akcji w celu jak najszerszego rozpowszechnienia wśród niej idei ochrony przyrody z uwagi na szczególne idei tej wartości moralne i materjalne dla Państwa [1]).

W tym też celu przy ścisłem współdziałaniu władz szkolnych z organami ochrony przyrody przewidzianemi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 1925 r. Kuratorjum O. S. Lw. poleca:

1) zorganizować sekcję ochrony przyrody wśród młodzieży na terenie każdej szkoły,

2) zorganizować w porze zimowej dokarmianie ptaków i przygotować w porozumieniu z nauczycielami zajęć praktycznych karmiki i skrzynki,

3) organizować — o ile możności — wycieczki do rezerwatów (na wycieczkach zwracać uwagę przedewszystkiem na objekty chronione i przestrzegać przed dewastacją),

4) uświadamiać młodzież o potrzebie zwalczania handlu roślinami chronionemi i ptakami,

5) propagować wśród młodzieży ochronę jaj, piskląt i gniazd ptaków, oraz innych zwierząt (np. trzmieli) [2]),

6) współdziałać w akcji „Święta sadzenia drzewek" przy drogach, osiedlach, ogrodach szkolnych i t. p.

W pracy powyższej można oprzeć się o wytyczne zawarte w wydawnictwach Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Dlatego też byłoby rzeczą wskazaną, aby szkoły zakupiły z funduszów, któremi dysponują, dr. W. Szafera „Skarby przyrody i ich ochrona" z roku 1932, prace Djakowskiego i Sokołowskiego [3]), a nadto roczniki „Ochrony przyrody" [4]).

Dążyć należy do zaznajomienia młodzieży z tą literaturą przez wypożyczanie, urządzanie pogadanek i referatów. Przy dokarmianiu ptaków należy zachęcać młodzież, by czyniła obserwacje nad ich pojawem, w szczególności by zwracała uwagę na to, jakie ptaki przylatują do karmików, a jakie gnieżdżą się w skrzynkach. W tej sprawie winna zasięgnąć szczegółowych informacyj w Lwowskiej Komisji Państwowej Rady Ochrony Przyrody i tam należy kierować wszelkie zapytania.

Dalszym etapem pracy może być:

1) wyszukiwanie objektów i terenów godnych ochrony i podawanie tego do wiadomości Lwowskiej Komisji Państw. Rady Ochrony Przyrody we Lwowie, ul. Marka 1 (tel. 29-94);

2) organizowanie siłami młodzieży kupna rezerwatów szkolnych, aby w ten sposób uczyć ochrony zabytków przyrody ojczystej, wzbudzać zamiłowanie do niej oraz umożliwiać młodzieży obserwacje przyrodnicze na wycieczkach do rezerwatów szkolnych i przez to wyrabiać poczucie zbio-

---

[1]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 303 M. Nazar: Ochrona przyrody a nauczyciel.

[2]) Patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 354 „Ochrona Zwierząt".

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 31.

[4]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 56; z 1931 r., str. 31.

rowej własności. Początki takiej akcji już są w toku na terenie naszego Kuratorjum)[1].

Sprawozdanie ze stanu i sposobów realizowania postulatów ochrony przyrody należy przesłać do Kuratorjum O. S. Lw. do końca czerwca 1934 r. z powołaniem się na niniejsze zarządzenie.

Na nauczycieli biologji nakłada się obowiązek składania pisemnych bardzo zwięzłych sprawozdań z tej akcji na konferencjach rejonowych.

Kurator Okręgu Szkolnego: *J. Gadomski.* wr.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 408/33 z dnia 19 sierpnia 1933 r. (Nr. II. 17943/33).

Z uwagi na wielkie znaczenie etyczno-wychowawcze akcji ochrony ptaków dla młodzieży, oraz doniosłe znaczenie naukowe, etyczne i gospodarcze dla Państwa, Kuratorjum O. S. Lw. poleca nauczycielom wszelkich kategoryj uświadamianie młodzieży szkolnej o doniosłości tej akcji i zorganizowanie na terenie swych uczelni stałej opieki nad ptakami, która polega na zawieszaniu dla nich sztucznych gniazd-skrzynek, oraz na dokarmianiu ptaków w zimie.

W sprzyjających warunkach akcję ochrony ptaków można rozszerzyć przez zakładanie siłami młodzieży zagajników i prowadzenie hodowli roślin o nasionach oleistych (konopie, słonecznik) specjalnie jako pokarm dla ptaków.

W celu propagandy tej pożytecznej i owocnej pracy wśród starszego społeczeństwa przez młodzież szkolną, pożądane jest roztoczenie opieki nad ptakami w parkach, skwerach i plantach po porozumieniu się z władzami miejskiemi.

Najmniej trudności nastręcza praktyczne zajęcie się ochroną ptaków u tych uczniów, których rodzice posiadają własne ogrody.

Skrzynki i karmiki dla ptaków, jak też inne prace techniczne, związane z akcją ochrony ptaków, winna młodzież wykonać sama, posiłkując się w tej pracy wskazówkami, zawartemi w następujących publikacjach:

1) *Dyakowski B.:* Jak urządzać gniazda i opiekować się ptakami. Warszawa 1922; 2) *Sokołowski J.:* W jaki sposób młodzież może chronić ptaki. Wyd. Państw. Rady Ochrony Przyrody, Kraków 1927; 3) *Sokołowski J.:* Skrzynka dla ptaków. Wyd. j. w. Kraków 1928; 4) *Sokołowski J.:* Ochrona ptaków. Wyd. j. w. Kraków 1928; 5) *Sokołowski J.:* Skrzynki i karmiki dla ptaków. Wyd. j. w. Kraków 1931.

3.

Akcja Ligi Morskiej i Kolonjalnej na terenie szkół.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 619/33 z dnia 29 listopada 1933 r. (Nr. O. 35576/33)[2].

W całokształcie pracy wychowawczej, przeprowadzanej na terenie szkół, jedno z pierwszych miejsc winno zająć dążenie do wychowania mło-

---

[1]) Patrz sprawozdanie z akcji ochrony ptactwa Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1931 r., str. 726, 727.

[2]) Okólnik rozesłano również w osobnych odbitkach.

dego pokolenia w służbie Ligi Morskiej i Kolonjalnej ze względu na zasadnicze znaczenie posiadania dostępu do morza dla rozwoju i potęgi Państwa.

W myśl zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 17 listopada 1933 r. Nr. I. Pol. 3782/33 należy w sposób odpowiedni zainteresować nauczycielstwo i młodzież szkolną ideą Ligi Morskiej i Kolonjalnej, przeprowadzając tę akcję w ramach istniejących organizacyj, bez uciekania się do sztucznego mnożenia kół szkolnych Ligi Morskiej i Kolonjalnej. W programie prac tych organizacyj należy służbę idei Ligi Morskiej i Kolonjalnej umieścić wśród naczelnych punktów, zmierzających do realizowania wychowania państwowego.

Kurator Okręgu Szkolnego: *J. Gadomski.* wr.

4.

Zaopatrzenie lokali szkolnych w naczynia do mycia rąk.

Nr. O. 26692/33. Ministerstwo W. R. i O. P. zarządzeniem, ogłoszonem w Dz. Urz. Nr. 11/25, poz. 102 [1]) poleciło, aby każda szkoła zarówno o najniższym typie organizacyjnym, jak i najwyższym została zaopatrzona w naczynie lub przyrządy do mycia rąk w wodzie bieżącej. Tymczasem stwierdzono, że w wielu szkołach istniejące przybory do mycia rąk nie odpowiadają tym wymogom, gdyż zakupione miednice i dzbanki zmuszają do użycia dużej ilości wody i usuwania takiej samej ilości, co nie jest łatwe przy kilkudziesiątkach dzieci w klasie, w następstwie czego niektóre dzieci myją ręce, nie zmieniając wody, inne, widząc w miednicy brudną wodę, rąk wcale nie myją.

Celem poprawy tego stanu należy dążyć do wprowadzenia w szkole takiego urządzenia do mycia rąk, które odpowiada wymogom higjeny, a temsamem wyżej przytoczonemu zarządzeniu Ministerstwa, w szczególności zapewniającego mycie w wodzie bieżącej względnie umożliwiającego szybką zmianę wody zużytej.

Kurator O. S. Lw.: *(—) J. Gadomski.*

5.

Regulamin P. O. S.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 569/33 z dnia 10 listopada 1933 r. (Nr. O. 34213/33) [2]).

Kuratorjum podaje do wiadomości, że Państwowy Urząd W. F. i P. W. zarządzeniem Nr. 256/wyszk. z dnia 23 października 1933 r. uzupełnił regulamin Państwowej Odznaki Sportowej. wydany dnia 1 maja 1932 r. [3]) przez nowy rozdział VI pod nazwą: Kontrola P. O. S.

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1927 r., str. 332.

[2]) Okólnik ten rozesłano w osobnych odbitkach.

[3]) Ogłoszony w Monitorze Polskim z dnia 14 czerwca 1932 r. Nr. 134, poz. 165 (patrz Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 521 pod linją).

Według tego rozdziału kontrolę osób, uprawnionych do noszenia Państwowej Odznaki Sportowej, na terenie szkoły wykonuje dyrektor zakładu, względnie osoba przez niego uprawniona.

Organa kontrolujące P. O. S. zwracają się w razie ujawnienia osób. nieprawnie odznakę noszących, w każdym poszczególnym wypadku do właściwej władzy administracji ogólnej (organu policyjnego) o spowodowanie pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karno-administracyjnej.

W stosunku do uczniów wyciągają konsekwencje dyrektorzy szkół.

Kurator O. S. Lw.: *(—) J. Gadomski.*

6.

Organizacja publicznych szkół powszechnych.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z dnia 21 listopada 1933 r. (Nr. I. Pr.-4053/33).

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 14. p. 194).

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389) zarządzam, co następuje:

§ 1. Ustala się organizację siedmioletnich publicznych szkół powszechnych według załączonego statutu.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Sposób i termin przekształcania dotychczasowej organizacji określą osobne zarządzenia. W miarę wprowadzania nowej organizacji tracą moc przepisy, sprzeczne z załączonym statutem.

Minister W. R. i O. P.: *(—) J. Jędrzejewicz.*

STATUT
publicznych szkół powszechnych siedmioletnich.

I. Zadania szkoły powszechnej.

§ 1. Szkoła powszechna ma za zadanie dać na poziomie, odpowiadającym wiekowi i rozwojowi dziecka, potrzebne ogółowi obywateli jednolite podstawy wychowania i wykształcenia ogólnego oraz przygotowanie społeczno-obywatelskie z uwzględnieniem potrzeb życia gospodarczego.

Wykształcenie, otrzymywane w tej szkole, winno umożliwiać odpowiednio uzdolnionej młodzieży przechodzenie bez osobnego przygotowania do innych szkół o bezpośrednio wyższym poziomie nauczania.

§ 2. Szkoła powszechna umożliwia obywatelom wypełnianie przez ich dzieci obowiązku szkolnego. Nauka w publicznej szkole powszechnej jest bezpłatna.

§ 3. Zadania swoje szkoła powszechna spełnia przez: a) program i organizację nauczania, b) program i organizację pracy wychowawczej.

§ 4. Szkoła powszechna jest nadto powołana do tego, by przez swój wpływ na życie społeczne środowiska, dla którego istnieje, przyczyniać się do rozwoju oświaty i kultury tego środowiska.

II. Ogólne zasady organizacyjne i stopnie szkół.

§ 5. Szkoła powszechna jest z reguły koedukacyjna, w wyjątkowych przypadkach może być męska lub żeńska.

§ 6. Pod względem organizacyjnym szkoły powszechne dzielą się na szkoły powszechne stopnia I, II i III.

§ 7. W obrębie każdej szkoły powszechnej tworzy się klasy, złożone z uczniów, uczących się w danym roku szkolnym wszystkich przedmiotów według jednego wspólnego programu.

Przy większej liczbie uczniów klasa dzieli się na oddziały.

Liczba oddziałów w szkole nie może przekraczać 14.

Klasy mają kurs jednoroczny, dwuletni lub trzyletni.

§ 8. Szkoła powszechna stopnia I:

1) posiada cztery klasy, z których I i II mają kurs jednoroczny, kl. III — kurs dwuletni (rocznik 3 i 4), a kl. IV — kurs trzyletni (rocznik 5, 6 i 7-my),

2) realizuje całkowicie pierwszy szczel programowy i najważniejsze składniki drugiego i trzeciego szczebla,

3) winna posiadać: a) przy liczbie uczniów do 60 — 1 nauczyciela: b) przy liczbie uczniów od 61 do 120 — 2 nauczycieli;

4) nauczyciele udzielają nauki w następujących liczbach godzin tygodniowo: a) przy 1 nauczycielu — 30 godzin, b) przy 2 nauczycielach — 58 godzin, w tem kierownik 28 godzin, a nauczyciel 30 godzin.

Jeżeli na naukę religji są przydzielone godziny nadliczbowe, ogólna liczba godzin wzrośnie w przypadku a) do 34, w przypadku b) do 64 godzin tygodniowo.

§ 9. Szkoła powszechna stopnia II:

1) posiada sześć klas, w tem pięć (I—V) o kursie jednorocznym i jedną — VI (rocznik 6 i 7) o kursie dwuletnim;

2) realizuje całkowicie pierwszy i drugi szczebel programowy i najważniejsze składniki trzeciego.

3) winna posiadać: a) przy liczbie uczniów od 121 do 160 — 3 nauczycieli, b) przy liczbie uczniów od 161 do 210 — 4 nauczycieli;

4) nauczyciele udzielają nauki w następujących liczbach godzin tygodniowo: a) przy 3 nauczycielach, zależnie od planu godzin, 94 lub 96 godzin, w tem kierownik 26 godzin, 2 nauczycieli po 30 godzin — 60 godzin, nauka religji 8 lub 10 godzin nadliczbowych; b) przy 4 nauczycielach 114 godzin, w tem kierownik 24 godzin, 3 nauczycieli po 30 godzin — 90 godzin.

Jeżeli w przypadku b) na naukę religji są przydzielone godziny nadliczbowe, ogólna liczba godzin nauki wzrośnie do 126 tygodniowo.

§ 10. Szkoła powszechna stopnia III:

1) posiada siedem klas o kursie jednorocznym,

2) realizuje wszystkie trzy szczeble programowe w pełnym zakresie,

3) winna posiadać: a) przy liczbie uczniów od 211 do 260 — 5 nauczycieli: gdyby jednak połączenie klas VI i VII miało spowodować przekroczenie norm przewidzianych w § 48, względnie w § 93, szkoła otrzymuje szóstego nauczyciela oraz odpowiednią liczbę godzin nadliczbowych na naukę religji: b) przy liczbie uczniów od 261 do 310 — 6 nauczycieli; c) przy liczbie powyżej 310 — 7 lub więcej nauczycieli odpowiednio do liczby uczniów;

4) nauczyciele udzielają nauki w następujących liczbach godzin tygodniowo: a) przy 5 nauczycielach — 154 godziny, w tem kierownik 22 godzin, 4 nauczycieli po 30 godzin — 120 godzin, nauka religji 12 godzin nadliczbowych; b) przy 6 nauczycielach — 170 godzin, w tem kierownik 20 godzin, 5 nauczycieli po 30 godzin — 150 godzin; jeżeli na naukę religji są przydzielone godziny nadliczbowe, ogólna liczba godzin wzrośnie do 184 godzin tygodniowo; c) przy 7 i więcej nauczycielach liczba godzin nauki wzrasta ponad 184 tygodniowo, zależnie od liczby oddziałów i od planów godzin, przewidzianych dla tych oddziałów.

Przy liczbie nauczycieli, nie mniejszej od 7, kierownik otrzymuje za każdy oddział powyżej 7 — dwie godziny tygodniowo dalszej zniżki, a więc przy 8 oddziałach uczy 18 godzin tygodniowo, przy 9 oddziałach — 16 godzin i t. d. Każdy nauczyciel uczy 30 godzin tygodniowo.

§ 11. Liczba ogólna godzin nauki w szkole odpowiednio powiększa się: a) jeżeli zajdzie potrzeba zorganizowania równoległe nauki religji dla dzieci różnych wyznań, lub też b) jeżeli przy nauce niektórych przedmiotów dokonany będzie podział klas na grupy (§ 56).

Zasady organizacji nauki, przewidzianej pod lit. a), określają osobne przepisy.

§ 12. Jeżeli przy układaniu tygodniowego rozkładu lekcyj okaże się, że zastosowanie przepisanego planu godzin z zachowaniem przepisów, zawartych w §§ 57 i 58, nie pozwala na ścisłe utrzymanie dla kierownika lub któregokolwiek z nauczycieli przewidzianej w §§ 9 i 10 tygodniowej liczby godzin, to liczba ta może być zwiększona lub zmniejszona o jedną. W takich przypadkach mogą nauczyciele otrzymać najwyżej 31, najmniej zaś 29 godzin tygodniowo, kierownicy zaś zamiast 26—27 lub 25, zamiast 24—25 lub 23 godziny i t. d.

III. Czas nauki.

§ 13. Rok szkolny składa się z dni przeznaczonych na naukę, których liczba wynosić musi co najmniej 205, z „dni wolnych od nauki" z tytułu niedziel, świąt religijnych i państwowych, feryj szkolnych oraz innych przypadków uzasadnionej nieczynności szkoły.

Rok szkolny dzieli się na półrocza szkolne, obejmujące po dwa okresy szkolne, oraz odpowiednie ferje.

§ 14. Nauka w szkole powszechnej odbywa się w ciągu 6 dni w tygodniu. Dla ucznia klasy I i II liczba dni nauki w tygodniu nie może być mniejsza od 5, dla ucznia klasy III do VII winna wynosić 6 dni. Tygodniowy wymiar czasu, przeznaczony na nauczanie, określa plan godzin.

Czas trwania nauki w ciągu jednego dnia szkolnego nie może być dla ucznia krótszy, niż 2 godziny lekcyjne, ani też dłuższy, niż 6 godzin.

Specjalne przypadki odchylenia od powyższych zasad unormowane będą przez oddzielne przepisy.

§ 15. Godzina lekcyjna trwa 50 lub 45 minut; pauzy między godzinami lekcyjnemi nie mogą być krótsze, niż 10-minutowe, przyczem przynajmniej jedna pauza winna być dłuższa. Specjalne przepisy określają stosowanie tych norm.

IV. Kierownictwo szkół, nauczyciele, rada pedagogiczna.

§ 16. Na czele szkoły powszechnej stoi kierownik.

Kierownik reprezentuje szkołę nazewnątrz i jest bezpośrednim przełożonym wszystkich pracujących w niej osób.

§ 17. Kierownik winien przyczyniać się w dostępnym mu zakresie do skutecznej realizacji powszechności nauczania; ma on zwłaszcza obowiązek poznania rejonu powierzonej sobie szkoły, a w miarę potrzeby również terenów sąsiednich pod względem praktycznej możliwości dostępu do danej szkoły dla dzieci, które mają do niej uczęszczać.

Dla właściwego realizowania programu nauczania i wychowania kierownik winien znać rejon powierzonej sobie szkoły pod względem stosunków gospodarczych, struktury społecznej i narodowościowej, oraz stanu i potrzeb kulturalno-oświatowych.

§ 18. Kierownik organizuje w powierzonej sobie szkole pracę wychowawczą i dydaktyczną i kieruje nią, wnikając we właściwy sposób w plan, metody i wyniki pracy wszystkich nauczycieli. Prócz tego prowadzi sprawy administracyjno-gospodarcze szkoły.

§ 19. Kierownik jest odpowiedzialny za wyzyskanie wszystkich dostępnych mu środków, prowadzących do realizacji powszechności nauczania w rejonie powierzonej mu szkoły, za organizację szkoły, za wychowawczy i dydaktyczny jej stan i rozwój, za kierunek wychowawczy, poziom nauki, prawidłowy bieg życia szkolnego, za wykonanie przepisów i poleceń władz szkolnych, za czynności kancelaryjne oraz za stan administracyjno-gospodarczy szkoły.

§ 20. W zakresie czynności nauczycielskich stosują się do kierownika prawa, obowiązki oraz odpowiedzialność w tej samej mierze, co i do wszystkich nauczycieli.

§ 21. W szkołach stopnia I o jednym nauczycielu nauczyciel ten sprawuje czynności kierownicze i nosi nazwę nauczyciela kierującego.

Zakres praw, obowiązków i odpowiedzialności nauczyciela kierującego wynika z połączenia funkcyj kierowniczych (§§ 16—20) i nauczycielskich (§§ 24 i 25), co wymaga, by nauczyciel kierujący, podobnie jak kierownik szkoły, posiadał odpowiedni zasób doświadczenia zawodowego i wyrobienia życiowego, konieczny dla zachowania należytej ostrożności i rozwagi w całem postępowaniu, w szczególności zaś przy decydowaniu ważnych spraw, dotyczących uczniów powierzonej mu szkoły.

§ 22. W szkołach stopnia I o 2 nauczycielach kierownik większość swego czasu zużywa na pracę nauczycielską, prócz tego zaś jest doradca nauczyciela i czuwa nad planowem wykonaniem pracy. Kierownik omawia z nauczycielem sposoby podnoszenia poziomu wychowania i nauczania oraz opracowuje przy jego udziale projekty planu pracy wychowawczej i dydaktycznej.

W szkołach tych kierownik, jako główny wychowawca uczniów, nietylko poznaje tych uczniów i klasy, w których uczy, ale przez bezpośrednie poznanie pozostałych klas oraz przez porozumienie się z nauczycielem wnika we właściwy sposób w sprawy oceniania przez niego uczniów i wyrabia sobie opinję o poszczególnych uczniach, a przez to poznaje stan wszystkich klas i całej szkoły pod względem wychowawczym i naukowym.

§ 23. W szkołach stopnia II i III kierownik kieruje całem życiem szkoły, jest doradcą nauczycieli oraz głównym wychowawcą uczniów. Kierownik kieruje pracą wychowawczą i dydaktyczną oraz czuwa nad jej harmonizowaniem i planowem wykonaniem, nadto sam uczy w odpowiedniej liczbie godzin. Im mniejsze jest grono nauczycielskie, tem znaczniejszą część swego czasu musi poświęcać kierownik na nauczanie, co jednak nie zwalnia go od obowiązku otoczenia pracy pozostałych członków grona równą troską i opieką, jak w szkołach o licznem gronie.

§ 24. Nauczyciel wychowuje i uczy uczniów powierzonych jego opiece. W tym celu poznaje ich właściwości psychiczne i fizyczne, warunki ich życia i pracy, jak również stosunki gospodarcze, społeczne i narodowościowe oraz stan kulturalno-oświatowy środowiska, z którego uczniowie pochodzą.

Nauczyciel ma obowiązek stałego przygotowywania się do pracy oraz uzupełniania zasobu swej wiedzy przez dalsze kształcenie się.

Nauczyciel dba o dobro i honor szkoły i jest odpowiedzialny za stosowane przez siebie metody nauczania i wychowania, za realizowanie obowiązującego programu oraz właściwego kierunku wychowawczego, za wyniki udzielanej przez siebie nauki, wreszcie za sprawy administracyjno-gospodarcze w powierzonym sobie zakresie.

Nauczyciel uczący religji winien szczególnie troszczyć się o pogłębienie życia religijnego swych uczniów.

§ 25. Każdy nauczyciel własny, t. j. nauczyciel, który zarówno liczbą godzin, jak swą pracą, związany jest przedewszystkiem z daną szkołą, jest opiekunem klasowym jednej lub kilku klas. Z tego tytułu czuwa nad przebiegiem pracy w szkole, jak również nad wymiarem i rozkładem pracy domowej uczniów oraz nad życiem zbiorowem swej klasy (swych klas), koordynuje na jej terenie poczynania wszystkich nauczycieli, utrzymuje stały i żywy kontakt z rodzicami i opiekunami uczniów oraz wykonywa czynności administracyjno-kancelaryjne, związane z jego pracą jako opiekuna. Jako opiekun klasowy jest odpowiedzialny za stan wychowawczy swej klasy (swych klas).

§ 26. We wszystkich szkołach, w których oprócz kierownika lub nauczyciela kierującego zatrudnieni są jeszcze inni nauczyciele, każdy z nich jako członek grona nauczycielskiego współdziała nadto w wytwarzaniu harmonijnej atmosfery i przyczynia się w zakresie swojej pracy dydaktycznej i wychowawczej oraz powierzonych mu przez kierownika funkcyj administracyjno - gospodarczych do należytego biegu życia szkolnego.

§ 27. W szkołach, w których istnieje rada pedagogiczna (§ 30), nauczyciel, jako jej członek, ma obowiązek brania żywego i czynnego udziału w pracach rady pedagogicznej oraz realizowania w poruczonym sobie zakresie jej uchwał.

§ 28. Lekarz szkolny, sprawujący stałą opiekę lekarską nad szkołą, czuwa nad zdrowiem i rozwojem fizycznym uczniów oraz stanem higjenicznym szkoły i stara się o wyzyskanie właściwych środków. Lekarz, sprawujący niestałą opiekę nad szkołą, kontroluje stan sanitarny szkoły i ogólny stan zdrowia uczniów przez wizytacje.

§ 29. Tam, gdzie jest higjenistka szkolna, pełni ona służbę pomocniczą w organizacji opieki higjeniczno-lekarskiej nad dziećmi w szkole i poza szkołą.

W zakresie czynności fachowych higjenistka podlega lekarzowi szkolnemu, natomiast przy czynnościach, dotyczących wewnętrznego życia i porządku szkolnego — stosuje się do zarządzeń kierownika szkoły.

§ 30. W szkołach stopnia II i III istnieje rada pedagogiczna, która jest organem wewnętrznego życia szkoły.

Radę pedagogiczną tworzą: kierownik, jako przewodniczący, wszyscy nauczyciele i lekarz szkolny, o ile sprawuje stałą opiekę lekarską nad daną szkołą.

Rada pedagogiczna obraduje bądź w powyższym składzie pełnym, bądź też — o ile chodzi o szkoły o liczniejszem gronie nauczycielskiem — również w składzie niepełnym, t. j. w zespołach, złożonych z nauczycieli, uczących w danej klasie (komplecie — § 48), oraz kierownika. Specjalne przepisy wskażą, w jakim zakresie rada pedagogiczna w niepełnym składzie będzie posiadała uprawnienia pełnej rady pedagogicznej.

§ 31. Rada pedagogiczna dba o poziom wychowawczy i naukowy szkoły, omawia i opracowuje ważniejsze sprawy wychowawcze i dydaktyczne, związane z całokształtem życia szkolnego, a w szczególności ma obowiązek: a) wyrabiania sobie opinji o poszczególnych uczniach, o stanie poszczególnych klas (oddziałów) i całej szkoły pod względem wychowawczym i naukowym; b) omawiania i opracowywania sposobów i środków podnoszenia poziomu wychowania i nauczania; c) opracowywania projektu planu pracy wychowawczej i dydaktycznej.

Uchwały rady pedagogicznej mają charakter bądź opinjodawczy, bądź decydujący.

Rada pedagogiczna decyduje w sprawach, przekazanych jej do decyzji przez specjalne przepisy.

Kierownik szkoły, jako przewodniczący rady pedagogicznej, wprowadza w życie uchwały rady; przysługuje mu nadto prawo zawieszania uchwał rady, które uzna za niezgodne z przepisami lub przeciwne dobru szkoły.

Kierownik lub rada pedagogiczna może powoływać z pośród rady komisje dla opracowywania specjalnych zagadnień.

V. *Program, metody i organizacja nauczania.*

A. Program i metody nauczania.

§ 32. Program szkoły powszechnej winien zapewnić wykształcenie ogólne niezbędne dla każdego przyszłego obywatela oraz poznanie Polski w zakresie dostępnym dla wieku i rozwoju młodzieży, uświadomić najważniejsze przejawy kultury Polski z uwzględnieniem w miarę możności pierwiastków kultury obcej, a przez to pogłębić stosunek młodzieży do Państwa Polskiego.

§ 33. W programie szkoły powszechnej rozróżnia się trzy szczeble: szczebel pierwszy obejmuje elementarny zakres wykształcenia ogólnego, szczebel drugi jest rozszerzeniem i pogłębieniem szczebla pierwszego, szczebel trzeci ma nadto przysposobić młodzież pod względem społeczno-obywatelskim i gospodarczym. Zagadnienia kulturalno-gospodarcze środowiska, w którem szkoła się znajduje, winny być uwzględnione w materjale naukowym wszystkich trzech szczebli.

§ **34.** Program szkoły powszechnej stopnia I realizuje większą część pierwszego szczebla w ciągu 4 pierwszych lat, resztę pierwszego szczebla oraz najważniejsze składniki drugiego i trzeciego szczebla w ciągu 3 lat następnych, przytem w taki sposób, że już po piątym roku nauki osiąga się ogólne przygotowanie w zakresie pierwszego szczebla programowego.

§ **35.** Program szkoły powszechnej stopnia II realizuje pierwszy szczebel w pierwszych 4 latach nauki. drugi i najważniejsze składniki trzeciego — w 3 latach następnych.

§ **36.** Program szkoły powszechnej stopnia III realizuje pierwszy szczebel w 4 pierwszych latach nauki, drugi w 2 następnych latach, t. j. w piątym i szóstym, trzeci — w siódmym roku nauki.

§ **37.** W programie szkoły powszechnej każdego stopnia są następujące obowiązkowe przedmioty: religja, język polski, historja, geografja, nauka o przyrodzie, arytmetyka z geometrją, rysunek, zajęcia praktyczne. śpiew i ćwiczenia cielesne.

Wprowadzenie innych przedmiotów obowiązkowych lub nadobowiązkowych określają osobne przepisy.

§ **38.** Zakres materjału i plany godzin dla szkół powszechnych wszystkich 3 stopni określają osobne programy nauki.

§ **39.** Nauczanie winno mieć charakter wybitnie praktyczny, dostosowany przedewszystkiem do najbliższego środowiska szkoły i jego potrzeb gospodarczych.

§ **40.** Nauczanie w szkole powszechnej winno być dostosowane do wieku i rozwoju uczniów, wiązać się ściśle z pracą wychowawczą oraz zapewniać: a) osiągnięcie przepisanych programem wyników nauki, b) możliwie pełny rozwój uzdolnień uczniów, c) stopniowe zaprawianie uczniów do samodzielności i systematyczności w pracy oraz do stosowania w życiu praktycznem nabytych wiadomości i sprawności.

§ **41.** Nauczanie opiera się przedewszystkiem na pracy w szkole. Praca domowa ucznia uzupełnia ją i służy w szczególności do utrwalania i stosowania wiadomości nabytych podczas nauki w szkole, a nadto do samodzielnego opracowywania nowego dostępnego tematu.

Praca domowa w klasie I może występować nie wcześniej, niż w drugiem półroczu i to w wymiarze bardzo ograniczonym. W klasach następnych wymiar pracy domowej zwiększa się powoli i stopniowo, tak jednak, że w klasach, do których uczęszczają roczniki 5 — 7, nie może przekraczać normy $1^1/_2$ godziny dziennie.

§ **42.** Metody nauczania winny uwzględniać w należytej mierze rolę: a) nauczyciela; b) podręcznika i środków pomocniczych, c) urządzeń szkolnych, d) samodzielnej pracy ucznia.

§ **43.** Nauczyciel uczy, organizuje naukę głośną i cichą, daje wskazówki do pracy domowej, bada postępy i sprawdza wyniki nauki zarówno całej klasy (kompletu — § 48). jak i poszczególnych uczniów. Winien on przytem zastanawiać się nad celowością i skutecznością stosowanych przez siebie metod pracy i obmyślać sposoby usunięcia braków.

§ **44.** Podręcznik zależnie od przedmiotu, w którym jest stosowany, służy do utrwalania, porządkowania i zdobywania wiadomości oraz do wyrabiania sprawności. Uczniom trzech ostatnich roczników służy nadto do orjentowania się w całości materjału. Środki pomocnicze, zależnie od przedmiotu, w którym są stosowane, służą w stosunku do poszczególnych zagadnień kursu nauki tym samym celom, co i podręcznik.

§ 45. Urządzenia szkolne, np. sala gimnastyczna, ogród, pracownie i t. p., winny umożliwiać stosowanie metod pracy właściwych dla danego przedmiotu i klasy.

§ 46. Samodzielna praca ucznia winna polegać na braniu żywego i czynnego udziału w całej pracy w szkole i w domu, zwłaszcza na opracowywaniu bądź omawianych już tematów, bądź też dostępnych nowych przez właściwe korzystanie z podręczników, środków pomocniczych i urządzeń szkolnych.

§ 47. Żadna metoda nie może być uznana za wyłącznie obowiązującą przy nauczaniu danego przedmiotu.

Kierownik łącznie z gronem nauczycielskiem winni troszczyć się o dobór metod i o zdobycie środków pomocniczych, czyniących zadość postulatom, wskazanym wyżej w §§ 39 — 46, a odpowiadających warunkom i możliwościom szkoły.

B. Organizacja nauczania.

§ 48. Nauka w szkole powszechnej może odbywać się:

a) w poszczególnych klasach, uczących się w osobnych izbach pod kierunkiem różnych nauczycieli,

b) w kompletach, złożonych z klas, uczących się równocześnie w tej samej izbie pod kierunkiem jednego nauczyciela,

c) w zespołach, złożonych z uczniów różnych klas,

d) w grupach, złożonych z uczniów tej samej klasy.

Klasa (oddział), komplet, zespół nie może liczyć więcej, niż 50 uczniów. Wyjątki mogą być czynione przy nauczaniu śpiewu i ćwiczeń cielesnych.

Nauczanie religji w zespołach regulują osobne przepisy.

§ 49. W klasach o kursie rocznym program nauki wyczerpywany jest w ciągu każdego roku szkolnego.

§ 50. Przy nauczaniu klasy o kursie więcej niż rocznym stosuje się zależnie od przedmiotu:

a) albo cykliczność całkowitą, polegającą na tem, że program danego przedmiotu składa się w klasie o kursie dwuletnim z 2, w klasie o kursie trzyletnim z 3 odmiennych części, przeznaczonych na kolejne lata i powtarzających się w tym samym porządku, przytem takich, że można rozpoczynać naukę od którejkolwiek z nich,

b) albo cykliczność częściową, polegającą na tem, że znaczna część programu, stanowiąca jego główny trzon, powtarza się co roku, resztę programu stanowią tematy, różne z roku na rok i powtarzające się w klasie o kursie dwuletnim po 2, w klasie o kursie trzyletnim po 3 latach. W głównej części programu, powtarzającej się co rok, stosuje się urozmaicenie materjału, polegające na zmianie z roku na rok przykładów i ćwiczeń, dobieranych dla przerobienia zasadniczej treści programowej.

§ 51. Komplet może składać się z 2 klas kolejnych, łączonych w sposób, wskazany w przepisanym programie nauki.

§ 52. Przy nauce w komplecie każda klasa uczy się według własnego programu, z wyjątkami, wskazanemi w przepisanym programie nauki.

§ 53. Przy nauczaniu w komplecie według 2 różnych programów, zasadniczo jedna klasa ma naukę głośną, druga zaś cichą. O ile plan

godzin na to pozwala, należy dążyć, aby przedmioty jednoczesnej nauki były te same.

§ 54. Nauka cicha uzupełnia naukę głośną i służy w szczególności do utrwalania i stosowania wiadomości, nabytych podczas nauki głośnej, a nadto do samodzielnego przygotowywania i opracowywania nowego dostępnego tematu.

Odpowiednio zorganizowana nauka cicha łącznie z nauką głośną winna zapewniać całkowitą realizację programu i osiągnięcie przepisanych wyników nauki.

§ 55. Tworzenie zespołów przewiduje się przy nauczaniu: a) religji w przypadkach, określonych przez osobne przepisy, b) ćwiczeń cielesnych (podział według płci), c) zajęć praktycznych.

Niezależnie od tego mogą być tworzone na stałe lub doraźnie zespoły chóralne.

Nauczanie w zespole odbywa się według specjalnego programu, przepisanego dla danego zespołu.

§ 56. W klasach V, VI i VII, liczących więcej niż 40 uczniów, może być stosowane tworzenie grup przy nauczaniu przyrody i zajęć praktycznych. Jedna klasa może być podzielona tylko na 2 grupy, które uczą się według tego samego programu.

§ 57. W klasie I winien uczyć wszystkich przedmiotów tylko jeden nauczyciel; tej samej zasady należy przestrzegać w klasie II, a w miarę możności stosować w klasach III i IV. Wyjątek może być czyniony dla nauki religji.

W klasach wyższych, t. j. V, VI i VII, naucza w zasadzie kilku nauczycieli, z których każdy uczy pokrewnych przedmiotów. Jednak w każdej klasie jeden z nauczycieli winien mieć znaczniejszą liczbę godzin.

§ 58. Należy dążyć, aby ten sam nauczyciel prowadził klasę przez kilka lat; z reguły zaś nauczyciel, który uczy klasę I, winien uczyć w następnym roku szkolnym klasę II.

VI. Program i organizacja pracy wychowawczej.

§ 59. Program wychowania winien, zgodnie z funkcją społeczno-państwową szkoły powszechnej, zapewnić dzieciom — przez wyrobienie religijne, moralne, umysłowe, fizyczne — podstawy wychowania, niezbędne dla każdego obywatela, oraz właściwe przygotowanie do życia z należytem uwzględnieniem kultury życia codziennego. Program ten winien być dostosowany do potrzeb środowiska oraz wieku i rozwoju dzieci.

§ 60. Organizacja wychowania winna uwzględniać ścisłą koordynację wszystkich poczynań wychowawczych, jak również wszystkich czynników współdziałających pod kierunkiem kierownika szkoły, oraz przewidywać stosowanie właściwych i celowych metod wychowawczych, odpowiadających rozwojowi psychicznemu i fizycznemu dzieci.

§ 61. Poznanie dziecka i środowiska, w którem ono żyje, jest niezbędnym warunkiem pracy wychowawczej w szkole.

Kierownik i grono nauczycielskie winni ułatwiać dzieciom, rozpoczynającym dopiero naukę, wdrożenie się do życia w środowisku szkolnem, w ciągu zaś całego pobytu dziecka w szkole winni przysposabiać je do wejścia w życie w szerszem społeczeństwie i zaprawiać do pracy społeczno-obywatelskiej.

§ 62. Kierownik łącznie z gronem nauczycielskiem, czuwając nad wytworzeniem odpowiedniej atmosfery wychowawczej, realizują program wychowania przez: a) bezpośredni swój wpływ na uczniów w szkole i poza szkołą, b) nauczanie, c) dopomaganie uczniom do samowychowywania się, d) organizowanie życia zbiorowego uczniów, e) utrzymywanie stałej łączności z domem w pracy wychowawczej.

Oddziaływanie wychowawcze winno nadto obejmować wyzyskiwanie dodatnich wpływów środowiska pozaszkolnego, a przeciwdziałanie wpływom ujemnym.

§ 63. Bezpośredni wpływ kierownika i nauczycieli na klasę i poszczególnych uczniów wyraża się przedewszystkiem przez życzliwy i opiekuńczy stosunek do nich, dbałość o ich zdrowie i bezpieczeństwo, dawanie osobistego przykładu oraz opiekę nad organizacjami uczniów.

Wpływ ten stanowi podstawowy czynnik oddziaływania wychowawczego zwłaszcza w stosunku do uczniów najmłodszych.

§ 64. W nauczaniu wartości wychowawcze winny być osiągane przedewszystkiem przez: a) dobór i wyzyskanie treści, b) dostosowaną do danego poziomu organizację nauczania, c) właściwy stosunek nauczyciela do nauczania (umiłowanie pracy), d) wyrabianie w uczniu samodzielności, aktywności, systematyczności i rzetelnego stosunku do pracy.

§ 65. Kierownik i grono nauczycielskie winni dopomagać uczniom do samowychowywania się, uwzględniając zarówno ogół uczniów, jak i indywidualne ich właściwości. Zwłaszcza zaś winni oni zwrócić uwagę na uczniów mniej zdolnych, trudniejszych do prowadzenia, będących w cięższych warunkach życiowych oraz dotkniętych brakami fizycznemi.

§ 66. Podstawową formą życia zbiorowego w szkole jest klasa (komplet), jako grupa społeczna. W obrębie klasy uczniowie powinni przyzwyczajać się do życia zbiorowego przedewszystkiem przez wytwarzanie przyjaznej atmosfery koleżeńskiego współżycia.

W stosunku do uczniów starszych życie zbiorowe może nadto znajdować swój wyraz w innych formach organizacyjnych, najlepiej odpowiadających potrzebom i zainteresowaniom uczniów oraz zamierzeniom wychowawczym szkoły.

Mogą to być: a) organizacje klasowe i międzyklasowe, które powstają i rozwijają swoją działalność jedynie za zgodą i pod opieką szkoły, b) organizacje międzyszkolne dopuszczone przez władze szkolne, a mające w danej szkole swe koła lub też członków wśród jej uczniów.

Kierownik łącznie z gronem nauczycielskiem wnikają w treść i działalność wszystkich organizacyj, wymienionych pod lit. a), i opiekują się niemi, czuwając nad właściwem ustosunkowaniem się uczniów do pracy w organizacjach i nad tem, by udział w nich nie przeszkadzał w pracy szkolnej.

Kierownik nadto ma prawo i obowiązek wnikania bezpośrednio lub za pośrednictwem wyznaczonego przez siebie nauczyciela szkoły w pracę wszystkich organizacyj, wymienionych pod lit. b).

§ 67. Łączność szkoły i domu w akcji wychowawczej polega przedewszystkiem na zainteresowaniu i uświadamianiu rodziców o pracy i dążeniach szkoły, wzajemnem informowaniu się o pracy i warunkach życia ucznia oraz na czynnej współpracy rodziców ze szkołą. Łączność ta, wyrażająca się w stałych oraz w doraźnych formach, winna przyczyniać się do bliskiego i ścisłego współdziałania szkoły i domu.

Kierownik i grono nauczycielskie winni nadto brać żywy udział w pracach z zakresu opieki społecznej nad swoimi uczniami, a tam, gdzie tego zachodzi potrzeba, budzić inicjatywę.

Kierownik łącznie z gronem nauczycielskiem mają obowiązek roztoczenia szczególnej opieki nad uczniami, przychodzącymi z dalszych okolic i przyjeżdżającymi, oraz nad warunkami życia tych uczniów, którzy mieszkają nie w domu, lecz na stancjach, w internatach i bursach.

§ 68. Kierownik łącznie z gronem nauczycielskiem winni w miarę możności ułatwić uczniom, pozostającym ostatni rok w szkole, poinformowanie się o różnych zawodach, ewentualnie przy pomocy poradni zawodowych.

§ 69. W pracy wychowawczej szkoły biorą udział wszyscy nauczyciele. Ze względu na charakter szkoły powszechnej i jej organizację każdy nauczyciel własny i kierownik z reguły jest opiekunem klasowym.

§ 70. Opiekun klasowy ma pod swoją opieką jedną lub więcej klas. Rozkład obowiązków opiekuńczych nad klasami powinien być możliwie równomierny.

Należy dążyć do tego, aby opiekę nad daną klasą lub klasami miał nauczyciel, który ma w tej klasie czy klasach większą liczbę godzin nauki, przytem jednak jest pożądana ciągłość pracy opiekuńczej, polegająca na sprawowaniu opieki nad tymi samymi uczniami przez parę lat.

VII. Uczniowie.

A. Zadania i obowiązki uczniów.

§ 71. Wychowując się i kształcąc w szkole, uczeń ma przysposobić się do tego, by przez dalszą pracę nad sobą w okresie młodzieńczym stał się pożytecznym obywatelem Państwa.

§ 72. Uczeń dąży do wyrobienia religijnego, do uszlachetniania swych uczuć i umacniania charakteru, a zarazem kształci swój umysł i zdobywa sprawność fizyczną.

§ 73. W szczególności uczeń:

a) pracuje chętnie i sumiennie w szkole i w domu, starając się, by praca jego była zawsze rzetelna, dokładna i wytrwała,

b) wypełnia dokładnie wszystkie swoje obowiązki,

c) kocha rodziców, szanuje nauczycieli, a względem wszystkich osób, które go otaczają, jest ufny, życzliwy i uczynny, w miarę możności pomaga w pracy innym, zwłaszcza słabszym od siebie,

d) jest koleżeński, bierze czynny udział w życiu swej klasy, a w klasach wyższych nadto w życiu organizacyj uczniowskich, do których należy,

e) dba o czystość ciała, jest schludny w ubiorze, współdziała w utrzymywaniu ładu w szkole, szanuje cudzą własność i ochrania dobro publiczne, a zwłaszcza nie niszczy przedmiotów i urządzeń szkolnych,

f) ćwiczy i usprawnia ciało, aby być zawsze dzielnym i zdolnym do znoszenia niewygód.

Uczeń jest śmiały i pogodny, zawsze mówi prawdę, kocha swoją szkołę i dba o jej honor.

B. Przyjmowanie i przechodzenie uczniów.

§ 74. Zasady przyjmowania uczniów do klasy I określają przepisy o wykonaniu obowiązku szkolnego.

§ 75. Przyjmowanie do klasy II i następnych odbywa się na zasadzie osobnych przepisów z zachowaniem następujących warunków:

a) wiek nie niższy niż 7 lat ukończonych — dla kandydata do klasy II; wiek ten podwyższa się stopniowo o jeden rok do każdej następnej klasy,

b) egzamin wstępny, stwierdzający, że kandydat posiada zasób wiadomości i sprawności, wymaganych dla wstępujących do danej klasy.

§ 76. W obrębie szkół tego samego stopnia przechodzenie uczniów z klasy do klasy odbywa się na podstawie świadectwa bez egzaminu, przewidzianego w § 75 lit. b), i bez straty roku.

§ 77. Przechodzenie uczniów szkół stopnia I do szkół stopnia II i III oraz uczniów szkół stopnia II do szkół stopnia III odbywa się na podstawie świadectwa bez egzaminu:

1) ze szkół stopnia I:

a) po ukończeniu kl. I, II, III — do kl. II, III, IV, } szkół stopnia II i III
b) po ukończeniu z pomyślnym wynikiem co najmniej jednego roku kl. IV — do kl. V } szkół stopnia II i III

2) ze szkół stopnia II:

po ukończeniu kl. I, II, III, IV, V — do kl. II, III, IV, V, VI szkół stopnia III.

§ 78. Poszczególni uczniowie, jeśli wynik ich nauki, stwierdzony na świadectwie rocznem (§ 86), jest pomyślny, mogą przechodzić na warunkach wskazanych w § 75:

1) ze szkół stopnia I:

po jednym roku kl. III — do kl. IV, a wyjątkowo po drugim roku kl. IV — do kl. VI } szkół stopnia II i III

2) ze szkół stopnia II:

po jednym roku kl. VI — do kl. VII szkół stopnia III.

§ 79. Przechodzenie uczńów szkół stopnia III do szkół stopnia II i I oraz uczniów szkół stopnia II do szkół stopnia I odbywa się na podstawie świadectwa:

1) ze szkół stopnia III:

a) po ukończ. kl. I, II, III, IV, V — do kl. II, III, IV, V, VI } szkół stopnia II
b) po ukończ. kl. VI — na drugi rok nauki kl. VI } szkół stopnia II
c) po ukończ. kl. I, II — do kl. II, III szkół stopnia I;

2) ze szkół stopnia II:

po ukończeniu kl. I, II — do kl. II, III szkół stopnia I;

3) ze szkół stopnia III i II:

po ukończeniu kl. III, IV, V, VI — do kl. IV szkół stopnia I, w której uczeń pozostaje do czasu wypełnienia obowiązku szkolnego i otrzymuje w razie pomyślnego końcowego wyniku nauki świadectwo ukończenia szkoły.

§ 80. Przechodzenie uczniów w obrębie szkół różnych stopni w przypadku niepomyślnego wyniku nauki w danej klasie odbywa się w sposób następujący:

1) ze szkół stopnia I do szkół stopnia II i III | do takiej samej klasy
ze szkół stopnia II do szkół stopnia III } jak ta, z której uczeń
ze szkół stopnia III do szkół stopnia II | przechodzi;

jeżeli jednak uczeń klasy IV szkoły stopnia I ukończył pierwszy rok nauki z wynikiem pomyślnym, a drugi rok nauki z wynikiem niepomyślnym, przechodzi na podstawie świadectwa do klasy V szkół stopnia II i III;

2) ze szkół stopnia II i III do szkół stopnia I:

a) z kl. I i II — do kl. I i II
z kl. III — na drugi rok nauki w kl. III,

b) z kl. IV, V, VI — do kl. IV szkół stopnia I, w której uczeń pozostaje do czasu wypełnienia obowiązku szkolnego i otrzymuje w razie pomyślnego końcowego wyniku nauki świadectwa ukończenia szkoły.

C. Ocena uczniów.

§ 81. Nauczyciel, dążąc stale i konsekwentnie do urabiania sobie opinji o uczniu, poznaje możliwie dokładnie: a) warunki domowe życia i pracy ucznia, b) jego właściwości fizyczne i stan zdrowia, c) jego właściwości psychiczne, a zwłaszcza przejawiające się u niego zainteresowania i uzdolnienia, d) ustosunkowanie się jego do pracy, zwracając szczególną uwagę na pilność i wytrwałość, e) wyniki osiągane w pracy, f) ustosunkowanie się jego do życia klasy i szkoły.

W szczególności nauczyciel wnika w trudności, których uczeń nie może pokonać i stara się poznać przyczyny niepowodzeń ucznia w pracy.

§ 82. Kierując się powyższemi danemi, nauczyciel stosuje odpowiednie środki oddziaływania wychowawczego i pomaga uczniowi w pracy, udzielających mu w miarę potrzeby wskazówek, niezbędnych do jej poprawienia i ulepszania.

§ 83. We wszystkich klasach — z wyjątkiem klasy I — nauczyciel, przyjmując jako kryterjum wymagania obowiązującego programu, ustala z końcem każdego okresu oceny wyników nauki ucznia ze wszystkich przedmiotów, których uczy, oraz ocenę zachowania się ucznia. Przy ocenach postępu ze śpiewu i ćwiczeń cielesnych bierze się przedewszystkiem pod uwagę wysiłki ucznia w kierunku zdobywania usprawnienia, odpowiadającego jego możliwościom. Oceny wyraża się w odpowiednich stopniach. O ile w danej klasie uczy kilku nauczycieli, ustala ocenę zachowania się ucznia rada pedagogiczna (ewentualnie w składzie niepełnym). W księgach szkolnych notuje się prócz stopni krótkie motywy ocen niedostatecznych.

Stopnie, ustalone z końcem okresu drugiego, są zarazem stopniami za pierwsze dwa okresy, stopnie, ustalone z końcem okresu trzeciego, są zarazem stopniami za pierwsze trzy okresy, stopnie ustalone z końcem okresu czwartego, są zarazem stopniami rocznemi.

Przy końcu pierwszego półrocza oraz z końcem roku szkolnego uczeń otrzymuje świadectwo, które zawiera wyrażone w stopniach oceny wyników nauki ze wszystkich przedmiotów, nauczanych w danej klasie, oraz ocenę zachowania się ucznia.

O wynikach nauki po pierwszym i trzecim okresie zawiadamia się rodziców względnie opiekunów uczniów.

§ 84. Uczniowie klasy I nie otrzymują wyrażonych w stopniach ocen ani świadectw szkolnych. Z końcem jednak pierwszego półrocza oraz z końcem każdego następnego okresu nauczyciel ustala opinję swoją, dotyczącą zachowania się oraz postępów ucznia w nauce i zapisuje ją do ksiąg szkolnych.

§ 85. Wszyscy uczniowie klasy I przechodzą w zasadzie do klasy II.

Pozostawienie ucznia w klasie I na rok drugi może nastąpić wtedy jedynie, gdy uczeń wskutek zbyt słabego rozwoju i przygotowania w żaden sposób nie będzie mógł sprostać wymaganiom programu klasy II.

Uczniowie klasy I otrzymują z końcem roku szkolnego zaświadczenia, stwierdzające, czy przechodzą do klasy II, czy też pozostają w klasie I.

Promowanie uczniów do klasy III i następnych odbywa się na podstawie stopni rocznych ze wszystkich przedmiotów obowiązujących, nauczanych w danej klasie. Uczeń jest promowany do klasy następnej, o ile z przedmiotów tych posiada stopnie co najmniej dostateczne.

W wyjątkowych przypadkach, określonych przez specjalne przepisy, uczeń może być promowany do klasy następnej, mimo, że nie ze wszystkich przedmiotów posiada stopnie co najmniej dostateczne.

Kierownik szkoły ma obowiązek wspólnie z nauczycielem zbadać dokładnie tych uczniów, którym grozi nieuzyskanie promocji. Dotyczy to zwłaszcza uczniów tych klas, które uczy jeden nauczyciel.

Decyzję o niepromowaniu ucznia należy w księgach szkolnych uzasadnić.

§ 86. Uczniowie, uczęszczający do klas dwu względnie trzyletnich, przechodzą bez wyjątku w obrębie tych klas z jednego roku nauki na drugi i otrzymują na świadectwie rocznem stwierdzenie pomyślnego lub niepomyślnego wyniku nauki.

D. Ukończenie szkoły i uprawnienia.

§ 87. O ukończeniu szkoły powszechnej stanowi pomyślny wynik nauki w ostatnim (najwyższym) roku nauczania, a mianowicie: w szkole stopnia I — w trzecim roku nauki w klasie IV (z uwzględnieniem jednak postanowień § 79 p. 3 i § 80 p. 2 b), w szkole stopnia II — w drugim roku nauki w klasie VI (z uwzględnieniem postnowień § 79 p. 1 b), w szkole stopnia III — w klasie VII.

Uczniowie, którzy w powyższy sposób ukończyli naukę, otrzymują świadectwa ukończenia szkoły powszechnej stopnia I, II lub III.

§ 88. Uczniowie, którzy uczynili zadość obowiązkowi szkolnemu, a nie mają warunków do otrzymania świadectwa ukończenia szkoły powszechnej, otrzymują, gdy opuszczają szkołę, zaświadczenie, stwierdzające wypełnienie obowiązku szkolnego z wyszczególnieniem stopnia szkoły, czasu trwania nauki i ukończonej przez nich klasy względnie klasy i roku nauki.

§ 89. Ukończenie szkoły powszechnej stopnia II i III daje podstawę do nauki w gimnazjach, seminarjach dla wychowawczyń przedszkoli, w szkołach zawodowych stopnia gimnazjalnego, opierających się na drugim lub trzecim szczeblu programowym, oraz w szkołach zawodowych dokształcających, opierających się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej.

§ **90.** Ukończenie klasy VI szkoły powszechnej stopnia III daje podstawę do nauki w gimnazjach, seminarjach dla wychowawczyń przedszkoli oraz w szkołach zawodowych, opierających się na drugim szczeblu programowym szkoły powszechnej.

§ **91.** Ukończenie z pomyślnym wynikiem klasy IV szkoły powszechnej stopnia III lub II albo pierwszego roku nauki w klasie IV szkoły powszechnej stopnia I daje podstawę do nauki w szkołach zawodowych stopnia niższego oraz w szkołach dokształcających zawodowych, opierających się na pierwszym szczeblu programowym szkoły powszechnej.

Postanowienia przejściowe.

§ **92.** W okresie wyjątkowo trudnych warunków finansowych ogólne liczby uczniów w szkole każdego stopnia mogą być o 20 większe od liczb, wskazanych w §§ 8—10, t. j. mogą wynosić:

1) w szkole stopnia I o 1 nauczycielu — 80 uczniów, w szkole stopnia I o 2 nauczycielach — 140 uczniów;

2) w szkole stopnia II o 3 nauczycielach — 180 uczniów, w szkole stopnia II o 4 nauczycielach — 230 uczniów;

3) w szkole stopnia III o 5 nauczycielach — 280 uczniów, w szkole stopnia III o 6 nauczycielach — 330 uczniów.

§ **93.** W okresie wyjątkowo trudnych warunków finansowych ogólna liczba uczniów w klasie (oddziale), komplecie, zespole może być o 10 większa od liczby, wskazanej w § 48, t. j. może wynosić 60.

7.

Wysokość norm naturaljów dla nauczycieli szkół rolniczych.

Okólnik Kuratorjum O. S. Lw. Nr. 625/33 z dnia 4 grudnia 1933 r. (Nr. III. 34390/33) do wszystkich szkół rolniczych i ogrodniczych.

Kuratorjum podaje do wiadomości wymiar przydziału świadczeń w naturze dla nauczycieli (lek) szkół rolniczych. Za świadczenia te Rząd płaci w szkołach państwowych oprócz mieszkania po 50 zł miesięcznie dla pracowników etatowych.

Za Naczelnika Wydziału: *(—) Dr. K. Zagajewski.* Okr. Wiz. Szk.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 16 marca 1921 r., poz. 142, art. 3.
(Monitor Polski z dnia 29 kwietnia 1921 r., Nr. 97).

Oprócz uposażenia pieniężnego otrzymują kierownicy (czki) nauczyciele (lki) od właścicieli szkół następujące dodatki w naturze:

1) mieszkanie w rozmiarach dla samotnych 1 pokój, dla posiadających rodzinę i prowadzących z nią wspólne gospodarstwo domowe co najmniej 2 pokoje i kuchnia;

2) opał w ilości: na kuchnię 2000 kg węgla lub 4000 kg drzewa, na piec pojedyńczy 1000 kg węgla lub 2000 kg drzewa, na piec podwójny 1500 kg węgla lub 3000 kg drzewa;

3) światło: oświetlenie elektryczne lub naftę w ilości po 30 kg na pokój lub kuchnię;

4) zboże w ilościach: pszenicy 150 kg, żyta 300 kg i jęczmienia 50 kg;

5) inne produkty żywnościowe: grochu lub fasoli albo kaszy gryczanej lub jaglanej 50 kg, ziemniaków 900 kg, mleka dziennie 1 litr i na każde dziecko 1 litr.

Wszystkie wymienione w punktach 2—5 ilości artykułów obliczone są w stosunku rocznym i ustalone na rok szkolny 1920/21; artykuły te dostarczone być mają w ratach, jakie oznaczy umowa między zainteresowanymi lub w braku takiej umowy w ratach kwartalnych zgóry.

Kierownicy (czki) i nauczyciele (lki), którzy nie prowadzą własnego gospodarstwa domowego, otrzymywać będą zamiast dodatków, wymienionych w punktach 2—5, całkowite utrzymanie bezpłatne.

8.

Termin umów z nauczycielami szkół rolniczych.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 142 z dnia 7 października 1933 r. (Nr. B. P. 13901/33).

Nr. B. P. 41676/33. Na zapytanie jednego z kuratorjów w sprawie czasu trwania umów z nauczycielami średnich szkół rolniczych Ministerstwo wyjaśnia, co następuje:

W średnich szkołach rolniczych rok szkolny trwa od 20 września do 15 czerwca. Wobec egzaminów wstępnych w pierwszej połowie września i końcowych w drugiej połowie czerwca, cały personel nauczycielski tych szkół zajęty jest od 1 września do 30 czerwca. Nadto nauczyciele przedmiotów zawodowych z reguły są zatrudnieni również w czasie wakacyj letnich.

W związku z powyższem z nauczycielami, którzy pracują przez cały rok. umowę należy spisywać na 12 miesięcy (od 1 września do 31 sierpnia), natomiast z pozostałymi nauczycielami należy zawierać umowy według zasad wyrażonych w p. 3 okólnika Ministra W. R. i O. P. Nr. 118 z dnia 1 sierpnia 1933 r. (Nr. B. P. 11337/33) w sprawie czasu trwania umów z nauczycielami kontraktowymi [1]).

Dyrektor Biura Personalnego: *(—) Jan T. Lipka.*

9.

Ustalenie liczby godzin tygodniowej pracy kontraktowych lekarzy państwowych szkół rolniczych i ogrodniczych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 144 z dnia 12 października 1933 r. (B. P. 15058/33).

Nr. B. P. 41677/33. Ministerstwo W. R. i O. P. wyjaśnia, że przy ustalaniu liczby godzin tygodniowej pracy kontraktowych lekarzy pań-

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1933 r., str 392.

stwowych średnich szkół rolniczych i ogrodniczych należy stosować postanowienia § 3 ustęp b) okólnika Ministra W. R. i O. P. z dnia 17 grudnia 1926 r. (Nr. O. Prez. 12580/26) w sprawie wynagrodzenia kontraktowych lekarzy i dentystów szkolnych w państwowych szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z 1927 r., poz. 14) [1]).

Dyrektor Biura Personalnego: *Jan T. Lipka.* wr.

10.

Pieczęcie prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych.

Okólnik Min. W. R. i O. P. Nr. 153 z dnia 29 października 1933 r. (Nr. I. Org. 1005/41/33).

I. W myśl § 14 wzoru statutu prywatnych szkół i § 12 wzoru statutu prywatnego przedszkola (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. z r. 1932, Nr. 4, poz. 45) [2]) prywatne szkoły (przedszkola) mogą używać pieczęci, których format i tekst podlega zatwierdzeniu właściwej władzy szkolnej.

Właściwą do zatwierdzenia pieczęci jest władza szkolna, która wydaje orzeczenia, wymienione w art. 2—7, 11 i 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

II. Pieczęć prywatnej szkoły (przedszkola) winna odpowiadać następującym warunkom:

1) nie może zawierać godła państwowego,

2) nie może również zawierać żadnych innych godeł, emblematów i oznak,

3) treścią napisu na pieczęci może być tylko nazwa szkoły w brzmieniu, ustalonem w zatwierdzonym statucie; w razie potrzeby dopuszczalne są skróty, jak np. zamiast „prywatna" — „pryw.", zamiast „szkoła" — „szk.", zamiast „gimnazjum" — „gimn." i t. d., podobnie jak na urzędowych pieczęciach szkół państwowych;

4) format i rozmiary pieczęci winny być takie same, jak w szkołach państwowych danego typu (por. § 4 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 2 listopada 1931 r. o pieczęciach urzędowych. Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11, poz. 127) [3]).

Materjał, z jakiego pieczęć ma być wykonana, oraz miejsce jej wykonania, są dowolne.

III. Władze szkolne, które zatwierdzają wzory pieczęci, prowadzą ewidencję i przechowują odbitki zatwierdzonych pieczęci.

IV. Oprócz omówionych wyżej pieczęci szkolnych, mogą szkoły prywatne (przedszkola) używać podłużnych pieczątek nagłówkowych, które poza pełną lub skróconą nazwą szkoły (§ 8 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 473) [4]) mogą zawierać jedynie dokładny adres szkoły i numer telefonu.

Podsekretarz Stanu: *(—) Kazimierz Pieracki.*

---

[1]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1926 r., str. 568.

[2]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 399.

[3]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 66.

[4]) Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. z 1932 r., str. 395.

Organizacja szkół.

Zamknięcie Państwowej Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Grzymałowie.

Postanowienie Ministra W. R. i O. P. z dnia 1 grudnia 1933 r. (Nr. III. TP. 6703/33).

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) zarządzam zamknięcie Państwowej Szkoły Kołodziejsko-Kowalskiej w Grzymałowie z dniem 31 grudnia 1933 r.

Za Ministra: *Kazimierz Pieracki.* wr. Podsekretarz Stanu.

Prywatne kursa kroju, szycia i modelowania.

P. Kurator O. S. Lw. rozporządzeniem z dnia 11 grudnia 1933 r. Nr. III.-24889/33 przyznał p. Ludwice Eibenschütz, we Lwowie, ul. Sakramentek 24, na podstawie ust. 2 art. 2 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33. poz. 334) prawo otwarcia i prowadzenia prywatnych kursów kroju, szycia i modelowania.

Ruch służbowy.

Kuratorjum O. S. Lw.

P. Minister W. R. i O. P. zamianował mgra Władysława Rębisza, prowizorycznego urzędnika w XI st. sł. w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego, urzędnikiem w VIII st. sł. w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we Lwowie.

Inspektoraty.

M i a n o w a n i.

P. Minister W. R. i O. P. zamianował:

p. Byrę Jana, nauczyciela gimnazjum w Złoczowie, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny złoczowski,

p. Chruściela Stanisława, nauczyciela seminarjum naucz. męskiego we Lwowie, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny lwowski,

p. Dziedzica Błażeja, nauczyciela gimnazjum w Jaworowie, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny gródecki,

p. dr. Gilewicza Aleksego, nauczyciela gimnazjum X we Lwowie, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny stryjski,

p. Mołczanowskiego Kaspra. inspektora szkolnego w Stanisławowie, inspektorem szkolnym na obwód szkolny stanisławowski,

p. Pachorka Tadeusza, prowizorycznego inspektora szkolnego w Stryju, prowizorycznym inspektorem szkolnym na obwód szkolny stryjski,

p. Rudnickiego Stanisława, nauczyciela i p. o. dyrektora seminarjum naucz. męskiego w Sokalu, zastępcą inspektora szkolnego na obwód szkolny rawski.

Przeniesieni.

P. Minister W. R. i O. P. przeniósł:

p. Bereźnickiego Władysława, inspektora szkolnego w Żydaczowie, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny czortkowski,

p. Pyża Longina, inspektora szkolnego w Przeworsku, na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego na obwód szkolny kołomyjski.

P. Kurator O. S. Lw. przeniósł:

p. Buczkowskiego Józefa, kancelistę w XI st. sł. w Inspektoracie Szkolnym w Złoczowie, na równorzędne stanowisko do Inspektoratu Szkolnego w Przeworsku,

p. Derczyńskiego Edmunda, adjunkta kancelaryjnego w X st. sł. w Inspektoracie Szkolnym w Tarnopolu, na równorzędne stanowisko do Inspektoratu Szkolnego w Złoczowie.

Przeniesieni w stan nieczynny.

Pan Minister W. R. i O. P. przeniósł w stan nieczynny:

p. Tarasa Ludwika, inspektora szkolnego w Jaworowie,

p. Hollanka Władysława, sekretarza w IX st. sł. w b. Radzie Szkolnej Powiatowej w Podhajcach.

Szkoły średnie ogólnokształcące, zakłady kształcenia nauczycieli, szkoły zawodowe i powszechne.

Mianowani.

Czerwak Piotr nauczycielem gimnazjum w Przemyślu.

Gembara Mikołaj kierownikiem 4-klasowej szkoły w Podhajczykach (Rudki).

Jaworski Michał kierownikiem 3-klasowej szkoły w Rudzie Sieleckiej (Kamionka Str.).

Krasnycia Daniel kierownikiem 2-klasowej szkoły w Cześnikach (Rohatyn); Kuniasz Władysław nauczycielem gimnazjum II w Rzeszowie.

Łagodziński Tadeusz kierownikiem 3-klasowej szkoły w Sosolówce (Czortków).

Mastykasz Michał kierownikiem 2-klasowej szkoły w Bereźnicy Królewskiej (Żydaczów); Matusiak Szymon kierownikiem 3-klasowej szkoły w Żołczowie (Rohatyn); inż. Miksiewicz Andrzej — unieważniono mianowanie nauczycielem w szkole rolniczej w Miłocinie.

Periżok Jan kierownikiem 2-klasowej szkoły w Starem Siole (Lubaczów); Piątkowski Kazimierz Józef nauczycielem gimnazjum II w Jarosławiu; Pryszczewska Marja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Hołoskowiskach (Brody).

Süsówna Stanisława kierowniczką 2-klasowej szkoły w Korytnikach (Przemyśl); dr. Święch Czesław nauczycielem seminarjum naucz. męs. w Samborze.

Terlecka Marja kierowniczką 2-klasowej szkoły w Leszczynie (Bóbrka).

Przeniesieni.

Arsenicz Prakseda, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Hryniówce (Stanisławów), do 4-klasowej szkoły w Maniawie (Nadwórna).

Baczyńska Marja, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Kamienopolu (Lwów), do 3-klasowej szkoły w Komańczy (Sanok).

Fiałkowski Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej Nr. 7 we Lwowie, do 7-klasowej szkoły Nr. 48 we Lwowie.

Grochalowa Karolina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Rohatynie, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Brzeżanach.

Halarewicz Marja, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Maniawie (Nadwórna), do 2-klasowej szkoły w Hryniówce (Stanisławów).

Jachimowicz Olga, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Komańczy (Sanok), do 2-klasowej szkoły w Kamieniopolu (Lwów); S. Jaworska Jadwiga, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Łapanowie (Bochnia), do 7-klasowej szkoły w Krościenku-Niżnem (Krosno).

Kędlarska Marja Krystyna, nauczycielka 7-klasowej szkoły męskiej w Brzeżanach, do 7-klasowej szkoły żeńskiej w Rohatynie; Kopianka Helena, nauczycielka seminarjum ochroniarskiego we Lwowie, do szkoły ćwiczeń Państwowego Seminarjum Naucz. Męskiego we Lwowie; ks. dr. Kostelnyk Gabrjel, nauczyciel filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie, do gimnazjum XI we Lwowie.

Lenardowa Izabela, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Łoszniowie (Trembowla), do 4-klasowej szkoły w Nastasowie (Tarnopol).

Macoła Bronisław, nauczyciel szkoły w Przyprostyni (Nowy Tomyśl), do szkoły w Dłużniowie (Sokal); Mazur Jan, profesor gimnazjum II w Rzeszowie, do gimnazjum w Krośnie.

Reinlenderowa Kazimiera, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Miorach (Brasław), do 2-klasowej szkoły w Poddębcach (Rawa Ruska).

Starzecki Władysław, nauczyciel seminarjum męskiego w Sokalu, do gimnazjum XI we Lwowie; Stipalówna Stefanja, nauczycielka seminarjum męskiego w Stanisławowie, do gimnazjum XII we Lwowie.

Turczyn Łukasz, profesor filji gimnazjum z r. j. n. we Lwowie, do gimnazjum II we Lwowie.

Ziemliński Roman, kierownik 3-klasowej szkoły w Matysówce (Rzeszów), do 2-klasowej szkoły w Drabiniance (Rzeszów).

Spensjonowani.

Bandler Chana, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konopnickiej w Stanisławowie; Błońska Eugenja, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Drohobyczce (Przemyśl); Bocheńska Eugenja, nauczycielka szkoły w Strutynie Niżnym (Dolina); Brożynówna Eugenja, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Wierzbianach (Kamionka Str.).

Dyhdalewicz Jan, nauczyciel seminarjum męskiego w Tarnopolu.

Fartuchowa Józefa, nauczycielka 1-klasowej szkoły w Szkolarach (Żółkiew).

Gielecińska Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Gwoźdźcu (Nisko).

Harasymowa Gabrjela, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Iwankowie (Borszczów); Haszlakiewicz Stanisława Gottleb, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Mościskach; Hermanówna Józefa, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Tyśmienicy (Tłumacz); Hildebrand Michał, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Dobromilu; Hrycajowa Bronisława, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Strzeliskach Starych (Bóbrka); Huk Antoni, nauczyciel 7-klasowej szkoły męskiej w Turce; Hultaj Maksymiljan, kierownik 2-klasowej szkoły w Głuszkowie (Horodenka).

Jaworowska Łucja Wilhelmina, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Jezierzanach (Borszczów).

Knapówna Wilhelmina, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Chlebowicach Wielkich na Horiszu (Bóbrka); Kordzińska Antonina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Hubicach (Dobromil); Komarzyńska Helena, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Hryniowie (Bóbrka); Kotschy Felicja, nauczycielka szkoły w Białej; S. Kredycka Marja, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Kr. Jadwigi w Sokalu; Kuczabska Stefanja, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Szczercu (Lwów).

Łuciów Stefan, kierownik 3-klasowej szkoły w Urożu (Drohobycz).

S. Łukasiewiczówna Ludwika, nauczycielka 7-klasowej szkoły w Bełzie (Sokal).

Maciuk Konstanty, kierownik 4-klasowej szkoły w Popielach (Drohobycz); Marczykowa Anna, nauczycielka 4-klasowej szkoły w Nienadówce (Kolbuszowa); Michałowiczowa Jadwiga, nauczycielka 6-klasowej szkoły w Krakowcu (Jaworów); Mierzyńska Marja, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Bachórzu (Brzozów); Mossorowa Helena, nauczycielka 5-klasowej szkoły w Babinie (Sambor); Müllerówna Karolina, nauczycielka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. św. Marji Magdaleny Nr. 27 we Lwowie.

Nowosadowa Walerja, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej w Kosowie.

Perucki Antoni, kierownik 3-klasowej szkoły w Terczynowicach (Sambor); Pełeńska Anna, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Bandrowie Narodowym (Lesko); Pietrakowa Ludwika, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Polance (Krosno); Dr. Pyszkowski Jan, profesor VIII gimnazjum we Lwowie.

Rybianka Helena, kierowniczka 3-klasowej szkoły w Górnie (Kolbuszowa); Ryglowa Bronisława, nauczycielka 3-klasowej szkoły w Dudiowie (Kosów).

Sadliński Zygmunt, kierownik 2-klasowej szkoły w Zubowie (Trembowla); Sagalowa Zofja Aleksandra, nauczycielka szkoły w Potoczyskach (Horodenka); Sandecka Janina, nauczycielka 7-klasowej szkoły im. Hoffmanowej w Sanoku; Skałka Piotr, kierownik 3-klasowej szkoły w Brzegach (Sambor); Sobolska Domicela, kierowniczka 2-klasowej szkoły w Żukowie (Lubaczów); Schelmbauer Marja, nauczycielka szkoły w Hanaczowie (Przemyślany); Szafrański Jędrzej, nauczyciel seminarjum naucz. męskiego w Krośnie; Szczoczarzówna Bronisława, nauczycielka szkoły w Błażowej;

Szulik Bazyli, nauczyciel 7-klasowej szkoły w Kamionce St.; Szyłkiewiczowa Michalina, nauczycielka 2-klasowej szkoły w Świtarzowie (Sokal).

Trella Tadeusz, profesor I gimnazjum w Przemyślu.

Zahaczewska Izabela, kierowniczka 7-klasowej szkoły żeńskiej im. Konopnickiej w Kołomyi; Załuski Jan, kierownik 6-klasowej szkoły w Wesołej (Brzozów).

Przeniesieni w stan nieczynny.

Schütter Wiktor, instruktor szkoły kołodziejsko-kowalskiej w Grzymałowie.

Zwolnieni ze służby.

Motlowa Władysława, nauczycielka szkoły powszechnej, pozostająca w stanie pozasłużbowym.

Zmarli.

Dziurman Kornel, kierownik 3-klasowej szkoły w Suszczynie, powiatu tarnopolskiego, zmarł dnia 19 września 1933 r. w 43 roku życia, a w 22 roku służby nauczycielskiej.

Konkursy.

Konkursy na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych.

L. p.	Powiat	Miejscowość	Stopień organizacyjny szkoły	Charakter (męska, żeńska, koedukacyjna) szkoły	Nazwa im. . . . . . . szkoły	Język wykładowy	Do użytku kierownika: mieszkanie służbowe złożone z . . . ubikac.	Do użytku kierownika: grunt o obszarze	Uwaga
1	Brzozów	Grabownica	4 kl.	koed.	—	polski	2 ubik.	—	Konkurs 2-gi
1	Jaworów	Gnojnice	4 „	„	—	pol.-r.	3 „	1 mg	Konkurs 2-gi
1	Kolbuszowa	Hadykówka	2 „	„	—	polski	3 „	600 m²	
2	„	Ostrowy-Tuszowskie	3 „	„	—	„	3 „	560 m²	
3	„	Kupno	4 „	„	—	„	3 „	—	
1	Nisko	Jarocin	3 „	„	—	polski	3 „	1½ mg	Konkurs 2-gi
1	Rohatyn	Korolówka	2 „	„	—	„	3 „	1·66 ha	Konkurs 2-gi
1	Rudki	Pohorce	5 „	„	—	„	3 „	—	Pierwszeństwo z w. k. n.
2	„	Koniuszki Tuligłowskie	2 „	„	—	pol-r.	—	1 mg	Konkurs 2-gi
1	Rzeszów	Rzeszów	7 „	męska	im. St. Jachowicza	polski	4 „	—	
2	„	Błędowa-Tyczyńska	3 „	koed.	—	„	3 „	4518m²	
3	„	Borek-Nowy	3 „	„	—	„	3 „	4962m²	
4	„	Kąkolówka	3	„	—	„	3 „	850 m²	
5		Matysówka	3 „	„	—	„	3 „	10889 m²	
6	„	Żyznów	3 „	„	—	„	—	3550m²	
7	„	Trzebownisko	3 „	„	—	„	3 „	—	
8	„	Dąbrowa	2 „	„	—	„	3 „	2460m²	
1	Stryj	Dołhe	2 „	„	—	pol.-r.	3 „	84·66 ha	Konkurs 3-ci

Podania o posady objęte powyższym konkursem, należy wnosić drogą służbową w terminie do końca lutego 1934 r.

Zachęcaj do zapisywania się na Członków Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych.

Ogłoszenia.

Krajowe Zakłady Opieki Społecznej w Wejherowie.

Na skutek pisma Starosty Krajowego Pomorskiego w Toruniu z dnia 1 grudnia 1933 r. L. dz. O. S. II. 13343/33 podaje się do wiadomości, że w Krajowych Zakładach Opieki Społecznej w Wejherowie, obejmujących 1) szkołę dla głuchoniemych, 2) szkołę specjalną dla umysłowo upośledzonych dzieci i 3) szkołę specjalną dla małoletnich moralnie zaniedbanych, jest wolnych po kilkanaście miejsc.

Warunki przyjęcia do poszczególnych szkół są następujące:

1) do szkoły dla głuchoniemych: a) wiek 7—14 lat, b) zdolność do pobierania nauki w zakładzie dla głuchoniemych, c) wypełnienie kwestjonarjusza lekarskiego, d) zobowiązanie do ponoszenia kosztów utrzymania;

2) do szkoły specjalnej dla umysłowo upośledzonych dzieci, u których pobieranie normalnej nauki szkolnej jest bezskuteczne względnie niemożliwe: a) wiek 6—14 lat, b) wypełnienie kwestjonarjusza lekarskiego, c) zobowiązanie do ponoszenia kosztów utrzymania;

3) do szkoły dla nieletnich wychowanków, przekazanych przez sądy, władze, rodziców lub opiekunów na wychowanie zapobiegawcze względnie przymusowe: a) wiek 6—14 lat, oraz starszych do 18 roku życia, celem wyszkolenia zawodowego w warstatach rzemieślniczych a to: szewskim, stolarskim, krawieckim, introligatorskim, drukarskim, rzeźnickim, piekarskim, ślusarskim, szczotkarskim, koszykarskim, fryzjerskim i innych, b) świadectwo lekarskie, że odnośny małoletni wolny jest od wszelkich chorób zakaźnych, c) zobowiązanie do ponoszenia kosztów utrzymania.

Wnioski o przyjęcie dzieci należy kierować w porozumieniu z ich rodzicami względnie opiekunami do Starostwa Krajowego Pomorskiego w Toruniu, które na żądanie zainteresowanych udzieli każdego czasu bliższych informacyj i szczegółów.

Konkurs „Świata i Życia“.

Książnica-Atlas S. A., Lwów, ul. Czarnieckiego 12. Tel. 3-45 — Warszawa, Nowy Świat 59. Tel. 5-87-59 rozpisuje konkurs dla nauczycieli szkół ogólnokształcących powszechnych i średnich, szkół zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli na temat „Świat i Życie zarys enzyklopedyczny współczesnej wiedzy i kultury, jako nowoczesna pomoc szkolna (wskazówki metodyczne dla nauczyciela)“.

Prace konkursowe, dowolnej objętości, należy nadsyłać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 15 lutego 1934 r. pod adresem S. A. Książnica-Atlas, Warszawa, Nowy Świat 59, z zaznaczeniem na kopercie „Konkurs Świata i Życia“.

Każda praca winna być zaopatrzona w godło, nazwisko zaś i adres autora podane na osobnej kartce, umieszczonej w zaklejonej kopercie. Kopertę tę należy zaopatrzyć w takie samo godło jak pracę konkursową i spiąć z kartą tytułową pracy.

Za najlepsze prace wyznacza się następujące nagrody: 1) nagrodę pierwszą w kwocie zł 100 płatnej gotówką, 2) nagrodę drugą w formie bezpłatnej prenumeraty Świata i Życia, t. I—V, 3) nagrodę trzecią w postaci kompletu Bibljoteki Przekładów Dzieł Pedagogicznych, względnie wyboru innych wydawnictw S. A. Książnica-Atlas w ogólnej kwocie zł 100 ceny katalogowej.

Książnica-Atlas S. A. zastrzega sobie prawo własności wszystkich nagrodzonych i wyróżnionych prac konkursowych i ogłoszenia ich drukiem.

Wynik Konkursu zostanie ogłoszony w Przeglądzie Wydawnictw S. A. Książnica-Atlas, nagrodzeni zaś zostaną powiadomieni bezpośrednio.

Stypendja Książnicy-Atlasu T. N. S. W.

Nr. O. 34261/33. Z 40 stypendjów po 200 zł przeznaczonych przez Spółkę Akc. Książnica-Atlas T. N. S. W. dla ubogich uczniów (uczenic) szkół średnich ogólnokształcących, seminarjów nauczycielskich, oraz szkół handlowych i zawodowych, odznaczających się dobremi postępami w roku szkolnym 1933/34 otrzymali (ły) drogą losowania wymienieni uczniowie (uczenice) szkół tutejszego okręgu:

1. Stypendjum im. Jana Szaroty: Półchłopek Jan, uczeń kl. VII Pryw. Gimn. Koed. im. Z. Krasińskiego w Dolinie.
2. Stypendjum im. Bronisława Geberta: Kilarska Marja, uczenica kursu V-go I Państw. Seminarjum Naucz. Żeńsk. im. A. Asnyka we Lwowie.
3. Stypendjum za dobre postępy w nauce filologji klasycznej: Rupniak Marcin, uczeń kl. VII Państw. Gimn. im. Kr. Wład. Jagiełły w Drohobyczu.
4. Stypendjum za dobre postępy w nauce matematyki: Zatwarnicka Zofja, uczenica kl. VII Państw. Gimn. Żeńsk. im. Kr. Jadwigi we Lwowie.
5. Stypendjum za dobre postępy w nauce geografji: Głuszko Alfonsa Antonina, uczenica kl. V Pryw. Gimn. Koed. im. H. Sienkiewicza w Drohobyczu.
6. Stypendjum za dobre postępy w nauce przedmiotów handlowych i zawodowych: Langer Władysław, uczeń kl. III 3-klas. Koed. Szkoły Handl. T. S. L. w Złoczowie.

Pierwszą ratę stypendjum w kwocie 100 zł przesłał Zarząd Spółki Akcyjnej Książnica-Atlas T. N. S. W. dyrekcjom zakładów, do których uczęszczają stypendyści, celem doręczenia tej kwoty w dniu Święta Państwowego 11 listopada 1933 r. Następna rata w wysokości 100 zł będzie wypłacona w dniu 3 maja 1934 r.

Wycieczka młodzieży szkolnej do Puszczy Białowieskiej i Wilna.

Nr. O. 33928/33. Kuratorjum zawiadamia, że grona nauczycielskie we Lwowie zamierzają zorganizować pięcio względnie sześciodniową wycieczkę młodzieży szkolnej od lat 14 począwszy do Puszczy Białowieskiej i Wilna (dodatkowe wycieczki w jego okolice).

Powrót do Lwowa nastąpiłby ewentualnie przez Warszawę, gdzie wycieczka zatrzymałaby się przez jeden (szósty) dzień.

Wycieczka wyruszyłaby ze Lwowa w czerwcu 1934 r. tuż przed zakończeniem roku szkolnego w razie dostatecznej ilości uczestników specjalnym pociągiem, w następstwie czego uniezależniłoby się od czasu rozkładu jazdy kolejowej, postojów na stacjach pośrednich i t. p.

Koszt wycieczki wraz z opłatą klasy III pociągu osobowego, utrzymaniem, noclegami i t. p. wydatkami wyniesie przypuszczalnie 50 zł. Dzieci funkcjonarjuszów kolei państwowych poniosą cokolwiek mniejszy wydatek.

Ze względu na wysoką wartość kształcącą i wychowawczo-obywatelską, jaką przynoszą wycieczki turystyczno-krajoznawcze, Kuratorjum udziela inicjatorom wycieczki pełnego poparcia z tą uwagą, że Dyrekcje wybiorą jako uczestników wycieczki uczniów (ce), którzy (e) nietylko złożą za udział w wycieczce wymaganą kwotę, lecz którzy swojem zachowaniem w szkole dają gwarancję, że również w czasie wycieczki będą tak postępowali, aby nie utrudnić zadania organizatorom i nauczycielom-opiekunom i nie przynieść ujmy zakładowi, z którego pochodzą.

Również nauczycielstwo, wyjeżdżające z wycieczką, powinno dawać pełną gwarancję, iż trudne obowiązki opieki nad młodzieżą spełnią z całą sumiennością.

Dyrekcje zakładów zechcą nadsyłać zgłoszenia ilości uczestników (czek) wraz z podaniem nazwiska nauczyciela (lki), który (ra) w charakterze opiekuna (ki) wyjedzie z młodzieżą, do dnia 5 lutego 1934 r. do Dyrekcji Państwowego XI Gimnazjum we Lwowie na ręce prof. R. Wacka który poprowadzi wycieczkę.

Prof. Wacek udzieli szczegółowych informacyj dotyczących organizacji wycieczki.

Księga Pamiątkowa Ucznia - Żołnierza.

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 11 października 1933 r. Nr. II S. 6359/33.

Z inicjatywy Stowarzyszenia Wychowanków Państwowego Gimnazjum dla byłych wojskowych w Warszawie specjalny Komitet Redakcyjny przystąpił do prac przygotowawczych nad wydaniem Księgi Pamiątkowej Ucznia-Żołnierza.

Według planu Komitetu Redakcyjnego Księga Pamiątkowa ma objąć następujące działy:

a) Rola młodzieży szkolnej w walkach niepodległościowych od chwili rozbiorów, ze szczególnem uwzględnieniem okresu wielkiej wojny.

b) Rola poszczególnych szkół i grup młodzieży w walkach niepodległościowych.

c) Uczniowie-Żołnierze polegli za Ojczyznę.

W Księdze Pamiątkowej chodzi wyłącznie o takich wychowanków szkół, którzy, będąc jeszcze uczniami, brali udział w walkach niepodległościowych.

Wydanie takiego dzieła uważa Ministerstwo za rzecz pożyteczną.

Aby ułatwić Komitetowi Redakcyjnemu opracowanie możliwie kompletnego wydawnictwa, zechcą Dyrekcje i Kierownictwa szkół wszelkich typów przygotować w terminie do 1 września 1934 r. następujące materjały:

1) Krótką historję szkoły w związku z udziałem jej i jej wychowanków w walkach o niepodległość Polski, przyczem szczególny nacisk na-

leży położyć na okres od 1914 r. do 1921 r. Dane dotyczące tych czasów winny obejmować: a) wykaz imienny uczniów poległych na polu walki w latach 1914—1921, b) przybliżoną przynajmniej liczbę uczniów, którzy brali udział w walkach niepodległościowych (1914—1921).

2) W związku z poruszanemi w historji szkoły faktami należałoby w miarę możności podać ich dokładny opis, uwzględniając takie dane, jak: a) czy szkoła znajdowała się na terenie operacyj wojennych, b) czy szkoła była czynna w czasie walk na pobliskich jej terenach, c) czy szkoła była specjalnie szykanowana przez władze zaborcze, względnie przez nieprzyjaciela, d) czy szkoła i jej uczniowie odgrywali w czasie walk niepodległościowych (1914—1921) jakąś wybitniejszą rolę, czy odznaczyli się w jakikolwiek sposób na polu walki zarówno na terenie, jak i poza terenem szkoły, ewentualnie poza obecnemi granicami Państwa. Tutaj należałoby wymienić nazwiska tych uczniów, a w miarę możności opisać takie wypadki, w których się odznaczyli, e) fotografje, ilustrujące czyn orężny młodzieży szkolnej.

3) Każde z wyszczególnionych wyżej zagadnień winno być traktowane oddzielnie. Nadto ze względu na wartość historyczną podawanego przez szkołę materjału wszystkie fakty powinny być odpowiednio udokumentowane i zawierać w miarę możności: a) nazwiska i adresy uczestników walk, lub osób postronnych, mogących poświadczyć przytaczane informacje, b) adresy osób wymienionych w materjale, względnie ich rodzin, c) wykaz miejscowości, o których jest mowa w materjale, z określeniem ich położenia, o ile to są miejscowości mało znane, d) nazwisko i adres osoby odpowiedzialnej za prawdziwość opisanych faktów (opracowującej materjał), e) nazwiska osób i nazwy organizacyj, któreby w razie potrzeby mogły udzielić dodatkowych informacyj o udziale młodzieży szkolnej w walkach niepodległościowych.

Nazwiska osób (względnie instytucje), któreby mogły ściślej współpracować z Komitetem Redakcyjnym, lub w jakikolwiek sposób poprzeć jego działalność, należy podać Komitetowi wraz z ich dokładnemi adresami.

Wszelką korespondencję, związaną z gromadzeniem potrzebnych materjałów, będą Dyrekcje i Kierownictwa szkół kierować bezpośrednio pod adresem: mag. Zygmunt Żmigrodzki, Warszawa, Żórawia 34 m. 23.

Skompletowane w podanym wyżej terminie materjały należy również przesłać bezpośrednio Komitetowi Redakcyjnemu pod wyżej wskazanym adresem.

O powyższem należy zawiadomić wszystkie Dyrekcje i Kierownictwa szkół [1]).

Dyrektor Departamentu: *Dr. M. Mendys.* wr.

Zaginione pieczęcie.

Kierownictwo szkoły powszechnej w Woli Wielkiej, powiatu lubaczowskiego, ogłasza, że zaginęła pieczęć szkolna, okrągła, z napisem w otoku: „Zarząd Państw. Szkoły 1-kl. Powsz. w Woli Wielkiej“, oraz orłem państwowym pośrodku.

---

[1]) Zawiadomiono osobnym okólnikiem Nr. 574/33 z dnia 20 listopada 1933 r. (Nr. O. 32109/33).

Organizacja gimnazjów państwowych.

Sprostowanie.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 14, poz. 201).

W Statucie gimnazjum państwowego, dołączonym do rozporządzenia z dnia 31 października 1933 r. o organizacji gimnazjów państwowych, umieszczonym w Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 13, poz. 184, (Dz. Urz. Kur. O. S. Lw. str. 472 i 476).

1) w § 50 opuszczono: w wierszu drugim po słowie „uczniowskich“ — „(§ 49 a)“, w ustępie drugim po słowie „ma“ — „prawo i“, po słowie „wnikania“ — „bezpośrednio lub za pośrednictwem wyznaczonego przez siebie członka Rady Pedagogicznej“, na końcu zaś ustępu — „(§ 49 b)“;

2) w § 79 w ustępie końcowym słowa: „przy stanie jego zdrowia“ należy zastąpić przez: „dostosowane do stanu jego zdrowia“.

Lektura z zakresu przyrodoznawstwa

dla uczniów kl. I gimn. nowego typu.

(Opracowana przez ognisko metodyczne biologji na terenie Kuratorjum O. S. Lw.)

Arct-Golczewska. Nad rzeką i stawem
— Życie w lesie i polu
— W domu i w ogrodzie
— W polu i na łące
Bogusławska. Życie mrówek i ich mrowiska
Bohuszewiczówna. W świecie owadów. Biblj. pol. Warszawa, 1925 zł 4.—
Bomels Wald. Pszczółka Maja i jej przygody
Brehm. Z życia naszych szkodników sprzymierzeńców. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań zł 1.70
— Z życia ptaków. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań, 1927 zł 1.20
Brzeziński. Nasi wrogowie i przyjaciele
— Owady i ich znaczenie w gospodarstwie
Chrząszczewska i Haberkantówna. Staw. Gebethner i Wolff. Warszawa, 1925 zł 1.80
— Łąka. Gebethner i Wolff. Warszawa, 1925 zł 3.—
Ciembroniewicz. Z życia zwierząt. Macierz Polska. Lwów, 1912 zł 1.—
Czajkowski Tadeusz. Hodowla ryb i raków. Red. Głosu Roln. Tarnów, 1907
Czerwiński. Korzenionóżki. T. N. S. W. Lwów, 1920 zł —.60
Dembowski. Historja pewnego pierwotniaka
Demel Kaz. Ryby Bałtyku polskiego. Książnica-Atlas. Lwów, 1924 zł 1.20
— Z życia ryb Bałtyku. T-wo Przyrodn. im. Staszica. Łódź, 1924 zł 2.—
Dobrowolski A. Życie w krainach lodu. Księg. św. Wojciecha. Poznań, 1932 zł 2.20
Domaniewski J. Z życia naszych ptaków (sikory). Książn.-Atlas, Lwów, 1920 zł 2.40
— Ptaki naszych gór. Księgarnia św. Wojciecha, 1930 zł 2.60
— Ptaki naszych lasów, cz. I i II. Księgarnia św. Wojciecha. Poznań, 1930 zł 5.20
Dyakowski B. Z przyrody Bałtyku. Księgarnia św. Wojciecha. Poznań, 1928 zł 1.60
— Węże, ich życie i obyczaje. Arct. Warszawa, 1931
— Z przyrody Bałtyku. Arct. Warszawa, 1928 zł 1.60
— Zwierzęta lądowe i morskie
— Wędrówki zwierząt i roślin. Księgarnia św. Wojciecha. Poznań, 1925 zł 4.—

— Na ptaki wędrowne. Arct. Warszawa, 1925 zł —.75
— Przygody małej kawki. Arct. Warszawa, 1928 zł 2.50
— Jak urządzać gniazda i opiekować się ptakami. Arct. Warszawa, 1922
— O dawnych łowach i dawnej zwierzynie. Arct. Warszawa zł 3.—
— Wskazówki dla hodowli gąsienic motyli i pająków. Arct. Warszawa-wa, 1906 zł 1.80
— Z naszej przyrody. Arct. Warszawa, 1926 zł 24.—
— Hodowla motyli. Arct. Warszawa
— O pszczołach i ich życiu. Księg. Polska. Warszawa, 1921 zł —.50
— Polowanie na owady z nagonką. Arct. Warszawa, 1931
— Nasz las i ich mieszkańcy. Arct. Warszawa, 1931 zł 17.—
Fabre J. H. Nasi sprzymierzeńcy. Książnica-Atlas. Lwów, 1925 zł 4.50
— Szkodniki. Książnica-Atlas. Lwów zł 4.50
— Z życia owadów. Książnica-Atlas. Lwów zł 6.—
Fedorowicz Zyg. Krajowe zwierzęta ssące. Zawadzki J. Wilno, 1928 zł 8.—
Gartkiewicz. Ogród zoologiczny. Dzwonkowski i Radliński. Warszawa, 1931 zł 6.—
Główny Urząd Statyst. Rzpitej. Mały rocznik statystyczny za r. 1933. Własna, 1933 zł 1.20
Gorbunów-Posadów. Z życia naszych zwierząt domowych. Własna, 1928 zł 2.—
Grotowska H. Mali mieszkańcy dużego domu. Księg. św. Wojciecha. Poznań, 1932 zł 1.50
— Zwierzęta juczne i pociągowe w obcych krajach. Księgarnia św. Wojciecha. Poznań, 1930 zł 1.60
— Wzajemna zależność świata zwierzęcego i roślinnego. Księgarnia św. Wojciecha. Poznań, 1928 zł 1.10
Gustawicz i Wyrobek. Wśród dolin i gór. Arct. Warszawa, 1914 zł 4.80
— Z głębi wód
— Życie zwierząt, 5 tomów. Fr. Budy. Wiedeń (antykw.) zł 40.—
Haberkantówna. Z naszych wycieczek. Arct. Warszawa, 1925 zł 4.—
— Śmietnik. Książnica-Atlas. Lwów, 1928 zł 2.80
Hubert Stan. Z życia zwierząt (ssaki kraj.). Ossolineum. Lwów, 1927 zł 4.20
Joteyko-Rudnicka. Na łonie przyrody. Arct. Warszawa zł 4.50
Karpiński. Puszcza Białowieska i Park Narodowy w Białowieży. Dyr. Lasów Państwowych. Kraków, 1930
Kiernik. Życie w nurtach oceanu
Kipling Rud. Księga puszczy. Druga księga puszczy. (antykw.) zł 6.—
Kluczycki. Mrówki
Koegerowa J. Z życia ryb zł 2.8(
Kółko przyrodnicze (czasopismo) wiosna, lato, jesień, zima (kwartalnik) T-wo Przyrodn. im. Staszica, Łódź. P. K. O. Nr. 64.970 rocznie zł 5.—
Korybut-Daszkiewicz. O hodowli płazów i gadów w pokoju. Kotula, Cieszyn, 1924 zł 1.20
Kujawska A. Owady ogrodnicy. Księg. św. Wojciecha. Poznań, 1928 zł 1.10
Kulwieć. Atlas chrząszczy. Arct. Warszawa, 1926 zł 8.—
Lampert. Atlas państwa zwierzęcego: I ssaki, II ptaki, III gady, płazy, ryby i zwierzęta bezkręgowe. Arct. Warszawa zł 52.—
Lewicka Anna. Z naszego morza i przymorza. Księg. T. S. L. Spł. nakł. Odrodzenie, 1932 (antykw.) zł 4.—
Lorec Zygm. Akwarjum słodkowodne. Książnica-Atlas. Lwów, 1924 zł 2.40
Łaganowski. Obszary podbiegunowe. Lasy strefy gorącej i umiarkowanej. Arct. Warszawa, 1924 zł 1.20

Łagunowski. Ziemia w opisach i w obrazach. Arct. Warszawa
Łomnicki. Z życia mrówek
Maeterlink Mauer. Życie mrówek. R. Wegner, Poznań zł 6.—
M. A. G. według *Loupin.* Zwierzęta gimnastykujące się. Arct. Warszawa, 1925 zł —.50
Majewski. Doktor Muchołapski. Gebethner. Kraków, 1890 zł 2.50
Parasiewicz. Sztuka budowania u zwierząt. Tow. Pedag. Lwów, 1900 zł 2.—
Przysposobienie rolnicze. (Czasop. dwutygodn.). Z zasiłku Ministerstwa Rolnictwa Centr. Komitet do spraw młodzieży wiejskiej. P. K. O. Nr. 25.265 kwartalnie zł 1.50
Radziejowski. Mleczarstwo i hodowla w małem gospodarstwie. T-wo Bluszcz. Warszawa zł 1.50
Roguska W. Przyroda w domu i szkole. (Akwarjum i terrarjum). Arct. Warszawa, 1925 zł 3.60
Rosinkiewicz. Szara brać
Rybczyńska. Tajemnice mrowisk. Książn. Nauk. Przemyśl, 1927 zł —.85
— Naśladownictwo w przyrodzie. Książn. Nauk. Przemyśl, 1927 zł —.85
— Tkacze i prządki w przyrodzie. Książn. Nauk. Przemyśl, 1927 zł —.85
— Czar pasieki. Książn. Nauk. Przemyśl, 1927 zł —.80
Schleyer A. Świat zwierząt (atlas). Arct, Warszawa zł 12.50
— Ptaki (atlas). Arct. Warszawa (wyczerp.)
— Ryby, płazy, gady (atlas). Arct. Warszawa zł 12.50
Siedlecki Michał. Głębiny
— O rafach koralowych
— Skarby wód. Gebethner. Warszawa, 1928 zł 12.—
— Państwa zwierzęce. Gebethner. Kraków, 1916 zł —.35
Simm Kaz. Na ścieżkach żywej przyrody. Księg. Kresy. Cieszyn, 1924 zł 2.50
— Muzeum przyrodnicze. Kotula. Cieszyn, 1923 zł 4.—
Sokołowski. O ptaszkach, gniazdach i pisklętach. Państw. Wydawn. Książek. Lwów, 1933 zł —.50
— W jaki sposób młodzież może ochronić ptaki. Państw. Rada Ochr. Przyr. Kraków, 1927 zł —.20
— Skrzynki dla ptaków. Państw. Rada Ochr. Przyr. Kraków, 1928
— Skrzynki i karmiki dla ptaków. Państw. Rada Ochr. Przyrody. Kraków, 1931 zł —.10
— Chrońmy przyrodę ojczystą i jej zabytki. Państw. Rada Ochr. Przyrody. Kraków, 1925 zł 1.—
Sosnowski. Życie w akwarium. Książnica-Atlas. Lwów, 1927 zł 5.60
Stefanowska. Życie w oceanie.
Stieber. Motyle jako szkodniki leśne. Lwów, ul. Na Skałce, 1930 zł 3.20
Sumiński i *Tenenbaum.* Przewodnik zoologiczny po okolicy Warszawy. Arct. Warszawa, 1921 zł —.80
Szafer Wł. Skarby przyrody i ich obrona. Państw. Rada Ochr. Przyr. Warszawa, 1932 zł 13.—
Szczerbowski Kaz. Przewodnik po ogrodzie zoologicznym w Poznaniu. Własna, 1929
Szuchowa Stef. Tajemnice motyli. T-wo Wyd. Rój. Warszawa zł 4.20
— Atlas: gąsienice motyli. Arct. Warszawa zł 3.—
— Atlas: motyle. Arct. Warszawa zł 3.—
— Atlas: owady. Arct. Warszawa zł 3.—
Tarasiewicz. Skarby morza

Thompson. Dzielny rogacz. Arct. Warszawa, 1926 zł 5.50
— Czerwonohryzek. Arct. Warszawa
— Czynk, wierny piesek. Arct. Warszawa
— Joch, dzieje małego niedźwiedzia. Arct. Warszawa
— Kotka śmieciarka. Arct. Warszawa
— Matka cyranka. Arct. Warszawa
— Matka liszka. Arct. Warszawa
— Strzępouch. Arct. Warszawa
— Srebrno-plamik. Arct. Warszawa
— Śpiewak uliczny. Arct. Warszawa
Umiński Wł. Gady i płazy. Księgarnia Polska. Warszawa, 1890
— Budowniczowie bez rąk. Arct. Warszawa, 1931
— Mali opiekunowie ogrodu. Arct. Warszawa, 1931
— Nasi rabusie leśni. Arct. Warszawa, 1931
— Ocean i jego tajemnice
— Stworzenia brzydkie a pożyteczne. Arct. Warszawa, 1912
— Pałace wiszące
Urbanowiczówna. Ameba i wymoczek. Gebethner. Kraków, 1930 zł —.80
Vamba Bertelli. Cesarz mrówek. Książnica-Atlas. Lwów zł 5.60
Victorini. Hodowla drobiu zł 3.50
Witaczek i Witaczkówna. O hodowli jedwabników. Stacja doświadcz. w Milanówku pod Warszawą, 1929 zł 2.20
Wyrobek Emil. W krainie wiedzy, tom. I. Pol. Konces. Wyd. Lwów, 1932 zł 15.—
— Ważniejsze owady krajowe i zagraniczne. Księgarnia L. Fischera. Łódź zł 1.50

Książki dla nauczycieli uczących w klasie I gimn.

Bąkowski. Mięczaki. Muzeum Dzieduszyckich. Lwów, 1892 zł 5.—
Bowkiewicz. Rak. Gebethner. Warszawa, 1928 zł 1.80
— Życie wód słodkich. Gebethner. Warszawa, 1922 zł 5.—
Brehm. Świat zwierząt. 4 tomy. Polsk. T-wo Przyj. Książ. Stanisławów. Cena zeszytu w prenumeracie zł 4.95
Demel. Biologja morza. Gebethner. Warszawa, 1927 zł 4.—
Gartkiewicz. Szczeżuja. Gebethner. Warszawa, 1928 zł 2.50
Gemborek. Ośliczka. Min. W. R. i O. P. Książn. Lwów zł 2.—
Hassenpflug. Obcowanie z przyrodą. Książnica-Atlas. Warszawa zł 9.—
Kinel, Krasucki i Noskiewicz. Owady krajowe. Ossolineum. Lwów,1927
Kossowski. Karp w naszych wodach
Maeterlinck. Życie pszczół
Makowski. Zwalczanie szkodników i chorób drzew i warzyw. Stow. Pracown. Księgarsk. Warszawa zł 2.40
Malsburg. Szkice zootechniczne. Książnica-Atlas. Lwów, 1924 zł 2.10
Niesiołowski. Praktyczne wskazówki dla zbieraczy motyli. Kotula. Cieszyn, 1926 zł 1.20
Piątkowski. Wskazówki do zbierania i urządzania zbiorów motyli
Prüffer. Szkodniki drzew owocowych. Trzaska, Evert. Warszawa, 1923 zł 2.60
Prüffer i Tenenbaum. Szkodniki leśne. Trzaska, Evert. Warszawa, 1923 zł 3.80
Prüffer i Zaćwilikowski. Szkodniki zbóż. Trzaska, Evert. Warszawa, 1923 zł 2.60
Przybylowicz. Ogród - pracownia. Arct. Warszawa, 1925 zł 3.60
Schoenichen W. Der biologische Lehrausflug zł 13.50

Simm. Entomologja, cz. I i II. Kresy. Cieszyn, 1924 i 1925 zł 26.—
Skrzyńska Kaz. Świat widziany przez mikroskop. Gebethner. Kraków zł —.20
Sokołowski. Ochrona ptaków. Państw. Rada Ochr. Przyr. Kraków, 1928 zł 2.—
Strawiński. Chemja na usługach ochrony roślin. L. O. P. P. Warszawa, 1928 zł 6.—
T-wo Przyr. Łódź. Czasopismo przyrodnicze. Muzeum Przyr. Łódź. P. K. O. Nr. 64.970 rocznie zł 14.—
Zaćwilikowski. Szkodniki warzyw. Trzaska, Evert. Warszawa, 1923 zł 2.60
— Przewodnik do wypychania ptaków. Stow. Pracowników Księg. Warszawa, 1933 zł 2.—

Nr. II. 35126/33. Zechcą Dyrekcje kierować się powyższym wykazem przy zaopatrywaniu bibljotek uczniowskich i nauczycielskich.

Państwowa Bibljoteka Pedagogiczna.

Spis książek nowonabytych.

Adamski M. Metodyczny przewodnik do nauki arytmetyki. Łódź, 1934 6675
Autin A. L'ecole Unique. Paris, 1933 6791
Barschack L. Die Schulerin der Berufschule 6774
Bechler Otto. Heimatkundliche Ausflüge. J. 1921 3954
Bode P. Dr. Reifende Landjugend. Leipzig, 1929 6800
Borowiecki S. Sen a całokształt życia psychicznego. Warszawa, 1933 . 6824
Brunstädt F. Logik. Berlin, 1933 6813
Burckhardt J. Griechische Kulturgeschichte. L. 1929 6749
Bühler Ch. Dziecięctwo, młodość. W. 1933 6759
Bykowski J. Lud. Dr. Lwów i okolica. W. 1926 2748
— Wycieczki szkolne. Zamość 6826
— Monografja gminy szkolnej. Poznań, 1933 6751
Chodak E. Psychologja a nauka o wychowaniu. W. 1933 6647
— Wskazówki metodyczne do elementarza. W. 1933 6823
Chwalewik E. Święto Książki Polskiej. Warszawa, 1928 6838
Dehn S. Proletarische Jugend. Berlin, 1932 6794
Dudkówna E., Studecka J. Jak realizować nowy program matematyki. Warszawa, 1933 6821
Ficker P. Didaktik der neuen Schule. Leipzig, 1932 6797
Fuchs H. Dr. Psychologje der Jugendlichen des Landes. Wittenberg, 1928 . 6795
Haberkantówna W. Dr. Z naszych wycieczek 6828
Hauck E. Zur differentielllen Psychologie des Industrie und Landkindes. Langensalz, 1928 6772
Janczykowski K. Wycieczki szkolne a nowy ustrój szkolnictwa. Dziennik Urzęd. Kur. Okr. Lubelskiego, maj 1933
Janowski A. Wycieczki krajoznawcze. Warszawa 6830
Jędrzejewiczowa Marja. Nowa szkoła polska a życie. Warszawa, 1933 . 6792
Jedrzejewski Kl. Podstawy wychowania państwowego. W. 1933 . . . 6763
Kautz H. In Schatten der Schlotte. Leipzig, 1929 6771
Kirchner V. Dr. Heimatkundliche Schulspaziergänge. 4695
Klamroth E. Dr. Mutter und Tochter. Ein Beitrag zur Psychologie des reifenden Mädchens. Langenzalz, 1934 6819
Krawczyk M. Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej. Realizacja nowego programu. W. 1933 6764

Kuchta J. Dr. Psychologiczne podstawy nowych programów. W. 1933 . 6817
— Psychologja dziecka wiejskiego a praca szkolna, — z uwzględnieniem zajęć cichych. W. 1933 6818
— Książka zakazana. W. 1933 6837
Kunert S. Dr. Straffälligkeit. Leipzig, 1933 6773
Kwieciński K. Dr. Krajoznawstwo małopolskie. Lwów, 1921 . . . 6831
Lorentz Z. Regjonalizm w szkole. Łódź, 1932 6261
Metodyka wycieczek krajoznawczych. W. 1919 6832
Niemcówna St. Dr. Kraków. Warszawa, 1932 6395
Niemcówna St. Dr., Polaczkówna M. Dr. Wycieczki geograficzne w szkole średniej. W. 1926 2546
Orsza H. Zadania bibljoteki szkolnej. W. 1927 6835
Ostrowski J. Wycieczki. („Żywa szkoła“, str. 156) 3434
Radlińska H. Książka wśród ludzi. Warszawa, 1933 6834
Scheufgen J. Das Seelenleben des Landkindes. Paderborn, 1927 . . . 6776
Seweryn Stan. Elementy środowiskowe w naszych programach. Warsz., 1933 6815
— Rejonowe konferencje wychowawcze nauczycielstwa szkół średnich. Lublin, 1933 6816
Sołdzowski J. O wycieczkach szkolnych, jako istotnej części nauczania j. polskiego. Częstochowa, 1926 6831
Spasowski W. Wyzwolenie człowieka. W. 1933 6680
Stern E. Seeelische Störungen und Schwererziehbarkeit bei Kindern und Jugendlichen. Breslau, 1932 6711
Surzycki S. Kartka z dziejów rosyjskiego wychowania państwowego w Polsce. Warszawa, 1933 6825
Szkolne bibljoteki dla młodzieży. Instrukcja i katalog 6836
Szkolne schroniska wycieczkowe. VII. M. W. R. i O. P. 6829
Grotowska H. O poznawaniu kraju 6827
Śliwiński F. Szkolnictwo prywatne w Polsce współczesnej. Łódź, 1933 . 6822
Wachmer F. Dr. Theorie und Praxis der Schülerwanderungen. L. 1926 . 4158
Weigl F., Battista L. Die Volkschule — ihre Bildungs und Erziehungsarbeit. München, 1933 6799
Więcek St., Ciepielewski J. Czytanie w szkole powszechnej. W. 1933 . 6820
Wskazówki do badań krajoznawczych. Wilno, 1911 6832

Zestawienie ilości członków i sum zebranych w kołach szkolnych L. O. P. P w roku szkolnym 1932/33.

I. Województwo lwowskie.

Nazwa obwodu wraz z powiatami	Ogólna ilość młodzieży uczęszczającej do szkół w powiecie	w obwodzie	Ogólna ilość członków kół szkolnych L. O. P. P. w powiecie	w obwod.	Ogólna ilość składek zebranych od członków kół szkolnych L. O. P. P. w powiecie (Złotych)	w obwodzie (Złotych)
Szkoły powszechne:						
1. Gródek Jagiell.	11.675		2.040		707,33	
Jaworów	11.798		742		180,87	
Mościska	12.900	36.373	2.706	5.488	786.87	1.674,07
2. Jarosław	21.430		3.030		841,42	
Łańcut	14.021		1.143		407,41	
Przeworsk	10.221	45.672	2.287	6.460	503.94	1,752,77
3. Krosno	15,767		1.320		739,53	
Brzozów	12.142	27.909	837	2.157	265,41	1.004,94

Nazwa obwodu wraz z powiatami	Ogólna ilość młodzieży uczęszczającej do szkół		Ogólna ilość członków kół szkolnych L. O. P. P.		Ogólna ilość składek zebranych od członków kół szkolnych L. O. P. P.	
	w powiecie	w obwodzie	w powiecie	w obwod.	w powiecie	w obwodzie
					Złotych	
4. Lwów-miasto	31.475	31.475	10.461	10.461	8.082,49	8.082,49
5. Lwów-powiat	19.473		2.630		900,52	
Bóbrka	14.887		3.399		1.609,60	
Żółkiew	13.052	47.412	2.946	8.975	1.063,69	3.573,81
6. Nisko	9.265		2.099		871,01	
Tarnobrzeg	11.437	20.702	885	2.984	487,70	1.358,7[illegible]
7. Przemyśl	22.776		4.883		2.191,53	
Dobromil	11.492	34.268	2.209	7.092	926,40	3.117,93
8. Rzeszów	27.658		10.409		1.488,97	
Kolbuszowa	10.265	37.923	894	11.303	14,50	1.503,4[illegible]
9. Rawa Ruska	17.151		1.453		629,27	
Lubaczów	13.840		2.979		1.051,23	
Sokal	14.693	45.684	3.652	7.084	1.655,03	3.335,53
10. Sambor	21.148		2.710		1.000,42	
Drohobycz	26.733		1.918		1.092,37	
Rudki	12.538	60.419	2.482	7.110	408.30	2.501,09
11. Sanok	17.612		2.262		750,76	
Lesko	11.611	29.223	883	3.145	675,21	1.425,97
12. Turka	13.848	13.848	1.344	1.344	195,86	195,86
Razem		430.908		73.603		29.526,64
Gimnazja państwowe		13.482		8.114		6.569,65
Gimnazja prywatne		7.418		3.710		2.220,12
Seminarja państwowe		2.317		1.563		1.330,55
Seminarja prywatne		2.275		1.484		1.180,33
Szkoły zawodowe państw.		2.218		884		745,90
Szkoły zawodowe prywat.		1.363		810		530,90
Ogółem w woj. lwowskiem:		449.771		90.168		43.104,09

II. Województwo stanisławowskie.

Szkoły powszechne:						
1. Dolina	15.908		3.951		388,73	
Kałusz	14.921	30.829	1.192	5.143	197,94	586,67
2. Kołomyja	21.723		6.352		761,99	
Horodenka	12.448		7.483		290,05	
Kosów	8.665		1.018		273,93	
Śniatyn	9.256	52.092	1.125	15.978	122,34	1.448,31
3, Nadwórna	16.529	16.529	5.586	5.586	346,25	346,25
4. Stanisławów	25.696		13.494		1.580,21	
Rohatyn	18.713		3.330		462,51	
Tłumacz	16.607	61.016	4.110	20.934	386,11	2.428.83
5. Stryj	19.574		4.498		1.521,43	
Żydaczów	12.757	32.331	2.638	7.136	347,09	1.868,52
Razem		192.797		54.777		6.678,58

Nazwa obwodu wraz z powiatami	Ogólna ilość młodzieży uczęszczającej do szkół		Ogólna ilość członków kół szkolnych L. O. P. P.		Ogólna ilość składek zebranych od członków kół szkolnych L. O. P. P	
	w powiecie	w obwodzie	w powiecie	w obwod.	w powiecie	w obwodzie
					Złotych	
Gimnazja państwowe		3.305		2.319		1.801,14
Gimnazja prywatne		2.611		1.333		760,50
Seminarja państwowe		637		263		118,15
Seminarja prywatne		576		299		235,85
Szkoły zawodowe państw.		381		272		103.68
Szkoły zawodowe prywat.		128		83		67.75
Ogółem w woj. stanisław.:		200.435		59.346		9.765,65

III. Województwo tarnopolskie.

Szkoły powszechne:						
1. Brzeżany	13.769		5.522		1.082,38	
Podhajce	11.400		1.615		570,37	
Przemyślany	13.183	38.352	3.038	10.775	978,53	2.637,28
2. Czortków	10.514		2.263		295,06	
Borszczów	12.877		1.622		582,40	
Buczacz	17.479		3.000		774,30	
Zaleszczyki	9.825	50.695	2.046	7.931	535.00	2.201,76
3. Kamionka Str.	10.568		2.923		887,14	
Radziechów	8.885	19.453	941	3.264	104,41	991,55
4. Tarnopol	17.882		2.154		714,47	
Skałat	12.123		1.857		180,47	
Zbaraż	7.702	37.707	1.661	5.671	583,03	1.477,97
5. Trembowla	9.556		588		178,66	
Kopyczyńce	12.227	21.783	1.381	1.969	348,99	527,65
6. Złoczów	15.270		2.707		1.540,08	
Brody	11.160		1.394		534,07	
Zborów	10.735	37.165	4.103	8.204	519,13	2.593,28
Razem		205.155		37.814		9.125,99
Gimnazja państwowe		3.987		3.774		3.030,51
Gimnazja prywatne		997		368		260,19
Seminarja państwowe		487		483		348,80
Seminarja prywatne		380		294		244,30
Szkoły zawodowe prywat.		146		78		79,90
Ogółem w woj. tarnopolskiem		211.152		42.811		13.089,69

Zestawienie ogólne.

Województwo lwowskie	449.771	90.168	43.104,09
„ stanisławowskie	200.435	59.346	9.765,65
„ tarnopolskie	211.152	42.811	13.089,69
Ogółem w Okr. Sz. Lw.:	861.358	192.325	65.959,43

Książki, Czasopisma.

Biuletyn Gazowy.

Nr. O. 31762/33. Wydawany przez Zarząd Główny L. O. P. P. w Warszawie miesięcznik p. t. „Biuletyn Gazowy" przynosi stale najnowsze wiadomości z zakresu organizacji i techniki O. P. L. G. (Obrony Przeciwlotniczo-Gazowej) zagranicą, oraz omówienia wszelkich nowych wydawnictw polskich i obcych w tym zakresie i jako taki jest wydawnictwem bardzo pożytecznem i zasługującem na rozpowszechnienie wśród najszerszych warstw społeczeństwa, a zwłaszcza wśród personelu nauczycielskiego szkół wszelkich typów, oraz młodzieży szkół średnich, w szczególności zaś młodzieży szkół technicznych i zawodowych, tem więcej, że cena jego wynosi 4 zł rocznie.

Rozpowszechnianie „Biuletynu Gazowego" wśród młodzieży szkolnej i nauczycielstwa przyczyni się niewątpliwie do przygotowania obrony przeciwlotniczo-gazowej w szkołach i będzie zarazem ważnym środkiem propagandowym w szerokich warstwach społeczeństwa.

P. P. Nauczycieli i młodzież szkolną zachęca się do prenumerowania tego tak pożytecznego czasopisma.

Książka Wodza Zuchów.

Nr. O. 32864/33. Staraniem Związku Harcerstwa Polskiego wyszła z druku „Książka Wodza Zuchów", która zawiera na 364 str. wyczerpujące wskazówki i bardzo obfity materjał praktyczny, niezbędny do prowadzenia gromady zuchowej.

Zechcą P. P. Inspektorzy polecić Nauczycielstwu ten podręcznik i spowodować zakupienie go do bibljotek nauczycielskich szkolnych rejonowych i t. d.

Wszystkie szkoły, w których istnieją gromady zuchowe męskie, winny posiadać ten podręcznik.

Książkę tę w cenie 6 zł nabyć można w administracji „Na tropie", Katowice, ul. Szafranka, Domek Harcerski, Konto P. K. O. 305.330.

Wydawnictwa P. O. W.

Nr. O. 36482/33. Wskutek zarzadzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 30 listopada 1933 r. Nr. I. Pol. 4063/33 Kuratorjum zwraca uwagę na wydawnictwa Związku P. O. W.-iaków, składające się z broszurki Adama Borkiewicza p. t. „Rycerze Podziemni", tablicy z portretami Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz 10-ciu fotografij ilustrujących życie i działalność P. O. W. Wydawnictwa te uważa Ministerstwo za pożyteczne i przydatne z punktu widzenia momentów obywatelsko-wychowawczych. Z tego wzglęlu oraz z uwagi na to, że dochód z rozsprzedaży tych wydawnictw został przeznaczony na budowę pomnika poległych Peowiaków Kuratorjum zachęca do nabywania tych wydawnictw dla szkół wszelkiego typu, względnie inspektoratów szkolnych.

Polska na morzu.

Komunikat Min. W. R. i O. P. z dnia 17 listopada 1933 r. Nr. II. S. 10393/33.

Nr. O. 35261/33. Pragnąc pogłębić w społeczeństwie zainteresowanie dla wartości i znaczenia morza, Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy łącznie z Ligą Morską i Kolonjalną przystąpił do wydania dzieła p. t. „Polska na morzu", które ma być źródłem wszechstronnych informacyj o sprawie morskiej, jako też zobrazowaniem polskiego dorobku morskiego w szeregu artykułów, ilustrowanych wieloma zdjęciami i barwnemi planszami.

Doceniając ważność uświadomienia młodzieży szkolnej o wartości posiadania własnego morza, uważam za pożądane, aby wzmiankowane wydawnictwo znalazło się w bibljotekach nauczycielskich lub uczniowskich tych zakładów i szkół, dla których nabycie wydawnictwa jest możliwe.

Podsekretarz Stanu: *Kazimierz Pieracki*. wr.

Szkoły Rzeczypospolitej Polskiej w roku szkolnym 1930/31.

Nr. O. 35256/33. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych we Lwowie wydało na zlecenie Ministerstwa W. R. i O. P. własnym nakładem książkę p. t. „Szkoły Rzeczypospolitej Polskiej w roku szkolnym 1930/31", opracowaną pod redakcją WP. Marjana Falskiego.

Kuratorjum O. S. Lw. zwraca uwagę P. P. Dyrektorom (Kierownikom) szkół wszelkich typów, oraz Inspektorom Szkolnym na tę książkę, jako na wydawnictwo aktualne w dobie organizacji szkolnictwa w Polsce i zachęca do nabycia go wprost w Państwowem Wydawnictwie Książek Szkolnych (Lwów, ul. Kurkowa l. 21, telefon Nr. 28-47), które, pragnąc uprzystępnić dyrekcjom i inspektoratom szkolnym nabycie go, udzieli rabatu 30% od ceny tytułowej wynoszącej 55 zł.

Siedm pieśni ludowych Ziemi Lubelskiej.

Nr. O. 35723/33. Dla szkół powszechnych (do wykonania sopran-unisono), chórów szkół średnich, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, organizacyj młodzieży, chórów amatorskich, wyszedł z druku zeszyt pieśni ludowych Lubelszczyzny p. t.: „Siedm pieśni ludowych Ziemi Lubelskiej" na chór mieszany w układzie Józefa Chmary. Nakładem Dziennika Urzędowego Kurat. O. S. Lubelskiego. Cena 1 zł.

Zamówienia zbiorowe i indywidualne należy nadsyłać do Administracji Dziennika Urzędowego Kuratorjum O. S. w Lublinie. Wpłacać na konto czekowe P. K. O. 30617 z dopiskiem „Pieśni ludowe" lub przekazem pocztowym z uwagą o przeznaczeniu przesyłki.

Szkoła Junaka.

Nr. O. 37863/33. Kuratorjum podaje do wiadomości, że Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego wydał dzieło, obejmujące całokształt wiadomości dotyczących wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego pod tytułem „Szkoła Junaka".

Całość wydawnictwa obejmie sześć części (strzelectwo, walka, wychowanie fizyczne (dwie części) nauka służby i śpiewnik).

Cena kompletnego wydania 15 zł, w oprawie 20 złotych.

Zechcą Dyrekcje zalecić wymienione wydawnictwo nauczycielom oraz starszej młodzieży szkolnej i zachęcić do ewentualnego nabycia.

Administracja wydawnictwa udziela młodzieży szkolnej ulg w spłatach, które rozkłada się na pięć rat.

Wydawnictwo nadaje się również do bibljotek szkolnych.

Zamówienia kierować należy pod adresem: Warszawa, ul. Wilcza Nr. 32—14 (telef. 786-60), względnie na ręce delegata administracji, który zgłosi się w Dyrekcji szkoły.

Książki do bibljotek.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 14, poz. 196, III).

Barszczewski St. Tajemnica jeziora Bangweolo. Powieść podróżnicza. Bibljoteka Iskier. Lwów—Warszawa. Książnica-Atlas — dla dzieci lat 11—15.

Beaumarchais. Cyrulik sewilski. Przełożył i wstępem opatrzył T. Żeleński (Boy). Nakł. Bibljoteki Boy'a — dla młodzieży od lat 15.

Bogusławski Antoni. Mała Tereska. Warszawa. Gebethner i Wolff — do bibljotek dla przedszkoli.

Brzeziński M. Krótka nauka o ciałach przyrody martwej, ich własnościach, przemianach i znaczeniu. Wydanie II. Przejrzane i uzupełnione przez W. Lampego. Wydawnictwo „Księgarni Polskiej" Tow. Polskiej Macierzy Szkolnej — dla uczniów szkół powszechnych, zwłaszcza wiejskich.

Burzyński Wł. Z Karpat. (Wspomnienia myśliwskie). Warszawa. Główna Księgarnia Wojskowa, 1933 — dla młodzieży od lat 15.

Cervantes. Don Kiszot z Manszy. Przekład W. Zakrzewskiego. Złoczów. Księgarnia W. Zukerkandla — dla młodzieży od lat 15.

Ciechanowiecka L. W sercu Sahary. Algier—Mzab—Fidikelt—Hoggar. Warszawa. Wyd. Księg. Szylinga, 1933 — dla młodzieży od lat 15.

Daniłowski Gustaw. Z minionych dni. Powieść. Wydanie trzecie. Warszawa—Kraków. Nakład Księgarni J. Czerneckiego — dla młodzieży od lat 15.

Dynowska M. W świętojańską noc. Baśń udramatyzowana w pięciu odsłonach. Warszawa. M. Arct, 1924 — dla dzieci lat 9—11.

Foerster F. W. Chrystus, a życie ludzkie. Przeł. J. Mirski. Warszawa—Kraków. Gebethner i Wolff, 1926 — dla młodzieży od lat 15.

Foerster Fr. W. Religja a kształcenie charakteru. Dociekania psychologiczne i pedagogiczne wskazania. Wydawnictwo Księgarni św. Wojciecha. Poznań — do bibljotek szkolnych dla nauczycieli.

Gąsiorowski H. Przewodnik po Beskidach wschodnich. Tom drugi. Pasmo Czarnohorskie. Wydany staraniem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie. Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa — do bibljotek szkolnych.

Gąsiorowski W. Dobosz Woltyżerów. Powieść historyczna z epoki napoleońskiej. Wydanie drugie. Warszawa. Dom Książki Polskiej, 1933 — dla dzieci lat 11—15.

Gentile G. Reforma wychowania. Przełożyła M. Stecka. Wydawnictwo Książnicy-Atlasu. Lwów—Warszawa, 1932 — do bibljotek szkolnych nauczycielskich.

Grotowska H. Jeniec z północy. Warszawa. M. Arct, 1933 — dla dzieci lat 9—11.

Halska I. Baloniki gazowe i inne bajeczki. — Bibljoteka Książek Różowych, Warszawa — dla dzieci lat 7—9.

Hełm-Pirgowa J. O honor sztubaka. Zajmujące czytanki. Warszawa. M. Arct, 1932 — dla dzieci lat 9—11.

Jastrzębska J. Powietrzny szlak. Zajmujące czytanki. Warszawa. M. Arct, 1932 — dla młodszej grupy dzieci lat 9—11.

Jaworska Julja. Rok 1863. Bibljoteka Szkoły Powszechnej. Lwów. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, 1933 — dla dzieci lat 9—11.

Jeż T. T. Drugie Boże przykazanie. Z powstania w r. 1831 na Litwie. Warszawa, M. Arct, 1930 — dla młodzieży od lat 15.

Kosiński K. Witkiewicz i Tatry. Warszawa, 1927. Odbitka z „Jednoty"— dla młodzieży od lat 15.

Kraszewski J. I. Grzechy hetmańskie. Powieść z końca XVIII wieku. Kraków. Wydawnictwo Bibljoteki Towarzystwa Szkoły Ludowej — dla młodzieży od lat 15.

Kraszewski J. I. Sceny sejmowe. Grodno 1793. Cz. I i II. Warszawa M. Arct, 1932 — dla młodzieży od lat 15.

Kuglin J. Jak powstaje książka. Bibljoteka Szkoły Powszechnej. Lwów. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych, 1933 — dla młodszej grupy dzieci lat 11—15.

Kwiecińska A. Kolega z sutereny. Zajmujące czytanki. Warszawa, M. Arct, 1932 — dla dzieci lat 9—11.

Lawrence Hall-Quest Alfr. Uczenie się pod kierunkiem w szkole średniej. Rzecz o nauce uczenia się w szkole średniej. Przełożyła I. M. Szymaniukówna. Przedmowę do wydania polskiego napisał B. Nawroczyński. Wydawnictwo Książnicy-Atlasu. Lwów—Warszawa, 1932 — dla nauczycieli oraz dla uczniów w zakładach kształcenia nauczycieli.

Lechoń J. Karmazynowy poemat. Wyd. trzecie. Warszawa. Wyd. J. Mortkowicza, 1930 — dla młodzieży od lat 15.

Lewicka A. Z naszego morza i przymorza. Opowiadania dla młodzieży z licznemi ilustracjami. Lwów—Kraków. Księgarnia Tow. Szkoły Ludowej S-ka — Nakładem „Odrodzenia", 1932 — dla dzieci lat 11—15.

Makuszyński Kornel. Panna z mokrą głową. Powieść dla młodzieży. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1933 — dla dzieci lat 11—15.

Mościcki H. Twórca pieśni „Jeszcze Polska nie zginęła!" (Józef Wybicki). Bibljoteczka Un. Lud. i Młodzieży Szkolnej. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1918 — dla dzieci lat 11—15.

Nowakowski Z. Cuda teatru. Bibljoteka Szkoły Powszechnej. Lwów. Państwowe Wydawn. Książek Szkolnych, 1933 — dla dzieci lat 9—11.

Ossendowski F. A. Miljoner „Y". Powieść o dzielnym murzynku-sierotce. Bibljoteka Iskierek. Lwów—Warszawa. Książnica-Atlas — dla młodszej grupy dzieci lat 11—15.

Ossendowski F. A. Przygody Jurka w Afryce. Warszawa. Bibljoteka Książek Błękitnych — dla dzieci lat 9—11.

Ostrowski J. Sobieradek. Powieść. Warszawa, Księgarnia K. Wojnara i S-ki — do bibljotek nauczycielskich oraz do bibljotek szkolnych w zakładach kształcenia nauczycieli.

Pestalozzi w Polsce na początku XIX stulecia. Sprawozdania, rozbiory i sądy współczesne — zebrał i wstępem opatrzył Z. Kukulski. Lublin. Skład główny

Gebethner i Wolff, 1930 — do bibljotek szkolnych w zakładach kształcenia nauczycieli.

Polskie Pacholę. Dwutygodnik ilustrowany dla dzieci i młodzieży. Wydawca Związek Nauczycielstwa Polskiego we Francji, Lens (P. d. C.) 5 rue Gustave Tpriet — dla młodszej grupy dzieci lat 11—15.

P o m a r a ń s k i Stefan. Józef Piłsudski. Życie i czyny. Wydanie siódme. Zamość. Wyd. Zygmunta Pomarańskiego, 1931 — dla młodzieży od lat 15.

P o r a z i ń s k a J. Wesoła gromada. Rysunki i okładkę wykonał M. Bylina. Warszawa, M. Arct, 1933 — dla dzieci lat 9—11.

P o t e m k o w s k a W. Koniczyna czyli trzy pokolenia młodych dziewcząt. Warszawa, Księgarnia J. Lisowskiej — dla starszej grupy dzieci lat 11—15.

P u s z k i n Al. Eugenjusz Oniegin. Przełożył L. Belmont. Opracował W. Lednicki. Bibljoteka Narodowa, Kraków. Krakowska S-ka Wydawnicza, 1925 — dla młodzieży od lat 15.

S i e n k i e w i c z H. W pustyni i puszczy. Lwów. Wydawn. Zakładu Nar. im. Ossolińskich — dla dzieci lat 11—15.

S i e n k i e w i c z H. Krzyżacy. Powieść w czterech tomach. Lwów. Wydawnictwo Zakładu Nar. im. Ossolińskich — dla młodzieży od lat 15.

S m e j k a l I. V. Sfora bieguna południowego. Powieść z Antarktydy. Spolszczyła M. Bunikiewiczowa. Bibljoteka Iskier. Lwów—Warszawa. Książnica-Atlas — dla starszej grupy dzieci lat 11—15.

S z e l b u r g - Z a r e m b i n a Ewa. Moje wierszyki. Ilustrowała W. Zawidzka. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1933 — dla dzieci do lat 9.

U d z i e l a S. Krakowiacy. Bibljoteczka geograficzna „Orbis“ Polska, ziemia i człowiek. Wydawnictwo Księgarni geograficznej „Orbis“, Kraków, 1924 — do bibljotek szkolnych.

U r b a n o w s k a Zofja. Gucio zaczarowany. Powieść dla młodszych dzieci. Wydanie piąte. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1932 — dla dzieci lat 9—11.

W e r e s z c z y ń s k i A. i K u c h a r s k i W. Wiadomości o Polsce współczesnej, ze szczególnem uwzględnieniem stosunków politycznych, gospodarczych i społecznych. Wydanie 3. Wydawnictwo Zakładu Nar. im. Ossolińskich. Lwów 1931 — dla starszej młodzieży, do bibljotek nauczycielskich oraz jako książkę pomocniczą dla nauczycieli.

Wiadomości Służby geograficznej. Kwartalnik Wojskowego Instytutu geograficznego w Warszawie i Sekcji geograficznej Towarzystwa wiedzy wojskowej — do bibljotek nauczycielskich.

W i t t l i i n J. Hymny. Wyd. trzecie. Warszawa. Wyd. J. Mortkowicza, 1929 — dla młodzieży od lat 15.

Z a h o r s k a A. Do kraju olbrzymów, Czterech konkurentów, Teatrzyk. Warszawa. M. Arct, 1927 — dla dzieci lat 9—11.

Z a k r z e w s k a H. Pojednanie. Opowieść o niedźwiedziu tatrzańskim. Z ilustracjami Leli Pawlikowskiej. Warszawa. Dom Książki Polskiej, 1933 — dla dzieci lat 11—15.

Z a l e s k a M. J. Wyprawa po skarby ukryte wśród puszczy. Przygody podróżników w Australji. Wolny przekład z francuskiego. Wydanie drugie. Warszawa. Gebethner i Wolff, 1933 — dla dzieci lat 11—15.

Z a w i s z a n k a Z. Świt wielkiego dnia. Opowieść z dzieciństwa Marszałka Piłsudskiego. Warszawa. Dom Książki Polskiej, 1933 — dla dzieci lat 11—15.

Z d z i e c h o w s k i M. Gloryfikacja pracy. Myśli z pism i o pismach Stanisława Brzozowskiego. Kraków, 1921 — dla nauczycieli szkół wszelkich typów.

Zygma J. Igraszki lwowskie. Powieść z czasów obrony Lwowa. Katowice. Nakładem Okr. Koła Czwartaków, 1932 — dla dzieci lat 11—15.

Żeromski St. Dziennik Podróży. Przygotowała do druku H. Mortkowiczówna. Warszawa. Tow. Wydawnicze, 1933 — dla młodzieży od lat 15.

Czasopisma i książki nadsyłane.

Czasopisma.

Przyjaciel Szkoły. Dwutygodnik nauczycielstwa polskiego. Rok II. Adres redakcji i administracji: Poznań, ul. Wielka 18. Prenumerata roczna zł 18.—, półroczna zł 9.—, kwartalna zł 4.50. Konto P. K. O. Nr. 202.920.

Przegląd Nauczycielski. Miesięcznik. Organ Związku Nauczycielstwa Polskiego. Rok II. Adres redakcji i administracji: Lwów, ul. Jagiellońska L. 20, I p. Cena egzemplarza pojedyńczo 30 gr, w prenumeracie miesięcznie 25 gr, za 2 miesiące 50 gr, kwartalnie 75 gr. Konto P. K. O. Nr. 153.424.

Sprawy Narodowościowe. Czasopismo poświęcone badaniu spraw narodowościowych. Rok VII. Wydawnictwo Instytutu Badań Spraw Narodowościowych. Warszawa. Nowy Świat 21. Konto P. K. O. Nr. 14.595. Warunki prenumeraty: rocznie 15 zł, cena pojedyńczego numeru 5 zł.

Zrąb. Czasopismo kwartalne poświęcone zagadnieniom wychowania obywatelskiego. Rok IV. Adres redakcji i administracji: Warszawa, Aleja Róż 2. Cena numeru w prenumeracie wynosi: 4 zeszyty 17 zł, 2 zeszyty 9 zł, 1 zeszyt 5 zł. Cena numeru pojedyńczego zł 6. Konto P. K. O. Nr. 21.896.

Ruch Pedagogiczny. Czasopismo poświęcone nowym prądom w wychowaniu i nauczaniu. Organ wydziału pedagogicznego Związku Nauczycielstwa Polskiego. Rok XX (XXII). Administracja: Kraków, Rynek główny L. 29, II p., redakcja: Kraków XII, ul. Lelewela L. 6. Prenumerata roczna: 8 zł, półroczna 4 zł, kwartalna 2 zł. Cena oddzielnego zeszytu 1.50 zł. P. K. O. Nr. 410.125.

Wychowanie Fizyczne. Miesięcznik poświęcony higjenie wychowawczej i ćwiczeniom cielesnym w domu, szkole, armji i stowarzyszeniach. Rok XIV. Adres redakcji i administracji: Warszawa 21 — Bielany. Centralny Instytut Wych. Fizycznego. Warunki przedpłaty: rocznie 14 zł, półrocznie 8 zł, kwartalnie 4.50 zł. Organizacje w. f., pp. profesorowie i słuchacze w. f. rocznie 11 zł, półr. 6 zł. Numer pojedyńczy 2.50 zł. Konto P. K. O. Nr. 1.878.

Kuźnia Młodych. Czasopismo młodzieży szkolnej. Rok II. Redakcja i administracja: Warszawa, Krakowskie Przedm. Nr. 32. Prenumerata kwartalna (5 nr.) 1.20 zł, półroczna (10 nr.) 2.30 zł, roczna (20 nr.) 4.50 zł. Cena pojedyńczego numeru 25 groszy. Konto P. K. O. Nr. 8087.

Moje Pisemko. Tygodnik obrazkowy dla dzieci. Rok XXXI. Adres redakcji: Foksal 14—8, administracji: Nowy Świat 35. Księgarnia M. Arcta. Przedpłata na prowincji kwartalnie 3 zł 50 gr. Prenumeratę przyjmują wszystkie księgarnie, urzędy pocztowe, biura dzienników i Tow. Księg. Kolej. „Ruch“. Konto P. K. O. Nr. 13356.

Iskry. Ilustrowany tygodnik dla młodzieży. Rok XI. Warszawa, Filtrowa 75. Przedpłata z przesyłką pocztową rocznie 19.60 zł, półrocznie 10.30 zł, kwartalnie 5.40 zł, miesięcznie 2 zł, numer pojedynczy 45 gr Konto P. K. O. Nr. 13893.

Płomyk z Płomyczkiem. Tygodnik ilustrowany dla młodzieży. Rok XVIII. Adres redakcji i administracji: Warszawa, Wybrzeże Kościuszkowskie Nr. 35. Warunki prenumeraty na rok szkolny 1933/34 Płomyk z Płomyczkiem miesięcznie 2 zł 30 gr, kwartalnie 6 zł 50 gr, rocznie 21 zł, numer pojedynczy 60 gr. Konto P. K. O. Nr. 6880.

Bartnik Postępowy. Ilustrowane czasopismo miesięczne, poświęcone rozwojowi pszczelnictwa, ogrodnictwa i jedwabnictwa polskiego, wydawane przez Małopolski Związek Pszczelarzy we Lwowie. Rocznik 55. Adres redakcji: Lwów, Pohulanka 10, administracji: Lwów, Kopernika 20. P. K. O. Nr. 151.752. Prenumerata rocznie 10 zł, półrocznie 5 zł, kwartalnie 2.50 zł, numer pojedynczy 1 zł. Roczniki z lat dawnych są do nabycia w administracji po 5 zł.

Polonista. Dwumiesięcznik. Czasopismo poświęcone sprawom nauczania języka polskiego w szkołach powszechnych, średnich ogólnokształcących i zawodowych oraz zakładach kształcenia nauczycieli. Rocznik III. Adres redakcji i administracji: Warszawa, Instytut Wydawniczy „Bibljoteka Polska", Nowy Świat 23—25. Prenumerata roczna 10 zł, półroczna 6 zł, numer pojedynczy 2.50 zł, numer podwójny 4 zł. Konto P. K. O. Nr. 24.195.

Książki nadesłane.

Nowa Szkoła Polska a Życie. M. Jędrzejewiczowa—Stanisław Seweryn. Warszawa 1933 r. Broszurka, wydana staraniem Zespołu Rodziców przy Grupie Zrąb, jest pierwszym tomem wydawnictw, projektowanych przez Bibljotekę Pedagogiczną tegoż Zespołu. Celem broszury jest zainteresować rodziców zagadnieniami ustroju szkolnictwa. Cena 50 gr. Administracja kwartalnika „Zrąb" (Aleje Róż 2).

Polskie Archiwum Ludoznawcze. Dr. K. Zawistowicz. „Wiedza i Życie", Warszawa 1933 r. Broszurka ma na celu zachęcić czytelników do gromadzenia materjałów ludoznawczych i nadsyłania ich do redakcji „Wiedza i Życie". Warszawa, Nowy Świat 30/3 na ręce autorki.

Higjena Szkolna. Podręcznik dla kierowników szkół, nauczycieli i lekarzy szkolnych. Wydanie I polecone do bibljotek szkolnych przez Ministerstwo W. R. i O. P., nagrodzone na konkursie im. G. Piramowicza przez Warsz. Tow. Lekarskie. Wydanie II zmienione i rozszerzone z licznemi fotografjami, rysunkami i tablicami w tekście. Wydawnictwo M. Arcta w Warszawie. Całość obejmie w przybliżeniu 65 arkuszy druku (przeszło 1000 stronic) i wychodzić będzie co miesiąc w zeszytach, obejmujących po 5 arkuszy druku. Cena zeszytu w prenumeracie 5 zł, co wyniesie około 65 zł za całe dzieło. W przedpłacie 55 zł całość. Prenumeratę przyjmują wszystkie większe księgarnie w Polsce.

Agnes Bernauer. Fryderyk Hebbel. Opracował dr. M. Friedländer. Serja II. Bibljoteczka Niemiecka. Zeszyt 40. Brakowi odpowiednio opracowanych wydawnictw utworów z nowszej literatury niemieckiej ma zaradzić II Serja wydawanej przez „Książnicę-Atlas" Bibljoteczki Niemieckiej. Pierwszy jej tomik zawiera znakomite dzieło wielkiego realisty w. XIX Fryderyka Hebbla p. t. „Agnes Bernauer". Lektura tego dzieła powinna stać się dla dojrzalszej młodzieży (kl. VII—VIII) prawdziwem przeżyciem, wprowadzając ją w problemy społeczne, państwowe i filozoficzne.

Wychowanie fizyczne i sporty w wieku dziecięcym. Dr. H. Wasilkowska-Krukowska. (Bibljoteka Higjeniczna, zeszyt XVIII). Zadaniem książeczki jest podkreślić znaczenie wychowania fizycznego, prowadzonego racjonalnie od najwcześniejszego dziecięctwa, dla zdrowia i prawidłowego rozwoju rosnącego organizmu. Książeczka napisana przez lekarkę, byłą asystentkę kliniki pedjatrycznej, ma służyć przedewszystkiem dla rodziców i wychowawców, interesujących się sprawą wychowania fizycznego dziecka.

Jak sobie dziecko świat przedstawia. J. Piaget. Biblj. Przekł. Dzieł Pedagogicznych. T. XII. Zapoznanie się z wynikami badań prof. Piageta jak sobie dziecko świat przedstawia, a przedewszystkiem, w jaki sposób odróżnia rzeczywistość od tworów umysłu, jest niezbędne dla każdego, kto chce skutecznie uczyć i wychowywać dzieci w wieku szkoły powszechnej.

Współdziałanie domu i szkoły w wykształceniu przyrodniczem młodzieży. L. Jaxa Bykowski. (Współpraca Domu i Szkoły. Zeszyt XII). Autor przedstawia zmiany, jakie zaszły w znaczeniu nauk przyrodniczych we współczesnem wykształceniu i wychowaniu w porównaniu do czasów dawniejszych, daje szereg wskazówek ogólnych i szczegółowych przykładów, wreszcie rozważa przyczyny niepowodzeń w tym przedmiocie i omawia wskazane w poszczególnych wypadkach środki zaradcze.

Czcionkami drukarni i litografji Piller - Neumanna we Lwowie, ul. Łyczakowska 3